

Vol. XLIX

SIMON HEWAVITARNE BEQUEST.

PAPANCA SŪDANĪ OR THE COMMENTARY ON THE MAJJHIMA NIKĀYA.

PART IV

පපඤ්චසූදනී
නාම

මජ්ඣිමනිකායටයකථා

චතුර්ථො භාගො.

සිරිනාම කුමාරදස මුනසීහ මහාසයෙන, විමලධම්ම හේවාචිකාරණ
මහාසයෙන වාසී
එහි සොගතෙහි තිපිටකමුද්දලයෙ
මුද්දසිතා.

බු: ව: 2495

ක්‍රි: ව: 1952

(නිව්වන්ධනාදියෙහි උතුරු පසුබිම්. පළාත් ක.)

භද්දන්තාචර්යවුද්ධකොසමහා පෙරවර විරචිතා

පපඤ්චසුද්ධි

නා ම

මජ්ඣිමනිකායට්ඨකථා.

චතුර්ත්වං භාගො

දිවසිගහෙන

විජ්ජාසංඝාරපරිවේණාධිපතිනා

නිසිට්ඨකවාසිසංඝවජිසොපජ්ඣාසෙන

ධම්මකිංකරි සසි රි ධම්මානන්දානිධානෙන

පධානසංඝනායකතෙරෙණ

සංඝෝධිතා.

විජ්ජාසංඝාරපරිවේණාධිපතිනා

නිසිට්ඨකවාසිසංඝවජිසොපජ්ඣාසෙන

ධම්මකිංකරි පඤ්ඤාසාරානිධානෙන

පධානසංඝනායකතෙරෙණ

පටිසංඝිතා.

සාධිමත් භෝවාචිනාරණ මහාසංඝාණන්දියා

සිද්ධිනාම සුමාරදස මුනසිග මහාසංඝෙන, විමලවම භෝවාචිනාරණ

මහාසංඝෙන වානි

විහි සංඝාගතෙති නිසිට්ඨකපුද්ගලසෙ

පුද්ගලිතා.

ලි: ව: 2495

ක්ර: ව: 1952

Vol. XLIX

SIMON HEWAVITARNE BEQUEST.

BHADANTĀCHARIYĀ BUDDHAGHOSA MAHĀ THERA'S

PAPANCA SŪDANĪ

OR

MAJJHIMA NIKĀYATTHAKATHĀ

PART IV.

REVISED AND EDITED BY

**VEN. DHAMMAKITTISSIRI PANNĀSĀRA
NĀYAKA THERA**

PRINCIPAL, VIDYĀLANKĀRA PIRIVENA, KELANIYA.

PUBLISHED BY THE TRUSTEES:

SIRINĀTHA KUMARĀDASA MOONESINGHE ESQ.,

AND

WIMALĀDHAMMA HEWAVITARNE ESQ.,

THE TRIPITAKA PUBLICATION PRESS,

MALIGAKANDA,
COLOMBO. (CEYLON)

B. E. 2495
C. E. 1952

පපඤ්චස්සදන්ති

පපඤ්චස්සදන්ති

ඒකානුකූලාසිතං පාවචනමිති සමපරිවර්තනං සාසනට්ඨිතිකාමෙති අනුබුද්ධි මහාකස්සපජේරවරපපමුඛෙතිපි තිරමනීති පඤ්චති ධිණාසව වසිසතෙති, “යො වො ආනන්ද මයා ධම්මො ව චිත්තයො ව දෙසිතො පඤ්ඤාතො සො වො මමච්චයෙන සත්ථා” ති පරිනිබ්බානසමයසමං යෙවාමහාකං සන්ත්තා වුත්තවචනතො.

තදෙතමනතීතසස්සුභං පාවචනං ලොකනිජ්ජරණත්තානං කල්‍යාණජිඤාසයානං කල්‍යාණසභායානං කල්‍යාණසමපවසිනානං ව චෙනෙය්‍යානං ලොකියලොකුත්තරතිකස්සවතිපථාදනවසෙන සන්ත්තිමං සාධයමානං යාව සාසනනතරධානාපි සමමා වත්තතෙව.

සාසනමපනොතං පරියයතො තිවිධං පරියතති පටිපතති පටිවෙධ වසෙන, නිපපරියයතො පන සත්තතිංසබොධිපකඤ්ඤාධිමමා, තත්ථ නවඛගසන්ත්තසාසනපසගෙදං පිටකතතයසඛගතිතං බුද්ධිවචනං පරියතති වුවමති, පටිපතති නාම විරතිත්තයවසෙන සංවරදිවසෙන ව උප්පන්නා සමමාපටිපදා, පටිවෙධො නාම ක්‍රියාවිපස්සනාමග්ගප්පානුකතමෙන සච්චාවබොධො. එත්ථ “පරියතති තිණ්හි පිටකාති, පටිපතති පටිපදා, පටිවෙධොති සච්චපටිවෙධො” ඉච්චයමෙවිජේරා දිට්‍ඨතො අට්ඨකථාවරියෙතිපි.

තීසමපි එතෙසු පරියතතියෙව පට්ඨානං, “පරියතතියා ධිතාය සාසනං ධිතං ගොති” ති වුත්තවචනතො. පංසුකුලිකධම්මකරික පෙරුනමනතරෙ පටිපතති සාසනස්ස මූලං උද්ඝු පරියතති? ති උප්පන්න පරියතතිවාදකථාය පි ති එසෙවජේරා සමපටිවර්තො.

“එකසමිං ති කාලෙ පටිවෙධාදා භික්ඛු බහු ගොතති, එස භික්ඛු පුට්ඨිකොති අභිගුලිං පසාරෙත්වා දසෙත්තබ්බො ගොති. ඉමසමිසෙඤ්ඤව දීපෙ එකචාරෙ පුට්ඨිකොතිභික්ඛු නාම නාගොසි. පටිපතතිපුරකා ති කදුචි බහු ගොතති කදුචි අප්පා. ඉති පටිපතති ව පටිවෙධො ව ගොතිපි ත ගොතිපි සාසනට්ඨිතියා පරියතතියෙව පමාණං. එවමෙවං පඤ්ඤවා භික්ඛු පරියතති. සුචා ඥෙපි පුරෙති. තස්මා පරියතතියා ධිතාය සාසනං ධිතං ගොති” ති මජ්ඣිමනිකායස්ස උපරිපණණාසකෙ බහු ධාතුකස්සත්තවණ්ණනාසමපි වුත්තමෙව.

සා පනෙසා සාට්ඨකථා තිපිටකපරියතති බුද්ධස්ස භගවතො වංසානුරකඛණං ධම්මස්ස විරට්ඨිතිඤ්ච පජේරවා පරියාපුණන්නානං භික්ඛුතං සුතෙත්ථුප්පන්නබහුස්සත්තං තෙනෙව ව සුතබුද්ධිත්තවපි සාධෙති, හෙතාහ : “බහුසුභො භික්ඛු සුතබුද්ධො” ති.

සකලමපි හි බුද්ධචරිතං පිටකතතයපරියාපනතං අභිසමබ්බාධිතො පට්ඨාය යාව පරිනිබ්බානා ඵත්තතරෙ පඤ්චවංශාලිඝ වසායාති භාසිතං ලපිතං තථාගතෙන වතුරුසීතිසකයාධමතකකිවසෙන විජාරතො පරිපුණ්ණං සුත්තං ගෙය්‍යං වෙය්‍යාකරණං ගාථා උද්‍යතං ඉතිවුත්තකං ජාතකං අබ්බුතධමමං වෙදලලතති ඵචං නවඛගසත්ථු සාසනොගධං ගොතෙව.

තත්ථ ව උභතොවිභඛනිද්දෙක්ඛනිපරිවාරසතිතං සකලමපි විනයපිටකං සමානං අභිධමමපිටකඤ්ච සුත්තඛගවෙය්‍යාකරණමෙය්‍ය සඛනිතං. පඤ්චනිකායා පන නවඛගසත්ථුසාසනොගාලුභායෙව. සබ්බාපි හි අට්ඨකථා නවඛගසෙව සාසනස්ස අත්පරියෙසනාත්ථ විවරණවසෙන සමමාසලුඤ්ඤානෙව වණ්ණිතො විජාරතථාති වෙදිතබ්බා. යථාග ඝාරත්ථිදිපතිස් :—

“න හි භගවතො අබ්‍යාකතං නාම තතතිපදං අප්පි, සබ්බස්ස යෙව අත්ථො කපිතො. තස්මා සමමාසලුඤ්ඤානෙව තිණ්ණං පිටකානං අත්ථවණ්ණ නාකකමොපි භාසිතොති දට්ඨබ්බං. තත්ථ තත්ථ භගවතා පචත්තිතා පතිණ්ණකදෙසනායෙව හි අට්ඨකථා” ති.

තෙසු ව නවඛගසු ගාථා ඉතිවුත්තක උද්‍යතඛනාති ඔපෙච්චා සෙසාති සබ්බාන්‍යඛනාති මජ්ඣිමනිකායනෙතාගධාති සනතීති දට්ඨබ්බාති. “සගාථකං සුත්තං ගෙය්‍ය” නති අට්ඨකථාවචනතො අරිය පරියෙසන සුත්ත, චූළගොපාලක, බ්‍රහ්මනිමිත්තකණ්ණික, මාරතජ්ජනිය, උපාලි, මාගන්දිය, රට්ඨපාල, අඛ්‍යුලිමාල, සෙල, වාසෙට්ඨ, බ්‍රහ්මසු, ඉසිඞ්ලි, උපකක්කිලෙස, බාලපණ්ණිත, දෙවදුත්ත, හඳෙකරත්ත, මහා කච්චාන හඳෙකරත්ත, ලොමසකඛනිය හඳෙකරත්ත, ආනන්දහඳෙකරත්ත, දකඛණ්ණවිභඛන, අනාඨපිණ්ණිකොවාදසුත්තාදීති මහස්සඛ සඛනිතාති.

“තිශ්‍යාථකං සුත්තං වෙය්‍යාකරණ” නති වචනතො පි ‘ඉමස්මිං බො පන වෙය්‍යාකරණස්මිං හඤ්ඤමානෙ’ති සුත්තෙය්‍යෙව දසතිත්තතා ව මහාපුණ්ණමාසුත්තා, චූළරුහුලොවාදසුත්තං, ඡ්ජකක සුත්තං ව වෙය්‍යාකරණඛගසඛනිතාති.

“ජාතං භූතං පුරුවුත්තං භගවතො පුබ්බවරිතං කායති කප්ථති පකාසෙතිති ජාතක” නති වචනතො “භූතපුබ්බං ආනන්ද” ඉමස්මිං පදෙසෙ වෙහලිඛනා නාම ගාමනීගමො අහොසි -පෙ- සියා බො පන තෙ ආනන්ද ඵචමස්ස: අසෙසු භූත තෙත සමයෙන ජොතිපාලො මාණවො අහොසීති. න බො පනෙතං ආනන්ද ඵචං දට්ඨබ්බං. අහං තෙත සමයෙන ජොතිපාලො මාණවො අහොසි” නති දෙසිත්තතා මජ්ඣිමපණ්ණාසකෙ සට්ඨකාරසුත්තං, “භූතපුබ්බං ආනන්ද ඉමස්සං යෙව මිට්ඨායං රුජා අහොසි මබ්බදෙවො නාම ධමමිකො ධමමරුජා. -පෙ- සියා බො පන තෙ ආනන්ද ඵචමස්ස: අසෙසු භූත තෙත

සමයෙහි රුජා මබාදෙවො අහොසි, යො තං කල්‍යාණවටං තිහිතිහි. තං මබා පනතං ආනන්ද ඵලං දට්ඨබ්බං අහං තෙන සමයෙහි රුජා මබාදෙවො අහොසිං, අහං තං කල්‍යාණං වටං තිහිති” ඉච්චෙවං භග වතො පුබ්බවරිතප්පකාසනවසෙන දෙසිතං මබාදෙව සුත්තඤ්ච ඡන්දා භබ්බපරියාපනනනති දට්ඨබ්බං.

“අව්ච්ඡයං ආවුසො අබ්භූතං ආවුසො තථාගතස්ස මහිද්ධිකතා මහානුභාවතා” ති ඵලමාදිනා අව්ච්ඡයබ්භූතබ්බමදීපනෙන අව්ච්ඡය බ්බමසුත්තනාමෙන වා අව්ච්ඡයබ්භූතසුත්තනාමෙන වා යං දෙසිතං තං අබ්භූතබ්බමසෙය්‍ය සංඛගතිතං.

මහාකොට්ඨිතජේරෙන පුච්ඡිතෙන අයසමතා සාරිපුත්තජේරෙන භාසිතං මහාවෙදලලුසුත්තං, විසාබොපාසකෙන පුච්ඡිතපඤ්ඤා බ්‍යාකරණවසෙන බ්බමදිනතාය භික්ඛුණ්ණා භාසිතං වුළුවෙදලලුසුත්තං, භික්ඛුති පුට්ඨෙන තෙනවායසමතා සාරිපුත්තජේරෙන භාසිතං සමමා දිට්ඨිසුත්තඤ්ච වෙදලලුසෙය්‍ය සංඛගතිතං. තදඤ්ඤාති යාති සුත්තනාන්ත්‍ර සංඛගතිතාති තාති සුත්තබ්බපරියාපනනාතිති වෙදිතබ්බාති.

අපිවෙත්ථ වත්ත බ්බමෙති අඤ්ඤමපි :—

“අථ බො රුජා පසෙනදිකොසලො උට්ඨායාසනා ඵකංසං උත්තරං සංඛං කරිත්වා යෙන භගවා තෙනඤ්ඤලිප්පනාමෙත්වා භික්ඛවත්තා උදුතං උදුතෙසි :— නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සම්බුද්ධස්සා” ති මජ්ඣිමපණ්ණාසකෙ පිට්ඨාඨික සුත්තෙ :—

“ඵලං වුත්තෙ ජානුස්සොඤ්ඤි බ්‍රාහ්මණො සබ්බසෙතා වලිහිරථා ඔරුහිත්වා ඵකංසං උත්තරං සංඛං කරිත්වා යෙන භගවා තෙනඤ්ඤලිප්පනාමෙත්වා උදුතං උදුතෙසි” තස්මිඤ්ඤෙව සුභසුත්තෙති ඵස්ස සුත්තෙත්ථ උදුතවාක්‍යාති දිස්සන්තෙ මජ්ඣිමනිකායන්තොගධාති. ඉමාති පන උදුතාති වාක්‍යවසෙන ආගතාති සංඛිතිත්තයාරුළුනාති සනති යථා සකක සොණදණ්ඩබ්‍රාහ්මණ ධාතඤ්ඤාතිබ්‍රාහ්මණ්‍යාදීහි භාසිතාති උදුත වාක්‍යාති, තථාපි තාති බ්බමසංඛගතකෙහි උදුතපාලියං අසංඛගතිතාති.

යාති සමමාසම්බුද්ධෙන සාමඤ්ඤෙව දෙසිතාති ජීනවචනභූතාති තාන්තෙව බ්බමසංඛගතජේරෙහි උදුතනති සම්පට්ඨිත්වා උදුත පාලියං ආරොපිතාති, යද අත්තන්තො හදුන්ගතං පිතිසොමනස්සවෙගං සක්ඛාරෙත්ථමසකෙතාන්තො භගවා ගාථාවසෙන වා වාක්‍යවසෙන වා වචිකොසවසෙත්ථගතිරති තමෙව උදුතනති වුත්තත්තා.

සො බො පන මජ්ඣිමනිකායො මජ්ඣිමපමාණ සුත්තබ්බිත්තො මජ්ඣිමාගම මජ්ඣිමසංඛිති සම්ඤ්ඤාති ව සඤ්ඤාතො, පණ්ණාසකො මූලපණ්ණාසා මජ්ඣිමපණ්ණාසා උපරිපණ්ණාසාති පණ්ණාසත්තය සංඛගතො, මූලපරියායාදිපණ්ණරසවග්ගසමායොගො, මූලපරියාය සුත්තපපමුඛ චාටික දිග්ඛි සුත්තසතොපලකම්බො, තෙවිසුත්තරපඤ්ඤා සතාටික අසිතිපදසගස්සපතිමණ්ඩිතොති ඉමස්සාට්ඨිකථාය ආදිමහි යෙව දැසිතො.

“යො වායං සබ්බමම මුලපරියායං වො භික්ඛවෙ දෙසෙය්‍යාමිති” ආරද්ධතො ආදිකල්‍යාණො, මජ්ඣෙ ධුතනං -පෙ- වෙදලුනති වචනතො මජ්ඣිකල්‍යාණො, සන්තිධානො අරියො භාවිතීන්ද්‍රියොති වචනතො පරියොසානකල්‍යාණොති නිව්ධකල්‍යාණො මජ්ඣමනිකා සො මහාවිපස්සනා නාමායං වුතො” ති අට්ඨකථා පරියොසානෙ යෙව දීපිතො.

ධර්මානෙයෙව භගවා අනාගතෙ මම සාසනං රක්ඛිතුං කො නාම සමද්දොති අත්තතො අනාගතංසංස්කරණෙන ඔලොකෙනෙතො මධු පරිනිබ්බුතෙ මමාධිපපායස්සාදාති ධම්මස්ස විරට්ඨිතිමිච්ඡන්තොති මහාකස්සපතේරපමුඛෙති පඤ්චසතෙති මහාබණ්ඩුසවෙති රුජගහෙ වෙහාරපබ්බතපස්සෙ සත්තපණ්ණාසොඤ්ඤාආරො අජාතසංතුරස්සාදා කාරු පිනෙ ධම්මමණ්ඩපෙ ධම්මවිනයමහාසංගිති නිරිසස්සතිති දිස්වා මහා සංඝස්ස පණ්ණාසො අත්තතො සමසමං ධර්මපෙනො ගාරවමකාසි.

පරිනිබ්බුතෙ පන භගවති කුසිතාරායං සරිරපුජං ධාතුපුජස්සාදි කාත්වා, සුභද්දෙන වුද්ධපබ්බජතො පුබ්බෙ වුත්තං දුබ්බාසිතං ව සම භුරස්සනො හායස්වා මහාකස්සපො පඤ්චසතෙ ඤාණාසවෙ රුජගතං සන්තිපාතාපෙත්වා, සබ්බෙව ඵනතො වුත්ථවස්සා වස්සානස්ස දුතියෙ මාසෙ ආයසමනෙත උපාලානානද්දන්තේරවරෙ පමුඛෙ කත්වා පස්මං විනයපිටකං සංගාධිත්වා තදනන්තරං සුත්තන්තපිටකස්සාදි සංගාධිංසු, ඵලං “තෙ පන මහාපේරු පටිපාටියා සුත්තන්තපිටකං සංගාධිමාරො පෙනො අසිතිභාණවාරප්පමාණං මජ්ඣමනිකාසං සංගාධිත්වා ධම්මසෙතාපති සාරිපුත්තතේරස්ස නිසස්සිතකෙ සමපට්ඨිත්වාපෙසුං ඉමං තුමෙහ පරිහරවා” ති.

සො ඛො පන මජ්ඣමනිකායො ඵමමනුක්කමෙන යාව තතිය සබ්බතිපරියොසානා ජලබුද්ධිපෙ පේරියතිකාසිකොති තෙති වසිති සමවා සබ්බෙද්ධාන භාසිතතියාමෙනෙව උග්ගහෙත්වා මුඛපාස්වසෙන ධාරිතො මහාමනීන්ද්‍රතේරදීති සිහලුද්ධිපමානිතො අහොසි. අට්ඨකථා පතස්ස දිපවාසිතං පේරුතං ධම්මකට්ඨානං විචිත්තපටිභාණජනනත්තං මනො රමාය සිහලුභාසාය අතිසංඛිතා, පච්ඡා මතිතලෙ විසුත්තකිත්තිතො බුද්ධස්ස විය ගමිතරණොසත්තො බුද්ධණොසොති ගරුති ගතිතනාම ධෙය්‍යෙන පරියත්තිසද්ධම්මස්ස විරට්ඨිති. දිපන්තරවාසිතමත්තස්සාදි ඉච්ඡන්තො මහාසාමිනා පේරවංසප්පදිපානං මහාවිහාරියානං සමයං සගාරවසප්පතිස්සමුපනෙත්වා අඤ්ඤාසමාවරියානං ජෙනවන අභය ගිරිතිකාසිකානස්සාදි විසදිසමනාන්තපෙනො පුන්රපි තනාතිකානුච්ඡ විකමාරොපිතො.

තං යථා:- “අතිමුත්තාති ඉද්ධියාපි න නිමිතො, අතිමාතාති අතිමාපිතො. තෙව අතිමිත්තබ්බාති පදං වදන්ති, තං තෙව පාලියං න අට්ඨකථායං සංග්‍රහස්සාදි.” සංග්‍රහස්සාදි මණ්ණානා.

“තප්‍ප ඵකමෙව ජේතං තිරයපාලා නාම නඤ්ච, යනතරුපමිව කමමමෙව කාරණං කාරෙහිති වදන්ති. තං අපි තිරයෙ තිරයපාලාති? ආමන්තා, අපි ව කාරණිකාති ආදිනා තයෙන අතිමමෙව පරිසෙසිත මෙව. යථාති මුහුසෙලොකෙ කමමකරණකාරකා අපි, ඵමමෙව තිරයෙ තිරයපාලා අපිති.” **දෙවදගසු තතව ණණනා.**

“තසමා පන හගමා අත්තනො දිගමානං නිගුසෙසසං දුපෙතිති? මාහරි අනුකමාය. ඵමං තිරයං අහොසි: ඉමියං මං ආරංඝ පුබ්බ වේවනා මුඤ්චනවේතනා අපරවේතනාති තියො වේවනා උපපන්නා නිගුසෙසසං මිසියං ආරංඝ උපපජ්ජන්තු ඵමමියං ඡ වේවනා ඵකතො හඬා දීඝරත්තං නිනාය සුඛය සංවතියසිති”ති.

“පිතණ්ඩවාදි පනාහ: සඤ්ඤා දින්නං මහපථලානි තසමා ඵමං චුත්තනාති. සො වහනබ්බො: - නිං තිං සජ්ඣදින්නතො සඤ්ඤා දින්නං මහපථලතරං වදසීති? ආම වදසීති. සුත්තං ආහරුති, “සඤ්ඤා ගොතමි දෙති සඤ්ඤා තෙ දින්නො අහඤ්ඤව පුජ්ඤො හපියොමි සඤ්ඤා මා”ති. නිවිපනසං සුත්තසං අයමෙවජෙතොති? ආම අයමෙමාති. යදි ඵමං තෙනහානඤ්ඤ විසාසාදනං පුචං දෙතිති ව, තෙනති කච්චාන විසාසාදනං යුජං දෙතිති ව වචනතො විසාසාදනං දින්නං මහපථලතරඤ්ඤ භවෙය්ස, ඵමමපි හි සත්ථා අත්තනො දිගමානං දුපෙසිති. රුජරුජමහාමත්තො දසොපි ව අත්තනො ආහතං පණණාකාරං හඬගොපකාදිතං දුපෙනති, තෙ රුජාදිති මහත්තතර භවෙය්ස; තසමා මා ඵමං ගණන්” **දකිම්ණාමිහසු තතව ණණනා.**

යෙසමපි (අභයගිරිනිකායිකානං)කුසලතතික විති මමුත්තං ධුතභිං, තෙසං අභයගිරිකානං) අත්තනො ධුතභිමෙව නඤ්ච, අසත්තං කසං ධුතනතො ධුතභිං නාම භවියසිති ධුතගුණේ සමාදය වහනතිති, වචනවිතෙධොපි ව තෙසං (අභයගිරිකානං) ආපජ්ජති, තසමා තං ත ගභෙතබ්බනති.” **විසුද්ධිමග්ග ධුතභිනිදෙදසො**

සා ඵසා පන පපඤ්ඤාසුදති මජ්ඣිම නිකාය ධර්මකථා ඉතො වතුත්තං සතිවසානං පුබ්බෙ අනීතවිජ්ජාලකාරපරිවේණාධිපතිනා මහාවිහාර වංසාලකාරෙන පණ්ඩිතාවතංසෙන නිට්ටකවාචියොරෙපඤ්ඤායෙන රත්තමාලාරඤ්ඤානාමගාමෙ පුරුණවිහාරයතතිකෙන ඛමමනිතනිසිදි ඛමමානමාගිධානෙන පටිථිමදිසානුදිසාසු පටානසසිසනායකතේර වරෙන සිරිමතොතිගරුතො භේබම වාමර්ස් නාමධෙය්ස අනීත ලභිනිසාරයං සමාරාධනං පටිච්ච සංඝොධිතා යථාධමමං යථාසත්තං යථාමාගධතිරුත්ති. තසමිං සමයෙ ඉමසමිං මහාවිජ්ජාලයෙ උපපාධානා වරිය ධුරකුරෙ ලුණුපොකුණේ ඛමමනිතනිසිදි ඛමමානඤ්ඤාගිධානො තායකතේරවරෙ ව තදත්ථුපත්තො අහොසි ආවරිගමහාසාමිතො යෙලඤ්ඤානිභුතතො.

තඤ්ඤා ව මහාසාමිනෝ අවච්ඡේදන මජ්ඣිමොපරිපඤ්ඤාසාසනමුල
සිතො තඤ්ඤා දුතියභාගො තං ධුරං දධානෙනාමහානමාවරියෙන
තිපිටකවාචිකායෙපජ්ඣායෙන ධම්මකිත්තිසිද්ධිමානානුගිධානෙන
අතිතවිජ්ජාලඤ්ඤාර පරිවේණාධිපතිනා පධානසංස්ථායනතේරවරෙන
නමුපදෙසමුපගමම යථාධමම සංඝොධිතො අහොසි. තඤ්ඤාම
සංඝොධිතො දිව්ඪානා තෙ මුනිපුඤ්ඤායෙව පුබ්බභූතා අහෙසු.

තනො පච්ඡා තිපිටකමුද්දාපනසමිතිසාජ්ඣකකොනොජ්ඣවේදන
විජ්ජාලඤ්ඤාරමහාවිජ්ජාලයාධිපතිනා ධම්මකිත්තිසිද්ධිමානානුගිධා
නෙන පධාන සංස්ථායනතේරවරෙන පපඤ්ඤාදුතියා මුලපඤ්ඤාසා
පඨමදුතියභාගආයවසෙන පුනරපි සොධෙතො පටිසඤ්ඤානා අහොසි
මහතා පරිසුමෙන, පරනානු තතියභාගසංඝොධනසමාරම්භයෙව
සොයමාවරියපාදෙපි සග්ගපරියතො අහොසි සඤ්ඤාතං පලොක
චමන්තමාවිකරෙන්නො.

සිරි සකාමුනිනොවහංඤං පරියතතිසද්ධමම මුද්දනආරෙන
ලොකෙ සබ්බත්ථ පත්ථකරණමෙනං පත භබ්බුත්තමං උලාරං ධම්මප
චාරකම්භාසමිකරිය සග්ගතෙනොතිතෙන සද්ධාදයාදිගුණපතිමසි
තෙන සසිමන් අත්ථාවිඤ්ඤාණ මහාසයෙන අත්තනො ධනභාගං
විතරණං කත්වා පතිට්ඨාපිතා තිපිටකමුද්දානසා තඤ්ඤාවචනරමුලා
රජ්ඣාසයං මත්තං පාපෙනානි යාවජ්ජනනාපි පරියතතිසාසනසොභන
මකාසියෙව, එතරති තිපිටකමුද්දාපනාජ්ඣකකොති විමලවිසදමතිති
කාරුණිකෙති සිද්ධිනාම කුමාරදය මුනිසිහ, විමලධම්මඅත්ථාවිඤ්ඤාණ
නාමිකෙති මහාසයෙහාජ්ඣවේදන මයා සාවේරපදානිමනතිකමම
සාසනකිවචවසෙනෙව ඉම්ඤ්ඤා තතියො භාගො පටිසඤ්ඤානො අහොසි,
සඤ්ඤාරණසමිති විජ්ජාලඤ්ඤාරවිජ්ජාලයෙ උපාවේරධුරුකරෙ කොස්
ගොඩ සිද්ධි ධම්මවංසකොසොත්තෙ මහතා පරිසුමෙනාකාසි මහනනමුප
කාරං; ඉම්ඤ්ඤාධිකරාය වතුත්ථාගසංඝොධනෙයමි පරිවේණෙ තිපිට
කාවේරපදපනෙනා උපපධානාවරිය ධුරුකරෙ හැඩිපන්තල සෙසු
ලොකකොසොත්තෙ ව සහායො අහොසිති.

විරං තිට්ඨතු ලොකසමිති තිවිධං සත්ථසාසනං,
භවදුක්ඛපරෙනාතං භවතො පරිමුත්තියා.

පුඤ්ඤානානෙන පපෙපානානු මමාවේරවරු සිවං,
ලොකො වෙව සුඛි ගොතු ධඤ්ඤාපුඤ්ඤාසම්භවියා.

කිසිවක් නුබුදුමි-සිරි පඤ්ඤාසාර තායකතේරෙ

ශ්‍රී: බ්‍ර: ව: 2495.
ක්‍ර: ව: 1951, 11, 12,
පැලියගොඩ විද්‍යාලඤ්ඤාර පිරිවෙන.

CONTENTS.

සු න්‍යාසමයා.

පිටිබලය.

පටිපටිගෙය :-

1. දෙවදන	සු න්‍යා	වණණනා	1-11
2. පඤ්චනතය	"	"	11 - 19
3. නිනති	"	"	19 - 22
4. සාමගාම	"	"	22 - 35
5. සු න්‍යානත	"	"	35 - 39
6. ආනඤ්ඤපසාය	"	"	39 - 47
7. ගණකමොග්ගලාන	"	"	47 - 49
8. ගොපකා	"	"	49 - 51
9. මහාපුණණම	"	"	51 - 55
10. පුලපුණණම	"	"	55 - 56

දුතියවගෙය :-

1. අනුපද	සු න්‍යා	වණණනා	56 - 63
2. ඡබ්බිසොධන	"	"	63 - 68
3. සප්පරිසධම්ම	"	"	68 - 69
4. සෙවිතබ්බ න සෙවිතබ්බ	"	"	70 - 71
5. බහුධාතුක	"	"	72 - 88
6. ඉසිහිලි	"	"	88 - 90
7. මහාවතාරිසක	"	"	90 - 94
8. ආනාපානසති	"	"	94 - 99
9. කායගතාසති	"	"	99 - 100
10. සබ්බාරූපතති	"	"	101 - 102

තතියවගෙය :-

1. පුලලසුඤ්ඤතා	සු න්‍යා	වණණනා	103 - 106
2. මහාසුඤ්ඤතා	"	"	106 - 113
3. අවජ්ඣිකම්ම	"	"	113 - 127
4. බන්ධුල	"	"	127 - 131
5. දන්තභුමි	"	"	131 - 133
6. භුමිජ	"	"	- 133
7. අනුරුඬා	"	"	133 - 134
8. උපකක්කිලෙස	"	"	135 - 138
9. බාලපණ්ණිත	"	"	139 - 150
10. දෙවදන	"	"	150 - 155

සුභාස මහතා.

පිටිබිංකා.

වතු සම්මතය :—

1. හදෙද කරනන	සුභාස	වතුණන	156-157
2. ආනද හදෙද කරනන	"	"	157-157
3. මහාකප්පාන හදෙද කරනන	"	"	158-159
4. ලොමසකඛ්ඛිත හදෙද කරනන	"	"	159-160
5. සුභ	"	"	160-162
6. මහාකමමපිභස	"	"	163-166
7. සලායතන විභස	"	"	166-172
8. උදෙස විභස	"	"	172-174
9. අරණ විභස	"	"	174-175
10. ධාතු විභස	"	"	175-195
11. සච්ච විභස	"	"	195-196
12. දකඛණ විභස	"	"	196-204

සංඝව මවය :—

1. අනාඨපිණ්ඩකොවාද	සුභාස	වතුණන	204-207
2. ජනනොවාද	"	"	207-208
3. පුණ්ණොවාද	"	"	208-213
4. නදකොවාද	"	"	213-216
5. රුහුලොවාද	"	"	216-217
6. ජ ජනන	"	"	217-219
7. මහාසලායතනික	"	"	220-221
8. නගරවිද්දය	"	"	- 221
9. පිණ්ඩපාන පාරිසුද්ධි	"	"	221-222
10. ඉන්ද්‍රියභාවනා	"	"	222-223

PREFATORY NOTE

It is with great pleasure that we place before the public the Majjhima Nikayatthakatha or Papanca Sudani Part IV, which is the final commentary published according to the wish of the late Mr. Simon Hewavitarne. This volume was edited by the Ven'ble Pandit Kiriwattuduwe Siri Pannasara Nayaka Maha Thero, the present principal of Vidyalankara Pirivena, Peliyagoda, Kelaniya assisted by Rev. Tripitakacharya Hedipannala Pannaloka Thero and Rev. Pandit Kosgoda Dhammawansa Thero of the tutorial staff of the same Pirivena to whom we offer our sincere thanks for having very kindly edited this part of the Papanca Sudani.

We are deeply indebted to the above Ven. Theras for the great pains they have taken in the compilation of this volume.

The first and second parts of the Majjhima Nikayatthakatha were edited by the late Ven. Lunupokune Siri Dhammananda Nayaka Maha Thero, the then principal of Vidyalankara Pirivena whose venerable name we wish to revere with gratitude for the continued assistance and guidance extended during his life time for the production of the publication of the Simon Hewavitarne Bequest Series of the Tiripitaka from the very inception.

We have now commenced the publication of the Pali Text out of which Cariya Pitaka Pali and Parajika Pali have already been published,

On the 17th January 1952 falls the 39th anniversary of the death of our dear uncle, the late Mr. Simon Hewavitarne, the founder of this Bequest. May he attain Nibbana by the great merit gained by his noble work

S. K. MOONASINGHE
W. D. HEWAVITARNE

Tripitaka Publication Office,
130, Maligakanda Road,
Maradana,
Colombo,
(Ceylon.)

THE PALI ALPHABET

IN SINHALESE CHARACTERS.

VOWELS.

දෘ ආඃ ඉ ඊ උ ඌ ඍ ඎ

CONSONANTS.

කka	ඛkha	ගga	ඝgha	ඣca
චca	ඡcha	ජja	ඣjha	ඤña
ට්ṭa	ඨṭha	ඳḍa	ධḍha	ණṇa
තta	ථtha	දda	ධdha	නna
පpa	ඵpha	බba	භbha	මma
යya	රra	ලla	චva	ඝsa
			භha	ළla ආංaṇ

VOWELS IN COMBINATION

ක ka	කා ká	කි ki	කී kī	කු ku	කූ kú	කෙ kē	කෝ kó
ඛ kha	ඛා khá	ඛි khi	ඛී khī	ඛු khu	ඛූ khú	ඛෙ khé	ඛෝ khó
ග ga	=	=	=	=	=	=	=

CONJUNCT - CONSONANTS

කක kka	කෙක kēka	කික kīka	කුක kuka	කෙක kēka	කෝක kóka
කඛ kkhā	කඛ kkhā	කඛ kkhā	කඛ kkhā	කඛ kkhā	කඛ kkhā
කග kga	කග kga	කග kga	කග kga	කග kga	කග kga
කඝ kgha	කඝ kgha	කඝ kgha	කඝ kgha	කඝ kgha	කඝ kgha
කඣ kca	කඣ kca	කඣ kca	කඣ kca	කඣ kca	කඣ kca
කඡ kchā	කඡ kchā	කඡ kchā	කඡ kchā	කඡ kchā	කඡ kchā
කජ kja	කජ kja	කජ kja	කජ kja	කජ kja	කජ kja
කඣ kṣa	කඣ kṣa	කඣ kṣa	කඣ kṣa	කඣ kṣa	කඣ kṣa
කඤ kṇa	කඤ kṇa	කඤ kṇa	කඤ kṇa	කඤ kṇa	කඤ kṇa
කත kta	කත kta	කත kta	කත kta	කත kta	කත kta
කථ kṭha	කථ kṭha	කථ kṭha	කථ kṭha	කථ kṭha	කථ kṭha
කද kda	කද kda	කද kda	කද kda	කද kda	කද kda
කධ kdha	කධ kdha	කධ kdha	කධ kdha	කධ kdha	කධ kdha
කන kana	කන kana	කන kana	කන kana	කන kana	කන kana
කභ kbha	කභ kbha	කභ kbha	කභ kbha	කභ kbha	කභ kbha
කම ma	කම ma	කම ma	කම ma	කම ma	කම ma
කය ya	කය ya	කය ya	කය ya	කය ya	කය ya
කර ra	කර ra	කර ra	කර ra	කර ra	කර ra
කල la	කල la	කල la	කල la	කල la	කල la
කච va	කච va	කච va	කච va	කච va	කච va
කඝ sa	කඝ sa	කඝ sa	කඝ sa	කඝ sa	කඝ sa
කළ la	කළ la	කළ la	කළ la	කළ la	කළ la
කආ ā	කආ ā	කආ ā	කආ ā	කආ ā	කආ ā
කඈ ē	කඈ ē	කඈ ē	කඈ ē	කඈ ē	කඈ ē
කඉ i	කඉ i	කඉ i	කඉ i	කඉ i	කඉ i
කඊ ī	කඊ ī	කඊ ī	කඊ ī	කඊ ī	කඊ ī
කඋ u	කඋ u	කඋ u	කඋ u	කඋ u	කඋ u
කඌ ū	කඌ ū	කඌ ū	කඌ ū	කඌ ū	කඌ ū
කඍ ṛ	කඍ ṛ	කඍ ṛ	කඍ ṛ	කඍ ṛ	කඍ ṛ
කඎ ṝ	කඎ ṝ	කඎ ṝ	කඎ ṝ	කඎ ṝ	කඎ ṝ
කඳ ḍ	කඳ ḍ	කඳ ḍ	කඳ ḍ	කඳ ḍ	කඳ ḍ
කධ ḍh	කධ ḍh	කධ ḍh	කධ ḍh	කධ ḍh	කධ ḍh
කන n	කන n	කන n	කන n	කන n	කන n
කභ bh	කභ bh	කභ bh	කභ bh	කභ bh	කභ bh
කම m	කම m	කම m	කම m	කම m	කම m
කය y	කය y	කය y	කය y	කය y	කය y
කර r	කර r	කර r	කර r	කර r	කර r
කල l	කල l	කල l	කල l	කල l	කල l
කච v	කච v	කච v	කච v	කච v	කච v
කඝ s	කඝ s	කඝ s	කඝ s	කඝ s	කඝ s
කළ ḷ	කළ ḷ	කළ ḷ	කළ ḷ	කළ ḷ	කළ ḷ

කආ, කඈ, කඉ, කඊ, කඋ, කඌ, කඍ, කඎ, කඳ, කධ, කන, කභ, කම, කය, කර, කල, කච, කඝ, කළ

LIST OF ABBREVIATIONS.

- A. Asgiri Vihāra Mahā Nāyaka Library.
- B. Book in Burmese Characters.
- D¹ Dīgha Nikāya Aṭṭha Kathā, Vidyāṅkārā College, Kelaniya
- D² Dīgha Nikāya Aṭṭha Kathā, Siamese Manuscript.
- E. P. T. S. Edition Vol. II.
- L. Lankā Potthaka (Ceylon Books).
- M¹ Mīripāṇṇe Vihāra, Galle.
- M² Malwattā Vihāra, Sangharāja Library, Kandy.
- P¹ Paranātala Nilame's Library, Kandy.
- P² Late Pilimatalawwa Maha Nilame's.
- R. Ratmalāna Purāṇa Vihāra, Mount Lavinia.
- S. Book in Siamese Characters.
- T¹ Tāonmpata Vihāra, Dickvella, Matara.
- T² Tikā, Dharmaprasāda Vihāra Colombo.
- V. Vijayārāma Vihāra, Kumbalwella, Galle.
- W¹ Waskaduwa Abhināwārāma Library, Kalutara.
- W² Wattegama Vidyādarsana Pirivena, Matale.

PUBLISHERS NOTE

The late Mr. SIMON ALEXANDER HEWAVITARANE, who in his life time had begun to publish the TRIPITAKA, left a bequest for its completion after his death. He died suddenly on 17th January 1913 and in accordance with his wishes his Trustees had published the Commentaries on the Text in 49 volumes. After seventy years these books are no longer readily available.

His widow Mrs. SOMAWATI HEWAVITARANE who passed away on 10th January 1982 at the age of 94; had prior to her death, created the SOMAWATI HEWAVITARANE TRUST to carry on the good work started by her late husband and bequeathed her entire estate to this Trust.

We the Trustees of the Somawati Hewavitarane Trust, having seen the need to re-print the Commentaries, have undertaken this task to help both the student and teacher of the Dhamma and in the hope that this act of ours will help to preserve the Noble Teachings of the Blessed One for the benefit of the future generations and thereby prolong the life of the Buddha Sasana by many more thousands of years.

May the fruits of this meritorious act help the late Simon Alexander Hewavitarane and Somawati Hewavitarane Maha Upasikawa in Sansara and towards their final attainment of Nibbana.

*Noel Wijenaike
Nanda Amerasinghe
Tissa Ratnatunge*

Somawati Hewavitarane Trust Office,
130, Maligakanda Road, Colombo-10,
SRI LANKA.

සමමාසමුදායං පරිනිබ්බාණසමයෙනො චතුපඤ්ඤාසාධිකො නාවසන-
සංවිච්ඡේද මහානාම රඤ්ඤා සමයෙ ජමබුද්ධා ලබ්බාදීපමාග්ගෙනා පරම
විසුද්ධි සද්ධාබුද්ධිපඨිමණ්ඩිතෙනා අනුබුද්ධිබුද්ධිසොසඤ්චරවරෙත ව ධම්ම-
පාලඤ්චරෙත ව උපසෙතඤ්චරෙත ව මහානාමඤ්චරෙත ව බුද්ධිත-
ඤ්චරෙතවාති බුද්ධිමනෙතාති එතෙති ඵෙරවරෙති තිණ්ණං පිටකාන
මන්වණ්ණනාවසෙතාට්ඨ කරායො ලිඛිතාති වදන්ති. තා පෙනොතා අධාකරා,
නෙවමුද්දාපිතා. තස්මා උපරිති කාලෙ තා අධාකරායො'ති දුලලහා අහෙසු-
තස්මා දිව්ඛාගස්ස ධඤ්ඤා පුඤ්ඤා පරිපුණ්ණං සයිමිත් හේවාචිතාරණ
මහාසයස්සජ්ඣාපයවසෙන තස්ස ධනබ්බියෙන තෙනාණ්ණෙනාන අංඛනලවෙ.
ජ්ජාවරියෙන සිරිමතා සි ඒ. හේවාචිතාරණ මහාසයෙන ව සිරිනාරාමපුණ්ඩික
මහාසයෙන ව ධම්මලිපු. ඒ හේවාචිතාරණ මහාසයෙන ව, පාලාට්ඨකරායො
මුද්දාපිතා ව පාකට්ඨි කතා ව. තපාපි මුද්දාපිතා තා අධාකරායොපි ඉදති
සුදුලලහා හවන්ති. තස්මා තාසමධාකරානා දුලහහාවමපෙකබ්බියෙනා
සද්ධාබුද්ධිසම්පත්තෙනා සද්ධාමාලිකාමෙන සිරිලබ්බාරපෙජ්ජ ලඤ්ඤා
පරිකබ්බාසාධිකාරිනා නීතිවෙදනා නොයෙල් විජේනායක මහාසයෙන ව
නියරත්නතුඛා මහාසයෙනවාති එතෙති අති මහාසයෙති නඤ්ඤා අමරසිංහ
මහාසයස්ස සංවිධානකතෙනා සම්බුද්ධාසාසනා විරඬිතිකාමාය සද්ධාබුද්ධි
සම්පත්තාය මහොපායිකාය දිව්ඛාතාය සේමාවතී හේවාචිතාරණ මනාතිනිය,
ධනබ්බියෙන සම්බුද්ධිපරිනිබ්බාණා අවසායං පඤ්ඤාසාධිකො අධාපිසති.
මෙවස්සෙ එසාපනට්ඨකරා තිලකමුද්දණාලයෙ මුද්දාපිතා ව පාකට්ඨිකතා ව,
හවති.

ලිඛිතමිදමිත්ථං දෙසියන්දර වැවලපියද්දේ සුවිසුද්ධාරාමාධිපතිනා
විජ්ජාකීන්ති පරිවේණජ්ඣාසෙකින විජේපාදය පරිවේණ උපපාධානා-
වරියෙන රාජකීයපණ්ඩිත සන්තපති උපධිධාරිනා පවිනාවරියෙන පලාට්ඨෙල
සිරිසද්ධාධිකාරිනා නායකසෙවරෙනාති.



සෝමාවතී හේවාචිකාරණ මැතිනිය

පපඤ්චසුද්ධී උපරිපණ්ණාසා

නමො තස්ස භගවතො අරහතො

සම්මාසම්බුද්ධස්ස

1. 4. 1.

එවමෙම සුභානභි දෙවද්වසසුත්තං. තත් දෙවද්වසං නාමාභි දෙවා
වුච්චන්ති රුජානො තත් ව සකාරාජ්ජනං¹ මඩගලපොකකරණී අහොසි
පාසාදිකා ආරක්කසම්පන්නා, සා දෙවානං දහතො දෙවද්වසනභි
පඤ්ඤාසිත්. තදුපාදය සොපි නිගමො දෙවද්වසනෙව² සබ්බං
ගතො³ භගවා තං නිගමං නිස්සංග ලුඞ්හිතිවනෙ⁴ විහරති. සබ්බානං
පුබ්බ භාග්ගොති පුබ්බ කතකම්පවටයා. ඉමිනා කම්මවේදනඤ්ච
කිරියවේදනඤ්ච⁵ පටිකම්පිත්වා එකං විපාකවේදනමෙව සම්පට්ඨන්ති
දසෙති. එවං වාදි⁶ භික්ඛුපෙති නිගණ්ඨාභි ඉමිනා පුබ්බ
අභියමෙත්වා වුත්තං නිගමෙත්වා දසෙති. අහුවා මෙව මසන්ති අකරා
මෙව මසන්ති⁷ ඉදං භගවා තෙසං අජානනභාවං ජානනොච⁸
කෙවලං කලිසාසනං ආරොපෙතුකාමො⁹ පුඨන්ති යෙති මයං අහු
වමානාපි න ජානන්ති තෙ කථං කම්මස්ස කතභාවං වා අකත
භාවං වා ජානස්සන්ති. උත්තරිං¹⁰ පුඨන්ති එසෙවනගො. එවං
සනෙහති වුලුද්ධකකිකිකි¹¹ මහානිගණ්ඨස්ස¹² වචනෙ සවෙ¹³
සනෙහති අරො. ඉධ පන එත්තකස්ස ධාතස්ස භූමාකං අජානන
භාවෙ සනෙහති අරො. න කලලනති න යුත්තං. ඛාලුපලෙපනොති
බහලුපලෙපනෙව¹⁴ පුනපුන විසරඤ්ඤෙන. න පන
බලියා ලිඛෙත්ත විශ්.

1. සකාරාජ්ජනං B.
2. දෙවද්වසං නම්ව S.
3. සබ්බං B. S.
4. ලුඞ්හිතිවනෙ b. S.
5. ක්‍රියාවේදනඤ්ච B.
6. වාදිකො S. නිගණ්ඨාභි S.
7. අහුවමෙත්වා මසන්ති B. S.
8. ජානනො B.

9. ආරොපෙතුකාමො S.
10. උත්තරී b. S.
11. වුලුද්ධක B.
12. මානිගණ්ඨස්ස S.
13. සවෙච්ච B. S.
14. බහලුපලෙපනො b.
පුනපුනං B. S.

එසෙතිසාති එසති සලාකාය අත්තමසො නත්තකවට්ඨයාපි¹ එසෙ
 සාති ගව්හිරං වා උත්තානං වාති විමංසෙග්ග. අභද්ධගාරනති ක්කිම
 ගරිටකස්ස² වා අමලකස්ස වා චුණ්ණං. ඔද්දෙසනාති පඤ්ඤෙග්ග.
 අශේණොති ආදි මාගද්දියසුත්තො³ චුත්තමෙව. එවමෙවබොති
 එත්ථ ඉදං ඔපම්ම සංසද්දනං. සලොත විධිස්ස හි විධිකාලෙ
 වෙදනාය පාකට්ඨකාලො විය ඉමෙසං මඤ්ඤානං අසුඛා⁴ වා
 නො වා පාපං⁵ කම්මං අකර්මා⁶ වා නො වා එවරුපං වා⁷ පාපං
 කම්මං කර්මා⁸ ජානකාලො සියා, වණ්ණවස්ස පරිකත්තනාදිසු
 කාලෙසු¹⁰ වෙදනාය පාකට්ඨකාලො විය¹¹ එත්තනං වා නො දුක්ඛං
 නිජ්ජිණ්ණං එත්තනෙ වා¹² නිජ්ජිණ්ණ සබ්බමෙව දුක්ඛං නිජ්ජිණ්ණං
 ගවිස්සති. සුඛිනොත්ත පඨිට්ඨිතා නාම හවිස්සාමාති ජානකාලො සියා,
 අපරභාගෙ එසුභාව¹³ ජානකාලො විය දිට්ඨිවිධමෙව අකුසලා
 නං¹⁴ පභානාය කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදය පජානන¹⁵ කාලො
 සියා, එවමෙත්ථ එකාය උපමාය තයො අත්ථා වතුති උපමාති එතො
 අත්ථා පරිදිප්තො. ඉමෙ පත තතො එකව්හි ත ජානනති විරජ්ජිතා¹⁶
 ගතෙ සලො අවිද්ධාව විද්ධාසි.¹⁷ මසාති පඨිට්ඨිකස්ස වචනප්ප
 මාණෙත්තෙව විද්ධාසමිති සඤ්ඤං උපපාදෙත්වා දුක්ඛප්පගතපුරිසො
 විය කෙවලං මහානිගණ්ණස්ස වචනප්පමාණෙන සබ්බමෙතං සද්ද
 හත්තා එවං සලොපමාය¹⁸ හගව්හි නිග්ගන්තිවා පඨිට්ඨාගරිචුං
 අසනෙකාත්තා යථා නාම දුබ්බලො සුභවො මිගං උට්ඨාපෙත්වා¹⁹
 සාමිකස්ස අභිමුඛං කරත්වා අත්තනා ඔසකකති. එවං මහානිගණ්ණස්ස
 මත්තෙ වාදං පඤ්ඤානා නිගණ්ණො ආචුසොති ආදිමාගංසු

අපි නෙ හගවා සංවරිගකෙ නිග්ගණ්ණෙනො පඤ්ඤා මො ඉමෙති
 ආදිමාග: කුසලාසමානානාති තෙසු පඤ්ඤාසු ධම්මෙසු ආයසමත්තානං
 කා අනිකංසෙ සප්පිඨි සද්ධාති²⁰ අනිතංසවාදිමිති සත්ථරි කා සද්ධාති
 යා අනිතං වාදං²¹ සද්දහත්තානං තුමානං මහානිගණ්ණස්ස²² සද්ධා
 කතමා²³ කිං භුත්ත්වා අභුතවිපාකා අභුතත්වා භුතවිපාකාති²⁴
 සුච්ඡති; සෙස පදෙසුපි එසෙව නගො.

- | | |
|--------------------------|---|
| 1. අත්තකවට්ඨයාපි S. | 13. එසුභාවා S. |
| 2. ක්කිමගරිටකස්ස b. S. | 14. අකුසලානං ධම්මානං b. |
| 3. මාගද්දිය සුත්තො b. S. | 15. ව ජානන S. ජනන b |
| 4. අසුඛමො B. | 16. විරජ්ජිතා b. S. |
| 5. පාප B. S. | 17. අවිද්ධාසි විද්ධා b. S. |
| 6. අකර්මා b. S. | 18. එවමාගතකුසලපමා b. S. |
| 7. එවරුපං S. | 19. උට්ඨාපෙත්වා b. |
| 8. පාපං b. S. | 20. සත්ථරි කා සද්ධා b. S. |
| 9. අකර්මානි S. | 21. අනිතංසවාදං S. අනිතවාදං b. |
| 10. මතුසකාලෙසු b. S. | 22. මහානිගණ්ණස්ස S. |
| 11. පාකට්ඨකාලො විය b. S. | 23. සං කතමා b. S. |
| 12. වා දුක්ඛං b. S. | 24. භුත්තො අභුත්තො භුතවිපාකා
අභුතවිපාකාති කිං b. S |

සමබම්මිකානි සංඝතුහං සකාරණං; වාදපටිභාරනා පච්චා
ගමනකවාදං; එතතාවතා තෙසං අපනෙඨ සද්ධං¹ සබ්බද්ධිලා²
එසාති සද්ධා භේදනවාරං³ නාම දසෙය්ඨි; අමිජ්ජා අඤ්ඤාණාති
අවිජ්ජාය අඤ්ඤාණෙන; සමමමාසාති සච්චාගෙන; විපට්ඨිතොති
විපට්ඨිතො; සද්දානං, විපල්ලාසගාහං වා ගණනපාති අනෙඨා; දිට්ඨි
බම්මවේදනී⁴ යනති ඉමයමිංසෙව අත්තහානෙව විපාකදායකං; උපහත
මෙකාති පසොගෙන; සංඛානෙකාති විරිගෙන; සමපඨ්ඨවේදනීයනති
දුතියෙ වා තතියෙ වා අත්තහානෙව විපාකදායකං, සුඛවේදනීයනති
ඉට්ඨාරමමෙණ විපාකදායකං කුසලකමිං, විපරිතං දුක්ඛවේදනීයං;
සපිපහනවේදනීයනති පරිපහෙක තිපථනෙත⁵ අත්තහානෙව වේදනීයං,
දිට්ඨාඛමවේදනීයෙය්ඨං⁶ අධිවචනං; අපිපහනවේදනීයනති අපරි
පහෙක අත්තහානෙව වේදනීයං සමපරායවේදනීයෙය්ඨං⁷ අධිවචනං;
එවං සනෙකපි අයමෙත්ථ විසෙසො. යං පඨමවගෙ තතං පඨමවගෙ
වා මජ්ඣිමවගෙ වා පච්ඡිමවගෙ වා විපාකං දෙති, මජ්ඣිමවගෙ⁸ තතං
මජ්ඣිමවගෙ වා පච්ඡිමවගෙ වා විපාකං දෙති, පච්ඡිමවගෙ⁹ තතං තනෙත්ථ
ව විපාකං දෙති, තං දිට්ඨාඛමවේදනීයං නාම; යං පත සත්තදිට්ඨි
සංඛතතෙරෙ විපාකං දෙති තං පරිපහෙකවේදනීයං නාම, තං කුසලමි
යොති අකුසලමි, කත්‍රිමාති වදන්ති.

පුණ්ණො නාම කිරි⁸ දුග්ගතමිත්‍රෙය්ඨා රුජගගෙ සෙට්ඨිං⁹ තිස්සා
ය වසති, තමෙනා¹⁰ එකදිවසං නගරමිති තකඛිතොන සුට්ඨි¹¹ සෙට්ඨි
ආහං සවෙ අජ්ජ කසිණසි දො ව ගොණෙ තඛිලඤ්ච¹² ලභිණසි
කිං තකඛිතතං කිලසි¹³ කඨසිති¹⁴ කිමෙම තකඛිතොන කසිණාමි
සාමිති¹⁵ තෙන ති යෙ ගොණෙ ඉවත්සි තෙ ගගෙත්ථා කසාසිති¹⁶
සො කසිත්ථං ගතො, තං දිවසං සාරිපුත්තනෙත්ථෙරෙ නිරෙඨා වුට්ඨාය
කසා සඛිතහං කරෙමිති ආචර්ජනො¹⁷ පුණ්ණං දිස්වා පතනවිටර
මාදා¹⁸ තසා කසනට්ඨානං ගතො, පුණ්ණො කසිං ධපෙත්ථා පෙරසා
දත්තකට්ඨං දත්වා මුඛොදකං අදාසි, පෙරෙ සරිරං පටිජගතිත්ථා
කමමනාසා¹⁹ අවිදුරෙ නිසිදි ගතොතිගාරං මලොකෙනොනා, අපසා
ගරිගං ගතො ආගරනති දිස්වා අත්තරුමගෙගෙව අත්තොනං

1. අපනෙඨ L.	11. සංඝුට්ඨි b. S.
2. සබ්බා දුක්ඛලා l.	12. නවකඛිලඤ්ච b.
3. භේදන වාදං b. S.	13. කිලිසසි b. S.
4. දිට්ඨිමවේදනීයනති b. S.	14. කසිණසිති b. න කිලිසසිති S.
5. භිපථනන b	15. කසිණාමිති b. S.
6. වේදනීයෙය්ඨං b. S.	16. කසාසිති b.
7. එං S.	17. ආචර්ජනො S.
8. පච්ඡිමවගෙ b.	18. ඵරං ආදා b.
9. සුමනසෙට්ඨිං b. S.	19. කසනාසා b.
10. තමෙව b. S.	

දසෙසසි, සා සාමීකසා අංගව¹ හත්තං. ථෙරසා පනෙත පකඨිපිඨා, පුත ගන්තිං අඤ්ඤං හත්තං සමාපදෙතිං දිවා අගමාසි, පුණ්ණං එකවාරං කසිතිං තිසිදි, සා² හත්තං ගහෙතිං අංගච්ඡන්ති අංග.

සාමි පානොපි³ තෙ හත්තං අංගරිසිත්ථ,⁴ අත්තරුමයෙහ පත සාරිපුත්තත්ථෙරං දිස්වා තං තස්ස දතිං අඤ්ඤං පටිතිං අංගරන්තිං මෙ උස්සුරෙ⁵ ජාතො, මං කුප්පි⁶ සාමිනි, හදුකනෙත හදු කතං මයං ථෙරසා පානො⁷ දන්තකවරිඤ්ඤා මුඛොදකඤ්ඤා දින්නං, අවතානං යෙවානෙත පිණ්ඩපානොපි⁸ පරිභුතො අජ් ථෙරෙන කතසමිණ ධම්මසා මගමපි⁹ භාගිනො ජාතාති විත්තං¹⁰ පසාදෙසි,¹¹ එකවාරං කසිතට්ඨානං¹² සුවණ්ණමෙව අහොසි. සො භුඤ්ජතිං කසිතට්ඨානං¹³ ඔලොකෙතො වජේත්තමානං¹⁴ දිස්වා උට්ඨාය යට්ඨියා පහරිතිං රත්තසුවණ්ණභාවං ජාතිතිං රඤ්ඤා අකථෙතිං පරිභුඤ්ජතුං න සකකාති ගන්තිං රඤ්ඤා අංගෙවෙසි, රුජා තං සබ්බං සතෙවති අංගරුපෙතිං රුජභිගණ රුසිං කාරෙතිං කසධිමමිං නගරෙ එත්තකං සුවණ්ණං අපිති පුට්ඨි, කසාපි නපිති ව¹⁴ වුත්තෙ සෙට්ඨිට්ඨානමසා අදසි, සො පුණ්ණං¹⁵ සෙට්ඨි නාම ජාතො.

අපරමපි වත්ථුං¹⁶ තස්මිං යෙව් රුජගහෙ කාලවිලඞ්ගිනො¹⁷ නාම දුග්ගතො අපි. තස්ස හරියා පණ්ණචේලියාගුං පටි. මහාකසාපත්ථෙරං නිරෝධා වුට්ඨාය තස්ස සබ්බං කරොමිති අංගච්ඡන්තො¹⁸ තං දිස්වා ගන්තිං ගෙහථොරෙ අට්ඨාසි, සා පත්තං ගහෙතිං සබ්බං තත්ථ පකඨිපිඨා ථෙරසා අදසි, ථෙරෙ¹⁹ විහාරං ගන්තිං සත්ථ උපතා මෙසි, සත්ථ අත්තො යාපනමත්තං ගණ්ති, සෙසං පඤ්චන්තං තිකුක්ඛිතානං පහොසි, කාලවිලඞ්ගියොපි තං සානං පත්තො වුලලකං²⁰ ලභි, මහාකසාපො සත්ථාරං කාලවිලඞ්ගියසා විපාතං පුට්ඨි, සත්ථ, ඉතො සත්තමෙ දිවසෙ සෙට්ඨිච්ඡන්තං ලභියාතිති අංග. කාලවිලඞ්ගි යො තං කථං සුත්වා ගන්තිං²¹ හරියාය අංගෙවෙසි, තද ව් රුජා නගරං අනුසඤ්චරන්තො²² බහිනගරෙ ජීවසුලෙ තිසින්නං පුරිසං අරුස, මනුසො²³ රුජානං දිස්වා උට්ඨාසද්දං²⁴ අකාසි, කුමානාමෙව

1 අංගත b. S.

2 සාපි b.

3 පානොපි L.

4 අංගරිසිත්ථ b. S.

5 උස්සුරෙ S.

6 කුප්පි b. S.

7 පානොපි b. S.

8 යෙව් ථෙරෙන පිණ්ඩපානොපි
ගෙව් දනෙත පිණ්ඩපානොපි

9 මං b. S.

10 ජාතාතිත්තං b.

11 පසාදෙසි, b.

12 කසිතට්ඨානං b. S.

13 පිණ්ණං b. S.

14 නපිති b.

15 පුණ්ණං b. S.

16 වත්ථු b. S.

17 කාලවිලඞ්ගි b. S.

18 අංගච්ඡන්තො b.

19 ථෙරෙපි S.

20 වුලක. b.

21 සත්ථ b.

22 නගරමනුසඤ්චරන්තො S.

23 පුරිසො S.

24 උට්ඨං සද්දං b.

භුඤ්ඤානභවනං¹ පඨිණ්ණ දෙවොති, රුජා පෙසිණ්ණාමිති² වතා සායමාසං³
 හතෙතා උපතීනෙ හරිතා ඉදං හරිතුං සමන්තං ජානටාති⁴ ආහ.
 තහගෙර සහසාහසාකං වාගෙරසුං⁵ තතියවගෙර කාලවිලඛනියසා
 හරියා අඤ්ඤාසි,⁶ අපි නං රඤ්ඤා දසෙසුං, සා පුරිසවෙසං
 ගහෙතා පඤ්ඤාට්ඨමනනාදායා හතතපාතිං ගහෙතා නහර නිකඛමි,
 ඛනිතගෙර තාලෙ අභිවෙත්වා දිසතථලො⁷ තාම ගහෙතා තං රුකඛ
 මුලෙන ගව්ඨනාති දිසවා තිට්ඨති⁸ හතෙතාසි මෙති ආහ. තාහං තව
 හතෙතා රුජදුතො අහනති, කන්ත ගව්ඨනිති ජීවසුලෙ තිසිත්තා⁹ පුරි
 සසා සතතිකතති මමපි¹⁰ එකං සාසනං හරිතුං සකම්භාසිති, ආම
 සකම්භාමිති,¹¹ දිසතථලසා හරියා සුමනදෙවරුජඨිතා කාලි පුතතං
 විජාතාති අගෙරවෙසාසි. ඉමසමිං තාලමුලෙ සතතධතකුමනියො¹²
 අපඨි, තා කුණා¹³ ගහෙතාසාසිති, සා දිසතථලසා හරියා සුමනදෙව
 රුජඨිතා කාලි පුතතං විජාතාති උගෙසාසෙනති අගමාසි, සුමනදෙවො
 යකඛසමාගමෙ තිසිත්තො සුතා එකො මනුසො අමාසාසං පිය
 පවතති¹⁴ ආහරති, පහෙතාසථ තතති සාසනං සුතා පහෙතො
 ඉමසා රුකඛසා පරිමණ්ඩලව්ඨායාය එරණ්ඩානෙ තිසිකුමනියො
 කුණා දමමති ආහ. ජීවසුලෙ තිසිත්තපුරිසො හතතං¹⁵ භුඤ්ඤා
 මුඛං පුඤ්ඤානකාලො¹⁶ ඉපඨිති ඤාතා වුලාය ඛසි,¹⁷ සා අසිතා
 අතතො වුලං ජීඤ්ඤා රඤ්ඤා සතතිකං යෙව ගතා, රුජා හතතං¹⁸
 හොජිතසාපො කථං ජාතිතඛෙතාති වුලසඤ්ඤායාති වතා රඤ්ඤා
 ආවිකම්භාසං ඛතං ආහරුපෙසි, රුජා අඤ්ඤාසා එතතං ඛතං
 නාම නපඨිති¹⁹ තමමි. තහගෙර ඛතසෙට්ඨිං අකාසි; මලුකායපි දෙවියා
 වජ්ඣං²⁰ කපෙතඛං.

ඉමාති තාව කුසලකමෙම²¹ වජ්ඣති; තඤ්ඤාණවකො පත උපපල
 වණ්ණාය පෙරියා විපාටිපජ්ජි, තසා මඤ්ඤා²² වුට්ඨාය නිකඛමිතා
 ගව්ඨනසා මහාපඨිති භිජ්ජිතා ඔකාසමදුසි, තතෙව මහාතරකං
 පටිවෙති;

1. භුඤ්ඤාන භවනං. b. පඨිණ්ණ භ.	13. තං. b. S.
2. පෙසිණ්ණාමිති b. S.	14. පියං පවතති. b. පියං පවුතති. S.
පාහෙතාමිති S	15. පුරිසො S.
3. සායමාස b. S.	16. මුඛපුඤ්ඤානකාලෙ b. S.
4. ජානටාති b.	ඉපඨිපණ්ණාති, b. S.
5. හරි. සු. S.	17. ඛසි b. S.
6. තමසාහසාකං S.	18. හතත S.
7. දිසතාලො b. S.	19. නාම අපඨිති තතෙ දෙවොති රුජා
8. තිට්ඨ තිට්ඨ b. S.	තසා හති. b. S.
9. තිසිත්තසා b. S.	20. මඤ්ඤා b. S.
10. මමපි b.	21. කුසලකමෙ b.
11. අම සකම්භාමි b. දිසතාලසා b. S.	22. මඤ්ඤා b. S.
තිසිකුමනියො b. S.	උඨ්ඨාය b.

තනෙකුපි ගොසෙතනො පණ්ණාසවර්ගාහි ගොසාතකකම්මං නානා¹
ඵකදිවසං ගොජතනාලෙ මංසං අලකනොනා ඵකස්ස ජිවමානක
ගොණස්සෙවි² ජිව්තා ජිඤ්ඤා අබ්බාසෙරසු පච්චෙපථා ඛාදිතුං
ආරඥා, අඵස්ස ජිව්තා මුලෙ ජිජ්ඤා හත්තපාඨයංගෙව පඨිතා,
ගො විරවනො³ කාලං නානා තිරගෙ තිබ්බන්ති.

තනෙකුපි යමෙකං අසෙකුක යමෙකං සද්ධං ආකාසෙන ගව්ජනෙත
සාරිපුත්තනෙතරං තනෙවෙරෙපිතෙහි කෙසෙහි රතතිගාගෙ⁴ තිසිභ්නං
දිත්වා සිසෙ පහරිතුසාමෙං ඉතරස්ස යකඛස්ස ආරෙපෙත්වා තෙන
චාරිගමානොපි පහාරං දත්වා ඛයාමි ඛයාමි ඛයාමි⁵ විරවනො
තස්මිං ගෙව ආනෙ භුමියං⁶ පථිසිත්වා මහාතිරගෙ තිබ්බෙනොති,
ඉමාහි අකුසලකම්මවජ්ඣති⁷ යං පන අනාමසො මරණයනාතිකෙව
කතං කම්මං භවත්තරං⁸ විපාකං දෙති. සබ්බං⁹ සම්පරායවෙදනියං¹⁰
නාම, තත්ථ ගො අපරිභිණස්ස ක්කාතස්ස විපාකො තිබ්බන්ති.¹¹ ගො
ඉධ තිබ්බන්තිත්තිපාසොති වුත්තො, තස්ස මුලභූතං කම්මං භව
දිව්ඨමමවෙදනියං න සම්පරායවෙදනියන්ති න විචාරිතං කිඤ්ඤාපි
න විචාරිතං සම්පරායවෙදනියමෙව පනෙත්තති වෙදිතබ්බං, ගො
පඨමමිත්තාදිතං භවත්තරෙ ඵලසම්පන්නිවිපාසො, ඉධ¹² තිබ්බන්තිත
ගුණෙනෙව¹³ වුත්තො, කිඤ්ඤාපි ඵචං වුත්තො මහාකම්මං පන
පරිපක්ඛවෙදනියන්ති වෙදිතබ්බං, මහාවෙත්තායෙව හි සබ්බලසු.¹⁴
ඵලද්ධිස්ස අනන්තරඵලත්තාති,¹⁵ බ්බුච්චෙදනියන්ති සකුකුභවු
පහං¹⁶ අපමච්චෙදනියන්ති අසකුකුභවුපහං;¹⁷ වෙදනියන්ති සම්පාත
කම්මං;¹⁸ අපමච්චෙදනියන්ති¹⁹ අවිපාකකම්මං; ඵචං සපනාති ඉමෙසං
දිව්ඨමමවෙදනියාදිතං කම්මාතං උපක්ඛමෙත සම්පරායවෙදනියාදි²⁰
භාවකාරණස්ස අලාගෙ සති; අඵලොති තිප්ඵලො තිරත්තො; ඵත්තා
චතා අනියාති²¹ ගාසනෙ පගොගස්ස අඵලතං²² දස්සෙත්වා පධාත
වෙද්දකචාසෙ²³ නාම දස්සිතොති වෙදිතබ්බං, සහධම්මිකාචාදුකු
චාදුති පරෙති²⁴ වුත්තකාරණෙන සකාරණා හුත්වා තිගස්සාතං වාද

- | | |
|----------------------------------|-------------------------------------|
| 1. කානා තිරගෙ තිබ්බන්ති b. | 12. ගො ඉධ S |
| 2. ගොණස්ස b. S. | 13. ගුණොපෙත්ව S |
| 3. විරවනො S. | 14. සබ්බලසු S |
| 4. ගාගෙ අසබ්බාසාගෙ b. S. | 15. අනන්තර ඵලත්තා S. |
| 5. ඛයාමි ඛයාමි ඛයාමි b | 16. සකුකුභවුපහං 1. සකුකුභවුපහං S. |
| දහාමි දහාමි ධ S | 17. වෙදනියන්ති b. S සම්පාත, කම්මං b |
| 6. භුමි b. S. | 18. අවිපාක-කම්මං b |
| 7. අකුසලකම්ම වජ්ඣති S. | 19. වෙදනියං b |
| 8. භවත්තරෙ b S. | 20. අර්තානික b. S |
| 9. ගං සබ්බං b. S. | 21. අඵලත්තං S |
| 10. වෙදනියා 1. | 22. පධාතවෙද්දකචාසෙ b, S |
| 11. තිබ්බන්තිසසති b, තිබ්බන්ති 1 | 23. අපරෙති b. |

ව අනුවාද ව, භාරණං ධානං ආගව්ජනනී¹ විඤ්ඤාති ගරභිතබ්බං² කාරණං ආගව්ජනනී; වාදනුප්පත්තා ගාරණා ධානා³ නිපි පාමො, තණ්හා පරෙති වුප්පත්තා කාරණං සකාරණං⁴ නිගණ්ඨානං වාදං අනුප්පත්තා තං⁵ වාදං සොසෙත්තා මුලාපෙනා⁶ දුක්ඛකුසලමිත්තා⁷ නොති ආදර්ශො දස ගාරණකොට්ඨාසා⁸ ආගව්ජනනී, සබ්බකිත්තාවප්පනාදාති නිග්ගහාවසාරණා; අභිජ්ඣිතෙහාදාති ජලාතිජාතිහෙතු;⁹ පාපසංගහිකාති පාපකිංශිතො;¹⁰ එවං නිගණ්ඨානං උපකක්ඛණං අඵලතං¹¹ දර්ශනො ඉද්දති නිගණ්ඨකසංසෙන උපකක්ඛණං විරියයං ව එලතං¹² දර්ශනං; ආභිකුලිතිත්තෙහි ආදිමාග: තත් අනිද්ධානනති අනඨිභුතං, තං¹³ දුක්ඛන අනඨිභුතො නාම මුත්තස්සත්තොවො චුච්චති න තං අභිගාමෙති නාඨිගවනී¹⁴ අප්පො; තං¹⁵ නානප්පකාරාය දුක්ඛාරකාරිකාය¹⁶ යොජෙත්තො¹⁷ දුක්ඛන අභිගාමෙති නාම; සෙ පන සාසනෙ පබ්බජිතා ආරඤ්ඤාකා වා ගොතස් රුක්ඛමුලිකා දර්ශො වා වෙ දුක්ඛන අභිගාමෙතනී¹⁸ නාම; නිගණ්ඨා¹⁹ සාසනසම්මං²⁰ මිට්ඨං සම්මාචාරාමො නාම ගොති, පෙරෙ පතාග

යො²¹ ඉස්සරකුලෙ නිබ්බන්ධො සත්තවස්සිකො සුචො අලභිතත පරියෙතො පිතු අප්භව නිසින්නො සරෙ හත්තතිච්චං කචො නිසින්නතික්ඛුසෙබ්බං²² අනුමොදනාය කරියමානාය²³ තිස්සො සම්පත්තියො දර්ශනො සම්මාදුක්ඛකසංසෙන අරහත්තං පාපණාති, මාතාපිතුති වා පබ්බජිකාසි තාතාති වුප්පත, ²⁴ ආමි පබ්බජිකාමිති වචො නගාපෙචො අලභිකරිතො විහාරං නිතො තවපඤ්ඤාං උග්ගණ්ඨිතො නිසින්නො කෙසෙසු භිගාරියමානෙසු²⁵ මුර්ගෙහෙව අරහත්තං පාපණාති, තවපබ්බජිතො වා පන මනොසිලානෙලමකිත්තො²⁶ පිසෙත පුනදිවසෙ මාතාපිතුති පෙසිතං කාප්පත්තං කුඤ්ඤාති විගාරෙතිසන්නොව අරහත්තං පාපණාති, අයං න දුක්ඛන අත්තානං අභි

- | | |
|--|--|
| 1. ආගව්ජනනී i. | 11. නමිපි b. S. |
| 2. ගරභිතබ්බ b. S | 15. දුක්ඛාරකාරිය i. |
| 3. ගාරණකට්ඨාන b. S | 16. පසොරෙත්තො b. S. |
| 4. කාරණං සකාරණං b. S. | 17. න අභිගාමෙති b. |
| 5. මාද ව අනුමොද ව නං b. | අනද්ධිතොවනති S. |
| 6. සොසෙත්තා මුලාපෙනා i. | 18. නිගණ්ඨිතං b. S. |
| 7. ගාරණනා b. ගාරණකට්ඨානා S | 19. සාසනසම්මං සි. b. S. |
| 8. අභිජානෙහාදාති ජලාතිජාති හෙතු එවං b. | 20. ගො පන b. |
| 9. නිග්ගහාවසාරණං b. | 21. නිසින්නත නික්ඛුසෙබ්බං b. S. |
| 10. උපකක්ඛණං එලතං b. | 22. සාරියමානාය b. |
| 11. සම්මාදුක්ඛං b. S. | 23. වුප්පතං b. S. |
| 12. අනඨිභුතං b. S. | 24. මාර්ගියමානෙසු b. |
| 13. තං අභිගාමෙති | 25. පබ්බජිතො වා ගොතො නෙල මිත්තොසන S. මිත්තොසන b. |
| සාසනසම්මං b. S. | නෙලමිත්තොසන b. |

භාවෙති නාම, අයං පන උක්ඛවාසකතායෙරු, යො දුසිකුච්ඡයමපි¹ තිබ්බතොතො අනතමසො රජතමුද්දිකමපි පිලකිනා වොරක² පියභිගු මනෙතනාපි සරිරං පිලිමපිනා³ පබ්බාපෙථ නතති නිතො චුරුගො වා පුත දිවසෙ වා අරහතතං පාපුණාති, අයමෙත අභිගුතං⁴ අතතා නං දුක්ඛතන අභිගාමෙති නාම.⁵ ධම්මකසුඛං⁶ නාම සඛ්ඤාතො වා ගණතො වා උපපන්න⁷ චතුපථවයසුඛං; අනඛිමුච්ඡිගොති තණතා මුච්ඡනාය අමුච්ඡිතො; ධම්මිකං හි සුඛං න පටිච්චන්තිති න තත්ත භෙධො කාතබ්බො, සඛ්ඤාතො හි උපපන්නං සලාකගනතං වා වසා වාසියං⁸ වා ඉදමන්තං එතතති පරිච්ඡිද්දිනා⁹ සඛ්ඤාමජෙකි හිකමුතං අනතරෙ පරිභුඤ්ජනො පතතනතරෙන¹⁰ පදුමං විය සිලසමාධි විපස්සනාමග්ගප්පලෙති වර්ධති, ඉමස්සාති පච්චුපපන්නානං පඤ්චතනං ඛනිතං මුලගුතස්ස; දුක්ඛනිදුනස්සාති තණතාය, සා හි පඤ්චකකිකි දුක්ඛස්ස¹¹ නිදුනං; සඛ්ඤාරං පදභගොති සප්පයොගං¹² විරියං කතෙතස්ස; විශේශො ගොතිති මග්ගෙත විරුගො ගොති; ඉදං වුතතං ගොති සඛ්ඤාරපඨානෙන මෙ ඉමස්ස දුක්ඛනිදුතස්ස විරුගො ගොතිති එවං පජානාතිති.

ඉමිනා සුඛාපටිපදා බිපජාතිඤ්ඤා කපිතා, දුතියවාරෙන තස්ස සප්පයොග¹³ විරියස්ස මජ්ඣන්තනාකාරෙ කපිතො, ගො යස්ස¹⁴ ඛිමස්සාති එත් අයං සකෙට්ඨපන්තො සො පුග්ගලො යස්ස දුක්ඛනිදු තස්ස සඛ්ඤාරපඨානෙන විරුගො ගොති, සඛ්ඤාරං තත්ත පදභති මග්ගපඨානෙන පදභති, යස්ස පන දුක්ඛනිදුතස්ස අජ්ඣුපෙක්ඛතො උපෙට්ඨා¹⁵ භාවෙනායස්ස විරුගො ගොති, උපෙට්ඨං තත්ත භාවෙති මග්ගභාවනාය භාවෙති.

ගස්සාති තස්ස පුග්ගලස්ස; මට්ඨිකද්විවිග්ගොති¹⁶ ජ්ඤාදගෙන ඛද්ධි විතොතො; නිබ්බව්ජ්ජෙද්දති බහලව්ජ්ජෙද්ද; නිබ්බාපෙට්ඨොති¹⁷ බහල පන්තො; සනතිට්ඨිගනනිනති එකතො තිට්ඨනති; සංජග්ගනනිනති මහාගසිතං ගයමානං; සංග්ගනනිනති¹⁸ සිතං කුරුමානං; එවමෙට්ඨ ට්ඨොතිකිකිකෙති එත් ඉදං ඔපමමවිභාවනං; එතො¹⁹ පුරිසො එකියා ඉප්පියා සාරතො සාසව්ජ්ජනමාලාලඛකාරදීති දන්තා සරෙ වාසෙති,

1. දුසිකුච්ඡයං. 8. දුසිකුච්ඡයං b

2. පිලෙකිනා වොරක b.

3. පිලිමෙපිනා b, 8.

4. අයං න අනභිගුතං b.

අයමපි න අනභිගුතං S.

5. වුග්ගන්තභිගාමෙති නාම b.

දුක්ඛතන අභිගාමෙති නාමාති 8.

6. ධම්මක. සුඛං b

7. උපපන්නං b.

8. වසා වාසියං S.

9. පරිච්ඡිද්දිනා S. අපරිච්ඡිද්දිනා 1.

10. පතතනතරෙ b, 8.

11. පඤ්චකකිකි දුක්ඛං b, 8.

12. සමපයොග b, 8.

13. යස්සාති b, 8.

14. උපෙට්ඨං b, 8.

15. පටිච්චෙ විතොතාති b, 8.

ඛිමවිග්ගොති b, 8.

16. නිබ්බාපෙට්ඨොති 8.

17. ගගනනිනති b, 8.

18. එතො හි b, 8

සා තං අභිවර්ණා අඤ්ඤං භෙවති. සො ණුත අගං¹ අග්ගා අනුරූපං සකකාරං න කාණ්ඩි සකකාරං වර්ණයි, සා භිග්ගාසොමකතාය අභිවර්ණෙව, සො අගං සකකාරියමානාපි² අභිවර්ණෙව, සරෙ³ වසමානා අනන්තපි කණ්ඩා නිකරුමි නන්ති පරිසමජේඛි අලං වචි නිගං කන්ධා මා පුත භෙගං පාවිසිති⁴ විග්ගජේඛි.⁵ සා නොනපි උපාසෙත තෙන සද්ධිං සන්ධං⁶ කාතුං අසකෙකානති නවතවකාදිති සද්ධිං විවරති, තස්ස පුරිසස්ස තං දිස්වා තෙව උපපජ්ජති දෙමනස්සං, සොමනස්සං පන උපපජ්ජති, තත් පුරිසස්ස ඉපච්ඡා සාරතතකාලො විග්ග ඉමස්ස භික්ඛුනො අතතභාවෙ ආලයො, සාසව්ජාදනාදිති⁷ දන්තා සරෙ වසනකාලො⁸ විග්ග අතතභාවස්ස පටිපත්තනකාලො, තස්සා අභිවාර⁹ කාලො විග්ග ජග්ගියමානස්සෙව¹⁰ අතතභාවස්ස පිත්තපකො පාදිතං වසෙන සම්බන්ධා,¹¹ අතතනො අනුරූපං සකකාරං අලකන්ති අභිවර්ණිති සලලකෙඛිනා සකකාරවර්ණිතං විග්ග සජ්ජං අලකනතා ඵලං භොතිති සලලකෙඛිනා භෙසජ්ජකරණකාලො,¹² සකකාරෙ වර්ණි තෙපි පුත අභිවර්ණං විග්ග පිත්තාදිපු එකස්ස භෙසජ්ජෙ කරියමානෙ සෙසානං පකොපවසෙන¹³ සම්බන්ධා,¹⁴ පරිසමජේඛි අලං වචනියං කන්ධා භෙගා නිකකර්මිතං විග්ග න දුති තෙ අගං¹⁵ දුසො න කම්මකරෙ අනම්මකෙගෙ සංසාරෙ තං ගෙව උපට්ඨකනතා විවරිං, නො මෙ තයා අනේවා ජිජ්ජ වා භිජ්ජ වාති තස්මිං අනපෙකතං ආපජ්ජනිං විරියං පිරං කන්ධා මෙග්ගන කිලෙසසමුග්ගානතං, නවතවකාදිති¹⁶ නවම්මානං විවරනතිං දිස්වා ගථා තස්ස පුරිසස්ස දෙමනස්සං න උපපජ්ජති සොමනස්සමෙව උපපජ්ජති, ඵලමෙව ඉමස්ස භික්ඛුනො අරහත්තං පත්තස්ස පිත්තපකොපාදිතං වසෙන ආබාධිතං අතත භාවං දිස්වා දෙමනස්සං න උපපජ්ජති, මුච්චිස්සාමි වත බෙකිපරිහාර¹⁷ දුක්ඛතොති සොමනස්සමෙව¹⁸ උපපජ්ජති, අගං පන උපමා පටි බද්ධිවත්තස්ස¹⁹ දෙමනස්සං උපපජ්ජති අපට්ඨබද්ධිවත්තස්ස²⁰ නන්තෙ

1. මගං 1.	11. ආබාධිතා b. සංබාධිතා S.
2. සකකාරිය මානාපි b.	12. භෙසජ්ජකරණං S.
3. සරෙ මෙ b. S. අභිවර්ණියෙ ව b. S.	13. පකොපවත්තෙ b. S.
4. පටිසංභි b. පටිසංභි S.	14. පුත ආබාධිතා b.
5. විග්ගජේඛි S.	15. ඉද්ධිතෙ තාගං b. S.
6. සන්ධං b.	16. සං නවතවකාදිති b.
7. සාසව්ජාදනාදිතං S.	17. බෙකිපරිදහන b. මුච්චිස්සාමි
8. වසාපතකාලො b. S.	වචබෙකිපරිහාර දුක්ඛතොති S.
9. තස්ස අභිවර්ණ S. තස්සා	මුඤ්චස්සාමි b.
අභිවර්ණ b.	18. තස්ස සොමනස්සමෙව b. S.
10. රත්තියමානස්සෙව S.	19. පටිබෙකිවත්තස්ස b. S.
පටිග්ගමානස්සෙව b.	20. අපට්ඨබෙකිවත්තස්ස b. S.

තතභි ඤාතා ඉප්පියා ඡඤ්ඤං පජ්ඣති, එවමං භික්ඛු¹ සඛාරා-
වා පජ්ඣන්තස්ස උපෙක්ඛං² භාවෙනත්තස්ස දුක්ඛතීදානං පටිගති නො
අඤ්ඤාපාඨී ඤාතා තදුක්ඛං සම්පාදෙනො දුක්ඛතීදානං පජ්ඣති,³
එතමන්තං විභාෂෙත්ථං ආගතාති වෙදිතබ්බා.

යථාසුඛං ඥො මෙ විහරන්තොති යෙන සුඛෙන විහරිත්ථං ඉප්පංඡි
තෙන මෙ⁴ විහරන්තො; පදනන්තස්සාති පෙසෙන්නස්ස; එත්ථ ව්⁵
යස්ස සුඛාපට්ඨද අසප්පායා සුඛමව්වරුති ධාරෙන්නස්ස සමන්ත
පාසාදිකෙ⁶ සෙත්තානෙන වසන්තස්ස විත්තං වින්තිපති,⁷ දුක්ඛා
පට්ඨද සප්පායා ජිත්තභින්නාති ථුලව්වරුති ධාරෙන්නස්ස පුසාන
රුක්ඛමුලාදිසු වසන්තස්ස විත්තං එකස්සං භොති, තං සක්ඛායෙන
වුත්තං; එවමෙවඥොති එත්ථ ඉදං ඔපමමංසඤ්ඤානං:- උසුකාරෙ
විය හි ජාතිජරමරණභිතො⁸ යොගි දට්ඨබ්බො, වඩ්ඛකුරිලජ්ඣ
තෙජ්ජනං විය වඩ්ඛකුරිලජ්ඣ⁹ විත්තං, දො අලාතා චිය කාසික
වෙතසිකමිරියං, තෙජ්ජනං උජුං කරුන්නස්ස කඤ්ඤකතෙලං විය
සඬා, තමනදණ්ඩකො විය ලොකුත්තරමයො, උසුකාරස්ස¹⁰ වඩ්ඛ
කුරිලජ්ඣ¹¹ තෙජ්ජනං කඤ්ඤකතෙලො¹² සිත්තෙහෙචා අලාතෙසු
තාපෙචා තමනදණ්ඩකෙන උජුකරණං¹³ විය ඉමස්ස භික්ඛුනො
වඩ්ඛකුරිලජ්ඣ⁹ විත්තං සඬාය සිත්තෙහෙචා කාසිකවෙතසිකමිරි
යෙන තාපෙචා ලොකුත්තරමයොන උජුකරණං,¹⁴ උසුකාරස්ස එවං
උජුකතෙන¹⁵ තෙජ්ජනෙන සපත්තං විජ්ඣති, සම්පත්ති අනුභවනං විය
යොගිතො¹⁶ තථා උජුකෙන¹⁵ විත්තෙන කිලෙසගණං¹⁷ විජ්ඣති,
පාසාදිකෙ සෙත්තාසෙන තිරෙධවරතලගත්තං¹⁸ එලසමාපත්තිසුඛානු
භවනා දට්ඨබ්බං.

ඉධ තථාගතො හි¹⁹ සුඛාපට්ඨද, ඛිප්පාභිඤ්ඤා භික්ඛුනො ව²⁰
දුක්ඛාපට්ඨද ඛිප්පාභිඤ්ඤා²¹ භික්ඛුනො ව පට්ඨන්තියො කට්ඨා,
ඉතරෙසං දවින්නං න කට්ඨං, තා කපෙභුං ඉදං²² දෙසනං ආරභි;
ඉමාසු ද්විසු²³ කට්ඨාසු ඉතරපි කට්ඨාවි ගොන්ති, ආගමිපට්ඨද

- | | |
|------------------------------------|---|
| 1. එවමස්ස සිතබ්බො b | 13. උජුකරණං b. S. |
| 2. පදනන්තස්ස උපෙක්ඛං වා b. S. | 14. උජුකරණං S. |
| 3. පජ්ඣති b. S. | 15. උජුකතෙන 1. උසුකාරස්සෙව
එවං උජුකතෙන b. S. |
| 4. තෙන b. S. | 16. ඉමස්ස ගොගතො b. S. |
| 5. එත්ථ S. | 17. කිලෙස ගණං b. |
| 6. පාසාදිකෙ b. S. | 18. කිරෙධ පරම් බලවන්තස්ස S. |
| 7. පන්තිපති 1 | 19. තථාගතො S. තථාගතො 1. |
| 8. ජාතිජරමරණභිතො b. | 20. සිතවුනො b. S. |
| 9. ජ්ඣං S. | 21. දඬාභිඤ්ඤා b. |
| 10. උසුකාරස්ස b. | 22. කපෙභුං ඉමං b. කපෙභුං S. |
| 11. ජ්ඣං b. S. | 23. ඉමාසු වා වසු b. |
| 12. කිඤ්ඤකතෙලො b,
කිඤ්ඤකතෙලං b. | |

පන න කපිතා, නං¹ කපේතුං ඉමිං දෙසනං ආරභි, සසාගමිතිසාපි
වං පපිපදා, කපිතා වං² අදසෙව්තං පන එකං බුද්ධිපාදං දසෙසාමා
එකසං කුලපුත්තකං තිකකමිතදෙසනං අරහසෙත්තන විතිවටෙත්තං
මිති³ දසෙසාමා ඉමිං දෙසනං ආරභි, සසසං සබ්බන් උත්තාන
මෙවාදි

అధ్యక్షాగమనము. -

1. 4. 2.

එවමෙමසුනැති පඤ්චතය⁸ සුතතං; තත් එකෙති එකපව; සමමුග්ගොති පරිබොධුපගතොවෙත⁹ සමණො ජාතියා බ්‍රාහ්මණො, ඥාතො වා සමණොති ව බ්‍රාහ්මණොති ව එවං සමමතා; අපරන්තං කපපත්තො විකපපත්තො ගණකන්ති අපරන්තකපපිකා, අපරන්ත කපපා වා එතෙසං අත්ථිපි අපරන්තකපපිකා; එත් ව අනෙතාති සකකායො ඡමා ආවුසො එතො අනෙතාති ආදිසු වීග්‍රහෙ කොට්ඨාසො අභිපෙපතො; කපපාති¹⁰ තණ්හාදිට්ඨියො; වුත්තමපි වෙතං:- කපපාති උද්දනො⁷ ඡෙදි කපා තණ්හාකපපා ව දිට්ඨිකපෙපා වාති, තසො තණ්හා දිට්ඨිවිසෙක අනාගතං ඛනිකොට්ඨාසං කපප ති¹¹ සීතා ති අපරන්තකපපිකා ති එවමෙත් අත්ථො දට්ඨබ්බො; තෙසං එවං අපරන්තං කපපත්තො සීතාතං වුත්තපුත්තං උපපජ්ජවිසෙක අපරන්තමෙව අනුගතං දිට්ඨිති අපරන්තානුදිට්ඨිතො; තෙ එවං දිට්ඨිතො තං අපරන්තං ආරබ්‍හ ආගමම පටිච්ච අඤ්ඤමපි ජනං දිට්ඨිගතීකං කණෙනා¹² අනෙකවිතීතාති අභිවුත්තිපදාති¹³ අභි වචනපදාති; අභිවා භුතමත්ථං අභිගමිතො යථාසභාවතො අගගෙති¹⁴ වත්තතො, අභිවුත්තියොති¹⁵ දිට්ඨියො වුච්චතී අභිවුත්තිතං පදාති අභිවුත්තිපදාති¹⁶ දිට්ඨිපිකාති වචනාතිති අත්ථො.

සඤ්ඤාති සඤ්ඤාමධිති; අතෙමයානි නිවො; ඉතෙමයනාති ඉතං.
එතෙ එවමෙතෙති, ඉමිනා සොළස සඤ්ඤාචාදා කපිතා; අසඤ්ඤාති
ඉමිනා අච්ඡ සඤ්ඤාචාදා; අනාචසඤ්ඤා නාසඤ්ඤාති ඉමිනා අච්ඡ නෙච

1. m. b. S.

2. කවිකාමි 6 8

3. විනිවිදානුකූලව b

ಪ್ರತಿವಿವರಣೆ, ಪುಟ ೩.

4. **ප්‍රතිචාරය** B.

5. පරිබ්බාජ්ජගතභාවෙක 6.

6. **කපපාහි පි,**

7. උදාහරණ 3.

8 කිහිපයකි: පකිහිපයකි, S.

9. පනස්වන. h 8.

10. කිසිදු තැනක: b.

11. අධිමුහුර්තය b. S.

12. අයිබ්ලිහනිගයාහි b. 8.

අනුපාතය, 6 S.

සඤ්ඤානාසඤ්ඤාදිවාදා; සඤ්ඤා වා පන සත්තභ්‍යානාති ඉමිනා සත්ත උච්චේදවාදා. තත්ථ සඤ්ඤාති විජ්ජමානං; උච්චේදනති උපච්චේදං; විනාසනති අදංගානං; විභවනති භවවිගමං.¹ සබ්බානෙකාති අඤ්ඤ මඤ්ඤාචෙවවචනානෙව.

දිට්ඨධම්මෙතිබ්බානං වා පනාති.² ඉමිනා පඤ්ච දිට්ඨධම්මෙතිබ්බාන වාදා කපිතා, තත්ථ දිට්ඨධම්මෙතිව පච්චික්ඛධම්මො, චුළුති, තත්ථ තත්ථ පටිලෝභානෙතභාවෙය්‍යං අභිවචනං; දිට්ඨධම්මෙතිබ්බානං දිට්ඨධම්මෙතිබ්බානං.³ ඉමිභ්‍යංයෙව⁴ අත්තභාවෙ දුක්ඛචුළුසමනති අපේ; සංගතං වාති සඤ්ඤාදි ආදි වසෙත.⁵ තිභාවකරෙති සත්තං තිඤ්ඤානාතිති සඤ්ඤාදි අත්තාති ආදිති සත්තවසෙත.⁶ එකං ඉතරාති ජෙද්ධාති එවං තිඤ්ඤා; රූපි මාති කර්මරූපෙන වා කසිණරූපෙන වා රූපි තත්ථ ලාභී කසිණරූපං අත්තාති ගණෙති.

තකති උභො.⁷ රූපාති ගණෙති යෙව; අරූපි අරූපසමාපත්තිං.⁸ තිමිත්තං වා භවෙත්වා සඤ්ඤාකකිං.⁹ සෙස අරූපධම්මෙ වා අත්තාති පඤ්ඤාපෙති.¹⁰ ලාභීනො පි තකතිතා පි එවං පඤ්ඤාපෙනති තතිගද්ධි පන මිත්තකභාවෙය්‍යෙ පච්චික්ඛා, වතුත්ථා තකකභාවෙ නෙව, දුතියවතුනෙක පඨමද්ධි සමාපත්තකභාවෙරෙන¹¹ කපිතා, දුතිය ද්ධි අසමාපත්තකභාවෙරෙන¹², තතිගද්ධි සුපාමිත්තං.¹³ වා සරුච මිත්තං.¹⁴ වා කසිණපරිකම්මවසෙත, වතුත්ථද්ධි විපුලකසිණවසෙත කපිතාති චෙදිතබ්බා; එතං වා පනෙතෙසං.¹⁵ උපාතිමත්තනනති සඤ්ඤාදි පදෙන සබ්බපනො චුත්තසඤ්ඤාසත්තං.¹⁶ අතික්කත්තං තනති අපේ; අපරෙ අරුභික්කනති වදනති.

තදුභ්‍යං පරෙතො ආවිභවිත්තාති,¹⁷ අයං පනෙත්ථ සබ්බපනො:- කෙච්චි ති එතං.¹⁸ සත්ත වා අරුභි වා සඤ්ඤා සමතික්කමිතුං සනෙකානාති කෙච්චි පන න සනෙකානාති, තත්ථ යෙ සනෙකානාති නෙව ගතිනා, නෙසං පන එනෙසං උපාතිවත්තං.¹⁹ අතික්කමිතුං සනෙකානානං, ගප්පං.²⁰ නාම ගතිතං උනතිණෙණසු²¹ මනුස්සෙණසු එනො දිසවාපිං.

1. සාවිමිගමං. 1. 8.

2. දිට්ඨධම්මෙතිබ්බානං වාදා b.

දිට්ඨධම්මෙතිබ්බාන වදනී 8.

3. දිට්ඨධම්මෙතිබ්බානං 1.

4. තභ්‍යං යෙව 8.

5. සඤ්ඤාදි ආදිවසෙත b, S.

සඤ්ඤාදිආදිවචනො 1.

6. සත්ත අත්තවසෙත b, 8.

7. උභොපි b, S.

8. අරුපිති අරුපසමාපත්ති b.

අරුපිති අරුපසමාපත්ති 8.

9. පඤ්ඤාකකිං S.

10. පඤ්ඤාපෙනා b, 8.

පඤ්ඤාපෙනා b, 8.

11. සමාපත්තක වාදෙන b, 8.

12. අසමාපත්තක වාදෙන b, 8.

13. මිත්තතා b, 8.

14. පනෙතෙසං 8.

එවං වා පනෙතෙසං b.

15. චුත්තං සඤ්ඤාසත්තං b, 8.

16. ආවිභවිත්තාති b.

17. එත්ථ b, 8.

18. එනෙසං උපාතිවත්තං b, S.

19. ගප්පං b, 8.

20. භික්කුණං 8.

ගතාවා නිවේදිතය ඵනො තතො පරං මහාගාමිං, එවමෙවං.¹ ඵනෙ විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං අපපමාණං ආතඤ්ඤානි² වන්තා³ නිව්ඨනති ඵනෙ ආකිඤ්ඤාදායතනං; තත්ථ විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං තාව දසසකතුං විඤ්ඤාණකසිණමෙතෙති වුත්තං. පරතො ආකිඤ්ඤාදායතනමෙ තෙති වක්ඛති, කසිදනති තං ඉදං දිව්ඪිගතඤ්ඤා දිව්ඪිපච්චගඤ්ඤා දිව්ඨා රචමණඤ්ඤා තථාගතො අභිජානාති⁴ ඉමිනා පච්චගෙත ඉමං⁵ තාම දසසකං ගතිතතති අභිවිසිට්ඨන ඤාණෙන ජානාති; ඉදුති තදෙව වින්දාමෙතො සෙ ඥො සෙ භොගෙතාති ආදිමාග; ශා වා පෙන සං⁶ සඤ්ඤාතති⁷ එවං වුත්තසඤ්ඤානං; පටිසුද්ධාති නිරුපකති ලොය; පරමාති උපාතමා; අභගාති සෙව්ඨා; අනුත්තමිසා අකඛාස තිති⁸ අසද්ධො කම්මති,⁹ සද්ධි රූපසඤ්ඤානනති ඉමිනා වතසොය රූපාවචරසඤ්ඤා කපිතා; සද්ධි අරූපසඤ්ඤානනති ඉමිනා ආකාසා නඤ්ඤායතනවිඤ්ඤාණඤ්ඤායතනසඤ්ඤා; ඉත්තෙරති පන¹⁰ ද්විති පදෙති සමාපන්නකචාලෙ¹¹ ව අයමාපන්නකචාලෙ¹² ව කපිතොති එව මෙතා කොට්ඨාසතො අට්ඨ අත්තො පත සත්තසඤ්ඤා භොතති, සමාපන්නත¹³ චාලෙ නි පුරිමාතිජාති¹⁴ සඛකිතොසෙව.

නාසිදං සඛකිතනති තං ඉදං සඛකම්පි සඤ්ඤාගතං සද්ධිං දිව්ඪි ගතෙන සඛකං පච්චගෙති සමාගතවා කතං, ඔලාසිකනති සඛක තත්තාව¹⁵ ඔලාරිකං; අත්ථි ඥො පන සඛකානිතං නිග්ගෙධොති ඵනෙසං පන සඛකතති වුත්තාතං සඛකාරතං නිග්ගෙධොති සඛකං ගතං¹⁶ නිබ්බානං තාම අත්ථි; අපෙඨනනති ඉති විදිමොති තං ඥො පන නිබ්බා නං අත්ථි එතතති එවං ජාතින්තා; කසො නිසාදණ්දසොමිති තසො සඛකසො නිසාදණ්දයති නිබ්බානදයති; නාමාගෙතා නපුරාතිවගෙතා ති තං සඛකං අතික්කතෙනාති අපෙඨා; නත්තාති තෙසු අට්ඨසු අසඤ්ඤිවාදෙසු; රූපිං වාති¹⁷ ආදිති සඤ්ඤිවාදෙ වුත්තතගෙතෙව වෙදිතබ්බාති;¹⁸ අගඤ්ඤා යසො අසඤ්ඤිවාදෙ තසො ඉධ දුතිග¹⁹ වතුක්කං න වුත්තං; පටිසංකෙතානාතිති පටිබ්ගතනති පටි සෙධෙනති;²⁰ සඤ්ඤාණ්ගොති ආදිසු ආබාධවෙධින²¹ ලෙගො; සදෙ, සවෙධන ගෙණො; අනුපට්ඨිවෙධින²² සලො.

- | | |
|--|---|
| 1. එවමෙව b. S. | 11. වාදෙ b. |
| 2. අතඤ්ඤානි b. S. | 12. සමාපන්න b. |
| 3. වන්තා b. S. | 13. පුරිමාතිජාති b. S. |
| 4. අභිජානාති b. S. | 14. සඛකතතා ව b. |
| 5. ඉදං B. | 15. සඛකං S. නිග්ගෙධ සඛකං b. |
| 6. යාවා පත එතාසං b. | 16. අතික්කමෙථ b. |
| 7. සඤ්ඤාතති එතාසං සද්ධි රූපසඤ්ඤාතති b. සඤ්ඤාතති සමාපන්නදි රූපසඤ්ඤාතති S. | 17. රූපිවාති b අරූපිවාති S, රූපිඤ්ඤාති I. |
| 8. අකඛාතිති 1. | 18. වෙදිතබ්බා b. |
| 9. කපිතති b, කපිතෙති S. | 19. ඉදං දුතිගං S. |
| 10. පන සමං S | 20. පටිසංකපිතති b. 1. |
| | 21. අබාධතවෙධින b. |
| | 22. අනුපට්ඨිවෙධින b. |

ආගතී. චා ගතී. චාති ආදිසු¹ පටිසන්ධිවසෙන ආගතී; ගති
වසෙන² ගතී; චට්ඨකවසෙන වුතී; උපපජ්ජනවසෙන උපපතතී;
පුනපුන³ උපපජ්ජිතා⁴ අපරපරං සට්ඨකවසෙන වුද්ධා;⁵ විරුද්ධිං
වෙපුලලං; කාමිඤ්ඤි⁶ චතුචොකාරභවෙන රූපං විනාපි විඤ්ඤාණං
පවතති අත්ථි සෙසෙ පත තයො ඛණ්ඩි විනා තත්ථි, අයං පත පඤ්ඤා
පඤ්චචොකාරවසෙන කපිතො, පඤ්චචොකාරෙ හි වතතාරෙ⁷ ඛණ්ඩි
විනා විඤ්ඤාණං පවතති තාමි තත්ථි. විතණ්ඩිවාදී පතෙත්ථ අඤ්ඤානු
රූපාති ආදිච්චතතො අරූපභවමි රූපං අසඤ්ඤානව වෙ⁸ විඤ්ඤාණං
අත්ථි නථා නිරෙධාමාපනතපයාහි වදති, සො වතතබ්බො:- ව්‍යඤ්ඤ
ච්ඡායාය ඤො අත්ථං පටිබාගසි ආගතී. චාති ආදි ච්චතතො තච
විඤ්ඤාණං⁹ පකඛිවිපදවතුපද මිය උපපතිතාපි ගච්ඡති¹⁰ පදසාපි
ධාවති¹¹ ගොවිසාණ¹² වලලී ආදීති මිය ව වඩ්ඪතීති ආපජ්ජති,
යෙන¹³ හගවතා අනෙකසතෙසු සුතෙතසු තයො හවා වුතතා, තෙ
අරූපභවසං අභාවා ඤොව¹⁴ ආපජ්ජනති, තස්මා මා එවං අවච්ඡ යථා
වුතතමත්ථං සාරෙහිති, කුත්ථාති අට්ඨසු තෙවසඤ්ඤාතසඤ්ඤීවාදෙසු
භවමං; ඉධාපි රූපිං චාති ආදීති වුතතතයෙනෙව වෙදිතබ්බාති;
අසඤ්ඤා සමමමාහොති තිස්සඤ්ඤාභාවො¹⁵ නාම¹⁶ සමමාගට්ඨානං,
යො හි කිඤ්චි න ජානාති තං අසඤ්ඤී¹⁷ එසො හි වදනති; දිට්ඨසු භ
වුතවිඤ්ඤාතබ්බසං¹⁸ සඛිබ්බරමනෙතනාති දිට්ඨවිඤ්ඤාතබ්බමනෙතන
සුතවිඤ්ඤාතබ්බමනෙතන වුතවිඤ්ඤාතබ්බමනෙතන; එත්ථ ව¹⁹ විරු
තාතිති විඤ්ඤාතබ්බං දිට්ඨසුතවුතවිඤ්ඤාතමනෙතන²⁰ පඤ්චචාරික
සඤ්ඤාපවතතිමනෙතනාති අයං හි එත්ථ අත්ථො; සඛිබ්බරමනෙතනාති²¹
ඕලාරිකසඛිබ්බරපවතනනාති²² අත්ථො; එතස්සාසඤ්ඤාතසංඝාතසංඝාත
තෙවසඤ්ඤාතසඤ්ඤාතනසංඝාතං; උපසමපදනති පටිලාහා; බ්‍යාසනිං
සෙසනති විනාසො සෙස²³ වුට්ඨානං එතනති²⁴ අත්ථො; පඤ්චචාරි
ක සඤ්ඤාපවතනං හි ඕලාරිකසඛිබ්බරපවතනං වා අපවතනං තතො
තා සමාපජ්ජිතබ්බං තස්ස පත පවතෙතන තතො වුට්ඨානං ගොතීති

1. ආගතී. වාමිආදිසු b. S.

2. වුතිවසෙන b.

3. පුනපුන b. S.

4. උපපජ්ජිතා b. S.

5. වඩ්ඪනවසෙන වුට්ඨි. b.

උපපජ්ජන වසෙන වුට්ඨි. S.

6. කාමි. S.

7. එතතමස b. S.

8. අසඤ්ඤී ගච්ඡ ව S.

අසඤ්ඤා ගච්ඡ ව b.

9. තං විඤ්ඤාණං b. S.

10. උපපතිතාපි ආගච්ඡති b.

11. ගච්ඡති b. S.

12. ගොවිසාල වලලිකාදීති මිය ව b.

13. සෙ ව b. යෙව S.

14. චෙ ව. h.

15. තිසඤ්ඤා භාවො b.

තිසඤ්ඤා භාවො S.

16. නාමෙස b. S.

17. අසඤ්ඤා 1.

18. විඤ්ඤාතබ්බ h. S.

19. එත්ථ b.

20. විඤ්ඤාතබ්බමනෙතන b.

21. සඛිබ්බරමනෙතනාති 1.

22. පටිනතිමනෙතනාති B.

23. යො ව S.

24. වුට්ඨානං ගෙතනති B. S.

දෙසෙයි. සසබ්බාරසමාපනති¹ පනතබ්බමනිකාසනීති මළාරිකසබ්බාර පවතරියා පනතබ්බනති න² අකායනී; සබ්බාරවසෙසසමාපනති පනතබ්බනති සබ්බාරතං යෙ³ අවසෙසා භාවනාවසෙසන සබ්බං⁴ සුමුම භාවං පනතා සබ්බාරු තෙසං පවතරියා එතං පනතබ්බනති අනේරා; එච්චරූපෙසු හි සබ්බාරෙසු පවතෙත්තසු එතං පනතබ්බං⁵ නාම හොති; නාසිදනති තං ඉදං; එතං සුමුමෙධි සමානං සබ්බතං සබ්බතතතා ව මළාරිකං.

නාමානි සත්තසු උචෙත්ථවාදෙසු භූමිමං; උදධං සත්ති⁶ උදධං මුච්චති⁷ අනාගතං සංසාරවාදං සංසරනතීති⁸ අනේරා; ආසනනිං සෙව අතිවදනතීති⁹ ලග්ගතං යෙව¹⁰ වදනති; ආපතනීනති¹¹ පාසො, තණ්හං යෙව වදනතීති අනේරා; ඉති අපච්ච¹² හවිසාමානී එවං පෙච්ච¹³ හවිසාමි බතරියා හවිසාමි මුහුණ්ණා හවිසාමානී එවමෙත්ත නයො වෙදිතබ්බො;¹⁴ වාණිජ්ජපමා¹⁵ මහෙසද්දනී වාණිජ්ජ පමා විය වාණිජ්ජපටිභානා¹⁶ වාණිජ්ජසද්දනා මග්ගං උපට්ඨගනති; සත්තාසනසානී සත්තාසනසානී හයා; තෙ හි යපෙච්ච “වතනාණෙ ඤා මහාරුජ අභයසාන භායනති, කතමෙ වතනාණෙ භෙදාපදා ඤා මහාරුජ හයා¹⁷ පසම්මි න බාදනී මා පසම්මි ධිසීති¹⁸ කොපනතා¹⁹ ඤා මහාරුජ එකපාදෙත තිට්ඨති මා පසම්මි මිසීදිති” කීනි ඤා මහාරුජ උතතානං අසනී මා අබ්බා උද්දිති,²⁰ මුහුණ්ණධම්මකො ඤා මහාරුජ මුහුණ්ණධම්මං න වරති මා ලොකො උච්චිජ්ජති, ඉමෙ වතනාණෙ අභයසාන භායනති” එවං සත්තාසනසානී හයනති, සත්තාසන²¹ පරිජිගුච්ඡනී තමෙව තෙභූමිකධම්මසබ්බානං²² සත්තාසනං පරිජිගුච්ඡ මානා; සා භද්දලබ්බෙදධානී²³ දණ්ඩකෙ රජ්ජං පවෙසෙත්වා බද්ධසුත ඤා²⁴ එවමෙවිමෙති²⁵ එත්ත දළොපා එමෙතා²⁶ විය ධිසීගති භයා, දණ්ඩකො විය දිට්ඨි, රජ්ජ විය තණ්හා, භද්දලොපා²⁷ බන්ධනා එමෙත වා

1. සබ්බ රසමාපනති B. S.

2. පනතබ්බනති B. S.

3. යෙව B. S.

4. සබ්බ B. S.

5. පනත 1.

6. උදධං පරතරී B.

උදධං පරමසත්තති S.

7. මුච්චති අනාගත සංසාර වාදෙ B.

සත්තාසනවාදෙ S.

8. උද්ධං භය B. පරමසත්තතී B.

9. ආසනනිං යෙව අතිවදනති B.

10. ලග්ගතං යෙව වදනතීති B.

11. අපතනනා යෙව B. පනතා යෙව 1.

12. ආසනනනති B. ආසනනනති B.

13. පෙච්ච B.

14. තෙතබ්බො B. S. මුහුණ්ණ

හවිසාමි එව අපච්ච B.

15. වාණිජ්ජපමා 1 වාණිජ්ජපම. B.

16. විය S.

17. මහාරුජ B.

18. ධිසීති 1.

19. කොපනා 1.

20. අබ්බා උද්දිති B. උද්දිති S.

21. සත්තාසනසාන B. S. පරිජිගුච්ඡනති B.

22. තෙභූමිකධම්මානං B. S.

23. භද්දලබ්බෙදධානී S.

භද්දලබ්බෙදධානී B. S.

24. බන්ධනසමා B. S.

25. එව මෙමිති B.

26. දළොපා මෙතා B. S. ධිසීගති ව B.

27. සාතපො 1.

28. භද්දලොපා S

බිලො වා¹ උපතිබ්භි² සුතඛස්ස අත්තනො³ ධම්මතාය ඡිත්තිනා
 ගතත්තං අසමන්තං අනුපරිච්ඡාදිතං මිඤ්ඤිමිඤ්ඤිකස්ස දිට්ඨිදණ්ඩකො
 පච්චෙදිතාය තණ්හාරජ්ජයා බන්ධනා සක්කායෙ උපතිබ්භිස්ස⁴ අනු
 පරිච්ඡාදිතං චෙදිතබ්බං. ඉමානෙව පඤ්චාසනනානිති ඉමානෙව
 පඤ්චකාරණානි; ඉති මාතිකං යපෙන්නෙන පි පඤ්චව ධර්මානි,
 නිගමනෙනන පි⁵ පඤ්චව නිගමිතානි, භාජෙනෙනන පන වත්තාරි
 භාජිතානි, දිට්ඨධම්මතිබ්බානං කුභිං පටිච්ඡාදනි එකත්තනානත්ත
 වසෙන ද්විසු පදෙසු⁶ පටිච්ඡාදනි චෙදිතබ්බං; එවඤ්ච වතුචිත්තාරිස⁷
 අපරන්තකාපිකෙන දස්සෙතා ඉදං අධාරස පුබ්බන්තකපිකො
 දස්සෙත්තං සන්ති භික්ඛවෙති අදිමාග:- නත් අතිත කොට්ඨාසසංඛාතං
 පුබ්බන්තං කපෙපත්තා, විනාපෙපත්තා, ගණ්ඨානිති පුබ්බන්තකපිකා
 පුබ්බන්තකපෙපා වා එතෙසං අත්ති පුබ්බන්තකපිකා; එවං
 සෙසව්වි⁸ පුබ්බ වුත්තප්පකාරං වුත්තතයෙනෙව චෙදිතබ්බං,
 සස්සනො අත්තා ව ලොකො වාති රූපාදිසු අඤ්ඤාරං අත්තාති ව
 ගහෙතා සස්සනො අමතො⁹ නිවෙවා බ්‍රුවොති අභිවදනති; යථාග:-
 රූපං අත්තා මෙව¹⁰ ලොකො ව සස්සනො වාති අත්තානඤ්ච
 ලොකඤ්ච පඤ්ඤාපෙත්ති¹¹ වින්දෙත; අසස්සනාදිසු පි එසෙව
 තයො; එත් ව පඨමවාදෙන¹² වත්තායෙ සස්සතවාද වුත්තා,
 දුතියවාදෙන සත්ත උච්ඡේදවාද, තනු වෙනෙ හෙට්ඨා අගතාව¹³
 ඉධ කසමා පුත ගතිතා නි, හෙට්ඨා තත් තත් මතො තත් තත්ථ
 උච්ඡේදනීති දස්සන්තං අගතා, ඉධ පන පුබ්බෙතිවාසලාභී දිට්ඨි
 ගතිකො අතිතං පස්සති න අනාගතං තස්ස එවං හොති පුබ්බන්තනො
 අගතො අත්තා ඉධෙව උච්ඡේදනි ඉතො පරං න ගච්ඡතිති
 ඉමස්සන්තං¹⁴ දස්සන්තං ගතිතා, තතිය වාදෙන වත්තායෙ එකව්ව
 සස්සතවාද වුත්තා, වතුන්වාදෙන වත්තායෙ අමරවිකෙළිකා
 වුත්තා, අභ්‍යව්‍යාති සපරිසරෙනා පරිච්ඡෙනා පරිවුට්ඨො; අවබ්බිත
 කසිණස්ස¹⁵ තං කසිණං අත්තාති ව ලොකොති ව ගහෙතා එවං
 හොති, දුතියවාදෙ¹⁶ වබ්බිතකසිණස්ස වසෙන වුත්තො; තතියවාදෙ¹⁷
 තිරියං වබ්බිතා උට්ඨමධො අවබ්බිතකසිණස්ස; වතුන්වාදෙ¹⁸ තතුති
 වසෙන වුත්තො; අනන්තරවතුක්කං හෙට්ඨා වුත්තතයමෙව; එකිනෙක
 සුභිති නිරන්තරසුභි; අයං දිට්ඨිලාභී¹⁹ ජාතියරතකතිතං වසෙන

1. බිලො B

2. උපතිබ්භි B. S.

3. අත්තනොව B.

4. උපතිබ්භිස්ස B. S.

5. නිගමනෙනනපි B.

6. පඨම 1.

7. වතුචිත්තාරිස B. S.

8. සෙසෙසු B. S.

9. අමරෙ B. S.

10. ව 1.

11. පඤ්ඤාපෙත්ති B. S.

12. පඨමවාදෙන 1.

13. අගතා B

14. ඉමස්සන්තං 1.

15. අවබ්බිතකසිණ B. S.

16. වාදෙ B. S.

17. ලාභිකො S. දිට්ඨිලාභී B.

උපපජ්ජති; ලාභිනො හි පුබ්බෙතිවාස¹ ඤාණෙන චතතිසාදිසුලු
එකතාසුඛමෙව අත්තනො ජාතිං අනුසාරනතං එවං දිට්ඨි උප-
පජ්ජති, තථා ජාතිසාරණං² පච්චුප්පන්නං සුඛමිත්තභවිතො අතීතාසු
සත්තසු ජාතීසු තාදිසමෙව අත්තනාවං අනුසාරනතං තතතිසං
පත ඉධ සුඛසම්මිතිනො අතීතපතං³ එවමෙව අහොසිතති තනෙත-
නෙව උපපජ්ජති; එකිනෙකුකිතිඅං දිට්ඨි ලාභිනො නුපපජ්ජති,
සො හි එකතෙතනෙව ඉධ ක්වානසුඛෙන⁴ සුඛි⁵ හොති, ඉධ දුක්ඛි⁶
පුට්ඨසං පත ජාතිසාර⁷ තතතිසංචි ව සා⁸ උපපජ්ජති, තතිසං
ඉධ වොතිණ්ණසුඛදුක්ඛානං සමෙකසම්පි තෙසං උපපජ්ජති, තථා
චතුර්⁹ දිට්ඨි ලාභිනො හි ඉදුති චතුර්ථකිනවසෙන අදුක්ඛමි
සුඛසං පුබ්බෙපි¹⁰ චතුර්ථකිනවසමෙව මුග්ගලොකං අනුසාරනතං
ජාතිසාරණංපි¹¹ පච්චුප්පන්න මජ්ඣිමනසං අනුසාරිතාපි¹² මජ්ඣිමන-
භුතධර්මානමෙව අනුසාරනතං තතතිනො පි පච්චුප්පන්න මජ්ඣි-
මනසං අතීතෙ පි එවං භවිසංතිති තනෙකතෙව ගණනතං ව
සා¹³ දිට්ඨි උපපජ්ජති; එතතාවතා වතතාසෙ සසතවාද චතතාසෙ
එකපාසසතවාද¹⁴ චතතාසෙ අත්තාතතතිසං චතතාසෙ අපිරි
විකෙට්ඨිතා දො¹⁵ අභිච්චසමුප්පනතිකාති අට්ඨාරස පි පුබ්බත-
තපිතා කපිතා හොතති, ඉදුති දිට්ඨිඥාරං උඤ්ඤානො ඤාන-
භික්ඛමෙති අදිමාහ: තත් පච්චිනතඤ්ඤාච¹⁶ ඤාණනති පච්චකඩ-
ඤාණං; පටිසුද්ධනති නිරුපකතිලෙසං; පටිසොදභුතති පභසාරං;
සමිඛපදෙති විපසානාඤාණංගෙව කපිතං, සඤ්ඤාදසො හි පඤ්ඤ-
ධම්මා¹⁷ බාහිරසම්මසම්මි¹⁸ හොතති විපසානාඤාණං සාසතසම්මෙව;
තත් ඤාණසාගමනතමෙව පටිසොදපභවිති මගම්ඨං ජානාම මග-
ම්ඨං ජානාමාති¹⁹ එවං තත් ඤාණකොට්ඨාසං ඕතාසෙතතිගෙව;
උපාදානමික්ඛාසනීති න තං ඤාණං මිට්ඨාදසනං තාම²⁰ තඤ්ඤා-
තදපි තෙසං භවිනතානං දිට්ඨිපාදනං අකංගතිති අතො; අපාපි
තං ජානනමිත්තලකම්භතො ඤාණසාගමිත්තමෙව, නථාපි තසං
දසනසං²¹ අනුපාතීවතනතො උපාදානපච්චිග්ගොව උපාදානමෙව;
ඤ්ඤාතිවිපකතාති තං දිට්ඨිං අතික්කන්තො; එතතාවතා චතතාසෙ

1. ක්විතං B.

2. ජාතිසාරනතං B.

3. පාසං B, S.

4. සුඛං S.

5. සුඛිතං S.

6. දුක්ඛං S.

7. ජාතිසාරනතං B. ජාති-
සාරනතං තතතිසංචි එසං S.

8. එසං S.

9. චතුර්ථං B.

10. පුබ්බං B. ජාතිසාරනතං B.

11. මජ්ඣිමනසං මජ්ඣිමනභුතධර්මාන

මෙව S.

12. පච්චුප්පන්නං B.

13. අනුසාරනතංපි B.

14. එසං B, S.

15. එකවිමසනනිකං B, S.

16. මෙව S.

17. පච්චිනතං b, S.

18. පඤ්ඤා 1.

19. බාහිරසම්මසම්මි B.

20. අභිච්ඤං ජානාමාති B, S.

21. දසනතාමෙවං B. නාමෙ තං S.

22. තසං වාදසං B.

සත්තභවදා වත්තාථෙර ඵකච්චසත්තනිකා වත්තාථෙර අත්තාත්තනිකා වත්තාථෙර අමරවිසෙක්ඛපිකා¹ ඥා² අභිච්චපමුප්පනනිකා සොළස සඤ්ඤි වාද අට්ඨ අසඤ්ඤිවාද අට්ඨතෙවසඤ්ඤිකාසඤ්ඤිවාද සත්ත උපෙජ්ඤ වාද පඤ්ඤා දිට්ඨධම්මෙතිබ්බානවාද ති බ්‍රහ්මජාලෙ ආගතා ආසට්ඨි³ දිට්ඨියො කපිතා ගොනති, බ්‍රහ්මජාලෙ පන කපිතෙ ඉදං සුත්තං අකපිත මෙව ගොති, තස්මා ඉධ තතො අතිරේකාය සක්කායදිට්ඨියා ආගතත්තා ඉමිස්මිං පන කපිතෙ බ්‍රහ්මජාලං කපිතමෙව ගොති; ඉදං ති ඉමා ආසට්ඨි දිට්ඨියො උපපජ්ජමානා සක්කායදිට්ඨිපමුඛෙතෙව උපපජ්ජන්ති දසොහුං ඉධ භික්ඛවෙ ඵකෙවෙවාති ආදිමාග: තත් පටිතිස්සග්ගාති පරිච්චාගෙන; ක්කාමසංසොජ්ඣානං අනර්ථකාමානාති පඤ්ඤාමගුණ තණ්හානං තිස්සට්ඨත්තා; පටිච්චෙකමුපිතිනති සප්පිතිකජ්ඣානආය පිතිං; නිරුජ්ඣතිති ක්කාතතිරේකෙත නිරුජ්ඣති, සමාපත්තිකො පන වුට්ඨිතස්ස නිරුද්ධා නාම ගොති; සථෙව ති⁴ අදුක්ඛමසුඛාය වෙදිතාය නිරේඛා උපපජ්ජති නිරුමසං සුඛං නිරුමසස්ස⁵ සුඛස්ස නිරේඛා උපපජ්ජති අදුක්ඛමසුඛාවෙදිතාති එත්ත න අයමත්තො ගොති වතුත්ත ජ්ඣාතතිරේඛා තතිස්සක්කානං උපපෙච්චජ්ජ විහරතිති අයං පඨෙත්ත අත්තො; වතුත්තජ්ඣානා වුට්ඨාය තතිස්සක්කානං සමාපජ්ජති තතිස්සක්කානා වුට්ඨාය වතුත්තජ්ඣානං සමාපජ්ජතිති එවං සමපදම්මං වෙදි තබ්බං, උපපජ්ජති දෙමනස්සනති⁶ තජ්ඣාතපරියාදනකදෙමනස්සං⁷ සමාපත්තිකො වුට්ඨිතවිත්තස්ස පන කමමතිස්සාවො⁸ කපිතො, පටිච්චෙකා පිතිති සාව ක්කාතආයපිති;⁹ සං ජායා ජහතිති යං ජානං ජායා ජහති, තිං වුත්තං ගොති; යස්මිං ජානෙ ජායා අත්ති¹⁰ තස්මිං ආතපො තත්ති, යස්මිං ආතපො තත්ති¹¹ තස්මිං ජායා තත්ති; නිශ්චිකං සුඛනති තතිස්සක්කාතසුඛං; අදුක්ඛමසුඛනති වතුත්තජ්ඣාතවෙදනං, අභු පාදනො හමස්මිනති තිස්සගුණො¹² හමස්මි¹³ නිබ්බානිකප්පායෙනති නිබ්බානස්ස සප්පායං උපකාරහුනං; තනු ව මග්ගදස්සනං¹⁴ තාම සබ්බත්ත නිකන්තියා සුක්කාපිතාය සමපජ්ජති¹⁵ කථමෙතං නිබ්බානස්ස උපකාරපටිපදා නාම ජාතනති සබ්බත්ත අනුපාදියතවසෙන¹⁶ අගණ්හන¹⁷ වසෙන උපකාරපටිපදා නාම ජාතං; අභිවදන්ති අතිමානෙ ත උපවදන්ති; සුඛිග්ගනානුදිට්ඨිනති අට්ඨාරසවිධමපි සුඛතතානුදිට්ඨිං

1. අමරවිසෙක්ඛ B. S.

2. ඥා ව S.

3. මාසට්ඨ B. S.

4. ක්කාතවිත්ත B. ක්කාතවිත්තං b.
පිඤ්ජරුජ්ඣාතිති b.

5. තපෙච්ච න B.

6. නිරුමස S.

7. දෙමනස්සනති B. ජ.

8. ක්කාතපරියාදනකදෙමනස්සං B
තිකජ්ඣාත පරියාදනක

දෙමනස්සං B.

9. කමමතිස්සාවො B.

අකමමතිස්සාවො I.

10. සං එව ක්කාතවසමපිති h.

11. ඉදං S.

12. අත්ති B. S.

13. නික්කාගමිකො B.

14. අහමිකම් B හමස්මිනති I.

15. මග්ගස්ස දස්සනං B

16. උපපජ්ජති B. S.

17. අනුපාදියවසෙන B.

18. අගණ්හන B.

අපග්ගතානුදිට්ඨිනති වතුචත්තාරිසම්බම්බි අපරත්තානුදිට්ඨිං; උපාදාන මඤ්ඤාසනීති අභමිසම්බි ගණනත්තං¹ සක්කායදිට්ඨිපරියාපනත්තං දිට්ඨිපාදානං අක්කායති; සන්තිවරං² සදනති වූපසත්ත කිලෙසත්තං³ සත්තං උත්තමපදං⁴ ඡත්තං එසායාසනානානති හභවතා යත් වක්ඛුඤ්ඤා⁵ තිරුජ්ඣති රූපසඤ්ඤා ව විරජ්ජති⁶ යො අයත්තෙන⁷ ථෙදිතබ්බොති⁸ එත් ද්විත්තං අයත්තානං පටිකෙඛපෙත තිබ්බොනං දස්සිතං.

යත් අපො ව පඨවි⁹ තෙජො වායො න ශාඛති,
අතො¹⁰ ඤ නිවත්තනති¹¹ එත් වට්ටං න වට්ටති,
එත් තාමඤ්ඤා රූපඤ්ඤා අසෙසං උපරුජ්ඣති¹².

එත් පදෙස¹³ සබ්බාරපටිකෙඛපෙත¹⁴ තිබ්බොනං දස්සිතං:-

තත්¹⁵ අපො ව පඨවි¹⁶ තෙජො වායො න ශාඛති,
තත්¹⁵ දීඤ්ඤා රසාඤ්ඤා අණුං චූලං සුභාසුතං,
තත්¹⁵ තාමඤ්ඤා රූපඤ්ඤා අසෙසං උපරුජ්ඣති¹⁷

තත් වෙය්‍යාකරණං හවති විඤ්ඤාණං අතිදස්සනං අනත්තං සබ්බතොපහනති එත් සබ්බසබ්බාරපටිකෙඛපෙත¹⁸ තිබ්බොනං දස්සිතං ඉමිසම් පන සුත්තෙ ඡ අයත්තපටිකෙඛපෙත දස්සිතං, අඤ්ඤාත් ව අනුපාදාමිමොක්ඛාති තිබ්බොනමෙව දස්සිතං, ඉධ පන අරහත්තඵලසමාපතති; සෙසං සබ්බත් උත්තානමෙවොති.

පඤ්ඤානාසසුත්තං¹⁹ දුතියං.

1. 4. 8.

එමිමෙසුභානති කිතතිසුත්තං; තත් ඤාමිත්‍යාණසනති එවං තාමකෙ මණ්ඩලපදෙසෙ¹ බලිභරණොති² තස්මිං වත්තණො භුත්තානං බලිං ආහරනති තස්මා සො බලිභරණොති චූත්තො; විචල්ලෙභුති විවරකාරණා; විවරං පට්ඨාසිංසමානොති³ අත්තො; ඉති හවාහව

- | | |
|-------------------------------|--------------------------|
| 1. ගහණං B. S | වජ්. කවත්තති S |
| 2. සත්ත වරං S. | 11. පරතිවත්තනති b S. |
| 3. වූපසත්තං කිලෙසත්තං B. | 12. පන b, |
| 4. උත්තමපදං S. | 13. පටිකෙඛපෙතං B. |
| 5. වක්ඛුමෙව ව B. S. | 14. යත් S. තත් B. |
| 6. තිරුජ්ඣති B | 15. තත් b, S. |
| 7. අසෙසංගත්තං B අසො | 16. එත් සබ්බත් සබ්බාර |
| අයත්තත්තං S. | පටිකෙඛපෙත S. |
| 8. ථෙදිතබ්බොති B. | 17. පඤ්ඤායත්තං සුත්තං B. |
| 9. පඨවි ම 1. පඨවි ව S. | 18. මණ්ඩලපදෙසෙ S. |
| 10. අත්තො B අත්තොපරති | 19. බලිභරණොති B. |
| වත්තනති එත්වට්ටං නිවත්තනති B. | 20. පට්ඨාසිංසමානොති B. |
| ඉතො පරතිවත්තනති එත් | |

නෙකුත් එවං ඉමං දෙසනාමයං සුඤ්ඤාකිරියවච්ඡුං¹ තිස්සාය තඤ්ඤාය භවෙ සුඛං වෙදිස්සාමිති² ධම්මං දෙසෙතිති කිං භූමිකානං එවං භොතිති අන්තො; වත්තානෙ භතිපට්ඨානාති ආදයො සත්තතිං සබ්බො³ පක්ඛියධම්මො ලොකියලෙභාත්තරං ව කපිතා; නානාති තෙසු සත්තතිංස⁴ ධම්මෙසු; සිසුනති භවෙය්‍යං;⁵ අභිබ්බෙමිති අභි විසිට්ඨො ධම්මො⁶ ඉමෙසු සත්තතිංසබ්බොධපක්ඛියධම්මෙසුති අන්තො; නත්‍ර වෙති ඉදංචි බොධපක්ඛියධම්මෙසුත්තං ව භූමිං; අන්තො වෙච්ඡා නානං වාසඤ්ඤානො වාති එත්තං කායොච්ඡ⁷ සතිපට්ඨානං වෙදනාච්ඡ⁸ සතිපට්ඨානනති වුත්තෙ අන්තො නානං භොති; සතිපට්ඨානොති⁹ වුත්තෙ පන වාසඤ්ඤානො නානං නාම භොති; නාමනාපිති¹⁰ තං භූමෙහ ඉමිනාපි කාරණෙත ජානාපාති¹¹ අන්තො වාසඤ්ඤානො සමානෙති,¹² අන්තං ව අඤ්ඤාපා ගතිතභාවො වාසඤ්ඤානං ව ඕච්ඡාදෙපිතභාවො දස්සෙතබ්බො; සො ධම්මො සො විනාසොති එත්තං අන්තො¹³ වාසඤ්ඤානො විඤ්ඤාපකාරණමෙව ධම්මො ව විතයො ව අන්තො හි බො සමෙතිති සතිසෙව සතිපට්ඨානනති ගතිතා වාසඤ්ඤානො නානනති කෙවලං වාසඤ්ඤානමෙව සතිපට්ඨානොති වා සතිපට්ඨානනති¹⁴ වා ඕච්ඡාදෙපෙථ;¹⁵ අසාමන්තකං බොති සුත්තනතං පනි වාසඤ්ඤානං අපමන්තකං නාම භොති පරිත්ත මත්තකං¹⁶ ධර්මං කතො රෙපිතෙපි ආරෙපිතෙපි¹⁷ තිබ්බුතිං පත්‍රං සක්කා භොති, තත්‍රිදං වච්ඡුං විජයාරාමවිහාරවාසී කිරෙතො ඛිණ්ණං ච ථෙරෙ ද්විත්තං භික්ඛුනං සුත්තං ආහරිතො කම්මට්ඨානං කපෙන්නො සමුද්ධො සමුද්ධොති භික්ඛවෙ අස්සුතවාසං පුට්ඨන්තො භාසතිති ධර්මං කතො ආහ: එතො භික්ඛු සමුද්ධො¹⁸ නාම භන්තෙති ආහ: ආවුසො සමුද්ධොති වුත්තෙපි¹⁹ සමුද්ධොති වුත්තෙපි මයං ලොකසාගරමෙව ජානාම, භූමෙහ පන නො අන්තවෙසකා වාසඤ්ඤානවෙසකා ගච්ඡං මහාවිහාරෙ පගුණවාසඤ්ඤානං භික්ඛුනං සන්තිකෙ වාසඤ්ඤානං සොධාපෙථාති කම්මට්ඨානං අකපෙති,²⁰ උට්ඨාපෙති, සො අපර භාගෙ මහාවිහාරෙ හෙරිං පහරුපෙති භික්ඛුසබ්බස්සං චතුසු මග්ගෙසු පඤ්ඤා කපෙති,²¹ පරිතිබ්බුතො, එවං සුත්තනතං පනි වාසඤ්ඤානං

1. කිරියාවච්ඡං. B.

2. වෙදිස්සාමිති B.

3. සබ්බං B. S.

4. තිංසං B. S.

5. විසිට්ඨොධම්මං B.

6. සියංසුති B. අත්තභවෙය්‍යං. S.

7. විසිට්ඨොධම්මං B.

8. ච B. S.

9. සතිපට්ඨානොති B.

10. භික්ඛුනං S.

11. නාමනාපිති B. S.

12. ජානාපාති 1.

13. සමානෙති. 1.

14. අන්තං ච B.

15. සතිපට්ඨානොති B. S.

16. ඕච්ඡාදෙපිතං. S.

17. පරිත්තමත්තං. B.

18. රෙපිතෙ විති B. ආරෙපිතෙපිති S.

19. සො සමුද්ධො. S.

20. සමුද්ධොති වුත්තෙපි සො. S.

21. අකපෙති. ච B. S.

22. උට්ඨාපි සො. B.

23. කපෙති. ච B.

අපමිතතනං ණාමි හොති, විනයං පන පඤ්ඤා නො අපමිතතනං
 නාමි සාමිග්ගොපබ්බජ්ජාපි හි¹ උග්ගතො සුද්ධිකං² වට්ටති. උපසම්පදා
 දික්ඛමානිපි සිඨිලාදිතං ධර්මාදිකරණමනෙතොනව කුප්පනති, අඛ
 පන සුහතවණ්ණකං³ සංකාමයතං වුත්තං; අපි වතුන්වායො⁴
 විවාදො කසම්මා සංකුසුයො⁵ විවාදො අහං සතිමෙවි⁶ සතිපට්ඨානං
 වදාමි, අහං කාමො සතිපට්ඨානනති වදනීති හි තෙනසං සංකුසු⁷
 හොති, ව්‍යංකුසුනෙපි එසෙවනගො; නි වොදනාය සතිපට්ඨානනති⁸ න
 වොදනන්තොග්ගතබ්බං⁹ එකවෙවා හි පුත්තලො නලාපෙ තෙ¹⁰ සංස
 පමිතතා පිළකාති වුත්තො මහං නලාපෙ සංසපමිතතං පිළකං
 පසංසි අතතනො නලාපෙ තාලපකකමිතතං මහංගණං න පසංසිති
 වදනි, තසමා පුත්තලො උපපරිකකිතබ්බො; අදකිදිට්ඨිති¹¹ අනාදත
 දිට්ඨි සුංසුමාරගදගො¹² පකිප්පෙනො විය දග්ගං න ගණනාති; උප
 සංකාමාති වණ්ණිකාවෙන වණ්ණපට්ටිතං විය දුක්ඛප්පතති;¹³ සුප්පමි
 නිසංගනිති කිං නාම අහං අපනො කද අපනොති වා තිං
 අපනො තව උපප්පායො අපනොති වා එකදො වායො¹⁴ වනිපි
 අසුකං නාම අසුකදිවසෙ නාම ගෙනන අපනන්ත සංකිකං අනුසාර
 ථාති සරිතො තාවදොව විසංසෙති;¹⁵ විසෙසනාති බහුං අත්ඤා¹⁶
 කාරණඤා අභාරතතං කායවිතකිලමෙවා; සෙසනාමිති එව
 රුපො හි පුත්තලො මහංසං කාරෙතො අපනති; අපනන්ත ගෙනන
 ති වුත්තො¹⁷ කද කිසමි¹⁸ වත්ථුසමිතති වනි අසුකදිවසෙ අසුක¹⁹
 වත්ථුසමිතති වුත්තො න සරුමි අවුසෙති වදනි තෙනා සංකිකං
 ගෙනන සරුතාති බහුං වනි සාරිතො සරිතො²⁰ විසංසෙති; තෙනාග්
 සෙනකමිති; ඉමිනා තෙනන සබ්බන්ත අත්ථො වෙදිතබ්බො; උපසංඛා
 නාතිමඤ්ඤානබ්බොති උපෙබ්බා න අතිකකමිතබ්බො කතතබ්බො ජන
 තබ්බොති.

ගො හි එවරුපං පුත්තලං සිතනංගෙව පසංඛං කරෙතනං
 දිට්ඨාපි නහු අවුසෙති නිසිදිතබ්බනති වදනි සො උපෙබ්බං²¹ අතිමඤ්ඤාති
 නාම; විමිසබ්බාගෙති වචනසබ්බාගෙ²² ඉමෙති කපිතං අමුසං

1. පබ්බජ්ජාපි B.	12. සුංසුමාරො: හදසෙ B. S.
අපමිතතනං සාමිග්ගොපබ්බජ්ජාපි B.	පකිප්පෙනො h.
2. සුභිසො B.	13. වණ්ණිකාවෙන අවට්ටිතංගමික
3. සුහතතතවණ්ණකං B. S.	දුක්ඛප්පතති i.
4. මතුන්වායො B.	14. එකං වොදායො b, S.
5. පසංකුසු B.	15. විසෙසනාති B. S.
6. සතිමෙව B. S.	16. අනුසාරදි 1.
7. වදනීති තෙනසං පසංකුසු B.	17. වුත්තො S.
8. වොදනනබ්බො b. S.	18. කසමි. B.
9. වෙසංසිතබ්බො B. වෙදිට්ඨිතිබ්බො S.	19. අසුකසමි. B. S.
10. නලාපෙ B. නලාපෙන S.	20. සාරිතොව S. සරිතොව S.
11. අදග්ග දිට්ඨිති B. S.	21. උපෙබ්බං B. S.
අදග්ගදිට්ඨි නති අනාදත දිට්ඨි. S.	22. විමිසංගෙති වචනසංකුසුගෙ B. S.

අනතරං පච්චෙසෙය්‍ය භූමොත ඉමෙහි ඉදංඤ්ඤාදිවුත්තහති¹ අමුති කතිතං ඉමෙතං අනතරං පච්චෙසෙය්‍යාති අපේඤා; දිට්ඨිපලාසොති ආදිති විත්තස්ස අනාරාධිතියභාවො කප්පතො; නං ජානමානො සමානො ශරණෙය්‍යාති තං සන්ධා ජානමානො සමානො නිජෙය්‍ය අමොති;² එතං පනාපුරුසො ධම්මනාති එතං කල්පගණකානිවමමං; නං මෙති තං සඤ්ඤාතති කාරකං³ හික්ඛුං; එවං ව්‍යාකරෙය්‍යාති මයො එතෙ සුඤ්ඤාතෙ පටිට්ඨාපිතාති අවට්ඨා යෙන කාරණෙන සඤ්ඤාතති⁴ කතො තදෙව දෙය්‍යෙනො; එවං ව්‍යාකරෙය්‍යාති; නානං⁵ ධම්මං සුඛාති එත් ධම්මොති සාරණීයධර්මො⁶ අධිපෙතො ත වෙවිත්තො නන්ති⁷ ආදිසු මුග්ගලොකපමාණොහෙස අග්ගි උට්ඨාසිකො එතං අඤ්ඤාත්‍ර මයො තිබ්බාපෙත්තුං සම්පේඤාති සම්පේඤාති හි වදනො, අත්තං උක්කංසෙති නාම, එත්තං ජනා විවරන්ති⁸ මකාසො ලඤ්ඤා⁹ න සක්කා, එතොපි එත්තකම්මතං තිබ්බාපෙත්තුං සම්පේඤා නාම නජීති වදමානො පරං විමොති නාම; තද්දහයං පෙස¹⁰ න කරෙති; ධම්මො පනෙත්ථ සම්මාසම්මුඤ්ඤාති බ්‍යාකරණං, තෙසං හික්ඛුතං සඤ්ඤාතතිකාරණං¹¹ අනුධම්මො තමෙස¹² ව්‍යාකරෙති නාම; න ච සොපි සහධම්මිකොති අඤ්ඤා වස්ස කොපි සහෙත්තො පරෙති¹³ වුත්තො වාදෙ වා අනුවාදෙ වා ගර්භිතබ්බිභාවං ආගච්ඡන්තො නාම නජී: සෙසං සබ්බත් උත්තානමෙවොති.

කිනතිසුත්තං නතිං.

1. 4. 4.

එවිමෙම සුත්තනාති සාමගාමසුත්තං; තත්ථ සාමගාමෙහි සාම කානං¹⁴ උක්කන්තතො; එවං ලඤ්ඤාමෙ ගාමෙ; අමුත්තා කාල කෙණොති¹⁵ සම්පති කාලකතො; මෙධිකක්ඛ්‍යාති¹⁶ දොඤ්ඤිජානා දොභාගජානා;¹⁷ හණ්ඨිනාදිසු හණ්ඨිතං පුබ්බභාගකලහො; තං දණ්ඨි නාදිවසෙති¹⁸ පණ්ණාසකිංසකම්මවසෙන ච වස්සිත¹⁹ කලහො; න තං ඉමං ධම්මවිනිශං අජානාසිති ආදිකං විරුද්ධවචනං විවාදෙ;

- | | |
|---------------------|------------------------------|
| 1 වුත්තොති R. S. | සඤ්ඤාතතිකාරණං S. |
| 2 අමෙති B. | 1' තදෙව B. |
| 3 පඤ්ඤාතතිකාරණං B. | 13 පදෙහි S |
| 4 පඤ්ඤාතති B. | 14 සාමගාමං B. |
| 5 කතං S. | 15 කාලකතොති B. S. |
| 6 සාරණීය ධම්මො B. | 16 දොඤ්ඤකජානාති b. S. |
| 7 නෙවිත්තොති B. | 17 දොඤ්ඤකජානාති මෙහාගජානා b. |
| 8 වදන්ති S. | මෙහාගජානාති b. |
| 9 ලඤ්ඤා B. | 18 තං දණ්ඨිනාදිවසෙන b. |
| 10 පෙතං B. | කලහො දණ්ඨිනාදිවසෙන S. |
| 11 පඤ්ඤාතතිකාරණං B. | 19 වස්සිතං b |

විතුදහනාති විජ්ඣනා¹ සභිකමෙමති මම චචතං අත්ඝංගිතං;
අභිවිණ්ණනො² විසඬ්චතනනාති යං තච අභිවිණ්ණං³ චිරකාලා
සෙවනවසෙන⁴ පගුණං⁵ තං මම වාදං අංගචම නිවිත්තං; ආගේ
සිහොනො වාදෙති තුග්ගං⁶ උපරි මයා දෙසො අපරොපිනො;
වර⁷ වාදපමොක්ඛාසාති හත්තපුටං ආදාය තං තං උපසඬ්ඛමිනා
වාදපමොක්ඛන්දං⁸ උත්තරං⁹ පරිගෙසමානො වර නිසෙබ්බෙති¹⁰
වා¹¹ අථවා¹² මයං ආරොපිතවාදනො අත්තානං මොචෙති;¹³ සචෙ
සහොසිති සචෙ සකෙකාසි; වසොසෙවොති මරණමෙව; නානා¹⁴
පුත්තිසෙසුති නාතපුත්තංගං අනෙතවාසිකෙසු; නිබ්බිඤ්ඤ¹⁵ රූපාති
උක්ඛණ්ණිකසභාවා අභිවාදනාදිති¹⁶ න කරොනති; විරහනරූපාති
විහතපෙමා, පටිවානරූපාති තෙසං සක්ඛවට්ඨිති¹⁷ නිවිත්ත
සභාවා; සඬානනාති යථා¹⁸ දුරක්ඛාතාදිසභාවෙ ධම්මවිතයෙ ඤීඛිඤ්ඤ
විරත්තපට්ඨිතාරූපෙති හවිතබ්බං තථෙව ජාතාති අපේනා; දුරක්ඛා
නොති දුක්ඛවිතො; දුසප්පෙදිනොති දුට්ඨෙකුපිනො; අනුපසංගං
චතනතිකෙති රුහාදිතං උපසමං කාතුං අසමජේ; හිහනඤ්ඤපෙති¹⁹
තිත්තාපතිචෙධ; එත්ථ හි නාතපුත්තොව²⁰ නෙසං පඨිට්ඨිතොති දුපො
නො පත හිනො මනො තෙන වුත්තං හිත්තානුපෙති; අප්පට්ඨර
ණොති²¹ තග්ගෙව අභාවෙන²² පටිඤ්ඤවිරහිනො; නනු වායං නාත
පුත්තො නාලුඤ්ඤවාසිකො සො කඝමා පාවායං කාලකතොති;²³ සො
කිර උපාලිතාගඝාතිනො පටිවිඤ්ඤවෙවන දසති ගාථාති ගාසිතෙ බුද්ධි
ගුණෙ සුචා උණං ලොකිතං ඡන්දෙති²⁴ අථ නං අථාසුතං හගෙඤ්ඤා
පාවං අගමංසු, සො තත්ථ කාලමකාසි, කාලං කුරුමානො ව මම
ලද්ධං අනිග්ගාතිකා සාරවිරහිනා²⁵ මයත්තාව නට්ඨා අවසෙසජනො
මා අපායසුරකො අහොසි, සචෙ පනාහං මම සාසනං අනිග්ගාතිකනාති
වක්ඛාමි න සද්දතිග්ගනාති²⁶ යනනු නාහං දොපි ජනෙ න එක
නිගාරෙන²⁷ උග්ගණ්ණාපෙය්‍යා තෙ මමච්චිතොන අඤ්ඤාදඤ්ඤං විච

- | | |
|--------------------------------|----------------------------------|
| 1. තුජ්ජනා b. | 14. නාථ b. S. |
| 2. අභිවිණ්ණනො B. S. | 15. නිබ්බිතන S. |
| 3. අභිවිණ්ණං b. S. | 16. අභිවාදනාදිති S. |
| 4. චිරකාලසෙවනවසෙන b | 17. නිපවමුත්තො b. ජ පට්ඨ |
| චිරකාලවසෙන S. | කිරිගනො S |
| 5. පගුණං වා b. | 18. යථා ව b, යථාපි S. |
| 6. තුග්ගං b. S. | 19. හිහනදුපෙති b. S. |
| 7. පර S. | 20. නාතපුත්තො මි S. නාථපුත්තො b. |
| 8. තදපමොක්ඛන්දං S. | 21. අප්පට්ඨරණොති S. |
| 9. උත්තරි b. උත්තරිං S. | 22. අභාව b. පටිසාරණවිරහිනො S. |
| 10. පරිගෙසමානොති නිසෙබ්බෙති b. | 23. සාලංකසහාති b. |
| 11. වාති b. S. | 24. ජෙට්ඨ b. |
| 12. අථ. b, මානි | 25. සාරරහිතො b |
| 13. මොචෙති S. | 26. සද්දතිග්ගනාති b |
| | 27. එකනිගාරෙන b. |

දිග්ගතති සන්තා නං විවාදං¹ පටිච්ච එකං ධම්මකථං කප්පෙය්‍යති² නතො³ තෙ සාසනස්ස මහත්තභාවං ජාතියිත්තානිති, අථ නං එකො අනෙකවාසිකො උපසඛකම්මිතො අග, හතෙත තුලෙග දුබ්බලා මය්‍යං ඉමස්මිං ධම්මෙ සාරං අවිකල්පිතං අවර්ගපමාණන්තරං⁴ අවුසො නං. මම අවට්ඨෙය්‍යෙ සත්තනන්ති ගණනෙය්‍යාසීති, අපරෙපි තං උප සඛකම්මිතං⁵ උපෙත්ථිදං ගණනාපෙසි, එවං දොට්ඨි ජනෙ එකලද්ධිකෙ අකත්වා බහුතා⁶ තිභාසෙත උග්ගණනාපෙත්වා කාලමිකාසි, තෙ තස්ස සර්වකිට්ඨං කත්වා සතතිපතිතා⁷ අඤ්ඤාමඤ්ඤං පුට්ඨංසු, කස්සා වුසො අවර්ගො සාරමාවිකල්පිති⁸ එකො වුට්ඨතිත්වා මය්‍යන්ති අග, කීං අවිකල්පිති සත්තනන්ති, අපරෙ තං පටිබ්‍රාහෙත්වා⁹ මය්‍යං සාරං අවිකල්පිති අග; එවං සබ්බෙ මය්‍යං සාරං අවිකල්පිති අග ජෙට්ඨිකොති අඤ්ඤාමඤ්ඤං විවාදං විසඳිත්වා අනෙකාසෙ වෙච්ච පරිභාසෙ ව¹⁰ ගත්ථපාදපසාරද්ධි ව පටිපත්තත්වා එකමෙය්‍යන්ත දො අගච්ඡන්තා¹¹ නාතාදිසාසු පකකම්මංසු, එකච්චෙ හිති අගෙසු, හගවතො පන ධර මානකාලෙපි හිකල්පසඛක විවාදෙ ත උපපජ්ජි¹² සන්තා හි අනෙකං විවාදකාරණං¹³ උපපත්තමත්තෙයෙව සගං වා ගත්වා¹⁴ තෙ වා¹⁵ හිකල්ප පකෙකාසාපෙත්වා චන්තිමෙත්තා¹⁶ පටිසඤ්ඤාඅවිහිංසාසාරාදිස ධම්මෙසු¹⁷ එකං කරණං කප්පෙත්වා විවාදං වුපසමෙති, එවං ධරමානොපි සඛස්ස පතිට්ඨාව¹⁸ අහොසි, පරිතිබ්බාපගමානො¹⁹ අවිවාදකාරණං කත්වා පරිතිබ්බාසි, හගවතා හි සුත්තෙ දෙසිතා වත්තාසෙ මහා පදෙසා ගාථජ්ජිවසා හිකල්පනං පතිට්ඨා ව²⁰ අවස්සෙයො ව, තථා බ්‍රහ්මකෙ දෙසිතා වත්තාසෙ මහාපදෙසා සුත්තෙ වුත්තාහි වත්තාසි පඤ්ඤාචාකරණොති ව,²¹ තෙත්තවාග: "ගො ථවා මියො අත්තද ධම්මො ව විනෙයො ව දෙසිතො පඤ්ඤාත්තො පසා වෙ මම්බිමෙයන් සන්තා"ති අථ මො බුද්ධො සම්මුද්දොදෙසොති අගං ථෙරෙ ධම්මි සෙත්තාපතිස්ස කතිට්ඨහාසිකො තං හිකල්ප අනුපසම්පන්නාසෙ වුද්දො සම්මුද්දොදෙසොති සමුද්ධවර්තො ථෙරකාලෙපි තපෙච්ච සමුද්ධවර්ගංසු, තෙත වුත්තං වුද්දො සම්මුද්දොදෙසොති; උසස්සමිති කස්සා

1 නං වාදං B. විවාදං 1.

2. කප්පෙය්‍යති B. 3.

3. තද B.

4. අවර්ගපමාණන්ති D. S.

5. අපරෙපි උපසඛකම්මිතං B.

අපරෙපි උපසඛකම්මිතො අගතො B.

6. බහුතාතො නිභාසෙත B.

7. සතතිපතිතො B. 1.

8. සාරමාවිකල්පිති B.

9. පටිබ්‍රාහෙත්වා B. S.

10. අනෙකාසංච පරිභාසංච B.

11. අගච්ඡන්තා S. W2.

12. උපපජ්ජති B.

13. කරණං B. W2.

14. සගං අග්ගන්තො B.
සග්ගන්තො S.

15. තෙ B. තෙව B.

16. චන්තිමෙත්තො B. B.

17. සාරාදිස ධම්මෙසු B.

18. පතිට්ඨාස 1.

19. භොතොපි B. 6.

20. පතිට්ඨාස 1.

21. පඤ්ඤාචාකරණංච 1. B.

උපසඛකම්¹ තානප්පතන කීර කාලකතෙ ජමුද්දිපෙ² මහුසා: තත්ත
තත්ත කථං³ පවගගගිංසු, නිගණේයා තානප්පතෙතා⁴ එකො සත්ථාති
පඤ්ඤාසිත්ථ⁵ තස්ස කාලකීරියාය සාවකානං එවරුපොවාදෙද්⁶ ජාතො,
ගමණො පත සොතමො ජමුද්දිපෙ චන්දෙ විශ සුරියො විශ
ව්⁷ පාකවොසෙව කීද්දො නුඤ්ඤා සමණෙ ගොතමෙ පරිතිබ්බුතෙ
සාවකානං විවාදෙ හවිසානීති, ථෙරෙණ තං කථං සුඤ්ඤා විනොතයි:
ඉදං කථං ගහෙත්වා දසබලස්ස ආරෙචෙය්‍යාමි⁸ සත්ථා එහං
අට්ඨප්පතති⁹ කතා එකං දෙසනං කපෙය්‍යතීති¹⁰ සො තික්කමිත්වා
ගෙන සාමගාමො ගෙනායසො ආනන්දෙ තෙනුපසඛකම්, උජ්ජමෙව
ගහවතො සතතිනං අගතවා ගෙනස්ස උපජ්ඣායො ආයස්මා
ආනන්දෙ තෙනුපසඛකමිති අත්ථො; එවං කීරස්ස අහොසි උපජ්ඣා
යො මෙ මහාපඤ්ඤා සො ඉමං සාසනං සජ්ඣ ආරෙචෙය්‍යාති අථ
සත්ථා තදනුරුපං¹¹ ධම්මං දෙසෙය්‍යතීති; කථාපාගගානති¹² කර්ථා
මූලං¹³ මූලං හි පාගතතති වුවවති ගථාහ:-

“අප්පකෙතපි මෙධාපී පාගතෙන¹⁴ විවකතණො,
සමුට්ඨාපෙති අත්තානං අණ්ණං අග්ගිව¹⁵ සකිමි”තති.

දසකුණාසාති දසකතත්ථාය; කිං පතීමිතා ගහවා න දිට්ඨ
ප්‍රසේධාති නො න දිට්ඨප්‍රසේධා, අයං හි ආයස්මා දිවා නවවාරෙ රතතිං
නවවාරෙති එකාහං අට්ඨාරසවාරෙ උපට්ඨානමෙව ගව්ජති, දිවසස්ස
පත සතකතඤ්ඤා වා සහස්සකතඤ්ඤා වා ගතඤ්ඤාමො සමානොපි
න අකාරණා ගව්ජති, එකං පඤ්ඤාදාරං¹⁶ ගහෙත්වා ගව්ජති, සො
තං දිවසං තෙන ගතඤ්ඤාමො එවමාහ; අභිනාස දුක්ඛාස දෙව
මිනුස්සානනති එකස්මිං විහාරෙ සඛ්ඤමජෙකි උප්පත්තො විවාදෙ,
කථං දෙවමත්‍රස්සානං අභිනාස දුක්ඛාස සංවත්තති, සොසමිකතකි
කෙ¹⁷ විශ හි ද්විත්‍ර භික්ඛුස්ස විවාදං ආපත්තත්‍ර තස්මිං විහාරෙ පෙසං
අත්තත්ථාසිකා විවදනති, තෙසං මවාදං ගණනතො හික්ඛුති
සමෙකා විවදති, තතො තෙසං උපට්ඨාකා විවදනති, අථ මනුස්සානං
ආරක්කදෙවතා ඥො කොට්ඨාසා හොනති, තත්ත ධම්මවාදීනං ආරක්ක¹⁸
දෙවතා ධම්මවාදීනියො සොනති, අධම්මවාදීනං අධම්මවාදීනියො

1. උපසඛකම් ගහවා L.

2. ජමුද්දිපෙ S.

3. කථා 1.

4. නිගණේයා තානප්පතෙතා S.

5. පඤ්ඤාසි B.

6. විවාදෙ S.

7. සුරියො ච S.

8. ආරෙචෙය්‍යාමි b. සත්ථා

(එ) එකං B.

9. අට්ඨප්පතති L. S.

10. කපෙය්‍යතීති L.

11. වාදනුරුපං S.

12. කර්ථාපාගගානති S.

13. කර්ථා 1.

14. පාගට්ඨාසං S.

15. අග්ගං ච B. S.

16. පඤ්ඤාදාරං S. පඤ්ඤාදාරං S.

17. සොසමිකතකිකෙ B.

සොසමිකතකිකෙ S.

18. ආරක්කං b.

භොතති තතො¹ ආරක්ඛද්දවතාතං මිත්තා භූමි² දෙවතා හිත්තනි
එවමාරවතරය යාව මුග්ගලොකා ධපෙතො අරියසාවකෙ සපබ්බ දෙව
මිත්තාං අභි භොට්ඨාසා භොතති, ධම්මවාදීති පත අධම්මවාදිනොව³
බහුතර භොතති, තතො යං බහුති ගතිතං තං ගණනන්ති,⁴ ධම්මං
වික්ඛපේති⁵ බහුතරව අධම්මං ගණනන්ති, තෙ⁶ අධම්මං පුරෙති
විහරන්තා අපායෙ⁷ තිබ්බතතනති එවං එකග්ගං විහාරෙ සබ්බ
මජ්ඣේ උපපන්නා විවාදො බහුතරං⁸ අභිභාය දුක්ඛාය භොති;
අභිඤ්ඤාදෙසිනාති මනාබොධිමුලෙ තිසින්නතා පච්චක්ඛං ඝණි,
පච්චදිතා; පඤ්ඤායමානරූපා⁹ විහරන්තිති උපතිස්සාය විහරන්ති;
ගගවතො පච්චසෙත්තාති එතරති ගගවතං ජෙට්ඨකං ඝණි,
සගාරවා විහරන්තා¹⁰ තුම්භාකං සන්නෙ උග්ගතෙත්තාය දුර්ඝද
තාය විවාදං ජනෙත්තුං ත සෙක්කානති ගගවතො පත අච්චිසෙත තං¹¹
ජතෙය්සුතති වදන්ති, යථ පත තං විවාදං ජතෙය්සුං තං දසෙය්සෙත්තා
අපකාපීපෙ වා අධිපාතිමොක්ඛෙ වාති ආගා තථ අපකාපීපෙති¹²
ආර්වභෙත්තු¹³ ආර්වකාරණං භික්ඛු උත්තරිමත්තාගධම්මං උලුපති
ආපත්ති¹⁴ පාර්ථකස්සාති ආදිනා තෙයෙත පරිවාසෙර පඤ්ඤාතාති ජ
සික්ඛාපදාති තාති ධපෙතො සෙත්තාති සබ්බසික්ඛාපදාති අධිපාති
මොක්ඛං තාමි; අපමානසෙත්තා සො අනඤ්ඤාති අපකාපීවං අධිපාති
මොක්ඛෙත්තු ආරබ්භ උපත්තවිවාදො තාම යග්ගා පරිස්ස භාටාය පි අත්ත
තො ධම්මතාය පි සලලෙත්තෙති පුපපජනො¹⁵ භොති තස්මා අපමිත්ත
කොති¹⁶ චුත්තො,¹⁷ තත්තායං¹⁸ ඉධෙක්ඛෙවො ත සත්තා උත්තරිමත්ත
ධම්මං අනුලුපන්නතා තිත්ථෙති උක්ඛිතති ආදීති විසත්තනො ආර්වසත්තු¹⁹
උත්තරිමත්තාගධම්මං වා උලුපති සඤ්චරිතතං වා ආපජ්ජති, යො භෙ
විහාරෙ වසති සො භික්ඛු අරහාති ආදිනාතෙයෙත සංචින්නප්පානං වා
කරෙති, අතිලානො වා අත්තනො අත්තාය පඤ්ඤාසොරනාති විඤ්ඤ
පෙති; භුඤ්ජති භික්ඛුති වා පත තාති විඤ්ඤපෙති; පාච්චෙදග්ගියං²⁰
ආපජ්ජති, යො භොති²¹ දුක්ඛං වජ්ජිකං²² පුපොදනවිඤ්ඤාතතිමේව
වා²³ කරෙති, අඤ්ඤාතරං වා පත පණණ්ණතිවිසික්ඛමං කරෙන්නො

1. ආරක්ඛාදෙවතා අධම්ම	12. තථ h.
වාදිතිසො තඤ්ඤං. භං. b	13. ව B.
2. භූමි b	14. උලුපති B.
3. අධම්මවාදිනො B	15. පුපජනො B.
4. ගතිගන්ති ගවරති 1.	16. අපමිත්තකොති h.
5. වික්ඛපේති B. වික්ඛපේති B	17. චුත්තාති 1.
6. බහුතරා B.	18. තත්තායං. සත්තා b, B.
7. අපායෙසු S.	19. ආර්වසත්තු ආර්වකාරණං, B
8. බහුතරං B.	20. පාච්චෙදග්ගියං B.
9. පඤ්ඤායමාන රූපා, B.	21. භොති සිත්තු B. B.
10. විහරන්ති B. B.	22. යං. භිඤ්ඤ b, B.
11. අච්චිසෙත මධ්දං B.	23. චෙව b.

විහරති, තමෙනං සමුග්ගචාරි ඵලං සඤ්ජානනති කිං ඉමිංග ඉමිනා
ලාභෙන ලභෙත සො¹ සංසතෙ පබ්බජිතා මිච්ඡාථවෙන ජිවිතං
කපෙසති පණ්ණසතිවිතිකකමං කපරුහිති, අත්තනො ධම්මතාය
පියං ඵලං හොති කිං² මග්ගං ඉමිනා ලාභෙන යවාහං³ ඵලං යවානඛ
නෙ ධම්මවිනයෙ පබ්බජිතා මිච්ඡාථවෙන ජිවිතං කපෙසමි පණ්ණසති
විතිකකමං කපෙරුහිති සලලකෙතියා තනො ඔරමිති, ඵලං පරසා
කථාය පි අත්තනො ධම්මතාය පි සලලකෙතියා සුපපජ්ඣො හොති
තෙන නං හගවා⁴ අපසමිග්ගකෙතියා අහ; මහෙග්ග වාසි⁵ ආනිඤ
සමිපදය වාති ලොකුත්තරදෙග්ගා පතා විවාදෙද නාම සබ්බසො වුප
සමමි⁶ නති අධිගතමග්ගානං විවාදෙද පුබ්බසාගමග්ගං පත පුබ්බ
සාගපටිපදඤ්ච සඤ්ඤායෙතං වුත්තා; තත්තායං තභො; ඵලං⁷ හික්ඛුං
මිනුස්සා ලොකුත්තරධම්මෙ සමානවතති සො සද්ධිවිහාරිකාදෙග්ගා
ආගන්තො වජ්ඣිනා ධිනෙ පුච්ඡති කිං ආගන්තොති මනසිකානබ්බං⁸
කමිච්ඡාතං පුච්ඡිතුං හනෙතති, තිසිද්ධ ඛණ්ණෙනෙව අරභත්තා
පාපෙත්තුං සමත්තං⁹ කමමිච්ඡාතකථං¹⁰ ආවිඤ්ඤාමිති වතා වදති,
ඉධ හික්ඛු අත්තනො වසන්තොතං පටිසිනා තිසිනෙතා මුලකමමිච්ඡාතං
මනසිකරුහි තස්ස තං මනසිකරුතො ඔහාසො උපපජ්ජති
අයං පඨමමෙග්ගො නාම, සො දුතිය¹¹ ඔහාසඤ්ඤං තිබ්බතෙතති
දුතියමෙග්ගො අධිගතො හොති, ඵලං තතියං¹² වතුන්ඤ්ච ඵත්තාවතා
මග්ගපානෙතො වෙව ඵලපානෙතො ව හොතිති, අථඥො¹³ ඥා හික්ඛු
අබ්භංගවො නාම ඵලං¹⁴ කමමිච්ඡාතං කපෙත්තුං න සකෙකාති අදා
අයං¹⁵ බ්භංගවොති තිබ්බං ගච්ඡන්ති, සො අපරෙත සමිග්ගෙත කාලං
කරෙති, සමන්තා හික්ඛාචාරගාමෙහි මිනුස්සා ආගන්තො පුච්ඡන්ති
කෙතවි හනෙත පෙරෙ පඤ්ඤං පුච්ඡිතොති, උපාසකා පුබ්බව¹⁶
පෙරෙත පඤ්ඤා කටිතො අමාකන්ති, තෙ පුපථමණ්ඩපං පුපථ
කුචාගාරං සජ්ජන්ති පුච්ඡණ්ණෙන අකම්පිධානමුඛපිධානාන කාරෙත්ති¹⁷
ගනිමාලාදීති¹⁸ පුජෙතොතො සත්තාහං සාමුකිලං නිලිනා¹⁹ ක්කිපෙත්ති
අට්ඨති ආදාය වෙතියං කරෙන්නති, අඤ්ඤා ආගන්තුකා විහාරං
ආගන්තො පාදෙ ධොවිනා²⁰ මහාපෙරං පසයිස්සාමි²¹ කහං ආවුතො

1. සො b.

2. කිස්ස b.

3. යාහං b. හවාධානෙ b.

4. තෙන හගවා b.

5. භික්ඛෙවංගි S. b.

6. සමිති b.

7. ඵසෙතං b. ඵසං S.

8. සාතබ්බි b.

9. සමිති b.

10. කමිච්ඡාතං කරං S.

11. දුතියං b. S.

12. කතියංඤ්ච b.

13. අථ b. S.

14. ඵසං S.

15. අදායං B.

16. පුබ්බ ව S.

17. මුඛ පිධානං කරුණං B.

18. ගනිමාලාදීති පුජෙත්ති B. S.

19. සාමුකිලං කිලෙත්ති B.

සාමුකිලං කත්ති S.

20. ආගන්තා පාදෙ ධොවෙත්ති B.

පසයිස්සාමිතිගත්ති S. S.

පසයිස්සාමිති b. S.

මහාපෙරෙතී පුට්ඨනති, පරිතිබ්බුතො හතොතති දුක්ඛාරං ආවුසො පෙරෙන කතං මග්ගඵලාති නිබ්බූතතොතොත පඤ්ඤා පුට්ඨෙන ආවුසොති භික්ඛුනං කම්මට්ඨානං කප්පෙනො ඉමිනා නිශාමෙන කප්පෙති හතොතති, න එසො ආවුසො¹ මග්ගො විපස්සනුපකක්ඛිලෙ සො නාමෙස න තුමෙත ජාතින්ත² පුට්ඨජනො ආවුසො පෙරෙති, භෙත කලහං කරෙන්නා³ උට්ඨතිත්වා සකලවිහාරෙ භික්ඛු ව භික්ඛාවාරගාමෙ⁴ මුත්ඤ්ඤා ව න ජානනති තුමෙතගෙව ජානාඨ කතරමග්ගෙන තුමෙත ආගතා කිං වො විහාරඤ්ඤා වෙතිසං න දිට්ඨනති, එවං වාදිනං පන භික්ඛුනං සතං වා භොගු සහස්සං වා යාව තං ලඤ්ඤිං⁵ නපපජ්ජනති සංඝොපි මග්ගොපි වාරිතොගෙව.

අපරෙ⁶ නාදිසොව කම්මට්ඨානං කප්පෙනො⁷ එවං කප්පෙති විතෙතනෙව තිසු උඤ්ඤෙනසු තිණ්ණි කප්පලාති අපරෙපෙතො ගෙට්ඨා අභිං කතො විතෙතනෙව අතතනො ආතතිංසාකාරං උප්පාදෙති⁸ කප්පලෙසු පකපිපිත්වා⁹ විතෙතනෙව දඤ්ඤෙන පරිවිතෙතනො පරිවිතෙතනො හජ්ජිතබ්බං, යා කියාමානෙ ජාරිතා භොති සං මුඛ වානෙන පලාපෙතබ්බා¹⁰ එතතකෙන බුතපාපො¹¹ නාමෙස සමග්ගො භොති, සෙසං පුරිමතගෙනෙව වින්දරෙතබ්බං අපරෙ එවං කප්පෙති; විතෙතනෙව මහාවාසිං¹² ධූපෙතො මන්තං¹³ යොජෙති; විතෙතනෙව අතතනො ආතතිංසාකාරං උප්පාදෙති¹⁴ තත් පකපිපිත්වා මන්තං මහාරෙතො මන්තිතබ්බං¹⁵ මිට්ඨිමානං¹⁶ විලිඤ්ඤි විලිඤ්ඤෙ උපරි පෙරෙණ උග්ගවජ්ජි සො පෙරෙණ පරිභුඤ්ජිතබ්බං එතතාවතා වො අමිතං පරිභුතං නාම හවිස්සති, ඉතො පරං අථ තෙ භික්ඛුති අදි සබ්බං පුරිමතගෙනෙව වින්දරෙතබ්බං, ඉදං යො එවං විවාදෙ උප්පජ්ජෙය්‍ය තස්ස මූලං දග්ගෙනො ජබ්බිමානීති අදිමිතො තත් අශාරවොති ගාරවට්ඨරිතො; අප්පකිස්සොති අප්පකිස්සො¹⁷ අනිච්චුතති; එත් පන යො භික්ඛු සත්ථරි ධරමානෙ තිසු කාලෙසු උපට්ඨානං න යාති, සත්ථරි අනුපාහනෙ වඩ්ඤ්ඤෙන ස උපාහනො වඩ්ඤ්ඤි, නිවෙ වඩ්ඤ්ඤෙ වඩ්ඤ්ඤෙන උචෙව වඩ්ඤ්ඤෙ වඩ්ඤ්ඤි, ගෙට්ඨා ව්‍යනෙන උපරි වසති, සත්ථරි දග්ගනට්ඨානෙ උභො අංගෙ පාරාජති, ජතතං ධාරෙති, උපාහනං ධාරෙති, නගානතිත්තෙ උච්චාරං වා

- | | |
|-------------------------|--------------------------------------|
| 1. කෙසො ආවුසො S. | 9. පකපිපිත්වා b. |
| මිපස්සනුපකක්ඛිලෙසො b, S | දඤ්ඤෙන පරිවිතෙතනො |
| 2. තුං මහජාතාථ S. | භුඤ්ජිතබ්බං b, භුඤ්ජිතබ්බං S. |
| 3. කප්පෙනො b. | 10. පලාපෙතබ්බං b. |
| 4. ගාස සු b | 11. බුතපාපො S. |
| 5. කාවතං නං ලද්ධං b. | 12. මහාවාසිං B. |
| 6. අපරොපි b. | 13. මන්තං B, S. |
| 7. කප්පෙනො b. | 14. මහාරෙතො S. සමන්තිතබ්බං S. |
| 8. උප්පාදෙති b, S. | 15. පට්ඨමානං B. විලිඤ්ඤි විලිඤ්ඤෙ B. |
| | 16. අප්පකිස්සොති අප්පකිස්සො B, S. |

සසායං වා කරොති, පරිතිබ්බුතො වා පත වෙතියං වන්දිතුං න
 ගව්ඨති, වෙතියස්ස පඤ්ඤායනවිභානෙ සමුදායානවිභානෙ¹ වුත්තං
 සබ්බං² කරොති, අඤ්ඤාති ව භික්ඛුති කාමා ඵලං කරොති, න
 ඉදං වට්ටති, සමමාසමුදායා නාම ලජ්ජනං වට්ටතිති වුත්තෙ
 තුණ්හි හොති³ කිං බුද්ධො බුද්ධොති වදසිති හණති, අයං සත්ථි
 අගාරවො නාමාති, යො පත බම්මසවනෙ සුචෙත⁴ සකකච්චං න
 ගව්ඨති සකකච්චං බම්මං න සුණාති නිද්දයති වා⁵ සලලපනෙතා⁶
 වා නිසිදති සකකච්චං න ගණයාති න බාරෙති කිං⁷ බලෙම අගාරවං
 කරොතිති වුත්තෙ තුණ්හි හොති⁸ බලෙමා බලෙමාති විරවසි⁹ කිං
 බලෙමා නාමාති වදති අයං බලෙම අගාරවො නාම; යො පත
 ථෙරෙන භික්ඛුතා¹⁰ අතර්කිචෙතා බම්මං දෙසෙති නිසිදති¹¹
 පඤ්ඤා කපෙති බුඤ්ඤා¹² භික්ඛු සපෙතො¹³ ගව්ඨති තිට්ඨති නිසිදති
 දුස්සපලපිකං වා ගත්ථපලපිකං වා කරොති සබ්බමෙර්කි උභො
 අංගෙ පාරුපති ඡතතුපාභනං¹⁴ බාරෙති භික්ඛුසබ්බස්ස ලජ්ජං
 වට්ටතිති වුත්තෙපි තුණ්හි හොති¹⁵ සඤ්ඤා සඤ්ඤාති විරවසි¹⁶ කිං
 සඤ්ඤා මග්ගසඤ්ඤා අරසඤ්ඤාති ආදීති වදති අයං සඤ්ඤා අගාරවො
 නාම; එකභික්ඛුසමිම්භි හි අගාරවෙ කතෙ සඤ්ඤා¹⁷ කතො ගෙව
 හොති, තිස්සො සික්ඛා පත අපුරයමානො ව¹⁸ සික්ඛාය අගාරවො
 නාම; අර්කිකතො චාති අත්තනො වා අත්තනො පරිසාය වා බ්බිද්ධාති¹⁹
 පරසමිං වා පරස්ස පරිසාය වා; ඉදති අයං ඡ සානාති කිස්සාය
 උපපන්නවිභාදෙ වඩ්ඪනොතො²⁰ යාති අධිකරණාති පාපුණාති තාති
 දසෙය්තුං චන්දාපිමානිති ආදිමාන

තත්ථ වුපසමන්දං²¹ පවත්තමානොති සමපෙති අධිකාතබ්බානිති
 අධිකරණාති; විචාදෙව අධිකරණං²² විචාද්ධිකරණං; ඉත්තරෙසුපි
 එසෙව තසො, ඉදති ඉමාති²³ චන්දාරි අධිකරණාති පඤ්ඤා උපරි
 මෙතිස්සො²⁴ සො²⁵ විචාදෙ යෙති සමපෙති වුපසමෙති²⁶ තෙසං දස්ස

- | | |
|------------------------|-----------------------------|
| 1. ව ස. | 11. සවෙවනො B. S. |
| 2. සබ්බං අගාරවං B. | 14. ඡතතුපාභනං B. |
| 3. හොති S. W2. | 15. සඤ්ඤා |
| 4. සංසුචෙත b. S. | 16. අපරිපුර්ණමානොව B |
| 5. නිද්දයති S. | අපුරසමානොව S. |
| 6. සලලපනො S. නිසිදි b. | 17. බ්බිද්ධාති B. |
| සකච්චං නගණයාති න | 18. වසෙතිනො B. S. |
| 7. වාචෙති කිං b. S. | 19. හි S. |
| අතරමං කපෙතිති b. S. | 20. විචාදෙ ව අධිකරණං ව S. |
| 8. තුණ්හි හොති S. W2. | විචාදෙ ව තං අධිකරණං ව S. |
| 9. වදසි S. | 21. ඉමානපි B. S. |
| 10. ථෙරෙන භික්ඛු b. | 22. වඩ්ඪනො B. |
| 11. දෙසෙති b. | 23. සොපි S. |
| 12. බුද්ධි b. S. | 24. වුපසමෙති B. වුපසමෙති S. |

තත්ථං ඝණන ඝණා පෙතිමෙති ආදිමාඝා; තත්ථ අධිකරණාති සමෙතති වුප සමෙතතිති අධිකරණඝමපා; උපසන්තුපසන්තානාති උපසන්තානං උපසන්තානං; අධිකරණානාති එතෙතං විවාදාධිකරණාදිනං චතුන්තං; ඝමපාති වුපසමාසාති සමතත්ථං චෙව¹ වුපසමතත්ථඤ්ච; ඝමුක්ඛා විනාසො² -පෙ- තිණ³ වසාරතොති ඉථෙ සත්තසමපා⁴ දතබ්බා.

තත්ථායං විනිවර්තයකපා අධිකරණෙසු තාව ධරෙමාති වා අභිමෙමාති වාති අවාරසති වැඩුනි විවදනන්තානං හික්කුනං යො විවාදෙ ඉදං විවාදාධිකරණං නාම; සීලවිපතතියා වා ආචාර දිට්ඨි ආජිවපිපතතියා වා අනුවදනන්තානං යො⁵ අනුවාදෙ උපවදනා චෙව වොදනා ච ඉදං අනුවාදාධිකරණං නාම, මාතිකාය⁶ ආගතා පඤ්ච විභවේග දොති සත්ත ආපතතික්කඤ්ඤා ආපතනාධිකරණං නාම; යං සබ්බස්ස අපලොකනාදිනං චතුන්තං කමානං කරණං ඉදං භිවමාධි කරණං නාම; තත්ථ විවාදාධිකරණං ද්විති සමපේති සමමිති සමමුඛා විතයෙත⁷ යෙභුය්සසිකාය ව, සමමුඛා විතයෙතෙව සමමමානං යත්ථිං විශාසෙ උපසන්තං තස්මිං යෙව වා අඤ්ඤත්ථ වුපසමෙතුං⁸ ගච්ඡන්තානං අත්තරුමසෙත වා යත්ථ ගත්තා සබ්බස්ස නිය්සාති තං⁹ තත්ථ සමෙක්ඛ වා ගණෙත වා¹¹ වුපසමෙතුං අසකොපෙතා¹² තත්ථෙව උබ්බාතිකාය සමමත¹³ පුග්ගලෙති වා විනිවර්තං¹⁴ සමමත, එවං සමමොතෙ¹⁵ පන තස්මිං යා සබ්බසමමුඛතා ධරමසමමුඛතා විතස සමමුඛතා පුග්ගලසමමුඛතා අයං සමමුඛා විනාසො නාම; තත්ථ ච කාරකසබ්බස්ස සබ්බසාමගතිවසෙත¹⁶ සමමුක්ඛාචො සබ්බසමමුඛතා, සමෙතබ්බ¹⁷ වජ්ජුනො භූතතා ධරමසමමුඛතා, යථා තං සමෙතබ්බං තපේව සමමතං¹⁸ විතසසමමුඛතා, යො ච විවදති යෙන ච විවදති තෙසං උභිත්තං අත්ත¹⁹ පච්චජ්ජිකානං සමමුක්ඛාචො පුග්ගලසමමුඛතා, උබ්බාතිකාය වුපසමෙතෙ²⁰ පතෙත්ථ සබ්බසමමුඛතා පරිකායති, එවන්තාව සමමුඛා විනාසෙතෙව සමමති සචෙ පතෙව විදි ත සමමති අථ නං උබ්බාතිකාය සමමතා හික්කු න මයං සතෙකාම වුපසමෙතුන්ති සබ්බස්සෙව නිය්සාතෙත්ති,²¹ තතො සමෙක්ඛා පඤ්චබ්බසමන්තා

1. සමතත්ථං 1. සමපත්ථං චෙව
වුපසමෙත්ථං

2. දතාබ්බා S.

3. තිණං B.

4. අධිකරණ ඝමපා S.

5. අනුවදනන්තානං S.

6. මාතිකායං B.

7. ම b, P, යෙභුය්සසිකාය ම b

8. සමමොතං S.

9. වුපසමෙතුං b S.

10. නිය්සාදිතං B.

11. සමෙක්ඛ වා b සමෙක්ඛ වා සත්ථිං 1.

12. අසකොපෙතා b අසකොපෙතානං S

13. සමමිති 1. සමමතං S.

14. විනිවර්තං 1.

15. සමමොතෙ S.

16. සංඝස්ස සාමගතිවසෙත b
සමමුක්ඛාචො b.

17. සමෙතබ්බස්ස b. S.

18. සමතං b. S.

19. අත්ථ 1. S.

20. වුපසමෙ b.

21. නිය්සාදෙත්ති b, S.

භාගං භික්ෂුං සලාකභාගකං සමමනනිනි¹ තෙන ගුලුකන විවචක²
සකණ්ණප්පකෙසු තිසු සලාකභාගෙසු අඤ්ඤාතරවිසෙක සලාකං
කාමෙති සකතිපතිතපරිසාය ඛවමවාදිනං සෙභුග්ගසාය යථා තෙ
ඛමිවාදිනො වදන්ති එවං වුපසන්නං අධිකරණං සමමුඛාවිනගෙන
එ සෙභුග්ගසාය ව වුපසන්නං භොති; තත් සමමුඛාවිනගො වුත්ත
තගො එව, යං³ පන සෙභුග්ගසාය⁴ කමමය්ස කරණං අගං ඡෙඤ්ඤා
සිඤ්ඤා නාම; එවං විවාදාධිකරණං විති සමපෙති සමමති, අනුවාදාධි
කරණං වතුති සමපෙති සමමති සමමුඛාවිනගෙන ව සතිවිනගෙන ව
අමුලුභවිනගෙන ව තස්සපාපියග්ගසාය⁵ ව, සමමුඛාවිනගෙනව
සමමමානං ගො ව අනුවදති යඤ්ඤා අනුවදති තෙසං වචනං සුඤ්ඤා
සචෙ කාවි අපතති තපි උගො ඛමාපෙති සචෙ අපි අගං
නාමෙත්ථ අපතතිති එවං විතිවිනං වුපසමමති⁶ තත් සමමුඛාවිනග
ලකකණං වුත්තතයමෙව. යද පන ඛිණ්ණසමයං භික්ෂුනො අමුලිකාය
සිලිප්පතතිගා අනුඛංසිතස්ස සතිවිනගං යාවමානස්ස සචෙඤ්ඤා ඤාති
වතුනෙත කමෙත සතිවිනගං දෙති, තද සමමුඛාවිනගෙන ව සති
විනගෙන ව වුපසන්නං භොති. දිනෙන පන සතිවිනගෙ පුන තගමු
පුග්ගලෙ කස්සවි අනුවාදෙ න රුහති, යද උමමතතෙකා භික්ෂු
උමාදවසෙන කතෙ⁷ අස්සාමණ්ණෙක අජ්ඣාචාසෙර සරතා⁸ යඤ්ඤා
එවරුපිං අපතතිති⁹ භික්ෂුති වුච්චමානො උමමතතෙකෙත මෙ
ආවුඤ්ඤා එතං කතං නාගන්නං සරමිති භණ්ණෙනාපි භික්ෂුති
වොදිගමානොව¹⁰ පුන අවොදනන්තං¹¹ අමුලුභවිනගං යාවති සචෙඤ්ඤා
වස්ස¹² ඤාතිවතුනෙත කමෙත අමුලුභවිනගං දෙති, තද සමමුඛා
විනගෙන ව අමුලුභවිනගෙන ව වුපසන්නං භොති, දිනෙන පන
අමුලුභවිනගෙ පුන තගමු¹³ පුග්ගලෙ කස්සවි තප්පචට්ඨො අනුවාදෙ
න රුහති, යද පන පාරුථිකෙන වා¹⁴ පාරුථිකසාමනෙතත වා වොදිග
මානස්ස අඤ්ඤාතරඤ්ඤා¹⁵ පටිචරතො පාපුස්සන්නසාය පාපියස්ස
පුග්ගලස්ස සමායං අවර්තනමුලො භවිස්සති¹⁶ සමමාවතනිනි භික්ෂා
රණං ලභිස්සති, සචෙ ජිනනමුලො අගමෙවස්ස නාසනා භවිස්සතිති
මඤ්ඤාමානො සචෙඤ්ඤා ඤාතිවතුනෙත කමෙත තස්ස පාපියග්ගසාය¹⁷
කරෙති, තද සමමුඛාවිනගෙන ව¹⁸ තස්සපාපියග්ගසාය ව වුපසන්නං

1. සලාකභාගකං සමමනනිනි b.

10. ව 1.

2. විවචක b. S.

11. අදිදතන්තං l. අමුලුභවිනගං b. S.

3. එවං l වුත්තතගොව එවං ග. පල S.

12. සංඝොපස්ස S

4. සෙභුග්ගසාය 1.

13. පුන b. අමුලුභවිනගෙ පන තඤ්ඤා S.

5. පාපියග්ගසාය S, පාපියග්ගසාය b.

14. නෙන S.

6. වුපසමමති b.

15. අඤ්ඤාතරඤ්ඤා b.

7. මඤ්ඤා S. l.

16. අගමෙවස්ස b.

8. සරති S.

17. පාපියග්ගසාය b. පාපියග්ගසාය S.

9. එවරුපි අපතතිති S.

18. වෙව S.

භොතිති¹ එවං අනුචාරාදායකරණං විතුති සමපේති² සමමති, ආප
 තතාධිකරණං තිති සමපේති සමමති සමමුඛාවිතයෙන ව පටිඤ්ඤාන
 කරණෙන³ ව තිණ⁴ වජාරකෙන ව, තස්ස සමමුඛාවිතයෙනෙව
 නස්ස පාපියසසිකාය⁵ වූපසමා තප්ඵ, යද පන එකස්ස වා භික්ඛුනො
 සන්තිකෙ සබ්බගණමජේකිසු වා භික්ඛු සලලනුතං⁶ ආපතතිං
 දෙසෙති තද ආපතතාධිකරණං සමමුඛාවිතයෙන ව⁷ පටිඤ්ඤාන
 කරණෙන⁸ ව වූපසමමති, තත් සමමුඛාවිතයො⁹ තාව යො ව
 දෙසෙති යස්ස ව දෙසෙති තෙසං සමමුඛිභාවො පුග්ගලසමමුඛතා,¹⁰
 සෙසං වුත්තනායමම, පුග්ගලස්ස ව ගණස්ස ව දෙසනාකාලෙ සබ්බ
 සමමුඛතා පටිභායති, යා පතෙත්¹¹ අභං හත්තෙ ඉත්තනාමං
 ආපතතිං¹² ආපතොති ව; අම පස්සාමිති ව පටිඤ්ඤානාය¹³ ආයතීං
 සංවරෙය්‍යාසිති කරණං¹⁴ පටිඤ්ඤානකරණනාම, සබ්බාදිසෙසස¹⁵
 පටිච්ඡාදායවතා පටිඤ්ඤා¹⁶ පටිච්ඡාදිතං දතං පටිඤ්ඤානකර
 ණනාම, ඥෙ පකඛරාතා පන ගණනිතකාරකා භික්ඛු ඛුත්තං
 අස්සාමණිකං අජ්ඣාචරිතා¹⁷ පුත ලජ්ඣබලෙම උපපතො සමෙ මසං
 ඉමාති ආපතතිති අඤ්ඤාමඤ්ඤං කාරෙස්සාම¹⁸ සියාපි තං අධිකරණං
 කකඛලිතතාය¹⁹ සංවතෙතය්‍යාති අඤ්ඤාමඤ්ඤං ආපතතියා කාරපතෙ
 දෙසං දිස්සා යද තිණවජාරකකමමං කරෙතති, තද ආපතතාධි
 කරණං සමමුඛාවිතයෙන ව තිණවජාරකෙන ව²⁰ සමමති, තත්
 යතතකා හත්තපාසුපගතා²¹ නමෙතං බමතිති එවං දිට්ඨාවිකමමං
 අකත්වා දුක්ඛං කමමං පුත කාතබ්බං කමමනති න උත්තොත්තෙති
 තිදුමපි ඔක්කන්තා භොතති සබ්බෙසමපි ධපෙතා පුලලපිපඤ්ඤා
 ගිතිපටිසංසුතතඤ්ඤා සබ්බාපතතියො වුට්ඨහනති, එවං ආපතතාධි
 කරණං තිති සමපේති සමමති, නිව්වායිකරණං එකෙන සමමට්ඨන
 සමමති සමමුඛාවිතයෙනෙව, ඉමාති වතතාරි අධිකරණානි ගථානු
 රූපං ඉමෙති සත්තති සමපේති සමමනති; තෙන වුත්තා: උප්පාදානුප්ප
 නානාං අධිකරණානං සමථාස වූපසමාස සමමුඛාවිතයො
 දුග්ගතො -පෙ- තිණවජාරකොති අයමෙත්ථ විනිව්ඡතතයො,
 විජාරෙ පන සමට්ඨකකිකෙ ආගතොපයව²² විනිව්ඡයොපිස්ස සමත්ත
 පාසාදිභාසං²³ වුත්තො, යොපනායං ඉමසමි පුත්තෙ ඉධානිදං ගිහි

- | | |
|-------------------------------|-----------------------------|
| 1. භොති B | 12. පටිඤ්ඤානාය (පටිඤ්ඤා) B. |
| 2. සමපේති B. | 13. තං B. S. |
| 3. කාරණෙන B. | 14. සංඝාදිසෙස S. |
| 4. තිණ b. | 15. පටිඤ්ඤාන S |
| 5. තස්ස සමමුඛා විතයෙනෙව b. S. | 16. අජ්ඣාචාර. චරිතා b. |
| 6. ලුහුකං b. | 17. කරෙය්‍යාමි b. |
| 7. විතායෙන S. | 18. කකඛලතාය S. |
| 8. විජෙයෙන S. විතෙය I. | 19. තිණ වජාරකතා b. |
| 9. තෙසං සමමුඛතා b. | 20. හත්තපාසුපගතා b. |
| 10. යං පතෙත් S. | 21. කාය B. S. |
| 11. ඉත්තනාමං ආපතති b. | |

විවදනීති ආදිකො විජාණෙ වුත්තො සො ඵකො¹ තයෙන සන්ධි පතොව² වුත්තොති වෙදිතබ්බො, තත්ථ ඛණ්ඩොති ආදිසු සුත්තන්ත පරිසංයෙන තාව දසකුසලකම්මපථා ඛණ්ඩො අකුසලකම්මපථා අඛණ්ඩො තථා³ වත්තොණෙ සතිපට්ඨානාති ගෙට්ඨා ආගතො සත්තතිං සබ්බොධපක්ඛි⁴ ධම්මො තයො සතිපට්ඨානා තයො සම්මප්පාධානා තයො ඉද්ධිපාද ඡ ඉද්ධියාති ඡ බලාති අට්ඨබ්බොස්සධිඛා නවඛිත්තො මග්ගො වාති⁵ වත්තොණෙ උපාදානා පඤ්චනීවරණානීති ආදයො සංකිලිට්ඨ ධම්මො වාති අයං අඛණ්ඩො⁶ තත්ථ යං කිඤ්චි ඵකං අධ්මණොට්ඨාසං තභෙතො ඉමං අධ්මං ධම්මොති කර්ණාම, ඵචං අවහානං ආවර්ග කුලං තිග්ගාතිකං හවිසාති මග්ගො ලොකෙ පාකටා හවිසාමාති තං අධ්මං ධම්මො⁷ අගනති කපේත්තො⁸ ධම්මොති විවදනති, තපේව ධම්මකොට්ඨාසෙසු ඵකං ගගගතො අධ්මො අගනති කපේත්තො⁹ අධ්මොති විවදනති, විනයපරියායෙන පන භූතෙන වජ්ජනා¹⁰ වොදෙත්වා සාරෙත්වා¹¹ යථා පටිදෙසුය කාතබ්බං කවමං ධම්මො නාම, අභූතෙන පන වජ්ජනා අවොදෙත්වා අසාරෙත්වා¹² අපාරික්ඛෙසු කාතබ්බං¹³ කවමං අධ්මො නාම, තෙසුපි අධ්මං ධම්මො අගනති කපේත්තො ධම්මොති විවදනති, ධම්මො අධ්මො අගනති කපේත්තො¹⁴ අධ්මොති විවදනති, සුත්තන්තපරියායෙන පන¹⁵ රගචිතයො දෙසචිතයො මොහචිතයො¹⁶ සංවරෙ පහානං පටිසම්ඛාති අයං චිතයො නාම, රගාදිතං අචිතයො අසංවරෙ අපා භානා අපාරිසම්ඛාති අයං අචිතයො නාම, විනයපරියායෙන වජ්ජි සම්පතති ඤාතිසම්පතති අනුසාවහසම්පතති සීමා¹⁷ සම්පතතීති අයං චිතයො නාම, වජ්ජිවිපනීති -පෙ- පටිසම්පතතීති අයං අචිතයො නාම, තෙසුපි යං කිඤ්චි අචිතයං චිතයො අගනති කපේත්තො¹⁸ චිතයොති විවදනති, චිතයං අචිතයොති කපේත්තො අචිතයොති¹⁹ විවදනති, ඛණ්ඩනනනති සමනුමජ්ජිගබ්බාති ධම්මරජ්ජ අනුමජ්ජිගබ්බා ඤාණෙන සංසිතබ්බා උපපරිකම්බබ්බා; සා පනෙසා ධම්මෙනහති “ඉති ඛො වච්ඡ ඉමෙ දසධම්මො අකුසලා දසධම්මො කුසලා”ති ඵචං මිභාවච්ඡ ගොත්තසුත්තො ආගතොති වුත්තො, සා ඵච වා²⁰ ගොතු ගො වා ඉධ

1. ඵකො B. S.

2. ම B. S.

3. තථාපි S.

4. සත්තතිංස බ්බොධපක්ඛි b. S.

5. මග්ගොති 1.

6. සංකිලිට්ඨ ඛණ්ඩො වාති B.

7. ඛණ්ඩොති S.

8. කපේත්තො S.

9. භූතෙනව වජ්ජනා S.

10. සාරිත්වා S. කාතබ්බං b. S.

11. අසාරිත්වා B. S.

12. කාතබ්බං b.

අපාරික්ඛෙසු කාතබ්බං b.

13. කපේත්තො S.

14. ගෙන 1.

15. දෙසමොහ චිතයො S.

16. සීම b.

17. කපේත්තො චිතයොති S.

18. කපේත්තො අචිතයොති S.

19. ඵචං වා S.

ධම්මොති ච චිත්තයොති ව¹ චුතොතා, සථා නාථ සමෙතිති යථා
තංගං ධම්මනෙතති² සමෙති; ධම්මො ධම්මො ච හොති, අධම්මො
අධම්මො ච, චිත්තයො චිත්තයො ච හොති අචිත්තයො අචිත්තයො ච; නාථා
නානති ඵලතං අභිකරණං චුපසමෙතබ්බං; එකච්චානං අභිකරණං
නානති ඉධ විවාදාදිකරණමෙව දස්සිතං; සච්ඡුඛාචිත්තයො පත න
තිස්සි³ අභිකරණෙන ලබ්බති, තං පතෙතං යස්මා ද්විති සමපෙති
සච්චති සච්ඡුඛාචිත්තයෙන ච සෙභ්බසාසිකාය ච, තස්මා හෙට්ඨා මාති
කාය ධම්මානුක්කමෙන ඉද්දති සතිචිත්තයස්ස වාගෙ පතොති තං
අවච්චා⁴ විවාදාදිකරණයොව⁵ තාච දුතියස්මං දස්සන්තො කථං
වානඤ්ඤ සෙභ්බසාසිකාති ආදිමාග: තත්ථ ඛුත්තති අනාමසො ද්විති
තිතිපි අතිරෙකතරු,⁶ සෙසමෙත්ථ හෙට්ඨා චුත්තතයෙන⁷ වෙදිතබ්බං,
ඉද්දති හෙට්ඨා අවිජ්ජාදිතං සතිචිත්තං ආදිං කච්චා විජ්ජාදිතං, සෙස
සමපෙ ඵලපාටියා විජ්ජාදිතං කථාදිතං සතිචිත්තයොති ආදිමාග:
තත්ථ පාරාජිකසාමනෙතන වාති⁸ දො සාමනොති⁹ ඛනිසාමනො
ච ආපතතිසාමනං ච තත්ථ පාරාජිකාපතතිකඛ්ඛො: සබ්බාදිසසා
පතතිකඛ්ඛො පුලලව්වසපාචිතති පාටිදෙසති¹⁰ දුක්ඛං දුක්ඛාසිභා
පතතිකඛ්ඛොති එවං පුරිමස්ස පච්ඡිමං ඛනි¹¹ සාමනං තාම
හොති; පඨමපාරාජිකස්ස පත පුබ්බසාගෙ දුක්ඛං, සෙසානං පුලලව්ව
යතති ඉදං ආපතතිසාමනං නාම, තත්ථ ඛනිසාමනෙන පාරාජික
සාමනං¹² ගරුකාපතති නාම හොති. සරත්ථාසෙත්ථාති සරති¹³ ආයස්මා
එකච්චානං අභිකරණානානති ඉධ අනුවාදාදිකරණමෙව දස්සිතං,
භාසිතසප්පිකතනානති වාචාය භාසිතං කායෙන ච පරික්ඛානං පරික්ඛා
මිච්චා¹⁴ කතනති අප්ථො; එකච්චානානති ඉධාපි අනුවාදාදිකරණමෙව
අභිපෙතතං; පටිඤ්ඤානානති එකච්චානානති ආපතතාදිකරණං
දස්සිතං; දව්ඤ්ඤාති සභා; රව්ඤ්ඤාති අඤ්ඤාති සභා; අඤ්ඤාති
චුත්තං; එමං වො ආනාද¹⁵ නස්ස පාටිසාසිකා හොතිති නස්ස
පුග්ගලස්ස පාටිසාසිකා හොති;¹⁶ ඉමිනා කල්මස්ස වඤ්ඤා¹⁷ දස්සිතං,
එවරුපස්ස ති පුග්ගලස්ස තං කල්මං කතතබ්බං¹⁸ කල්මෙති ති අභිකර
ණස්ස චුපසමො හොති, න පුග්ගලස්ස පාටිසාසිකාතාය; ඉධාපි ච

1. ධම්මො ච චිත්තයොති B. S.

2. තංගං ධම්මනෙතති b.

3. තිස්සි b. S.

4. අවච්චාච S.

5. විවාදාදිකරණයොව b.

6. අතිරෙක මාරු b.

7. සෙතෙති b.

8. වාති S.

9. වෙසාමනො b.

පාරාජිකා පතතිකඛ්ඛො b

10. පාටිදෙසති b.

11. පච්ඡිමඛන. ඛනි b.

12. පච්ඡිමකො 1.

13. පාරාජික සාමනොවා S.

14. පරික්ඛාමිච්චා b, පරික්ඛාමිච්චා S.

15. එවඤ්ඤාති b, S.

16. පාටිසාසිකා

පාටිසාසිකා හොති b.

17. වඤ්ඤා b, S.

18. කතතබ්බං b, S.

අනුවාදාකරණමෙව අභිකරණනම් වෙදිතබබං; කථානුචාරානු
 නිණවන්තරකොති¹ එත් ඉදං කමං තිණවන්තරකසදිසතතා තිණ
 වන්තරකොති වුතතං; යථාති² අථං වා බුතතං වා සංවිසමානං
 දුක්ඛකිතං බාධති, තිණෙති අවන්තරිතා සුපාච්ඡිදිතසං පනසං
 සො ගණිතා න බාධති, එවමෙව යං³ අභිකරණං⁴ මුලානුමුලං ගන්තා
 වුපසමමානං⁵ කකට්ඨකතාය වාට්ඨකතාය හෙදාය සංවතතා,
 තං ඉමිතා කමෙවන වුපසමන්තං⁶ අථං විග්ග තිණවන්තරකෙන
 පච්චින්නං වුපසන්නං හොතිති ඉදං⁷ කමං තිණවන්තරකසදි
 සතතා⁸ තිණවන්තරකොති වුතතං;⁹ සංසං ඉධානුචාරානු
 හණ්ඩණ්ඩනානති ආදිවචනෙන ආකාරමතතමෙව දසයිතං;
 බකිනෙ ආගතායෙව¹⁰ පනෙත් කමවාචාපා පමාණං, ධූපෙට්ඨා පුලල
 වජ්ජං ධූපෙට්ඨා ගිහිපෙට්ඨං යුත්තනති එත් පන පුලලවජ්ජනති පුලල
 වජ්ජං¹¹ පාදානිකසද්ධිව සමසාදිසසසද්ධි; ගිහිපෙට්ඨං යුත්තනති ගිහිතං
 තිනෙන වුසන්තමතං¹² බමමිකපට්ඨසංවෙසු ආපන්නං¹³ ආපන්නි;
 අභිකරණානනති ඉධ ආපන්නාභිකරණමෙව¹⁴ වෙදිතබබං; කිට්ඨාභි
 කරණසං¹⁵ වසෙන ඉධ න තිණවු වුතතං, කිණ්ඩාපි න වුතතං සමමුඛා
 විතයෙනෙව පනසං වුපසමෙ¹⁶ වෙදිතබබං; ජිහ්ම ආනුචාරානු
 ඝාණ්ණිසාති¹⁷ හෙට්ඨා කලහවසෙන සුත්තං ආරභං උපරි සාරභිග්ග
 බව්වා ආගතා; ඉති යථානුසස්සිතාව¹⁸ දෙසනාගතා¹⁹ හොති, හෙට්ඨා
 කොසමිතිසුත්තෙ පන සොතාපනතිමග්ගසමමාදිට්ඨි කපිතා, ඉමසමි
 සුත්තෙ සොතාපනති එලසමමාදිට්ඨි වුතතාති වෙදිතබබං, අනුත්ත
 අපසාච්ජං; පුලකති මහාසාච්ජං; සෙසං සබ්බත්²⁰ උත්තාන
 මෙවාති.²¹

සාමගාමසුත්තං වතුට්ඨං.

1. 4. 5.

එවමෙම සුභතති සුභකඩතසුභතං තත් අඤ්ඤාති අරහතතා;
 ව්‍යාකෘතාති ඛිණා ජාතීති ආදිති පදෙති කපිතා; අධිමානෙතාති
 අපසතෙන පසතසඤ්ඤිතො අනධිගතෙ අධිගතසඤ්ඤිතො හුට්ඨා

1. තිණවන්තරකොති b

2. යසං නි b

3. එවමෙව. 1.

4. අභිකරණං. පුල. S.

5. අවුපසමමානං. S.

6. වුපසන්නං. හොති ටී

තසං ඉධානුචාරානු S

7. තිණවන්තරක සදිසතතා B

8. ආගතායෙව B

9. පුලලවජ්ජං. B.

10. එමගා. 1.

11. ආපන්නං b.

12. අභිකරණනති ඉධ

ආපන්නාභිකරණමෙව b, S.

13. පන b S.

14. හොතිති b.

15. සාරභිග්ගාති b

16. සාභිතා b.

17. දෙසනා ආගතා S.

18. සෙස මෙත් B. S.

19. උත්තානත්මෙවාති S,

අභිගතං අමොග්ගිති මානෙත ව්‍යාකරිංසු;¹ එවං වෙත්ථ සුනාතඛතන
නාපාභනායා හොගීති සුනාතඛතන එත්ථ එතෙසං භික්ඛුනං පඤ්ඤා
ව්‍යාකරණෙ ඉමං² යානං එතෙසං අවිගුතං අකිකාරං තෙනිමෙ
අනභිගතෙ අභිගතසඤ්ඤාදිනො හන්දනෙසං විසොධොති පාකටං
කථා ධම්මං දෙසෙමිති එවඤ්ඤා³ තපාගතස්ස හොති; අඨ ව පනිමෙ⁴
කිමෙව - පෙ - පුච්ඡන්ති⁵ නායං⁶ හොති අඤ්ඤාභතතනාති හගවා
පටිපත්තකානං ධම්මං දෙසෙති යත්ථ පත ඉච්ඡාචාරෙ සිතා; එකමෙව
මොඝපුරිසා හොතති, තත්ථ හගවා පස්සති ඉමෙ ඉමං පඤ්ඤා උග්ග
හෙති; අජාතින්ධාව ජාතතතා විග අප්පත්ත පතතසඤ්ඤාදිනො සුථා
ගාම නිගමාදිසු විසෙසං වදානා⁷ විවරිස්සන්ති තං තෙසං හවිස්සති
දිකරතං අභිතාය දුක්ඛායාති, එවමස්ස⁸ ඉච්ඡාචාරෙ සිතානං භාරණා
පටිපත්තකානමපි අන්ධාය ධම්මං දෙසිස්සාමිති⁹ උපත්තස්ස විතතස්ස
අඤ්ඤාභාවො හොති; තං සකායෙතං වුත්තං; ලොකාමිසාධි
මුඛභාගාති වට්ඨාමිසකාමාමිසලොකාමිසභූතෙසු උඤ්ඤාසු කාමලුණෙසු
අභිමුතෙතා තනතිනො තඤ්ජාකො තප්පබ්‍යාසො; නාපාති¹⁰ රුපිති
කාමලුණසභායා;¹¹ ආනාඤ්ඤපටිසංයුභාගායාති ආනාඤ්ඤසම්පත්ති
පටිසංයුත්තාය; සංසෙසාති කප්පෙය්‍ය; ආනාඤ්ඤා¹² සංසොපනෙන හි
මො විසංයුතෙතාති ආනාඤ්ඤාසම්පත්තිසංයොජනෙන විසංසවේයා;
ලොකාමිසාධිමුඛභාගාත් එවරුපො හි පුබ්බවිවරධරො මත්තිකාපත්තං
ආදාය අත්තනො සදිසෙති¹³ සද්ධිං පච්චන්තං¹⁴ ජනපදං ගච්ඡති, ගාමිං
පිණ්ඩාය පට්ඨානාලෙ මනුස්සා දිස්වා මහාපංසුකුලිකා අගතාති
යාගුහතතාදිති¹⁵ සම්පාදෙත්වා සක්කච්චං දුතං දෙනති, හත්තකිමෙව
තිට්ඨිතෙ අනුමොදනං සුථා යොපි හනෙන ඉමෙව පිණ්ඩාය පටිස
ථාති වදන්ති, අලං උපාසකා අජාති වො¹⁶ බහුන්තං¹⁷ දින්නනාති තෙ
නති හනෙන අනෙතා වස්සං ඉධ වසෙය්‍යාථාති අභිවාසෙත්වා විහාර
මග්ගං පුච්ඡන්ති විහාරං ගච්ඡන්ති, තත්ථ සෙනාසනං ගහෙත්වා පත්ත
ච්චරං පටිසාමෙනති, සංයං එකො අවාසිකො තෙ භික්ඛු පුච්ඡති
තත්ථ පිණ්ඩාය වරිත්ථාති, අසුකගාමෙති, භික්ඛා සම්පන්නාති, ආම
එවරුපා නාම මනුස්සානං සද්ධා හොති, අජේව නු මො එතෙ
එදිසා නිවමපි එදිසාති, සද්ධා තෙ මනුස්සා නිවමපි එදිසා තෙ

1. බො ක3ංසු b. S. එවං එත්ථ b.	11. තප්පටි B S.
2. අඤ්ඤා S. පඤ්ඤා b.	12. සභාවා B භාවාවො S.
3. ඉදං S.	ආනෙඤ්ඤපටිසංයුත්තා ගාති b. S.
4. එවං S.	13. ආනෙඤ්ඤ b. S.
5. පනිමෙ S.	14. කප්පෙය්‍ය S. පටිසෙති
6. පෙ b.	තතිපසෙති b
7. නායං S.	15. උච්චන්ත B
8. විසෙසං වර්ථානා S.	16. යාගුහතතාති 1
මසෙවමානා l.	17. තෙ S.
9. එවමස්සායං B.	18. බහුතං B.
10. දෙසෙසාමිති B. S.	

තිස්සාගෙව අයං විහාරෙ වඩ්ඪතී, තතො තතො තෙ පංසුකුලිකා
 පුතපුත¹ තෙසං වර්ණං කප්ඵනති දිවසාවසෙසං කප්ඵනා රතතිච්ඡි
 කප්ඵනති එතවාචකා ඉවජ්චාරෙ සීතස්ස සිසං.² තිත්තවතං ගොති
 උදර ඵාලිතං එවං ලොකාමිසාධිමුත්තො වෙදිතමෙධා; ඉදති ආනඤ්ඤ
 සමාපත්තිලාභිං.³ අධිමානිකං දයෙන්නො ආනං මො පනානතති
 ආදිමාග: ආනඤ්ඤාධිමුත්තස්සාති කිලෙසිඤ්ඤන⁴ වීරතිතාසු ගෙට්ඨිමි
 සු ජස්ස සමාපත්තිසු අධිමුත්තස්ස⁵ තතතිත්තස්ස තග්ගරුකො තප්පබ්බා
 රස්ස; මෙමුත්තෙති තං පවුත්තං,⁶ ජ සමාපත්තිලාභිතො හි අධිමානි
 කස්ස පඤ්ඤාමගුණමිසං.⁷ ඛනිකාපතිතපඤ්ඤාපලාසො වීඨ උපට්ඨාති
 තෙන⁸ වුත්තං: ඉදති ආනිඤ්ඤාසුඤ්ඤාසතසමාපත්තිලාභිතො අධිමානි
 කස්ස නිසංසං දයෙන්නං ආනං මො පනාති ආදිමාග: තත්ථ දෙමධා
 ගිනනාති මජ්ඣෙ ගිනනා, අසංවිසංගිතාති බුද්ධිකා⁹ මුට්ඨිපාසාණමත්තා
 ජතුතා වා සිලෙසෙන වා අලලියාපෙත්වා පටිසංඝාතං සකකා මහතං
 පත කුටාභාරපාමාණං සංඝායෙනං වුත්තං, මෙමිනෙති තං ගිනනං.¹⁰
 උපරි උපරි සමාපත්තිලාභිතො හි¹¹ ගෙට්ඨා ගෙට්ඨා සමාපත්ති දොඩා
 ගිනනසිලා¹² වීඨ ගොති, තං සමාපජ්ජිස්සාමිති විතතං න උපපජ්ජ
 තීති¹³ තෙන වුත්තං ආනඤ්ඤාසංඝාජනෙති මො,¹⁴ විසංසුතොති
 ආනඤ්ඤාසමාපත්ති සංයොජනෙන¹⁵ විසංසට්ඨා; ඉදති තෙවසඤ්ඤ
 නාසඤ්ඤාසතලාභිතො අධිමානිකස්ස¹⁶ නිසංසං දයෙන්නො ආනං
 මො පනාති ආදිමාග: තත්ථ මෙමුත්තෙති තං වතනං;¹⁷ අට්ඨසමාපත්ති
 ලාභිතො හි ගෙට්ඨිමා,¹⁸ සමාපත්තියො වතනසද්ධො හුත්වා උපට්ඨගතති,
 පුත සමාපජ්ජිස්සාමිති විතතං න උපපජ්ජති තෙනෙනං වුත්තං;
 ඉදති බිණ්ණවස්ස නිසංසං දයෙන්නො ආනං මො පනාති ආදිමාග:
 තත්ථ මෙ උච්චිනෙති තං උච්චිතං;¹⁹ උපරි සමාපත්තිලාභිතො හි²⁰
 ගෙට්ඨා ගෙට්ඨා සමාපත්ති මුලච්ඡින්නතාලො වීඨ උපට්ඨාති. නා
 සමාපජ්ජිස්සාමිති²¹ තං විතතං න උපපජ්ජති තෙන වුත්තං ආනං
 මො පනාති පාටිගෙකෙකා.²² අනුසංගි ගෙට්ඨා හි සමාපත්තිලාභිතො
 අධිමානිකස්ස²³ බිණ්ණවස්ස නිසංසො කට්ඨො,²⁴ සුත්තවිපස්ස

1. පුතපුතං b S

2. සීලං. S.

3. ලාභි B, S.

4. කිලෙසසිඤ්ඤ B.

5. අධිමුත්තස්ස b, 1.

6. තං පතති 1.

7. ගුණමිසං b.

8. තෙතෙතං B, S

තෙන වුත්තං ඉදති S

9. බුද්ධිකා B, S.

10. ගිනනං b, S.

11. ලාභිතොති b, S.

12. ගිනනමෙලා b S.

13. උපපජ්ජති B, S.

14. සංයොජනෙති S.

15. ච B.

16. උපපජ්ජති S.

17. ගෙට්ඨා B, S.

18. මෙමුත්තමුලෙති මෙසං

උච්චිතමුලෙ b.

19. හි b, S.

20. මිති B, S.

21. ආනං මො පනතං ආති ඵෙසං b.

පාටිගෙකා S.

22. ස්වාපි S, සං B.

23. වසන්තවිපස්ස b.

කය්‍ය පන අබ්බොතිකය්‍යපි බිණ්ණසවය්‍යපි න කපිතො, තෙසං ද්විත්තමපි තිසංසං දෙසෙත්තුං ඉමං දෙසනං ආරභි, තං පන¹ පටිකඛිත්තං සමාපතතිලාභිතො හි අබ්බොතිකය්‍ය තිසංසෙ කපිතෙ සුත්තවිපස්ස කය්‍යපි අබ්බොතිකය්‍ය² කපිතොව හොති, සමාපතතිලාභිතො ව බිණ්ණසවය්‍ය³ කපිතෙ සුත්තවිපස්සකය්‍ය බිණ්ණසවය්‍යපි කපිතොව⁴ හොති, එතෙසං පන ද්විත්තං⁵ සප්පායාසප්පායං තථෙත්තුං ඉමං දෙසනං ආරභි, තත්ථ සියා පුපුර්ජනස්ස තාව ආරම්භං අසප්පායං භොතු බිණ්ණසවය්‍ය කපං අසප්පායං⁶ යදෙග්ගෙන පුපුර්ජනස්ස අසප්පායං තදෙග්ගෙන⁷ බිණ්ණසවය්‍යපි අසප්පායමෙව, විසත්තාම ජාතිත්වා බාදිතමපි අජාතිත්වා බාදිතමපි විසමෙව, තති බිණ්ණසවෙන⁸ අහං බිණ්ණසවොති අසංවුත්තෙන චරිතබ්බං⁹ බිණ්ණසවෙනපි යුත්තපටි චත්තතෙනව¹⁰ හවිත්තුං වට්ටති, තත්ථ සමග්ගොනාති බුද්ධිමග්ගෙන; ඡන්දණ්ණව්‍යසාදෙනාති සො අවිජ්ජාසංඛාතො විසදෙ සො ඡන්දණ්ණෙන ව ව්‍යාපාදෙන ව රුපපති කුපපති; අසප්පායානිති ආරම්භොති; අනුද්ධංසෙසොති සොසෙය්‍ය මිලාපෙය්‍ය; සඋපාදිසෙසෙනති සගගණ සෙසං උපාදුතබ්බං¹¹ ගණිතබ්බං හි බ¹² උපාදිති වුත්තං; අනුලක්ඛනො අනන්තකාශාති ජිවිතත්තරයං¹³ තෙ තාත්තුං අසමත්ථං; රජො සුඤ්ඤානති රජො ව විචික්ඛාදි ව සුක්කං,¹⁴ අසුචි විසදෙසොති සො ව¹⁵ විසදෙසො; නුදුග්ගසෙත්තාති යා ව සා¹⁶ අසප්පාය කිරියා සො ව¹⁷ විසදෙ සො තෙන උගගෙන; සුපුර්ජනනති මගන්තහාවං; එවමෙව ඔබාති එත්ථ සඋපාදුත¹⁸ සලලුභායෙ විය අපාභිතො අවිජ්ජා විසදෙසො දට්ඨබ්බො; අසප්පායාය කිරියාය¹⁹ සිත්තාවො²⁰ විය ඡසු ආරෙසු අසංවුත්තාලො; තදුග්ගෙන වණෙ පුපුර්ජනගතො²¹ මරණං විය සිත්තං පට්ඨකයාය භිත්තායාවත්තනං, මරණමත්තං²² දුක්ඛං විය අඤ්ඤාතරය ගරුකාය සංකිලිට්ඨාය අපත්තියා අපජ්ජනං දට්ඨබ්බං; සුක්කපකෙකපි ඉමිතාව නගෙන ඔපමිව සංසද්දං²³ වේදිතබ්බං; සනිසා එතං අබ්බවත්තනති එත්ථ සති පඤ්ඤාගතිකා ලොකිකාය පඤ්ඤා²⁴ ලොකිකා හොති, ලෙකුත්තරය ලොකුත්තර; අපිණ්ණසෙසං

- | | |
|------------------------------|-----------------------------------|
| 1. පතෙතං S. | 13. රයා b. |
| 2. සොපි 1. සොපි S. | 14. විචික්ඛකාරිවුක්ඛං b. |
| 3. සොපි B. S. | 15. තිව B. |
| 4. ම b. | 16. යාසා b. යාසා අසප්පාය |
| 5. චිත්තං භික්ඛුතං b. S. | ක්‍රියාව යො විසදෙ සො ම b. |
| 6. සත්තං b. S. | 17. කිරියාවයො b. අසප්පායා |
| 7. තදෙග්ගොත්තං S. | කිරියායො ව S. |
| 8. වේතපි B. | 18. ස උපාදුතං S. |
| 9. සවිභබ්බං b. | 19. අසප්පාය කිරියාය S. කිරියාය b. |
| 10. යුත්තපටිසුත්තෙනෙනව S. | 20. සිත්තාවො S. |
| යුත්තපසුත්තෙනෙනව B | 21. පුපුර්ජනංගතෙ b. |
| 11. උපාදිතබ්බං b. උපාදුතබ්බං | 22. මග්ග S. |
| ගණිතබ්බං 1. ගණිතබ්බං ඉධ B | 23. ඉමිතා වගෙන ඔපමි b. |
| 12. ඉදං S. | 24. පඤ්ඤා b. |

පඤ්ඤායති පරිසුද්ධාය විපස්සනා පඤ්ඤාය; ඉද්දති ඛිණ්ණවස්සා බලං දසෙන්නතො සො වතාති ආදිමාභා තත්ථ සංවුත්තකාරීති පිතිතකාරී; ඉති විදිත්වා තිරුපසිති එවං ජාතිනා කිලෙසුපසිපසානං තිරුපසි භොති; තිරුපාදනොති¹ අනෙතා; උපසිසබ්බසෙ විමුත්තොති උපසිතං සබ්බං² භූතෙ තිබ්බානෙ ආරම්භෙනා විමුත්තොති; උපසිසමිනති කාමුපසිසමි; කායං උපසංහරිස්සතිති කායං අලලියාපෙස්සති, ඉදං වුත්තං භොති: තණ්හකඛයෙ තිබ්බානෙ ආරම්භෙනා විමුත්තොති ඛිණ්ණවෙ පඤ්ඤාමඟ්ග්ගෙවිකං³ කායං වා උපසංහරිස්සති චිත්තං වා උපපාදෙස්සතිති නෙතං ණානං විජ්ජති, සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.⁴

සුත්තකඛයෙ සුත්තං පඤ්ඤාමං.

1. 4. 6.

එවමෙම සුත්තනි අනුකූලපරායසුත්තං;⁵ තත්ථ අනිවමාති හුත්වා අභාවටෙඤ්ඤා අනිවමා; කොමාති වජ්ඣකාමාපි කිලෙසකාමාපි; තුච්ඡාති නිවමසාරවුච්ඡාර අත්තසාරවිරතිතතො ඊත්තං⁶ න පතථිති⁷ ගහෙ තබ්බා තති තුච්ඡවුට්ඨිති⁸ වුත්තෙ වුට්ඨි නාම තථිති වුත්තං භොති, යස්ස පත අබ්බතතෙර කිඤ්ඤි තථි සො වුච්චති තුච්ඡා; මුස්සාති නස්සතකා;⁹ මොසබ්බමාති නස්සතසභාවා; ඛෙත්තං විය වජ්ඣ¹⁰ විය තිරුඤ්ඤා සුවණ්ණං විය ව පඤ්ඤාසිත්වාපි¹¹ කති පාගෙතෙව සුට්ඨිනෙක දිට්ඨා විය නස්සතති න පඤ්ඤායනති නෙත වුත්තං මොසබ්බමෙවාති; මාසාභ්බා මෙත්තනති යථා මායාය උදකං මණ්ඩිති කත්වා දසසිතං බද්ධි¹² පණ්ණං කොපණොති¹³ කත්වා දසසිතං අඤ්ඤං වා පත එවරුපං දස්සනුප වාතෙර ධීතස්සෙව තථා පඤ්ඤායති උපවාරුතිකකම්මො පට්ඨාය පාක තිකමෙව¹⁴ පඤ්ඤායති. එවං¹⁵ කාමාපි ඉත්තර¹⁶ පච්චුපට්ඨානටෙඤ්ඤා මායාකතනති වුත්තං යථා¹⁷ මායාකාතෙර උදකාදිති මණ්ඩිආදිතං වසෙත දසෙන්නතො වඤ්ඤති, එවං කාමාපි අනිවමාදිසභාවා නිවමාදි සභාවා¹⁸ දසෙන්නතො වඤ්ඤනතිති වඤ්ඤතිකටෙඤ්ඤාපි¹⁹ මායා

1. දසෙන්නොති S.

2. උපසවුච්ඡ b.

3. භුණ්ණෙවිකාං පටිපදං S.

4. උත්තාතත්ථමෙවාති b.

5. අනුකූල පරාය S.

6. න පත තත්ථිති b, S.

7. විරතිතතො B.

8. තති තුච්ඡ වුට්ඨි b.

9. නාසතකා b.

10. මත්ථ b, S.

11. මය න පඤ්ඤාසිත්ථ b, S.

12. පදර b.

13. කොපණොති b.

14. පකතික ඤ්ච 1.

15. එවමෙව S.

16. ඉත්තර S.

17. යථා ම S.

18. අනිවමාදි සභාවා.

නිවමාදි වසෙත S.

අනිවමාදිති නිවමාදි

සභා වං b, දසෙන්නතො

වඤ්ඤතිති b.

19. වඤ්ඤතිකටෙඤ්ඤාපි b, S.

කතභති වුත්තා; බාලලාපනානි මිත්තං පුතෙතා මිත්තං සිතා මිත්තං
 නිරිකුකු සුවණ්ණනි¹ එවං බාලානං ලාපනතො බාලලාපනං; දිට්ඨි
 ධම්මිකාකාමාති මානුසකා පඤ්චනාමගුණා; සමපග්ගිකාති තෙ යපෙ
 තො අවසෙයා දිට්ඨධම්මිකා; කාමසඤ්ඤාති මානුසකෙ කාමේ ආරබ්භ
 උපපත්තසඤ්ඤා; උභයමෙවං මාර්ගධර්මානි එතෙ කාමා ව කාම
 සඤ්ඤා ව උභයමපි මාර්ගධර්මා; ගෙති උභයමෙතං² ගතිතං තෙසං
 හි උපරි මාරේ වසං වතෙතති තං සන්ධාය උභයමෙතං මාර්ගධර්මානි
 වුත්තා; මාර්ගෙසා³ විසෙසාති ආදීප්පි යථා වොළඤ්ඤා විසයො වොළ
 විසයො පණ්ඩිතා විසයො පණ්ඩිතවිසයොති පටිත්තනවත්තානං විස
 යොති⁴ වුට්ඨති, එවං ගෙති එතෙ කාමා ගතිතා තෙසං උපරි මාරේ
 වතං වතනති තං සන්ධාය මාර්ගෙසා විසයොති වුත්තා; පඤ්ච පන
 කාමගුණෙ නිවාපබ්ඡිං විස විකිරිතො⁵ මාරේ ගට්ඨති, ගෙති පන
 තෙ ගතිතා තෙසං උපරි මාරේ වසං වතෙතතිති මාර්ගෙසා⁶ නිවා
 පොති වුත්තා; යථා ව යත්ථ භත්තිආදයො වසං වතෙතනති සං
 ගතොවෙතෙ අයුග්ගොවෙතෙ අප්පොවෙතෙති වුට්ඨති, එවං ගෙති
 එතෙ කාමා ගතිතා තෙසු මාරේ වසං වතෙතතිති මාර්ගෙසා⁷
 ගොවෙතෙති වුත්තා;⁸ එතස්මිති එතෙසු කාමෙසු; මානසාති විත්ත
 සමුත්තා; තත්ථ සියා දුට්ඨෙ තාව කාමෙ ආරබ්භ අභිජ්ඣානලක්ඛණා
 අභිජ්ඣා; කාරණි⁹ තතරිගලක්ඛණො සාරගො ව උපපජ්ජු ව්‍යාපාද
 කථා උපපජ්ජතිති මමාසිතං වජ්ඣු¹⁰ අවජිනොපි සොවනති අවජිජ්ජ
 නොති¹¹ සොවනති අවජිනසඤ්ඤාදිනොපි¹² සොවනති, සො¹³ එව
 රූපො විත්තස්ස ආසාතො පරිකාතොති¹⁴ එවං උපපජ්ජති; ගොව අජිඤ
 සාවකස්සාති තෙ අරියසාවකස්සා; වකාතෙ අගමසනිමිත්තං ගොති,
 ඉධ මනු¹⁵ සික්ඛනොති ඉමසමිං සාසනෙ සික්ඛාත්තස්ස තෙ තයොපි¹⁶
 කිලෙසා අනතරයකරු සොති; අභිභූතා ලොභානිති කාමිකුණ
 ලොභං¹⁷ අභිභවිතා;¹⁸ අධිට්ඨාස මනසාති කුසාරමමණං¹⁹ විසෙස
 න අධිට්ඨතිතා; අපේ නොති²⁰ කාමාවචරවිත්තං පරිත්තං තාමි තස්ස
 පටිකෙකපෙත මහණතං අපරිත්තත්තාම; පමාණනිති කාමාවචර

1. නිරිකුකු. මිත්තං සුවණ්ණනි b. S.

2. ගෙති (තං) උභයමෙතං b.

3. මාර්ගෙසා b.

4. පණ්ඩිතවිසයො සංවර්තං.

5. නිවාපබ්ඡිං විස පකිරිතො S.

6. විත්තති තං සන්ධාය මාර්ගෙසා b.

7. වුත්තා b. වුත්තං S.

8. කාරණි b. S.

9. ව්‍යාපාදො වජ්ඣු S. සමි. b.

10. පමාණනිති b.

11. අභිභූතා b. S.

12. කුසාරමමණං b.

13. පරිත්තනති b.

14. පමාණනිති b.

15. අවජිනොපි S.

16. අවජිනොපි S.

17. සො b. S.

18. අසාසනාති b.

19. ඉධ අනු b.

20. තයො S.

21. කාමෙසා b.

22. අභිභවිතා b. S.

23. කුසාරමමණං b.

24. පරිත්තනති b.

මෙව; අපමාණං රූපාවචරං අරූපාවචරං;¹ සුභාවිනනති පන එතං කාමාවචරදිනං නාමං න ගොති, ලොකුතතරසොවෙතං නාමං. තසමා එතස්ස විසෙක අපරිතතං අපමාණං සුභාවිතනති සබ්බං² ලොකුතතරමෙව වට්ඨති; තබ්බසුලචිතාපිනොති කාමපරිබාහනෙන තමෙව පරිපදං.³ බහුලං කතා විහරතතස්ස; ආශන්න විතතං සසීදතීති කාරණෙ පසීදති.⁴ කිං පනෙත් කාරණං අරහතතං වා අරහතතස්ස විපස්සනා⁵ වා චතුත්ථකානං වා චතුත්ථකානස්ස උපචාරං වා; සමපසාදෙ සතීති එත් උච්ඛො සමපසාදෙ, අධිමොක්ඛ සමපසාදෙ ව පටිලාභසමපසාදෙ ව, අරහතතස්ස හි විපස්සනං පට්ඨ පෙනා විහරතො මහාභූතාදිසු උපට්ඨහනෙනසු යෙනිමෙ නිහාරෙන මහාභූතා; උපට්ඨහනති උපාදරූපං උපට්ඨහති⁶ නාමරූපං උපට්ඨ හති;⁷ පවචයා සබ්බථා උපට්ඨහනති, ලක්ඛණං⁸ රමමණිකා⁹ විපස්සනා උපට්ඨහති¹⁰ අජෙව අරහතතං ගණනිස්සාමිති අපට්ටලභයෙව ආසා සනතිට්ඨති අධිමොක්ඛං පටිලහති තතීඨකානං¹¹ පාදකං කතා චතුත්ථකානන්ධා කසිණෙ¹² පරිකමං කරොතතස්ස නිවරණ විකම්භනාදීති සමනුපස්සනො යෙනිමෙ නිහාරෙන¹³ නිවරණා විකම්භනා¹⁴ කිලෙසා සනතිසිද්ධතී සති සනතිට්ඨති සබ්බාරහතං¹⁵ විභූතං පාකටං හුතා දිබ්බවක්ඛුකස්ස පරලොකො විශ උපට්ඨාති විතතුප්පාදෙ ලෙපපිණෙකි ලක්ඛණො විශ උපට්ඨාරෙන සමාධිගති අජෙව චතුත්ථකානං නිබ්බන්ධෙත්තස්සාමිති අපට්ටලභයෙව ආසා සනතිට්ඨති¹⁶ අධිමොක්ඛං¹⁶ පටිලහති අයං අධිමොක්ඛාමපසාදෙ නාම; එතස්මිං¹⁷ සමපසාදෙ සති යො පන අරහතතං වා පටිලහති චතුත්ථකානං වා තස්ස විතතං විපසකතං ගොති යෙව, ඉධ පන ආශන්න විනනං සසීදතීති වචනතො අරහතතං¹⁸ විපස්සනාය වෙව¹⁹ චතුත්ථකානුපචාරස්ස ව පටිලාභො පටිලාභසමපසාදෙති වෙදි තමෙබ්බා; විපස්සනා හි පඤ්ඤය අභිමුච්චනස්ස කාරණං උපචාරං²⁰ ආනන්දසමාපතතියා, එතරහි චා ආනන්දසමාපජ්ජති²¹ පඤ්ඤය වා²² අභිමුච්චතීති එත් එතරහි වා පඤ්ඤය අභිමුච්චති²³ ආනන්දසමාපතතියා, එතරහි චා ආනන්දසමාපජ්ජති²¹ පඤ්ඤය වා²² අභිමුච්චතීති එත් එතරහි වා පඤ්ඤය අභිමුච්චති²³ ආනන්දසමාපතතියා.

1. රූපාවචරං. අරූපාවචරං.

අපමාණං. b. S.

2. සබ්බ S.

3. තමෙව 1.

4. ධිතතං පසීදති b.

5. විපස්සනං. b. S.

6. උපාදරූපං උපට්ඨහනති b,
උපාදරූපාති S.

7. නාමරූපං උපට්ඨහනති b.

8. ස ලක්ඛණං S.

9. රමමණිකා b.

10. උපට්ඨාති S. උපට්ඨහනති 1.

11. වා b. S.

12. කසිණ b. S.

13. නිහාරෙන b.

14. විකම්භනති b. S.

15. වා b.

16. සනතිට්ඨතී S, අධිමොක්ඛං. 1.

17. තස්මිං b.

18. අරහතතස්ස b. S.

19. විපසකතොව b.

20. උපචාර b.

21. සමාපතති 1.

22. පඤ්ඤය b.

23. අභිමුච්චති 1.

වා සමාපජ්ජතිති එවං පදපට්ඨිතතතං කඛ්ඛාං අපෙක්ඛාං වෙදිතබ්බං;
 ඉදං හි වුත්තං ගොති, තස්මිං සමපසාදෙ සති එතරති වා පඤ්ඤාය
 අධිවුච්චති අරහත්තං සච්ඡිකරෙතිති අපෙක්ඛාං; තං අනභිසම්මාණෙනා
 ආනඤ්ඤං වා සමාපජ්ජති, අථවා පඤ්ඤාය අධිවුච්චති අරහත්තමයං
 භාවෙති, තං අනභිසම්මාණෙනා ආනඤ්ඤං වා සමාපජ්ජති, අරහත්ත
 මයංමපි¹ භාවෙත්තුං අසනෙකානෙනා එතරති වතුසච්චං වා සච්ඡි
 කරෙති, තං අනභිසම්මාණෙනා ආනඤ්ඤං වා සමාපජ්ජතිති, තත්තායං
 නයො, ඉධ භික්ඛු තතිශ්ඡායාං පාදකං කඛ්ඛාං වතුන්ඡායානස්ස
 කසිණ පටිකමමං කරෙති, තස්ස නිවරණං විකම්මනනති සති
 සන්තිට්ඨති උපමාරෙන විත්තං සමාධියති සො රුපාරුපං පටි
 ගණ්ඨාති පච්චයං පටිගණ්ඨාති උක්ඛණාරම්මණිකාං² විපස්සනං වචන්
 පෙති තස්ස එවං ගොති උපමාරෙන මෙ ක්කානං විසෙසභාගියං ගවෙය්‍ය
 තිට්ඨතු විසෙසභාගියතා නිබ්බට්ඨාගියං නං³ කරියාමිති විපස්සනං
 වසෙස්සාං අරහත්තං සච්ඡිකරෙති එතතකොත්තස්ස කිට්ඨං කතං
 නාම ගොති, අරහත්තං සච්ඡිකාත්තුං අසනෙකානෙනා පන තෙනා
 ඔසකතිතමානසො අනාරා න තිට්ඨති වතුන්ඡායානං සමාපජ්ජති⁴
 යථා කිං⁵ පුරිසො වනමධිසං⁶ සානෙකාමිති සන්තිං ගහෙත්වා අනු
 බ්බන්තො සචෙ තං සාතෙති සකලභාමවිසිනො නොසෙස්සති,⁷
 අසනෙකානෙනා පන⁸ අනාරාමයෙහි සසගොධාදයො බුද්ධකමිගෙ
 සාතෙත්වා කාජං පුරෙත්වා එතිගෙව, තත්⁹ පුරිසස්ස සකතිං ගහෙත්වා
 වනමධිසංනුබ්බන්තො¹⁰ වීර ඉමස්ස භික්ඛුනො තතිශ්ඡායාං පාදකං
 කඛ්ඛාං වතුන්ඡායානස්ස පටිකමකරණං, වනමධිසංනතං වීර
 නිවරණවිකම්මනාදිං¹¹ සමනුපස්සන්තො විසෙසභාගියං ගවෙය්‍ය,
 තිට්ඨතු විසෙසභාගියතා නිබ්බට්ඨාගියං නං කරියාමිති¹² විපස්සනං
 වසෙස්සාං අරහත්තස්ස සච්ඡිකරණං, මහියං සාතෙත්තුං අසනෙකා
 නත්තස්ස අනාරාමයෙහි සසගොධාදයො බුද්ධකමිගෙ සාතෙත්වා කාජං
 පුරෙත්වා ගමිනං වීර අරහත්තං සච්ඡිකාත්තුං අසනෙකානත්තස්ස නපෙක්ඛා
 ඔසකතිත්වා වතුන්ඡායානං¹³ සමාපජ්ජනං වෙදිතබ්බං; මය්‍යොවතො
 වතුසච්චසච්ඡිකිරියා¹⁴ යොජනායපි¹⁵ එසෙව නයො; ඉදං අරහත්තං
 සච්ඡිකාත්තුං අසනෙකානත්තස්ස නිබ්බට්ඨාගියං¹⁶ දසෙත්තො භාගස්ස
 හෙදුති ආදිමාතො තත්ථ සන්ති යෙන කාරණෙන; භංගං වග්ගනිභං

1. මග්ගං b.

2. සලකම්භාරම්මණිකා S. b.

3. නිබ්බට්ඨාගියතං b. S.

4. ගෙව b. S.

5. යථාකිං යථා b. S.

6. වන මධිසං b.

7. නොසෙස්සි S.

8. අසනෙකානෙනා b.

9. තථා S.

10. වනමධිසං මනබ්බන්තං b.

11. (නිවරණ) විකම්මනාදි b.

නාදිනං S.

12. නිබ්බට්ඨාගියතං භාගස්සාමිති b. S.

13. ක්කාන b. S.

14. කිරිය S.

15. යා ජත්තාපුච්චි b. S.

16. නිබ්බට්ඨාගියතං b

අභිනන්දිත්‍වං න සුත්තං; සෙසපදද්වයෙපි එසෙවි තයො; නබ්බසුල
 විහාදිනොති කාමපට්ඨාගනෙන ව රූපපට්ඨාගනෙන ව¹ තමෙව
 පට්ඨපදං බහුලං කන්ධා විහරන්තස්ස; ආනාද්ධං සමාපජ්ජතිති විඤ්ඤ
 ණඤායතනානඤ්ඤං සමාපජ්ජති² ඉමස්මිං තඨිග්ග ආනඤ්ඤ³ විපස්ස
 නාවසෙතෙව⁴ ඔසකකනා කපිතා; ඉති පටිසංඤ්චිකම්මිති විඤ්ඤ
 ණඤායතනං පඤ්චා එවං පටිසංඤ්චිකම්මිති, අයං හි ගෙට්ඨා නිගි
 හිකම්මිති පඤ්ඤවන්තතඤ්ඤං, තෙසඤ්ච හිකම්මිතං අත්තනො වාති
 චතුක්කම්මිති කම්මට්ඨානං එකතො කන්ධා සම්මසති; සංකප්පා අපජි
 සෙසා නිරුජ්ඣන්තිති යං ආතිඤ්චඤ්ඤායතනං පඤ්චා එතා ගෙට්ඨා
 වුත්තා සබ්බසංඤ්ඤා⁵ නිරුජ්ඣන්ති; එතං සන්තං එතං පඤ්ඤානති
 එතං අභිග්ගන්තතාය ආරම්භස්සන්තතාය ව සන්තං, අත්තපකට්ඨිත
 පඤ්ඤිතං; නබ්බසුලවිහාදිනොති තාසං සඤ්ඤානං පට්ඨාගනෙන
 තමෙව පට්ඨපදං බහුලං කන්ධා විහරන්තස්ස; ඉමස්මිං පඨමාතිඤ්චඤ්ඤ
 යතනෙ සමාධිවසෙන ඔසකකනා කපිතා; ඉති පටිසංඤ්චිකම්මිති⁶
 විඤ්ඤ ණඤායතනමෙව පඤ්චා එවං පටිසංඤ්චිකම්මිති; අයං හි⁷ ගෙට්ඨා
 චතුති හිකම්මිති පඤ්ඤවන්තතඤ්ඤං, තෙසං⁸ හිකම්මිතං අත්තනො වාති
 පඤ්ඤිතම්මිති කම්මට්ඨානං එකතො කන්ධා සම්මසති; අනෙත්ත වා
 අනෙත්තසෙන වාති අයං මමාති ගගෙනබ්බත සුඤ්ඤං තුට්ඨං රිත්තං,
 එවමෙත්ථ ද්විකොට්ඨිකා⁹ සුඤ්ඤානා දස්සිතා; නබ්බසුලවිහාදිනොති
 ගෙට්ඨා වුත්තපට්ඨපදඤ්ච ඉමඤ්ච සුඤ්ඤානා¹⁰ පට්ඨපදං බහුලං කන්ධා
 විහරන්තස්ස; ඉමස්මිං දුර්ඨාතිඤ්චඤ්ඤායතනෙ විපස්සනාවසෙන
 ඔසකකනා කපිතා; ඉති පටිසංඤ්චිකම්මිති විඤ්ඤ ණඤායතනමෙව
 පඤ්චා එවං පටිසංඤ්චිකම්මිති; අයං හි ගෙට්ඨා පඤ්ඤිති හිකම්මිති පඤ්ඤ
 වන්තතඤ්ඤං, තෙසඤ්ච හිකම්මිතං අත්තනො වාති ජන්තම්මිති කම්මට්ඨා
 නං එකතො කන්ධා සම්මසති; නාහං කම්මිති¹¹ කස්සචි කිඤ්ඤින
 නස්මිං¹² නව මෙ කම්මිති කස්සචි¹³ කිඤ්ඤිනනස්මිති¹⁴ අත්තනො අත්තනං
 චතුක්කොට්ඨිකා සුඤ්ඤානා කපිතා; කපං අයං හි නාහං කම්මිති කම්මි
 අත්තනං න පස්සති; කස්සචි කිඤ්ඤිනනස්මිති¹⁴ අත්තනො අත්තනං
 කස්සචි පරස්ස කිඤ්ඤිනනස්මිති උපනෙතබ්බං න පස්සති, අත්තනො
 භාතිට්ඨානෙ භාතරං සභායට්ඨානෙ සභායං පරික්කාරට්ඨානෙ වා
 පරික්කාරං මඤ්ඤිතා උපනෙතවා උපනෙතබ්බං න පස්සතිති අනෙත්ත;

1. කාමපට්ඨාගනෙන ව b.

2. සමාපජ්ජතිති S.

3. තඨිග්ගආනෙඤ්ඤ S.

4. වසෙන b.

5. වුත්තාසංඤ්ඤා b. S.

6. තං b.

7. අයං S.

8. තෙසඤ්ච b. S.

9. ද්විකොට්ඨිකොට්ඨි b.

10. සුඤ්ඤාන b.

11. කම්මිති b.

12. කිඤ්ඤිනං කිසම්මිති S.

13. කිසම්මිති b. S.

14. කිඤ්ඤිනං කිසම්මිති S.

න ව මම කිවිනිති එත් මම සද්දං තාව ධරෙතො න ව කිවිති පරස්ස
 ව¹ අත්තානං කිවි න පස්සතිති² අයමිත්තො, ඉද්දති මම සද්දං ආහරිතො
 මම කියමිඤ්චි කිඤ්චතං තත්ථි යො³ පරස්ස අත්තා මම කියමිඤ්චි
 කිඤ්චත භාවෙන⁴ අත්ථි න පස්සති, අත්තනො භාතිට්ඨානෙ භාතරං
 සභායට්ඨානෙ සභායං පරික්ඛාරට්ඨානෙ වා පරික්ඛාරනති කියමිඤ්චි
 ධානෙ පරස්ස අත්තානං ඉමිනා කිඤ්චතභාවෙන උපනෙතබ්බං න
 පස්සතිති අත්තො; එවිමයං යස්මා නෙව කත්ථි අත්තානං පස්සති
 න තං පරස්ස කිඤ්චතභාවෙ⁵ උපනෙතබ්බං පස්සති න පරස්ස
 අත්තානං අත්තනො⁶ කිඤ්චතභාවෙ⁷ උපනෙතබ්බං පස්සති, තස්මා
 අයං සුඤ්ඤානා වතුකොට්ඨානා⁸ වෙදිතබ්බා; තබ්බසුලච්ඡාදිනොති
 ගෙට්ඨා චුත්තපට්ඨදංඤ්ච ඉමං වතුකොට්ඨානං සුඤ්ඤානං⁹ බහුලං කත්තා
 විහරන්තස්ස; ඉමස්මිං තුඨ්ඨාකිඤ්චඤ්ඤායතනෙපි විපස්සනාවසෙස
 නෙව ඔසක්කතා කට්ඨා; ඉති පටිසංඤ්චිකාවිති අකිඤ්චඤ්ඤායතනං
 පත්තා එවං පටිසංඤ්චිකාවිති; අයං හි ගෙට්ඨා ව¹⁰ ඡති භික්ඛුති පඤ්ඤා
 වන්තතරෙ, තෙසං ව භික්ඛුතං අත්තනො වාති සත්තන්තං¹¹ නම්මට්ඨා
 තං එකතො කත්තා සම්මසති; යෙත්ථා අපට්ඨෙසසා නිරුජ්ඣනාතිති
 යං නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං පත්තා එත් එතා ගෙට්ඨා චුත්තා
 සබ්බසඤ්ඤා නිරුජ්ඣනාති; තබ්බසුලච්ඡාදිනොති තාසං සඤ්ඤානං
 පටිබ්බාගනෙත තමෙව පටිපදං බහුලං කත්තා විහරන්තස්ස; ඉමස්මිං
 නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනෙ සමාධිවසෙත ඔෆ්කන්තා කට්ඨා;
 නො වස්ස නොව මෙ සිසාති සවෙ මය්සං ධුබ්බෙ පඤ්චවිධං කල්ම
 වට්ටං න ආයුගිතං¹² අස්ස යමෙම¹³ ඉදං එතරගි¹⁴ පඤ්චවිධං විපාක
 වට්ටං එතමෙම න සියා නපාවතෙතය්සාති අත්තො; ත¹⁵ භවිස්සතිති
 සවෙ එතරගි පඤ්චවිධං කල්මවට්ටං ආයුගිතං න භවිස්සති,¹⁶ න මෙ
 භවිස්සතිති¹⁷ තස්මිං අසති¹⁸ අනාගතෙ මෙ පඤ්චවිධං විපාකවට්ටං
 න භවිස්සති;¹⁹ සද්දං යං යුතං තං පජ්ඣාමිති යං අත්ථි යං භූතං
 එතරගි බක්ඛිපඤ්චකං තං පජ්ඣාමිති²⁰ (යං අත්ථි යං භූතං එතරගි
 බක්ඛිපඤ්චකං තං පජ්ඣාමිති)²¹ එවං උපෙක්ඛං පටිලභතිති සො²²

1. පරස්ස B. S.

2. අත්තානං පස්සතිති S.

3. යො B. S.

4. භාවෙන B. S.

5. භාවෙන b.

6. අත්තානො B ව S.

7. භාවෙන B. S.

8. වතුකොට්ඨානාති S

9. චුත්තපට්ඨදං වතුකොට්ඨානං සුඤ්ඤානං b.

10. ගෙට්ඨා B. S.

11. සත්තන්තමි B. S.

12. මෙ B. න ආයුගිතං b.

13. එවං B. මෙ B.

14. තමෙම S. එවං B.

15. න භවිස්සති S නවෙ S.

16. තස්මිං B කල්මවට්ටං න ආයුගිතං න මෙ භවිස්සති b.

17. න භවිස්සති S.

18. තස්මිං B.

19. න භවිස්සති b

20. පජ්ඣාමි B.

21. පජ්ඣාමිති S 1.

22. එසං b.

භික්ඛු එවං විපස්සනුපෙක්ඛං ලභතීති අපේථා; පටිනිබ්බාසි නු ඔවා
එසෙය්; ගඤ්ඤානති (ගඤ්ඤාන සො) භික්ඛු පටිනිබ්බාසෙය්¹ කිං
(පුච්ඡාමිති පුච්ඡති) තතිගජ්ඣානං පාදකං කථාං ධීතස්ස අරහත්තමි
ඔසක්කතාපි පටිපදාපි පටිසැකිපි² කපිතා; තථා වතුත්ඤ්ඤානාදිති
පාදකාති කථාං ධීතානං තෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං පාදකං කථාං
ධීතස්ස න කිය්ඤ්ඤි කපිතං තං පුච්ඡාමිති පුච්ඡති;³ අපෙක්ඛාති අපි එත්ථ;
සො නං⁴ උපෙක්ඛං අභිනිඤ්ඤාති සො තං විපස්සනුපෙක්ඛං
තණ්ඤාදිවිඤ්ඤානාදිති අභිනිඤ්ඤාති; සෙසපදාදිගෙපි එසෙවනසො;
ඤ්ඤානසිංහං භොගි විඤ්ඤාණන්ති නිගන්ති විඤ්ඤාණං⁵ විපස්සනා
තිස්සිතං භොගි; ඤාදිපාදානන්ති යනතං නිගන්ති⁶ විඤ්ඤාණං
තත්තස්ස උපාදානං නාම ගණණං⁷ නාම භොගි; ස උපාදානොති සග
ගණො; න පටිනිබ්බාසෙති විපස්සනාය සාලයො භික්ඛු මම සාසනෙ
න පටිනිබ්බාසෙති; සො පන විහාරපටිවෙණ උපට්ඨානාදිසු සාලයො,
තස්මිං වතතබ්බමෙව නත්ති දසොති; කාසං පනාති කත්ථ පන; උපා
දිසමානො උපාදිසෙති පටිසැකිං ගණගමානො ගණනති; උපාදාන
සෙට්ඨං⁸ කීර සො ගඤ්ඤානති ගඤ්ඤාන සො කීර භික්ඛු ගඤ්ඤානබ්බිට්ඨා
නං සෙට්ඨං උත්තමං ගවං⁹ උපාදිසෙති, සෙට්ඨගවෙ පටිසැකිං ගණනා
තිති¹⁰ අපේථා ඉමිනා;¹¹ තස්ස භික්ඛුනො පටිසැකි කපිතා, ඉදාසිස්ස
අරහත්තං කපේත්ථං ඉධා නිඤ්ඤාති ආදිමාග; නිස්සංස¹² නිස්සංසාති තං
තං සමාපත්තිං¹³ නිස්සංසං; ඔසස්ස කිංකරණං අක්ඛානාති ඔසතරණං
කපිතං; තතිගජ්ඣානං පාදකං¹⁴ කථාං ධීතභික්ඛුනො ඔසතිත්ථාරණං
කපිතං - පෙ - තෙව¹⁵ සඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං පාදකං කථාං ධීතභික්ඛු
නො ඔසතිත්ථාරණං කපිතාති වදති; කාසමො පටි ගඤ්ඤාන අපිසො
විමොසෙකාති ඉධ කිං පුච්ඡති, සමාපත්තිං නාව පදට්ඨානං කථාං
විපස්සනං වඩ්ඤ්ඤාති අරහත්තං ගණගඤ්ඤානා භික්ඛු නාවං වා උච්චිතං
දිති වා නිස්සංසං මභොසං තරිතා පාරං ගව්ඤ්ඤානා විශ න කිලමිති,
සුක්ඛං විපස්සනො පන¹⁶ පකිණ්ණකසංඛිතොරෙ සමමසිත්වා අරහත්තං
ගණගඤ්ඤානා බාහුබලෙන සොනං ජිජ්ඣිත්වා පාරං ගව්ඤ්ඤානා විශ
කිලමිති, ඉති ඉමස්ස සුක්ඛං විපස්සනස්ස අරහත්තං පුච්ඡාමිති පුච්ඡති
අපිසොසාවකොති සුක්ඛං විපස්සනො අරියසාවකො; අයං යි ගෙට්ඨා

1. පටිනිබ්බා යනා නුඤ්ඤා
සො ගඤ්ඤාන සික්ඛු තවං
පටිනිබ්බාසෙය්ථ b S.
2. පටිපදා පටිසැකිපි b.
3. පුච්ඡාමිති B.
4. එතං 1.
5. විඤ්ඤාණන්ති S.
විඤ්ඤාණන්ති වඤ්ඤාණං B
6. යනතං S. යං නිගන්ති b.
7. උපාදානගණණං S.

8. උපාදානං සෙට්ඨං b.
9. උත්තමගවං B. S.
උත්තමගවං b.
10. ගණගතිති B. W2.
11. වා B. S.
12. සිංහ B. S.
13. තං සමාපත්තිං S.
14. පාකට්ඨං 1
15. කපිතානෙව B. S.
16. අද්ධිතෙව පන 1. විපස්සනො b.

අට්ඨති භික්ඛුති පඤ්ඤාවන්තතරො, තෙසඤ්ච භික්ඛුතං අත්තනො
 වාචි නවනනවපි කම්මට්ඨානං එකතො කථාං සම්මතී; එසසකකා
 යො යාමිනා සකකායොති යත්තනො තෙභුමික¹ වට්ටසබ්බානො
 සකකායො නාම අථ, සබ්බොපි සො එස සකකායො. න ඉතො පරං
 සකකායො අථෙති පටිසඤ්ඤිකති; එතං අමගං සද්දං අනුපාදා
 විභ්වස්ස විමොක්ඛකාති යො² පතෙස විත්තස්ස අනුපාදා විමොක්ඛා
 නාම, එතං අමිතං එතං සත්තං එතං පඤ්ඤිතනති³ පටිසඤ්ඤිකති;
 අඤ්ඤාථ ව අනුපාදා විභ්වස්ස විමොක්ඛකාති නිබ්බානං වුට්ඨති;
 ඉමිසමිං පන සුත්තෙත සුකම්මප්පස්සකස්ස අරහත්තං කපිතං; සෙසං
 සබ්බන් උත්තානමෙව. කෙවලං පන ඉමසමිං සුත්තෙත සත්තසු
 ආනෙසු ඔසකකනා කපිතා, අට්ඨසු ආනෙසු පටිසඤ්ඤි, නවසු ආනෙසු
 අරහත්තං කපිතනති වෙදිභබ්බං, කපං. තතිගරුකානං නාව පාදකං
 කථාං සීතස්ස භික්ඛුනො ඔසකකනා කපිතා, පටිසඤ්ඤි කපිතා, අරහත්තං
 කපිතා; තථා වසුන්ඤ්ඤානං; තථා අකාසානඤ්ඤායත්තං, විඤ්ඤා
 ඤ්ඤායත්තං පන පදට්ඨානං කථාං සීතානං තිණ්ණං භික්ඛුතං
 ඔසකකනා කපිතා, පටිසඤ්ඤි කපිතා, අරහත්තං කපිතා; තථා
 අකිඤ්ඤායත්තං පාදකං කථාං සීතස්ස භික්ඛුනො, නෙවසඤ්ඤා
 නාසඤ්ඤායත්තං පාදකං කථාං සීතස්ස පන ඔසකකනා තථි පටිසඤ්ඤි
 පන අරහත්තඤ්ඤා කපිතං, සුකම්මප්පස්සකස්ස අරහත්තමෙව කපිතනති.
 එවං සත්තසු ආනෙසු ඔසකකනා කපිතා, අට්ඨසු ආනෙසු පටිසඤ්ඤි,
 නවසු ආනෙසු අරහත්තං කපිතනති වෙදිභබ්බං, ඉමිඤ්ඤා⁴ පන
 සත්තසු ආනෙසු ඔසකකනං අට්ඨසු පටිසඤ්ඤි, නවසු අරහත්තං සමො
 ධානෙත්වා කපෙත්තන ඉමං අනඤ්ඤාසප්පායසුත්තං සුකපිතං⁵
 නාම හොතිති.

අනඤ්ඤාසප්පායසුත්තං ඡට්ඨං.

1. 4. 7.

එවමෙම සුත්තනති ගණකමොග්ගලාන⁶ සුත්තං; තන් ආව
 පටිථිමා සොපානසිලෙබ්බති යාව පඤ්ඤාපානඵලකා; එකදිව
 සෙත්තව සත්තභුමිකො⁷ පාසාදො න සකකා කාදුං, වදුං සොචෙත්වා
 එමභුස්සාපනතො පට්ඨායං⁸ යාව විත්තකම්මකරණං අනුසුඛිකිරියා⁹
 වෙත්ථ පඤ්ඤායතිති දසෙය්යි.¹⁰ සද්දං අපෙක්ඛිතොති තයොපි වෙදා

1. තෙභුමික B

2. සො 1.

3. එතං අමිතං සත්තං.

එතං පඤ්ඤිතනති b.

4. ඉමිං S.

5. කපිතං 1.

6. මොග්ගලාන b.

7. භුමිකො B, S.

8. පන b, S.

9. කිරියා b.

10. පඤ්ඤායති b.

න සත්තා එකදිව්‍යසනෙව අබ්බිද්ධා,¹ එතෙසං අජේඛනෙපි පත
අනුපුබ්බකිරියාව² පඤ්ඤායති³ දයොති; ඉත්තප්පථි අවුට්ඨිජ්ජා
යපි එකදිව්‍යසනෙව වාලවෙයි⁴ තාම න සත්තා නාතුං. ආනසමාදත
මුට්ඨිකරණාදිති⁵ පත එතාපි අනුපුබ්බකිරියා පඤ්ඤායති⁶ දයොති;
ආබ්බානෙත්වාති ගණනාය; තත්⁷ අනුපුබ්බකිරියං අත්තනාව
දයොන්නො එවං ගණනාපෙමාති අදිමාහ: සෙසාපාපි බ්‍රාහ්මණාති
ඉධ හගවා යග්ගා බාහිරසමයෙ⁸ යථා යථා සිප්පං උග්ගණන්ති. තථා
තථා කෙරුට්ඨා හොන්ති, තග්ගා අත්තනො සාසනං බාහිරසමයෙන
අනුපමෙත්වා හදුඅස්සාජාතියෙන⁹ උපමෙන්නො සෙසාපාපිති අදි
මාහ; හද්‍රො හි අස්සාජාතියො යග්ගිං කාරණෙ දමිත්වා හොති, තං
ජ්විතගෙතුපි තාතික්කමිති. එවමෙව සාසනෙ සමමාපට්ටන්නො කුල
පුත්තො සිලවෙලං තාතික්කමිති;¹⁰ මුඛාබානෙති මුඛපත්තෙ;¹¹ සති
සමපජ්ඣාදාය වාති¹² සතිසමපජ්ඣාදාය සමබ්බිභාවන්තො; ඥො හි
බිණ්ණසවා සත්තවිහාරි ව¹³ නො සත්තවිහාරි ව තත් සත්තවිහාරි
යං කිඤ්ඤි කමමං කත්වාපි ඵලසමාපත්තිං සමාපජ්ජතුං සකෙක්කාති, නො
සත්තවිහාරි පත අපමනකකෙපි කිවෙව පසුතො¹⁴ හුත්වා ඵලසමා
පත්තිං අපොත්තුං න සකෙක්කාති. තත්තිදං¹⁵ වජ්ඣු. එකො කිරි බිණ්ණසව
පෙරෙ බිණ්ණසවසාමණෙරං ගහෙත්වා අරඤ්ඤවාසං ගත්වා තත්
මහාපෙරය්‍ය සෙත්තාසනං පත්තං, සාමණෙරය්‍ය න පාපුණාති, තං
විතකෙක්කන්නො පෙරං එකදිව්‍යසනෙව ඵලසමාපත්තිං අපොත්තුං නාසකති,
සාමණෙරෙ පත තෙමාසං ඵලසමාපත්තිරුතියා වීථිනාමෙත්වා සප්පා
යො හත්තන අරඤ්ඤවාසො ජාතොති පෙරං පුච්ඡි, පෙරෙ න ජාතො
ආවුසොති අහ: ඉති යො¹⁶ එවරුපො¹⁷ බිණ්ණසවො සො ඉමෙ ධිමෙමි
ආදින්නො පට්ඨාය ආවජ්ජිත්වා¹⁸ සමාපජ්ජතුං න¹⁹ සකතිස්සතිති
දයොන්නො සතිසමපජ්ඣාදාය වාති²⁰ අහ: සෙ මෙ හො ගොක්කමාති
තථාගතෙ කිරි කප්පන්නෙ කප්පන්නෙව²¹ බ්‍රාහ්මණස්ස ඉමෙ
පුග්ගලා න ආරුඛෙත්ති ඉමෙ ආරුඛෙත්ති²² නයො උදපාදි. තං

1. අබ්බිද්ධා b

2. ක්‍රියාව B.

3. වාලවෙයි S.

4. කාරණාදිති S.

5. අත්ථ B

6. බාහිරසමයෙ B.

7. අස්සාජාතියෙන B.

8. තාතික්කමිති S. 1.

9. මුඛපත්තෙ b, S.

10. ජ්ඣාදායාති S.

11. මහාර B.

12. කිවෙවපසුතො B. S.

13. තත්තිදං B. S.

14. සො 1.

15. එවරුපොපි B

16. අවජ්ජිත්වා S.

17. තුං b, S

18. සතිසමපජ්ඣාදායවාති අහ b.

19. කිරිකප්පන්නෙව S.

20. කිරිකප්පන්නෙව b.

21. ඉමෙ පුග්ගලා න

22. ආරුඛෙත්ති S.

දුග්ගෙතො ඵං වතතුමාරග්ගො, පරමජ්ඣමෙමසුති¹ අජ්ඣබ්බො² නාම ජසන්ධව්වො තෙසු ගොතමවාදොවි³ පරමො උත්තමොති අනෙථා; කෙසං සබ්බස් උත්තාතමෙවාති.

ගණකමොග්ගලානසුත්තං ස භාගමං.

1. 4. 8.

ඵවමෙම සුත්තානි ගොපකමොග්ගලානසුත්තං; තස් අවුරුපි තිබ්බුතෙ ගමමනීති ගගවති⁴ පරිනිබ්බුතෙ ධාතුසාරනීයං⁵ කථා ධම්මසංඝිතීං කාතුං රුජගහං ආගතකාලෙ, රඤ්ඤො පජජ්ජාතස්ස ආසංඝකමානොති. වණ්ඨපජ්ජාතො නාමෙස රුජා ඛිලිසාර මහා රුජස්ස සහායො අනොසි, උච්ඛං පෙසෙතො හෙසජ්ජං⁶ කාරිත කාලතො පට්ඨාය පන දළුඞ්මනෙතාව ජාතො, කො අජාතසත්තුතා දෙවදත්තස්ස වචනං ගතෙතො පිතා සාතිතොති සුත්වා මම පියමිත්තං සාතෙතො ඵස රජ්ජං කරිස්සාමිති මඤ්ඤති, මග්ගං සහායස්ස සහායානං අජිකභාවං ජාතාපෙස්සාමිති පරිසතිං ඵවං⁷ අහාසි, තං සුත්වා තස්ස ආසංඝිතා උප්පන්නා තෙන වුත්තං රඤ්ඤො පජජ්ජාතස්ස ආසංඝකමානොති; කම්මිනොති බහිනගරෙ නගරපටිසංඛාර පන්තො⁸ කම්මන්තට්ඨානං⁹; උපසංඝකමිති මයං ධම්මවිනයසංඝිතීං කරිස්සාමාති¹⁰ විවරුම. අයං ව¹¹ ගෙසකෙකො රුජවල්ලහො, සංඝගෙසකෙන වෙඵවත්තස්ස ආරක්ඛං කරෙය්‍යාති¹² මඤ්ඤමානො උපසංඝකමි; තෙති ධම්මෙතිති තෙති සබ්බඤ්ඤාතඤ්ඤාභිවෙමමි; සබ්බන්ත සබ්බන්ති සබ්බාකාරෙත සබ්බං; සබ්බථා සබ්බන්ති සබ්බකොට්ඨාසෙති සබ්බං; කිං පුච්ඡාමිති පුච්ඡති ජසන්ධාරො¹³ පඨමන්තරං උප්පන්නා¹⁴ අප්පඤ්ඤාතකුලාභි¹⁵ නිකම්මිතො පබ්බජිතා, තෙ තථාගතෙ ධරමා නෙයෙව කාලකතා¹⁶ සාවකාපි තෙසං අප්පඤ්ඤාතකුලෙගෙව පබ්බජිතා, තෙ තෙසං අව්වයෙන මහාවිවාදං අකංසු. සමණො පන ගොතමො මහාකුලා පබ්බජිතො තස්ස අව්වයෙන සාවකානං මහා විවාදො භවිස්සාතිති අයං කථා සකල්පමුද්දිපං පන්ථරමානා උදපාදි. සම්මාසම්මුදො ච¹⁷ ධරනෙත තිකඤ්ඤං විවාදො නානොසි. යොපි

1. පරමජ්ඣමෙමසුති S.	9. කම්මට්ඨාන b.
2. අජ්ඣබ්බො b. අජබ්බො S.	10. කාරෙස්සාමාති b. S.
3. ම S.	11. අභං S.
4. අවුරු b.	12. කාරෙය්‍යාති S.
5. භාජනීයං S.	13. ජනිතන්තරෙ b. S.
6. තෙසජ්ජ b S.	14. පඨමි තරං b.
7. පරිසන්ධාවං b. S.	15. අප්පඤ්ඤාතකුලෙති b. S.
8. ඛිනිනගර	16. කාලමිකතා b.
පරිසන්ධාරපන්තො S.	17. නාම b.

අභොධි සොපි තණ්හාව චූපසමිනො, පරිතිබුද්ධතායො පතස්ස අවඨ්ඤාධිකාරොජනසත්තසංගසුඛෙබ්බං සිනෙරුං අපවාතිතුං¹ සමන්ත්තවාතස්ස පුරතො පුරුණපණණං කිං ඥාති දසපාර²මියො පුරෙතො සබ්බසුද්දානං³ පතතස්ස සත්ථු⁴ අලුජ්ජමානො මච්චුරුපා කස්ස සුද්දස්ස⁵ ලජ්ජස්සතීති මහාසංවේශං ජනෙතො භියොසොමන්තාය භික්ඛු සමග්ගා ජාතා අති විශ උපසන්නා,⁶ කිනිත්ථු චො ඵළානති ඉදං පුරුෂාමිති පුච්ඡති; අනුසුද්දාසමානොති⁷ අනුසුද්දායමානො⁸ තතා කතං ජාතනෙතාති අනෙවා; අනුච්චරමානො වා; අනථි නු චොති අයං⁹ හෙට්ඨමපුච්ඡමෙව¹⁰ පුච්ඡති; අසංවිසරණොති අපරිසරණ ධම්මවිනයො;¹¹ භො භෙත්ථු සාමග්ගිකොති¹² තුලකානං සමග්ගහාවස්ස නො භෙත්ථු නො පච්චයො; ධම්මපටිසරණොති¹³ ධම්මො අවහානං පරිසරණං, ධම්මො අවස්සයොති දීපෙති. වන්නතීති¹⁴ පගුණං හුත්වා ආගච්ඡති; ආපනති භොති විනික්ඛමොති¹⁵ උභයමෙන බුද්ධස්ස ආණාතික්ඛමනමෙව;¹⁶ අපා ධම්මං සපාසස්සං¹⁷ කාරෙවොති යථා ධම්මො ව අනුසන්ති¹⁸ ව සිතා ඵලං කාරෙමාති අනෙවා; නි කිර නො හවනොතා කාරෙතාති ධම්මො නො කාරෙතීති පදද්ධියෙටි නො කාරෙ නිපාතමන්තං. ඵලං සන්තෙත න කිර¹⁹ හවනොතා කාරෙතාති ධම්මො ව²⁰ කාරෙතීති²¹ අයමෙත්ථ අනෙවා. කුසලොති ඵලංසෙ නිපාතො භික්ඛං සති හමං ආනිසෙද්දති කිං ථෙරස්ස වෙථවනෙ වසනහාවං න ජාතොති²² ජාතොති, වෙථවනස්ස පත අනෙත ආරක්ඛා දිත්තා තස්ම අත්තානං උක්ඛංසාපෙත්ථුකාමො පුච්ඡති, කස්මා පත තෙත තත්ථ ආරක්ඛා දිත්තා, සො කිර ඵකදිවසං මහාකම්මායනථෙරං²³ ගිජ්ඣිකුටා මහරත්තං දිස්වා මික්ඛංචො විශ ඵසොති ආහං හගවා නං කථං සුත්වා සවෙ බමාපෙති ඉවෙච්ඡතං කුසලං නො වෙ බමාපෙති ඉමස්මි වෙථ වනෙ ගොතබ්බුට්ඨං²⁴ මික්ඛංචො හවිස්සතීති ආහං සො නං කථං²⁵ සුත්වා සමණස්ස ගොතමස්ස කථාය දොධානාපවා නාම නත්ථි, පච්ඡා මෙ මික්ඛංචත්ථානායො ගොවරට්ඨානං හවිස්සතීති වෙථවනෙ නානා විධෙ රුකෙති රෙපෙත්වා ආරක්ඛා අද්ධි. අපරිසරණෙ කාලං කත්වා

- | | |
|---------------------------------|------------------------------------|
| 1. අසංඛතිතුං. b. | 14. පවික්ඛෙතීති b. පවික්ඛෙතීති S. |
| 2. පුරුණපණණං. ජියසෙති. සාපාර S. | 15. අපතනතිත්වා විනික්ඛමොතිවා S. 1. |
| 3. සබ්බසුද්දානං. b. | 16. ආණාච්ඡ කක්ඛමනමෙව S. |
| 4. සත්ථුනො S. | 17. යථාහුසිට්ඨං. b. S. |
| 5. කස්ස b. S. | 18. ධම්මො අනුසිට්ඨි b. S. |
| 6. උපසන්නාපමානො b. | 19. න කිරනො S. |
| 7. අනුසුද්දායමානොති b. S. | 20. ව S. |
| 8. අනුසුද්දායමානො b. | 21. කාරෙති b. |
| 9. අයං b. | 22. න ජාතොති b. S. |
| 10. පුච්ඡනමෙව 1. | 23. තෙරං. b. S. |
| 11. අපරිසරණ ධම්මවිනයො b. S. | 24. ගොතබ්බුට්ඨං b. |
| 12. ධම්මසාමග්ගිකොති S. | 25. තං S. |
| 13. ධම්මපටිසරණොති S. | |

මහකච්චා හුළා නිබ්බතා, වසාසාරෙති වුනෙත ආගතවා සමිපෙති වාසී,¹ නාගභාති සබ්බවාරෙසු එකංසවවනෙයෙව නිපාතො; නාගභො ආනාද්දාති එවං ථෙරෙන පරිසමපෙකි අත්තනො උක්කංසිත භාවං යදාචා අභවයි ථෙරං උක්කංසෙය්‍යාමිති² එවමාග; න³ චො චාගමණාති ථෙරෙ කීර විනෙන්සි, සමමාසලුඳොත වණ්ණිතඤ්ඤානම්පි අප්පි, අවණ්ණිතඤ්ඤානම්පි අප්පි, අයං පත බ්‍රාහ්මණො සබ්බමෙව වණ්ණෙතිති⁴ පඤ්ඤා⁵ විසංවාදෙති න ඛො පත සක්කා ඉමස්ස මුඛං උලෙකෙතුං⁶ ත⁷ පිණ්ඩපාතං රක්ඛිතුං පඤ්ඤා උජුං කචා කපෙය්‍යාමිති ඉදං චතතුමාරඤ්ඤා;⁸ අනන්තරං⁹ කපිට්ඨාති අබ්බතතරං කරිතා; එවරුපං චො බ්‍රාහ්මණ භො ගගමා ක්කාතං වණ්ණෙතිති ඉධ සබ්බසමාතිකඤ්ඤානං¹⁰ නාම කපිතං; යං නො මසනති අයං කීර බ්‍රාහ්මණො වසාසාරං¹¹ බ්‍රාහ්මණං උසුගති¹² තෙන පුච්ඡිත පඤ්ඤා අකථනං¹³ පට්ඨාසිංසමානො කප්පභාවං යදාචා වසාසාරෙන පුච්ඡිතං¹⁴ පඤ්ඤා පුතපුතං¹⁵ තස්ස නාමං ගණන්තො විජ්ජාරෙති කපෙසි;¹⁶ මයං පුච්ඡිතපඤ්ඤා පත යට්ඨිකොපියා උපපිළෙතො¹⁷ විස එකදෙසමෙව කපෙසිති අත්තනමනො අභොසි; තස්මා එවමාග; සෙසං සබ්බත් උත්තාතමෙවාති.

ගොපකමොගගලානිසුත්තං අට්ඨමං.

1. 4. 9.

එවමෙම සුගතාති මහාපුරාණමයුත්තං; තත් නදනුති¹ තස්මි අහු තස්මි දිවසෙති අනෙතා; උපවසනති එතාති උපපාසපො උප වසනති සිලෙන වා අතසනෙන වා උපෙනා හුළා වසනතිති අනෙතා; අයං පනෙත් අනුදායෙ; “ආයාමාවුසො² කපිත උපපාසපං ගමස්සාමා”ති ආදිසු හි පාති³ මොක්ඛදොසො උපපාසපො, “එවං අට්ඨවගසමනොගෙනො ඛො විසාසෙව උපපාසපො උපවුනෙත”ති. ආදිසු සිලං, “සුඤ්ඤා වෙ⁴ සද එග්ග සුඤ්ඤපොසපො සද”ති ආදිසු උපවාසො, “උපපාසපො නාම නාගරුජා”ති ආදිසු පඤ්ඤාති, “න හිකබ්බෙ තදනුපොසපෙ සතිකුක්කා අවාසා”ති ආදිසු උපවසි

- | | |
|-------------------------|-------------------------|
| 1. අට්ඨාසිති B. | 11. වසාසාර B, S |
| 2. සිස්සාමිති B. | 12. උසුගති B, උසුගති S. |
| 3. කපි B. | 13. පට්ඨාසිංසමානො B. |
| 4. වණ්ණෙති S. | 14. පුච්ඡිත S. |
| 5. පඤ්ඤා B. | 15. පුතපුතං B, S. |
| 6. මලෙකෙතුං S. | 16. කපෙති B, S. |
| 7. කෙතුං B | 17. උපපළෙතො B. |
| 8. චතතුං ආරදධං B, S. | 18. තදනුති . |
| 9. අනන්තරං S. 1 | 19. ආයාමෙ ආවුසො B. |
| 10. සබ්බසමාතිකඤ්ඤානං B. | 20. පාපි S. |
| | 21. සුඤ්ඤා F. |

කබ්බදිව්භො, ඉධාපි සොඥෙව අධිපොතො, සො පතෙස අව්ඨමි
 වාතුදාසි පනතරසිහෙදෙන තිව්ඨො, තස්මා සෙසදාය¹ නිවාරණත්ථං.
 පනතරසෙති වුත්තං, තෙන වුත්තං උපවසනාති එත්ථාති² උපසා
 සපො³ මාසපුණ්ණතාය පුණ්ණා සමුපුණ්ණාති පුණ්ණා, මා ඉති
 ව්‍යෙදා වුට්ඨති සො එත්ථ පුණ්ණොති පුණ්ණමා, එවං පුණ්ණාය
 පුණ්ණමායාති ඉමයමිං පදාදායෙ අත්ථො වෙදිතබ්බො; දෙසනති
 කාරණං; සෙනනති ඩං හික්ඛු සතෙස ආසනෙ නිසිදිට්ඨො සුච්ඡාති
 කස්මා භගවා ඕතස්ස අකපේත්ථා නිසිදුපෙයිති⁴ අයං කිරි හික්ඛු
 සට්ඨිමත්තානං පට්ඨාන හික්ඛුනං⁵ සඛ්‍යෙත්ථෙ, සට්ඨි හික්ඛු ගහෙත්ථා
 අරඤ්ඤ වසති, තෙ තස්ස සනතිනෙ කමමට්ඨානං ගහෙත්ථා සට්ඨති
 වායමනති⁶ මහාභුතාති පරිගණනති, උපාදරුපාති, නාමරුපං,
 පච්චයෙ,⁷ උක්ඛණ්‍යරමමණිකවිපස්සනං පරිගණනති, අප්පනෙ⁸
 සායං⁹ අාවරිපුපට්ඨානං අාගත්ථා වන්දිත්ථා නිසිනෙත පේරෙ මහා
 භුතපරිගණනාදිති පුච්ඡති, තෙ සබ්බං කපේන්ති මග්ගඋපඤ්ඤං
 පුච්ඡතා පත කපේතුං න සකෙක්ඛානති, අප්ප පේරෙ විනෙතයි මම
 සනතිනෙ එතෙසං ඔවාදස්ස පරිභාති¹⁰ තත්ථි ඉමෙ ව අාරාධිවිරියා
 විහරන්ති කුකකුටස්ස පාතියපිච්චකාලමත්තමපි¹¹ තෙසං පමාදකිරියා¹²
 තත්ථි, එවං සනෙතපි මග්ගඋපාති නිබ්බත්තෙත්තුං න සකෙක්ඛානති¹³
 අහං ඉමෙසං අඤ්ඤාසං න ජානාමි බුද්ධිවෙතෙත්ථා එතෙ භවිස්ස
 නති, ගහෙත්ථා තෙ සන්තසනතිකං ගච්ඡාමි අප්ප තෙසං සත්ථා වරිය
 වසෙත ධම්මං දෙසිස්සතිති¹⁴ තෙ¹⁵ හික්ඛු ගහෙත්ථා සන්තසනතිකං
 අාගතො, සත්ථාපි සායණසමයෙ¹⁶ අානන්දෙත්ථෙරෙන උපනිතං උදකං
 අාදාය සරිරං උතුං ගණ්ඨාපෙත්ථා මහාරමාදාසාසාදපරිවෙණෙ
 පඤ්ඤත්තවරබුද්ධාසනෙ නිසිදි, හික්ඛුසඛෙසාපි තං¹⁷ පරිවාරෙත්ථා
 නිසිදි, තස්මිං සමයෙ සුරියො අත්ථමෙති¹⁸ ව්‍යෙදා උග්ගච්ඡති මජ්ඣට්ඨා
 තෙව ච¹⁹ භගවා නිසිනෙතා, වන්දස්ස පහා තත්ථි සුරියස්ස පහා තත්ථි²⁰
 වන්දිමිසුරියානං පහං²¹ මනෙත්ථා ඡබ්බණ්ණා යමකබුද්ධිරත්ථො
 විජ්ජාතමානා පුඤ්ජපුඤ්ජා²² හුත්ථා දිසාවිදිසාසු ධාවන්තිති²³ සබ්බං

- | | |
|--|-----------------------------------|
| 1. සෙසදාය S. | 12. පමාදකිරියා B. පමාදවිහාරිතා S. |
| 2. පනතරසෙති වුත්තං තෙ
උපවසනාති එත්ථාති B. | 13. කසක්ඛා B. S |
| 3. උපසාසපොති S. | 14. දෙසාස්සති B. |
| 4. නිසිදුපෙයි S. පෙයිති B | 15. තෙත S. |
| 5. පට්ඨානං හික්ඛුනං B. S. | 16. සායණසමයං S. |
| 6. සට්ඨති වායමනති B. | 17. සෙසසාපි B. |
| 7. නාමරුපපච්චය B, S. | 18. අත්ථංගමෙති B. S. |
| 8. තෙ B. S. | 19. ධාතෙ B. S. |
| 9. තෙ B. | 20. වන්දිමිසුරියස්ස පහාතත්ථි S. |
| 10. පාරිභාති B. | 21. පහානං S. |
| 11. පාතිය පිච්චකාලමත්තමපි B. | 22. පුච්ඡා පුඤ්ජා B. |
| | 23. ධාවන්තිතං S. |

හෙට්ඨා චුත්තනගෙන විජාරෙතබ්බං; වර්ණගණනතුමි¹ නාමෙයා
 බමමකපිකසෙය්‍යවෙත්ථ ථාමො පමාණං යත්තකං² සකෙකාති තත්ත
 කං³ කපෙත්තබ්බං; එවං සන්තිසිත්තාය පරිහාය ථෙරෙ උට්ඨතිත්තා
 සත්ථාරං පඤ්ඤායා ඕකාසං කාරෙසි, තතො ගගවා සවෙ ඉමසමිං
 සීතකො පුච්ඡන්තො ආවරියො නො උපට්ඨිතොති⁴ සෙයතිකුටු උට්ඨ
 තිය්‍යනති එවං තථාගෙන අභාරවො තතො ගවිසාති, අථ නිසිත්තා
 වං⁵ (පුච්ඡියානති) ආවරිය අභාරවො තතො ගවිසාති එකයා හුත්තා
 බමමදෙසනං පටිච්ඡිතුං න සකකුණ්ණිකානති⁶ ආවරියෙ පත නිසිත්තො
 තෙපි⁷ නිසිදියානති තතො එකයා බමමදෙසනං පටිච්ඡිතුං සකකු
 ණ්ණිකානති ඉමිනා කාරණෙන ගගවා සීතයා⁸ අකපෙත්තා නිසිදු
 පෙතිති; ඉමෙ ණු ඔබා ගහනති විමතිපුච්ඡා විය කතා⁹ ථෙරෙ පත
 පඤ්ඤානං බකිනං¹⁰ උපාදවයං¹¹ පරිගණිත්තා අරගතං පතො
 මහාබිණ්ණසවො, තත්ථ එකයා විමති, ජාතනොනපි පත අජාතනොන
 විය හුත්තා පුච්ඡිතුං වට්ටති, සවෙ හි ජාතනොන විය පුච්ඡති ජාතාති
 අගනති තසා විසාපෙත්තො¹² එකදෙසමෙව කපෙති අජාතනොන
 විය පුච්ඡිතො පත කපෙත්තො ඉතො ව එතො ව කාරණං
 ආභරිත්තා පාකට්ඨං කත්තා කපෙති, නොපි පත අජාතනොනපි
 ජාතනොන විය පුච්ඡති, ථෙරෙ එවරුපං වචනං කිං කරියාතිති
 ජාතනොනොමෙව පත අජාතනොන විය පුච්ඡතිති වෙදිතබ්බො: ඡඤ
 මුලකාති තණ්හාමුලකා; එවරුපො සීයනති සවෙ ඔදුතො හොතු
 කාමො භරිතාලවණණං වා¹³ සීයනති පතෙති, සවෙ කාලො හොතු
 කාමො නිලුපාලවණණං වා අඤ්ඤාවණණං වා අතසි¹⁴ පුච්ඡ
 වණණං වා සීයනති පතෙති; එවං වෙදනොති කුසලවෙදනො වා
 සුඛවෙදනො වා සීයනති පතෙති; සඤ්ඤාදිසුපි එසෙවතො; ගගමා
 පත අතිතෙ පත්තා නාම තත්ථ, පතෙත්තොනපි ව ත සකකා තං
 ලඤ්ඤා; පච්චුපානොපි න ගොති, න හි ඔදුතො කාලිහාවං පතෙත්තා
 පච්චුපානොන කාලො ගොති, න කාලො ඔදුතො, දිසො වා රසො,
 රසො වා දිසො; දතං පත දත්තා සීලං වා සමාදිසිත්තා අතාගෙන

1. වර්ණගුමි B. S.

9. කපිතා B.

2. පමාණයුත්තං කපිතුං S.

10. පඤ්ඤානකිනං B. S.

3. තත්තං S. කපෙත්තබ්බං.

11. උපගබ්බං B. උදගං S.

දුක්ඛාපිත්තනි නවත්තබ්බං එවං B. S. 12 තසා තසා

4. කපෙති තං S. දුක්ඛාපිත්තනි

දිසාපෙත්තො b.

න වත්තබ්බං B.

මයපෙත්තො S.

5. උට්ඨිතොති B. S.

13. මනොසීලාවා B.

6. වි B. න සකකුණ්ණිකානති

මනොසීලාවර්ණණාවා

7. තෙ S.

සුචර්ණවර්ණණාවා S

8. සීතකසා S.

14. අසිත S. අපිත B.

බග්ගිසො වා හොමි බ්‍රාහ්මණො වාඨි පඤ්ඤානායං පඤ්ඤානායං හමජ්ඣති
 තස්මා අනාගතමෙව ගතිතං; ඔක්ඛාධිවචනාති ඔක්ඛානං ඔක්ඛි
 පණ්ණාසති නිත්තකොත හොතිඨි පුච්ඡති; මහාඥනා නෙතුති¹ තයො
 කුසල හෙතුති අදිසු භි හෙතුහෙතු වුතො; අවිජ්ජාප්‍රඤ්ඤානිසංඛාර
 දිනං සංඛාරණතො සංඛාරණහෙතු, කුසලාකුසලං අත්තපතො අත්ත
 නො විපාකදුතො උත්තමහෙතු, ඉධ පච්චයහෙතු අධිපෙට්ඨො, තත්ථ
 පඨවිධාතු මහාභූතා² ඉතරෙසං තිණ්ණං භූතානං උපාදුරුප්පයං ව
 පඤ්ඤාපතාය දස්සනත්ථාය හෙතු වෙව පච්චයො ව ඵචං හෙතෙසුපි
 යොජනා ඉවදිතබ්බා; එසෙසාති “පුට්ඨො හික්ඛවෙ වෙදෙති; පුට්ඨො
 සඤ්ජානාති පුට්ඨො වෙතෙති”ති වචනතො එසො තිණ්ණං බ්‍රහ්මානං
 පඤ්ඤාපතාය හෙතු වෙව පච්චයො ව; විඤ්ඤාණකකුණිකාති එත්ථ
 පටිසන්ධිවිඤ්ඤාණෙන³ තාව සද්ධිං ගබ්භපසයාසානං උපරිමපරිවෙජ්
 දෙන සමිතිංසරුපාති සමපසුත්තා ව තයො⁴ ඔක්ඛා උපපජ්ජති තං
 නාමරූපං පටිසන්ධිවිඤ්ඤාණස්ස පඤ්ඤාපතාය හෙතු වෙව පච්චයො
 ව; වක්ඛුත්ථාපර වක්ඛුපසාදෙ වෙව රූපාරමභ්ඤ්ඤා රූපං, සමපසුත්තා
 තයො ඔක්ඛා නාමං, තං නාමරූපං වක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස පඤ්ඤාපතාය
 හෙතු වෙව පච්චයො ව; එසෙවනතො සෙසවිඤ්ඤාණස්ස; ඔඨං සන
 හනනාති ඉධ⁵ නිත්තකොත නු ඛොති⁶ වචං පුච්ඡතො එවමාහ;
 සක්ඛාසද්ධිති න භොතිඨි ඉදං විචචං පුච්ඡතො එවමාහ;
 අසං රූපෙ අස්සාදෙති ඉමිනා පරිඤ්ඤාපරිවෙධො වෙව දුක්ඛ
 සච්ඡෙදා කපිතං; අසං රූපෙ අදිනිමොති ඉමිනා පහාතපරිවෙධො
 වෙව සමුදය සච්ඡෙදා; ඉදං රූපෙ නිස්සරණනති ඉමිනා සච්ඡිකිරිය
 පරිවෙධො වෙව නිරොධසච්ඡෙදා; යෙ⁷ ඉමෙසු තිසු ආනෙසු සම්මාදිවසී
 අදයො ධම්මා අයං භාවනාපරිවෙධො මහසච්චං, සෙසපදෙසුපි
 එසෙවනතො; ඔක්ඛිද්ධාති පරස්ස සවිඤ්ඤාණතො කායෙ; ඔක්ඛි
 නිමිත්තෙසුති ඉමිනා පත අනිත්ථිභවධම්මි සමගණනාති; සවිඤ්ඤාණ
 කෙසොසෙති වචනෙන⁸ වා අත්තතො ව පරස්ස ව කායො ගතිතොව
 ඔතිද්ධා ව සබ්බනිමිත්තකොතෙන අනිත්ථිභවධම්මං ගණනාති;⁹ අනිත්ත
 භොතිඨි අත්තතොති ධම්මා කතාති; භොතිභොති¹⁰ පුබ්බස්සාති¹¹
 කතරහම්මං අත්තති ධම්මා විපාකං දස්සනාති සස්සතදස්සනං¹²
 ඔක්ඛාමිතොති එවමාහ; නිශ්ඤානිසංසොනනාති තණ්හාපෙට්ඨ
 තොති; නිත්ත නිත්තාති තෙසු තෙසු ධම්මෙසු; සම්මිත්තනාතිති ඉමෙ

1. මහාඥන හෙතුති B.

7. සච්ඡෙදා B.

2. මහාඥනා B. මහාඥනානං 1.

8. වචනෙ S.

3. ව B. S.

9. ගණනා 1.

4. රූපපසුත්තා ව තයො ව B.

10. කතමිත්තානං B.

5. ඉදං B.

11. පුබ්බස්සාති

6. වචං වචනං 1.

12. සස්සතස්ස දස්සනං b.

භික්ඛු පකඨිකම්මට්ඨානං ජභිඤ්ඤා¹ අඤ්ඤං නවං කම්මට්ඨානං සම්ම
සන්තා² පලලඛිතං අභිජ්ඣිඤ්ඤා³ තසම්මං යෙව් අසනෙ අරහත්තං
පාපුණ්ණි⁴; සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානම්මෙවති.

මහාපුණ්ණමසුපතං නවමං.

1. 4. 10.

එවමෙම සුභානති විලවුණේම⁴ සුත්තං; තත්තු භුණ්ණිභුණං
භුණ්ණිභුණානති යං යං දිසං අනුච්චේතෙති තත්තු තත්තු භුණ්ණි
භුතමෙව. අනුච්චේතෙති පඤ්ඤාපසාද පඨිමණ්ඩිතාති අකඨිති
උම්මේලේතා තතො තතො ච්චේතෙති අත්තමිසො හත්තුකකුච්ච
පාදකුකකුච්චානම්මි⁵ අහංවං දිස්වා; අසපුට්ඨිසොති පාපපුට්ඨිසො;
නොසෙසං සනෙතති යසම්ම අනෙකං අනිං විය සො තං ජාතිතුං
ත සනෙතාති තසම්ම එවමාසංසු; එතෙනෙව නයෙත ඉතො පරෙසු⁶
අනෙකං වෙදිතෙබ්බං; අසද්ධිමිසමනාසනෙතාති පාපබ්බමසමනා
නතො, අසපුට්ඨිසනෙතාති අසපුට්ඨිසනෙවතො; අසපුට්ඨිසනෙතාති
අසපුට්ඨිසනෙතා⁷ විත්තතො;⁸ අසපුට්ඨිසමනෙතාති අසපුට්ඨිසනෙතා
මනෙතතො;⁹ අසපුට්ඨිසමනෙතාති අසපුට්ඨිස¹⁰ වාචං හාසිතා;
අසපුට්ඨිසනෙතාති අසපුට්ඨිසනෙතාතං තතො; අසපුට්ඨිස
දිව්සිති අසපුට්ඨිසදිව්සියා සමනාසනෙතා; අසපුට්ඨිසද්වනෙති අසපුට්ඨි
සෙති දුතබ්බං¹¹ දුතං; භාසාසං¹² මිත්තාති තෙ අසං මිත්තා; අනභව්‍යා
බ්‍යාබ්‍යාසි¹³ වෙතෙතිති පාණං හතිසාමි අදිත්තං අදිසිසාමි
මිත්තං¹⁴ වරිසාමි දසකුසලකම්මපථෙ සමාදාය වත්තිසාමිති එවං
අත්තතො දුක්ඛත්ථාය¹⁵ විත්තතාති; පරව්‍යාබ්‍යාසාති¹⁶ යථා¹⁷
අසුකො අසුකං පාණං හනති¹⁸ අසුකසං සන්තතං අදිත්තං අදිසිති
දසකුසලකම්මපථෙ සමාදාය වත්තිති එවං තං¹⁹ අනෙකෙසාමිති
එවං පරසං දුක්ඛත්ථාය විත්තතාති; උභයව්‍යාබ්‍යාසාති අහං අසුකඤ්ඤි
අසුකඤ්ඤි ගතෙති දසකුසලකම්මපථෙ සමාදාය වත්තිසාමිති එවං
උභයදුක්ඛත්ථාය විත්තතාති; අනභව්‍යාබ්‍යාසි මනෙතතිති අදිත්ත අහං
දසකුසලකම්මපථෙ සමාදාය වත්තිසාමිති මනෙතතො අත්තව්‍යා

1. පඤ්ඤා S.
2. නව කම්මට්ඨානං b.
සමපසන්නා b.
3. අභුජ්ඣා 1.
4. විලවුණේම S.
5. හත්තුකකුච්චානම්මි b.
6. පරෙසු ච්චේතෙති S.
7. විත්තතා b.
8. විත්තිතා S. විත්තිතො b.
9. මනෙතා S. මනෙතො S.

10. අසපුට්ඨිස b.
11. දුතබ්බ S.
12. භාසාසං b, S.
13. බ්‍යාබ්‍යාසි b, S.
14. මිත්තං S.
15. දුක්ඛතාය 1.
16. පරව්‍යාබ්‍යාසි
මනෙතති S.
17. යථා යථා b.
18. හනති b. S.
19. එවං නං එවං b,

බාධාය මනෙතති නාම, අසුකං දසඅකුසල¹ කම්මපපේසු² සමාදූපෙය්‍යා මිති³ මනෙතනෙතා පරව්‍යාබාධාය මනෙතති නාම; අසෙසුකං සද්ධිං මයං උගොපි එකතො හුචා දසඅකුසලකම්මපපේ සමාදාය වතතිත්‍යා මාති මනෙතනෙතා උගයව්‍යාබාධාය මනෙතති නාම; අසක්කවිමං දුතං දෙවීති දෙය්‍යබම්මමපි පුග්ගලමපි න සක්කරොති දෙය්‍යබම්මං න සක්කරොති නාම, උග්ගකුලාදිදොස සමන්තාගතං⁴ අභාරං දෙති න සම්පන්නං⁵ කරොති පුග්ගලං න සක්කරොති නාම, තිසිදකව්‍යානං⁶ අසමච්ඡිතා යත් වා තත්⁷ වා තිසිදූපෙචා යං වා තං වා අඛාරකං⁸ ධූපෙචා දුතං දෙති; අසහස්සාති න අත්තනො හත්තෙන දෙති⁹ දසකම්මකරුදිති¹⁰ දූපෙති; අවිභනිකච්ඡාති¹¹ තෙට්ඨා වුත්තනගෙත දෙය්‍යබම්මමපි පුග්ගලමපි න වතතිකාරං කචා දෙති; අපමිදුකනීති¹² ඡබ්බිභුකාමො හුචා වම්මිනෙ උරගං¹³ පක්ඛිපනෙතා මය දෙති; අනාගමනදිට්ඨිකොති නො ඵලපාටිකංචි හුචා දෙති; නත් උප්පජ්ජති න දුතං දචා තිරයෙ උපපජ්ජති යං පන තෙනෙව¹⁴ පාපලභිකාය මිච්ඡාදස්සනං ගතිතං තාය මිච්ඡා දිට්ඨියා තිරයෙ උපපජ්ජති; සුක්ක¹⁵ පකෙඛා වුත්ත පටිපක්කතගෙත වෙදිතබ්බො; දෙවමසත්තනාති ඡකාමාවචරදෙව්‍යා; මනුස්සමහත්ත නාති තිණණං කුලානං¹⁶ සම්පතති; සෙසං සබ්බත් උත්තානමේවාති¹⁷ ඉදං පන සුත්තං සුභවට්ඨවසෙන කපිතතති.

සුළුසුළුමසුත්තං දසමං.

තිට්ඨෙනා පඨමො වගගා.

2. 4. 1.

එවමෙම සුත්තනි අනුපදසුත්තං; තත් එනදවොචාති එතං පණ්ඩිතොති ආදිනා තයෙන බම්මසෙනාපතිසාරිපුත්තපෙරරුග්‍ය යුණ් කථං අවොච, සෙසපේරෙසු¹⁸ හි මහාමොග්ගලානපෙරරුග්‍ය ඉද්ධිමාති

- | | |
|------------------------------|------------------------|
| 1 අසුකං දකුසල S. | 12 අපමිදුකනී b, S. |
| 2. කම්මපපේ b. S. | 13. වම්මිකෙසෙඛං S. |
| 3. සමාදාපකාමිති b. | වම්මිකෙසෙඛං b. |
| සමාදායවතතිත්‍යාමිති S. | 14. තෙන b. S. |
| 4. කුලාය සමන්තාගතං S. | 15. සුක්ක b, 1. |
| 5. පසන්නං b. | 16. තිණණං කුලානං b. |
| 6. තිසිකව්‍යානං b. | 17. මේව b. S. |
| 7. යත් යත් b. යත් යත් W, 2. | 18. දෙවදහවසෙනා පඨමො b. |
| 8. ඛාරකං S. | 19. කසම් අවොච |
| 9. අත්තනො හත්තෙන තදෙති B, S. | අවසෙසපෙරෙසු S. |
| 10. දසකම්මකරුදිති S. | කසම් අවසෙස |
| 11. අවිතති කචාති S. | පෙරෙසු b. |

ගුණො පානවො, මහාකයාපයා බුතවාදෙති, අනුරුඳුතේරයා දිබ්බ වක්ඛුකොති, උපාලිතේරයා විතයබ්බෙති, රෙවතතේරයා කුබ්බි¹ කුබ්බාතිරහොති, ආනන්දතේරයා බුහුසුතොති, එවං තෙසං² තෙසං ථෙරුතං තෙ³ තෙ ගුණො පානවො, සාරිපුත්තතේරයා පන⁴ අපාකවො, කසමා පඤ්ඤවිජනා⁵ හි ගුණො නාමි⁶ කසකයා අකපිතං⁷ ජාතිදුං ඉති භගවා සාරිපුත්තයා ගුණෙ කතෙට්ඨාමිති⁸ සභාගපරිසාරය සතති පාතං ආගමෙසි, විසභාගපුත්තලානං හි⁹ සතතිතෙ වණ්ණං කතෙට්ඨං න වට්ඨති¹⁰ තෙ වණ්ණෙ කපිගමානෙ¹¹ අවණ්ණෙමෙව කතෙට්ඨති, ඉමසමිං පන දිව්‍යෙ ථෙරයා සභාගපරිසාර සතතිපති, තසා සතති පතිතභාවං දිව්‍යා සන්තා¹² වණ්ණං කතෙට්ඨෙතා ඉමං දෙසනං ආරති; තත් පණ්ඩිතොති බාහුකුසලතා ආයතනකුසලතා පරිච්චසමුප්පාද කුසලතා ආනාආනකුසලතාති ඉමෙහි වතුති කාරණෙහි පණ්ඩිතො; මහාපඤ්ඤාති ආදිපු මහාපඤ්ඤාදිහි සමිත්තාගතොති අන්තො; තත්ථිදං මහාපඤ්ඤාදිතං නාතතත : තත් කතමා මහාපඤ්ඤා මහතෙත සීලකම්මෙති පරිගණකාතිති¹³ මහාපඤ්ඤා, මහතෙත සමාධිකම්මෙති පඤ්ඤාකම්මෙති විමුත්තකම්මෙති විමුත්තකම්මෙතිදයානකම්මෙති පරිගණකාතිති මහා පඤ්ඤා, මහතොති ආනාආනාති, මහා¹⁴ විහාරසමාපතියො මහතොති අරියසම්මාති, මහතෙත සතිපට්ඨානෙ, සම්මප්පධානෙ, ඉද්ධිපාදෙ¹⁵ මහතොති ඉද්ධියාති, බලාති, බොජ්ඣංගියාති, මහතෙත අරියමිත්තෙ, මහතොති සාමඤ්ඤාථලාති, මහාඅභිඤ්ඤායො¹⁶ මහතො පරමන්තං¹⁷ තිබ්බාතං පරිගණකාතිති මහාපඤ්ඤා; කතමා පුට්ඨපඤ්ඤා; පුට්ඨතානා බෙතිසු¹⁸ යුග්මං පච්චතතීති පුට්ඨපඤ්ඤා; පුට්ඨ තානා බාහුසු, පුට්ඨ තානා ආයතනෙසු, පුට්ඨ තානා අන්තෙසු,¹⁹ පුට්ඨ තානා පරිච්චසමුප්පාදෙසු, පුට්ඨ තානා සුඤ්ඤාතමිච්චපලබ්භෙසු,²⁰ පුට්ඨ තානා²¹ අන්තෙසු, බෙතිසු, තීරුතතීසු, පරිගණකෙසු, පුට්ඨ තානා සීලකම්මෙතිසු, පුට්ඨ තානා සමාති, පඤ්ඤා, විමුත්තති, විමුත්තතිඤ්ඤාදයානකම්මෙතිසු; පුට්ඨ තානා ආනා ආනෙසු, පුට්ඨ තානා විහාරසමාපතියු, පුට්ඨ තානා අරියසම්මෙතිසු, පුට්ඨ තානා සතිපට්ඨානෙසු,²² පුට්ඨ තානා සම්මප්පධානෙසු, ඉද්ධිපාදෙසු, ඉද්ධියෙසු, බෙතිසු, බොජ්ඣංගියෙසු, පුට්ඨ තානා අරියමිත්තෙසු, සාමඤ්ඤා

1. ථෙරුතං S.	13. පරිගණකෙතිති B S.
2. පච්චං b.	14. මහතෙත B.
3. ථෙරුතං b.	15. ඉද්ධිපාද S.
4. සාරිපුත්තතේරයා S.	16. මහතො අභිඤ්ඤායො b.
5. පඤ්ඤවිජනා B, S.	17. පරමන්තං S.
6. ගුණො B, S.	18. තිබ්බෙතිසු S.
7. අකපිතං B. අකපිතතො S.	19. ආයතනෙසු B.
8. කපිගමාති B.	20. සුඤ්ඤාතමිච්චපලබ්භෙසු S.
9. පුත්තලානං S.	21. ආනෙසු W Z.
10. කතවට්ඨති S.	22. පුට්ඨතා සතිපට්ඨානෙසු
11. කපිගමානෙ b. S.	සම්මප්පධානෙසු S.
12. සභාව S.	

එලෙස, අභිඤ්ඤාසු, පුට්ඨ නානා ජනසංඛාරණ ධර්මෙ සමනිකකම්ම පරමන්තෙ නිබ්බානෙ ඤාණං පවත්තතිති පුට්ඨඤ්ඤා; කතමා භාසු පඤ්ඤා¹ ඉධෙකච්චා; භාසුබහුලො,² වෙදබහුලො, කුට්ඨිබහුලො, පාමොඡ්ඤ්ඤාලො,³ සීලං පරිපුරෙති, ඉන්ද්‍රියසංවරං පරිපුරෙති, භොජනෙමත්තඤ්ඤාලො, ජාගරියානුසොගං, සීලකඩකං, සමාධිකඩකං පඤ්ඤාකඩකං, විමුක්ඛකඩකං, විමුක්ඛඤ්ඤාදක්ඛනකඩකං, පරිපුරෙතිති භාසුපඤ්ඤා භාසුබහුලො පාමොඡ්ඤ්ඤාලො ධානාඝානං පරිච්ඡිතිති⁴ භාසුපඤ්ඤා,⁵ භාසුබහුලො විහාරසමාපත්තියො පරිපුරෙතිති භාසුපඤ්ඤා, භාසුබහුලො අරියසම්මානි පරිච්ඡිතිති⁶ සතිපට්ඨානෙ, සම්මප්පාධානෙ, ඉද්ධිපාඤ්ඤා, ඉන්ද්‍රියානි, බලානි, බොජ්ඣංගානි, අරිය මග්ගං⁷ භාවෙතිති භාසුපඤ්ඤා; භාසුබහුලො⁸ භාමඤ්ඤාථායාති සච්ඡිකරෙති⁹ අභිඤ්ඤායො පරිච්ඡිතිති භාසුපඤ්ඤා; භාසුබහුලො වෙද කුට්ඨිපාමොඡ්ඤ්ඤාලො පරමන්තං නිබ්බානං සච්ඡිකරෙතිති භාසු පඤ්ඤා; කතමා ජවනපඤ්ඤා; යං කිඤ්චි රූපං අනිත්‍යානාගත පච්චුප්පන්නං¹⁰ දුරෙ සන්තිකෙ වා¹¹ සබ්බං රූපං අනිච්චතො බිප්පං ජවතිති ජවනපඤ්ඤා; දුක්ඛතො බිප්පං අනත්තතො බිප්පං ජවතිති ජවනපඤ්ඤා; යා කාචි වෙදනා -පෙ- යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අනිත්‍යානාගතපච්චුප්පන්නං¹² සබ්බං විඤ්ඤාණං අනිච්චතො දුක්ඛතො අනත්තතො බිප්පං ජවතිති ජවනපඤ්ඤා; වක්ඛු¹³ -පෙ- ජරුමරණං අනිත්‍යානාගතපච්චුප්පන්නං අනිච්චතො, දුක්ඛතො, අනත්තතො බිප්පං ජවතිති ජවනපඤ්ඤා; රූපං අනිත්‍යානාගතපච්චුප්පන්නං අනිච්චං බයථෙඨන, දුක්ඛං බයථෙඨන, අනත්තං අසාරකථෙඨනාති කුලසිඤ්ඤා තීරසිඤ්ඤා විභාවසිඤ්ඤා විභූතං කඤ්ඤා රූපතීරෙධෙ තිබ්බානෙ බිප්පං ජවතිති ජවනපඤ්ඤා; වෙදනා සඤ්ඤා සංඛාරා විඤ්ඤාණං වක්ඛු ජරු මරණං¹⁴ අනිත්‍යානාගත පච්චුප්පන්නං අනිච්චං බයථෙඨන -පෙ- විභූතං කඤ්ඤා ජරුමරණතීරෙධෙ තිබ්බානෙ බිප්පං ජවතිති¹⁵ ජවනපඤ්ඤා; රූපං අනිත්‍යානාගතපච්චුප්පන්නං -පෙ- විඤ්ඤාණං, වක්ඛු -පෙ- ජරු මරණං¹⁶ අනිච්චං සංඛාතං පටිච්චසමුප්පන්නං බයධම්මං වයධම්මං විරුගධම්මං නිරුධධම්මනති¹⁷ කුලසිඤ්ඤා තීරසිඤ්ඤා විභාවසිඤ්ඤා විභූතං කඤ්ඤා ජරුමරණතීරෙධෙ තිබ්බානෙ බිප්පං ජවතිති ජවනපඤ්ඤා; කතමා තික්ඛපඤ්ඤා; බිප්පං කිලෙසං¹⁸ ජිහ්වතිති තික්ඛපඤ්ඤා;

1. භාසුපඤ්ඤා S.
2. භාසුබහුලො B, S.
3. පාමොඡ්ඤ්ඤාලො B, S.
4. භාසුපඤ්ඤා B, S.
5. පරිච්ඡිතිති S. පරිච්ඡිතානිති S.
6. ච්ඡිතිති S. භාසුපඤ්ඤා S.
7. පරිච්ඡිතිති B, S.
8. අරියමග්ගං S.
9. විහාරසමාපත්තියො B.
10. ඤාණතීති 1,

11. - පෙ - S.
12. සන්තිකෙ ත. B.
13. - පෙ - S.
14. වක්ඛු B, S.
15. වක්ඛු -පෙ- ජරුමරණං B, S.
16. ව S.
17. පච්චුප්පන්නං විඤ්ඤාණං.
වක්ඛු ජරුමරණං B
18. ධම්මං 1.
19. කිලෙසං B, S.

උපපතං කාමචිතකකං. තාධිවාසෙති, උපපතං ව්‍යාපාදචිතකකං,
 උපපතං විනිංසා චිතකකං, උපපතනුපපතන පාපකෙ අනුසලෙබ්‍රමෙ,
 උපපතං රුහං, දෙසං, මොහං, මොහං, උපතාහං, මකං, පලාසං,¹
 ඉසං, මිට්ඨිකං, මායං, සායං, ධර්මං, භාරතං. මානං, අතිමානං,
 මදං, පමාදං, සඤ්ඤාකිලෙසෙ, සඤ්ඤා දුට්ඨිකෙ, සඤ්ඤා අතිභිඤ්ඤා,
 සඤ්ඤා භවතාමිතෙ කමෙව තාධිවාසෙති පජ්ඣති විනොදෙති ව්‍යානං²
 කරෙති අනාචාරිකමෙති තිත්තපඤ්ඤා; එකමිති³ ආසනෙ ව්‍යානං
 අරිමෙය්‍යා ව්‍යානං ව සාමන්තපාරිසුද්ධිං⁴ ව්‍යානං පටිපත්තිදායකං ඡ ව්⁵
 අතිඤ්ඤායො අධිගතා ගොතති සමුත්තං පසාදිතං⁶ පඤ්ඤායාති තිත්ත
 පඤ්ඤා; තතමා නිබ්බේධිතපඤ්ඤා ඉධිකෙවො සබ්බසංඛාරෙසු උපබ්බත
 බහුලො භොති උත්තංසබ්බලො⁷ උත්තංසබ්බලො අරතිබහුලො
 අනාර්තිබහුලො බහිමුලො න⁸ රමති සබ්බසංඛාරෙසු අනබ්බිඤ්ඤා
 පුබ්බං⁹ අපාදාලිතපුබ්බං ලොභකකිං නිබ්බේධිත පදාලිතීති
 නිබ්බේධිතපඤ්ඤා¹⁰ අතිබ්බිඤ්ඤා පුබ්බං අපාදාලිතපුබ්බං දෙසකකිං
 මොහකකිං, මොහං, උපතාහං, -පෙ- සඤ්ඤා භවතාමිතෙ කමෙව
 නිබ්බේධිත පදාලිතීති නිබ්බේධිතපඤ්ඤා; අනුපදසුතනවණ්ණනානති
 සමාපතතිවසෙත වා සානාමිතවසෙත වා අනුපටිපාටියා බමුවිපසානං
 විපසාදි¹¹ එවං විපසාදෙනා අභිමානෙත¹² අරහතං පතො
 මහාමොග්ගලානෙතෙරෙ පත සතති දිවසෙති, එවං සතොපි
 සාරිපුතතෙරෙ¹³ මහාපඤ්ඤානතෙරෙ, මහාමොග්ගලානෙතෙ
 රෙති සාවකානං සමමසනවාරං¹⁴ ගම්මිකාපියා උපටිලෙකො විය
 එකෙකෙදෙසමෙව¹⁵ සමමසනො සතදිවසෙ වාගම්මිකා; අරහතං
 පතො, සාරිපුතතෙරෙරෙ අපෙති; බුද්ධානං පවෙක බුද්ධානං ව
 සමමසනවාරං සාවකානං සමමසනවාරං නිපාදෙසං සමමසි. එවං
 සමමසනො අභිමානං වාගම්මිකා¹⁶ අරහතතඤ්ඤා නිපාදිතා¹⁷ අඤ්ඤාසි
 අපෙති; බුද්ධා ව පවෙකබුද්ධා ව අඤ්ඤා සාවකො නාම පඤ්ඤාය
 මයා පතබ්බං පතං සමමසනො නාම න ගම්මිකානීති, ගම්මිකා පුරිසො
 වෙණ්ණසංඝං¹⁸ ගම්මිකානීති මහාජලං¹⁹ වෙණ්ණං²⁰ දිසා ජලං ඡිද්ධානසං
 පපඤ්ඤා ගම්මිකානීති අතතෙරෙත ගතං පවෙසෙති; සමපතනමෙව
 ගම්මිකා බුද්ධා ව අගෙත ව ඡිද්ධානො ආදාය පතකමෙය්‍ය, සො කිඤ්ඤාපි

- | | |
|---------------------------------|---------------------------------|
| 1. පලාසං. h. S. | 11. විපසාදිතං. h. S. |
| 2. බන්ධනී S. බන්ධනී. b. | 12. අභිමානෙත S. |
| 3. මහාමිතං b. S. | 13. සාරිපුතතෙරෙ b. S. |
| 4. මහාමිතං සාමන්තපාරිසුද්ධිං b. | 14. සමමසනවාරං b. සමමසනවාරං. S. |
| 5. පටිපත්තිදායකං ව S. | 15. එකෙකෙදෙසමෙව b. S. |
| 6. පුබ්බං S. | 16. අභිමානං වා ගම්මිකා b. |
| 7. උත්තංසබ්බලො S. | 17. අපෙති, 1. |
| 8. බහිමුලො බහිමුලො නමිති h. | 18. ගම්මිකා. b. S. |
| 9. අතිබ්බිඤ්ඤා S. | 19. මහා ජලං. S. |
| 10. නිබ්බේධිතපඤ්ඤා S. | 20. වෙණ්ණං. b. S. දිවසෙණ්ණං. 1. |

පඨමකරං භවන්ති යට්ඨිං පත සාරං වං උජ්ඣං වං න ලභති, අපරෙ¹ තථාරූපමේව වෙණුං දිඤ්චා සචෙ සමපතනං යට්ඨිං ගණ්ඨිකාමි, සාරං වං උජ්ඣං වං න ලභිකාමිති කච්ඡං ඛණ්ඩා මහනෙතන සපෙතන වෙණුපථං ජිද්දිතා සාරුවෙව උජ්ඣං ව යට්ඨිකා උච්චිතිතා ආදාය පක්කමෙය්‍ය අයං කීඤ්චාපි පච්ඡා භවන්ති² යට්ඨිකා පත සාරං වෙව උජ්ඣං ව ලභති, එවං සමපදම්දං වෙදිතඛං: ඉමෙසං ද්විත්තං පෙරුතං පඨානං³ එවං පත අභිමාසං වායමිති: ධම්මසෙතාපති සාරිපුත්ත පෙරුතෙ සුකරඛත⁴ ලෙණදායෙර භාගිනෙතය්‍යා දීඝතඛපරිඛාපකය්‍ය වෙදනාපරිග්ගහසුත්තනෙත⁵ දෙසියමානෙ දසඛලං චිජමානො⁶ සීතො දෙසනානුසාරෙණ සුඤ්ඤං⁷ පෙසෙචා පඛච්ඡතදිවසනො⁸ පහතරසමෙ දිවසෙ සාවකපාරමිඤ්ඤය්‍ය මත්තං පතා සත්තසට්ඨි සුඤ්ඤාති පටිවිජ්ඣිතා සොලස විධිපඤ්ඤං⁹ අනුප්පතො, නාථිදං¹⁰ ගිහිකමෙ සාරිපුත්තය්‍ය අනුපදබ්බමවිපස්සනාසාති යං අනුපදබ්බම විපස්සනං විපස්සතිති¹¹ අනුපදබ්බමවිපස්සනා වුත්තා, තත්ත අනුපදබ්බම විපස්සනායං සාරිපුත්තය්‍ය ඉදං හොති, ඉදං වත්තඛං තං තං විපස්ස නානොට්ඨාසං සකායෙතං වුත්තං; පඨමෙ කානෙති යෙ පසත්ථි කානෙ¹² අනෙතා සමාපතතියං ධම්මං, නායාසොති¹³ තෙ අයං; අනු පදබ්බමජිතා හොනාතිති අනුපටිපාටියා වචන්තා පරිච්ඡිත්තා සුඤ්ඤා විදිතා හොතති; කථං: පෙරෙ යි¹⁴ තෙ ධම්මෙ ඔලොකෙනො¹⁵ අති තිරෙපනලක්කණො විතකෙකා වත්තතිති ජානාති, තථා අනුමජ්ජන ලක්කණො විචාරෙ, එරණලක්කණො පිති, සාතලක්කණො සුඛං, අවිකෙටලක්කණො විතෙතකය්‍යතා, ජුහතලක්කණො එය්‍යො, වෙදසිතලක්කණො වෙදනා, සඤ්ජානනලක්කණො සඤ්ඤා, වෙතසිත ලක්කණො වෙතනා, විජානනලක්කණො විඤ්ඤාණං, කතතුකම්මතා¹⁶ ලක්කණො ජනෙ, අධිමොක්කලක්කණො අධිමොක්කො, පග්ගහ ලක්කණො¹⁷ විරියං, උපට්ඨානලක්කණො සති, මජ්ඣිතලක්කණො උපෙචා,¹⁸ අනුතය මනසිකාරලක්කණො මනසිකාරෙ වත්තතිති ජානාති, එවං ජානනො¹⁹ අතිතිරෙපනට්ඨන විතකං සතාව භාවනො²⁰ වචන්තෙපති-පෙ-අනුතයමනසිකරණට්ඨන²¹ මනසිකාරං

1. ව. S.

2. පච්චාග්චරිති 1.

3. සමමයනවාර්තං b. S.

4. සුකරඛත S.

5. සුසත්ත b.

6. ඡිජමානො b, චිජමානො S.

7. පදගතඤ්ඤාණං b.

8. පට්ඨාය S.

9. සොලසවිධං පඤ්ඤං b.

10. නාථිදං S.

11. ධම්මවිපස්සනායාති

අනුපද බ්බම විපස්සනං b.

විපස්සිති 1.

12. පඨමෙකානෙති b.

පඨමජ්ඣානෙත b.

13. නායාසොති S.

14. කථනෙතෙපෙරෙ යි S.

15. ඔලොකෙනෙත 1.

ඔලොලෙචා S.

16. කම්මතා b. S.

17. පග්ගහලක්කණං b.

18. උපෙචා b. S.

19. ජානං b. S.

20. සතාවනො S.

21. අනුතය මනසිකරණට්ඨන b.

සභාවභාවතො¹ වචනපෙති, තෙන චුතං ඤායංස ඛම්මා අනුපද
 චච්ඡේදිනා භොගනීති; විදිනා උපපජ්ජනීති උපපජ්ජමානා; විදිනා
 පාකවාච හුඤ්ඤා උපපජ්ජනති; විදිනා උපපජ්ජනනීති තිව්ච්ඡානාපි
 විදිනා පාකවාච හුඤ්ඤා තිව්ච්ඡනති; විදිනා අඛණ්ඩං ඔවජනනීති තිරුඤ්ඤා
 මානාපි² විදිනා පාකවාච හුඤ්ඤා තිරුඤ්ඤනති; එතං පත තං සද්ධානං
 චෙව සද්ධානසමුප්පාදනං³ මොචෙතබ්බං; යදා හි තෙනෙව අඛණ්ඩ
 උපපජ්ජන තං අඛණ්ඩං ත සකකා චුඤ්ඤා, එවමෙව තෙනෙව විපෙතන
 ත සකකා විපෙතනං⁴ උපපාදෙ වා සීති වා භවෙතා වා ත සකකා
 ජානිතුනති එවං තාව⁵ තං සද්ධානං මොචෙතබ්බං; යදි පත දො
 විතතාති එකතො උපපජ්ජෙය්‍යං, එකෙන විපෙතනන එකසං උපපාදෙ
 වා සීති වා භවෙතා වා සකකා භවෙය්‍ය ජානිතුං; දො පත එතො වා
 වෙදනා වා සද්ධානං වා විතතාති වා එකතො⁶ උපපජ්ජන
 නාති නාම නපි එකකමෙව උපපජ්ජනී එවං ඛණ්ඩවිතතා⁷ මොචෙ
 තබ්බං; එවං සතො කපං මහාපෙරංස අනො සමාපත්තියං සොලස
 ඛම්මා විදිනා පාකවා භොගනීති වජ්ජරමණානං පරිඤ්ඤානං⁸
 පෙරෙන හි වජ්ජරෙව⁹ ආරමමණෙව පරිඤ්ඤානං¹⁰ තෙනො
 තෙන ඛම්මානං උපපාදං ආවජ්ජනනං¹¹ උපපාදෙ පාකවා භොගි,
 ඤානං ආවජ්ජනනං ඤානං පාකවා භොගි, භෙදං ආවජ්ජනනං
 භෙදෙ පාකවා භොගි, තෙන චුතං විදිනා උපපජ්ජනති විදිනා
 උපපජ්ජනනීති විදිනා අඛණ්ඩං ඔවජනනීති; අනුපාදානනීති
 ඉමිනා උදයං පසාති; හුඤ්ඤා පති¹² අඛණ්ඩනීති ඉමිනා වයං පසාති;
 අනුපාදානනීති¹³ රහවසෙන අනුපාදානනීති¹⁴ හුඤ්ඤා; අනුපාදානනීති
 පරිභවසෙන අනුපාදානනීති¹⁵ අනුපාදානනීති තණ්හාදිවිකිකාසෙති
 අනුපාදානනීති; අනුපාදානනීති¹⁶ ජන්තරාසෙන අනුපාදානනීති¹⁷ විපාකානනීති
 කාමරාසෙන විපාකානනීති; විසංසාරෙන විපාකානනීති තිව්ච්ඡානාදි¹⁸
 කතො; මොචෙතානි එවං විපෙතන විපෙතන විපෙතන; තත්ත දො
 මරියාදි නිලෙසමරියාදි ව ආරමමණමරියාදි ව සචෙ හිංසා අනො
 සමාපත්තියං පවිසෙත සොලසඛම්මෙව ආරමම රහාදෙයො උපපජ්ජෙය්‍යං

- | | |
|------------------------|---------------------------------|
| 1. සභාවභාවතො b. | 10. පරිඤ්ඤානං b. |
| 2. තිරුඤ්ඤා මානාපි b S | 11. ආවජ්ජනනං b. |
| 3. සද්ධානසමුප්පාදනං b. | 12. පටි b. S. |
| සද්ධානසමුප්පාදනං ව 1. | 13. අනුපාදානනීති පරිභවසෙන b. |
| සද්ධානසමුප්පාදනං ව 8. | අනුපාදානනීති b, තනුපාදානනීති b. |
| 4. සකකා b. | 14. අනුපාදානනීති b |
| 5. එතො ව 1. | 15. අනුපාදානනීති S. |
| 6. වා b. | 16. අනුපාදානනීති b. |
| 7. සද්ධානසමුප්පාදනං b. | 17. අනුපාදානනීති b. |
| 8. පරිඤ්ඤානං b. | 18. විපාකානනීති b. |
| 9. වජ්ජරෙව b. | 19. නිපාදනාදි b. |

කිලෙසමරියාදෙන¹ කතා² හවෙය්‍ය තෙනසු පනස්ස එතොපි න උප්පන්නොති කිලෙසමරියාද නත්ති³ සචේ පනස්ස අතොතා සම පතතිං පච්චෙන සොළසධිමෙම ආවජේරන්තරායා එකච්ච ආපාථං⁴ ආගච්චෙය්‍යං එකච්ච නාගච්චෙය්‍යං⁵ එවමස්ස ආරම්භමරියාද හවෙය්‍යං, තෙ පනස්ස⁶ ධිමෙම ආවජේරන්තරායා ආපාථං අනාගත ධිමෙමා⁷ තාම නත්ති ආරම්භමරියාදපි නත්ති; අපරපි⁸ ද්වෙමරියාද විකම්මනමරියාද ව සමුච්චෙදමරියාද ව තාසු සමුච්චෙද මරියාද උපරි ආගමස්සාති, ඉමසමිං පන ණතෙ විකම්මනමරියාද අධිපෙපතා තස්ස විකම්මනපච්චතීකතතා නත්ති විමරියාදිකතත වෙතසා විහරති; උත්තරිං⁹ නිස්සරණතති ඉතො¹⁰ උත්තරිං නිස්සරණං; අසුඤ්ඤ සුචුත්තෙසු උත්තරිං නිස්සරණතති නිබ්බාතං වුත්තං ඉධ පන අනන්තරො¹¹ විසෙසො අධිපෙපතොති වෙදිතබ්බො; කම්බුලිකාති¹² තස්ස පජානතස්ස බහුලිකරණෙන; අත්තෙතවස්ස භොතිති තස්ස ථෙරස්ස අත්ති යෙව්¹³ දළහතරං භොති; ඉමිතා නයෙන සෙසවාරෙසුපි අත්තො වෙදිතබ්බො; දුතියවාරෙ පන සමප සාදනවෙතින සමපසාදෙ සභාවභාවතො¹⁴ වචන්තෙති; වතුන්තවාරෙ පන¹⁵ උපෙකතාති සුච්චානෙ වෙදනුපෙඛාව;¹⁶ සසාදන්තා¹⁷ වෙත සො අනාභොතොති යො සො යදෙව නන්ත සුඛතති- වෙතසො ආභො ගො එතෙතෙනං ඔලාරිකං පඤ්ඤායති¹⁸ එවං පසාදන්තාව¹⁹ වෙත සො අනාභොතොති²⁰ වුත්තො තස්ස අභාවාති²¹ අත්තො; සතිපාටි සුද්ධති පරිසුද්ධා²² සතිසෙව උපෙඛාපි පාරිසුද්ධා උපෙඛා²³ සතො වුච්චාතිති සතිසා සමන්තාගතො ඤ්ඤෙන සමපජානො හුත්වා වුච්චාති; තෙ ඛෙමමි සමනුස්සරතිති යසමා නෙවසඤ්ඤාසාසඤ්ඤායතෙන²⁴ වුද්ධාතං යෙව් අනුපදධම්මවිපස්සනා භොති න සාවකාන . තසම එන්ත කලාපවිපස්සනං දසෙසනො එවමාහ; පඤ්ඤාය වස්ස දිස්වා ආශවා පටික්ඛිණා භොතාතිති මය්‍යපඤ්ඤාය වත්තාරි සච්චාති දිස්වා

- | | |
|--|------------------------------|
| 1. මරියාදෙන 1 | 13. අත්තෙතවස්ස S. |
| 2. එතං b. S. | 14. නං යෙව් S |
| 3. ආරම්භමරියාද නත්ති S. | 15. සභාවභො b. S. |
| 4. ආපාථං b. | 16. වාරෙ b S. |
| 5. ආපාථං ආගච්චෙය්‍යං b. S. | 17. පෙඤ්ඤාව S. පෙඤ්ඤාව ව S. |
| 6. තෙත S. තෙතොළු b | 18. පසිඛිතො S. පසඤ්ඤාතො S. |
| 7. ධම්මා S. | 19. ඔලාරිකමක්ඛායති B. S. |
| 8. අපරපි 1. | 20. අනාභොතො B. S. |
| 9. උත්තරි b. S. | 21. අභාවාති 1. |
| 10. තෙතො S. | 22. පරිසුද්ධි S. |
| 11. අත්තෙර B. අනුත්තෙර S. | 23. පාරිසුද්ධි උපෙඤ්ඤා B. S. |
| 12. කම්බුලිකාරණ තස්ස පජානත බහුලිකරණෙන b, | 24. යතෙව S |

වතතාඥෙ ආසවා බිණො හොතති; සාරිපුත්තපෙරස්ස සමථවිපස්සනං
 සුගතඥා¹ ආහරිතා අරහත්තං පත්තකාලොසි² අපි නිරොධසමා
 පත්ති සමාපන්නවාඥෙපි අරහත්තං, පත්තවාඥෙ³ ඉධ ගභිනො,
 නිරොධං පන විණ්ණවසිතා⁴ අපරපරං සමාපජ්ජස්සානීති වදන්ති;
 තත්ත්වා⁵ යසම් කාලෙ තිරොධසමාපත්තිසිසං⁶ හොති නිරොධස්ස
 වාඥෙ ආගවජ්ජි ඵලසමාපත්ති ගුල්හා හොති; යසම් කාලෙ ඵලසමා
 පත්තිසිසං හොති ඵලසමාපත්තියා වාඥෙ ව⁷ ආගවජ්ජි නිරොධසමා
 පත්ති ගුල්හා හොති; ජම්බුදීපවාසී⁸ පෙර පන වදන්ත්. සාරිපුත්ත
 පෙරෙ⁹ සමථ විපස්සනං සුගතඥං ආහරිතා අනාගාමිඵලං සච්ඡ
 කන්තා නිරොධං සමාපජ්ජි, නිරොධා වුට්ඨාය අරහත්තං පතෙතාති; ණ
 ඛිණිකෙති අනන්තා සමාපත්තියං පවතෙති නිසම්බුට්ඨානිකාරූපධම්මෙ¹⁰
 ගෙට්ඨා නෙවසන්දස්සනාසන්දස්සයතනසමාපත්තියං පවත්තධම්මෙ වා
 නෙපි ගි ඉමස්මිං වාගෙ විපස්සිතබ්බධම්මා¹¹ තස්සා; තෙ වා
 විපස්සතීති දස්සෙත්වා ඉදං වුත්තන්ති චෙදිතබ්බං; චස්සිප්පතොති
 විණ්ණවසිතං පතොති; සාරම්ප්පතොති නිපථත්ති පතොති;¹² ඔර
 ණොති ආදිපු පෙරෙ නගවතො උගෙර නිබ්බත්තං සද්දං¹³ සුඤ්ඤා
 ජානොති ඔරණො; ඔබ්බෙත පභාවිතං සද්දං¹⁴ සුඤ්ඤා ජානොති මුඛණ්ඩා
 ජානො; ධම්මෙත පන ජාතන්තා නිවම්මන්තා ව¹⁵ ධම්මප්පො ධම්ම
 නිවම්මිණො; ධම්මද්වයාදස්ස ආදියන්තො ධම්මද්වයාදස්ස; ආමිසද්වයාදස්ස
 අනාදියන්තො හොති ආමිසද්වයාදස්ස නිවෙදිතබ්බං;¹⁶ සෙසං සබ්බත්ථ
 උත්තානමෙවාති;

අනුපදසුත්තං පඨමං.

2. 4. 2.

ථවමෙම සුභානති ජබ්බසොධනසූත්තං; තත්ථ බිණො ජාතීති
 ආදිපු ථකොනාපි පදෙත අස්සද්ද ව්‍යාකතා¹⁷ හොති ද්විතිපි. ඉධ¹⁸ පන
 වතුති පදෙති අස්සද්ද¹⁹ ව්‍යාකරණං ආගතං; දිවෙඨි දිවෙඨවාදිනාති

- | | |
|--|--|
| 1. විපස්සනා සුගතඥා 1;
සුගතඥා 1; | 10. පවතෙති නෙවසන්දස්සනානිකාරූපධම්මෙ b. |
| 2. අරහත්තපත්තවාඥෙ S.
අරහත්තපත්තවාඥෙපි B | 11. අවිපස්සිතධම්මා ව 1.
විපස්සිතධම්මා ව S. |
| 3. අරහත්තපත්තවාඥෙ S.
අරහත්තපත්තවාඥෙපි P. | 12. නිබ්බතී. B. නිපථත්ති. S.
නිපථත්ති. පතොති. b.
නිපථත්ති. පතොති. S. |
| 4. ඵත්තවසිතාය S. | 13. නිබ්බතන්දස්ස. b. S. |
| 5. නෙවසන B. S. | 14. පභාවිතං B. |
| 6. සීලං S. | 15. නිවම්මන්තා B. |
| 7. වාඥෙ B. S. | 16. චෙදිතබ්බං B. |
| 8. ජම්බුදීප S. වාසිනෙකෙ b. S.
වාසිනෙක B. S. | 17. ච B. S. |
| 9. පෙරෙති B. S. | 18. ඉදං b. 1.
19. අස්සද්ද. B. S |

ආදිසු යාය වෙතතාය දිවං¹ දිවං මෙති වදති සා දිවෙති දිවංවාදිතා
 තාම; සෙසපදෙසුපි එසෙව නයො; අසමනුබසෙමාති අයං සභාවො;
 අතිනඤ්ඤාබ්බතති න කෙවලං අතිනඤ්ඤාබ්බං; පරිතිබ්බුතස්ස පතස්ස
 සබ්බොපි බිණ්ණසවස්ස සත්තායො² කාතබ්බො, උත්තරි³ පසෙකාති
 සෙව පතස්ස වෙය්‍යාකරණෙන අසනතුට්ඨා හොථ, උත්තරිමි⁴ අයං
 පසෙකා පුච්ඡිතබ්බොති දසෙය්‍යති; ඉතො පරෙසුපි වාරෙසු⁵ අයමෙව
 තයො; අබලතති දුබ්බලං; විශ්ගතති⁶ විගච්ඡතසභාවං; අනස්සා
 සිඤ්ඤාති අස්සාසවිරතිතං; උපාසුපාදනාති⁷ තණ්හාදිට්ඨිතමෙතං
 අධිවචනං, තණ්හාදිට්ඨිතො හි⁸ තෙහුමකධිමෙව උපෙනති උපාසා.⁹
 උපාදියතති උපාදනා; වෙය්‍යසො අධිවිධානාතිනිවසානුසසා
 තිපි තාසංගෙව නාමං; විතතා හි තණ්හාදිට්ඨිති සත්තාය ධෛර්‍යසු
 තිව්ති අධිතිව්ති¹⁰ තණ්හාදිට්ඨිතො, වෙතසො අධිවිධානා¹¹ තාති
 ව¹² තං අතිතිවෙසති¹³ අතිතිවෙසා; තාතිගෙවෙතං¹⁴ අනුසසති
 අනුසසාති¹⁵ චුත්තතති; ඛසා විශ්ගාති ආදිසු බසෙන පිරුගතනාති
 අත්ථො; සබ්බාති වෙතාති¹⁶ අඤ්ඤාමඤ්ඤාවෙවචනාතෙව; පඨවිධාතුති
 පඨවිධාතධාතු; ආපොධාතුති ආබ්බිතධාතු; නෙපොධාතුති පරිපා
 වතධාතු; වාසොධාතුති විත්ථිතධාතු; ආසාසධාතුති අස ඡුට්ඨධාතු;
 විඤ්ඤාණධාතුති විජානතධාතු; අනිත්තතො¹⁷ උපගච්ඡතති අතං¹⁸
 අතතාති අතතකොට්ඨාසෙන න උපාගමිං¹⁹ න ව පඨවිධාතුතිසි
 ඤාති පඨවිධාතුතිසිතං²⁰ සෙසධාතුයො²¹ උපාදරුපඤ්ච අරුපඤ්ච
 අරුපකකිකාපි²² තෙති²³ නිසිතවඤ්චරුපානං පඨවිධාතුතිසිතතතා
 එකෙන පරිගාගෙන පඨවිධාතුතිසිතතාව, තස්මා න ව පඨවිධාතු
 තිසිතතති²⁴ වදනෙතො සෙසරුපාරුපධිමෙව අතතතො න
 උපගච්ඡතති²⁵ වදති. ආසාසධාතු නිසිතපදෙ පන අවිනිශ්චිතාන
 වසෙන සබ්බමිපි භුතුපාදරුපං ආසාසධාතුතිසිතං නාම, කපා
 තනතිසිත²⁶ රුපවඤ්චකා අරුපකකිකා එවං ඉධාපි රුපාරුපං යතිත
 මෙව හොති, විඤ්ඤාණධාතුතිසිතපදෙ පන සභජාතා තයො බ්බා

- | | |
|--------------------------------|--------------------------|
| 1. දිවෙති B S | 15. සයාන B S |
| 2. බිණ්ණසව සත්තායො S. | 16. පෙතාති S |
| 3. උත්තරි B S. | 17. න අතතතො B, I |
| 4. උත්තරිපි B, S. | 18. අයං B S. |
| 5. නිසු වාරෙසු B, S. | 19. උපාගමි S. උපාගමි B. |
| 6. විරගතති B, S. | 20. නවපඨවිධාතුතිසිතතති B |
| 7. උපසුපාදනාති B. | තවපඨවිධාතුතිසිතා S. |
| 8. තණ්හාදිට්ඨිතොති S. | 21. ව B. |
| 9. උපාසා B. | 22. උපාදරුපඤ්ච |
| 10. තිව්තිති B. | අරුපකකිකාව B. |
| 11. උපාදනා S. | තුට්ඨි S. |
| 12. තාති B. | 23. තෙපිති B. |
| 13. අතිනඤ්ඤාබ්බති B, S. | 24. නිසිතතාති S. |
| 14. තාතිගෙවතං B, එසාතිගෙවතං S. | 25. උපගච්ඡතතිති S. |
| | 26. කපාතිසිත S. |

විනයසම්මුතියානරූපං ව විඤ්ඤාණධාතුතිස්සිතනති රූපාරූපං ගතිත මෙව භොති; රූපෙ චක්ඛුච්ඤ්ඤාණෙ චක්ඛුච්ඤ්ඤාණවිඤ්ඤාණබ්බසු ධෛමසුති එත්ථ යං අතීතෙ චක්ඛුච්ඤ්ඤාණාපාරාධං ආගන්ථා නිරුද්ධං යඤ්ච අනාගතෙ අපාරාධං¹ ආගන්ථා නිරුද්ධස්සති යමි² එතර හි ආගන්ථා නිරුද්ධං තං සබ්බං රූපං නාම, යං පන අතීතෙපි අපාරාධං අනාගන්ථා නිරුද්ධං අනාගතෙ පි අනාගන්ථා නිරුද්ධස්සති එතරහි පි අනාගන්ථා³ නිරුද්ධං තං චක්ඛුච්ඤ්ඤාණ විඤ්ඤානබ්බවමෙවු⁴ සම්මතනති වුතෙන තිපිටකවුලු⁵ අභයපෙරෙ ආහ:- ඉමසම්භි සාතෙ ද්විධා⁶ කෙරෙථ උපරි ජනෙනාවාදෙ⁷ කීනති⁸ කර්මසථ නසිදං ලබනති තස්මා තිසු කාලෙසු අපාරාධා ආගතං වා අනාගතං වා සබ්බමිති තං රූපමෙව චක්ඛුච්ඤ්ඤාණසම්පසුතතා පන තයො ඛන්ධා චක්ඛුච්ඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බවමාති වෙදිතබ්බා; අයං භෙත්ථ අපෙත්ථ; චක්ඛුච්ඤ්ඤාණෙන සද්ධං විඤ්ඤාණබ්බසු ධෛමසුති ජනෙත්ථ තණ්හාජනෙ; ඤ්හොති යෙව්ව රජ්ජනවිසෙක⁹ රුහො; නාදිති යෙව්ව අතිතන්තවිසෙක නාදි¹⁰ නණ්හාති යෙව්ව තණ්හාය වසෙක¹¹ තණ්හා; සෙසද්ධාරෙසුපි එසෙව තයො; අහිංසාර මම්භි¹² භාරමානානුසස්සති එත්ථ අහිංසාරෙ මාතො; මම්භිසාරෙ¹³ තණ්හා, යෙව්ව මානානුසයො; ආසවානං ඛසඤ්ඤාණාසාති ඉදං පුබ්බෙතිවාසං දිබ්බවක්ඛුං ව අවන්ථා කාමා වුතනං, හික්ඛු ලොකීයධම්මං න පුච්ඡන්ති ලොකුතතරමෙව පුච්ඡන්ති, තස්මා පුච්ඡිතපඤ්ඤායෙව කපෙතො; එවමාහ, එකවිසජ්ජක¹⁴ සුතනං තාමෙතං ජ බ්‍රිතාන්‍යාධිපත්‍යවර්ධනය නාම, එත්ථ හි¹⁵ වතතාරෙ වොහාර පඤ්චබන්ධා¹⁶ ජ ධාතුයො ජ අජ්ඣන්තික බාහිරති ආයතනාති අත්තනො සවිඤ්ඤාණක කායො¹⁷ පරෙසං සවිඤ්ඤාණකකායොති ඉමෙ ජ කොට්ඨාසා විසුද්ධා තස්මා ජ බ්‍රිතාන්‍යාධිපත්‍යවර්ධනය වුතනං; පරසමුද්දවාසි පෙර පන අත්තනො ව¹⁸ පරස්ස ව සවිඤ්ඤාණකකායො¹⁹ එකමෙව කන්ථා වතුති ආහාරෙහි සද්ධං²⁰ ජ කොට්ඨාසෙ වදන්ති, ඉමෙ පන ජ කොට්ඨාසා කීතෙන අධිගතං;

1. අපාරාධං b.

2. යඤ්චි S.

3. එතරහිපි අනාගන්ථා ව S.

4. තං චක්ඛුච්ඤ්ඤාණෙන

විඤ්ඤානබ්බවමෙවු S.

5. තිපිටකවුලු B. තෙපිටකවුලු S.

6. මෙධා S. මධාව B.

7. උපරි ජ.දෙව් රෙ B.

8. කී. තං S.

9. රක්ඛන්විසෙක S

10. අතිතන්තවිසෙක නාදි B.

11. යෙව්ව B. තණ්හාවිසෙක S.

12. අහංසාර මම්භි B. S.

13. අහංසාරෙ B. S. මම්භිසාරෙ B. S.

14. එකවිසජ්ජකං B. S.

15. එත්ථ S.

16. පඤ්චබන්ධා S.

17. සවිඤ්ඤාණකායො 1.

18. අත්තනො B. S.

19. විඤ්ඤාණකකායං 1.

20. ආහාරෙහි

සද්ධාති B.

කීන්තනෙ අබ්ගතං,¹ කදු තෙ අබ්ගතං, කන්ත තෙ අබ්ගතං, කතමෙ තෙ² කිලෙසා පභිනා, කතමෙසං නිං ධම්මානං ලාභීති එවං විතය තිද්දෙසපරිසාරෙහි සොධෙතබ්බං; එන් හි කින්නෙ අබ්ගතනති අබ්ගතං³ පුට්ඨං ක්කානවිමොඛාදිසු⁴ සොතාපත්තිමයාදිසු වා කිං තයා අබ්ගතං, කීන්ති තෙ අබ්ගතනති උපායපුට්ඨා අයං හි එන් අබ්පායො කිං තයා අනිච්චලකඛණං ධුරං කන්තා අබ්ගතං⁵ දුක්ඛානන්තලකඛණෙසු අඤ්ඤතරං කිං වා සමාධිවසෙන අහිති විසිත්වා උදුහු විපස්සනාවසෙන, තථා කිං රූපෙ⁶ අහිතිවිසිත්වා උදුහු අරූපෙ, කිං වා අජ්ඣතනං අහිතිවිසිත්වා උදුහු ඛේදානි; කදු තෙ අබ්ගතනති කාලපුට්ඨා පුබ්බණ්ණමජ්ඣන්තිකාදිසු කතරස්මිං කාලෙති වුත්තං ගොති; කන්ත තෙ අබ්ගතනති ඔනාසපුට්ඨා කිසමිං⁷ ඔනාසෙ කිං⁸ රත්තිට්ඨානෙ දිව්ඨාට්ඨානෙ රුක්ඛවුලෙ මණ්ඩපෙ කතමස්මිං වා⁹ විතාරෙති වුත්තං ගොති; කතමෙ තෙ කිලෙසා පභිනාති¹⁰ පභින කිලෙසෙ පුට්ඨති,¹¹ කතරමයාවජ්ඣා තව කිලෙසා පභිනාති වුත්තං ගොති, කතමෙසං නිං ධම්මානං ලාභීති පටිලඤ්ඤාධම්මපුට්ඨා පඤ්ඤාධම්මෙසු කතමෙසං නිං ධම්මානං ලාභීති වුත්තං ගොති; තස්මා ඉදං ති වෙපි කොපි හිතවු උත්තරිමිනුස්සධම්මාධිගමිං ව්‍යාකරෙත්ත න සො එත්තාවතාව¹² සක්කාතබ්බං,¹³ ඉමෙසු පන ඡප්ප ඨානෙසු සොධන්තරං වත්තබ්බං කිං තෙ අබ්ගතං කිං ක්කානං උදුහු විමොඛාදිසු අඤ්ඤතරනති, යො හි යෙන අබ්ගතො ධම්මො සො තස්ස පාකපො ගොති, සචෙ ඉදං නාමි මෙ අබ්ගතනති වදති, තත්තො කීන්ති තෙ අබ්ගතනති පුට්ඨිතබ්බං අනිච්චලකඛණාදිසු කිං ධුරං කන්තා අබ්ගතං සාය වා අරම්භණෙසු රූපාරූප¹⁴ අජ්ඣතනඛේදාදි ගෙදෙසු වා ධම්මෙසු, ඔක්ඛන මුක්ඛන අහිතිවිසිත්වාති,¹⁵ යො හි යස්සාති නිවේසො සො තස්ස පාකපො¹⁶ ගොති, සචෙ¹⁷ අයං නාම මෙ¹⁸ අහිතිවේසො එවං මයා අබ්ගතනති වදති, තත්තො කදු තෙ අබ්ගතනති පුට්ඨිතබ්බං¹⁹ කිං පුබ්බණ්ණ උදුහු මජ්ඣන්තිකාදිසු, අඤ්ඤ කරස්මිං කාලෙති සබ්බෙසං හි අත්තනා²⁰ අබ්ගතකාලො පාකපො

1. නින්නෙ අබ්ගතං. 1.

2. කතමෙ S.

3. අබ්ගතං B. S.

4. ක්කාන විමොඛාදිසු B. S.

5. උදුහු S.

6. රූපං B.

7. කතරස්මිං S.

8. ඔනාසෙ S.

9. කතරස්මිං B. S.

10. කිලෙසාති S.

11. ලෙසපුට්ඨා S.

12. සෙමි. 1.

13. එත්තාවතා S.

14. සක්කාතෙත්තබ්බං B.

15. රූපාරූපධම්ම S.

16. අහිතිවේසනාති S.

17. යස්සාතිවේසො සෙමි පාකපො

18. පන B.

19. නාම S.

20. අත්තනා B. S.

පාදෙ අග්ගභෙසි, පිණ්ඩපාඨිනො භූමගිලොති සඤ්ඤාය මහාසද්දුම
කාසි, තද, නං පුට්ඨජ්ඣනොති ජාතිංසු,¹ චන්ද්‍රමුඛ තිස්ස² රුජ්ඣාලෙ
පත මහාච්ඡායෙර සමසප්ථෙරෙ බිණ්ණසවො දුබ්බලවකුක්කො විහාරෙ
යෙව අව්ඡිති,³ රුජා ථෙරං පරිගණනිස්සාමිති⁴ භික්ඛුසු භික්ඛාචාරං
ගතෙසු අප්පසද්දො උපසඛිකමිත්වා සප්පො විග පාදෙ⁵ අග්ගභෙසි,
ථෙරෙ සිලාථමො විග නිව්වලො හුත්වා කො එතථාති අංහ, අහං
හතෙත තිස්සොති, සුගතිං වායසි නො⁶ තිස්සාති එවං බිණ්ණ
වස්ස හංගං නාම නන්දීති,⁷ එකවෙවො පත පුට්ඨජ්ඣනොපි අභිසුරෙ
හොති තිබ්බසො සො රඤ්ජනියෙන⁸ ආරම්මණෙන පරිගණනී
තබ්බො,⁹ වසභරුජාපි භී ථිකං ථෙරං පරිගණගමානො¹⁰ සරෙ තිසිද
පෙත්වා තස්ස සතතිකෙ බදරසාලිවං මග්ගමානො තිසිදි¹¹ මහාථෙරස්ස
බෙළො වලි, තනො ථෙරස්ස පුට්ඨජ්ඣනසාවො¹² ආචිභුතො¹³ බිණ්ණ
වස්ස භී රසතණ්ණා නාම සුප්පාතිනා දිබ්බසුප්පි රසෙසු නිගන්ති¹⁴
නාම න හොති. තසො ඉමෙති උපායෙති පරිග්ගභෙත්වා සවස්ස¹⁵
හංගං වා ඡමතිතතං වා¹⁶ රසතණ්ණා වා උප්පජ්ජති න තං
අරහංති අපනෙතතබ්බො, සවෙ පත අභිරු¹⁷ අව්ඡිති අනුත්‍රාසි හුත්වා
සිහො විග නිසිදති, දිබ්බාරම්මණෙපි නික්කන්තිං න ජනෙති අගං
භික්ඛු සමපන්නවෙග්ගාකරණො සමන්තා රුජ රුජ මහාමනකාදීති
පට්ඨිතං සත්තාරං අරහතීති.

ජබ්බසොධානසුත්තං දුතියං.

2. 4. 3.

එවමෙම සුත්තාති සප්පුරිසධම්මසුත්තං; තත්ථ සප්පුරිසධම්මනාති
සප්පුරිසානං ධම්මං; අසප්පුරිසධම්මනාති පාපපුරිසානං ධම්මං; එවං
මාතිකං ථපෙත්වාපි¹ පුත්ත² ගථා නාම මග්ගකුසලො පුරිසො වාමිං
මුඤ්චිත්වා දකුණං ගණනාති පඨමං මුඤ්චිතබ්බං කපෙති. එවං පහා
තබ්බං ධම්මං පඨමං දෙසෙන්නො කුත්තමො ච භික්ඛවෙව අසප්පුරිස

- | | |
|------------------------------|--------------------------|
| 1. සංජාතිංසු B. S. | 11. ලදරපලං ව මග්ගපෙසි S. |
| 2. චන්ද්‍ර මුඛතිස්ස S. | පදරසාලිවං. මග්ගපෙසි II. |
| 3. අව්ඡි B. S. | 12. පුට්ඨජ්ඣනසාවො S. |
| 4. පරිගණනිස්සාමිති B. S. | 13. ආචිභුතො B. |
| 5. පාදෙසු S. | 14. භික්ඛනී B. S. |
| 6. සුගතිං වායසි නො 1. | 15. සවෙගස්ස S. |
| 7. නන්දී B. S. | 16. ලොමංගො වා S. |
| 8. රජ්ජනියෙන B. රජ්ජනියෙන S. | 17. අභිරු |
| 9. පරිගණනිතතබ්බො b, S. | 18. ථපෙත්වා S. |
| 10. පරිගණනිමානො B. S. | 19. පත 1, S. |

2. 4. 4.

එවමෙම සුන්‍යානි සෙවිතබ්බනසෙවිතබ්බ¹ සුන්‍යං; තත්² අඤ්ඤ මඤ්ඤං කායසමාචාරනති අඤ්ඤං සෙවිතබ්බං³ කායසමාචාරං අඤ්ඤං අසෙවිතබ්බං වදාමි; සෙවිතබ්බමෙව කෙතච පරිග්‍රහෙත; අසෙවිතබ්බනති අසෙවිතබ්බං වා සෙවිතබ්බනති⁴ න වදාමිති අත්ථා: වච්ඡමාචාරදිසුපි එසෙව නයො.⁵ ඉති හගවා සත්තති පදෙති මාතිකං⁶ උපෙක්ඛා විජාරතො අවිභජිතො පදෙසනං⁷ නිව්ඤ්ඤා, කායමා: සාරිපුත්තපෙරිසා ඔකාසකරණත්ථං, මනොසමාචාරෙ මධ්‍යං දිට්ඨිසමාදිට්ඨියො දිට්ඨිපටිලාභවසෙත විසුං අභිතා සුචා සිතාති න ගතිතා,⁸ විතතුප්පාදෙ⁹ අකමමපථප්පත්තා,¹⁰ අභිජ්ඣාදයො වෙදිතබ්බා; සඤ්ඤා පටිලාභවාරෙ අභිජ්ඣාසගගතාය සඤ්ඤායාති ආදිති කාමසඤ්ඤදිනං දක්ඛනත්ථං වුත්තාති;

සමාසප්ඤ්ඤනති¹¹ සදුක්ඛං; අපරිනිව්ඤ්ඤානාමාසාති හව්‍යං අපරිනිව්ඤ්ඤානාමාසා එත්ථ ව සමාසප්ඤ්ඤානාමාසා¹² නාම වත්තංඤ භොනති. පුට්ඨජ්ජනොපි හි යො¹³ තෙනත්තභාවෙන හවං පරිනිව්ඤ්ඤා පෙත්තුං න සකෙකාති, තස්ස පටිසඤ්ඤා පටිඤ්ඤා අකුසලා ඛම්මා¹⁴ වඩ්ඤ්ඤාති, කුසලා ඛම්මා¹⁵ පටිඤ්ඤාති. සදුක්ඛමෙව අත්තභාවං අති නිබ්බන්ධනෙති නාම, තථා සොභාපත්තසකදායාමි අනාගාමිනො, පුට්ඨජ්ජනාදයො තාව භොගත්තු අනාගාමි¹⁶ කථං සමාසප්ඤ්ඤා¹⁷ අත්ත භාවං, අතිනිබ්බන්ධනෙති කථං වාසා¹⁸ අකුසලා ඛම්මා අතිවඩ්ඤ්ඤාති කුසලා ඛම්මා පටිඤ්ඤානති අනාගාමිපි සුභාවාසෙ නිබ්බන්ධනා උග්‍රානවිමානකපරිකෙව ඔලොකෙත්වා අභො සුඛං අභො සුඛනති උද්භං¹⁹ උද්භෙති,²⁰ අනාගාමිනො හවිලොභො හවත්ඤ්ඤා අපඨි තාව භොති.²¹ තස්ස අපඨිතත්ඤ්ඤාතො අකුසලා ඛම්මා²² වඩ්ඤ්ඤාති නාම කුසලා පටිඤ්ඤානති නාම සදුක්ඛමෙව අත්තභාවං²³ නිබ්බන්ධන නි අපරිනිව්ඤ්ඤානෙත්වා භොතිති වෙදිතබ්බා; අමාසප්ඤ්ඤනති අදුක්ඛං; අයමපි වතුත්තං ජනානං වසෙත වෙදිතබ්බා, යො හි පුට්ඨජ්ජනොපි තෙනත්තභාවෙන හවං පරිනිව්ඤ්ඤා²⁴ සකෙකාති

- | | |
|------------------------------|---------------------------|
| 1. සෙවිතබ්බනසෙවිතබ්බ b. | 13. යො හි පුට්ඨජ්ජනො ච S. |
| 2. තත්ථ කඤ්ඤ b. S. | 14. ඛම්මා b. S. |
| 3. සෙවිතබ්බං b. S. | 15. ච b. S. |
| 4. ච b. S. | 16. අනාගාමි S. |
| 5. වච්ඡමාචාරදිසු එසෙව නයො b. | 17. සමාසප්ඤ්ඤා b. |
| 6. සත්තති මාතිකං S. | 18. වාසා b. S. |
| 7. අවිභජිතො පදෙසනං S. | 19. සුඛනති S. |
| 8. ගතිතාති 1. | 20. උද්භංචි b. |
| 9. විතතුප්පාදෙත S. | 21. භොනති b. S. |
| 10. කමමපථප්පත්තා b. | 22. අකුසලා b. |
| 11. සමාසප්ඤ්ඤනති b. | 23. අති b. S. |
| 12. සමාසප්ඤ්ඤානාමාසා b. | 24. පරිනිව්ඤ්ඤාපෙත්තුං b. |

පුත පරිසැනී න ගණනාති තස්ස පරිසැනිගහණතො පට්ඨාය අකුසල මෙව පරිහායති කුසලමෙව වඩ්ඪති¹ අදුක්ඛමෙව අත්තභාවං නිබ්බන්ධනාති පරිනිට්ඨිතභාවොයෙව² නාම භොති; තථා සොඤාපත්ත සකදගාමි අනාගාමිනො; සොඤාපත්තාදයො තාව භොනතු පුට්ඨජ්ඣනො කථං අව්‍යාපජ්ඣං³ අත්තභාවං නිබ්බන්ධනාති, කථං වාසං⁴ අකුසල පරිහානි ආදීති භොනාති පුට්ඨජ්ඣනොපි පටිඨිමහවිකො⁵ තෙනත්ත භාවෙන භවං පරිනිට්ඨිපෙත්තුං සමන්තො භොති, තස්ස අභිඤ්ඤාමාලස්ස විය එකෙනුතපානසභස්සං ඤාතෙනස්සංපි අත්තභාවො අව්‍යාපජ්ඣංයෙව⁶ නාම, භවං පරිනිට්ඨිපෙතියෙව නාම, අකුසලමෙව භාගති විපස්සනමෙව ගඛො ගණනාපෙති නාම;

වික්ඛම්ඤ්ඤාසත්තා ආදිසු යස්මා එකවටස්ස තස්මිඤ්ඤොව රුපෙ රහදයො උපපජ්ජන්ති අභිනන්ති අස්සාදෙති අභිනන්තො අස්සාදෙනො අත්තව්‍යසනං පාපුණාති, එකවටස්ස න උපපජ්ජන්ති නිබ්බින්නාති විරජ්ජති⁷ නිබ්බින්නො විරජ්ජනො නිබ්බුතිං පාපුණාති, තස්මා තස්සා⁸ අඤ්ඤාමඤ්ඤානාති න වුත්තං එසං⁹ නයො සබ්බත්ථ, එවං විජ්ජාරෙත¹⁰ ආත්තොස්සත්තාති එත්ථ කෙ ගඛවතො: ඉමස්ස භාසිතස්ස අත්ථං ආජානන්ති¹¹ කෙ න ආජානන්තිති යෙ තාව ඉමස්ස සුත්තස්ස පාළිං ව අට්ඨකථස්ස උග්ගණ්ඨිනා තක්කරු න භොනති. යථා වුත්තං අනුලොමපට්ටදං න පටිපජ්ජන්ති තෙ ත ජානන්ති¹² නාම යෙ පත තක්කරු භොනති, යථා වුත්තං අනුලොම පට්ටදං පටිපජ්ජන්ති තෙ ජානන්ති¹³ නාම; එවං ඤානොපි සප්පටි සස්සිඤ්ඤානං¹⁴ ඤාම දිඤ්ඤානං භිත්තාය¹⁵ අප්පටිසස්සිඤ්ඤානං ඤාම භොතිති අප්පටිසස්සිඤ්ඤා නිරුපාදනො¹⁶ විය ජානවෙදො¹⁷ පරිනිබ්බායන්ති; කප්පසතසගස්සානම්භි අවමයෙන¹⁸ තෙසං පුත දුක්ඛං නාම තත්ථි, ඉති එකංසෙත තෙසං යෙව දිඤ්ඤානං භිත්තාය සුඛාය භොති; සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

සෙවිතබින නසෙවිතබිසුභතං වතුන්ථං.

- | | |
|--------------------------|---|
| 1. අකුසලා පරිසැනති | 10. විජ්ජාරෙතබ්බං ඩ. විජ්ජාරෙත අත්ථං b. |
| කුසලායෙව වඩ්ඪන්ති b. S. | 11. අත්ථං අජානන්ති යෙ කාථ ඩ. |
| 2. පරිනිට්ඨිතභාවො යෙව ඩ. | 12. අජානන්ති b. |
| භාගෙව යෙව b. | 13. සප්පටිසස්සිඤ්ඤානං b. |
| 3. අබ්බාපජ්ජ b. | 14. භිත්තාය සුඛාය ඩ. |
| 4. වස්ස b. S. | 15. භොනතු 1. |
| 5. පටිඨිමහවිකොපි 1. | 16. අනුපාදනා b. |
| 6. අව්‍යාපජ්ජායෙව b. | 17. ජානා වෙද b. |
| 7. නුපපජ්ජන්ති b. | 18. කප්පසතසගස්සිඤ්ඤා b. |
| න උපපජ්ජන්තිති ඩ. | 19. සෙවිතබින සෙවිතබිසු ඩ. |
| 8. යසමිතස්සා ඩ. | සෙවිතබිසු සෙවිතබිසු |
| 9. එසෙව b. S. | සුත්තවර්ණණා තිසිත්තා ඩ. |

2. 4. 5.

එවමෙම සුභනති බ්‍රහ්මාභුතසුභතං; තත්ථ භසාහිති ආදිසු
භගනති විතතුත්‍රාසො උපද්දමොති අනෙකභගතාකාරො; උප
සගෙහොති උපසංඛාතාකාරො¹ තත්ථ තත්ථ ලග්ගතාකාරො; තෙසං එවං
තානතතං වෙදිතබ්බං; පබ්බතාදිවිසමනිසසිතා වොරු ජනපදවාසිනං
පෙසෙතති මයං අසුකදිවසෙ තාම තුවහානං ගාමං පහරිස්සාමාති
තං පවතතිං සුභකාලතො පට්ඨාය භගං සන්තාසං ආපජ්ජනති අයං
විතතුත්‍රාසො තාම, ඉධ නො වොරු කුපිතා² අනත්ථෙවි අවගෙය්‍යනති
භත්ථසාරං ගහෙතී; දිපදවභුජ්‍යපදෙති³ සද්ධං අරඤ්ඤං පච්ඡිනි
තත්ථ තත්ථ භූමියං නිපජ්ජනති, ඩංසමකසාදිති ඛජ්ජමානා ගුමබ්බන්ත
රුති පච්ඡන්ති, බාණ්ණකණ්ටකෙ මද්දනති, තෙසං එවං විවරන්තානං
විකම්පනභාවො අනෙකභගතාකාරො තාම, තෙසා වොරෙසු යථා
වුතෙත⁴ දිවසෙ අනාගච්ජනෙතසු තුවජ්සාසනං⁵ තං භවිස්සාති, ගාමං
සච්ඡිසාමාති⁶ පරිකාරාද්ගාමං පච්ඡන්ති. අථ තෙසං පටිට්ඨභාවං ඤාතී
ගාමං පටිචාරෙතී; ආරෙ අග්ගිං දතී මනුස්සො ආනෙතී; වොරු
සබ්බං විභවං විප්‍රලොපතී; ගච්ජන්ති, තෙසු ආරිතාවසෙසසා⁷ අග්ගිං
නිබ්බාපෙතී; කොට්ඨච්ජායා⁸ භිතතිච්ජායාදිසු තත්ථ තත්ථ ලග්ගිනි
නිසිදන්ති තට්ඨං අනුසොට්ඨානා, අයං උපසංඛාතාකාරො⁹ ලග්ගතා
කාරො තාම.

නලාශාශ්ඨි නලෙහි ජනන පරිච්ජන්තා¹⁰ අගාරං සෙසසමාරා
පනෙත් රුකකමයා භොනති, තිණාගාරෙටි එසෙව නගො, බාලසො
උපපජ්ජනති බාලමෙව නිස්සාය උපපජ්ජනති; බාලො හි අප ඤාති
පුරිසො රජ්ජං වා ඔපරජ්ජං¹¹ වා අඤ්ඤං වා පත¹² මකන්තං ණානං
පනෙන්නො තතිපගෙ අභ්‍යන්තරං සදිසෙ විධිවාපුතෙත මහාධුතෙත
ගහෙතී; එථ අහං තුමෙහ ඉස්සරෙ කරිස්සාමිති පබ්බතභගතාදිති
නිස්සාය අනතතො¹³ ගාමෙ පහරන්නො දුමරිකභාවං ජානාපෙතී;
අනුපුබ්බත නිගමෙපි ජනපදෙපි පහරති.¹⁴ මනුස්සා ගෙහානි
ජලෙඛනි වෙමන්තට්ඨානං පත්ථයොනා පක්කමන්ති. තෙ නිස්සාය
වසන්තා භික්ඛුපි භික්ඛුනිගොපි අභ්‍යන්තරො අභ්‍යන්තරො වසන්තට්ඨානානි
පහාය පක්කමන්ති, ගතභගතට්ඨානෙ භික්ඛාපි සෙනාසතථෙ දුලුභං

1. උපසන්නාකාරො b.

2. වොරුකුපිතා B.

3. දිපද වතුපපදෙති B.

ඔපද B. ඔපද වතුපපදෙති b.

4. යථාවුතන B.

5. තුවජ්සාසනං b. B.

6. පච්ඡිසාමාති b. S.

7. ආරිතාවසෙස B. S.

8. කොට්ඨච්ජා B.

9. උපසන්නාකාරො b.

10. නලෙහි පරිච්ජන්තා b. B.

11. උපරජ්ජං b. B.

12. වා S.

13. අනාමතො b.

14. ජනපදෙපි පහරති B.

හොඳි, එවිට වතුනත පරිසරයට හෝ ආගතවීමට හොඳි, පබ්බතෙසු පි දො බාලා භික්ඛු අඤ්ඤාමිඤ්ඤා විවාදං පට්ඨපෙඨා වොදනං ආරහන්ති ඉති නොසමිච්චාසිකානං විශ මහාකලහො උපපජ්ජති¹ වතුනත පරිසරයට හෝ ආගතවීමට හොඳි එවිට යාතිකානිච්චි හයාති උපපජ්ජන්ති සබ්බාති තාති බාලතො උපපජ්ජන්ති වෙදි තබ්බාති; එතදමොවාති හඟවතා² ධම්මදෙසනා මන්තං අපා පෙඨාව තිට්ඨාපිතා, යනනුතාහං දසබලං පුළුච්චා සබ්බඤ්ඤාන ඤාණෙනෙවසා දෙසනාය³ පාරිපුරිං කරොග්ගන්ති⁴ විනොඨා එතං කිත්තාච්චා නු චො හතෙතති ආදිවචනං අවොච; අට්ඨාරසසු ධාතුසු අසේධිකාදසධාතුයො රූපපරිඤ්ඤා; අධ්මිට්ඨධාතුයො⁵ අරූපපරිඤ්ඤායො රූපාරූපපරිඤ්ඤානො කපිතො; සබ්බාපි ඛනි වසෙන පඤ්චකඛනි හොන්ති; පඤ්චපි ඛනි දුක්ඛසම්මා, තෙසං සමුට්ඨාපිතා තණ්හා සමුදයසම්මා, උභින්නං අපච්චන්ති නිරෝධසම්මා, නිරෝධපජානතා⁶ පටිපදා මග්ගසම්මා; ඉති වතුසම්මතමට්ඨානං එකස්ස භික්ඛුනො නිගමනං මන්තං⁷ පාපෙඨා කපිතං හොති; අගමෙත්ථ සංවෙපෙ⁸ වින්දාරතො පනොතා⁹ ධාතුයො විසුද්ධිමග්ගො කපිතාව.

ජානාති සස්සතීති සහ විපස්සනාය මග්ගො වුත්තො; පථවිධානු ආදයො සවිඤ්ඤාණකකායං සුඤ්ඤාතො නිස්සත්තතො දසෙත්තං වුත්තා තාපි¹⁰ පුරිමාති අට්ඨාරසසි ධාතුති පුරෙතබ්බා පුරෙතෙතන විඤ්ඤාණධාතුතො නිගරිච්චා පුරෙතබ්බා, විඤ්ඤාණධාතු සෙසා වක්ඛු විඤ්ඤාණාදිවසෙන ඡබ්බිධා හොති, තත්ථ වක්ඛු විඤ්ඤාණධාතුයා පරිඤ්ඤානාය තස්සා වජ්ඣ වක්ඛුධාතු ආරම්භො රූපධාතුති දො ධාතුයො පරිඤ්ඤානාව හොන්ති, එසත්තො සබ්බත්ථ¹¹ මනොවිඤ්ඤාණ ධාතුයා පන පරිඤ්ඤානාය තස්සා පුරිමපට්ඨිමවසෙන මනොධාතු ආරම්භොවසෙන ධම්මධාතුති දො ධාතුයො¹² පරිඤ්ඤානාව හොන්ති, ඉති ඉමාසු අට්ඨාරසසු ධාතුසු අසේධිකාදසධාතුයො රූපපරිඤ්ඤානො, පුරිමතෙසෙතව ඉදම්පි එකස්ස භික්ඛුනො නිගමනං¹³ මන්තං පාපෙඨා කපිතං හොති, සුඛධාතුති ආදිසු සුඛඤ්ච තං නිස්සත්ත හාවි¹⁴ සුඤ්ඤානට්ඨිත ධාතු වාති සුඛධාතු; එසත්තො¹⁵ සබ්බත්ථ, එත්ථ ව පුරිමා වතස්සා ධාතුයො සපාටිපකම්මවසෙන ගතිතා, පට්ඨිම,

1. විශ කලහො උපපජ්ජති S.

2. හඟවතො b, S.

3. ඤාණෙනෙව දෙසනාය S.

4. කරොග්ගන්ති b, S.

5. අධ්මිට්ඨධාතුයො b, S.

6. නිරෝධපාපනා S.

7. නිගමනං මන්තං S.

8. නිගමනං S.

9. පනොත්ථ 1.

10. වුත්තා තාපි S.

11. එසත්ථ තෙසං සබ්බත්ථ S.

12. ධාතුයො S.

13. නිගමනං S.

14. නිගමනං b, S.

15. ධාතුති සුඛධාතු එසත්ථ S.

දො ඤරිකඛවසෙහන¹ අවිභුතභාවෙන හි උපෙබ්බාධාතු අවිජ්ජාධාතුයො ඤරිකඛා එත්ථ ව² සුඛදුක්ඛධාතුසු පරිඤ්ඤාතිතාසු කායවිඤ්ඤාණධාතු පරිඤ්ඤාතිතාව හොති, ඥෙසාසු පරිඤ්ඤාතිතාසු මනෝවිඤ්ඤාණධාතු පරිඤ්ඤාතිතාව හොති, ඉමාපි ඡ ධාතුසො හෙට්ඨා අට්ඨාර්ඝ්ගියෙව පුරෙතඛබ්බා, පුරෙතොනන උපෙබ්බාධාතුතො නිහරිතො පුරෙතඛබ්බං ඉති ඉමාසු අට්ඨාර්ඝසු ධාතුසු අසේඛිකාදසධාතුසො රූපපරිඤ්ඤාහොති,³ පුරිමිතයෙතෙව ඉදමපි එකස්ස භික්ඛුනො නිග්ගමිතං මජ්ඣං පාපෙඤ්ඤා කපිතං හොති, කාමධාතුආදීනං දොධාපිතකෙසක කාම විතකකාදිසු වුත්තතයෙතෙව අත්ථා වෙදිතඛබ්බා, අභිධමෙමපි “තත්ථ කතමා කාමධාතු කාමපට්ඨසංයුතො තතෙකා විතකෙකා”ති ආදිනා නයෙන එතා විත්ථාරිතයෙව,⁴ ඉමාපි ඡ ධාතුසො හෙට්ඨා අට්ඨාර්ඝ්ගියෙව පුරෙතඛබ්බා, පුරෙතොනන කාමධාතුතො නිහරිතො පුරෙතඛබ්බං, ඉති ඉමාසු අට්ඨාර්ඝසු ධාතුසු අසේඛිකාදසධාතුසො රූපපරිඤ්ඤාහොති පුරිමිතයෙතෙව, ඉදමපි එකස්ස භික්ඛුනො නිග්ගමිතං මජ්ඣං පාපෙඤ්ඤා කපිතං හොති, කාමධාතුආදිසු පඤ්ඤාකාමවචරකඤ්ඤා කාමධාතු නාම, පඤ්ඤා රූපාවචරකඤ්ඤා රූපධාතු නාම, වත්තාරෙ අරූපාවචරකඤ්ඤා අරූපධාතු නාම, අභිධමෙම පන “තත්ථ කතමා කාමධාතු හෙට්ඨතො අවිච්ඡිතරයං⁵ පරියන්තං කරිතො”ති ආදිනා නයෙන එතාසං විත්ථාරෙ අගතොයෙව, ඉමාපි තිස්සො ධාතුසො හෙට්ඨා අට්ඨාර්ඝ්ගියෙව පුරෙතඛබ්බා, පුරෙතොනන කාමධාතුතො නිහරිතො පුරෙතඛබ්බං, ඉති ඉමාසු අට්ඨාර්ඝසු ධාතුසු අසේඛිකාදසධාතුසො රූපපරිඤ්ඤාහොති පුරිමිතයෙතෙව, ඉදමපි එකස්ස භික්ඛුනො නිග්ගමිතං මජ්ඣං පාපෙඤ්ඤා කපිතං හොති.

සඛබ්බාති පච්චයෙගි සමාගන්ත්වා කතා; පඤ්චන්තං ඛණික මේතං අභිච්චතං; න සඛිතා අසඛිතා නිබ්බාතයෙතං අභිච්චතං ඉමාපි දො ධාතුසො හෙට්ඨා අට්ඨාර්ඝ්ගියෙව පුරෙතඛබ්බා, පුරෙතොනන සඛිතධාතුතො නිහරිතො පුරෙතඛබ්බං, ඉති ඉමාසු අට්ඨාර්ඝසු ධාතුසු අසේඛිකාදසධාතුසො රූපපරිඤ්ඤාහොති පුරිමිතයෙතෙව, ඉදමපි එකස්ස භික්ඛුනො නිග්ගමිතං මජ්ඣං පාපෙඤ්ඤා කපිතං හොති; අජ්ඣාතනිකඛාතිග්ගිති අජ්ඣාතනිකාති ව බාගිරිති ව; එත්ථ හි වක්ඛු ආදීති අජ්ඣාතනිකාති ඡ; රූපාදීති බාගිරිති ඡ; ඉමාපි ජාතාති පස්සාතිති සහ විපස්සානාය මයො කපිතො; ඉමසමිං සති ඉදන්ති ආදි මහානණ්ණාසඛියෙ විත්ථාරිතමෙව; අට්ඨානන්ති හෙතුපට්ඨකෙවපො; අනාමිකාසොති පච්චයපට්ඨකෙවපො; උග්ගයෙනපි⁶ කාරණමෙව

1. මෙඤ්ඤාතික වසෙහන B.

2. භාවෙනපි B. S.

3. රූපාරූපපරිඤ්ඤාහොති S.

4. නයෙනෙව එතාසං විත්ථාරෙ

අගතොයෙව b.

5. අවිච්ඡිතරයං b.

6. උග්ගයෙනපි b. S.

පකිපති, කාරණං හි තදයතනවුත්තිතාය අත්තනො ඵලස්ස ආනන්ති
ව අවකාසොති ව වුවිති; සෙනහි යෙන කාරණෙන; දිට්ඨිසම්පන්නාති
මහාදිට්ඨියා සම්පන්නා සොතාපන්නා අරියසාවකො.

කඤ්චි¹ සම්බාරතති වතුගුමකෙසු² සම්බාරපු³ කඤ්චි ඵක
සම්බාරපි; නිව්වෙනො උපගමෙත්ඤ්ඤාති නිව්වොති ගණෙත්තය;
නෙතං ආනං විජ්ජනීති එතං කාරණං තත්ථි ත උපලබ්ධති; සං
සුථුජ්ජනොති යෙන කාරණෙන පුථුජ්ජනො; ආනං මෙතං විජ්ජනීති
එතං කාරණං අත්ථි; සස්සතදිට්ඨියා හි සො තෙගුමකෙසු සම්බාරපු⁴
කඤ්චි සම්බාරං නිව්වෙනො ගණෙත්තයාති අත්ථො; වතුත්ථගුමක
සම්බාර⁴ පත තෙජ්ජයදත්තා දිවස⁵ සත්තපෙත්තා අසොගුලො විශ
මකිකානං දිට්ඨියා වා අසෙසුසං වා අකුසලානං ආරම්භං න
තොත්ති; ඉමිනා තයෙත කඤ්චි සම්බාරං සුඛතොති ආදිසුපි අත්ථො
වෙදිතබ්බො; සුඛතො උපගමෙත්ඤ්ඤාති එතත්තසුඛි අත්තා තොති,
අණෙතො පරමමරණොති එවං අත්තදිට්ඨිවසෙන සුඛතො ගාතං සක්ඛි
යෙතං වුත්තං; දිට්ඨිවිපසුත්තවිත්තෙන පත අරියසාවකො පරිලා
හාතිගුතො පරිලාහවුපසමත්ථං මිත්තගත්ථපරිත්තායිතො⁶ විශ ජවාක්ඛ
මුත්තවෙණො⁷ ගුරං කඤ්චි සම්බාරං සුඛතො උපගමිති; අත්තවාසෙ
කම්මකදිපණ්ණත්තිසම්මතත්ථං සම්බාරතති අවට්ඨා කඤ්චි ඛම්මතති
වුත්තං; ඉධාපි අරියසාවකස්ස වතුගුමකවසෙන පරිවෙත්ථෙද, වෙදි
තබ්බො, පුථුජ්ජනස්ස තෙගුමකවසෙන⁸ සබ්බවාසෙසු වා අරියසාව
කස්සාපි තෙගුමකවසෙනෙව පරිවෙත්ථෙද වට්ටති.

සං හි සං⁹ පුථුජ්ජනො ගණනාති තත්තා තතො අරියසාවකො
ගාතං විනිව්වෙට්ඨි,¹⁰ පුථුජ්ජනො හි සං සං නිව්වං සුඛං අත්තාති
ගණතොති තං තං අරියසාවකො අනිව්වං දුක්ඛං අත්තාතාති¹¹
ගණතෙනො තං ගාතං විනිව්වෙට්ඨි,¹² මානාරතති ආදිසු ජනිකාව¹³
මාතා, ජනකො පිතා, මහුස්සගුත්තා වා;¹⁴ ඛිණ්ඤ්ඤාදරගාති අධිපෙප
තො; කිං පත අරියසාවකො අසුද්ධං ජිවිතා වොරෙපෙත්තයාති එතවපි
අවධානං, සමෙපි¹⁵ භවත්තරගතං අරියසාවකභාවං¹⁶ අජානන්තවපි

1. කිඤ්චි b. S.
2. වතුගුමකෙසු b. S.
3. තෙගුමකෙසු b S.
4. ගුමක සම්බාරපු b.
5. සස්සතදිට්ඨියා 1.
6. මතුත්ථ ගුමක සම්බාර b S.
7. දිවසං b. දිවසෙන S.
8. මිත්තගාමීං b පරිත්තායිතො S.
9. පෙත්තකර මුත්තවෙණො
10. විශ ව S, විශ ව b.
11. වසෙන B. S
12. වාසෙසු අරියසාවකස්සාපි b,
තෙගුමකවසෙන වට්ටති b,
වත්තාති S 9 යං සෙසු b.
13. පුථුජ්ජනො S. විනිව්වෙට්ඨි b,
විනිව්වෙට්ඨි S,
14. දුක්ඛමත්තාතාති S,
15. විනිව්වෙත්තාති S,
16. ජනිකා ව S,
17. ව b,
18. සමෙපි b, S,
19. අරියසාවකං අත්තතො අරියසාවං b.

කොච්චි එවං¹ වදෙය්‍ය, ඉමං² කුන්‍ධසිපිලුකං³ ජීවිතා වොරෙපෙඤ්ඤා
සකලවිකක්‍ඛාප්‍රග්‍රහෙන වක්‍ඛවන්තිරජං. පටිපජ්ජාතිති තෙව සො
තං ජීවිතා වොරෙපෙය්‍ය, අපාපි නං එවං වදෙය්‍යං.⁴ සචෙ ඉමං න
සාතෙය්‍යයි⁵ සිසං තෙ ජිනිකාමාති සිසමෙවය්‍ය ජිනෙය්‍යං.⁶ න ව
සො තං සාතෙය්‍ය, පුට්ඨජනභාවය්‍ය පන මහාසාවජ්ජනාචං⁷ දය්‍ය
නන්තං අරියසාවකය්‍ය ව ඛලං⁸ දීපනන්තමෙතං චුත්තං, අයං ගෙන්න
අධිප්‍යායො, සාවජ්ජා පුට්ඨජනභාවො; යත්‍ර හි නාම පුට්ඨජනො මාතු
සාතාදිති⁹ ආනන්තරියාති කරිය්‍යති, මහාඛලො ව අරියසාවජ්‍ජනා
යො එතාති කම්මාති න කරෙතිති;

දුට්ඨවිනේයනාති වධකවිනේයන පද්ධතීවිනේයන; ලොකිකං උප්පා
දෙය්‍යාති ජීවමානකසරීරං¹⁰ බුද්ධකම්මකිකාය පිවනමත්තවපි ලොකි
තං උප්පාදෙය්‍ය; සංඝං සිද්ධිකායාති සමානසංවාසනං සමානසිමාය
සිතං පඤ්චිති කාරණෙති සංඝං භික්‍ෂෙය්‍ය; චුත්තං ගෙනං: "පඤ්චිති
උපාලි ආකාරෙති සංඝෙය්‍ය භිජ්ජති කමෙත්ත උදෙසෙන වොගරනේතා
අනුසාවනෙන සලාකභාගෙනාති,¹¹ තත් කමෙමිනාති අපථොක
නාදිසු වතුසු කමෙමිසු අඤ්ඤාතරෙන කමෙමන; උදෙසෙය්‍යාති පඤ්චසු
පාතිමොකබුද්ධෙය්‍ය¹² අඤ්ඤාතරෙන උදෙසෙන; වොගරනේතාති
කථෙය්‍යෙනා; තාති තාති උප්පත්ති¹³ අධිමමං ධම්මොති ආදිති
අධාරසංගතදකරවක්‍ඛිති¹⁴ දීපෙනෙනා; අනුසාවනේතාති නත්‍ර තුමෙහ
ජානාපි මය්‍යං උච්චාකුලා පබ්බජිතභාවං ඛලුසුත්තභාවං ව මාදිසො
නාම උභිධමං උබ්බිතයං සන්තිසංඝං ගාගෙය්‍යාති විත්තවපි උප්පා
දෙය්‍යං තුමානං, යුත්තං කිං මය්‍යං අවිච්චි¹⁵ තිලුපලවනං වීර්‍ය සිතලො.
කිමිතං අපායෙනො න භාග්‍යමිති ආදිතා නයෙන කණ්ණමුළුල වච්ඡිකදං
කථා අනුසාවනෙන; සලාකභාගෙනාති එවං අනුසාවෙනා තෙසං
විත්තං උප්පත්තෙත්තා අතිවත්තිධමෙම කථා ගණ්ඨං. ඉමං සලාකභාති
සලාකභාගෙන; එත් ව කමිමෙම උදෙසො වා පමාණං වොගරනේතා
සාවකසලාකභාගෙන පන පුබ්බභාගා; අධාරසංගතදකරවක්‍ඛිති සි
වොගරනේතා¹⁶ තත් රුචිජනනන්තං අනුසාවෙනා සලාකාය ගති
තායපි¹⁷ අතිනේතා හොති සංඝෙය්‍ය, යද්‍ය පන එවං වත්තායෙ වා
අතිරේතා වා සලාකං ගාගෙත්තා ආවේනිකං කමිමං වා උදෙසං වා
කරෙත්තා,¹⁸ තද්‍ය සංඝෙය්‍ය භිනේතා නාම හොති. එවං දිට්ඨිසමානේතා

1. කොච්චි b. එවමපි S.

2. දුදං පන S.

3. කුන්‍ධසිපිලුකං b.

4. වදෙය්‍ය b, S.

5. සාතෙය්‍යයි S.

6. සාතෙය්‍ය S. ජිනෙය්‍ය b S

7. භාව b.

8. ඛලං S.

9. මාතුසාතාදිති S මාතුසාවාදිති. b පඤ්චානන්තරියාති b, S,

10. ජීවමානක සරීරං S.

11. සලාකභාගෙනාති b.

12. පාටිමොබුද්ධෙය්‍ය S.

13. උප්පත්ති b.

14. අධාරසංගතදකරවක්‍ඛිති S.

15. කිං අයං b, S. අවිච්චි b. අවිච්චි S.

16. වොගරනේතා S.

17. ගාගිකාගෙන b.

18. කරෙති I,

පුග්ගලො සඛ්‍යං භිද්දෙය්‍යාති තෙනං ආනං විජ්ජති. එතත්තාවතා මාතුසාසාදීති¹ පඤ්ච ආනන්තරියකමමාති දග්ගිතාති භොතති. යාති පුපුර්ජනො කරෙති න අරියසාවතො, තෙසං ආවිභාවතො:—

කමමතො ආරතො චෙව කප්පට්ඨිතිගතො තථා
පාකසාධාරණාදීති විඤ්ඤාතබ්බො විනිවර්ජයොති.²

තත්ත කමමතො තාව, එත්ත භි මනුස්සභූතස්සෙව මනුස්සභූතං මාතරං වා පිතරං වා අපි පරිවත්තලිඛිතං³ ජීවිතං වොරෙපෙනාස්ස කමමං ආනන්තරියං⁴ භොති, තස්ස විපාකං පටිබාහිස්සාමිති සකල චක්කවාලං මහාවෙදිගපමාණෙති⁵ කඤ්චනථුපෙති පුරෙකොපි සකල චක්කවාලං පුරෙකො තිස්සිනනගිකවුසඛ්‍යස්ස⁶ මහාදුතං දකොපි බුද්ධස්ස භගවතො සඛ්‍යාටිකණ්ණං, අමුඤ්ඤානො ව්වරිකොපි කායස්ස හෙදු තිරයමෙව උපපජ්ජති; යො පන සයං මනුස්සො⁷ තිරව්ජානභූතං මාතරං වා පිතරං වා, සයං වා⁸ තිරව්ජානභූතො මනුස්සභූතං, තිරව්ජා නොගෙව වා තිරව්ජානභූතං ජීවිතා වොරෙපෙති, තස්ස කමමං ආනන්තරියං⁹ න භොති භාරියං පන භොති, ආනන්තරියං ආභවෙව¹⁰ තිට්ඨති. මනුස්සජාතිකානං පන¹¹ වසෙන අයං පඤ්ඤා කපිතො; තත්ත එළකචතුක්කා සඛ්‍යාමචතුක්කං චොරවතුක්කඤ්ච කපෙතබ්බං. එළකං මාරෙමිති අභිසංඝිතාපි භි එළකට්ඨානෙ භිතං මනුස්සො මනුස්සභූතං මාතරං වා පිතරංවා මාරෙතො ආනන්තරියං ථුසති, එළකාභිසංඝිතා පන මාතාපිති අභිසංඝිතා වා එළකං මාරෙතො ආනන්තරියං න ථුසති මාතාපිතිඅභිසංඝිතා¹² මාතාපිතරෙ මාරෙතො ථුසතෙව, එත්ත¹³ නයො ඉතරයමිමපි චතුක්කථායෙ, යථා ව මාතාපිතුපු එවං අරහතෙව එතාති චතුක්කාති වෙදිතබ්බාති, මනුස්සඅරහතන මෙව මාරෙකො ආනන්තරියං ථුසති න යක්ඛභූතං, කමමං පන භාරියං ආනන්තරියසද්දසමෙව, මනුස්ස අරහතනස්ස ව පුපුර්ජනකාලෙයෙව සත්පභාසෙර වා විසෙ වා දිනෙනපි යදි සො අරහතනං පනො තෙතෙව මරති අරහතනසානො¹⁴ භොතිගෙව, යං පන පුපුර්ජනකාලෙ දිනනං දුතං අරහතනං පනා පරිභුඤ්ඤති පුපුර්ජනස්සෙව දිනනං භොති; සෙසඅරියපුග්ගලෙ මාරෙතස්ස ආනන්තරියං නජි, කමමං පන භාරියං ආනන්තරියසද්දසමෙව, ලොභිතුප්පාදෙ තථාගතස්ස අභෙජ්ජ කායභාග¹⁵ පරාපක්කමෙන විමමවෙජ්ජං කනා ලොභිතපග්ගර භන්තොම නජි, සරිරස්ස පන අනොගෙව එකගමි. ආනෙ ලොභිතං

1. මාතුසාසාදීති b. පඤ්චආනන්තරිය කමමාති b. S. 9. අනන්තරියං, b.

2. මිනිවර්ජයො p. S.

10. ආනන්තරියං ආභවෙව b. S.

3. අපරිවත්තලිඛිතං S.

11. ජාතිකානං b

4. අනන්තරියං b. S.

12. මාතාපිතා අභිසංඝිතා වා b, S.

5. මහාවෙදිගපමාණෙති b, S.
කඤ්චන ථුපෙති S

13. එගෙව b. S [මාතාපිතා අභිසංඝිතා b S.

6. තිස්සිනනස්ස භගවතො S.

14. අරහතනසානො S.

7. මනුස්සභූතො b.

15. අභිජ්ජකායං තාව b. අභිජ්ජකා

8. සයං b. තිරව්ජානොගෙව තිරව්ජානභූතං b.

[සග්ගාම S.

සමොසරති, දෙවදහෙතන පවිඤ්චලතො¹ හිජ්ඣිතා ගතා සකළිකාපි² තථාගතස්ස පාදනං පහරි, ඵරසුනා³ පහවො⁴ විස පාදෙ අනෙතා ලොගිතොගෙව අහොසි, තථා කරොනතස්ස ආනන්තරියං හොති. ඒවහො පන තථාගතස්ස රුචියා සන්තෙතන වමං ඡිජ්ඣිතා තමා යානා දුට්ඨලොගිතං නිගරිතා ථාසුමසාසි, තථා කරොනතස්ස පුඤ්ඤකම්මමෙව හොති; අථ යෙ⁵ පරිනිබ්බුතෙ තථාගතෙ වෙතියං හිජ්ඣති බොධිං ඡිජ්ඣති⁶ ඛාතුමති උපකක්කන්ති තෙසං කීං හොතිති: භාරියං කමිං හොති ආනන්තරියසද්ධිං; සධාතුකං පන පුපං වා පටිමං වා බාධමානං⁷ බොධිසාධං ඡිජ්ඣං වට්ටති, සචෙට්ඨි තත්තිලිනා⁸ සකුණා වෙතියෙ වට්ටං පාතෙතති ඡිජ්ඣං වට්ටති යෙව, පරිභොගවෙතියතො හි සරිරවෙතියං මග්ගතතරං, චෙතිය වජ්ඣං හිජ්ඣිතා ගච්ඡන්තං⁹ බොධි මුලෙපි¹⁰ ඡිජ්ඣිතා ගරිතුං වට්ටති, යා පන බොධිසාධා බොධිසරං බාධති තං ගෙගරකකිතතං ඡිජ්ඣං න ලබති,¹¹ බොධිඅත්තං හි ගෙගං න ගෙගත්ථාය¹² බොධි, අසත සරපි එසෙවතො; යමිං පන අසතසරෙ ඛාතු නිතිතා¹³ හොති තස්ස රකකිතත්ථාය බොධිසාධං ඡිජ්ඣං වට්ටති, බොධිපඤ්ඤාත්තං ඔප්පොගරණ¹⁴ සාධං වා සුඛිට්ඨානං වා ඡිජ්ඣං වට්ටතියෙව,¹⁵ සරිරපට්ඨි පඤ්ඤා විස පුඤ්ඤමපි හොති, සබ්බභෙදෙ සිමිට්ඨකසබ්බෙ අසතති පතිතෙ විසුං පරිසං ගහෙතා කතවොගාරාසුසාවතසලාඤ්ඤාසායකං¹⁶ කමිං වා කරොනතස්ස උදෙසං වා උද්දසනතස්ස භෙදෙව¹⁷ හොති-ආනන්තරියකම්මඤ්ච සමග්ගසඤ්ඤාය පන වට්ටතිති සඤ්ඤාය වා¹⁸ කරොනතස්ස භෙදෙව හොති න ආනන්තරියකමිං, තථා¹⁹ නවනො උනං²⁰ පරිසාය, සබ්බකතිමන²¹ පන²² පරිච්ඡේදෙන නවතං ජනානං යො සබ්බං හිජ්ඣති තස්ස ආනන්තරියකමිං හොති,²³ අනුචිත්තන කානං²⁴ අධම්මවාදිතං මහාසාවජ්ජ²⁵ කමිං, ධම්මවාදිනො²⁶ අනවජ්ජ, තත්ති නවතනමෙව සබ්බභෙදෙ²⁷ ඉදං සුතතං: "එකතො, උපාලි²⁸ වතතායෙ හොති එකතෙව වතතායෙ නවමො අනුසාවෙති සලාකං ගාහෙති අයං ධම්මො අයං විනායො ඉදං සද්දසායනං ඉදං ගණකං ඉදං රෙවෙට්ඨාති එවං බො උපාලි සබ්බරුච්ඡි වෙව හොති සබ්බභෙදෙ ව නවතං වා උපාලි අතිරෙකනවතං වා සබ්බරුච්ඡි වෙව හොති සබ්බභෙදෙව" යි එකෙසු පන පඤ්චසු සබ්බභෙදෙ

- | | |
|-------------------------------|----------------------------------|
| 1. සිලාපෙ b. S | 19. තථාපි S |
| 2. සග්ගලිකාපි b. පපට්ඨිකාපි S | 20. ඔත S. |
| 3. පරසුනා b. | 21. පරිසායං b. |
| 4. පහතො b. S. | 22. මෙත b. S |
| 5. යෙමි b. | 23. තස්ස b. තස්ස ආනන්තරියකමිං S. |
| 6. සිඤ්ඤාති b. S. | 24. අනුචිත්තනකානං b. S |
| 7. බාධිතමානං S. | 25. මහාසාවජ්ජ b. S. |
| 8. නිබ්බන්තං S | 26. පන b. අ. වජ්ජ. b. |
| 9. ගච්ඡන්ති b. | 27. භෙදෙව S |
| 10. මුලෙපි B. S. | 28. උපාලි b. S. |
| 11. නලබති b. S | |
| 12. ගෙගත්තං S. | |
| 13. නිබ්බන්තං b. | |
| 14. මහරණ S. | |
| 15. ගහවංසො b. S | |
| 16. ගාහකං b. වා b. S | |
| 17. භෙදෙව S | |
| 18. වට්ටතිතිකමිං b. S | |

වච්ඡාදනං, සෙසානි කායකම්මානීති එවං කම්මතො විඤ්ඤානබ්බො
 විනිවර්තයො; මාර්ගයොති සබ්බානෙව චෙත්සානි කායආරතොපි,
 වච්චාරතොපි සමුට්ඨානනී, පුරිමානි පතොත්ථ වත්තාරි ආණ්ඩනික
 විජ්ජාමයපයොගවසෙන වච්චාරතො සමුට්ඨානිනාපි¹ කායආරමෙව
 පුරෙතනි, සබ්බභෙදෙ හත්ථුද්දං² හෙදං කරෙතත්තං කායආරතො
 සමුට්ඨානිනාපි වච්චාරමෙව පුරෙතනි එවමෙත්ථ ආරතොපි විඤ්ඤ
 නබ්බො විනිවර්තයො; කප්පට්ඨිනිසසොති සබ්බභෙදෙයෙව චෙත්ථ
 කප්පට්ඨිනියො; සුභංගිසසොති³ කප්ප කප්පවෙමජේඛි වා සබ්බ
 හෙදං කත්ථා කප්පවිනාසෙයෙව මුච්චති සවෙති⁴ යෙවි කප්පොවිතත්ත
 නීති⁵ අජ්ඣ සබ්බභෙදං කරෙති යෙවි මුච්චති, එකදිවසමෙව
 නිරයෙ පච්චති,⁶ එවං කාරණං⁷ පත නත්ථි, සෙසානි වත්තාරි
 කම්මානි ආනන්තරියානෙව භොතති න කප්පට්ඨිනියානීති, එවමෙත්ථ⁸
 කප්පට්ඨිනියතොපි විඤ්ඤානබ්බො විනිවර්තයො; ජාතිකොති යෙන
 ව පඤ්චපෙතාති⁹ කම්මානි කතානි භොතති, තත්ත සබ්බභෙදෙයෙව
 පටිසන්ධිවසෙන විපච්චති, සෙසානි අභොසිකම්මං නාභොසි කම්මවිපා
 කොති එවමාදිපු සබ්බං¹⁰ ගච්ඡති, සබ්බභෙදානෙව¹¹ ලොභි
 තුප්පාදෙ, තදභාවෙ අරහත්තසානො¹² තදභාවෙ සවෙ¹³ පිත්ථා සිලවා
 භොති මාතා දුඤ්චිලා නො වා තථා¹⁴ සිලවතී පිත්ථානො¹⁵ පටිසන්ධි
 වසෙන විපච්චති, සවෙ මාතාපිත්ථානො¹⁶ ද්විපුපි සිලෙන වා දුඤ්චි
 ලෙන වා සමානෙත්ථ තුප්පානොව¹⁷ පටිසන්ධිවසෙන විපච්චති, මාතාපි
 තී දුඤ්චිකාරිනී බහුකාරව¹⁸ පුත්තානනනි එවමෙත්ථ උපාකොපි¹⁹
 විඤ්ඤානබ්බො විනිවර්තයො; සාධාරණාදිනි පුරිමානි වත්තාරි සබ්බ
 සම්මි ගහවතීපබ්බත්තානං සාධාරණානි, සබ්බභෙදෙ පත “න ඛො
 උපාලි භික්ඛුනී සබ්බං භිජ්ඣති න සිත්ඛමානා න සාමණේරෙ න
 සාමණේරී න උපාසකො න උපාසිකා සබ්බං භිජ්ඣති, භික්ඛු ඛො
 උපාලි පකතපොතා සමානසංවාසකො සමානසිමායං ධීතො සබ්බං
 භිජ්ඣති”නී වචනතො වුත්තප්පකාරණං භික්ඛුනොව භොති න
 අඤ්ඤානං, තස්මා අසාධාරණො; ආදිසද්දන සබ්බවෙපතො²⁰ දුක්ඛ
 වෙදනා²¹ සහගතා දෙසසමාගසමප්පත්තා වානි එවමෙත්ථ සාධාරණාදි
 නිපි විඤ්ඤානබ්බො විනිවර්තයො; අඤ්ඤං²² සමාර්ථනා අසමෙව සත්ථා
 සත්ථුකම්මං කාතුං අසමිත්ථානි²³ ගවත්තරෙපි²⁴ අඤ්ඤානිත්ථකරං²⁵

1. සමුට්ඨානනාපි b	11. සබ්බභෙදානෙව b. සබ්බභෙදානෙව S
2. හත්ථුද්දං b S.	12. අරහත්තසානො S. 21. දුක්ඛං S.
3. සංමිච්චානි b. S	13. තදභාවෙව b. තදභාවෙවසෙව b. තදභාවෙවසෙව S
4. යෙව b. S.	14. තථා ව 1 තථාපි ද. 22. අඤ්ඤං b. S
5. විතසනිකං S.	15. පිත්ථානො S. 23. සමිත්ථානි b.
6. පච්චති S.	16. සමමානසංවාසකො b. 24. ගවත්තරෙව S
7. කාරණං b	17. මාතාපිත්ථානො b. 25. අඤ්ඤං නිත්ථකරං b.
8. එමිසමෙව b. S.	18. බහුකාරව b. සාධාරණං b, දුක්ඛකාරං b, බහු S.
9. පඤ්චපෙතානි S.	19. විපාසකොපි S. [කාරණං b. S.
10. සංඛං b. S.	20. සබ්බවෙපතං S. සබ්බවෙපතං b.

අග්ගෙම ඝට්ඨාති එවං ගණෙතො තෙනං ඝාතං විජ්ජතිති අනෙථා;
එතිංයා ලොකබාහුඝාති දසසහස්සිලොකබාහුයා; තිති හි¹
බෙත්තාති ජාතිබෙත්තං ආණ්ඩෙත්තං² විසයබෙත්තං, තත්ථ ජාති
බෙත්තං නාම දසසහස්සි ලොකබාහු, යා හි³ තථාගතස්ස මාතුකුච්ඡි
ඔක්කමිතකාලෙ තික්කමිතකාලෙ සමෙබ්බිකාලෙ ධම්මවක්කපා
වත්තනෙ ආයුසංඛාරෙණාපනෙ⁴ පරිනිබ්බානෙ ව කම්පති, තොටි
සතසහස්සවක්කවාලං පන ආණ්ඩෙත්තං⁵ නාම, ආවානාරියං⁶ මොර
පරිත්ත ධර්මාපරිත්ත රතතපරිත්තාදිනං⁷ හි එත්ථ ආණ්ඩත්තති,⁸
විසයබෙත්තස්ස පන පරිමාණං නත්ති, බුද්ධානං හි යාවත්තං ඤාණං
තාවත්තං ඤායාං,⁹ යාවත්තං තෙයාං තාවත්තං ඤාණං, ඤාණපරි
යතතිකං තෙයාං තෙයාපරියතතිකං ඤාණතති වචනතො අවිසයො
නාම තත්ති, ඉදම්පු පන තිපු බෙත්තෙත්ත සපෙත්ති ඉමං වක්කවාලං
අඤ්ඤාමිං වක්කවාලෙ බුද්ධා උපපජ්ජන්ති සුත්තං නත්ති, න
උපපජ්ජන්ති පන අත්ති, තිති හි¹⁰ පිටකාති: විනාසිටකං සුත්තන්ත
පිටකං අභිධම්මපිටකං, තිස්සො,¹¹ සඬ්භිතියො: මහාකස්සපපෙරස්ස
සඬ්භිති යසනෙරස්ස සඬ්භිති මොග්ගලීපුත්තතිස්සනෙරස්ස සඬ්භිති¹²
ඉමං තිස්සො සඬ්භිතියො, ආරුලොක තෙපිටකෙ බුද්ධවචනෙ ඉමං
වක්කවාලං බුද්ධවචනං අඤ්ඤත්ථ බුද්ධා උපපජ්ජන්ති සුත්තං නත්ති,
න උපපජ්ජන්ති පන අත්ති, අසුබ්බං අවිමිත්තං අපුරෙ අපච්ඡා
එකතො න උපපජ්ජන්ති පුරෙ වා පච්ඡා වා උපපජ්ජන්තිති වුත්තං
හොති; තත්ථ¹³ බොධිපඤ්ඤා බොධිං අපාත්ති¹⁴ න උච්චිතිස්සාමිති
තිසිත්තකාලතො පට්ඨාය යාව මාතුකුච්ඡිස්මිං පරිසන්ධිගහණං තාව
පුබ්බෙති න වෙදිතබ්බං, බොධිසත්තස්ස හි පරිසන්ධිගහණං,¹⁵ දසසහස්ස
වක්කවාලකම්පනෙත්තව¹⁶ බෙත්තපරිත්තතො කතො අඤ්ඤාස්ස
බුද්ධස්ස උපපත්ති නිවාරිතා¹⁷ හොති, පරිනිබ්බානතො පට්ඨාය¹⁸ යාව
සාසපමිත්තාපි¹⁹ ධාතු තිථ්ඨති තාව පච්ඡාති න වෙදිතබ්බං; ධාතුසු හි
සීතාසු බුද්ධා සීතාව හොන්ති, තස්මා එත්ථන්තරෙ අඤ්ඤාස්ස බුද්ධස්ස
උපපත්ති නිවාරිතාව හොති, ධාතුපරිනිබ්බානෙ පන ජාතෙ අඤ්ඤාස්ස
බුද්ධස්ස උපපත්ති න නිවාරිතා, තිති හි²⁰ අනතරධානාති නාම: පරි
යතති අනතරධානං, පරිවේධ අනතරධානං, පරිපත්ති අනතරධානතති.
තත්ථ පටිපෙත්තීති තිඤ්ඤි පිටකාති; සඬ්චෙවෙධො සඬ්චපරිවේධො;
පටිපෙත්තීති පරිපදා; තත්ථ පරිවේධො ව පරිපත්ති ව හොති පි න
හොති පි, එකස්මිං හි කාලෙ පරිවේධකරු²¹ හික්කු බහු හොන්ති එඝ්²²

1. තිඤ්ඤි.

2. ආණ්ඩෙත්තං. S.

3. හාති b. S.

4. සංඛාරෙවාඤ්ජනෙ. S.

5. ආණ්ඩෙත්තං b.

6. හාති b. S.

7. රතතපරිත්තමෙත්තපරිත්තාදිනං. S.

8. වත්තතීති S.

9. තෙයාං b. S.

10. තිඤ්ඤි b. S.

11. පිටක S.

12. තිඤ්ඤි b. S.

13. තත්ථ සි b. S.

14. අපාත්ති.

15. අපත්ති S.

16. ගහණෙත b. ගහණෙත S.

17. තෙවච S.

18. පරිවේධධරු.

19. ව b.

20. එකො b. S. [b S.

21. කාලතො පට්ඨාය b. S.

22. මත්තා b. S.

23. තිඤ්ඤි.

හිකු පුපුර්ණොති අභිතුලිං පසාරෙතා දසොතබ්බා හොති,
 ඉමෙථිඤ්ඤව¹ දීපෙ එකවාරෙ පුපුර්ණහිකු නාම නාහොසි,
 පට්ඨතතිපුරකාපි² කදුචි බිත්‍ර හොතති කදුචි අපපා, ඉථි පට්ඨෙවො ච
 පට්ඨතති ච³ හොතිපි නහොතිපි සාසතට්ඨිතියා පත පරියතති පමාණං,
 පණ්ණිතො හි තෙපිටකං සුඤ්ඤා දොපි⁴ පුරෙති යථා අවහාකං බොධි
 සතෙතා ආලාරයා සතතිනො පඤ්ඤාභිඤ්ඤා සත්ත ව සමාපතතියො
 නිබ්බතෙතනා නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසමාපතතියා⁵ පරිකමමං
 පුච්ඡි, සො න ජානාමිති ආහ, තතො උදුකයා⁶ සතතිනං ගතවා
 අභිගතවිසෙසං සංසදෙතො නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසමාපතතියා පරිකමමං
 පුච්ඡි, සො ආවිහස්සි, තයා චට්ඨකසමනතරමෙව මහාසතෙතා තං
 සමපාදෙසි, එවමෙව⁷ පඤ්ඤවා හිකු පරියතති සුඤ්ඤා දොපි පුරෙති,
 හයො පරියතතියා ධිතාය⁸ සාසනං ධිතං හොති, යදු පත සා අනතර
 ධායති තදු පඨමං අභිබ්බමපිටකං තයාති තත් පට්ඨානං සබ්බපඨමං
 අනතරධායති අනුකකමෙත පට්ඨා ධම්මසම්මතො තයමිං අනතරගීතෙ
 ඉතරෙසු චිත්‍ර පිටකෙසු ධිතෙසුපි⁹ සාසනං ධිතමෙව හොති; තත්
 සුත්තනතපිටකෙ අනතරධායමානෙ පඨමං අභිතුතතරනිකායො එකා
 දසකතො පට්ඨාය යාව එකකා අනතරධායති, තදනනතරං සංයුත්ත
 නිකායො චක්කපෙය්‍යාලතො පට්ඨාය යාව ඔසතරණං අනතරධායති,
 තදනනතරං මජ්ඣිමනිකායො ඉන්ද්‍රියභාවතො පට්ඨාය යාව මුල
 පරියායං අනතරධායති, තදනනතරං දීඝනිකායො දසුත්තරතො
 පට්ඨාය යාව මුත්තරාලා අනතරධායති, එකසාරාපි¹⁰ ද්විනතරපි ගාථානං
 පුච්ඡා අද්ධානං ගච්ඡති සාසනං බාරෙතුං න සකෙකාති සතිගපුච්ඡා,¹¹
 ආලච්ඡකපුච්ඡා වීග ච, එතා කීර කය්‍යපමුද්ධිකාලිකා අනතර සාසනං
 බාරෙතුං නාසකත්තිසු, දච්ඡු පත පිටකෙසු අනතරගීතෙසුපි විනය
 පිටිකෙ ධිතෙ සාසනං තිට්ඨති, පරිවාරබ්බකෙසු අනතරගීතෙසු
 උභතොවිගඤ්ඤා ධිතෙ ධිතමෙව හොති, උභතොවිගඤ්ඤා අනත
 රගීතෙ මාතිකාය ධිතායපි ධිතමෙව හොති, මාතිකාය අනතරගීතාය
 පාඨමොක්ඛපබ්බජ්ජා¹² උපසමපදුසු ධිතාසු සාසනං තිට්ඨති, ලිඛනං
 අද්ධානං¹³ ගච්ඡති, සෙතවත් සමණවංසො පත කය්‍යපමුද්ධිකාලතො
 පත¹⁴ පට්ඨාය සාසනං බාරෙතුං නාසකත්ති, පච්ඡිමකය්‍ය පත සච්ච
 පට්ඨෙවතො පච්ඡිමකය්‍ය පිලගෙදතො ච පට්ඨාය සාසනං ඔසකතිනං
 නාම හොති, තතොපට්ඨාය අඤ්ඤාසු බුද්ධියා උප්පතති න වාරිතාති¹⁵
 නිඤ්ඤා පරිතිබ්බානාති නාම: කිලෙසපරිතිබ්බානං බ්බපරිතිබ්බානං
 බාතුපරිතිබ්බානනති, තත් කිලෙසපරිතිබ්බානං බොධිපලලසික
 අසොසි, බ්බපරිතිබ්බානං කුසිතාරයං, බාතුපරිතිබ්බානං අනාගතෙ

1. ඉමෙථි-ගෙව b, S

2. පරියතති පුරකාපි b

3. පඨිපතති ච b.

4. මෙ S.

5. නාසඤ්ඤායතනසමාපතතියා S.

6. උදුකයා b

7. එවමෙව b, S.

8. භිතියා S.

9. ධිතෙසු b.

10. එකසාරාපි b.

11. සබ්බකපුච්ඡා S. වීග b.

12. පබ්බජ්ජ b.

13. ලිඛනමද්ධානං b.

14. කාලතොපො b, S.

15. හවාරිතො b, S.

භවික්ඛාති, සාසනාස්ස කිරි මසකකතකාලෙ ඉමස්මිං තච්චපණ්ණේදිපෙ
 ධාතුසො සන්තිපතිනිා මහාවෙතියං ගමිස්සන්ති, මහාවෙතියතො
 නාගදිපෙ රජායතනවෙතියං, තතො මහාවොධිපල්ලඛිතං ගමිස්සන්ති,
 නාගභවනතොපි දෙවලොකතොපි බ්‍රහ්මලොකතොපි ධාතුසො මහා
 බොධිපල්ලඛිතමෙව ගමිස්සන්ති, සාසපමන්තොපි ධාතු අන්තර්¹ න
 තස්සිස්සන්ති මහාවොධිපල්ලඛිත රුසිභුතා² සුචණ්ණබන්ධො³ විශ
 එකසකා හුචා ශ්‍රිබ්බණ්ණරස්මියො⁴ විස්සජේස්සන්ති⁵ තා දසසහස්සි⁶
 ලොකධාතුං එරිස්සන්ති තතො දසසහස්සවක්කවාලෙ දෙවතා⁷ සන්ති
 පතිනිා අජ්ජ සත්ථ. පරිනිබ්බාසති⁸ අජ්ජ සාසනං මසකකති පච්ඡිම
 දස්සනංදුති ඉදං⁹ අමහාකන්ති දසබලස්ස පරිනිබ්බුතදිවසතො
 මහත්තතරං කාරුඤ්ඤං කරිස්සන්ති, ඔපෙචා අනාගාමිබ්බණ්ණසචෙ
 අවසෙසා සභාවෙන සණ්ඨාතුං නාසකිස්සන්ති¹⁰ ධාතුසු තෙජජ්ඣාතු
 උච්චිතිනිා යාව බ්‍රහ්මලොකා උග්ගඤ්ජස්සති¹¹ සාසපමන්තොපි ධාතුසා
 සති එකජාලාව¹² භවික්ඛාති ධාතුසු පරිතාදුතං ගතාසු පච්ඡිජ්ජස්සති,
 එවං මහත්තං අනුභාවං දස්සෙචා ධාතුසු අන්තර්තිතාසු සාසනං
 අන්තර්තිතන්තාම හොති, යාව එවං න අන්තර්ධායති නාව අවරිමං¹³
 නාම හොති, එවං අපුබ්බං අවරිමං උපපජ්ජෙය්‍යන්ති¹⁴ තෙනං ණානං
 විජ්ජති¹⁵ කස්මා පන අපුබ්බං අවරිමං න උපපජ්ජන්ති අනච්ඡරි
 යතතා, බ්‍රහ්මා හි අච්ඡරියමනුස්සා යථාග : “එකපුග්ගලො හික්කමච
 ලොකෙ උපපජ්ජමානො උපපජ්ජති අච්ඡරියමනුස්සො කතමො එක
 පුග්ගලො තථාගතො අරහං සම්මාසම්බුද්ධො”ත යදි ච දො වා
 චතතාඤ චා අවච්චි වා සොලස වා එකතො උපපජ්ජෙය්‍යං න අච්ඡරියං
 භවෙය්‍යං, එකස්මිං ඛ¹⁶ විහාරෙ දව්‍යන්තං චෙතියානමපි ලාභො වා
 සකකාඤ වා¹⁷ උලාඤ න හොති, හික්කුපි බහුතාය න අච්ඡරියං
 ජාතා, එවං බ්‍රහ්මාපි භවෙය්‍යං, තස්මා න උපපජ්ජන්ති, දෙසනාය ච
 විසෙසාභාවතො : යං හි සතිපට්ඨානාදිහෙදං ධම්මං එතො දෙසෙසී
 අඤ්ඤාන උපපජ්ජන්ති¹⁸ සො ච දෙසෙතඤ්ඤා සීයා තතො අනච්ඡ
 රියො¹⁹ සීයා එකස්මිං පන ධම්මං දෙසෙතො දෙසනාපි අච්ඡරියා
 හොති විවාද භාවතො ව; බහුසු ච බුද්ධෙසු උපපන්නාසු²⁰ බහුන්තා²¹
 ආචරියානං අනෙතවාසිකා විශ අමහානං බුද්ධා පාසාදිකො අමහානං
 බුද්ධා මධුරස්සඤ ලාභි²² පුඤ්ඤවාති විච්ඡෙය්‍යං²³ තස්මාපි එවං
 න උපපජ්ජන්ති, අපිචෙතං කාරණං මිලිඤ්ඤඤ පුට්ඨෙන නාගසෙස
 තන්තරෙන විත්ථාරිතමෙව, වුත්තං හි : “තත්ථ හනෙත නාගසෙසන

- | | |
|--|---------------------------|
| 1. ධාතුසො අන්තර්තර b, ධාතු අන්තර්තර නාසකිස්සති S | 10. එකසමි. b. |
| 2. රුසිභුතා b, | 9. දුතිපිදං S |
| 3. බන්ධා b, S, | 17. ලාභසකකාඤ b. S. |
| 4. රුසියො S, | 10. සකභාවෙ සණ්ඨාතු. b, S. |
| 5. විස්සජේස්සන්ති b. b, | 11. උග්ගඤ්ජස්සති b S |
| 6. දසසහස්සි b, | 12. එකජාලා b. S. |
| 7. දෙවතාසො b, S, | 13. අච්ඡරියං S |
| 8. පරිනිබ්බාසි b, l, | 14. උපපජ්ජෙය්‍යං b. S. |
| | 15. විජ්ජති b. |
| | 16. විහාරෙ |
| | 17. චතතාඤ |
| | 18. පුඤ්ඤවාති |
| | 19. අනච්ඡරියො b |
| | 20. බහුබ්‍රහ්මලොක උපපජ්ජ |
| | 21. බහුන්. b S (නෙතන b |
| | 22. මධුරස්සඤ S, [ගුණ. S. |
| | 23. පුඤ්ඤවාති ච ච්ඡෙද |

භාසිතමපි හෙතං¹ හභවතා අධිකානමෙතං හික්ඛවෙ අනවතාසො යං
එක්ඛානා ලොකධාතුයා ඥෙ අරහන්තො සමමාසමුද්ධා අපුබ්බං
අවර්මං උපපජ්ජෙත්තං නෙතං ආනං විජ්ජිති දෙසෙන්නා² ව
හන්ත නාගසෙන සබ්බෙපි තථාගතා සත්තතිංසබ්බොධපක්ඛියෙ³
ධම්මෙ දෙසෙනති, කථංගමානා ව චතතාරි අරියසම්මානි කපෙනති,
සික්ඛාපෙත්තා ව තීපු සික්ඛාපු සික්ඛාපෙනති, අනුසාසමානා ව අපා
මාදපට්ඨතතිං අනුසාසනති,⁴ යදි හන්ත නාගසෙන සබ්බෙසමි
තථාගතානං එකද්දෙසො⁵ එකා කථා⁶ එකා සික්ඛා⁷ එකානුසිට්ඨි⁸
කෙත කාරණෙන ඥෙ තථාගතා එකක්ඛණෙන නුපපජ්ජති, එතෙනපි
තාච චුද්ධුපාදෙන අයං ලොකො ඔහාසජාතො යදි දුතියො බුද්ධො
හවෙය්‍ය විහ්නව්‍යහං අයං ලොකො හියෙය්‍යසොමත්තං ඔහාස
ජාතො හවෙය්‍ය, ඔවදන්තා ව ඥෙ තථාගතා සුඛං ඔවදෙය්‍යං, අනුසාස
මානා⁹ සුඛං අනුසාසෙය්‍යං, තත්ථ මෙ¹⁰ කාරණං දෙසෙති යථාතං
නිසංසයො හවෙය්‍යනති, අයං මහාරුජ දසසහස්සිලොකධාතු එක
බුද්ධාරණී¹¹ එකසෙසව තථාගතානං ගුණං ධාරෙති, යදි දුතියො
බුද්ධො උපපජ්ජෙය්‍ය නායං දසසහස්සිලොකධාතු ධාරෙය්‍ය වලෙය්‍ය
කමෙය්‍ය නමෙය්‍ය ඔණමෙය්‍ය¹² විනමෙය්‍ය විකිරෙය්‍ය විධිමෙය්‍ය
විද්ධංසෙය්‍ය¹³ නධිකාන¹⁴ මුපගවෙත්තං, යථා මහාරුජ නාචා එකපුරිස
සත්තාරණී¹⁵ හවෙය්‍ය එකපුරිසෙ¹⁶ අභිරුලෙක¹⁷ සමුපාදිතා
හවෙය්‍ය අථ දුතියො පුරිසො ආගවෙත්තං නාදිසො ආයුතා විණ්ණෙන
යසෙත¹⁸ පමාණෙන කිසුලෙන සබ්බවිගපට්ඨවිගහන සො තං
නාචා අභිරුලෙය්‍ය අපි නු සා මහාරුජ නාචා ද්විත්තමි¹⁹ ධාරෙය්‍යාති
නති හන්ත වලෙය්‍ය කමෙය්‍ය නමෙය්‍ය ඔණමෙය්‍ය විනමෙය්‍ය
විකිරෙය්‍ය විධිමෙය්‍ය විද්ධංසෙය්‍ය²⁰ න ආනමුපගවෙත්තං ඔසීදෙය්‍ය
උදනෙති, එවමෙව බො මහාරුජ අයං දසසහස්සිලොකධාතු එක
බුද්ධාරණී²¹ එකසෙසව තථාගතානං ගුණං ධාරෙති යදි දුතියො
බුද්ධො උපපජ්ජෙය්‍ය න දසසහස්සිලොකධාතු ධාරෙය්‍ය²² වලෙය්‍ය
-පෙ- න ආනමුපගවෙත්තං, යථා වා පත මහාරුජ පුරිසො යාවදන්තං
භොජනං භුක්ඛෙය්‍ය ජාදෙන්නා²³ යාව කණ්ණමහිපුරිසිතො සො
ධාතො පිණ්ණො පරිපුණ්ණො නිරන්තරෙ තජ්ජිකතො²⁴ අනො
නමිතදණ්ඩජාතො²⁵ පුතදෙව තාවතකං²⁶ භොජනං භුක්ඛෙය්‍ය
අපි නු බො මහාරුජ පුරිසො සුඛිතො හවෙය්‍යාති නති හන්ත

- | | | | |
|-------------------|--------------------|----------------------------------|----------------|
| 1. භාසිතමෙතං b. | 11. ධරණී B. | 18. වගෙත B. S. | 23. ජාදෙන්නා b |
| 2. දෙසෙන්නා b. | 12. ඔහාසමය b. S. | 19. මෙපි B. S. | තහො S |
| 3. බොධිපත්තිසෙ b. | 13. විධංසෙය්‍ය B. | 20. විධංසෙය්‍ය b. | [ධරණී b. |
| 4. අනුසාසෙනති B. | 14. නථාන B. S. | 21. දසසහස්සිලොකධාතු b. | එකමුඛ |
| 5. එකාදෙසනා b. | 15. සකාරණී B. S. | 22. වලෙය්‍ය කමෙය්‍ය නමෙය්‍ය ඔණමෙ | |
| 6. එකකථා S. | 16. එකසමි පුරිසෙ b | ය්‍ය විනමෙය්‍ය විකිරෙය්‍ය විධිමෙ | |
| 7. සිත්ඛාපදං S | 17. සා b. S. | ය්‍ය විද්ධංසෙය්‍ය S. | |
| 8. එකානුසංගි S. | 18. එකා අනුසංගි S | 24. තණ්ඩි. 25. දණ්ඩිගුහො b. | |
| 9. ව B. | 19. තථාමෙතං B. | 26. තාවතං b. | |

යතිං භුතෙතංව¹ මරෙය්‍යාති, එවමෙව ඛො මහාරුජ අයං දසසහස්සි
 ලොකධාතු එකමුඛධාරණී² -පෙ- නඛානමුපගච්ඡෙය්‍යාති කීනත්‍රඛො
 භනෙත නාගසෙන අතිධම්ම³ භාරෙත පඨවී වලතීති ඉධ මහාරුජ
 දො සකථා රතතපුරිතා⁴ භවෙය්‍යං යාච මුඛසමා එකස්ස⁵ සකථනො
 රතනං ගහෙතො එකමි සකථෙ ආකිරෙය්‍යං අපි නු තං මහාරුජ
 සකථං චිත්තමපි සකථානං රතනං ධාරෙය්‍යාති නති භනෙත නාතිපි
 තස්ස වලෙය්‍ය අරුපි⁶ තස්ස භිජ්ජෙය්‍යං නෙමපි⁷ තස්ස ඔපනෙය්‍ය
 අනෙක්කපි තස්ස භිජ්ජෙය්‍යාති කීනත්‍රඛො මහාරුජ අතිරතනභාරෙත⁸
 සකථං භිජ්ජතීති, ආම භනෙතති, එවමෙව ඛො මහාරුජ අතිධම්ම
 භාරෙත⁹ පඨවී වලති, අපිව මහාරුජ ඉමං කාරණං මුඛබලපරි
 දීපනාය මසාරිතං, අඤ්ඤමපි තත් අභිරුපං කාරණං සුණාති¹⁰ යෙන
 කාරණෙන දො සම්මාසම්මුඛා එකක්කණේ නුප්පජ්ජන්ති, යදි මහා
 රුජ දො සම්මාසම්මුඛා එකක්කණේ උප්පජ්ජෙය්‍යං පරිසාය විවිඤ්ඤ
 උප්පජ්ජෙය්‍යා තුමහාකං මුද්ධො අමහාකං මුද්ධොති, උභතො පක්කජාතා
 භවෙය්‍යං, යථා මහාරුජ ද්විත්තං බලවාමට්ඨානං පරිසාය විවිඤ්ඤ
 උප්පජ්ජති තුමහාකං අමට්ඨො අමහාකං අමට්ඨොති උභතො පක්ක
 ජාතා භොනති, එවමෙව ඛො මහාරුජ දො සම්මාසම්මුඛා එකක්කණේ
 උප්පජ්ජෙය්‍යං පරිසාය විවිඤ්ඤ උප්පජ්ජෙය්‍යා තුමහාකං මුද්ධො අමහාකං
 මුද්ධොති උභතො පක්කජාතා භවෙය්‍යං, ඉදං පඨමං කාරණං
 සුණාති යෙන කාරණෙන දො සම්මාසම්මුඛා එකක්කණේ
 නුප්පජ්ජන්ති, අපරමපි උත්තරිං සුණාති¹¹ යෙන කාරණෙන දො
 සම්මාසම්මුඛා එකක්කණේ නුප්පජ්ජන්ති යදි මහාරුජ දො සම්මා
 සම්මුඛා එකක්කණේ උප්පජ්ජෙය්‍යං අග්ගො මුද්ධොති යං වචනං
 තමම්චජ, භවෙය්‍ය, ඡෙට්ඨො මුද්ධොති විසිට්ඨො¹² මුද්ධොති¹³
 උත්තමො මුද්ධොති පච්ඤේ මුද්ධොති අසම්මසමො මුද්ධොති අප්පට්ඨසමො
 මුද්ධොති අප්පට්ඨාගො මුද්ධොති අප්පට්ඨකමො මුද්ධොති යං වචනං
 තං මිච්ඡා භවෙය්‍ය, ඉදමපි¹⁴ ඛො තං¹⁵ මහාරුජ කාරණං අත්තො
 සංපට්ඨි¹⁶ යෙන කාරණෙන දො සම්මාසම්මුඛා එකක්කණේ
 නුප්පජ්ජන්ති, අපිව මහාරුජ මුඛානං සභාව¹⁷ පක්කිකා එසා යං
 එකොගෙව ලොකෙ උප්පජ්ජති, කසමා: කාරණං මහත්තතාය සබ්බඤ්ඤ
 මුඛගුණානං, අඤ්ඤමපි මහාරුජ යං මහත්තං භොති තං එකංගෙව
 භොති, පඨවී මහාරුජ මහත්තං¹⁸ සා එකංගෙව, සාගරේ මහත්තො
 සො එකංගෙව, සිනෙරුහිරිරජා සෙට්ඨො මහත්තො සො එකං
 ගෙව, ආකාසො මහත්තො සො එකංගෙව, සකෙකා මහත්තො
 සො එකංගෙව, බ්‍රහ්මා මහත්තො සො එකංගෙව, යත්තං

1. භුතෙතං S භුතෙතා වසමයාති b.

12. ඉමමි B. S.

2. අතිධම්ම b S.

7. අතිරතන භාරෙත b.

13. ඵො B. S.

3. පරිපුරිතා B S.

8. අතිධම්මභාරෙත පථවීවලතීති b.

14. අත්තංකො

4. එක B S.

9. උත්තරිකාරණං සුණෙති b. S

සංපට්ඨි b. S.

5. ආරුපි S

10. ඡෙට්ඨො මුද්ධොති සෙට්ඨො S.

15. සභාවා b.

6. නෙමපි B. S.

11. සෙට්ඨො මුද්ධොති b.

16. මහත්ති S.

උපපජ්ඣති තත්ථ අඤ්ඤාසං ඔකාසො න හොති, තථාගතො
අරහං සම්මාසම්මුද්ධො මහතො සො ඵසොගෙව තස්මා තථාගතො
අරහං සම්මාසම්මුද්ධො ලොකෙ උපපජ්ඣති, සුකරිතො¹ හතො
නාගසෙන පඤ්ඤා ඔපලෙච්ඡි කාරණෙතිති; එකිංසා² ලොක
බාහුසාති එකස්මිං වක්කවාලෙ; හෙට්ඨා ඉමිනාච³ පදෙන දසවක්ක
වාලසහස්සාති ගතිතාතිපි⁴ එක වක්කවාලෙනෙව පරිච්ඡිද්ධං
වට්ඨති⁵ බුද්ධා හි උපපජ්ඣන්තා ඉමස්මිං ගෙව වක්කවාලෙ උපපජ්ඣති
උපපජ්ඣන්තිනෙ පත වාරිතෙ ඉතො අඤ්ඤාසු වක්කවාලෙසු
අනුපපජ්ඣන්ති⁶ වාරිත මෙව හොති; අපුබ්බං අවජිමන්ති එත්ථ
වක්කරතතපාතුභවතො⁷ පුබ්බං පුබ්බං තස්සෙව අනතරධානතො
පච්ඡා⁸ වරිමං; තත්ථ විධා වක්කරතතස්ස අනතරධානං හොති වක්ක
වතතිනො කාලකිරි⁹ යාය වා පබ්බජ්ජා¹⁰ වා, අනතරධායනාකඤ්ච
පත තං කාලකිරියතො¹¹ වා පබ්බජ්ජතො¹² වා සගගමෙ දිවසෙ
අනතරධායති තතො පරං වක්කවතතිනො පාතුභාවො අවාරිතො,
කස්මිං පත එකවක්කවාලෙ දො වක්කවතතිනො නුපපජ්ඣන්ති විවා
දුපච්ඡේදතො අච්ඡරියාභාවතො වක්කරතතස්ස මහානුභාවතො ව,
දභිසු හි උපපජ්ජන්තසු¹³ අමහාකං රුජා මහතො අමහාකං රුජා
මහතොති විවාදෙ උපපජ්ජස්ස, එකස්මිං දීපෙ මහවතති¹⁴
එකස්මිං දීපෙ වක්කවතතිති ව අනච්ඡරියො¹⁵ හවෙය්ස, යො වායං¹⁶
වක්කරතතස්ස විසගස්සදීපපරිවාරෙසු වතුසු මහාදීපෙසු ඉස්සරියානුප
දතස්මිත්ථො මහානුභාවො සො පරිභායෙථ, ඉති විවාදුපච්ඡේදතො¹⁷
අච්ඡරියාභාවතො වක්කරතතස්ස මහානුභාවතො ව¹⁸ එකවක්කවාලෙ
වෙ න¹⁹ උපපජ්ඣති; යං ඉද්ධි අරහං අස්ස²⁰ සම්මාසම්මුද්ධාති
එත්ථ තිට්ඨතු තාව සබ්බඤ්ඤාගුණෙ තිබ්බතොතො²¹ ලොකුත්තාරණං²²
සමත්ථො බුද්ධිභාවො²³ පණ්ඩිතමත්තවටි ඉජ්ජා න සම්පජ්ඣති:—

මනුස්සත්තං ලිඛිතම්පසත්ති හෙතු සත්ථාරදස්සනං
පබ්බජ්ජා ගුණසම්පත්ති අධිකාරෙ ව ඡන්දනං
අට්ඨධම්මසමොධානං අභිනිභාරෙ සම්ප්ප්ඤ්ඤිති.

ඉමාති²⁴ පණ්ඩිතසම්පත්තිකාරණාති, ඉති පණ්ඩිතවටි සම්පා
දේතුං අසම්ප්පාය ඉජ්ජා කුතො බුද්ධිභාවොති, “අට්ඨානමෙතං අනව
කාසො යං ඉජ්ජි අරහං අස්ස සම්මසම්මුද්ධො” ති වුත්තං; සබ්බාකාර
පරිපුරෙ ව පුඤ්ඤාස්සයො ව සබ්බාකාරපරිපුරමෙව අත්තභාවං
තිබ්බතොතතිති පුරිසොව අරහං හොති සම්මාසම්මුද්ධො න ඉජ්ජි,²⁵

1. සුකරිතං.	10. කාලං b	19. භාවතො ච b
2. එකිංසා ය S.	11. පබ්බජ්ජා ය b	20. වෙ b, S.
3. ඉමිනා ව S.	12. කාලංකිරියතො b.	21. ඉද්ධි අස්ස අරහං b.
4. ගතිතා ය තාතිපි b.	13. පබ්බජ්ජා ජා ජා සො S.	22. තතිථා, b.
5. වට්ඨන්ති b S. ජරිච්ඡිද්ධං මත්තන්ති S.		23. ලොකුත්තාරණං b
6. නුපපජ්ඣන්ති S, නුපප b	14. මසුපත උපපජ්ජස්මිනො	[ලොකුත්තාරණං S
7. භාවතො b, S.	15. වක්කවතතිති ම b.	24. සො S.
8. පුබ්බික ව b, S.	16. අනච්ඡරියං S, රියා b	25. ඉමාතිති b, නිපි S
9. න S.	17. හවෙය්සං b.	26. ඉද්ධි අස්ස අරහං b

රුජා අයුත වක්කවතනිති ආදිසුපි යයමා ඉජ්ඣා කොසොගිතවන්භුයා
තාදිතං අභාවෙන ලක්ඛණානි න පරිසුරෙනති ඉජ්ජරතනාභාවෙන¹
සත්තරතනසම්බන්ධා න සමපජ්ජති, සබ්බමනුසොගි ව අධිකො
අත්තභාවො න භොගී තයමා “අට්ඨානමෙතං අනවකාසො යං ඉජ්ජි
රුජා² අයුත වක්කවතනි”ති වුත්තං, යයමා ව සක්කතතාදිති³ නිණ්
භානාති උත්තමානි ඉජ්ජිලිඛගඤ්ච හිතං තයමා⁴ සක්කතතාදිති⁵
පටිසිඬ්ධාති නනු ව යථා ඉජ්ජිලිඛගඤ්ච ඵලං පුරිසලිඛගඤ්ච⁶ බ්‍රහ්මලොකෙ
තජ්ජි තයමායං පුරිසො බ්‍රහ්මත්තා කාරොය්⁷ ධාතමෙතං විජ්ජනිතිපි
න වත්තබ්බං සියාති නො න වත්තබ්බං, කයමා: ඉධ පුරිසයා තත්ථ
නිබ්බත්තතො, බ්‍රහ්මත්තනති හි මහා බ්‍රහ්මත්තං අධිපොතං, ඉජ්ජි ව
ඉධ ක්‍රියානං භාවෙත්ථා කාලං කත්ථා බ්‍රහ්මපාරිසර්ජ්ජානං සහව්‍යතං⁸
උපපජ්ජති න මහාබ්‍රහ්මානං, පුරිසො පන තත්ථ න උපපජ්ජතිති⁹ න
වත්තබ්බං සමානෙපි වෙත්ථ උභයලිඛගාභාවෙ පුරිසගණණානා ව¹⁰
බ්‍රහ්මානො න ඉජ්ජි සණ්ඨානා තයමා සුචුත්තමෙවෙනං, කායදුච්චරි
තයානි ආදිසු යථා නිබ්බේජකොසාතනිබ්ජාදිති¹¹ මධුරඵලං න
නිබ්බේජතතනති අසාතං¹² අමධුරමෙව නිබ්බේජතතනති ඵලං කායදුච්චරි
තාදිති මධුරං¹³ විපාකං න නිබ්බේජතතනති අමධුරමෙව¹⁴
නිබ්බේජතතනති, යථා ව¹⁵ උච්ච්ඡිජ්ජාලිබ්ජාදිති¹⁶ මධුරං සාදුරසමෙව¹⁷
නිබ්බේජතතනති න අසාතං කවුකං¹⁸ ඵලං කායසුචරිතාදිති මධුර
මෙව විපාකං නිබ්බේජතතනති¹⁹ න අමධුරං වුත්තවපි වෙතං :—

යාදිසං වපනෙ²⁰ බිජං තාදිසං හරතෙ ඵලං,

කල්‍යාණකාරි²¹ කල්‍යාණං පාපකාරි²² ව පාපකතී.

තයමා “අට්ඨානමෙතං අනවකාසොයං කායදුච්චරිතයා”ති
ආදි වුත්තං; කායදුච්චරිතසම්බන්ධිති ආදිසු සම්බන්ධිති පඤ්චවිධා
සම්බන්ධිතා ආයුභතසම්බන්ධිතා²³ වෙත්තනාසම්බන්ධිතා කම්මසම්බන්ධිතා
විපාකසම්බන්ධිතා උපට්ඨානසම්බන්ධිතානි තත්ථ කුසලාකුසලා²⁴ කම්මා යුභ
තක්කණේ ආයුභතසම්බන්ධිතා,²⁵ වුවවති, තථා වෙත්තනාසම්බන්ධිතා, යාව
පන අරහත්තං න පාපණනති තාව සබ්බමි සත්තා පුබ්බ උපට්ඨං
විපාකාරභූතමමං²⁶ සන්ධිය කම්මසම්බන්ධිතොති වුවවතති ඵයං කම්ම
සම්බන්ධිතා, විපාකසම්බන්ධිතා විපාකකණ්ණෙව වෙදිතබ්බං යාව පන

1. ඉජ්ජරතනාභාවෙන b.

2. ඉජ්ජි b.

3. සක්කතාදිති S.

4. තයමා තයමා b b

5. හිපි b. S.

6. ලිඛිතං b.

7. කාරොය් b. S.

8. බ්‍රහ්ම b. S.

9. උපපජ්ජති b

10. විජ්. S කොසොගිති බිජ්ජනිති b

11. අසාතං b

12. මධුර b. S.

13. අමධුරං විපාකං b

14. යථා S.

15. විජ්ජි b. S.

16. මුදුර සාදුරසමෙව ඵලං b S.

17. කවුකං අමධුරං S

18. නති b. S.

19. න අසාතං අනවුකං S

20. වපපනෙ b S.

21. කාරි b

22. ආයුභත සම්බන්ධිතා b.

23. කුසලා කුසලං b. S.

24. බිහිතාති S.

25. රහ. කම්ම b S.

සත්තං අරහත්තං න පාපුණ්ණති භාව නෙසං තතො තතො චිච්ඡා
 නිරයෙ භාව උපපජ්ජමානානං¹ අග්ගිජාලා² ලොහකුම්භි ආදීති
 උපට්ඨානාකාරෙති නිරයො, ගබ්භසෙය්‍යකත්තං ආපජ්ජමානානං මානු
 කුම්භි, දෙවෙසු උපපජ්ජමානානං කපපරුක්කුම්මිමානාදීති උපට්ඨානා
 කාරෙති දෙවලොකොති, එවං උපපත්තිනිමිතං³ උපට්ඨාති, ඉති
 නෙසං ඉමිනා උපපත්තිනිමිතකුපට්ඨානෙන⁴ අපරිවුත්තතා⁵ උපට්ඨාන
 සම්බන්ධා නාම, සා චලති සෙසා නිචලා, නිරයෙති උපට්ඨිතෙපි
 දෙවලොකො උපට්ඨාති, දෙවලොකෙ උපට්ඨිතෙපි නිරයො උපට්ඨාති
 මනුස්සලොකෙ උපට්ඨිතෙපි තීරත්තානෙයොති උපට්ඨාති, තීරත්තාන
 යොතිකා⁶ උපට්ඨිතායපි මනුස්සලොකො උපට්ඨාතිගෙව; තනුදං
 වජ්ඣු: සොණ්ණිරිපාදෙ තීර පච්චේ⁷ විහාරෙ සොණ්ණපේරෙ⁸ නාම
 එකො ධම්මකරිකො, තස්ස පිතා සුත්තවාරිකො අහොසි, පේරෙ
 තං පටිබාහෙත්තාපි⁹ සංවරෙ ධපෙත්තුං අසකෙකානෙතා මා නස්සි
 වරුකොති¹⁰ මහලුකකාලෙ අකාමකං පබ්බාජෙසි, තස්ස හිලාන
 සෙය්‍යාය නිපන්නස්ස තීරයො උපට්ඨාසි¹¹ සොණ්ණිරිපාදතො දො¹²
 මහත්තා මහත්තා සුත්තං ආගන්තා බාදිකුමාමි විය සචරිවාරෙසුං
 සො මහාභග්ගිතො වාරෙති තාත සොණ වාරෙති තාත සොණාති
 ආහ, කිං මහාපේරෙති¹³ න පස්සාසි තාතාති තං පටිත්තං¹⁴ ආවිත්ති,
 සොණ්ණපේරෙ කපං හි නාම මාදිසස්ස පිතා තීරයෙ නිබ්බන්ධිස්සාති
 පට්ඨාසා¹⁵ භවිස්සාමිති සාමණේරෙති නානා පුප්ථාති ආහාරපෙච්ඡා
 වෙතිගබ්භණ්ඩොධිගබ්භණ්ඩු තලසඤ්චරපුජං¹⁶ ආසනපුජං
 කාරෙත්වා පිතරං මඤ්ඤෙත වෙතිගබ්භණං ගරිත්වා¹⁷ මඤ්ඤෙති සිද්ධ
 පෙච්ඡා අයං මහාපේර පුජා තුමානං අත්ථාය කතා¹⁸ අයං මේ
 භගවා¹⁹ දුස්සතපණ්ණාකාරෙති වච්ඡා භගවන්තං වජ්ඣු: විත්තං
 පසාදෙතිති ආහ,²⁰ මහාපේරෙ පුජං දිස්වා තථා කරෙත්තො විත්තං
 පසාදෙසි, තාවදෙවස්ස දෙවලොකො උපට්ඨාසි තඤ්ඤවත විත්ත
 ලතාවතමිස්සකවතථාරුසකවතමිමානාති වෙච්ඡ නාවකාති ච පරිවා
 රෙත්වා සීතාති විය අහෙසුං, සො අපෙථ සොණ අපෙථ සොණාති
 ආහ, කිමිදං පේරති එතා තෙ²¹ මාතරෙ ආගච්ඡන්තීති පේරෙ
 සත්තො උපට්ඨිතො මහාපේරස්සාති වින්තෙසි, එවං උපට්ඨානසම්බන්ධ
 චලතීති වෙදිතබ්බා; එතාසු සම්බන්ධාසු ඉධ ආයුහතවෙතනාකමම
 සම්බන්ධාපිසෙත කායදුච්චරිතසම්බන්ධිති ආදි වුත්තං, එවං වුත්තො
 ආශස්මා ආනිසෙත්වා එවං භගවතා ඉමස්මිං සුත්තෙ වුත්තෙ පෙරෙ

1. උප පජ්ජමානානං b	9 පටිබාහෙත්තාපි b, ගත්තොසිලසංවරෙ S
2. අග්ගිජාලා S,	10. ජරකොති b 17. ආහරිත්වා b 22. කායදුච්ච
3. උපපත්ති නිමිතං. b,	11. උපට්ඨාසි b. 18. සත්තා අය [ජිතසම්බන්ධිති b
4. නිමිතෙ උපට්ඨානෙන b S.	12. පාදිතො b, S, [මහාපේරපුජාතුමිසෙ අත්ථාය S
5. අපරිවුත්තතා S.	13. කිං පෙරෙති b, S 19. භගවෙත්වා S
6. තීරත්තානෙයොතිකා ව b, S.	14. තං පවුත්තං S. 20. සො b, S.
7. අච්චල b, S.	15. පට්ඨාසිස්ස b, ධානස්ස S. 21. තෙ තාත b.
8. සොණ්ණපේරෙ b, S.	16. මාලාසඤ්චරපුජං S. තලපුජං ව b,

ආදිතො පට්ඨාය සබ්බං¹ සුත්තං සමන්තාගරිතී, එවං සසිරිතං² කතී; දෙසිතසුත්තං නාම භගවතා නාමං න ගතිතං හන්දස්ස නාමං ගණ්ණපෙස්සාමිති විනෙතතී; භගවන්තං එතද්දොව; අසමා නිහ ඔත්ති ආදිසු අයං අත්ථොප්පාදා, ආනන්ද යස්මා ඉමස්මිං ධම්මපරියායෙ අට්ඨාරස්ස ඛො³ ඉමා ආනන්ද ධාතුයො ජ ඉමා ආනන්ද⁴ ධාතුයොති එවං බහුධාතුයො විහත්තා; අසමා නිහ නිං ඉමං ධම්මපටිස්සායං බහු ධාතුසෙසානිපි නං ධාරෙති, යස්මා පනෙත්ථ ධාතුආයත්තපට්ඨාසමුප්පාදානායාන⁵ වසෙන චත්තාරෙ පරිවට්ඨා කපිතා, තස්මා මතුපටි මට්ටොතිපි⁶ නං ධාරෙති, යස්මා ච ආදස්සං ඔලොකෙනාත්තං මුඛති මිත්තං විශ ඉමං ධම්මපරියායං ඔලොකෙනාත්තං⁷ එතෙ ධාතුආදයො අත්ථා පාකට්ඨා හොත්තීති⁸ තස්මා ධම්මාද්දසොතිපි නං ධාරෙති, යස්මා ච යථා⁹ නාම පරසෙතාපමද්දතා¹⁰ ඡයාධා සඛ්‍යාමතුරියං පඤ්ඤෙතී; පරසෙතං පටිසිති, සපතෙත මද්දති; අත්තතො ජයං ගණ්ණන්ති එවමෙවං¹¹ කිලෙසමද්දතා යොගිතො ඉධ චුත්තවසෙන විපස්සනං පඤ්ඤෙතී; කිලෙසෙ මද්දති; අත්තතො අරහත්තජයං ගණ්ණන්ති තස්මා අමනුස්සෙතිතිපි නං ධාරෙති, යස්මා ච යථා සඛ්‍යාමයොධා පඤ්ඤාමුඛං ගහෙතී; පරසෙතං විද්ධංසෙතී; ජයං ගණ්ණාති එවං යොගිතොපි ඉධ චුත්තං¹² විපස්සනාමුඛං¹³ ගහෙතී; කිලෙසෙතං විද්ධංසෙතී; අරහත්තජයං ගණ්ණන්ති තස්මා අනුපාතෙති සඛ්‍යාම මිජ්ජෙසාති නං ධාරෙතිති

බහුධාතුකසුත්තං පඤ්ඤමං.¹⁴

2. 4. 6.

එවමෙමසුභානි ඉසිතිලිසුත්තං; තත් අඤ්ඤාච සමඤ්ඤා අහො සිති ඉසිතිලියං ඉසි තිලිතී¹⁵ සමඤ්ඤාය උප්පත්තකාලෙ වෙහාරෙ න වෙහාරෙති¹⁶ පඤ්ඤායත් අඤ්ඤායෙවස්ස සමඤ්ඤා අහොසි; අඤ්ඤාපඤ්ඤානාති ඉදං පුරිමපදස්ස වෙවචනං; සෙසෙසුපි එසෙව නයො, තදා කිර භගවා සාගණ්ණසමයෙ සමාපත්තිතො චුට්ඨාය ගති කුටිතො නිකම්භිතා යස්මිං යානෙ තිසිත්තානං පඤ්ඤා පබ්බතා පඤ්ඤා යන්ති තත් භික්ඛුසඤ්ජපරිච්ඡෙතො තිසිදිත්තා ඉමෙ පඤ්ඤා පබ්බතෙ පටිපාටිඤා ආවිකම්, තත් න භගවතො පබ්බතෙති අප්පථා, ඉති ඉමෙසු පත පබ්බතෙසු පටිපාටියා කපිගමානෙසු ඉසිතිලියං ඉසි තිලිත¹⁷ භාලො කපේතඤ්ඤා හොති, තස්මිං කපිගමානෙ පදුම වතියා පුත්තානං පඤ්ඤාසත්තං පවෙවකමුද්ධානං නාමාති වෙව පදුම

1. සබ්බ b	8. හොත්ති b, S.	12. ඉධචුත්තං S.
2. සසිරිතං b	9. නාම යථා S.	13. විපස්සනාමුඛං b, ගහණ්ණා b, S.
3. අට්ඨාරස්සඛ්‍යා J. S, ඉමානන්ද b, S		14. සුත්තවර්ණනා නිවර්තා
4. ඉමානන්ද b, S.	10. පෙතාමද්දතා b, S.	15. නිලිති b, S. [පඤ්ඤං S.
5. පටිවිකමුප්පාදායානාට්ඨාන b.		16. කාලවෙහාරෙති S.
6. පරිවත්තා S, මතුපරිවත්තොතිපි S.		17. ඉසිතිලි b S, [සග්ගා මද්දතා S.
7. ඔලොකෙනාත්තං b.	11. එවමෙව b, S. කිලෙසෙතං මද්දයොගිතො b, නිල	

විනිශ්ශා ව පත්තනා කපෙතබ්බා භවිසානිති, භගවා ඉමිං¹ පබ්බත
පාවිපාටිං ආවිකම්, පච්ඡෙදනා දිස්සන්ති පච්චිකා න දිස්සන්ති යථා
ඵාසුකව්ඨානෙ පිණ්ඩාය වරිත්තා කතභතතතිව්වා ආගතවා චෙතිශ්ශ
ගබ්බෙශ්ශ යමකමගාදායං විවරනතා විශ් නං පබ්බතං දොඩා කත්වා
අනෙතා පච්චිත්තා රත්තඨානදිව්ඨානානි මාපෙත්වා තත්ථ වසිංසු,
තස්මා එවමාහ : ඉමෙ ඉසිගිලිපුමි පටෙවකබ්බුද්දි;² කදු පතෙතෙ³
තත්ථ වසිංසු : අනිතෙ කිර අනුපපන්නෙ තථාගතෙ බාදණ්ණියං⁴
උපනිස්සාය එකත්මිං ගාමකෙ එතා කුලධිතා චෙත්තං රක්ඛමිනා
එකස්ස පටෙවකබ්බුද්දියං පඤ්චති ලාජසතෙති⁵ යද්ධිං එතං පදුමිපුප්ථං
දත්වා පඤ්චපුතතසතානි පත්ථසි, තස්මිංගෙව⁶ බණ්ණෙ පඤ්චසතා මිග
පුද්දකා මුට්ඨමංසං⁷ දත්වා එකස්සා පුතතා භවෙග්ගාමානි පත්ථසි සු;
යාවතායුකං සත්වා දෙවලොකෙ නිබ්බත්තා තපො වුතා ජාතස්සෙර
පදුමගබ්බෙ නිබ්බත්ති, තමෙකො තාපසො දිස්වා පටිජ්ඣති, තස්සා⁸
විවරනතිශ්ශ⁹ පදුද්ධාරෙ¹⁰ පදුද්ධාරගුම්මිතො පදුමානි උට්ඨගතති, එතො
චතවරකො නං දිස්වා¹¹ බාදණ්ණසිරිසෙද්දෙ ආරෙණවෙසි, රුජා තං
ආනෙත්වා¹² අග්ගමගෙසිං අකාසි, තස්සා ගබ්බො සණ්ඨාසි, මහාපදුමි
කුමාරෙණ මාතුකුච්ඡිං වසි, සෙසා ගබ්බමලං තිස්සාය නිබ්බත්තා, තෙ¹³
විශපතතා උග්ගානපදුමසරෙ¹⁴ කිලිනතා එකෙකභමිං පදුමෙ නිසිදිත්වා
බ්බවගං පට්ඨපෙත්වා පටෙවකබ්බොධිසද්දණං නිබ්බත්තාසිංසු අගං තෙසං
ව්‍යාකරණං¹⁵ ගාපා අපොසි,

සරෙරුහං¹⁶ පදුමපලාසපතතජං¹⁷
සමුප්පසිතං¹⁸ භමරගණානුච්ඡිණ්ණං
අනිච්චතාබ්බවගං¹⁹ විදිත්වා
එතො වරෙ බ්බහවිසාණකපෙත්වා,

තස්මිං කාලෙ තෙ තත්ථ වසිංසු, තදු වස්ස පබ්බතස්ස ඉසිගිලිති
සමසද්දෙ උදපාදි, සෙ සත්තසාණ්ණි අරිට්ඨො උපරිට්ඨො තගරසිඛි²⁰
යසෙති සුදස්සනො පිගදසි ව²¹ ගඤ්ඤා පිණ්ඩාලො උපාසො
ව²² නිපො, තපො²³ සුතවා භාවිතතෙතානි තෙරසතනං පටෙවක
බ්බුද්ධානං තාමානි වත්වා ඉදුති තෙසස්සෙ අසෙද්දෙසස්සෙ ගාපා බණ්ණිතා²⁴
තාමානි ආවිකවත්තො සෙ සත්තසාණ්ණි ආදිමාහ; තත්ථ සත්තසාණ්ණි
සත්තානං සාරගුතා; අනිසානි නිදුක්ඛා; නිශ්ඤානි නිත්තණා; චෙ

- | | |
|---------------------|--|
| 1. ඉමි-පඤ්ච b | 10. පදුමාරෙපාදුමාරෙ b පාදුමාරෙ S. 24. බක්ඛෙතන S. |
| 2. බ්බුඛා ඉසි b, S. | 11. රුජාආගාරපෙත්වා b චතවරකො දිස්වා b, S. |
| 3. පතෙත b. | 12. රුජාන ආගාරපෙත්වා b, S. 19 අනිච්චායුපගත b. |
| 4. බාදණ්ණියං b, S. | 13. නිබ්බත්තා b. අනිච්චායුපගත S |
| 5. ලාජසතෙති b | 14. උග්ගාන b, S. පදුමස්සෙර b, 20. තගරසිඛි b S. |
| 6. ගෙව ච b S. | 15. බ්බාකරණං බ්බාකරණං S. 21. දසි b, S. |
| 7. මුට්ඨමංසං b, S. | 16. සරෙරුහං S. 22. සතො b. |
| 8. තස්ස b, | 17. පදුමපලාසමිත්ථ b. පදුමපලාසපතත. b. |
| 9. නිශ්ශා ව b S. | 18. සුපුප්ථ b, S. 23. නිපො තපො b. නිපො, S. |

ජාලිනොති චුලපාලි¹ මහාජාලිති දො ජාලිනාමකා;² සහනවිනෙතොති
 ඉදම්පි එකස්ස නාමමෙව; පසග්ගි ජනි උපග්ගි³ දුක්ඛචුලනති එත්ථ⁴
 පසග්ගි නාම සො පච්චෙද්ධො දුක්ඛස්ස පන චුලං උපග්ගි ජනිති
 අයමස්ස ථුති; අපරර්තොපි⁵ එකස්ස නාමමෙව; සන්ධා⁶ සචන්තා,
 සරත්තසො ලොමහංසො උච්චධංගුමාසොති ඉමෙ පඤ්ඤාජනා;
 අසිකො අනාසවො මනොමයොති ඉමෙපි තයො ජනා; මානවස්දෙව
 ඔක්ඛුමාති ඔක්ඛුමානාම⁷ එකො මානස්ස පන පච්ඡින්නත්තා⁸ මානවස්
 දෙති වුත්තො; කදුබ්බිත්තනාතිපි⁹ නාමමෙව; කෙතුඛිධංගො¹⁰ ව
 මානසොති අසිකොති ඉමෙ තයො ජනා; අච්චවුත්තොති අච්චවුත්තො¹¹
 අච්චවුත්තොමිත්තාමකොති¹² ඉමෙ දො ජනා; ඔක්ඛාතිරංගො ව සොර
 නොති ඉමෙපි වයෙව; සසෙකා අනොමනික්කමොති සයො නාම සො
 බුද්ධො අනොමවිජ්ජිත්තො පන අනොමනික්කමොති වුත්තො; අනාඤ
 නසෙද්දා¹³ උපනසෙද්දා මාදසාති වත්තාරෙ අනාඤ වත්තාරෙ නඤ
 වත්තාරෙ උපනඤති එවං ආදස; භාරමාපො අනාමිමදෙහබාරිති
 භාරමාපො නාම සො බුද්ධො අනාමිමදෙහබාරිති¹⁴ කණ්ණවිජ්ජෙති
 සිද්ධරික්කංසං¹⁵ ථුති; මිනාමකොතිපි මහලස්ස¹⁶ ථුති; උසභවජ්ජ
 ජාලිති¹⁷ දුක්ඛචුලනති උසභො නාම සො බුද්ධො දුක්ඛචුලභුතං
 ජාලිතිං අවජ්ජෙති අනො; සහනං පදං අජ්ඣාසවුපතිකොති¹⁸ උප
 නිතො නාම සො බුද්ධො සහනං පන පදං අජ්ඣාමො; මිනාමකොතිපි
 එකස්ස නාමමෙව; සුමිත්තනවිනෙතොති අයං කණ්ණස්ස ථුති, එකෙ ව
 අසෙද්දා මාති පාළියං ආගතා පාළියං අනාගතා¹⁹ අසෙද්දා ව එතෙසං
 එකනාමකායෙව; ඉමෙසු හි පඤ්චග්ග පච්චෙකවුග්ගනෙසු දොපි
 තයොපි දසපි ආදසපි අනාඤදෙසො විග්ග එකනාමකා අනෙසු, ඉති
 පාළියං ආගතනාමෙතෙව සබ්බෙසං නාමාති වුත්තොති තොන්තිති
 ඉතො පරං විසුං විසුං අවචා එතෙ පි අසෙද්දා මාති ආහ, සෙසං
 සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

ඉති උපුත්තං ජට්ඨං:

2. 4. 7.

ච්චෙමෙමි සුත්තාති මහාවත්තාරිසකං;²⁰ නත්ථ අපිසනති නිදද්දසං;
 ලොකුත්තරං නිදද්දසං හි²¹ අරියනති වුච්චති; සම්මා සමාධිනති
 මග්ගසමාධිං; සඋපතිසනති සපච්චයා;²² සපරික්ඛාරනති සපරිවාරං;
 පටික්ඛනාති පරිවාරිතා; සම්මාදිට්ඨි සුඛබ්බිතමා හොතිති දුට්ඨා සමමා

- | | | |
|--------------------------|-------------------------------------|-----------------------------|
| 1. චුලපාලි b. | 9. කදුබ්බිත්තොතිපි b. | 16. මහලස්සොති මහලස්ස b. |
| 2. ජාලිනාමකා S. | 10. කෙතුඛිධංගො B. කෙතුඛි S. | 17. ජාලිති b. |
| 3. උපග්ගි b. | 11. අච්චුත්තං සාමන්තවෙකොති b. | 18. අජ්ඣාසවුපති |
| 4. චුලනති S. පසග්ගාමි S. | 12. බ්‍යාමනොති b. | [නොති S. සහනපද, b. S. |
| 5. ජනොතිපි b. S. | 13. අනාඤකසෙද්ද b. | 19. ආගතා ම S. S. අනාගතාම S. |
| 6. සහනං b. | 14. අනාමිමදෙහබාරිති ථුති b. S. | 20. රිසෙත්තස්ස b. S. |
| 7. ඔක්ඛුමාම b. | 15. පසිද්ධරික්කංසං S. මිපරිශ්‍යා B. | 21. නිදද්දසං S. |
| 8. මානසොති විනාත්තා b. | මානස්සපච්ඡින්නත්තා S. | 22. සපච්චයං S. |

දිට්ඨි පුබ්බඛයමා හොති පුරෙවාරිකා විපක්ඛානසමොදිට්ඨි ව මිත්තාමමො
දිට්ඨි ව, විපක්ඛානසමොදිට්ඨි තෙභුමිකසඛිංරො¹ අනිච්චතාදිවසෙතා²
පරිච්චිංසති, මිත්තසමොදිට්ඨි පන පරිච්චිංසනපරියොසානෙ භුමිලුඛං
වටං සමුක්ඛාතමානා³ වුපසමමානා සිතුදනසට්ඨසඤ්ඤා⁴ මන්දන
ආසිඤ්ඤාමානා විග උපපජ්ජති, යථා හි බෙත්තං කුරුමොනො කක්ඛන්තො
පඨමං අරඤ්ඤ⁵ රුකෙක⁶ ඡිකුති පච්ඡා අග්ගිං දෙති, සො අග්ගි
පඨමං⁷ ඡිකෙත රුකෙක අනවසෙසෙ කොපෙති; එවමෙව විපක්ඛාන
සමොදිට්ඨි පඨමං අනිච්චතාදිවසෙත සඛිංරො විමංසති; මිත්තසමොදිට්ඨි
තාග විමංසනත්ථං සඛිංරො පුත අපචතතිවසෙත සමුක්ඛාතමානා⁸
උපපජ්ජති, සා දුට්ඨාපි ඉධ අභිපෙතා; මච්ඡාදිට්ඨි,⁹ මච්ඡාදිට්ඨිති
ජානාතීති¹⁰ මච්ඡාදිට්ඨිං¹¹ අනිච්චං දුක්ඛං අනතතාති ලක්ඛණං පටි
වේධෙත ආරම්භෙතො පජානාති; සමොදිට්ඨි කිට්ඨෙතො අසලොමා
ගතො පජානාති, සාග්ග භොති සමමොදිට්ඨිති¹² සා එවං පජානතා අක්ඛ
සමොදිට්ඨිති¹³ නාම හොති; ඔසං චදුමිති¹⁴ අධංචදුමි අවිජ්ජාචරිතාසං¹⁵
චදුමිති අත්ථො; පුඤ්ඤාභාගිණාති පුඤ්ඤකොට්ඨාසභුතා; උපබ්බෙව
පහනාති උපබ්බසඛිංතංගං විපාකංගං දුසිනා; පඤ්ඤා පඤ්ඤාදිට්ඨිනාති
ආදිපු විහජ්ජිතිවිහජ්ජිති අමතථාරං පඤ්ඤපෙති¹⁶ දසෙකතීති; පඤ්ඤ
තංගං අත්ථො ඉකුද්ධං කරෙති¹⁷ පඤ්ඤාදිට්ඨිං; අවිජ්ජාය න කම්ම
තීති පඤ්ඤාදිලං; බොජ්ඣබ්ගප්පනා හුත්වා චතුසච්චධෙවම¹⁸ විවිතා
තීති ඛම්මිවිධං සමම්බාජ්ඣපඤ්ඤා මිත්තාමපතති¹⁹ පසත්ථං²⁰ සොගතා
දිට්ඨිති සමමොදිට්ඨි අරිගමිත්තංගං අභිගතති මග්ගඛානං; ඡසාති ඡසා
තිකු; පහානාසාති පජගතත්ථංගං; උපසමපදසාති පටිලාගත්ථංගං;
සමමොච්ඡාසාමොති තිග්ගාතිකො කුසලවායාමො; සද්ධොති සතිගා
සමිත්තාගතො හුත්වා අනුපරිබාවනති²¹ අනුපමිච්ඡානසාතිති සගජානා
ව පුරෙජානා ව හුත්වා පරිවාරෙතති;²² එත්ථ හි සමමොච්ඡාමො ව
සමමාසති ව ලොකුතතරසමමොදිට්ඨිං සගජානා පරිවාරෙතති රුජානං
විග එකරපෙ සිතා අසිගාභජ්ජනගාතා²³ විපක්ඛානසමොදිට්ඨි පන
පුරෙජානා හුත්වා පරිවාරෙති රථංගං පුරතො පතතිකාදයො විග,
දුර්ග්ගපබ්බතො²⁴ පජාග පන සමමාසඛිංපජාදිතා නයොපි සග ජානා²⁵
පරිවාරො තොනතීති වෙදිතබ්බො; මච්ඡාසමිත්තපජාති පජානාතීති
මච්ඡාසමිත්තං අනිච්චං දුක්ඛං අනතතාති ලක්ඛණං පටිවේධෙති²⁶ ආරම්භ
ෙතො පජානාතීති සමමාසමිත්තං කිට්ඨෙතො අසලොමාගතො පජා

1. තෙභුමික = ඛිංරො b.	10. පජානාතිති B	19. පසත්ථං B. S.
2. අනිච්චතාදිවසෙත b. S.	11. ජානාතීති S.	20. හුත්වා S. [රෙතති b. S.
3. සමුක්ඛාතමානා b. S.	12. සමමොදිට්ඨිං-තිවිමොනා b.	21. සගජානාව හුත්වා පරිවාර
4. සිතුදන සට්ඨසඤ්ඤා b.	13. සමමොදිට්ඨි b. S.	22. අනුපමිච්ඡානසාගත B.
5. අරඤ්ඤ S	14. මුති S. මාං-චදුමිති මාං-චදුමි b.	
6. රුකෙක B	15. දුට්ඨිසකොට්ඨානං b.	23. දුර්ග්ගපතන බ්බතො S.
7. පඨම B.	16. පඤ්ඤපෙති b. S.	24. සගජානා B.
8. සමුක්ඛාතමානා b. S.	17. ඉකුද්ධං කරෙති b.	25. ලක්ඛණං පටිවේධෙති b.
9. අභිපපෙතා b.	18. ඛම්මං B. S.	පජානාති b. S.

තාභි; ඉතො පරෙසු¹ සමමාචාරාදිසුපි එවමෙව පජාතනා² වෙදි තබ්බා; කාමසංකප්පාදයො ඥාතාපිතකක්කපුතො වුත්තායෙව, කතෙතොති ආදිසු තක්කතවසෙත තතෙතා; සොච³ උපසංගොතන පදං වසෙතිතා විකතෙතොති වුතො; සොච සංකප්පාතවසෙත සංකප්පො; එතෙතො⁴ හුත්වා ආරමමණෙ අපොතිති අපානා; උප සංගොතන පන පදං වසෙතිතා වෘජානාති වුත්තං; වෙතසො අභි නිශේපනාති විතතංගො අභිනිරූපනා; විතක්කංගම් හි සති විතතෙතො ආරමමණෙ විතතං අභිනිරූපෙති විතතෙතො පන අසති අත්තනො යෙව ධම්මතාය විතතං ආරමමණං අභිරුහති, ජාතිසම්පන්නො අභිඤ්ඤානපුරිසො විය රුජගෙහං; අතභිඤ්ඤාතංගම් පටිගාරොති⁵ වා දෙවාරිකෙත වා අප්ථො ගොති අභිඤ්ඤාතං ජාතිසම්පන්නං සංඛම්ච⁶ රුජරුජමහාමත්තො ජාතනාති අත්තනොච⁷ ධම්මතාය තික්කමති වෙච පටිසති ව, එවං සම්පදම්ථං වෙදිතම්චං; වාචං සංඛරොතිති චම්භිඛම්ච ණෙ එත්ථ ව ලොකීයවිතතෙතො වාචං සංඛරොති න ලොකුත්තරො, කිඤ්චාපි න සංඛරොති චම්භිඛාරොතෙච⁸ පත්තං තාමං ගොති; සම්මාසංකප්පං අනුපට්ඨාමනාති ලොකුත්තරසම්මා සංකප්පං පටිවාරොති; එත්ථ ව තයොපි තෙකම්මමාසංකප්පාදයො පුබ්බසංගො නාතාවිතෙතසු උබ්බතති මග්ගකම්භෙ පන තිණ්ණම්පි කාමසංකප්පාදිතං ව පදවෙජ්ඣං සමුත්තං⁹ කරොතො මග්ගමං පුරුගමානො එකොච සමමාසංකප්පො උපපජ්ඣිතො තෙකම්මසංකප්පා දිවසෙති¹⁰ තිණි නාමාති උභති, පරතො සමමාචාරාදිසුපි එසෙව තයො මුත්තාචාදු වෙරමණීති ආදිසු¹¹ විරතීපි වෙතනාපි වට්ඨති; ආරතීති ආදිසු වට්ඨවට්ඨිතෙති ආරතා රමතීති ආරතී; විතා තෙති රමතීති විරතී; තතො තතො පටිතිවත්තාව හුත්වා තෙති විතා රමතීති පටිවිරතී; උපසංගොතන වා පදං වධිතං; සංඛම්ච¹² ඔරමනභාවසොච අධි වචනං; වෙරං මණති විතායෙතිති වෙරමණී ඉදම්පි ඔරමනසොච වෙචචනං; පණාතිපානා වෙරමණී¹³ ආදිසුපි වෙතනා විරතීති උභගම්පි වට්ඨතිගෙව; කුහනාති අදිසු තිවිධොත කුහතවජ්ඣනා; ලොකං එතාය කුහගන්ති විභාජගන්ති කුහනා; ලාභසක්කාරජිකා හුත්වා එතාය උපතතිති ලපනා; තිමිත්තං සිලමෙතෙසන්ති නෙමිත්තකා¹⁴; තෙසං භාවො නෙමිත්තකිකා¹⁵ තිපෙපසො සිල මෙතෙසන්ති තිපෙපසිකා තෙසං භාවො නිපෙපසිකා; ලාභෙන ලාභං නිජ්ඣිංසන්ති¹⁶ මග්ගන්ති පටිගෙසන්තිති ලාභෙන ලාභං නිජ් ඣිංසන්ති¹⁷ තෙසං භාවො ලාභෙන ලාභං නිජ්ඣිංසන්ති;¹⁸ අගමෙත්ථ සංඛම්චො, විත්ථාරෙන පතොතා කුහනාදිකා විසුද්ධිමග්ගො සිලතීඤ්ඤ

1. අපරෙසු B. පරෙසුපි S. 7. අත්තනොච b. S.

2. ගොජනා b. S.

8. තෙච්ච B. තෙච්ච S.

3. සොචච B.

9. සමුත්තං b. S.

4. එතෙතො S.

10. තික්කමෙසංකප්පාදිවසෙත b.

5. පටිගාරොති S.

11. ආදිසුපි b. S.

6. සංඛම්ච b. සංඛම්ච S.

12. සංඛම්ච b. S.

13. වෙරමණී b.

14. නෙමිත්තකා S.

15. නෙමිත්තකා S.

16. නිජ්ඣිංසන්ති b.

17. නිජ්ඣිංසන්ති b.

18. නිජ්ඣිංසන්ති b.

සෙයෙව පාලියට අට්ඨකථයට අනර්ථයා පකාසිතා, මිච්ඡා ආජීවස්ස පණානාසාති එත් න කෙවලං පාලියං.¹ ආගතො² මිච්ඡාජ්චො ආජීවෙහතු පන පවතතිතා පාණාතිපාතාදයො සත්තකම්මපථවෙත නා පි මිච්ඡාජ්චො ව³ නාසංයෙව සත්තනතං වෙතනානං පදපච්ඡදං සමුග්ගාතං⁴ කුරුමොනා මග්ගඛිනං පුරුසමානා උපතනා විරතී සමමා ආජීවො නාම;

සමමාදිට්ඨිස්සාති මග්ගසමාදිට්ඨියං සීතස්ස පුග්ගලස්ස; සමමා සඛකපෙසා ප⁵ භොතීති මග්ගසමාසඛකපෙසා පභොති ඵලසමා දිට්ඨස්ස පි ඵලසමාසඛකපෙසා පභොතීති ඵවං සබ්බපදෙසු අන්තො වෙදිතබ්බො; සමමාසුඤ්ණං⁶ සමමාචිත්තනීති එත් පන මග්ගසමා සමාධිමති සීතස්ස මග්ගපථවෙකකිනං⁷ සමාසුඤ්ණං පභොති, ඵලසමා සමාධිමති සීතස්ස ඵලපථවෙකකිනං සමාසුඤ්ණං පභොති මග්ගපථවෙකකිනසුඤ්ණෙ ව⁸ සීතස්ස මග්ගසමාචිත්තනී පභොති, ඵලපථවෙකකිනසුඤ්ණෙ⁹ සීතස්ස ඵලසමාචිත්තනී පභොතීති අන්තො; එත් ව ථපෙතො අට්ඨඵලඛිතාති සමාසුඤ්ණං පථවෙකකිනං කතො සමා චිත්තනී.¹⁰ ඵලං කාතුං වට්ටතීති චුතතං; සමමාදිට්ඨිස්ස ගිහිකවෙ මිච්ඡාදිට්ඨි නිජජිණ්ණො¹¹ භොතීති ආදිසු අවසෙසනීකායභාණකා ඵලං කපිතනති වදනති, මජ්ඣිමනිකාසු පන දසනතං නිජජරවජ්ඣනං ආගතධාරිතො¹² මෙග්ගා කපිතොති වදනති, තත්¹³ දසානවෙතන සමාදිට්ඨි වෙදිතබ්බො, විදිතකරණවෙතන සමාසුඤ්ණං, තදගි මොක්ඛවෙතන¹⁴ සමාචිත්තනී, මිසනිකුසලපකඛාති සමාදිට්ඨි ආදයො දස සමා¹⁵ දිට්ඨිපථවො ව අනෙකෙ කුසලා ධර්මාති ආදිතා නගෙත චුතතා දසාති ඵවං විසති කුසලපකඛා භොතති, විසති අකුසල පකඛාති¹⁶ මිච්ඡාදිට්ඨි නිජජිණ්ණො භොතීති¹⁷ ආදිතා නගෙත චුතතා මිච්ඡාදිට්ඨි ආදයො දස වි යෙ¹⁸ මිච්ඡාදිට්ඨිපථවො අනෙකෙ පාපභොති ආදිතා චුතතා දස වාති¹⁹ ඵවං විසති අකුසලපකඛා වෙදිතබ්බො;

මහාවන්‍යාථිසභොති මහාචිපාකදනෙන මහන්තානං කුසලපකඛි කාතසෙට්ඨව අකුසලපකඛිතානසට්ඨ වත්තාරිසාය ධර්මානං පකාසි තත්තා මහාවන්‍යාථිසභොති; ඉමග්ගසට්ඨ පන සුතෙන පසට්ඨ සමා දිට්ඨියො කපිතා විපක්ඛාතාසමාදිට්ඨි කම්මස්සකතාසමාදිට්ඨි මග්ග සමාදිට්ඨි ඵලසමාදිට්ඨි පථවෙකකිනා²⁰ සමාදිට්ඨිති, තත් මිච්ඡා දිට්ඨි මිච්ඡාදිට්ඨිති පජානාතීති ආදිතානගෙත චුතතා විපක්ඛාතා

1. පාලියං S.

8. සුඤ්ණං S. මග්ගපථවෙකකිනං මෙම සුඤ්ණෙ ව b.

2. ව B. S.

9. ඵලපථවෙකකිණ්ණං සමමාසුඤ්ණං b 18. පකඛාභොතති

3. ජීවොච්ච S.

10. චිත්තනී S ඵලසමාචිත්තනී S. 17. නිජජිණ්ණොභො,

4. වෙග්ගානං පදවෙත්ථං සමුග්ගාතං S. කුරුමොනං b. 18. දපෙව්භද්දං S. [භික්ඛි b.

5. කපෙසා ව S.

11. නිජජිණ්ණං b භායා 1.

1'. දසාති S.

6. සමමාසුඤ්ණාපි b S. 12. භායං S

14. හදවිච්චිතතවෙතන b.

7. වෙකකිණ්ණං b, S.

13. සකසා B.

15. ධර්මො 1.

20. කකිණ්ණං b S.

සමමාදිට්ඨි නාම, අභි දිත්තනති ආදි නාමයෙන වුත්තා සමමය්‍යකතා සමමාදිට්ඨි නාම, සමමාදිට්ඨියා හි¹ භික්ඛවෙ සමමාසංඛ්‍යාපෙසාපෙසා තීඨි එත් මය්‍යසමමාදිට්ඨි ඵලසමමාදිට්ඨි ආදි කප්පිතා, සමමාසංඛ්‍යාපෙසාතීඨි එත් පන පච්චෙක්ඛනා සමමාදිට්ඨි කප්පිතාති වෙදිතබ්බා, සමමාදිට්ඨිං වෙ භවං. භරහතීඨි මිච්ඡාදිට්ඨි නාමායං සොභනාති වදනෙතාපි සමමාදිට්ඨි නාමායං න සොභනාති වදනෙතාපි සමමාදිට්ඨිං ගරහති නාම; ඔක්ඛලාති ඔක්ඛලජනපදවාසිනො; වය්‍යභාසාදු වාති වසෙයා ව භෙසාදු වාති² ආදි ජනා; අසෙසාදු වාදුති නාමි පච්චෙයා සත්තානං විසුද්ධියාති එවමාදි වාදිනො; අභිදිසවාදුති කරොතො න කප්පියති³ පාපනති එවං කිරිතපටිකෙඛපවාදිනො; නිජ්ඣිකවාදුති නාමි දිත්තනති ආදි වාදිනො, තෙ ඉමෙසු තීසුපි⁴ දසසහෙසු ඔක්ඛනන නියමා⁵ අසෙසං කපං පන තෙසු⁶ තියමො හොතිති යො හි එවරුපං ලද්ධිං ගහෙත්වා රතතිට්ඨානදිවාට්ඨානෙ නිසින්නො සජ්ඣායති විමංසති තස්ස නාමි භෙතු නාමි පච්චෙයා කරොතො න කප්පියති⁷ පාපං නාමි -පෙ- කායස්ස⁸ හෙද උච්ඡිජ්ජතිති⁹ තස්මිං ආරම්භෙණ මිච්ඡාසති සනතිට්ඨති විතතං එකය්‍යං හොති ජවනාති ජවනති පඨමජවනෙ සතෙකිවෙජ්ඣ හොති, තථා දුතියාදිසු; සත්තමෙ බුද්ධා නමපි අතෙකිවෙජ්ඣ අතිවිතති අරිට්ඨකණ්ටකසදිසො¹⁰ හොති, තත්තොව එතං දසසතං ඔක්ඛමති තොව ආදි තොව තීණ්ඩි¹¹ තියත මිච්ඡාදිට්ඨිකොව¹² හොති පතොතා සය්‍යමය්‍යාවරණඤ්චව මොක්ඛ මය්‍යාවරණඤ්ච අභවෙත්වා, තස්ස අත්තභාවස්ස අත්තතරං සය්‍යමපි භනතුං පගෙවි මොක්ඛං; වට්ටබ්බාණු නාමෙස සත්තතා පඨවිකොපනො, යෙහුයෙත ව¹³ එවරුපස්ස භවතො වුට්ඨානං නාමි, වය්‍යභාසාදු¹⁴ එදිසා අසෙසං; නිසදු වාසෙණසුචාරමභග්ගසාති¹⁵ අත්තතො තිසදු හයෙන සට්ඨනභයෙන උපවාදභයෙන වාති අත්තො; සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

මහාවග්ගාරිසකසු තතං සත්තමං.¹⁶

2. 4. 8.

එවමෙම සුභතති අනාපානසතිසුත්තං;¹⁶ තත් අසෙසාදු වාති¹⁷ ඔපෙත්වා පාළියං ආගතෙ දස පෙරෙ අසෙසාදුතිපි අභිසෙසාදුතෙති බහුති සාවකෙති සද්ධිං, තදු කිර මහාතිකප්‍රධනෙතා; අහොසි අපරිච්ඡින්න ගණනො; ඔවද හති අනුසාසනීති ආමිසසංඛ්‍යාගෙන ධම්මසංඛ්‍යාගෙන

- | | |
|---------------------------------|--|
| 1. වෙවි S. | 7. නාමිදිත්තං කායස්ස b නාමි දිත්තනති කායස්ස b S. |
| 2. වය්‍යභාසාදුතිවසොමසිසාදුති b. | 10. තීණ්ඩි S. |
| 3. නකප්පියති b නකප්පියති S | 11. සිසෙතා b. |
| 4. තීසු B S | 12. යෙතන b. S |
| 5. මය්‍යකතා S. | 13. වය්‍යභාසාදු b. |
| 6. පනෙතෙසු b, පනෙතෙසං S. | 14. ස නදබ්‍යාසෙණ b, S. |
| | 15. සුත්තවිණ්ණනා |
| | 16. පානසතිසුත්තං b. |
| | 17. මාති b. |

වානි¹ ද්විතීයි සඛගභෙති සඛගණනිත්වා කම්මට්ඨානොවාදනුසාසනීති
 ඔවදනති ව අනුසාසනාති ව²; භො වානි වකාරෙ අගමසනීමතතං;
 උලාරං පුබ්බන්තාපරං විසෙසං ජානන්ති³ සීලපරිපූරණාදිනො
 පුබ්බවිසෙසතො උලාරතරං අපරං කසිණපරිකම්මාදිවිසෙසං
 ජානන්ති අනෙථා; ආරද්ධොති තුට්ඨා; අසන්තතස්ස පතතිශාති
 අපතතස්ස අරහතස්ස පාපුණතත්ථං; සෙසපද්ධියෙපි අයමෙව
 අනෙථා; භොමුදි⁴ වාතුමාසිනීති පච්ඡිමකතතිකපුණ්ණමා⁵ සා හි
 තුමුදනං අත්ථිතාය භොමුදි⁴ වතුනං වසිකානං මාසානං පරියො
 සාතතො වාතුමාසිනීති ව⁶ චුට්ඨති ආගමෙත්තාමිති⁷ උදික්ඛිත්තාමි
 අජ්ජ අපවාරෙත්වා⁸ යාව සා අගච්ඡති තාව කත්ථි අගතවා⁹ ඉධෙව
 වසිත්තාමිති අනෙථා; ඉති හික්ඛුතං පචාරණසඛගතං¹⁰ අනුජානෙනො,
 එවමාහ: පචාරණසඛගතො නාම ඤාතිදුතියෙන කමෙවන දියත්ති;
 කස්ස පනෙස දියති කස්ස න දියන්ති: ¹¹ අකාරකස්ස තාව බාල
 පුපුර්ජනස්ස න දියන්ති, තථා ආරඬ්ඪවිපස්සකස්ස වෙව අරියසාවකස්ස ව,
 යස්ස පත සමපො වා¹² තරුණො භොති විපස්සනා වා තස්ස දියන්ති,
 හභවාපි තදු හික්ඛුතං විතතාවාරං¹³ පරිච්ඡිමසනො සමපවිපස්සනානං
 තරුණත්වාං ඤාතො මගි අජ්ජ පචාරෙනො දිසාසු වස්සං චුත්ථා¹⁴
 හික්ඛු ඉධ ඔසරියන්ති, තනො ඉමෙ හික්ඛු බුඬ්ඨතරෙහි හික්ඛුති
 සෙනාසනෙ ගහිතෙ විසෙසං නිබ්බන්තෙත්තුං නාසක්ඛිත්තානි¹⁵ සවෙපි
 වාරිතං පක්කමිත්තාමි ඉමෙසං වසනට්ඨානං දුලලාමෙව හවිත්තති
 මගි පත අපවාරෙනො හික්ඛුපි ඉමං සාවත්ථිං න ඔසරියන්ති අහවපි
 වාරිතං න පක්කමිත්තාමි එවං ඉමෙසං හික්ඛුතං වසනට්ඨානං අපලි
 බ්බුතො හවිත්තති තෙ අත්තනො අත්තනො වසනට්ඨානො එසු විහරන්තො
 සමපවිපස්සනා එමජාතා කත්වා විසෙසං නිබ්බන්තෙත්තුං සක්ඛිත්තානීති
 සො තං දිවසං අපවාරෙත්වා කතතිකපුණ්ණමායං පචාරෙත්තාමිති¹⁶
 හික්ඛුතං පචාරණසඛගතං අනුජානි,¹⁷ පචාරණසඛගතමිං හි ලද්ධො
 යස්සපි නිත්තං¹⁸ පටිපත්තස්ස ආවරිසුපජ්ඣායා¹⁹ පක්කමන්ති, භොපි
 සවෙ පඤ්ඤාපො²⁰ නිත්තංයදායකො ආගච්ඡන්ති²¹ තස්ස සන්තිකෙ
 නිත්තං ගණතිත්තාමිති යාව ගිව්හානං පච්ඡිමමාසා වසිතුං ලහති,
 සවෙපි සට්ඨිවස්සා හික්ඛු ආගච්ඡන්ති; තස්ස සෙනාසනං ගහෙත්තුං න
 ලගන්ති, අයඤ්ඤ²² පචාරණසඛගතො එකස්ස දිනොපි සබ්බෙසං
 දිනොවා²³ භොති, සංවත්ථිං ඔසරන්ති හගචතො පචාරණසඛගතො

1 වානි b.

9. ආගතවා S.

16. පචාරෙත්තාමිති b.

2. එති b. S

10. පචාරණසඛගතං b.

17. අනුජානාති b. S

3. සඤ්ජානන්ති b. S

11. දියන්තිනු දියන්ති b.

18. යස්ස නිත්තං b. S.

4. භොමුදි b

12. සමනෙථා වා S

19. ආවරිසුපජ්ඣායා b. S.

5. පච්ඡිමකතතික වාතුමාසපුණ්ණමා b. S.

20. පටිඤ්ඤාපො b. S.

6. නීති b.

13. විතතාවාරං S

21. ආගමිත්තති b. S

7. අගමසනීමිති 1.

14. චුට්ඨා b. S

22. පත b. S.

8. පචාරෙත්වා S.

15. කසනිත්තානි b. S.

23. දිනොවායෙමි b. S.

දිනෙතැනි සුත්තසුත්තවිදානෙයෙව යථා සභාවෙන එකං¹ මාසං වසිත්වා කතතිකපුණ්ණමාසං² උපපාසං කත්වා ඔසරනෙත්ත සක්ඛිය ඉදං වුත්තං; පුබ්බන්තාපරතති ඉධ තරුණවිපක්‍යනාසු කමමං කත්වා සමථ විපක්‍යනා ථාමජාතා අකංසු අයං පුබ්බවිසෙසො³ නාම, තතො සමා හිතෙතව විතෙතතව සඤ්ඤායෙර සමමසිත්වා කෙවි සොත්තාපතති එලං-පෙ-කෙවි අරහත්තං⁴ සච්ඡාකංසු;⁵ අයං අපරෙ උලායෙ⁶ විසෙසො නාම; අලතති සුත්තං; ඤාපනගුණනාහිති එකං යොජනං යොජනමෙව දසපි යොජනාති යොජනානෙව, තතො උද්ධං යොජනගුණනාහිති වුවවත්ති; ඉධ පන යොජනසතමපි යොජනසහසයමපි අධිපෙත්තං; සුමොසෙන්නාපිති පුටොසං⁷ වුවවති පාඨෙය්‍යං තං පාඨෙය්‍යං ගතෙත්වාපි උපසඤ්ඤාමිත්තුං සුත්තමෙවති අනෙත්වා; පුටංසෙන්නාතිපි⁸ පාඨො තස්සෙත් පුටො අංසෙ⁹ අස්සාති පුටංසො තෙන පුටංසෙන, අංසෙන පාඨෙය්‍ය පුටං වහනෙත්තාපිති වුත්තං හොති; ඉදුති එවරුපෙති ව ගුණෙති¹⁰ සමන්තාගතො එත්¹¹ හික්ඛු අපිති දස්සෙත්තුං සන්ති හික්ඛුමෙති ආදිමාහ :

තත්ථ චතුන්නං සනිපට්ඨානානිති ආදීති තෙසං හික්ඛුතං අතිතිවිධිකමමට්ඨානදස්සනත්ථං¹² වුත්තාති, තත්ථ සත්තභිංසඛොධ පක්ඛියධමමා¹³ ලොකියලොකුත්තරු කටිතා; තත්ථ හි යෙ හික්ඛු තස්මිං බණ්ණ මග්ගං¹⁴ භාවෙනති තෙසං ලොකුත්තරු හොනති ආරද්ධවිපක්‍ය කාතං ලොකිකා,¹⁵ අනිවමසඤ්ඤාභාවනානුසොගනති එත්ථ සඤ්ඤ සිසෙත විපක්‍යනා කටිතා, යසමා පනෙත්ථ ආනාපානකමමට්ඨානවසෙත අතිතිවිධි¹⁶ බුදු හික්ඛු; තස්මා සෙසකමමට්ඨානාති සඤ්ඤපෙත කපෙත්වා ආනාපානකමමට්ඨානං විත්ථායෙත කපෙත්තො ආනාපාන සනි¹⁷ හික්ඛමෙති ආදිමාහ . ඉදං පන ආනාපානකමමට්ඨානං සබ්බා කාරෙන විසුද්ධිමග්ගෙ විත්ථාරිතං; තස්මා තත්ථ වුත්තනගෙනෙවස්ස පාළිඅනෙත්ථා ව¹⁸ භාවනාගයො ව වෙදිතසෙබ්බා; කාසඤ්ඤාකරනති පඨවිකායාදිසු¹⁹ චතුසු කායෙසු අඤ්ඤාකරං වදාමි : වායොකායං චිද්ධමිති අනෙත්වා; අථවා රූපාගතනං -පෙ- කබළිංකාරෙ²⁰ ආභායෙති පඤ්චවිසතිරූපකොට්ඨාසා රූපකායො නාම; තෙසු ආනාපානං පොට්ඨබ්බායතනෙ සංගතිතත්තා²¹ කායඤ්ඤාකරං හොති; තස්මාපි එවමාහ ඤානානිභාති යස්මා චතුසු කායෙසු අඤ්ඤාකරං වායො කායං පඤ්චවිසති කොට්ඨාසෙ වා²² රූපකායෙ අඤ්ඤාකරං ආනා පානං අනුපක්‍යති තස්මා කායෙ කායානුපක්‍යති අනෙත්වා; එවං සබ්බත්ථ

- | | | |
|-----------------------|--------------------------------|---------------------------------|
| 1. එක S. | 8. පුටංසෙන්නාතිපි S. | 15. ලොකියා b S. 13 පථවි b, කායා |
| 2. පුණ්ණමාස b. | 9. පුටො S. පුටංසො S. අංසෙ b. | දිසුමතුසු b. S. |
| 3. පුබ්බ විසෙසො b. S. | 10. පුටංසෙන S. පාඨෙය්‍යපුටං S. | 20. කබළිකාරෙ b. |
| 4. අරහත්ත එලං S. | 11. එත්ථම S. | 21. සභිකසි |
| 5. සමමසිති b. S. | 12. අනිවම b. | ආනාපානස්ස b. තත්තං b. |
| 6. මුලායෙ S. | 13. සත්තභිංස b. | බොධිපක්ඛියධමමි b. S. 22. කොට්ඨා |
| 7. පුටො S. | 14. වා b. | 18. පාළිඅනෙත්ථා S. [සෙ b. වා S. |

අනෙකු වෙදිතබ්බො; වෙදිතඤ්ඤානරනති¹ තිසු වෙදනාසු අඤ්ඤාතරං සුඛවෙදනං සංකාමෙතං වුත්තං; සාධුඛං මනසිකාරනති පිතිපට්ඨං වෙදිතාදිවසෙන උපපන්නං සුඤ්ජර මනසිකාරං; කිං පන මනසිකාරෙ සුඛවෙදනා හොතිති න හොති,² දෙසනාසිසං පනෙතං යථෙව හි අතිවිවසඤ්ඤා භාවනානුයෝගමනුසුත්තනාති³ එත්ථ ඤ්ඤානාමෙන පඤ්ඤා වුත්තා, එවමධාපි මනසිකාරනාමෙන වෙදනා වුත්තනාති වෙදිතබ්බො; එකසමීං හි⁴ චතුකෙත පඨමපදෙ පිතිසිසෙන වෙදනා වුත්තා, දුතියපදෙ සුඛනති සරුපෙතෙව වුත්තා, විත්තසඛාරපදආයෙ සඤ්ඤා ව වෙදනා ව වෙතසිකා⁵ එතෙ ධම්මො විත්තපට්ඨබ්බා⁶ විත්ත සඛාරාති වචනතො විත්තකවිචාරෙ යපෙතො සබ්බෙපි විත්තසමුප සුත්තකා ධම්මො විත්තසඛාරෙ සඛිතනිතාති වචනතො⁷ විත්තසඛාර නාමෙන වෙදනා වුත්තා, තං සබ්බං⁸ මනසිකාරනාමෙන සඛිතතෙතො ඉධ සාධුකං⁹ මනසිකාරනති ආහ, එවං සනෙතපි¹⁰ යමො එසවෙදනා¹¹ ආරමමණං න හොති තසමා වෙදනානුපස්සනා¹² න යුජ්ජනති නො න යුජ්ජති, සතිපට්ඨානවණ්ණනායමපි හි තත්තං සුඛදිනං චජුං ආරමමණං කතො වෙදනා වෙදියති¹³ තං පන වෙදනා පච්චනිං උපාදය අහං වෙදියමිති වොහාරමත්තං හොතිති වුත්තං, අපි ව පිතිපට්ඨංවෙදිති ආදිතං අත්ථවණ්ණනායමෙප්පනස්ස¹⁴ පරිභායෙ වුත්තොයෙව, වුත්තං හෙතං විසුඤ්ඤානෙ, විභාකාරෙහි පිතිපට්ඨං වෙදිතා හොති ආරමමණතො ව අසමොගතො ව කථං ආරමමණතො පිතිපට්ඨංවෙදිතා හොති සප්පිතිකෙ දො කිංතෙ සමාපජ්ජති තස්ස සමාපන්නිඛණේ¹⁵ කිංතපට්ඨායෙන ආරමමණතො පිතිපට්ඨංවෙදිතා හොති, ආරමමණස්ස පට්ඨංවිදිතතතා¹⁶ කථං අසමොගතො පිති පට්ඨංවෙදිතා හොති සප්පිතිකෙ දො කිංතෙ සමාපජ්ජති වුට්ඨාය කිංත සමුපසුත්තං පිතිං බයතො වයතො සමමසති, තස්ස විපස්සනාඛණේ ලක්ඛණපට්ඨෙධා අසමොගතො පිතිපට්ඨංවෙදිතා හොති, වුත්තඤ්ඤා නං¹⁷ පට්ඨමතිදුශං දිසං¹⁸ අස්සාසවසෙන, විත්තස්ස එකග්ගතං අවිසෙකපං පජානතො¹⁹ සති උපට්ඨිතා හොති තාය සතියා තෙත ඤ්ඤානෙ සා පිතිපට්ඨංවෙදිතා නාම²⁰ හොති,²¹ එතෙතෙව නගෙත අවසෙසපද්ධති²² අත්ථතො වෙදිතබ්බානිති, ඉති යථෙව²³ කිංතපට්ඨායෙන ආරමමණතො පිතිසුඛවිත්තසඛාරා පට්ඨංවිදිතා²⁴ හොනති එවං ඉමිනාපි කිංතසමුපසුත්තෙන වෙදනා සඛිතා²⁵ මනසිකාරපට්ඨ

1 වෙදනාඤ්ඤා b. S.

2 වෙදනාහොති S.

3 මනුසුත්තොති S.

4 එකසමීං b.

5 මි b.

6 විත්තපට්ඨබ්බා S.

7 බම්මා J.

8 යංසුඛි S.

9 සාධුකං S.

10 සනෙත S.

11 එසවෙදනා b. S.

12 වෙදනා S.

13 වෙදියති b, වෙදියති b

14 නායකෙන b. S.

15 කමණ b. S.

16 වෙදිතතා b. S.

17 වුත්තමපිවෙතං b. S.

18 දිසං b, S 25 සඛිතං b. S.

19 සමපජානතො S.

20 වෙදිතා b. S.

21 හොතිති b.

22 පද්ධති b. S.

23 මි S.

24 වෙදිතා b, S.

ලාභෙන ආරමමණතො වෙදනා පටිසංවිදිතා ගොති, තස්මා සුචුත්ත
 මෙතං.¹ වෙදනාසු වෙදනානුපය්ඨි තසමිං සමයෙ හික්ඛු විහරතීති;
 තාහං හික්ඛවෙ මුට්ඨස්සතිස්ස අසමපජාතස්සාති එත් අගමධිප්පායො
 යස්මා විතතපටිසංවෙදී අස්සාසිස්සාමිති ආදිනා තයෙන පවතෙතා
 හික්ඛු කිසුට්ඨි අස්සායපස්සාසතිමිත්තං ආරමමණං කරොති තස්ස
 පන විතතස්ස ආරමමණෙ සතිසුච සමපජ්ඣෙය්ඤාසු උපට්ඨාපෙත්වා
 පවත්තනතො විතෙත විතතානුපය්ඨියෙව නාමෙස ගොති, න හි
 මුට්ඨස්සතිස්ස අසමපජාතස්ස ආනාපාතසතිභාවතා අත්ථි තස්මා ආරමම
 ණතො ව² විතතපටිසංවෙදිතාදිවසෙත³ විතෙත විතතානුපය්ඨි තසමිං
 සමයෙ හික්ඛු විහරතීති; සො යත්තං අභිජ්ඣාදොමනස්සානං පභානං
 ණං පඤ්ඤාය දිස්වා⁴ සාධුතං අජ්ඣුපෙක්ඛිතා ගොතිති එත් අභිජ්ඣා
 කාමච්ඡද නිවරණමෙව,⁵ දොමනස්සාවසෙත ව්‍යාපාදනිවරණං දස්සිතං
 ඉදං හි වතුක්කං විපස්සනාවසෙතෙව චුත්තං, ධම්මානුපස්සනා ව
 නිවරණපබ්බාදිවසෙත ඡබ්බිධා ගොති, තස්මි⁶ නිවරණපබ්බං ආදි
 තස්මාපි ඉදං නිවරණචුත්තං ආදි, ඉති ධම්මානුපස්සනාය ආදි දස්සන්තුං
 අභිජ්ඣාදොමනස්සානනති ආහ, පභානනති අනිච්චානුපස්සනාය නිච්ච
 සෙය්ඤං පජ්ඣතිති එවං පභානකරං සුඤ්ඤං අධිප්පතං; ණං පඤ්ඤාය
 දිස්වා දිස්වාති තං අනිච්ච විරුහ නිරුධ පටිත්ඨස්සායාසෙය්ඤාණසංඛාතං
 පභානසුඤ්ඤං අපරුහ විපස්සනාපඤ්ඤාය⁷ තමපි අපරුහාති එවං
 විපස්සනා පරමාරං⁸ දස්සති; අජ්ඣුපෙක්ඛිතා ගොතිති යසුච සමථ
 පටිපත්තං අජ්ඣුපෙක්ඛති යසුච එකතො උපට්ඨානං අජ්ඣුපෙක්ඛ
 තිති⁹ විධං අජ්ඣුපෙක්ඛති නාම, තත්ථ සහජාතානමපි අජ්ඣුපෙක්ඛනා
 ගොති, ආරමමණස්සපි අජ්ඣුපෙක්ඛනා, ඉධ ආරමමණ අජ්ඣුපෙක්ඛනා
 අධිප්පතා, තස්මා නිහ හික්ඛවෙති යස්මා අනිච්චානුපය්ඨි අස්සාසිස්සා
 මිති ආදිනා තයෙන පවතෙතා න කෙවලා නිවරණාදිධමෙම¹⁰
 අභිජ්ඣාදොමනස්සාසිසෙත පන චුත්තානං ධම්මානං පභානසුඤ්ඤමපි
 පඤ්ඤාය දිස්වා¹¹ දිස්වා අජ්ඣුපෙක්ඛිතා ගොති, තස්මා ධම්මෙසු
 ධම්මානුපය්ඨි තසමිං සමයෙ හික්ඛු විහරතීති වෙදිතවෙතො; පච්චිනාතිති
 අනිච්චාදිවසෙත පටිච්චිතති; ඉතරං පදචුත්තං එතස්සෙව වෙච්චිතං;
 නිශ්මිඤ්ඤා නික්ඛිලෙසා; පස්සමගනීති කායිකවෙතසිකදරථපටිප්පස්ස
 ද්ධියා¹² කායොපි විතතමපි¹³ පස්සමගති; සමාධියතීති සමා¹⁴ යටියති
 අප්පනාප්පත්තං වීය ගොති; අජ්ඣුපෙක්ඛිතා විසා¹⁵ ගොතිති සහජාත
 අජ්ඣුපෙක්ඛනාය අජ්ඣුපෙක්ඛිතා ගොති, එවං චුද්දසවිමෙධන කාය
 පරිඤ්ඤායා¹⁶ හික්ඛුනො තසමිං කායෙ සති¹⁷ සතිසමෙධොජ්ඣවෙතො

1. තං සුචුත්තමෙතං.	5. සුචුත්තමෙවගොති b	13. ව b
2. ණතො b. S.	8. පරමාරං S.	14. සමමා b. S.
3. වදිනාදි b.	9. පෙක්ඛන b. S.	15. පෙක්ඛනා b. S.
4. දිස්වා දිස්වා b. S.	10. නිවරණාදිධමෙම අභිධමෙම S.	
5. අභිජ්ඣාදොමන කාමච්ඡද නිවරණං S.	අභිජ්ඣාය කාමච්ඡද නිවරණං b.	
6. තස්මා b. S.	11. පඤ්ඤාය b.	16. පරිඤ්ඤාතිත්තං b.
7. විපස්සනාය පඤ්ඤාය S.	12. වෙතසිකානං පටිප්පත්තියා S.	17. කායෙ a.

තාය සතිඥා සචපසුත්තඤ්ඤා¹ ධම්මවිවයසමොඤ්ඤා තං සචපසුත්තමෙව කායිකවෙතසිකං² විරියං විරියසමොඤ්ඤා පිඨිපසාදොකග්ගතා³ සමාධිසමොඤ්ඤා ඉමෙසං ඡත්තං බොඤ්ඤානං⁴ අනොසකකත අනභිවත්තනසංඛාතො මඤ්ඤාතා කාණ්ඩපෙඛාසමොඤ්ඤා⁵ යපෙච හි සමපාවතෙනසු අසොසුසාරපිනො අයං ඔලියතීති තුදනං වා අයං අභිධාවතීති ආකඛික්කං වා තථි කෙවලං එවං පසාමානස්ස ඤාතාණ්ඩව ගොති, එවමෙව ඉමෙසං ඡත්තං බොඤ්ඤානං⁶ අනොසකකත අනභිවත්තනසංඛාතො මඤ්ඤාතා කාණ්ඩපෙඛාසමොඤ්ඤා තාම ගොති; එතතාවතාතිං කපිතං එකවිත්තකඛණිකා නානාරසලකණං විපසානා බොඤ්ඤානං⁷ තාම කපිතා විමෙඛාතිසංඝාතති ආදීති වුත්තත්තොතෙව; එත්ථ පන ආනාපානපරිඤාතිකා සති ලොකිකා ගොති, ලොකිකං ආනාපානං⁸ ලොකීයං⁹ සතිපට්ඨානං පරිපුරෙති,¹⁰ ලොකීයා සතිපට්ඨානා ලොකුත්තරෙ¹¹ බොඤ්ඤාතිඵලතිබ්බානං පරිපුරෙතති, ලොකුත්තර බොඤ්ඤාති විජ්ජා විමුත්තතිඵලතිබ්බානං පරිපුරෙතති, ඉති ලොකීයස්ස ආගතට්ඨානෙ ලොකීයං කපිතං, ලොකුත්තරස්ස ආගතට්ඨානෙ ලොකුත්තරං කපිතනති, පෙරෙ පනාහ: අඤ්ඤත්ථ එවං ගොති ඉමසමිං පන සුත්තෙ ලොකුත්තරං උපරි ආගතං, ලොකීයා ආනාපානසති¹² ලොකීයසතිපට්ඨානෙ¹³ පරිපුරෙති¹⁴ ලොකීයා සතිපට්ඨානා ලොකීයෙ බොඤ්ඤාති පරිපුරෙතති, ලොකීයා බොඤ්ඤාති ලොකුත්තර¹⁵ විජ්ජා විමුත්තතිඵලතිබ්බානං පරිපුරෙතති විජ්ජා විමුත්තතිපදෙන හි ඉධ විජ්ජා,¹⁶ ඵලතිබ්බානං අධිපොතනති.

ආනාපානසතිසූත්තං අට්ඨමං.¹⁶

2. 4. 9.

එවමෙම සූත්තති කායගතාසතිසූත්තං; තත්ථ ගෞහස්ථාති පඤ්ඤා කාමගුණතිස්සිතා; සරසඛනසපාති ධාවනසඛකපා¹⁷ සරනතීති හි සරං ධාවනතීති අනෙතා, අඤ්ඤාතමොඤ්ඤාති ගොවරඤ්ඤාතගමිං යෙව; කායගතාසතිනති¹⁸ කායපරිඤාතිකවපි කායාරම්මණවපි සති¹⁹ කායපරිඤාතිකතති වුත්තෙ සමපො තපිනො ගොති, කායාරම්මණතති වුත්තෙ විපසානා, උභයෙත සමපවිපසානා කපිතා ගොනති, පුත්ථව පරං -පෙ- එවං බො හිකඛවෙ හිකඛු කායගතාසතීං²⁰ ගාවෙතිති

1. සුත්තං ඤ්ඤං b 9. ලොකීය b 8. 16 සුත්තවග්ගොති නිකාය අට්ඨමං 8
2. වෙතසික b S. 10. පරිපුරෙතති b, S. 17. ධාවනකසං කපපා 8
3. පිඨිපසාදො කග්ගතා b. S. 11. ලොකුත්තර b, S. 18. සතිඤ්ඤා b.
4. ඡත්තං සමොඤ්ඤාතිබ්බානං b, S. 12. ආනාපාන b, S. 19. සති. S.
5. උපෙඛාසමොඤ්ඤාතිබ්බානං b S. 13. ලොකුත්තරං b. ලොකීයසතිපට්ඨානං 8
6. සමෙධ ජාතිබ්බානං b 8 14. පරිපුරෙතති b. 20 ගතං සති. 8,
7. නානාරසලකණං-සමොඤ්ඤාති බ්බා S. බ්බා b.
8. ලොකීයා ආනාපානා b. ලොකීයා , විජ්ජා විමුත්තති b.

සතිපට්ඨානෙ වුද්දසවිමෙත කායානුපය්‍යනා කපිතා; අනෙතාගධායී¹ අනෙතාගවා; ගායනාති තස්ස භික්ඛුනො භාවනාය අබ්භතාර ගතාව හොනති; විජ්ජාභාගියාති එත්ථ සම්පයොගවසෙන විජ්ජං හජන්තිති විජ්ජාභාගියා විජ්ජාභාගෙ විජ්ජාකොට්ඨාසෙ වත්තන්තිති² විජ්ජාභාගියා තත්ථ විපසන්තාඤ්ඤං මනොමයිද්ධි ජ අභිඤ්ඤාති අට්ඨ විජ්ජා පුරිමෙත අත්ථෙත තාගි³ සම්පයුත්තධම්මාපි⁴ විජ්ජාභාගියා, පච්ඡිමෙත අත්ථෙත තාසු යා කාවි එතා විජ්ජා⁵ විජ්ජා සෙසා විජ්ජාභාගියාති එවං විජ්ජාපි විජ්ජාසම්පයුත්තධම්මාපි⁶ විජ්ජාභාගියාතෙව⁷ චෙදිතබ්බා; චෙත්සාසා පුමොති එත්ථ දුට්ඨං ඵරණං ආපොඵරණංඤ්ච දිබ්බවක්ඛුඵරණංඤ්ච තත්ථ ආපොකසිණං සමාපජ්ජිතා ආපෙත ඵරණං ආපොඵරණං නාම, එවං පුට්ඨෙපි මහාසමුද්දෙ සබ්බා සමුද්දග්ගමා කුත්තදිසො අනෙතාගවා⁸ හොනති ආලොකං පත වසෙයිතා දිබ්බවක්ඛුතා සකල සමුද්දග්ග දස්සනං දිබ්බවක්ඛු ඵරණං නාම, එවං පුට්ඨෙපි⁹ මහාසමුද්දෙ සබ්බා සමුද්දග්ගමා කුත්තදිසො අනෙතාගධා¹⁰ හොනති ඛණ්ඩානති විවරං ඡිද්දං; ආරම්භණන්ති කිලෙසුප්පත්තිපට්ඨයං; ලභෙමි ඛණ්ඩානති ලභෙය්‍ය පට්ඨෙතං, විනිවිජ්ඣිතා යාව පරිසොසානා ගච්ඡෙය්‍යාති අත්ථො; නිකෙඛපන්ති¹¹ නිකම්පත්ථිතානං; එවං අභාවිතකායගතා සතිං¹² පුග්ගලං අලුමන්තිකපුඤ්ජාදීති උපමෙතා ඉද්දති භාවිතකාය ගතාසතිං සාරඵලකාදීති උපමෙතාං සෙසාථාපිති ආදිමාත: තත්ථ අග්ගලඵලකානති කවාටං; භාගිකපෙසාති මුඛවට්ටියං¹³ නිසිදිතා කාතෙත ගිවං අනාමෙතාව¹⁴ පාතබ්බො; අභිඤ්ඤා¹⁵ සච්ඡිකරණි සෙසාති අභිඤ්ඤා සච්ඡිකාරවිසංසා; සන්තිගබ්බතං පාපුණානිති පට්ඨකධාටං පාපුණාති¹⁶; සති සති ආසන්තොති සතිසති කාරණං¹⁷ තිං පනෙත්ථ කාරණන්ති අභිඤ්ඤා කාරණං; ආලිඛද්ධාති මරියාද බ්බා සානිභිකාසාති¹⁸ යුත්තයානං විය කතාය; චක්ඛුකාසාති පථිට්ඨා කතාය; අනුට්ඨිකාසාති අනුප්පවත්තිතාය;¹⁹ පටිවිකාසාති පරිවය කතාය; සුසමාරද්ධාසාති සුට්ඨි සමාරද්ධාය සුසම්පග්ගතිතාය; සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

භාගිකාසාතිසුත්තං නවමං.

1. ගධායාති S ගධාභායාති b.

2. වත්තන්තිභිපි b. S.

3. තාව b.

4. සම්පයුත්තාධම්මාපි S.

5. එතා b

6. විජ්ජාය සම්පයුත්තා ධම්මාපි b.

විජ්ජාය සම්පයුත්තා ධම්මාපි S.

7. යාමෙව S

8. අනෙතාගධාව b. S.

9. ඵරණෙපි b.

10. ව b.

11. පනාති 1.

12. එවං අභාවිතකායගතා සති පුග්ගලං S.

13. මුඛවත්තියං S.

14. පණාමෙතාව S

15. අභිඤ්ඤා 1.

16. පාපුණාත b.

17. නෙති b.

18. යානිකායාති S.

19. අනුප්පවත්තිතාය b. S.

2. 4. 10.

එවමෙමසුනනති සඛිංරූපපතති සුතනං;¹ තත් සඛිංරූපපතනිනති සඛිංරූපතනංගෙව උපපතති;² න සත්තංස න පොසංස පුඤ්ඤතිසඛිංරෙත වා හවුපගබ්භිනං³ උපපතති; සඤ්ඤාස ඔමනානා ගණනාති සඤ්ඤායො පඤ්ඤාබලමා ලොකිකා වට්ටනති;⁴ දහනිති ධර්මපති; අබ්බිඤ්ඤාති පතිට්ඨාපෙති; සඛිංරා ව විභාජන වානි⁵ සහ පථනාය සඤ්ඤායො ව⁶ පඤ්ඤාබලමා; නත්තූපපතනිසාති⁷ තත්මං ධාතෙතිබ්බතතතත්තංස;⁸ අසං මහෙසා අසං පටිපද්ධති සහ පථනාය පඤ්ඤාබලමා, යස්ස හි පඤ්ඤාබලමා අපි න පථනා තස්ස ගති අතිබ්බා,⁹ යස්ස පථනා අපි න පඤ්ඤාබලමා තස්සපි ගති අතිබ්බා,¹⁰ යෙසං තෙසං ගති නිබ්බා, යථා හි අකාසෙ බිත්තදණ්ඨො අගෙහත වා මරෙඤ්ඤා වා මුලෙනවා පතිස්සති¹¹ නියමො තත්ථ එවං සත්තානං පටිසංඝිගහණං¹² අතිගතං, තත්ථා කුසලං කමමා¹³ කත්වා එකස්මිං ධාතෙ පථනං තාදුං වට්ටති, ආමණ්ඩනති ආමලකං; යථා තං පරිසුද්ධවක්ඛුස්ස පුරිසස්ස සබ්බසොව පාකට්ටං හොති, එවං තස්ස බ්‍රහ්මනො සද්ධං තත්ථ නිබ්බතන සත්තනි සහස්සිලොකධාතු¹⁴ එසත්තො සබ්බත්; සුභොති සුඤ්ඤෙ ජාතිමාති¹⁵ ආසාරසමපනො; සුපටිසම්මකපනොති ධොවනාදිති සුට්ඨ කතපරිකමෙමා; පණ්ඩුකමිසල නික්ඛිතනොති රත්තකමෙලෙ ධර්මපනො; සහස්සස්සාති ලොකධාතුසත්තසහස්සමපි¹⁶ ආලොකඵරණක බ්‍රහ්මා¹⁷. නෙක්ඛනති¹⁸ නික්ඛිත තතං පිලක්ඛනං; නික්ඛං නාම පඤ්ඤාසුචණ්ණං¹⁹ උනතනතිනෙකත²⁰ තතං පසාධනං හි සට්ඨතමජ්ජ තක්ඛමං න හොති, අතිරෙකෙත තතං සට්ඨතමජ්ජතඤ්ඤා²¹ බමති වණ්ණවන්තං පත න හොති, ඵරුසධාතුකං බාගති, නික්ඛිත තතං සට්ඨතමජ්ජතඤ්ඤාව²² බමති වණ්ණවන්තඤ්ඤා හොති; ජමෙමානදනති ජමුනදියං නිබ්බතනං; මහාජමුරුතකස්ස හි එකක²³ සාබා පණ්ණාස පණ්ණාසයොජනාති වඩ්ඪිතා තාසු මහනනා;²⁴ මහනනා නදියො සද්දනති, තාසං නදීතං උග්ගතිරෙ²⁵ ජමුපකකානං²⁶ පති තට්ඨානෙ සුචණ්ණඤ්ඤා උට්ඨනති, තෙ නදීරලෙන වුග්ගමානා අනු

1. සඛිංරූපපතති b. සඛිංරූපපතති S.	13. කුසලකමමං S
සඛිංරූපපතනිති S රූපපතනිති b	14. දසසහස්සිලොකධාතු W2
2. උපපතති S උපපතති b	15. ජොතිමාති S.
3. හවුපපතති බ්‍රහ්මාන S. උපපතති S	16. ලොකධාතු සත්ත සහස්සමපි b. S.
4. පටිසත්තනති b. S. උපපතති. සඤ්ඤා b.	17. ඵරණ බ්‍රහ්මා b. S. කරණ බ්‍රහ්මා 1.
5. විභාජනාති b S	18. නික්ඛිතනති b. S.
6. ව b S.	20. පඤ්ඤාසුචණ්ණං S. පඤ්ඤා
7. තත්තූපපතනිසා S	21. නං b S. මතක S. [පණ්ණං b.
8. නිබ්බිතනිසත්තංස, මහෙසා S	22. සට්ඨතංගෙව b. S.
9. අතිබ්බා; b. S. තස්සපි අතිබ්බා; b	23. මහාජමුරුතකස්සාති එකකං S.
10. ව S [ගතිබ්බා; b.	24. තාසු b S.
11. නිපට්ඨස්සතිර b. S	25. නිරෙසු b. S.
12. සහස්සං b.	26. ජමුපකණ්ණානං b.

පුබ්බෙන මහාසමුද්දං පටිසන්ති, තං සන්ධාය ජලොභාදනාති වුත්තං; දක්ඛණමිඛාරපුත්තාඋත්තාමුබ්බසුඤ්ඤාසමසංඝට්ඨනාති දක්ඛන සුඤ්ඤාසලෙක කම්මාරපුත්තෙත උත්තාමුබ්බෙ පටිත්තා සම්පභවිං; උත්තාමුබ්බෙ උභිතෙ; සමසංඝට්ඨනාති ඛොතසට්ඨිතමජ්ජනං; වජ්ඣාපමෙ ව ඛාදුර්විහසෙත ව පිණ්ඩසොධනං¹ වුත්තං, ඉමස්මිං පුත්තෙ තතහණ්ඩසොධනං;² යං පත සබ්බවාසෙසු ඵරිත්තා³ අභිමුච්චිත්තාති වුත්තං, තත්ථ පඤ්චවිධං ඵරණං: වෙතොඵරණං කසිණඵරණං දිබ්බවක්ඛුඵරණං ආලොකඵරණං සරීරඵරණන්ති, තත්ථ වෙතොඵරණං නාම ලොක ඛාදුර්විහසෙත සත්තානං විත්තජානනං; කසිණඵරණං නාම ලොක ඛාදුර්විහසෙත කසිණපත්ඵරණං; දිබ්බවක්ඛුඵරණං නාම ආලොකංවබ්බෙත්තා⁴ දිබ්බෙන වක්ඛුතා සහස්සලොකඛාදුර්විහසනං; ආලොකඵරණමපි එත දෙව; සරීරඵරණං නාම ලොකඛාදුර්විහසෙත⁵ සරීරභාය⁶ පත්ඵරණං; සබ්බත්ථ ඉමාති පඤ්චඵරණාති අවිනාසෙත්තෙත කප්ථකම්මං; තිථිවක්ඛුලාභය ථෙරෙ පතාහ මණ්ඩපමෙව කසිණං විශ්⁷ තෙකෙක්ඛාපමෙව⁸ සරීරඵරණං විශ දිස්සන්ති තස්ස වාදං විශ අවික්ඛපා නාම තජ්ජිති පටික්ඛිපිත්තා⁹ සරීරඵරණං ත¹⁰ සබ්බකාලිකං, වත්තාරි පත¹¹ ඵරණාති අවිනාසෙත්තාච කප්ථකම්මන්ති වුත්තං; අභිමුච්චිත්තී පදං ඵරණ පදස්සෙව වෙච්චනං; අඵවා ඵරිත්තී පත්ඵරිති; අභිමුච්චිත්තී ජානාති; ආහාති ආදිසු ආහාදස්සෙ නාම පාරිසෙක්කා¹² දෙවා තත්ථ තස්සෙ පරිත්තාහාදස්සෙ ව¹³ ආහා නාම; පරිත්ත¹⁴ සුභාදස්සෙ ව සුභතිණ්ඤාදස්සෙ ව පුභා නාම; වෙතපථලාදිතං වා වාද¹⁵ පාකවායෙව, ඉමෙ තාව පඤ්ච ධරෙම භාවෙත්තා කාමාවචරෙසු තිබ්බත්තනතු¹⁶ මුග්ගි ලොකෙ තිබ්බත්තං පත¹⁷ ආසවක්ඛයඤ්ඤා කථං පාපුණාති¹⁸ ඉමෙ පඤ්චධර්මා සිලං, සො ඉමස්මිං සිලෙපතිට්ඨාය කසිණපරික්ඛමං කත්තා¹⁹ තා සමාපත්තියො භාවෙත්තා රුපිමුග්ගිලොකෙ²⁰ තිබ්බත්තති, අරුපජ්ඣානාති තිබ්බත්තෙත්තා²¹ අරුපිමුග්ගිලොකෙ, සමාපත්ති පදට්ඨානං විපස්සනං වබ්බෙත්තා²² අනාගාමිථලං සච්ඡිකත්තා පඤ්චසු²³ සුඛාචාසෙසු තිබ්බත්තති, උපරි මග්ගං භාවෙත්තා ආසවක්ඛයං පාපුණාති;

සබ්බාරුපපනති සුත්තං දසමං.²⁴

අනුපදවගෙගා දුතියො ගිට්ඨිත්තො.²⁵

1. පිණ්ඩපසාධනං b.
2. පසාධනං b.
3. ඵරිත්තාති b.
4. වඛිත්තා b. S.
5. සහස්සං 1.
6. සරීර පභාය b.
7. කසිණ ඵරණං විශ b. S.
8. කිංකරිතං පමෙම b. S.
9. තජ්ජිති පටික්ඛිපිත්තා b.
10. ඵරණං b.
11. වත්තාරිත්තාති b. ඊමාති S.
12. පාපෙත්තා b. පාච්චත්තා S.
13. දස්සෙ දෙවා b. S.

14. පරිත්තං b.
15. වෙතපථලාදිතං b. දිවෙච්ච S.
16. තිබ්බත්තනතු b. තතතු S.
17. තිබ්බත්තං b. ප තිබ්බත්තාති S.
18. පාපුණාති S.
19. තද b. S.
20. තිබ්බත්තත්තා භාවෙත්තා S. තාමො පනත්තො භාවෙත්තා රුපිමුග්ගි
21. තිබ්බත්තත්තා b. [ලොකෙ b.]
22. වඛිත්තා b.
23. පඤ්ච b. [තිසො දසමං S.]
24. සබ්බාරුපපනති සුත්තමණ්ණා
25. තිසො දුතියො වගෙගා S.

2. 4. 11.

එවමෙම සුභතති පුලුඤ්ඤායාසුඤ්ඤායා¹ තත් එකමිදනති
 ථෙරෙ කිර හගවතො වතනං කතො අත්තනො දිවංගානං ගතත්වා
 කාලපරිවේදං කතො නිබ්බානාරම්භං සුඤ්ඤායාථලසමාපතතිං
 අපෙතො නිසින්නො යථාපරිවේදෙන වුට්ඨාසි, අථස්ස සඛාරං
 සුඤ්ඤායො උපට්ඨතිංසු, සො සුඤ්ඤායාකථං සොතුකාමො ජාතො,
 අථස්ස එතදසොකි: න ඛො පන සකකා ධුරෙන ධුරං පහරනොතනං²
 ගතත්වා සුඤ්ඤායාකථං මෙ හන්ත කපේථාති හගවතනං වතනුං,
 ගතුං යං මෙ හගවා තාගරකං³ උපතිස්සාය විහරනොතො එකං කථං
 කපේසි තං සාරෙමි, එවං හගවා සුඤ්ඤායාකථං කපේස්සාතීති, දසබ්ලං
 සාරෙනොතො එකමිදනති ආදිමාග, තත් ඉදනති නිපාතමත්තමෙව;
 කවිමි මෙ නං හන්තති ථෙරෙ එකපදෙ ධම්මා සම්පදසකස්සාති
 උග්ගහෙත්වා ධාරෙත්වා සමන්තො කිං⁴ සො සුඤ්ඤායාචාරොතාති⁵
 එකපදං⁶ ධාරෙත්වා න සකස්සාති⁷ සොතුකාමෙන පන ජාතනොතන
 විය පුට්ඨිත්වා න වට්ටති, පාකටං කතො වින්දාගිමානං සුඤ්ඤායාකථං
 සොතුකාමො අජාතනොතො විය එවමාග, එකො අජාතනොතාපි
 ජාතනොතො විය ගොති, ථෙරෙ එවරුපං සොහඤ්ඤං කිං කපිස්සාති,
 අත්තනො ජාතනංගොති හගවතො අපට්ඨතිං⁸ දස්සෙත්වා කවිමි
 මෙඤ්ඤායා ආදිමාග; පුඤ්ඤායා⁹ පඨමබ්බාදියං නාගරකං¹⁰ උපතිස්සාය
 විහරණකාලෙපි; එතංගිති ඉදනති; එවං පන වත්වා විනොතසි,
 ආතඤ්ඤා සුඤ්ඤායාකථං සොතුකාමො එකො පන සොතුං සකකොති
 න උග්ගහෙත්වා එකො සොතුමි උග්ගහෙත්වා සකකොති න කපේත්වා,
 ආතඤ්ඤා පන සොතුමි සකකොති උග්ගහෙත්වා කපේත්වා, කපේ
 මිස්සා¹¹ සුඤ්ඤායාකථනති ඉති තං කපෙනොතො සෙසොථාපිති ආදිමාග;
 තත් සුඤ්ඤායා හථිගවාස්සවලවෙතාති¹² ආදිසු¹³ තත් කට්ඨරුප
 පොත්ථකරුප¹⁴ විතරුපවසෙන කතා හත්ථිආදයො අත්ථි, වෙස්ස
 වණ්¹⁵ මකිංතාදිතං සීගට්ඨානං විතතකමවසෙන කතමි¹⁶ රහත
 පරිසෙවිතානං¹⁷ වාතපාතආරබ්බිමඤ්ඤාපිසාදිතඤ්ඤා¹⁸ වසෙන සන්ත
 තමි ජණ්ණපටිසම්භරණන්තං ධම්මමි¹⁹ ජාතරුපරත්තං²⁰ අත්ථි,
 කට්ඨකරුපාදි²¹ වසෙන කතා²² ධම්මසවනපඤ්ඤාපුට්ඨනාදිවසෙන
 ආගමන්තො ම ඉත්ථිපුරිසාපි අත්ථි, තස්මා න සො තෙති සුඤ්ඤායා, ඉන්ද්‍රිය
 බ්බානං පන²³ සම්ඤ්ඤාණකානං හත්ථි ආදිතං ඉත්ථිතිවිත්තකමණ
 පරිභුඤ්ඤාතබ්බස්ස ජාතරුපරත්තස්ස නිබ්බාදිසාසං²⁴ වසනොතං ඉත්ථි
 පුරිසාතඤ්ඤා අභාවං සකිංගෙතං වුත්තං;

1. වුදු සුඤ්ඤායාසුඤ්ඤායා. b.	8. පුඤ්ඤායා b.	17. නොතපරික්ඛානං. S.
2. (විද) b.	10. සොතිගමිනගරං. 1	18. නගරකං. b. S. [රහතපරික්ඛානං. b.
3. නගරකං. b. S.	11. කපේත්වා. b.	19. ධම්මං. b. S.
4. සමන්තං. S.	12. හත්ථිගවාස්සං S.	20. රත්තං. S.
5. විහරෙනාපි S.	13. තාති. b. S.	21. කට්ඨරුපාදි. b. S.
6. එකපදං. b.	14. පොත්ථකරුප. b. S.	22. කතාදිතං. S. [කතං. S.
7. සන්තීති S.	15. සංගමණං. b.	23. ඉන්ද්‍රිය බ්බානං. සම්ඤ්ඤායා
8. කංගගවතො අපට්ඨනං. S.	16. සන්තාපි. b.	24. ජාතරුප රත්තං නිබ්බාදිසං. S.

භික්ෂුසඛාං පටිව්චානි භික්ෂුසු හි පිණ්ඩාය පටිවේදිසු හි¹ විහාර
භග්ගං² සාදියනං³ භික්ෂුහි චෙවි හිලානහිලානුපට්ඨානඋදෙසෙව්වර
නමමපසුතාදිති ව භික්ෂුහි සො අසුසෙසුච්ච⁴ හොති; ඉධ⁵ නිවමි
භික්ෂුනං අභිතාය ඵලමාහ, එඤ්ඤානන්ති එකභාවං එකං අසුසෙසුතං
අභිතං⁶ අපේතං; එඤ්ඤා අසුසෙසුභාවො අපේති⁷ වුත්තං හොති;
අමනසි ඤජිකානි විතෙත අකමා; අනාවජ්ජිකානි⁸ අපට්ටවේකමිතා
භාමසෙසුසෙසුතානි භාමොති⁹ පට්ඨානවසෙත වා කිලෙසවසෙත වා
උපපන්නං භාමසෙසුසෙසුතං;¹⁰ මිත්තසෙසුසෙසුතං එසෙවනසො; අරසෙසු
සෙසුසෙසුතං පට්ටව මනසි කමෙති; එඤ්ඤානන්ති ඉදං අරසෙසුසෙසුතං අයං
රුකෙඛා අයං පබ්බතො අයං නිලොභාසො; වනිසෙසුසෙසුතානි එවං
එකං අරසෙසුසෙසුතං පට්ටව අරසෙසුසෙසුතං මනසිකමෙති; සකඛසු
නිති මතරති; අභිමුඛමනිති එවනති අභිමුඛමනිති; සෙ අසුසු දර්ථානි
යෙ ව පට්ඨානදර්ථා වා¹¹ කිලෙසදර්ථා වා භාමසෙසුසෙසුතං පට්ටව භවෙය්‍යං
තෙ ඉධ අරසෙසුසෙසුතං¹² න සනති, දුතියපදෙව් එසෙව නසො;
අපේ මෙව්චාසනති අයං පත එකං අරසෙසුසෙසුතං පට්ටව උපපජ්ජ
මානා පට්ඨානදර්ථමිතා අපේ; යං හි ඛො තත්ත න හෙතීති යං
මිහාරමාතුපාසාදෙ භජ්ජිආදයො විය ඉමිසො අරසෙසුසෙසුතං¹³
භාමසෙසුසෙසුතං මිත්තසෙසුසෙසුතං උපපජ්ජමානං පට්ඨානදර්ථං¹⁴
කිලෙසදර්ථානං න හොති; යං සනි නිසිද්ධි අවසිද්ධිනි යං මිහාර
මාතුපාසාදෙ භික්ෂුසෙසුතා විය තත්ත අරසෙසුසෙසුතං පට්ඨානදර්ථ
මිතං අවසිද්ධං හොති; යං සනතමිදං අපේති සජානාතීති නං
වජ්ජමානමෙව අපේ ඉදංනති පජානාති; සුසෙසුසෙසුතානි භාමසෙසුසෙසුතා
නිබ්බතානි; අමනසි ඤජිකානි මිත්තසෙසුසෙසුතානි ඉධ භාම
සෙසුසෙසුතං න¹⁵ භණ්ණාති; කසමා එවං කිරිසො අහොසි: මිත්තසෙසුසෙසුතං
භාමසෙසුසෙසුතං¹⁶ නිවෙතනො¹⁷ අරසෙසුසෙසුතං මිත්තසෙසුසෙසුතං පඨවි
සෙසුසෙසුතං අරසෙසුසෙසුතං ආකාසානසොයනසෙසුසෙසුතං පඨවිසෙසුසෙසුතං
-පෙ- නෙවසෙසුසෙසුතං සෙසුසෙසුතං තනසෙසුසෙසුතං ආකිසෙසුසෙසුතං තනසෙසුසෙසුතං
විපසානාය නෙවසෙසුසෙසුතං සෙසුසෙසුතං තනසෙසුසෙසුතං මහොත විපසානං¹⁸
නිවෙතනො¹⁹ අනුපුබ්බත අවනතසුසෙසුතං නාම දසොසොමිති
තසමා එවං දෙසනං ආරම්භ, තත්ත පඨවිසෙසුසෙසුතානි කසමා අරසෙසු
සෙසුසෙසුතං පසාය පඨවිසෙසුසෙසුතං මනසි කමෙති, අරසෙසුසෙසුතං විසෙසා
නගිමමනො;²⁰ යථාති පුරිසසො රමණීයං බෙතනට්ඨානං දිග්ඛා ඉධ
වුත්තං²¹ සාලි ආදයො සුට්ඨ සමපජ්ජිසානති මහාලාභං ලභිසොමිති
සත්තසත්තකුමිති බෙතනට්ඨානං භිලොකෙනානාය සාලිආදයො න

1. සුට් b. S.	7. අසුසෙසුතභාවො S.	18. ඉමිසො අරසෙසුසෙසුතං S
2. භග්ගා S.	8. භා: b. 1. S.	14. ජංත 1. 15. හො b. S.
3. සාදියෙති S. හා යතෙතති	9. ව b.	16. හිබ්බෙතනො S. සෙසුතා 1
4. අසුසෙසු S.	10. භාමසෙසු S.	17. විපසානා 1.
5. ඉති b. S.	11. සෙපට්ඨාන දර්ථා වා b. S.	18. විසෙසානගිමමනො b.
6. අසුසෙසුතානි S.	12. අරසෙසුසෙසුතං b. S.	19. වුත්තා b. S.

සමපජ්ජෙනව¹ සමෙ පන තං ණානං විහතවාණ්² කණ්ටකං කත්වා
 කසිත්වා වපති³ එවං සතෙන සමපජ්ජති,⁴ එවමෙව ඉදං අරඤ්ඤං
 අයං රුකේවා අයං පබ්බතො අයං නිලොභාසො වතසග්ගොති
 සමෙව සත්තකකුත්තුං අරඤ්ඤසඤ්ඤං මනසි කරොති නව උපවාරං⁵
 න සමාධිං පාපුණාති, පඨවිසඤ්ඤං⁶ පතස්ස ධුට්ඨසෙවනං⁷ කමිට්ඨානං
 පඨවිකසිණපටිකමමං කත්වා ක්වාතාති නිබ්බතෙනත්වා ක්වාතපද්ධානං
 විපස්සනං විසේධායා සත්තං අරගගගං පාපුණිතුං; තස්මා අරඤ්ඤ
 සඤ්ඤං පභාග පඨවිසඤ්ඤං මනසි කරොති, පටිච්චායී පටිච්චසමුතුතං,
 ඉදංගි යස්මිං පඨවිකසිණෙ සො පඨවිසඤ්ඤා භොති තස්ස ඔපමම
 දස්සනන්තං සෙසොථාපිති අදිමාහ; තත්ථ උසභස්ස එතනති ආසස්සං,
 අඤ්ඤාසං පන භුක්තං ගණ්ඨාපි භොතති පභාදපි තෙසං හි වමමං
 පසාරිගමානං නිබ්බලිකං න භොති උසභස්ස ලක්ඛණසමපන්නතාය
 තෙ දෙසා තත්ථ, තස්මා තස්ස වමමං ගතිතං, සබ්බසුඤ්ඤොනාති ඛිල
 සතෙන; සුචිකස්සති පසාරෙත්වා සුට්ඨු විහතං, උභෙකසතසබ්බාදු විහතං⁸
 හි නිබ්බලිකං න භොති, සබ්බාදුසතෙන විහතං ගෙරිතලං විය නිබ්බ
 ලිකං භොති තස්මා එවමාහ, උසඤ්ඤලක්ඛණාදුකරං⁹ උච්චතිවං
 ඵලධානං¹⁰ නිත්තව්වානං; නද්දී¹¹ විදුග්ගන්ති තද්දෙසෙ වෙවි දුග්ග
 මතධානාදු;¹² පඨවිසඤ්ඤං පටිච්ච මනසි කරොති; එතෙකානති
 කසිණපඨවිසඤ්ඤංගෙව¹³ පටිච්ච සමුතං එකං සඤ්ඤං මනසිකරොති;
 දර්ථමත්තාති ඉතො පට්ඨාග සබ්බවාගෙසු¹⁴ පටිත්තා දර්ථවග්ගෙනෙව¹⁵
 දර්ථමත්තා වෙදිතබ්බං; අනිමිත්තං වෙසො සමාධිනති විපස්සනා
 විත්තසමාධිං; සො හි නිව්චතිමත්තාදිවිරිතො අනිමිත්තොති වුට්චති;
 ඉමමෙව කාශනති විපස්සනාය වදුන් දෙස්සති; තත්ථ ඉමමෙව්වාති
 ඉමං¹⁶ වතුමභාභුතිකා; සලාසනාතිකාති සලාසනපටිසංසුත්තං;
 ජිවිතපච්චයාති යාව ජිවිතීඤ්ඤං පටිත්තති¹⁷ තාව ජිවිතපච්චයා¹⁸
 පටිත්තදර්ථමත්තා අත්ථිති වුත්තං භොති; සුත්ත අනිමිත්තනති විපස්ස
 නාය පටිවිපස්සනං දෙස්සෙත්තුං වුත්තං; කාමාසවං පටිච්චයාති කාමාසවං
 පටිච්ච උපපජ්ජනපටිත්තදර්ථා ඉධ තස්සති අරියමග්ගෙ වෙවි අරිය
 එලෙ ව තත්ථිති වුත්තං භොති; ඉමමෙව කාශනති ඉමං¹⁹ උපාදිසෙස
 දර්ථදස්සනන්තං වුත්තං; ඉති මනුස්සසඤ්ඤාය ගාමසඤ්ඤාය
 නිවතොත්වා²⁰ පෙ මග්ගෙත විපස්සනං නිවතොත්වා²¹ අනුපුරෙබ්බන
 අවුත්තාසුඤ්ඤාතා කාම දස්සිතා භොති; පටිසුද්ධනති නිරුපකති
 ලෙසං; අනුකාරනති උත්තරවිරිතං²² සබ්බගෙව්වා; සුඤ්ඤානනා²³

1. ජරතෙව 1.	9. උසඤ්ඤලක්ඛණාදුකරං b	17. ජිවිතීඤ්ඤා
2. විහතවාණං b, විහරි	10. උච්චතිව්ච්චධාන b,	18. කස්සා S, [නංපමනති b,
3. වපපති b, [වාරෙ S.	11. ගද්දී b,	19. ඉදං b, S.
4. ගණ්ඨාපිති 1.	12. දුග්ගමත්තං b,	20. නිවිත්තාත්තා S,
5. තෙවුපමාති b, S,	13. පඨවිගංගෙව b, S.	21. නිවිත්තාත්තා S,
6. සඤ්ඤා b.	14. වාගෙ 1,	22. උත්තර රභිතා S,
7. වුච්චාගෙව 1,	15. දර්ථවග්ගෙන b.	23. සුඤ්ඤානති S,
8. මනසකසතසබ්බාදු විහතං b	16. එව b,	

සුඤ්ඤතා¹ එලඝමාපත්තිය; කසමාති යසමා අතිතෙපි බුද්ධපච්චක බුද්ධබුද්ධසාවකසන්නාතා² සමණ්ඩ්‍රාගමණා අනාගතෙපි හි එතරගි පි බුද්ධපච්චකබුද්ධ බුද්ධසාවකසන්නාතා සමණ්ඩ්‍රාගමණා ඉමංගෙව පරි සුද්ධං පරමං අනුත්තරං සුඤ්ඤතං උපසම්පජ්ජ විහරිංසු විහරිත්තානති විහරන්ති³ තසමා; සෙසං සබ්බත් උග්ගානමෙවංති.

මුලසුඤ්ඤතාසුත්තං පඨමං.⁴

2. 4. 2.

එවමෙමසුත්තනි මහාසුඤ්ඤතාසුත්තං;⁵ තත් කාලබෙමකයාති⁶ ඡත්තිවණ්ණන සො කාලො, බෙමකොති පතයා නාම; විකාශෙති තයමිඤ්ඤව⁷ තිභ්‍රාධාරුමෙ එකස්මිං පදෙසෙ පානාරෙන පරික්ඛි පිත්වා ආරකොට්ඨකං මාපෙත්වා හංසවට්ටකාදිසෙතාසනාති වෙව මණ්ඩලමාලගොජනසාලාදිති ව පඨිට්ඨාපෙත්වා කතො විහාරෙ; සමබ්බුලාති සෙනාසනාති මිඤ්ඤා පිඨං හිසි බිලොගතං තට්ටිකා වමච බණ්ඩා⁸ නිඝණ්ණාදෙ පලාලසන්නාදෙති ආදීති⁹ පඤ්ඤානාති භොතති;¹⁰ මඤ්ඤන මඤ්ඤා - පෙ - පලාලසන්නාදෙන¹¹ පලාලසන්නාදං ආභට්ට පඨිභාති ගණනිකසුත්තං වසනට්ඨානසද්ධං අභොසි; සමබ්බුලා කුණොති හගවතො බොධිපලලච්ඡෙකයෙව සබ්බතිලොසානං සමුග්ගාති තත්තා¹² සංසයො නාම නැපි විතක්කපුබ්බසාගා පුච්ඡා විතක්කපුබ්බ භාසොවායං, නුක්කාදෙ නිපාතමසෙතා; පත්තිමත්තං ගව්ජනෙතා¹³ අවිතිච්ඡිකො නාම න භොති ඉතො කිර පුබ්බ හගවතා දසථා දසභිකු ඵකට්ඨාසො වසන්තා න දිට්ඨිපුබ්බා අරියා¹⁴ එතදභොසි, ගණවාසො නාමායං වෙට්ට ආවිණ්ණසමාවිණ්ණො තදිං¹⁵ ඔතිණ්ණ උදකසද්ධො නිරයතිර්වජානගොතිපෙත්තිවිසයාසුර¹⁶ කායෙසුපි මනුස්සලොකසද්ධිලොකබුද්ධිලොකෙසුපි ගණවාසොව¹⁷ ආවිණ්ණො, දසගොජනසගෙතො හි තිරසො තිපුච්ඡණ්ණහරිතා;¹⁸ කාළි මග සත්තෙති තිරසතෙදෙ පඤ්ඤවිධබ්බිකකමමකරණට්ඨානෙ සත්තානං පමාණං වා පරිච්ඡෙදො වා නැපි, තථා වාසිති තච්ඡන්දාදිපානසු¹⁹ ඉති ගණගුතාව පච්චනති, තිර්වජානගොතිතං එකස්මිං වමම්පන²⁰ උපවිත්තානං වා පරිච්ඡෙදො වා නැපි. තථා²¹ එකෙකබ්බිලාදිසුපි කිපිලලි කාදීනා²² තිර්වජානගොතිසමිති ගණවාසො ව, පෙත්තගණති ව

1. සුඤ්ඤතා b

2. පච්චකබුද්ධසාවක b අනාගතෙපි බුද්ධපච්චක බුද්ධ සාවක සමනාතා සමණ්ඩ්‍රාගමණා එතරගි බුද්ධ සාවකා බුද්ධ බුද්ධ සාවක b සංඛයා b

3. මි b, S.

4. මුල සුඤ්ඤතා b. සුභගවණ්ණනා පඨමං S. (නිත්‍යා b.

5. මහාසුඤ්ඤතා b.

6. කාලබෙමකයොති b

7. ගෙව b, S.

8. වමචකබණ්ඩාති S.

9. පලාලසන්නාදෙති එවමාදිග S පලාල සන්නාදෙතෙව S.

10. භොතතිති 1.

11. සථාරෙන b S, පලාලසන්නාදං S.

12. සමුග්ගාට්ඨානා S විතක්කා b.

13. පාචිමනකා ගව්ජනෙතා b පාචිමන කා ගව්ජනෙතා S

14. පත b, S.

15. කද් b S.

16. පිතතිවිසයාසුර b, පිතතිවිසයාසුර S

17. වාසොචි S.

18. තිරසො ගොති පුණ්ණහරිතා b.

19. තථා ව ජිහ්වතිර්වජාන නාසාදිතං ආනෙ

20. වමම්පන b, S. (ස b.

21. ව b, S.

22. පිපිලිකාදිතං b. කිපිලිකාදිතං S.

යාමුතීකාතිපි¹ අබ්බයොජනීකාතිපි පෙතහරිතාති භොනති, එවං පෙතති විසයෙපි² ගණවාසොව, අසුරභවනං³ දසයොජනසග්ගං කණ්ණණ පකඛිත්තසුච්චයා කණ්ණණිලං විය භොති ඉති අසුරකායෙපි ගණවාසොව;⁴ මනුස්සලොකෙ සාවච්චියං සත්තපණ්ණාසකුලසත සග්ගසාති රුරගභො අනෙතා ව ඛති ව අධාරස මනුස්සකොටියො වසිංසු, එවං අඤ්ඤාසුපි ණානෙසුති මනුස්සලොකෙ⁵ ගණවාසොව භූමමදෙවතා ආදිං කතො දෙවලොක මුග්ගලොකෙසුපි⁶ ගණවාසොව, එකෙකස්ස හි දෙවපුත්තස්ස අබ්බතියා නාවකකොටියො⁷ භොනති නවපි කොටියො භොනති, එකවර්තනෙ දසසග්ගසාපි මුග්ගානො වසන්ති,⁸ තතො විනෙතයි, මයා සතසග්ගසකප්පාධිකාති වත්තාරි අසඬොයාති ගණවාසවිඤ්ඤාසතථං පාරමියො⁹ පුරිතා. ඉමෙ ව තිකුඤ්ඤා ඉතො පට්ඨායයෙව ගණං ඛන්ධිත්වා ගණාභිරතා ජාතා අනනුවර්තකං කරොන්ති තිකුඤ්ඤා,¹⁰ සො ඛම්මසංවේගං උප්පාදෙත්වා පුත විනෙතයි, සවෙ එකවර්තනෙ විති තිකුඤ්ඤා න වසිතඛන්ධාති සකකා හවෙය්‍ය සිකාපදං පඤ්ඤාපෙත්තුං¹¹ සිකාපදං පඤ්ඤාපෙය්‍යං,¹² න ඛො පනෙතං සකකා හද්දං මහාසූඤ්ඤානාපටිපත්තියං නාම සුත්තනතං දෙසෙමි, යං සිකාතාමානං කුලපුත්තානං සිකාපදපඤ්ඤානති විය නගරආරෙ තිකුඤ්ඤා¹³ සබ්බකාසිඛආදාසො විය ව ගවිස්සති, තතො ගථා නාමෙකස්මිං ආදාසෙ ඛන්ධියාදායො අග්ගනො වර්ජ්‍ය දිස්වා තං පභාය අනවර්ජ්‍ය භොනති, එවමෙව¹⁴ මසි පරිනිබ්බතෙපි පඤ්චවස්සසග්ගසාති ඉමං සුත්තං ආවර්ජ්‍යතා ගණං විනොදෙත්වා එකිනාවාභිරතා කුලපුත්තා වට්ටුකකස්ස අනතං කර්ස්සන්තිති, හග වහො ව මනොරථං පුරෙතො විය ඉමං සුත්තං ආවර්ජ්‍යතා ගණං විනොදෙත්වා වට්ටුකකං ඛෙපෙත්වා පරිනිබ්බතා කුලපුත්තා ගණනපථං විතිවත්තා, මාලිකපිට්ඨිවිහාරෙපි හි ආභිධම්මකඅගයතෙරෙ නාම වග්ගප්පාතිකසමයෙ සම්බුද්ධෙ තිකුඤ්ඤා සද්ධිං ඉමං සුත්තං සර්ඤ්ඤාසිත්වා සම්මාසම්බුද්ධො එවං කාමෙති. මයං කිං¹⁵ කරෙමාති ආහ. තෙ සබ්බෙපි අනෙතා වස්සෙ ගණං විනොදෙත්වා එකිනාවාභිරතා අරග්ගතං පාපුණ්ණිංසු, ගණනෙදං නාම ඉමං¹⁶ සුත්තනති, ඝට්ඨානාති එවං නාම කස්ස¹⁷ සකකස්ස; මහාමෙති අගමපි¹⁸ විහාරෙ තිග්‍රොධාරමස්සෙව එකදෙසෙ කාලුඛෙමස්ස විහාරෙ විය කතොති පවදිතබ්බං; විවර කම්මනති ජණ්ණමල්ලිනානං අග්ගලාභුප්පාදන¹⁹ ඛොවනාදිති කප්²⁰ පරිභණ්ඩමපි විවරන්ධාය උප්පන්නවන්ධානං²¹ විවරණ සිබ්බනාදිති²²

1. කාති b. S.	9. දසපාරමියො b S	18. ඉදං b S ගණනෙදන නාම ඉදං.
2. පිතති b S.	10. ගණාභිරතා අනනුවර්තකං b. කරෙන්නති b. කරෙන්නති [b S	
3. අසුරභවනං b S.	11. පඤ්ඤාපෙත්තුං S.	සිතමුති සො ඛම්මසංවේගං S
4. අසුරකායෙපි ගණවාසො ව S.	12. පඤ්ඤාපෙය්‍යං S	17. නාමිස්ස b.
5. මනුස්සලොකෙසුපි b ගණවාසොව S	ගුම්මදෙවතා b	18. අයං b [ආභුප්පාදන S.
6. ලොකෙසු b	13. තිකුඤ්ඤා b S	19. අග්ගලාභුප්පාදන S.
7. නාවකකොටියො S	14. එවමෙව S.	20. කත b S.
8. මහන්ති S.	15. කිං b.	21. පි b, 22. සිප්පනාදිති b

අකතං¹ සංවිධානමපි වළෙට්ඨති, ඉධ පන අකතසංවිධානං අභිප්පාදනං; මනුස්සා භි ආනන්දජෙට්ඨරංග චිවරසාවකො අදංසු, තඤ්ඤා ථෙරො සච්ඡිත්තලො භික්ඛු ගණෙනා තත්ථ චිවරනමමං අකාසි, තෙපි භික්ඛු පාතොව සුචිපාතස්ස පඤ්ඤායනකාලතො පට්ඨාය නිසින්නා අපඤ්ඤායනකාලෙ උට්ඨිභන්ති, සුචිතමෙව නිට්ඨිතෙයෙව සෙනාසනාති සංවිද්ධිසංඝාතාති න සංවිද්ධිංසු චිවරකාරසමයො නොති; ථෙරො කීර්තිනොසි, අභි ඵතෙති භික්ඛුති න පටිසාමිනාති සෙනාසනාති භගවතා ව දිට්ඨාති භවිස්සානාති ඉති අනත්තමනො සත්ථා සුට්ඨි තිග්ගහෙතුකාමො ඉමෙසං භික්ඛුනං උපත්ථෙහා භවිස්සාමිති, තස්මා ඵවමාහ, අයං පතෙත්ථ අධිපපායො; න භතො ඉමෙ භික්ඛු කමාරුමා ඵව² චිවරකීට්ඨවසෙක පන ඵං වසන්තීති; න භො ආනන්දාති ආනන්ද කමෙ සමයො වා භොතු අකමමසමයො වා චිවරකාරසමයො වා භොතු අචිවරකාරසමයො වා අපචො සඛගණිකාරුමො භික්ඛු න සොභතියෙව, මානිං අනුපත්ථමහට්ඨානෙ උපත්ථෙහා අනොසිති;³ තත්ථ සඛගණිකාරුමො වා භොතු ගණාරුමො වා සබ්බපාපි ගණබහුලාභීරතො ගණබහුබසෙයො භික්ඛු න සොභති, පට්ඨානගො⁴ පන දිට්ඨානං සමමජ්ඣිකා පුඤ්ඤානසත්ථාපාදො මුලකමට්ඨානං ගහෙති; ඵකාරුමනං මනුස්සතො භික්ඛු බුද්ධසාසනෙ සොභති; නෙත්තමමසුඛනාති නාමනො නික්ඛන්තස්ස⁵ සුඛං; පටිච්ඡෙදකසුඛමපි නාමපට්චෙක⁶ සුඛමෙව, රගාදීනං පන උපසමන්තං සංවත්තනීති උපසමසුඛං; මග්ගසමොධන්තං⁷ සංවත්තනීති සමමබ්බසුඛං;⁸ නිසාමලාහිති නාමලාහි ඉට්ඨිකලාහි; අභිවජ්ඣාහිති අදුක්ඛලාහි; අභිසිරිලාහිති විපුලලාහි;⁹ ආමසිකනාති අපට්ඨපට්ඨසමයෙ කිලෙසෙහි විමුච්ඡන්තං; භගනාති මනාපං; භෙතො විමුච්ඡනීතති රුපාරුපාවචරං¹⁰ විත්තවිමුච්ඡනී; චුත්තං භෙතං චත්තාරිකානාති චතස්සො ව අරුපසමාපත්තියො අයං ආමසිකො විමොචොති,¹¹ අආමසිකනාති න සමගවසෙක කිලෙසෙහි විමුච්ඡනී¹² අපචො අවචන්තවිමුච්ඡනී¹³ ලොකුත්තරං; චුත්තං භෙතං චත්තාරෙ අරියමග්ගා චත්තාරි ව සාමඤ්ඤඵලාති අයං අසාමසිකො විමොචොති;¹⁴ අඤ්ඤානාති කිලෙසෙහි අනොපෙතබ්බං; ඵතොවතා කිං කපිතං භොති: සඛගණිකාරුමො භික්ඛු ගණබහුබසෙයො¹⁵ නෙව ලොකීයගුණං න¹⁶ ලොකුත්තරගුණං නිබ්බන්ධෙත්තං සකෙකාති, ගණං විනොදෙත්තං පන ඵකාභීරතො සකෙකාති, තථා හි විපසයි¹⁷ බොධිසත්තො වතුරසීතියා පබ්බට්ඨසකෙකොති පටිචුතො සත්තවස්සාති චිවරතො

1. අකතං b

2. ඵං b

3. අනොසි b S.

4. ගහො b.

5. ඵකෙත්තං b.

6. නිග්ගහෙත්තං b.

7. පටිච්ඡෙදකසුඛං කාමෙපට්චෙක b. නාමෙකෙ S.

8. සුඛං; ගණබහුබසෙයං b

9. සමමබ්බසුඛං S.

10. සුඛලාහි S.

11. චිවර b, S.

12. විමොචොති b, S.

13. විමුච්ඡනං b S.

14. චිත්තං b. S.

15. විමොචොති b.

16. බෙත්තබ්බසෙයං b.

17. පි b, S. 18. පිපසයි b.

සබ්බඤ්ඤාගුණං නිබ්බන්ධනං නාසකං, ගණං විනාදෙනා සභන දිව්සෙ එකිනාචාරිතො ඛොධිමණ්ඩො ආරුහා සබ්බඤ්ඤාගුණා නිබ්බන්ධනං, අමිභාකළපි ඛොධිසන්තො පඤ්චවහ්නියෙති සද්ධිං ජබ්බස්සාති විවරන්තො සබ්බඤ්ඤාගුණං නිබ්බන්ධනං නාසකං, තෙසු පක්කන්තෙසු එකිනාචාරිතො ඛොධිමණ්ඩො ආරුහා සබ්බඤ්ඤාගුණං නිබ්බන්ධනං; එවං සබ්බඤ්ඤාගුණාග්ගිමාභාවං දසෙකො ඉද්දති දෙසු පභවතිං දසෙකො නාසං ආනාද්දති ආදිමාන තත් රුපෙනි සරිරං; ශබ්ද රත්තස්සාති යත්ති රුපෙ රහවසෙන රත්තස්ස; න උපසංචේතස්ස නි යත්ති රුපෙ රත්තස්ස න උපපජ්ජෙත්තං; තං රුපං න සමනුපස්සාමි, අථ ඛො සාරිපුත්තමොග්ගලානානං දස බලස්ස සාවකනුපගමන¹ සබ්බන්තෙ අඤ්ඤාචාරාචෙන සඤ්ඤාස්ස ඵල උපාලිගහපතිනො අඤ්ඤාචාරාචෙන නාථපුත්තස්ස² විශ්³ පිය ජාතිකසුත්තෙ සෙට්ඨිආදීනං විශ් ව⁴ උපපජ්ජති යෙව, අසං ඛො පනානාද්දති⁵ කො⁶ අනුසන්ති, සවෙ හි කොචි දුබ්බද්ධි⁷ නවපබ්බ ජිනො වදෙදා සමොසමුද්ධො ඛෙත්තං පටිච්චා ගාථියො විය අවෙග යෙව ගණතො නිහරති, එකිනාචෙ නියොජෙති, සං පන රුපරුප මහාමහාදිති පරිවුතො විහරතිති තස්ස වචනොකාස⁸ පච්චදනත්ථං වක්කවාලපරිසන්තාය පරිසාය මජ්ඣෙති නිසින්නොපි තථාගතො එන කොචාති දසෙකං ඉමං දෙසකං ආරති : තත් සබ්බතිමි ආනානිනි රුපාදීනං සබ්බතිමිත්තානං;⁹ අජකිත්තනි විසය¹⁰ අක්කිත්තං; සුඤ්ඤායනි සුඤ්ඤානථලසමාපත්තිං; ණා¹¹ වෙති උපයොගෙන් භුමං, තං වෙති වුත්තං හොති; පුත්ත ණානි තස්මි පරිසමජ්ඣෙති නිනො; විවෙකනිනොහොති නිබ්බානනිනොන, බ්‍රහ්මා¹² භුසො නාති ආසවච්චානිසංඛෙමෙයි¹³ විගතන්තො නිසංවෙන¹⁴ විසං යුත්තො; උසොජනිකපිසංයුත්තනි ගවජ්ථ තුමොති එවං උසොජනිකෙත වචනෙත පටිසංයුත්තං; කාය පන වෙලාය ගඟවා එවං කපෙති, පච්චාගතකිට්ඨවෙලාය වා පුරිමිතිට්ඨ¹⁵ වෙලාය වා,¹⁶ ගඟවා හි පච්චාගතෙත¹⁷ ගතිකුට්ඨං සිහසෙයං කපෙත්තා වුට්ඨාය ඵලසමාපත්තිං අපෙත්තා නිසිදති, තස්මි සමයෙ ධම්මසම්මතත්ථාය පරිසා සන්තිපති,¹⁸ අථ ගඟවා කාලං විදිත්තා ගතිකුට්ඨො නිකම්මිත්තා බුද්ධාසනවරගතො ධම්මං දෙසෙත්තා හෙසජ්ජ තෙලපානං ගණ්හන්තො විශ් කාලං අත්තිකම්මිත්තා විවෙකනිනොන විනොන පරිසං උසොජා ජෙති, පුරිමොමෙයි¹⁹ අතික්කන්තා ඛො වාසෙට්ඨා රත්ති යස්සද්ධි

1. දසබලසාවකනුපගමි	8. සබ්බතිමිත්තානං b. S.	15. පච්චාගතවෙලාය b.
2. නාථපුත්තස්ස b. S. [න] b.	9. නියම S.	16. ගඟවා b. S.
3. විශ් b.	10. තත් b. S.	17. පච්චාගතං b.
4. පන ආනාද්දති S.	11. බ්‍රහ්මා S.	18. ගතිකුට්ඨානි b. S.
5. එකො S.	12. ආසවච්චානිසං b.	19. යාමෙ b. යාමෙ
6. දුබ්බද්ධි b.	13. නිසිදෙන b.	අතික්ක b.
7. ණා b. b.	14. වෙලායපුරිමොමෙයි S.	

කාලං මඤ්ඤාපාති එවං උග්ගොපෙති, බුද්ධානං හි බොධං පතතිනො
පට්ඨාය ඥා පඤ්චවිඤ්ඤාණං හි පි නිබ්බානනිත්තානෙව; නාමොතිනා
නිඤ්ඤාති යගමා පුඤ්ඤානා විහාරෙ සන්නො පණීනො තගමා; අජකිත්ත
මෙවාති ගොවරජකිත්තමෙව; අජකිත්තං පුඤ්ඤානං අධ
තිශතජකිත්තං අත්තනො පඤ්චකිත්තෙසු නිබ්බතනාති අනෙ;
සමපජානො සොඤ්ඤාති කම්මට්ඨානස්ස අනුපතති ජානෙන සම
ජානො; බසිද්ධාති පරස්ස පඤ්චසු බනෙසු; අජකිත්තබසිද්ධාති¹
කාලෙන අජකිත්තං කාලෙන බසිද්ධා; ආනාඤ්ඤාති² උභතොගාග
විමුත්තො හවිසොමිති³ ආනාඤ්ඤා අරුපසමාපතතිං මනසි කරෙති,
නාමමඤ්ඤාප ජුඤ්ඤානාති පාදකජකිත්තං සකිංග වුත්තං; අපගුණ
පාදකජකිත්තනො වුට්ඨිත්තං හි අජකිත්තං පුඤ්ඤානං මනසි කරෙතො
තස්ස⁴ විත්තං න පකඩන්දති තනො පර⁵ සන්නානෙ නු බො කට්ඨති⁶
බසිද්ධා මනසි කරෙති; නාමෙති නි සකඩන්දති⁷ තනො කාලෙන
අත්තනො සන්නානෙ කාලෙන පරස්ස සන්නානෙ නු බො කට්ඨති
අජකිත්ත බසිද්ධා මනසි කරෙති, තත්ථ පි න පකඩන්දති, තනො
උභතොගාගවිමුත්තො ගොඤ්ඤාමො අරුපසමාපතතිං නු බො
කට්ඨති ආනාඤ්ඤා මනසි කරෙති, තත්ථ පි න පකඩන්දති, ඉද්ධති න මෙ
විත්තං පකඩන්දති විසංචාරිතියෙන උපට්ඨාකාදිනං පට්ඨනො න
වර්තබ්බං, පාදකජකිත්තමෙව පන සාග්ගිකං පුනරුත්තං මනසි කාතබ්බං,
එවිමස්ස රුක්ඛ ජිඤ්ඤානා එරසුමිති⁸ අවගනෙත පුන නිසිතපිතං⁹
සාරෙඨො ජිඤ්ඤාතස්ස ජිජෙසු¹⁰ එරසු මිය කම්මට්ඨානෙන¹¹ මනසි
සාරෙ වහතිති දසෙකං නාමමඤ්ඤාපාති ආදිමාග; ඉද්ධතිස්ස එතං¹²
පට්ඨපනාස්ස යං යං මනසිකරෙති, තත්ථ තත්ථ මනසිකරෙති සමපජ
තිති දසෙකෙනො සකඩන්දතිති ආග; ඉමිනා විහාරෙතාති ඉමනා
සමපට්ඨපය්සනා¹³ විහාරෙන; ඉතිහ¹⁴ නාමසමපජනොති ඉත වඩා
මනෙතාපි තගමං කම්මට්ඨානෙ සමපජමාගෙති සමපජති මෙ
කම්මට්ඨානනාති ජානෙන සමපජානො ගොති; සකිංගිති නිපජති;
එත්ථ කඤ්ඤා¹⁵ කාලං වඩ්ඪමිති; ඉද්ධති එත්තකං කාලං වඩ්ඪමිති
සකිංගස්සාමිති ඤ්ඤා ඉරියපථං අබෙපෙතා¹⁶ යාතබ්බං, එත්තසො
සබ්බාපාරෙසු; නි කාමසංසාරාමිති ඉතිග තත්ථාති එවං න කාමසංසාරාමිති
ජානෙන න තත්ථ සමපජානාති ගොති, දුට්ඨිකාපර¹⁷ එවරුපං කථං
කාමෙති ජානෙන සමපජානාති ගොති; ඉමස්ස¹⁸ හිනවුත්තො සමප
ට්ඨපය්සනා තරුණොව තාසං අනුරක්ඛනන්දං:-

1. අජකිත්තං බසිද්ධාති b.
2. ආනාඤ්ඤාති b S.
3. විමුත්තොහවිසොමිති b.
4. තත්ථ b. S.
5. පරස්ස b. S.
6. කාතෙති b. කවිත්තති 2.
7. පකඩන්දති b. S.

8. පරසුමිති b.
9. නිසිතං S. නිසිතං b.
10. ජෙජෙසු 1.
11. කම්මට්ඨානෙ b. S.
12. එවං b. S.
13. සමප b.
14. ඉති S.

15. තිඤ්ඤ b. S.
16. අනාපෙතො S.
17. විහාරෙ S.
18. හි S.

ආවාසො ගොවරො හස්සං පුග්ගලො අථ භොජනං,
උතු ඉරියාපථො¹ වෙව සප්පායො සෙවිතබ්බකොති.

සත්තසප්පායාති ඉට්ඨිතබ්බාති තෙසං දස්සනන්තරිදං වුත්තං,
විතක්ඛ විචාරෙසු² අවිතක්ඛනස්ස ච විතක්ඛනස්ස ච ජානනෙන සමප
ජානතා වෙදිතබ්බා; ඉති විතක්ඛපභානෙන ඥා මසෙය කපේති.
ඉදුති තතිගමිග්ගස්ස විපස්සනං ආවිකබ්බෙනා සඤ්ච චො ඉමෙ
ආනාද ඛාමඤ්ඤාති ආදිමාග, ආසනනෙති තෙසුගෙව කාමගුණෙසු
කිංචිවිදෙව කීලෙසුපපතතිකාරණං; සමුද්දවාගේති සමුද්දවාරණනො³
අප්පභිත කීලෙසො; එවං සහගතති එවං විජ්ජමානමෙව; සමපජා
නොති කම්මවිධානස්ස අසමපතති ජානනෙන සමපජානො; දුතිගවාරෙ
එවං සහගමෙතතති⁴ එවං සනෙත එතං⁵; සමපජානොති කම්මවිධාන
සර්පතති ජානනෙන සමපජානො; අගං හි පභිනො නු ඛො මෙ
පඤ්චස්ස කාමගුණෙසු ජන්දරගො නොති පච්චෙකම්මානො අප්පභිත
භාවං ඤාති විරිගං පග්ගණිති⁶ තං අනාගාමිමයෙග්ග සමුග්ගානෙති⁷
ගතො මග්ගානන්තරං එලං එලනො වුට්ඨාය පච්චෙකම්මානො පභිත
භාවං ජානාති. භස්ස ජානනෙන සමපජානො භොතිති වුත්තං; ඉදුති
අරහත්තමග්ගස්ස විපස්සනං ආවිකබ්බෙනා සඤ්ච චො ඉමෙ ආනාද
උපාදුත්තබ්බාති ආදිමාග. තන්ත භො සතිස්සති රුපෙ අසමිති
මානො අසමිති ජ්ජෙ. අසමිති අනුසයො පභිගති, තථා වෙදනාදිසු
සමපජානතා වුත්තනගෙතෙව වෙදිතබ්බා; ඉමෙ චො භො ආනාද
බ්බොති හෙවිධා කපිතෙ සමපවිපස්සනාමග්ගඵලධිමෙව සත්ථායාග;
ඤ්ඤාසෙතිඤාති කුසලතො ආගතා; කුසලා හි කුසලාපි ගොතති
කුසලාගතිකාපි, සෙග්ගපීදං: පඨමජ්ඣානං කුසලං, දුතිගජ්ඣානං
කුසලඤ්ඤාව කුසලාගතිකාපි; ආනිඤ්චාදුග්ගතනා කුසලං, නෙව
සඤ්ඤානාසඤ්ඤාගතනං කුසලඤ්ඤාව කුසලාගතිකාපි, නෙවසඤ්ඤ
නාසඤ්ඤාගතනං කුසලං, සොතාපතතිමග්ගො කුසලො වෙව කුසලා
ගතිකො ව - පප - අනාගාමිමග්ගො කුසලො, අරහත්තමග්ගො කුසලො
වෙව කුසලාගතිකො ව; තථා පඨමජ්ඣානං කුසලං, තංසමපසුත්තනා
ධම්මා කුසලා වෙව කුසලාගතිකා ව - පප - අරහත්තමග්ගො කුසලො
තංසමපසුත්තනා ධම්මා කුසලා වෙව කුසලාගතිකා ව; අපිඤ්චාති නිකඛි
ලෙසා විසුඛා; ලොඤ්ඤානෙති ලොකෙ උත්තරං විසිට්ඨා⁸ අනිමක්ඛනගතා
ආපිමනාති පාපිමනෙතන මාරෙන අනොක්ඛනතා විපස්සනාපාදනා⁹
අවංසමාපතතිගො අපෙපභා නිසිත්තස්ස හි භික්ඛුනො විත්තං මාරෙ
න පග්ගති, ඉදං නාම ආරම්භං නික්ඛාග සංවත්තතිති ජාතිතුං න
සතෙකාති තභ්මා අනොක්ඛනතාති¹⁰ වුත්තං; භං කිං මඤ්ඤාසිති
ඉදං කභ්මා ආග: ගණෙසි¹¹ එකො ආතිසංසො අති තං දස්සනතුං

1. උතුරියාපථො b

2. විතක්ඛ විචාරෙසු b, S.

3. එරණනො b, S.

4. ගහගතති S.

5. එවං S.

6. පග්ගණිති b, S.

7. සමුග්ගානෙති b, S.

8. විසුඛා S.

9. පාදනා I.

10. අනිමක්ඛනතාති S.

අනුගතනාති b.

11. ගණෙසි b, S.

ඉදමාහ; අනුබ්භිඤ්ඤානි අනුභවිත්තුං පරිවරිත්තුං;¹ න ඛො ආනිඤ්ඤාති එත්ථ කිඤ්ඤාපි භගවතා; “සුතවා භික්ඛවෙ අරියසාවතො අතුසලං පජගති කුසලං භාවෙති සාවජ්ජං පජගති අනවජ්ජං භාවෙති සුඤ්ඤං අත්තානං පරිහරති”² ති ඛුසුසුසො පඤ්ඤාචුඛිසම්පන්නගොධො³ මිඛ කතො යඤ්ඤා පන ඡසා සුත්තපරිගතතිං⁴ උක්ඛගෙඤ්ඤාපි තදනුච්චිත් මිතං අනුලොමපිපදං න පටිපජ්ජති, න තස්ස තං ආට්ඨං ගොති, යො පටිපජ්ජති තස්සෙව ගොති, තස්මා එතදත්ථං අනුබ්භිඤ්ඤා තාරහ තිති දස්සෙන්නො; නිඛො ආනිඤ්ඤාති ආහ; ඉදුති යදත්ථං අනුබ්භි තඤ්ඤා තං දස්සෙත්තුං යා ව ඛොති ආදිමාහ; ඉති ඉමස්මි සුත්තෙ තිසු ථාතෙසු දසකථාවඤ්ඤාති ආගතාති, ඉති එවරුපිං⁵ කප්ථස්සාමිති⁶ යප්පායාසප්පායවසෙක ආගතාති, ඤද්දං සුත්තං ගෙසොනති එත්ථ සුත පරිගතතිවසෙක ආගතාති, ඉමස්මිං ධාතෙ පරිපුරණවසෙක ආගතාති, තස්මා ඉමස්මිං සුත්තෙ දසකථාවඤ්ඤාති කප්ථස්සානෙ ඉමස්මිං ධාතෙ ධර්මා කප්ථකම්මාති, ඉදුති යඤ්ඤා එකච්චස්ස එකකස්ස වීහරතොපි අත්ථො න සම්පජ්ජති තඤ්ඤා තං සක්ඛාය එකිභාවෙ⁷ ආදීනවං දස්සෙන්නො; එවං සද්දන්ත ඛො ආනිඤ්ඤාති ආදිමාහ; තත්ථ එවං සද්දන්තති එවං එකිභාවෙ සද්දන්තා; සද්දන්තා ඛාතිරතො කිත්ථකරස්සා; අනිඤ්ඤා මිට්ඨනාති⁸ අනු ආවට්ටනති උපසම්භවිතති; මුච්ඡන්තාතිඤ්ඤාති මුච්ඡන්තත්තං⁹ පත්ථති පවත්තතිති අත්ථො; ආවේසිසුපද්දපමනාති¹⁰ අත්තතො අමනනතරෙ උපසන්නෙන කිලෙසුපද්දවෙන ආවර්ගස්ස උපද්දවො¹¹ සෙසුපද්දවෙසු එසෙවතො; අවිබ්බිසු නිත්තා මාරසිංසු නං එතෙනස්ස¹² යුග්ගමර්ණං කපිතං; විනිසාභායාති සුචුළුවිතිපාත නාය¹³ කස්මා පන මුග්ගමාරුපද්දවො¹⁴ දුක්ඛවිපාකතරෙ ව කට්ඨක මිපාකතරෙ ව විනිසාභාය ව සංවත්තතිති වුත්තොති; ඛාතිර පබ්බජ්ජාති අප්පලාභා තත්ථ මහත්තො නිබ්බත්තතබ්බිගුණො තත්ථ, අට්ඨසමා පතතිපඤ්ඤාතිඤ්ඤාමිත්තකමෙව ගොති, ඉති යථා ගද්ධපිට්ඨිතො පති තස්ස මහත්තං දුක්ඛං න ගොති සරීරස්ස පංසුමිකතිමත්තමෙව ගොති, එවං ඛාතිරසමයෙ ලොකීයගුණවත්තතොව¹⁵ පරිභායති තෙන පුරිමං උපද්දවදායං න එවං වුත්තං; සාසනෙ පන පබ්බජ්ජා මහාලාභා තත්ථ වත්තොරෙ මග්ගා වත්තාරි¹⁶ ඵලානි නිබ්බානනාති මහත්තො අධි ගත්තබ්බිගුණො, ඉති යථා උභයො සුජාතො ඛත්තිගුණොරෙ හත්තිකතිච්චරගතො තගරං අනුසංඤ්ඤාතො හත්තිකතිච්චරො පතිතො¹⁷ මහාදුක්ඛං නිගච්ඡති, එවං සාසනතො පරිභායමානො තවති ලොකුත්තරගුණෙති පරිභායති තෙනායං මුග්ගමාරුපද්දවො එවං වුත්තො; කස්මාති යඤ්ඤා සෙසුපද්දවෙති මුග්ගමාරුපද්දවො දුක්ඛවිපාක

1. පරිවර්තනීය b. පරිවර්	7. අනවචනකතීති b. S. 13. සුචුළුවිපාකතො b. S.
2. සද්දන්තොධො 1 [තු. 5]	8. මුච්ඡන්තාතිඤ්ඤාති මුච්ඡන්තත්තං මුච්ඡන්තාතිඤ්ඤාති
3. සුත්තපරිගතති S.	9. ආවේසිසු S. 14. මුග්ගමාරුපද්දවො 15.
4. ඛුච්චිපසාප b. S.	10. ආවර්ගුපද්දවො S. ආවර්ගසුපද්දවො b.
5. කප්ථස්සාමිති S.	11. අවිසුඤ්ඤාති අනුසංසුඤ්ඤාති b. S. 15. මිත්තාමා S.
6. භාවෙති S.	12. එකකතී b. S. 16 ව S.

තරෙ යතො වා සපතතපට්ඨතති දීඝරතතං අතිතාය දුක්ඛාය
 සංවතනති, මේතතපට්ඨතති හිතාය; නාසමාති එවං උපරිමේතති භෙට්ඨි
 මේතති අනෙත¹ යොජෙතබ්බො; මේතතවිනාශාති² මේතතපට්ඨතති යා
 සපතතවිනාශාති වෙරපට්ඨතති යා; වොක්ඛමිඛ ව සද්දසාසනාති
 දුක්ඛවදුක්ඛාසිතමිතතමපි හි³ සඤ්චිව විනික්ඛමනෙතා වොක්ඛමම
 වතනති නාම, තදෙව අවිනික්ඛමනෙතා ත වොක්ඛමම වතනති නාම;
 න ඛො⁴ අහං ආනන්ද නාමා පරික්ඛමිත්තාමිති අහං තුමෙතසු තථා න
 පට්ඨපජ්ජාමි; ආමනෙති අපනෙත; ආමනමනෙතාති ආමනෙ නාති
 සුනෙත භාජනෙ; කුමහකාතෙ හි ආමනං තාතිසුක්ඛං ආමනමිතතං⁵
 උභොති හතෙති සණ්ඨකං ගණ්හති මාතිජජාති⁶ ඉති යථා කුමහකාතෙ
 තත් පට්ඨපජ්ජති නාහං තුමෙතසු තථා පට්ඨපජ්ජාමිති; නිගගණ
 නිගගණාති සත්ථං ඔවදිති තුණ්හි ත ගවිත්තාමි නිගගතෙතො නිගග
 ගෙතො⁷ පුතපුත⁸ ඔවදිත්තාමි අනුසාසිත්තාමි⁹ පමසෙ පමසෙතාති¹⁰
 දෙසෙ පවාගෙතො පවාගෙතො; යථා පක්ඛභාජනෙසු කුමහකාතෙ
 හිතනති දුරුජජාති¹¹ පවාගෙතො¹² එකතො කතො සුපක්ඛාතෙව
 ආනොගෙතො ආනොගෙතො¹³ ගණ්හති¹⁴ එවමෙව¹⁵ අහමිපි පවා
 ගෙතො පවාගෙතො පුතපුතං ඔවදිත්තාමි¹⁶ අනුසාසිත්තාමි යො යාතෙ
 සො ධර්මාති¹⁷ එවං වො මයා ඔවදියමානානං යො මග්ගප්ඵලයාතෙ සො
 ධර්මාති, අපිව ලොකිගගුණාපි¹⁸ ඉධ යාතෙතෙව අධිපෙපනො; ගෙසං
 ඝබ්බත් උතතාතමෙවාති.

මහාසුඤ්ඤාසූත්තං දුතිසං¹⁹

2. 4. 3.

එවමෙමි සුඤ්ඤාති අව්වර්ගධම්මසූත්තං;²⁰ තත් සත්ථුති නාමාති
 අව්වර්ගතෙති නිපාතො යො නාම තථාගතොති අනෙත; ඡිත්තප
 පනෙතමිති එත් පපඤ්චා නාම තණ්හා මානො²¹ දිට්ඨිති ඉමෙ තයො
 නිලෙසා; ඡිත්තවට්ඨමෙති²² එත් වට්ඨිතති කුසලාකුසලකම්මවට්ඨං
 වුට්ඨති; පටිඤ්ඤාතිවට්ඨති තයොති වෙවච්චනං; සබ්බදුක්ඛවිනි
 චිතතොති සබ්බං විපාකවට්ඨසබ්බානං දුක්ඛං විනිවිතෙත; ජානිත්ත
 යිති²³ ඉදං යත්රාති නිපාතවනෙත අනාගතවච්චනං, අනෙත පනෙතත්

- | | |
|---|-------------------------------------|
| 1. අනෙත තං ඩ, ත තෙ ඩ. | 12. පජ්ජිතො b, |
| 2. මිත්තවිනාශාති b, ඩ. | 13. ආනොගෙවච්චො ආනොගෙවච්චො S, |
| 3. මච්ච ඩ. 4. න වො b, | 14. ගණ්හනාති b, 15. එවමෙව b, ඩ. |
| 5. අපතනං b ඩ. | 16. ඔවදිත්තාමි අනුසාසිත්තාමි ඩ. |
| 6. මාඤ්ජිති ඩ. මා ඤ්ජාති b, | 17. ධර්මාති b, S, |
| 7. නිගගණනිච්චො ඩ නිගගණනිච්චො | 18. ගුණාපි b, |
| 8. පුතපුතං b, S, [නිගගණනිච්චො b, | 19. සුඤ්ඤාතා සුත්තවර්ණණා නිථිතො S, |
| 9. අනුසාසිත්තාමි ඔවදිත්තාමි 1. [ගතාති b | 20. අව්වර්ගධම්මසූත්තං ඩ. 21. මාන S, |
| 10. පට්ඨිතාපට්ඨිතාති S, පට්ඨිතාපට්ඨිතා | 22. එවමෙව S, |
| 11. චිත්තචිත්තාතාජනාති S. චිත්තචිත්තා | 23. අනුසාසිත්තාති b S, |
| ජජාති b, | |

අභිභවසෙන වෙදිතබ්බො; ගඟවා හි නෙ බුද්ධො අනුසාරි න ඉද්ධති අනුසාරිත්තොති; එවං ජවමාති විපක්ඛිදාදයො ඛතතිගජවමා, කකුසන්ධාදයො බ්‍රාහ්මණජවමාති; එවං ඡොකන්තාති විපක්ඛිදාදයො කොණ්ඩකුද්දොකොත්තො, කකුසන්ධාදයො කස්සපගොත්තොති; එවං සිලාති ලොකීය ලොකුත්තරසීලෙන එවං සිලා; එවං ධම්මාති තත්ථ සමාධිපක්ඛා ධම්මො අභිපෙත්තො ලොකීයලොකුත්තරෙන සමාධිතො එවං සමාධිනොති අන්තො; එවං පඤ්ඤාති ලොකීයලොකුත්තරපඤ්ඤං එවං පඤ්ඤා; එවං විහාරීති එත්ථ පන හෙට්ඨා සමාධිපක්ඛානං ධම්මානං ගතිත්තො විහාරෙ ගතිතොව, පුත කාමො ගතිතමෙව ගණනාතිති වෙ, න ඉදං ගතිතමෙව, ඉදං හි නිරොධසමාපතතිදිපත්තං තස්මා එවං නිරොධ සමාපතතිවිහාරීති අගමෙත්ථ අන්තො; එවං විමුක්තොති එත්ථ වික්ඛම්භන විමුක්තා තදම්භවිමුක්තා සමුච්චෙදවිමුක්තා පටිපසංඝාදා විමුක්තා¹ තිස්සරණ විමුක්තති පඤ්චවිධා විමුක්තා,² තත්ථ අට්ඨසමාපතතියො සං වික්ඛම්භි භූති නිවරණාදිති විමුක්තත්තො වික්ඛම්භනවිමුක්තති සංඛං ගච්ඡන්ති, අතිවොක්ඛපස්සනාදිකා සත්ත අනුපස්සනා සං තස්ස තස්ස පට්ඨති කඨගවසෙන පරිවට්ඨන්තො³ නිවට්ඨසඤ්ඤාදිති විමුක්තත්තො තදම්භ විමුක්තති සංඛං ගච්ඡන්ති, වත්තාරෙ අරියමග්ගො සං සමුච්ඡින්නොති කිලෙසෙති විමුක්තත්තො සමුච්චෙදවිමුක්තති සංඛං ගච්ඡන්ති, වත්තාරි සාමඤ්ඤාඵලාති මග්ගානුභාවෙන කිලෙසානං පටිපසංඝාදෙන උපත්තත්තො පටිපසංඝාදිවිමුක්තති සංඛං⁴ ගච්ඡන්ති, නිබ්බානං සංඛි කිලෙසෙති නිස්සවත්තො අපගතත්තො දුරෙ සීතත්තො තිස්සරණවිමුක්තති සංඛං⁴ ගතො, ඉති ඉමාසං පඤ්චන්තං විමුක්තීනං වසෙන එවං විමුක්තොති එවමෙත්ථ අන්තො දට්ඨබ්බො;⁵ නාස්මා නිහාති ගත්ථා තං තථාගතො අච්ඡරියාති වදති තස්මා නං⁶ හිගයොඡොමත්තොය පටිගතඤ්ඤා තථාගතස්ස අච්ඡරියබ්බතාධම්මාති; සන්තො සම්පජානොති එත්ථ ලො සම්පජඤ්ඤාති මනුස්සලොකෙ දෙවලොකෙ ව, තත්ථ වෙස්සන්තර ජාතකෙ බ්‍රාහ්මණස්ස දො පුත්තෙ දමා පුත දිවසෙ සක්කස්ස මදම් දමා සත්තකත පසිදිමා දින්නො අට්ඨවණෙන ගණනෙන්තො :-

ඉන්නො විමුච්චමානොහං⁷ සග්ගොමි විසෙසදා
අතිබ්බන්ති⁸ තතො අස්සො⁹ අට්ඨමෙතං වරං වරෙති.¹⁰

එවං කුසිතභවනෙ මෙ පටිසන්ති හොතුති වරං අග්ගහෙති, තතො පට්ඨාය කුසිතභවනෙ උපපජ්ඣාමිති ජානාති, ඉදං මනුස්සලොකෙ සම්පජඤ්ඤා; වෙස්සන්තරත්තොවනො පන වුත්තො කුසිතභවනෙ නිබ්බන්තිතො නිබ්බන්තොග්ගති අඤ්ඤාති, ඉදං දෙවලොකෙ සම්පජඤ්ඤා කිං පන සෙසදෙවතා න ජානන්ති නො න ජානන්ති, තා පන උග්ගානම්මානකපාරිකෙයි ඔලොකෙතො දෙවතාවකෙති තුරියසද්දෙන

- | | | |
|----------------------|--------------------|------------------------------|
| 1. පටිපසංඝා b, S. | 4. ගඛිතො B. | 7. මොත්තො S. b |
| 2. විමුක්තියො b, S. | 5. වෙදිතබ්බො b, S. | 8. අතිවික්ඛා S. අතිවික්ඛා b. |
| 3. පරිවට්ඨන්තො b, S. | 6. තා b, S. | 9. අස්සො b, S. |
| | | 10. වරෙත්තා b |

පබෝධිතා මාර්ග අයං දෙවලොකො නුපෙත ඉධ නිබ්බතතාති සාරතා
 ජානතති; බෝධිසත්තො පඨම ජවනවායෙර න ජානාති දුතියජවනතො
 පට්ඨාය ජානාති, ඉව්වය්ස අසෙසුඤ්ඤා අසාධාරණං ජානනං හොති;
 අට්ඨාසීති එත්ථ කිඤ්චාපි අසෙසුඤ්ඤා දෙවා තත්ථ සීතා සීතමානාති
 ජානතති, තෙ පත ජසු ආරොසු බලවතා ඉට්ඨාරම්මණෙන අභිභුය්ස
 මානා සතීං විසාසෙජ්ජා¹ අත්තනො භුත්තපිත්තභාවපි අජානන්තා
 ආහාරුපච්චේදෙන කාලං කණ්ණතී; බෝධිසත්තො කීං තපාරුපං
 ආරම්මණං නැපීති නො නැපී, සො හි සෙසදෙවෙ දසති ධාතෙති අධි
 ගණිතාති² ආරම්මණෙන පත අත්තානං මිද්දිත්තං න දෙති, තං ආරම්මණං
 අභිභවිතො තිට්ඨති, තෙන වුත්තං සන්තො සම්පජ්ජන්තො ආනන්ද බෝධි
 සත්තො තුසිතො තොසෙ අට්ඨාසීති; සාවධ්‍යායුතනාති සෙසත්ත
 භාවෙසු කීං යාවතායුතං න තිට්ඨති, ආම න තිට්ඨති; අසෙසුඤ්ඤා හි දීසා
 යුක්තදෙවලොකෙ නිබ්බතො තත්ථ පාරමිතො න සක්කා පුරෙභුනාති
 අකඤ්ඤා නිමිමිලෙත්ථ³ අධිමුත්තකාලකිරියං නාම කත්වා මනුස්සලොකෙ
 නිබ්බතතාති, අයං කාලකිරිය අසෙසුඤ්ඤා න හොති, තදු පත අදින්නං⁴
 දුතං නාම නැපී, අරතඤ්ඤා සීලං නාම නැපී, සබ්බපාරමිතං පුරිත්තතා
 යාවතායුතං අට්ඨාසී; සන්තො සම්පජ්ජන්තො තුසිත්වා සායා චමිත්වා
 මාතුභූවජීං⁵ ඔක්කමහීති එවං තාව සබ්බපාරමිතො පුරෙත්වා තදු
 බෝධිසත්තො යාවතායුතං අට්ඨාසී; දෙවතානං පත මනුස්සගණන
 විසෙත⁶ ඉදුති සත්තති දිවසෙති වුති භවිස්සතිති පඤ්ච පුබ්බනිමිත්තාති
 උපාජ්ජනති; මාලා මලායනති, වත්ථාති කිලිංගනති, කළෙත්ථි සෙදු
 මුච්චනති, කාසෙ දුබ්බණ්ණේයං ඔක්කමති, දෙවො දෙවාසනෙ න
 සණ්ඨාති; තත්ථ මාලාති පටිසන්තිගහණදිවසෙ පිලක්කමාලා තා කිර
 සට්ඨිසත්තසංඝාතිකා සත්තපණ්ණාසකොට්ඨො අමිලාසිත්වා තදු මලා
 යනති; වත්ථාපි⁷ එසෙවනොයො; එත්තතං පත කාලං දෙවානං නොව
 සීතං න උණං හොති, තසමිං කාලෙ සරිරතො ඤ්ඤාතිත්ථවසෙත සෙදු
 මුච්චනති, එත්තකඤ්ඤා⁸ කාලං තෙසං සරිරෙ ඛණ්ඩව්චපාලිව්චාදිවසෙත
 විවණ්ණනා න පඤ්ඤායති, දෙවධිතා සොළසවස්සදොසිකා විය දෙව
 පුත්තා විසතිවස්සදොසිකා විය බායනති, මරණකාලෙ පත තෙසං
 කීලනනාරුපො අත්තභාවො හොති, එත්තකඤ්ඤා තෙසං කාලං දෙව
 ලොකෙ උක්කණ්ණිතා නාම නැපී, මරණකාලෙ පතය්ස⁹ තිස්සසනති
 විජම්භනති,¹⁰ සතෙ ආසනෙ නාභිරම්භනති, ඉමාති පත¹¹ පුබ්බ
 නිමිත්තාති යථා ලොකෙ මහාපුඤ්ඤානං රුජරුජමහාමිත්තාදිනංගෙව
 උක්කාපානභූමිවාලවිඤ්ඤාතාදීති නිමිත්තාති පඤ්ඤායනති, න
 සබ්බෙසං, එවමෙවං¹² මහෙසකානං දෙවතානංගෙව¹³ පඤ්ඤායනති
 න සබ්බෙසං; යථා ව මනුස්සොසු පුබ්බනිමිත්තාති නක්ඛත්තපාඨකා

1. විසෙජ්ජා S. 5. කුළුණිමි S. 9. පත b, S. [නිහ b.
 2. ගහණතාති b, ගහණති S. 6. ගණනාවසෙත b, S. 10. නිසංඝනති විජම්භ
 3. උමිමිලෙත්ථ, නිමිමිලෙත්ථ S. 7. වසෙසුපි b. S. 11. පඤ්ඤා S. 12. එවමෙව
 4. අදින්න b, අදින්නා S. 8. එත්තතං පත S. 13. දෙවානංගෙව S. [b, S

දශොව ජාතනති න සංඛිධං, එවං තාතිපි සංඛිධෙදවතා න පසංගනති¹ පණ්ණාසිකා එව පන ජාතනති; තත්ථ යෙ ව මන්දෙත කුසලකමෙත නිබ්බතතා දෙවපුතතා තෙ තෙසු උපපන්නෙසු ඉදුති නො ජාතාති කුතිමිපි² නිබ්බතතිසාමාති භාගනති, යෙ මහාපුඤ්ඤ තෙ අමෙග්ගති දින්නා දුතං රක්ඛිතං සීලං භාවිතං³ භාවතං ආගමම උපරි දෙවලො කෙසු සමපතතිං අනුභවිසාමාති න භාගනති, චොධිසතොතොපි තාති පුබ්බතිමිත්තතාති දිඨ්ථා ඉදුති අතනතරෙ අතතභාවෙ බුද්ධා භවිසාමිති න භාගි; අපසංග තෙසු නිමිත්තෙසු පාත්‍රභූතෙසු දසසංගසාවකක වාලෙ දෙවතා සතතිපතීත්වා මාරිස තුලෙග්ගති දසපාරමිතො පුරෙන්නති න සකසමපතතිං න මාර බ්‍රහ්ම වකසවතති සමපතතිං⁴ පණ්ණාසකති පුරිතා ලොකතිත්ථරණත්ථාය පන බුද්ධතතං පත්ථමානෙති පුරිතා, සො වො⁵ ඉදුති කාලො මාරිස බුද්ධතතාය සමයො මාරිස බුද්ධතතායාති ගාවතති, අථ මහාසතොතා දෙවතානං පටිඤ්ඤං අදත්ථා ව කාලදීපදෙස කුල ජනෙතති ආයුපරිච්ඡේදවසෙන පඤ්චමහාවිලොකනං නාම විලොකෙසි, තත්ථ කාලො හු ඛො න කාලොති පඨමං කාලං විලොකෙසි,⁶ තත්ථ වසංසතසංගසොතො උද්ධං වධිතආයුකාලො කාලො නාම න භොති, කසමා: තදු භි සතතානං ජාතිජරාමරණාති නපඤ්ඤායනති, බුද්ධානඤ්ච ධම්මදෙසනා නාම තීලකකණ්ඩුත්තා තත්ථ, තෙසං⁷ අතිවං දුක්ඛමනතතාති⁸ කප්පනතානං කිං නාමෙතං කප්පනතීති නෙව සොභුං න සද්ධාභුං මඤ්ඤානති, තතො අභිසම්මොදො න භොති, තසමිං අසති අතිශාසිතං සාසනං භොති, තසමා සො අකාලො; වසංසතතො උත⁹ ආයුකාලොපි කාලො නාම¹⁰ න භොති, කසමා: තදු භි සතතා උසංතනතිලෙසා භොතති, උසංතනතිලෙසානඤ්ච දින්නා මවාදෙ¹¹ මවාදව්‍යානෙ න තිට්ඨති, උදනෙ දණ්ඩරජී¹² විග්ග ඩිප්ථං විග්ගච්ඡති, තසමා සොපි අකාලො; සතසංගසොතො පන පට්ඨාය ගෙව්‍යා වසංසතතො පට්ඨාය උද්ධං ආයුකාලො කාලො නාම, තදු ව¹³ වසංසතකාලො භොති,¹⁴ අථ මහාසතොතා නිබ්බතතිතබ්බකාලොති පසයි;¹⁵ තතො දීපං වොලොකෙන්නො¹⁶ සපරිච්ඡායෙ වතොරෙ දීපෙ මිලොකෙත්වා තිසු දීපෙසු බුද්ධා න නිබ්බතතනති ජම්බුදීපෙගෙව නිබ්බතතනතීති දීපං පසයි, තතො ජම්බුදීපො නාම මහා දසයොජන සකසාපරිමාණො කතරසමිං හු ඛො පදෙසෙ බුද්ධා නිබ්බතතනතීති දෙසං විලොකෙන්නො මජ්ඣිමපදෙසං¹⁷ පසයි; මජ්ඣිමපදෙසො¹⁸ නාම පුරත්තිමාය දිසාය කප්ඛගලං¹⁹ නාම නිගමොති ආදිතා නයෙන විතයෙ වුන්නොව, සො²⁰ ආයාමතො තිණි ගොජනසතාති විත්ථරතො

- | | | |
|-------------------------------|-----------------------|----------------------|
| 1. සංඛිධෙදව න ජාතනති | 8. දුක්ඛං-අතතාති b, S | 15. කාලං-පසයි b |
| 2. කුතිං b, S. [b. S.] | 9. මත S. | 16. විලොකෙන්නො b. |
| 3. දිග්ගදනරක්ඛිතසීලංගා | 10. කාලො b, 1. | 17. මජ්ඣිමං දෙසං b |
| 4. බ්‍රහ්මවිකාමසති b. [විත b] | 11. දින්නොවාදෙ b, S | මජ්ඣිමදෙසං S. |
| 5. තෙ b. | 12. රජී S. | 18. මජ්ඣිමදෙසො b, S. |
| 6. විලොකෙසි b, S. | 13. තදු b, S. | 19. කප්ඛගලො b, S. |
| 7. තෙසං b, S. | 14. කාලො b, S. | 20. පන b, S. |

අඛණ්ණයාහි පරිකෙට්පනො නව යොජනසතානිති, එතඟ්ථිං හි පදෙසෙ
 බුද්ධා¹ පවෙව්කබුද්ධා² අග්ගසාවකා අසිතිමහාසාවකා³ වකකවතතිරුජා⁴
 අඤ්ඤා ව මහෙසකකා බතනියවුගමිණගහපතිමහාසාලා උපපජ්ජති;
 ඉදං චෙත්ථ කපිලවත්ථි නාම නගරං තත්ථ මයා නිබ්බතතිතබ්බතති
 නිවංඨං අගමාසි; තතො කුලං විලොකෙනෙනො බුද්ධා නාම ලොක
 සමමතො කුලෙ නිබ්බතතතති, ඉදති ව බතනියකුලං ලොකසමමතං
 තත්ථ නිබ්බතතියාමි සුඤ්ඤාදනො නාම රුජා මෙ පිතා ගවිසානිති
 කුලං පසයි; තතො මාතරං⁵ විලොකෙනෙනො බුද්ධමාතා නාම ලොලා
 සුරසුත්තා න ගොති, සාපසතසහසං පූර්තපාරමි ජාතියො පට්ඨාය
 අබණ්ණපඤ්චයිලා ගොති, අයඤ්ච මහාමයා නාම දෙවි එදිසා, අයං මෙ
 මාතා ගවිසානි; කිතකං පතඟ්ගා ආයුති⁶ දසනතං මාසානං උපරි
 සතතදිවසාති⁷ පසයි, ඉති. ඉමං පඤ්චවිලොකනං⁸ විලොකෙනො
 කාලො මෙ මාරිසා බුද්ධාචායාති දෙවතානං සඛිතං කපෙනෙනො
 පරිඤ්ඤා දනො ගච්ඡ්ථ කුලෙති නා දෙවතා⁹ උග්ගොජෙත්ථි කුසිත
 දෙවතාහි පරිවුතො කුසිතපුරෙ නන්දනවනං පාවිසි, සබ්බදෙවලො
 කෙසු හි නන්දනවනං අත්ථියෙව; තත්ථ¹⁰ නං දෙවතා ඉතො වුතො
 සුගතිං ගච්ඡ ඉතො වුතො සුගතිං ගච්ඡාති පුබ්බ කතකුසලකමෙවො
 කාසං සාරගමානා¹¹ විවරනති, යො එවං දෙවතාහි කුසලං සාරග
 මානාහි පරිවුතො තත්ථ විවරෙනොව වව්, එවං වුතො ව¹² වමාමිති
 ජානාති,¹³ වුතිවිතතං න ජානාති, පටිසන්ධිං ගහෙත්ථා¹⁴ පටිසන්ධිවිතත
 මෙව¹⁵ න ජානාති, ඉමග්ගිං මෙ ආනෙ පටිසන්ධි ගතිතාති එවං පත
 ජානාති,¹⁶ නෙව පත ථෙර අවජ්ජනපරියායො නාම ලුඤ්ඤං වට්ටති,
 දුතියතතියවිතතවාරෙගෙව ජාතියාතිති වදනති; තිපෙට්ඨා¹⁷ මහා
 සිව්ථෙරො¹⁸ පතාග, මහාසතතානං පටිසන්ධි න අඤ්ඤාසං පටිසන්ධි
 සද්ධා, කොට්ඨපතනං තෙසං සතිසම්පජ්ඤාදො, යග්ගා පත තෙතෙව
 විතතන තං විතතං ඤාතුං න සකකා තග්ගා වුතිවිතතං න ජානාති,
 වුතිබණ්ණෙව වමාමිති ජානාති;¹⁹ පටිසන්ධිං ගහෙත්ථා පටිසන්ධිවිතතං න
 ජානාති, අසුකඟ්ගිං මෙ ආනෙ පටිසන්ධි ගතිතාති ජානාති; තග්ගිං
 නාලෙ දසසහස්සි කම්පනිති එවං මාතුකුච්ඡිං ඔක්කමෙනො පත එකුත

- | | |
|---|---|
| 1. පදෙසෙ වග්ගාරි අට්ඨ ගොලස වා අගං
බෙග්ගාහි සාපසතසහසාදො පර
මිසො (සුරිථා b) පුරෙත්ථා සමමා
සමබුද්ධා උපපජ්ජති b. 8 | 5. මාතරමපි b
6. ආයුතති 1.
7. දිවසානිති b. 8.
8. පඤ්චමහා විලොකනං. b. 8. |
| 2. මෙ අගබෙග්ගාහි සාපසතසහසං ව
පාරමිසො පුරෙත්ථා පෙවිමකබුද්ධා
උපපජ්ජති b. 8 | 9. තාසං දෙවතානං b.
10. තත්ථ b. තභ්බාපි 8.
11. සාරිගමානා b. 8. |
| 3. එකං අගබෙග්ගාහි සාපසතසහසං ව
පාරමිසො පුරෙත්ථා සාරිපුත්ත(මහා 8)
මොග්ගලාතාදෙසො මහාසාවකා
උපපජ්ජති b. 5. | 12. වුතො 8.
13. පජානාති b. 8.
14. ගහෙත්ථාපි b. 8.
15. විතත b. |
| 4. මතුතං මහාදිසානං පරිතතදිසානං ව
ඉග්ගොරිග්ගපට්ඨකාරත මකකවතති
රජනො උපපජ්ජති b. 8. | 16. එවං. පජානාති 8.
17. තිපෙට්ඨා b. තෙට්ඨිව 8.
18. සිව්ථෙරො b. 8. 19. පජානාති b. 8. |

විසතිං පටිසන්ථිවෙනෙසු මෙතන¹ පුබ්බභාගස්ස සොමනස්සසගත
 ඤාණසම්පත්තඤාණධාරිකාකුසලවිතතස්ස සද්ධිං මහාවිපාකවිතෙතන
 පටිසන්ථිං ගණන් මහාසිව්ථෙරෙ පන උපෙඛාසගගතෙනාති ආහ; පටි
 සන්ථිං ගණගතො පන ආසාදනිපුණණමාය² උත්තරසාමුහ
 නක්ඛිතෙතන අගගහෙසි, තදු කිර මහාමායා පුරෙ පුණණමාය සත්තම්
 දිවසතො පට්ඨාය විගතසුරපානං මාලාං භෛෂ්ඨුසිකසම්පන්නං නක්ඛිතත
 නිලං අනුභවමානා සත්තමෙ දිවසෙ පානොව උට්ඨාය ගණොදනෙන
 නගාසිත්වා සබ්බාලභිකාරවිභූතියා වරහොජනං භුඤ්ජිතා උපො
 සථභිගාති අසිට්ඨාය සිරිගබ්භං පවිසිත්වා සිරිසයනෙ ත්වනා නිද්දං
 ඔක්කමමානා ඉදං සුපිනං අද්දසං වත්තාඤ කිර නං මහාරූපානො
 සගතෙනෙව සද්ධිං උක්ඛිපිත්වා අනොත්තරදහං නෙත්වා එකමනො
 අට්ඨංසු, අථ නෙසං දෙවියො ආගන්ත්වා මානුස³ මලගරණත්ථං තභා
 පෙත්වා දිබ්බවත්ථං නිවාසෙත්වා ගණෙති විලිච්චිතා දිබ්බපුප්ථාති
 පිලක්ඛිත්වා තතො අවිදුරෙ රජතපබ්බතො තස්ස අනොත්තරකතවිමානං
 අත්ථි තස්මිං පාවිනතො සිසං කත්වා නිපජ්ජාපෙසුං; අථ බොධිසත්තො
 සෙතවරවාරණො හුත්වා තතො අවිදුරෙ එකො සුවණණපබ්බතො
 තත්ථ වරිත්වා තතො ඔරුක්ඛ රජතපබ්බතං අභිරුභිත්වා උත්තරදිසතො
 ආගමම කතකවිමානං පවිසිත්වා මාතරං පදක්ඛිණං කත්වා දක්ඛිණ
 පස්සං එංලෙත්වා කුච්ඡිං පටිච්ඡිසද්ධියො අහොසි; අථ පබ්බතා දෙවි නං
 සුපිනං රඤ්ඤාදු ආරෙච්චෙසි, රූපා විභාතාය රතතියා වතුසට්ඨිමතො
 බ්‍රාහ්මණපාමොනෙක පකෙකාසාපෙත්වා ගරිතුපලිත්තාය ලාජාදීති කත
 මඛනලසක්කාරාය භූමියා මහාරහාති ආසනාති පඤ්ඤාපෙත්වා⁴ තත්ථ
 නිසිත්තානං බ්‍රාහ්මණානං සප්පිමබ්බසක්කරුභිසඛාරස්ස වරපායසස්ස
 සුවණණරජතපාතියො⁵ පුරෙත්වා සුවණණරජතපාතීයෙව⁶ පටි
 කුජ්ජිත්වා අදුසි, අඤ්ඤාති ව අභතවත්ථකපිලගාච්ඡනාදීති⁷ තෙ
 සත්තපෙපසි; අථ නෙසං සබ්බකාමසත්තපටිත්තානං සුපිනං ආරෙ
 චෙත්වා⁸ කිං හවිස්සතීති පුච්ඡි, බ්‍රාහ්මණ ආහංසු; මා වින්තයි මහාරජ,
 දෙවියො තෙ කුච්ඡිමති ගබ්බො පට්ඨිමිතො, සො ව බො පුරිගගබ්බො
 න ඉත්ථිගබ්බො,⁹ පුතො තෙ හවිස්සති සො ඤචෙ අගාරං අජ්ඣාව
 සිස්සති රූපා හවිස්සති වක්කවත්ති; සචෙ අගාරං නික්ඛමි පබ්බජස්සති
 බුද්ධො හවිස්සති ලොකෙ විවත්තවජ්ඣෙද්දි;¹⁰ එවං සතො සම්පජානො
 බොධිසත්තො කුසිත්වා කායා වචිත්වා මානුකුච්ඡිං ඔක්කමති, තත්ථ සභො
 සම්පජානොති ඉමිනා වතුත්ථාය ගබ්භාවක්කන්තියා ඔක්කමතීති
 දස්සෙති, වතස්සො හි ගබ්භාවක්කන්තියො : “ වතස්සො ඉමා හත්ත
 ගබ්භාවක්කන්තියො ඉධ හත්ත එකච්චො අසම්පජානො චෙවි මානු
 කුච්ඡිං ඔක්කමති අසම්පජානො මානුකුච්ඡිස්මිං ණති අසම්පජානො

1. මෙතන b. S.

2. ආගමන b. ආගමන. S.

3. මිත්‍රස්ස b. S.

4. පඤ්ඤාපෙත්වා S.

5. රජවමාවියො S. පාවියො b.

6. වාචිසියෙව S. පාවියො b.

7. ගාවි ආදීති b. S.

8. ආරෙච්චාපෙත්වා b. S.

9. ඉත්ථිගබ්බො S

10. විච්චිච්ඡ

දදති b. S.

මාතුකුච්ඡිතො නික්කමති අයං පඨමා ගබ්භාවක්කනති, පුතව්‍යපරං
 ගතෙන ඉධෙකච්ඡො සම්පජානො හි බො¹ මාතුකුච්ඡි. ඔක්කමති
 අසම්පජානො මාතුකුච්ඡිතමි. ණති අසම්පජානො මාතුකුච්ඡිතො
 නික්කමති අයං දුතියා ගබ්භාවක්කනති, පුතව්‍යපරං ගතෙන ඉධෙකච්ඡො
 සම්පජානො මාතුකුච්ඡි. ඔක්කමති සම්පජානො මාතුකුච්ඡිතමි. ණති
 අසම්පජානො මාතුකුච්ඡිතො නික්කමති අයං තතියා ගබ්භාවක්කනති,
 පුතව්‍යපරං ගතෙන ඉධෙකච්ඡො සම්පජානො චෙව මාතුකුච්ඡි. ඔක්ක
 මති සම්පජානො මාතුකුච්ඡිතමි. ණති සම්පජානො මාතුකුච්ඡිතො
 නික්කමති අයං චතුර්ථා ගබ්භාවක්කනති² ති, එතාසු පඨමා ලොකීය
 මිත්‍රස්සානං හොති, දුතියා අසීතිමහාසාවකානං, තතියා දථිතානං අග්ග
 සාවකානං පච්චෙකච්ඡොධිසත්තානං ව, එතෙ³ කිර කම්මජෙති වාතෙති
 උද්ධපාද අධොසිරි නෙකසතපොරිසෙ පපාතෙ විය හොතිමුඛෙතිතා⁴
 තාලච්ඡිග්ගලෙත භතී⁵ විය අතිවිය සම්මාධෙත යොතිමුඛෙත නික්කමි
 මානා අතතානං දුක්ඛං පාසුණන්ති, තෙන තෙසං මයං නික්කමි මාති
 සම්පජානතා න හොති, වතුර්ථා සබ්බසුද්ධොධි සත්තානං තෙති මාතු
 කුච්ඡිතමි පටිසන්ධිං ගණ්ණනාමි ජානනති, තත්ථ වසන්තාමි ජානනති
 නික්කමිතතාලෙති ව තෙසං කම්මජ වාතා උද්ධපාද අධොසිරිතර කතී
 බිපිතුං න සකෙකානති, දො ගජෙ පසාරෙතා අකබ්බි උම්මලෙතා⁶
 ඝිතතාව නික්කමනති; මාතුකුච්ඡි. ඔක්කමතිති එත්ථ මාතුකුච්ඡි
 ඔක්කතො හොතිති අනෙත්ථ; ඔක්කමතො හි තසමි. එවං හොති න
 ඔක්කමමානො, අප්පමානොති බුද්ධපමානො⁷ විප්‍රලොති අනෙත්ථ; උලා
 හෙති තසෙව චෙවචතං; දෙව්භානං දෙව්භානුභාවනති එත්ථ දෙව්භානං
 අයමානුභාවො තිවත්ථත්ථසං පහා ද්වාදසශෝජනාති එරති, තථා
 සරිරසං තථා අලඛකාරසං තථා විමානසං තං අතික්කමිතාති⁸
 අනෙත්ථ; ලොකනනිකාති තිණ්ණං⁹ තිණ්ණං වක්කවාලානං අනතර
 එකා ලොකනනරිකා හොති,¹⁰ තිණ්ණං සකච්චකානං පතතානං වා
 අසුද්ධොධි අනච්ච ණපිතානං මජ්ඣෙ ඔකාසො විය, සො පත¹¹
 ලොකනනරික නිරයො පමාණතො¹² අධිසොජනසහසො හොති;
 අහාති නිච්චිව්චා; අසංවුහාති හෙට්ඨාමි අප්පතිට්ඨා; අකිකාග්ගති
 තමගුතා; අකිකාරග්ගිසාති වක්කවිසුද්ධොධිප්පතතිතිවාරණතො අකි
 භාවකරණතිමසෙන සමන්තාගතා; තත්ථ කිර වක්කවිසුද්ධොධි න
 ජායති; එවං මහිඤ්ඤාති වන්දිමසුරියා කිර එකප්පසාරෙතෙව තිසු
 දිපෙසු පසුද්ධොධි එවං මහිඤ්ඤාති; එකෙකාය දිසාය නව නව
 යොජනසතසහසොති අකිකාරං විධිමිතො ආලොකං දසෙන්නති;
 එවං මහානුභාවා ආනාය නානුගොනතිති අතතො පහාය
 තප්පහානති; තෙ කිර වක්කවාලපබ්බතසං චෙමජෙතිත වරනති,
 වක්කවාලපබ්බතසද්ධි අතික්කමච ලොකනනරිකනිරයො තසමි

1. සම්පජානො b. S.	5. උම්මිලිතො b. S.	9. එකොලොකුතාරිකො
2. තෙ b. S.	6. බුද්ධපමානො b. S.	10. විය b. හොතිති b.
3. යොතිමුඛෙ b. S.	7. අතික්කමිතාති b.	11. පරිමාණතො b. S.
4. හතී b. S.	8. කාති b. S.	

තෙ තත්ථ ආභාය නපපගොනති¹ සෙපි තත්ථ සත්තාති සෙපි තත්ථිං ලොකත්තරිකම්භාතිරයෙ සත්තා උපපත්තා² කිං පන කම්මං කත්ථා තෙ තත්ථ උපපජ්ජන්ති හාරියං දුරුණං මාතෘපිතුන්තං³ ධම්මකසම්භව්‍යාභිඤ්ඤානඤ්ච උපරි අපරාධං අඤ්ඤාඤ්ච දිවසෙ දිවසෙ⁴ පාණවධාදිසාහසිකකම්මං⁵ කත්ථා උපපජ්ජන්ති,⁶ තම්මපණ්ණදිපො⁷ අභගවොරත්තාගවොරාදයො විය, තෙසං අත්තභාෂවා තිභාවුතිකො භොති, වග්ගුලිතං විය දිසා⁸ නබා භොනති, තෙ රුතෙව වග්ගුලියො විය තබෙති වක්කවාල පාදෙ ලග්ගන්ති, යදු පන සංසප්පත්තා අඤ්ඤ මඤ්ඤායා හත්ථපාසගතා⁹භොනති අථ හතෙබ්බා නො ලද්දොති මඤ්ඤ මාතා තත්ථ වාව්වා¹⁰ මිපරිවත්තිත්වා ලොකසත්තාරකඋදගො පනන්ති, වාතෙ පහරතොපි මධුකථලාති විය ජිජ්ජන්ති,¹¹ උදුක පනන්ති, පනත්තාව¹² අව්වත්තබාසෙර උදගො පිට්ඨිපිණ්ඩි ව්හ¹³ මිලියන්ති¹⁴ අඤ්ඤාපි කිරි භො සන්ති සත්තාති භො¹⁵ යථා මයං මිහාදුක්ඛං අනුභවම ඵලං අඤ්ඤාපි කිරි සත්තා ඉමං¹⁶දුක්ඛමනුභවත්තංය ඉදුප පත්තාති තං දිවසං පසාන්ති, අයං පන ඔහාසො ඵකංයොපාතමත්තවපි න කිට්ඨති, යාවතා නිද්දුසිත්වා පබ්බද්ධො ආරම්භං විභාෂෙති තත්තකං කුලං භොති; දිසභාණකා පන අව්ජරසඛසාතමත්තමෙව මිජ්ජභාසො විය නිව්ජරිත්වා කිං ඉදන්ති හණන්තානංයෙව අන්තරධායති වදන්ති; සබ්බමපතිති සමන්තතො කම්පති; ඉතරඤ්ඤං පුරිමපදසා¹⁷ වෙවච්චනං; පුන අසමාසණො වාති ආදි නිගමන්තං වුත්තං; වහන්සෙණ නං දෙවසුත්තා වතුද්දිසං ආරක්ඛායඋපකම්පන්ති ඵත්ථ වත්තාසෙති වතුන්තං මහාරජාතං¹⁸ වසෙන වුත්තං; දසසංඝවක්කවාලෙ පන වත්තාසෙ වත්තාසෙ කත්වා වත්තාලිසදසසංඝසා භොනති, නත්ථ ඉමසම්ම වක්කවාලෙ මහාරජාතො බහුගත්වා ආගන්ත්වා බොධිසත්තසා ආරක්ඛන්තංය උපගන්ත්වා සිරිගඛං පවිට්ඨා, ඉතරෙ ගඛආරණො පට්ඨාය අවරුද්ධකෙ¹⁹පංසුපිසාචාදියක්ඛගණ පටික්කමාසෙත්වා යාව වක්කවාලා ආරක්ඛං ගණන්සු, කිම්ඤ්ථං පනායං රක්ඛා ආගතා, නත්ත පටිසංකීක්ඛගණ කලලකාලයො පට්ඨාය සවෙපි තොටිසත්තසංඝසා මාරු තොටිසත්තසංඝසා සිතෙරුං උක්ඛිපිත්වා බොධිසත්තසා වා බොධිසත්ත මාතුයා වා අන්තරධායකරණත්ථං ආගවෙත්තංසං සබ්බෙ අන්තරුච්ඡං²⁰ අන්තරධාසෙයං, වුත්තමපි වෙතං ගගවතා රුහිරුප්පාදවත්ථුසම්මා:- “අට්ඨාත්මෙතං භික්ඛවෙ අනවතාසො යං පරුපක්කමෙත තථාගතං ජිවිතා වොසෙපෙයං²¹ අනුපක්කමෙත²² භික්ඛවෙ තථාගතො

1. නපපගොනති b.	8. දිස b.	15. ගහන්ති v.
2. උපපත්තා 1, B.	9. හත්ථපාසං b B.	16. ඉදං b, B.
3. පිතුන්තං b, B.	10. බාවත්තා S, [පත්තා B.	17. පුරිමසෙව b B.
4. අඤ්ඤා ව තාදිසෙ	11. කිජ්ජන්ති S.	18. රුජ්ජන්තං b, S.
5. කසෙම්ම b. [b. B	12. පතිතමත්තා ව. b, S.	19. අමරුද්ධක 1. අමරුච්ඡ b,
6. උපපජ්ජන්ති 1, S.	13. පිට්ඨිපිණ්ඩි ව්හ S.	20. අන්තර ව b, අන්තරුච්ඡ
7. පණ්ණදිපෙ B.	14. මිලියන්ති b	21. වොසෙපෙයං b, B, [b.
	22. නතිපරුපක්කමෙත B, අපරුපක්කමෙත b.	

පරිනිබ්බායෙති¹ භව්‍යප්පාදානං භික්ඛවෙ යථා විහාරං අරක්ඛියා භික්ඛවෙ තථාගතා”² ති එවමෙතං³ න පරුපක්කමෙන තෙසං ජීවිතත්තරුසො අපි, සත්ති ඛො පන අමනුස්සා විරූපා දුග්ගසිකා හෙරවරුතා⁴ පක්ඛිනො යෙසං රූපං⁵ දිස්වා සද්ධං වා සුඛං ඛොධිසත්තං⁶ මාතුගගං වා සත්තාසො වා උපපජ්ජන්ති, තෙසං නිවාරණත්ථාය රක්ඛං අග්ග හෙසු; අපි ව ඛො ඛොධිසත්තං පුඤ්ඤතෙජෙන සඤ්ජානකාරො වා අත්තනො භාරවමොදිතාපි තෙ එවමිකංසු, කිං පන තෙ අනෙතා ගබ්භං⁷ පච්ඡිත්වා සීතා වත්තායෙ මහාරුජානො ඛොධිසත්තමාතුයා⁸ අත්තාතං දයොසනති න දයොසනති නිකානමණ්ඩනගොජනාදි සරිර කිච්චකාලෙ න දයොසනති, සිරිගබ්භං පච්ඡිත්වා වරසගෙන නිපන්ත කාලෙ පන දයොසනති; තත් කිඤ්චාපි අමනුස්සදුස්සනං⁹ නාම මනුස්සාතං සපට්ඨයං හොති, ඛොධිසත්තමාතා පන අත්තනො වෙව පුත්තංසු ව පුඤ්ඤත්තාචෙත තෙ දිස්වා න ගායති; පකති අනෙතපුර පාලකෙසු මියංසා නෙසු විතං උපාජ්ජති; පකතිසා සිලවතීති සභාවෙනෙව සිලසමපන්නා; අනුපපන්න කිර වුද්ධි මනුස්සා තාපස පරිබ්බාජකාතං සනාතිතෙ වජ්ඣිනං උක්ඛුරිකා නිසිදිත්වා සිලං ගණන්තති, ඛොධිසත්තමාතාපි කාලදෙවලංසු ඉසිතො සත්තිතෙ ගණන්තති, ඛොධිසත්තෙ පන භුවර්තෙත අඤ්ඤාසා පාදමුලෙ නිසිදිත්වා නාම න සක්කා, සමාසන නිසිදිත්වා ගතිතසිලවර්ධි¹⁰ අවඤ්ඤාකාරණ මත්තං¹¹ හොති, තස්මා සසමෙව සිලං ගණන්තීති¹² වුත්තා හොති, පුජිතෙසුති ඛොධිසත්තපිත්තරං¹³ ආදිං නත්වා හෙසුචි මනුස්සෙසු පුරිසා ධිප්පායවිත්තං නුපජ්ජති, තඤ්ච ඛො ඛොධිසත්තෙ¹⁴ භාරවෙන න¹⁵ පතිතකිලෙසතාය, ඛොධිසත්තමාතුරූපං පන සුභුසලසිප්පිතං¹⁶ පොත්තමොදිසුපි කාතුං න සත්තකානති, තං දිස්වා පුරිසස්ස රුගො නුපජ්ජතීති න සක්කා වත්තුං සමෙව පන තං¹⁷ රත්තවිත්තො උප සමානමිත්තාමො හොති පාද න වහන්ති දිබ්බසංඛලිකාය¹⁸ බජ්ඣන්ති, තස්මා අනාගිසානමිත්තිආදි ආදි වුත්තං; පඤ්චනිහං කාමභූතානන්ති පුබ්බ කාමභූතසංතිත්තන්ති පුරිසාධිප්පායවෙසන වත්තුපටිකෙසුපො කපිතො, ඉධ ආරම්භපටිලාභො දස්සිතො; තද කිර දෙවිසා එවරුපො පුත්තො භුවර්තමිං උපපන්නොති සුඛං සමත්තතො රුජානො¹⁹ මහග්ගාභාරණතුරිතාදිවෙසන පඤ්චවාරුරම්භවත්තුගුතං පණ්ණාකාරං පෙසෙසති, ඛොධිසත්තංසු ව ඛොධිසත්තමාතුයා ව කතකම්මස්ස උස්සත්තත්තො ලාභසක්කාරස්ස පමාණපරිවේදෙද නාම නපි, අක්ඛි ලක්ඛණාසාති යථා ඉපදියො²⁰ ගබ්භාසෙන කිලමන්ති ගත්තපාද

1. පරිනිබ්බායෙති b. S	7. ඛොධිසත්තං මාතුයා S.	13. ඛොධිසත්ත S.
2. එවමෙතෙත b	8. අමනුස්සාතං රූපං S	14. භාරවෙන b. 1.
3. හෙරවරුපා b. S.	9. ගතිතෙ සිලෙසි b	15. සුභුසලාපිසිප්පිකා,
4. රූපාවා S.	10. ආවර්ජනකාරණමිත්තං b.	16. පන න. S. පන b [bS
5. ඛොධිසත්තං S	11. අත්තාසනසීති b. S	17. දිබ්බසංඛලිකාමිස. b.
6. ගබ්භං b. S.	12. ඛොධිසත්තං පිත්තරං b. S	18. රුජානොව b. S.
		19. අඤ්ඤාඉපදියො b. S.

උග්ගුමානකාදිති පාපුණ්ණති, න එවං තස්සා කොචි කිලමෙථා අභොසි;
 තිණේකුච්ඡිකොති අනෙතාකුච්ඡිකං; කුලලාදිකාලං අතිකකම්මිතා
 සඤ්ජාතආබ්බපච්චාසං අතිනික්ඛිග්ගාමං උපගතං ගෙවි පසාති,
 කිමිත්ථං පසාති සුඛවාසත්ථං, ගජෙව හි මාතා පුතෙතන සද්ධිං
 නිසිත්තා වා නිපත්තා වා හත්ථං වා පාදං වා ඕලබ්බන්තං උක්ඛිපිත්තා
 සණ්ඨාපෙසාමිති¹ සුඛවාසත්ථං පුත්තං ඔලොකෙති; එවං බොධිසත්ත
 මාතාපි යත්තං මාතු උච්චාන ගමන පරිවහනන නිසජ්ජාදිසු උණ්ණසිත
 ලොභිකතිත්තකට්ඨකාභාර² අපේක්ඛාගරණකාලෙසු ව ගබ්ගස්ස දුක්ඛං
 උපපජ්ජති, අභි නු බො මෙ තං පුත්තස්සාති සුඛවාසත්ථං බොධිසත්තං
 ඔලොකගමානා පලලබ්භං ආභූජිත්තා නිසිත්තං බොධිසත්තං පසාති;
 යථා හි අඤ්ඤාද අනෙතා කුච්ඡිගතා³ පකකාසගං අපේක්ඛාත්ථරිත්තා
 ආමාසගං උක්ඛිපිත්තා උදරපචලෙ⁴ පිට්ඨිතො නත්තා පිට්ඨිකණ්ටකා
 නිසාගං උක්ඛාපිත්තා ද්විසු මුට්ඨිසු භන්තං යපෙත්වා දෙවෙව් වසන්තො
 රුක්ඛසුසිරෙ මකකවා වීග නිසිදන්ති, න එවං බොධිසත්තො; බොධි
 සත්තො පන පිට්ඨිකණ්ටකං පිට්ඨිතො කත්තා ධම්මාසනෙ ධම්මකපිකො
 වීග පලලබ්භං ආභූජිත්තා පුරත්ථාහිමුබො නිසිදති, පුබ්බෙ තත්තත්තං
 පනස්ස⁵ වන්තං සොමෙති, පුබ්බෙ වද්දුමගි සුබ්බවජ්ජිලකනිණං නිබ්බානති.
 අථ තං කුච්ඡිගතං තථෙව පටිච්ජාදෙත්තුං න සකෙත්තාති, ඔලොකෙතතිශා
 ව⁶ බිහි කිත්තො වීග පඤ්ඤායති, තමත්ථං උපමාග වීගාවෙනො සෙසා
 ඡාපිති; ආදිමාහ, බොධිසත්තො පන අනෙතාකුච්ඡිගතො මාතරං න
 පසාති, නහි අනෙතාකුච්ඡිගං වන්තුවිඤ්ඤාණං උපපජ්ජති, කාලං
 කණෙතිති න විජාතංභාවපච්චායා ආයුපරික්ඛයෙත්තෙව; බොධිසත්තො
 වසිත්තාමානං හි වෙතිගකුට්ඨසද්ධං හොති අඤ්ඤාදං අපරිභොගං න ව
 සකකා බොධිසත්තමාතරං අපනෙත්තා අඤ්ඤා අග්ගමහෙසිච්චාන
 ඡපිතුන්ති⁷ තත්තකංගෙව බොධිසත්තමාතුං ආයුප්පමාණං හොති,
 තස්මා තද්ද කාලං කණෙති, කතරස්මිං පන වගෙ කාලං කණෙතිති
 මජ්ඣිමවගෙ, පඤ්චවගෙහි හි සත්තානං අත්තභාවෙ ඡන්දරහො බලවා
 හොති, තෙන තද්ද සඤ්ජාතගබ්බා ඉන්ධි තං ගබ්බං අනුරක්ඛිතුං න
 සකෙත්තාති ගබ්බො බව්ගාබාධො⁸ හොති, මජ්ඣිමවගෙහි පන දො
 කොට්ඨාසෙ අතිකකම්ම තතිගකොට්ඨාසෙ වන්තං⁹ විසදං¹⁰ හොති
 විසදෙ¹¹ වන්තුවගි නිබ්බත්තා දුරස්සා අරහො හොති, තස්මා බොධි
 සත්තමාතාපි පඤ්චවගෙ සම්පත්තිං අනුගමිත්තා මජ්ඣිමවගෙහි තතිග
 කොට්ඨාසෙ විජායිත්තා කාලං කණෙතිති¹² නව වා දසවාති එත්ථ
 වාසදෙස¹³ විකප්පවසෙත¹⁴ සත්ත වා අච්චි වා එකාදස වා ආදස වාති
 එවමාදිනමපි සම්බන්ධො වෙදිතබ්බො; තත්ථ සත්තමා සජාතො ජිවති
 සිතුණ්ණකම්මො පන න හොති, අච්චිමාසජාතො න ජිවති, සෙසා

1. සණ්ඨාපෙසාමිති b. S.	6. කතිසා b. S.	11. පිසුද්ධි S.
2. කාසර 1.	7. ඤාපතුං b. යපෙතුන්ති S.	12. කණෙති b
3. කුච්ඡිමගි ගතා b.	8. බහමාසො S.	13. වාසදෙස b. [b.S
4. පච්ච. 5. පාසස 1.	9. වන්ත b. S.	10. පිසුමං S.
		14. විකප්පවසෙත

ජීවනති; සිංහාචාරී සිතාච හුතා; මහාමායාසී දෙවි උපචිජ්ඣකු¹ කුති
 කුලකරං ගමියාපිති රජෙකුද ආරොපිතො² රජා කපිලවතුවන,
 දෙවදහතභරතාමිග්ගො අලබ්ධාරූපෙනා³ දෙවං සුවණ්ණසිරිත්තාය තිසි
 දූපෙයි.⁴ නගරොසිතො තතතා⁵ පරිවාරෙතො ගනිමාලාදීති පුරයමානා
 දෙවං ගගෙතො වායංසු⁶ දෙවදහතභරතා අවිදුරෙ ලුමිතිසාලවනු
 යතානං දිග්ඛං උයානපරිවරණන්තං⁷ විතතං උපපාදෙතො රජෙකුද
 සකුදුදං අදයි, රජා උයානං පරිජනාපෙනා ආරභං සංවිදාසෙපයි,
 දෙවියා උයානං පරිවර්මනතාය නාගදුමලං⁸ අගොසි අට්ඨානං⁹
 මහලසාලමුලෙ සිරිසගතං පකුකුපෙනා¹⁰ සාණ්ඨං පරිඤ්චිංසු, සා
 අනෙතා සාණ්ඨං පරිසිතො සාලසාගං ගතොත ගගෙතො අට්ඨාසි, අට්ඨා
 තාවදෙව ගබ්බවුට්ඨානං අගොසි; දෙවා පඨමං පතිගණනනීති¹¹
 බිණ්ණසව සුඤ්චාසාස ප්‍රමානො පතිගණනනති; නටං සුචිවෙයං ගණති
 නොති එතෙ; තං පන පරිභාසිතො ඉදං වුතතං තද බොධිසත්තමානා
 සුවණ්ණබවිතං වන්තං තිව්‍යාසෙනා මවජ්ඣතිසද්ධං දුකුලපට්ටං¹² යාව
 පාදනතාව පාරුපිතා¹³ අට්ඨාසි, අට්ඨාසා සලලනුතං ගබ්බවුට්ඨානං
 අගොසි, ධම්මකරකතො¹⁴ උදකතිකම්මනසද්ධං; අට් තෙ පකතිමුග්ග
 වෙසෙතෙව උපසංකම්මතො පඨමං සුවණ්ණජාලෙන පටිග්ගතෙසු,
 තෙතං හන්තො මහුසා දුකුලවට්ටකෙන¹⁵ පටිග්ගතෙසු, තෙත
 වුතතං ඉදං පඨමං පතිගණනනීති පට්ඨා මහුසාති, වන්තාසෙති නං
 දෙවසුතනාති වන්තාසෙ මහාරජාතො; පටිග්ගතෙසුචාති අජිනප
 වෙණ්ඨං පතිගණති; මහෙසග්ගොති මහාතෙජො මහායතො
 ලකාණසමපනෙතාති අනෙතා; විසදෙව¹⁶ නිකම්මනීති යථා අකුකු
 සතො ගොතිමග්ගෙ ලග්ගතො ගග්ගපිගගො නිකම්මනති, න එව¹⁷
 නිකම්මති, අලගො හුතො නිකම්මනීති අනෙතා; උදෙවනාති උදකෙන;
 කෙනවි අසුචිනාති යථා අකුකු සතො කම්මජ්ජාතෙති උභිපාද¹⁸
 අබොසිරං ගොතිමග්ගෙ පකතිතො¹⁹ සතපොරිසං²⁰ තරත පපානං
 පතනො²¹ වීය තාලවර්දෙන නිකම්මනීති²² හට්ඨ වීය මහාදුකං
 අනුභවතො නානාඅසුචිමකම්මාව නිකම්මනති, න එව බොධිසත්තො;
 බොධිසත්තං හි කම්මජ්ජාතො උභිපාදා අබොසිරං නානුං න සකෙතානති
 ඉති සො²³ ධම්මාසනතො මහරජානා ධම්මකම්මතො වීය තිසෙත්ථො²⁴
 මහරජානපුරිසො²⁵ වීය ව දො ගතො දො ව පාදෙ²⁶ පසාරෙතො²⁷

1. දෙවි අග්ගතො b, S. උපචිජ්ඣකු 1	14. පුරිසිඤ්ඤාන b පුරිසිඤ්ඤාන S.
2. ආරොපෙති b. ආරොපෙති S.	15. විසුචොව S. 25. වෙ ගතොපාදෙව b.
3. ගබ්ල b, S.	16. එවං න S. වෙගතොව වෙව.
4. ගග්ගා S. ගාගතා b.	17. උභිං පාද b. S. දෙවි S.
5. පාසිංසුගං b. S.	18. පනපිට්ඨො S.
6. උයානං b. විමරණන්තං b, S.	19. පොරිස b. S. 26. පසාරිතො b.
7. දුමිලසං b, S.	20. පපානෙ පපනතො S.
8. අට් භං b.	21. නිකම්මිග්ගො b S.
9. පකුකුපෙනා S. 13. කාරණෙන b.	22. ගග්ගතානති b, ගො S
10. පටිග්ගතෙතනීති b. S.	23. නිසෙත්ථො b. S.
11. දුකුලපට් b, S. 12. පාරුපෙනා b, S.	24. මහරජානා පුරිසො b, S.

සීතසොච මාතුකුච්ඡිසමගවෙන කෙනෙවි අසුචිතා අමනම්මොව තිත්ත මනි; උදකස්ස¹ ඛාණ්ඩි උදකචට්ටියො තාසු සිතා සුවණ්ණකවාහෙ පතභි, උණ්ණා රජකකවාහො² ඉදඤ්ච පඨවිතලෙ කෙනෙවි අසුචිතා අසමම්ඤං තෙසං³ පානියපරිභොජනියං උදකඤ්චව අඤ්ඤාදි අසාධාරණං⁴ කිලිතඋදකඤ්ච දස්සෙත්තං වුත්තා; අඤ්ඤාස්ස පත සුවණ්ණරජකකවෙති අංගරිතඋදකස්ස⁵ වෙච හංගචට්ටකාදිපොකඛර ඤීගතස්ස⁶ ච උදකස්ස පරිචේජ්ජෙ, තත්ථි, ඝමපති ජාසොති මුහුත්ත ජාසො; පාළියං පත මාතුකුච්ඡිතො තිත්තන්ත මත්තො විය දය්යිතො, න⁷ එවං දට්ඨබ්බං,⁸ තිත්තන්තමත්තං හි නං⁹ පඨමං බ්‍රහ්මානො සුවණ්ණජාලෙන පඨිගණ්හිංසු,¹⁰ තෙසං භන්දො වත්තාරෙ මහා රුජානො මහිත්තලසමත්තාය සුඛසමථස්සාය අජනපපවෙණියා, තෙසං භන්දො මනුස්සා දුකුලවුට්ඨපකෙන,¹¹ මනුස්සානං භන්දො මුඤ්චිත්වා¹² පඨවියං පඨිට්ඨිතො¹³ සෙකමහි ජනෙන අකුඨිරමානොති¹⁴ දිබ්බසෙතච්ඡත්තෙ ධාරියමානමහි;¹⁵ එත්ථ ච¹⁶ ජත්තස්ස පරිවාරුති බහ්භාදිති පඤ්ච රුජකකුඛගණ්ඛාතිපි අංගතානෙව පාළියං පත රුජ ගමනෙ රුජා විය ජත්තමෙව වුත්තං; තෙසු ජත්තමෙව පඤ්ඤායති න ජත්තභාහක්ඛා,¹⁷ තථා බහ්භාලවණ්ටකමොරභන්දකවාලමීජ්ජි උණ්ණිසබ්බො¹⁸ යෙව පඤ්ඤායන්ති, න තෙසං භාහක්ඛා, සබ්බාති කීර තාති අදිස්සමානරූපා දෙවතා ගණ්හිංසු, වුත්තමපි වෙතං :-

අනෙකසාබ්ඤ්ච සහස්සමණ්ඩලං
ජත්තං මරු ධාරස්ස අන්තලිකෙව්¹⁹
සුවණ්ණදණ්ඩා විතිපත්තති වාමරු
න දිස්සෙර වාමරජත්තභාහක්ඛාති.

ඝමබ්බා ච දිසාති ඉදං සත්තපදවිතිහාරූපරි සීතස්ස විය සබ්බදිසානු විලොකනං වුත්තං, න ඛො පතෙතං දට්ඨබ්බං; මහාසත්තො හි මනුස්සානං භන්දො මුඤ්චිත්වා¹⁸ පුරන්ධිමං²⁰ දිසං ඛිලොකෙසි අනෙ කාති වක්ඛවාලසහස්සාති එකභිගණ්හි අහෙත්තං; තත්ථ දෙවමනුස්සා ගණ්ඛමාලාදිති පුජ්ජමානා මහාපුරිස ඉධ තුලෙහි සදිසොපි නත්ථ තුත්තො උත්තරිතරෙති අහංසු, එවං වතස්සා දිසා වතස්සා අනුදිසා ච²¹ හෙව්ඨා උපරිති දසපි දිසා අනුචිලොකෙත්වා²² අත්තොසො සදිසං අදිස්සා අයං උත්තර දිසාති සත්තපදවිතිහාරෙ²³ අගමාසි, එවමෙත්ථ අත්තො දට්ඨබ්බො; අංගභිතති උත්තමං; අහෙත්තාති²⁴ ගුණෙති සබ්බ

- | | | |
|----------------------------|--|------------------------------|
| 1. උදක 1. | 9. නං b. S | 17. ජත්තභාහක්ඛා b. [S. |
| 2. රජවසවාහෙ S | 10. පවිග්ගණ්හිංසු b. S | 18. උණ්ණිසමත්තා b. පත්තා |
| 3. තෙසං තෙසං b. | 11. වුමිට්ඨකෙන b. වුමිට්ඨ | 12. ධාරද්‍රමිත්තලිකෙව් b. S. |
| 4. අඤ්ඤාස්ස සාධාරණං | 12. මුච්චිමා S. [සෙත S. 20, පුරන්ධිම b. S. | |
| 5. අංගරිතානඋදකස්ස b. S 13. | 13. පඨිට්ඨිති S. | 21. අනුදිසා b. S |
| 6. පොකඛරණ්ණි සීතස්ස b. | 14. අනුධාරිගමානෙති b | 22. විලොකෙසි විලොකෙසි S. |
| 7 න පත b. | 15. අනුධාරිගමානෙ S. අනුධාර | 23. විභිසාරෙත b. S. |
| 8. දට්ඨබ්බන්ති S. | 16. එත්ථ b. 8. [යමානෙ b. | 24. අහෙත්තා ජෙට්ඨො S. |

පඨමො; ඉතරති භො පදාති එගයෙව වෙවච්ඡාති; අසමිකතිමි ජාති නාපදිතිසුත්තමොති පදාභයෙන ඉමසමි අත්තතාවෙ පත්තබ්බං අරහත්තං ඛ්‍යාතායි; එත්ථ ච සමෙති පාදෙති පඨවියං පඨිඨාතං චතුඉද්ධිපාද පටිලාභස්ස පුබ්බතිමිත්තං, උත්තරතිමුඛතාවො මහාජනං අපෙක්ඛාත්ථරිත්වා අභිනවිත්වා ගමිත්තස්ස පුබ්බතිමිත්තං, සත්ත පදගමිත්තං සත්තබොජ්ඣංගරත්තපටිලාභස්ස පුබ්බතිමිත්තං, දිබ්බසෙ නච්ඡත්තධාරණං විමුත්තතිච්ඡත්තපටිලාභස්ස පුබ්බතිමිත්තං, පඤ්චරජ කකුඛගණකාති පඤ්චති විමුත්තති විමුච්චත්තස්ස පුබ්බතිමිත්තං, දිසානු විලොකනං අණාවරණඤ්ඤපටිලාභස්ස පුබ්බතිමිත්තං, ආසති¹ වාචා හාසනං අපජාතිචත්තිං² ධම්මවක්කපච්චත්තත්තස්ස පුබ්බතිමිත්තං, අසමිකතිමි ජාතීති සිහතාදො අනුපාදිසෙසාය තිබ්බාතඛාතුයා පරි තිබ්බාතස්ස පුබ්බතිමිත්තත්ති වෙදිතබ්බො;³ ඉම වාර පාළියං ආගතා, සමිසුලවතෙර පත අනාගතො,⁴ ආහරිත්වා දිපෙතබ්බො; මහාපුරිසස්ස හි ජාතදිවසෙ දසසහස්සි⁵ ලොකඛාතු කමිටි, දසසහස්සි⁵ ලොකඛාතුමති දෙවතා එකවක්කවළෙ කන්තිපජිංසු, පඨමො දෙවො පජිකඛිංසු,⁶ පච්ඡා මනුස්සා තතතිබ්බො;⁷ හෙරිසො ව තෙතනවි අවො දිතා⁸ සගමෙව චජ්ජංසු, මනුස්සානං අඤ්ඤ⁹ බක්ඛාදිති බක්ඛාබ්භංගිං ජ්ජංසු,¹⁰ සග්ගෙරගා¹¹ අමිලොක බොත්තමමිලා¹² වීග වීගච්ඡිංසු, ජච්චකා රූපාති පය්ඨංසු, ජච්චබ්බිඤ්ඤංසු භද්දංසු භිංසු, පිඨසප්පි ජච්ච සමපත්තා;¹³ අනෙසුං, ජාතිජලානමිටි එළමුහානං¹⁴ සති පතිට්ඨායි,¹⁵ විදෙසපක්කත්තත්තාචා¹⁶සුපට්ඨං පාපුඤ්ඤංසු, ආකාසට්ඨකකුමමට්ඨක¹⁷ රත්තාති සකතෙපජාහසෙත¹⁸ හාසිතාති අනෙසුං, වෙරිනො මෙත්ත වීත්තං පටිලභිංසු, අවිච්චති¹⁹අග්ගි තිබ්බායි, ලොකත්තවතෙර ආලොකනො උදපාදි, තදිසු ජලං තපට්ඨත්ති,²⁰ මහාසමුදෙසු මුඛ සද්ධං²¹ උදකං අහොයි, වානො න වායි,²² ආකාසගත²³ පබ්බතරූක්ඛගතා සකුණා හසතිත්වා පඨවිං ගතා අනෙසුං, වජ්ජ අභිවිජෙරි,²⁴සුරියො න උණෙතා න සිහලො නිමමලො²⁵ උතුසමපනො අහොයි, දෙවතා අත්තනො අත්තනො විමානආතෙර ධත්වා අපොඨන සෙලන වෙළුනෙධපාදිති මහාකිලා²⁶ ත්‍රිශිංසු, වාතුද්ධිපිත²⁷ මහාමෙසො වස්සි; මහාජනං නෙව බ්බද²⁸ න පිපාසා පිළෙයි, ආරකච්චාටාති²⁹ සගමෙව විවරිසිංසු,³⁰ පුපුපුපගඵලපතා රූක්ඛා පුපඵළාති ගණිංසු දසසහස්සි⁵ලොකඛාතු

- | | | |
|-------------------------|----------------------------|------------------------------------|
| 1. අංක 3. | 11. රතා b | 27. මහාසමුදෙසු ගමිමුරගදිස. b |
| 2. අපට්ඨිච්ඡත්තිං b. S. | 12. මිල. h. | 28. මහාචාතානවොසු. S. |
| 3. වෙදිතබ්බං. b. S. | 13. ජච්චකෙපපත්තා b. S. 23 | 29. අසාහ b. S. [මුද්‍රිතදිස. S |
| 4. න ආගතො b. S. | 14. මුහානං b. | 24. අභිජෙරිති b. S. |
| 5. දසසහස්ස, දසසහස්සි b. | 15. පට්ඨායි 1. | 25. සිහලො b. |
| 6. පටිග්ගණිංසු b. S. | 16. විදෙසං පක්කත්තානාචා S. | 26. විදෙසෙ පක්කඤ්ඤ b. |
| 7. මහා b. S. | 17. භුමිට්ඨක b. S. | 28. කිළිහං b. කිළිහං S. |
| 8. අපචාදිතා b. | 18. සකතෙපජා b. S. | 27. වාතුද්ධිපිත S. |
| 9. අද්ද b. | 19. අවිච්චිති b. | 23. මුද්ද b. S. |
| 10. භිජ්ජංසු b. | 20. කපට්ඨත්තාති b. S. | 29. කච්චාටා S. 30. විවරි. සු b. S. |

එකභජමාලා අනෙකාසිති තත්‍රාපියං¹ දසසගග්ගි² ලොකධාතුකවෙට්ඨා³ සබ්බද්දසුත්තසද්ධංපට්ඨාගග්ග පුබ්බනිමිත්තං, දෙවතානං එකවකත වාලෙ සනතිපානො ධම්මවකතපචත්තකතාලෙ එකපභාරෙත සනති පතිනිඃ ධම්මපතිගණනායං⁴ පුබ්බනිමිත්තං, පඨමං දෙවතානං පටිග්ග භණං වතුනං රූපාවචරජ්ඣානානං පටිලාගග්ග පුබ්බනිමිත්තං, පච්ඡා මිත්‍රයානං පටිග්ගභණං වතුනං අරූපජ්ඣානානං⁵ පටිලාගග්ග පුබ්බ නිමිත්තං, තතඤ්ඛද්ධි⁶ විණානං සගං වජ්ජනං අනුපුබ්බවිහාරපට්ඨා ගග්ග පුබ්බනිමිත්තං, වම්මඛද්ධි⁷ හෙරිතං වජ්ජනං මහග්ගි ධම්මහෙරිග්ග අනුසාසනායං⁸ පුබ්බනිමිත්තං, අනු⁹ ඛක්ඛිනාදිතං ඡෙදෙ අගමිමාන සමුච්ඡේදනාය පුබ්බනිමිත්තං, සබ්බරෙගගිගමො සබ්බකිලෙසවිග මග්ග පුබ්බනිමිත්තං, ජවවක්ඛානං රූපදස්සනං දිබ්බවන්හුපට්ඨාගග්ග පුබ්බනිමිත්තං, ජවවබ්බිතං සද්දසවනං දිබ්බසොතධාතූපට්ඨාගග්ග පුබ්බනිමිත්තං, පිඨකපටිතං ජවසම්පද්ධි¹⁰ වතුඉද්ධිපාදගිගමග්ග¹¹ පුබ්බ නිමිත්තං, ජලානං සතිපට්ඨානං¹² වතුසතිපට්ඨානපට්ඨාගග්ග පුබ්බ නිමිත්තං, විදෙසපක්ඛනා¹³ නාමානං සුපට්ඨනං¹⁴ සම්පාපුණ්ණං වතු පටිසම්භිද්ධිගමග්ග පුබ්බනිමිත්තං, රතනානං සකතෙජොභාසො¹⁵ භාසිතතං ගං ලොකග්ග ධම්මොභාසං දීපෙසග්ගි¹⁶ තග්ග පුබ්බ නිමිත්තං, වෙරිතං මෙතත්ථිත්තපට්ඨාගො වතුමුග්ගවිහාරපට්ඨාගග්ග පුබ්බනිමිත්තං, අවිච්ඡිති අග්ගි නිබ්බානං එකාදස අග්ගිනිබ්බානාය පුබ්බනිමිත්තං, ලොකනතරු ලොකො අවිජ්ජකාරං විධිමිත්තං, සද්ධංලොකදස්සනාය පුබ්බනිමිත්තං, මහාසමුද්දග්ග මධුරතා නිබ්බාතරසෙන එකරසභාවග්ග පුබ්බනිමිත්තං, වාතග්ග අවාගනං ආසව්ගිදිව්ඤ්ඤානාය පුබ්බනිමිත්තං, සකුණානං පඨවිගමනං මහාජනග්ග ඔවාදං සුචා පාණෙති සරණගමනාය පුබ්බනිමිත්තං, වන්දග්ග අභිවිජ්ජවනං ඛසුජනකතතාය පුබ්බනිමිත්තං, සුරිගග්ග උණ්ණසිතවිචර්ජන¹⁷ උතුසුඛතා¹⁸ කාසිකවෙතසික සුමිප්පතභිග්ග¹⁹ පුබ්බනිමිත්තං, දෙවතානං විමානආරෙසු අපෙසාඨනාදිති²⁰ කිලිතං බුද්ධිභාවං පච්ඡා උද්ධං උද්ධනග්ග²¹ පුබ්බනිමිත්තං, වාතුද්ධිපිකමහාමෙඝග්ග වස්සනං මහතො ධම්මමෙඝවිග්ග²² පුබ්බ නිමිත්තං, බුද්ධිපිලකග්ග²³ අභාවො කායගතාසති අමතපට්ඨාගග්ග පුබ්බනිමිත්තං, (පිපාසාපිලකග්ග අභාවො විමුත්තිසුඛෙත සුඛිතභාවග්ග පුබ්බනිමිත්තං, ආරකව්‍යාපානං සගමෙව විවරණං අව්භිබ්බිත මග්ගවාර විවරණග්ග පුබ්බනිමිත්තං, රුක්ඛානං පුප්ඵළගග්ග විමුත්තිපුප්ඵළි පුප්ඵලාය ව සාමිඤ්ඤප්ඵලභාරභරිත²⁴ භාවග්ග ව පුබ්බනිමිත්තං²⁵

1. තත්‍රාපි b.

2. දසසගග්ග b. 8.

3. කම්පා b. [භණ්ණ b. 8.]

4. පටිග්ගභණ්ණ b. පටිග්ග.

5. අරූපාවචරජ්ඣානානං b. 8.

6. ඛද්ධි b. 8.

7. අනුසාසනාය b.

8. අද්ද. b.

9. ජවතසම්පද b. 8.

10. පාදපවග්ග b. 1.

11. උපට්ඨානං b. 8.

12. පඨමඤ්ඤ b. 8.

13. සුපට්ඨන b. 8.

14. හෙරිතං b. 8.

15. දීපෙති b. 8. දස්සනග්ග b. 8.

16. විවරණ b. 8. විවරණ b. 8.

17. තාග b.

18. සුමිප්පතභිග්ග b. 8.

19. අපෙසාඨනාදිති b. 8.

20. උද්ධනග්ග b. 8.

21. වස්සනග්ග b. [අද්ද b. 8.]

22. බුද්ධිපිලකග්ග b. 8.

23. භාරිත b. [භ මිත්තං b. 8.]

24. අමතපට්ඨාගග්ග පුබ්බ

දසසහසයා¹ ලොකයානුයා එකධර්මාලතා අරියධර් මාලාමාලිතාය පුබ්බතිමිත්තනාති වෙදිනබ්බං; අයං සමබ්බුලවාණෙ නාම, එතථ පඤ්ඤා² පුච්ඡන්ති; යද මහාපුරිසො පඨවියං පතිට්ඨාගිනි, උත්තරගිව්‍යුමො ගන්තා ආසති³ වාචං භාසි,⁴ තද ඤාං පඨවියා ගතො උදුහු ආකා ඝෙක,⁵ දිස්සමානො ගතො උදුහු අදිස්සමානො, අවෙලනො ගතො උදුහු අලඛිතපට්ඨයතො, දහරෙ හුනිං ගතො උදුහු මහලලනො, පට්ඨාපි ඤාං තාදිසොව අභොසි උදුහු පත බාලදරනොති; අයං පත පඤ්ඤා ගෙට්ඨා⁶ ලොහපාසාදෙ සංඝසන්නිපාතො තිපෙට්ඨා⁷ ගයනෙරෙත විස්සජ්ජනොව,⁸ ථෙරො ක්කිරෙත නියතපුබ්බ⁹ කතනම්ම ඉස්සරතිමොනවාදවසෙක තං බුහුං¹⁰ වනිං අවසානෙ එවං ව්‍යාකාසි,¹¹ මහාපුරිසො පඨවියං ගතො මහාජනස්ස පත ආකාඝෙක¹² ගච්ඡන්තො විය අභොසි, දිස්සමානො ගතො මහාජනස්ස පත අදිස්සමානො විය අභොසි, අවෙලනො ගතො මහාජනස්ස පත අලඛිතපට්ඨයතො විය¹³ උපට්ඨාසි, දහරෙව ගතො මහාජනස්ස පත ඝොලසවස්සදදු සිකො විය අභොසි, පට්ඨා පත බාලදරනොව අභොසි ත තාදිසොති, එවං වුතො පරිසා වස්ස බුද්ධොති විය හුනිං ගො ථෙරෙත පඤ්ඤා කපිතොති අත්තමනා අභොසි, ලොකානුරිකවාණෙ¹⁴ වුත්තතයො එව; චිදිකාති පාකවා හුනිං; යථා හි සාවකා නභානමුඛොවතබාද නපිවතාදිකාලෙ¹⁵ අනොකාසගතො අනිතෙ¹⁶ සංඛාරෙ තිපාදෙසෙ සමමසිතුං න සංඝොකානති, ඔකාසපතො ඔකාසපතොමෙව¹⁷ සමම සන්ති, න එවං බුද්ධා; බුද්ධා හි සත්තදිව්‍යබ්බන්තරෙ වචන්ති¹⁸ සංඛාරෙ ආදිතො පට්ඨාය සමමසිනිං තිලකබ්ණං ආරොපෙති; විස්සජ්ජන්ති, තෙසං අපිපස්සිතබ්බෙමො නාම නත්ති, තස්මා විදිතාති ආහ; සෙසං සබ්බත් උත්තානමෙවාති.

අවජ්ඣබ්බාදා සුත්තං නාමයං.

2. 4. 4.

එවමෙම සුත්තාති බන්තුලසුත්තං;¹⁹ තත්ථ බඬකුලොති යථා වාචස්සි ආනති-සාති ආදිමති වත්තබ්බෙ බාචස්සි බන්තිංසාති²⁰ ආදිතිවුච්ඡන්ති එවමෙව²¹ ආකුලොති ද්විකුලොති වා²² වත්තබ්බෙ බන්තුලොති වුතො;²³ තස්ස හි ථෙරස්ස ජො කුලොති අභෙසුං, සො කිර දෙවලො කතො²⁴ වටිනිං නොසමිනගරෙ²⁵ තාම සෙට්ඨිකුලෙ²⁶ තිබ්බතො, තමෙතං පඤ්ඤමෙ දිවසෙ සිසං තභාපෙතිං ගභිභාතිලං අකංඝු, ධාතියා²⁷ දුරකං උදනො තිබ්බජ්ජනමුච්ඡන්තිවසෙක කිලාපෙතියා²⁸

- | | | |
|---------------------------------|------------------------|-------------------------|
| 1. ගහස්ස S. සසි b | 11. බන්තාසි b, S. | 21. එවමෙත. 1. |
| 2. පඤ්ඤා b. | 12. ආකාඝෙ S. | 22. එවමෙව චිකුලොති b. |
| 3. අහසි b, අසසි S. | 13. පට්ඨයනොව b, S. | චිකුලොති 1. චිකුලොති b. |
| 4. භාසති b, S. | 14. ලොකානුරිකවාණෙ b. | ලොති චිකුලොති S. |
| 5. අකාඝෙ S. | 15. කාලොත 1. | 23. වුත්තං b, S. |
| 6. පඤ්ඤා b. | 16. අනිත b, S. | 24. දෙවලොකා b, S. |
| 7. කිට්ඨාස b, වුලො S | 17. නති, ඔකාසපතොමෙව S | 25. නොසමිති S. |
| 8. චිත b. චිතජ්ජනො S | 18. පමනිත S. වත්තිත 1. | 26. මහාගෙච්ඡිලෙ b, S. |
| 19. කිසි b නිසත්තවාදි පුබ්බෙ S. | 19. බ් කුල b. | 27. ධාති S. |
| 0. තත්ති b, කං.බ්.සු. S | 20. බන්තිංසාති b. | 28. කිලාපෙතියා b. |

එකො අවුත් දුරකං දිඨ්වා හතොනො මෙ අයතති මඤ්ඤමිත්තො චුඛං විචිරිතො උපගතො, ධාතී¹ දුරකං ඡණ්ඩිතො පලාතා, මවුත්තං නං ගිලි, පුඤ්ඤවා සපෙතො පුක්ඛං න පාපුඤ්ඤි, සග්ගහඛං පටිසිඤ්ඤා තිපකොතො විය අගොසි, මවුත්තං දුරකස්ස තෙරෙන තතතපාලං, ගිලිතො ඛග්ගමානො විය වෙගෙන තිංසගොජනමග්ගං ගතවා බාරුණ්ඩිනගරවාසිනො මවුත්තකිංසු රාලං පාරිසි, මහාමවුත්තං නාම රාලෙ ඛකා මාරියමානා² මරනති, අයං පන දුරකස්ස තෙරෙන රාලතො තිගට්ඨමනොව³ මනො, මවුත්තකිංසු මහනං මහනං මවුත්තං ලභිතො පාලෙතො විකකිණ්ණති, තං පන දුරකස්ස ආනුභාවෙන අපාලෙතො සකලමෙව කාමෙන ගරිතො සග්ගෙතො දෙමාති⁴ වදනො තග්ගෙර විචිරිංසු, ඡකාචි න ගණ්ණාති,⁵ තස්මිං පන තග්ගෙර අපුත්තකං අසිතිකොට්ඨිතං සෙට්ඨිකුලං අති, තස්ස ආරමුලං පච්ඡා කිං ගගෙතො දෙමාති වුත්තො කතාපණ්ණති ආහංසු, තෙති කතාපණ්ණං දතො ගතිනො, සෙට්ඨිගරියං අඤ්ඤාසු දිවසෙසු මවුත්තං න කෙලායති, තං දිවසං පන මවුත්තං උලකෙ උපෙතො සග්ගෙව පාලෙසි; මවුත්තං නාම කුච්ඡිතො පාලෙතති, සා පන පිට්ඨිකො පාලෙතති මවුත්තච්ඡිතං සුචණ්ණවණ්ණං දුරකං දිඨ්වා මවුත්තච්ඡිතං මෙ පුත්තො ලද්ධොති නදිතො⁷ දුරකං ආදාය සාමකස්ස සනතිකං අගමාසි; සෙට්ඨි තාවදෙව ගෙරිං වරුපෙතො දුරකං ආදාය රඤ්ඤාසු සනතිකං ගතවා මවුත්තච්ඡිතමෙව දෙව දුරකො ලද්ධො කිං කණ්ණිති ආහං⁸ පුඤ්ඤවා එස ගො මවුත්තච්ඡිතං අරොගො වසි, පොසෙති නනති; අසොසාසි බො ඉතරං කුලං බාරුණ්ඩිතං නිර එකං සෙට්ඨිකුලං මවුත්තච්ඡිතං දුරකං ලභිති,⁹ තෙ තත් අගමංසු; අපස්ස මාතා දුරකං අලභිතරිතො නිද්දායමානං දිඨ්වා මනාපො වතායං දුරකොති ගගෙතො පකාති¹⁰ ආවිහති, ඉතරං මග්ගං පුත්තොති ආහං, කතං¹¹ තෙ ලද්ධොති මවුත්තච්ඡිතොති, තො තුග්ගං පුත්තො මග්ගං පුත්තොති, කතං තෙ ලද්ධොති මය දසමාසෙ කුච්ඡිතො ධාරිතො, අප්ඨං නදිතො නිද්දායමානං¹² මවුත්තං, ගිලිති,¹³ තුග්ගං පුත්තො අඤ්ඤාසු මවුත්තං ගිලිතො ගච්ඡති අයං පන මයං මවුත්තච්ඡිතං ලද්ධොති උගොපි රුජකුලං අගමංසු, රුජා ආහං¹⁴ අයං දසමාසෙ කුච්ඡිතො ධාරිතොති අමාතා කාතුං න සකකා, මවුත්තං ගණ්ණනාසි විකකයකතාදිති¹⁵ බිහි කතො ගණ්ණනා නාම නතරිති මවුත්තච්ඡිතං ලභිතො අගමෙ අමාතා කාතුං න සකකා, දුරකො උභින්නමපි කුලානං දායාදෙ හොති¹⁶ උගොපි තං ජග්ගපාති, උගොපි ජග්ගංසු, විඤ්ඤාතං පතතස්ස ද්විසුපි තග්ගෙරු පාසාදෙ කාමෙතො

1. ධාතියො b

2. කතකපලං b, කතකපලං S,

3. රාලබ්බකපරිච්ඡේදානා b, හරියමානා S.

4. නිග්ගමිත්තො b, නිග්ග S,

5. දෙමාති b, S,

6. තග්ගෙතො b S.

7. නාදං නදිතො b. S.

8. ආහංසු 1.

9. ලභෙති b.

10. ගතවා b පටිපත්ති. S.

11. ආදිමා b.

12. නිද්දායමාන b

13. ගිලිති b.

14. රුජා b.

15. විකකයකිණ්ණං.

16. දකි b.

[ම. 2. 4. 4. 4. S.]

16. ගොතු b.

තාපකානි පච්චපට්ඨාපෙසුං, එකෙකඟමිං¹ නගරෙ වතතායෙ² වතතායෙ මාසෙ වසති, එකමිං නගරෙ වතතායෙ මාසෙ (වුත්ඨා³ සඛ්ඛාටතාවාය මණ්ඩපං කායෙතා තත්ථ තං ගඬ්ඨං තාපකානි⁴ ආරෙ පෙනති සො සමපතතිං අනුභවමානො ඉතරං නගරං ගච්ඡති, තත්තගරවාසිනො⁵ තාපකානි උපබ්බමග්ගං අගමිසු⁶ තෙ පච්චුග්ගනතො තං පරිචාලෙතො අත්තනො පාසාදං නගනති, ඉතරානි තාපකානි නිවතතිනො අත්තනො නගරමෙව ගච්ඡති, තත්ථ වතතායෙ මාසෙ⁷) වසිතො තෙතෙව නියමෙත පුත ඉතරං නගරං ගච්ඡති, එවමග්ග සමපතතිං අනුභවතත්ඨා අසිතිවග්ගානි පරිපුණ්ණාති, අථ ඛො⁸ හඟවා වාරිකං වරමානො බාරුණ්ඩං පතෙතා,⁹ සො හඟවතො සතතිනෙ ධම්මං සුත්ථා පටිලඬ්ඨසද්ධා පබ්බජිතො, පබ්බජිතො සත්තාහමෙව පුද්දජ්ජනො¹⁰ අසොසි, අට්ඨම පන සො¹¹ සහ පටිසම්භිදාති අර හත්තං පාපුණ්ණිති¹² එවමග්ග දො කුලානි අපෙසුං¹³ තත්ථා බකකුලොති සබ්බං අගමාසිති, සුඬ්ණ්ණිතිසකාසොති පුබ්බිකා භික්ඛාලෙ සහායො; අගමපි දිසාසුකොව ථෙරං පබ්බජිතං පසයිතුං ගච්ඡන්තො අසිතිමෙ වසෙස ගතො; මෙමුනො බමෙමාති බාලො තග්ගහමණො බාලපුත්රං පුත්රති ත සාසතාවචරං,¹⁴ ඉදාති ථෙරෙන දින්නාගෙසීතො ඉමෙති පන නොති පුත්රී: සංසාසෙමාති ආදීති පදාති සබ්බවාලෙසු බමම සමාහකතෙරෙති නියමෙතො ංපිතාති; තත්ථ සකුඤ්ඤ උපසන්න මතොව චිතතොකා කාමපථගෙදකොති ථෙරෙ පතාහ කග්ගා චිසුං කෙරෙ උග්ගලෙපතං කාමපථගෙදකමෙවාති; භෂ්පතිච්චරනති වග්ගා වාසිකච්චරං; ඝෂ්පන්තාති පිපථලිකෙන¹⁵ සුචිසාති සුචිං¹⁶ ගහෙතො සිබ්බිතොවං ත සරමිති අපෙතො, කසිනෙ¹⁷ චිච්චරනති කසිනච්චරං, කසිනච්චරමපි හි වග්ගාවාසිකගතිකමෙව තග්ගා තත්ථ සිබ්බිතා¹⁸ තාහි ජාතාමිති ආහ, එත්තකං පනග්ගකාලං ගතංතිච්චරං අසාදිගන්තොස ජිඤ්ඤසිබ්බිතාදීති අකරෙත්තොස කුතො චිච්චරං උපාජ්ජති¹⁹ ද්විති තගරෙති, ථෙරෙ හි²⁰ මහාගසසි තග්ග පුත්තධිතෙර නතතු පතනතුකා²¹ සුබ්බුසාටකෙහි චිච්චති කායෙතො රජාපෙතො සමුග්ගෙහ පකිපිතො පතිනනති, ථෙරග්ග තභානකාලෙ තභානකොට්ඨකෙ ඝපෙනති, ථෙරෙ තානි නිවාසෙති වෙව පාරුපති²² ව පුරුණ චිච්චති සමපතනං²³ පබ්බජිතානං දිගනති,²⁴ ථෙරෙ තානි නිවාසෙතො පාරු පිතො²⁵ නවකමමං ත කෙරෙති කිඤ්චි ආසුභතකමමං තත්ථ, එලසමා පතතිං අපොතො²⁶ තිසිදති, වතුසු මාසෙසු පතෙතසු ලොමාති²⁷

1. එකමිං b.	9. ගමපතො S.	17. කපිනෙ b.	26. අපෙසු
2. නගරෙ b.	10. සරංණං b.	18. සිබ්බිතා b - පෙ-1. S.	
3. වුත්ඨා b.	11. පන අනුලොම ඵලං b.	19. උපපජ්ජති b [අංපපතො b]	
4. තාපකෙහි S	12. පාපුණ්ණි S.	20. ථෙරෙ b. S. 27. ලොමා b, S.	
5. මාසි b.	13. කුලානි b.	21. තත්තපතත්තො b. S.	
6. අගමිසු b.	14. සාසතච්චිතං b S.	22. පාරුපෙති b.	
7. නගරෙ මතොයෙ	15. පිපථලකෙන b.	23. ගමිති b.	24. දෙති b.
8. අථ b. S. [මාසෙ 1.	16. සුචිසාති සුචිං b'	25. ම පාරුපෙතො b.	

කිලිට්ඨාති හොනති, අථස්ස පුන තෙනෙව තිගාමෙන පඨිනිඨා දෙනති, අභිමාසෙ අභිමාසෙ¹ පරිවතෙතතිති² වදනතිගෙව, අනවජ රියඤ්ඤාතං ථෙරස්ස මහාපුඤ්ඤස්ස මහාභිඤ්ඤස්ස³ සතසහස්සකපො පුරිතපාරමිස්ස, අසොකධම්මරඤ්ඤෙ⁴ කුලපභො⁵ තිශ්‍රොධපේරෙ දිවසස්ස තිකඛතතුං විවරං පරිවතෙතයි,⁶ නස්ස හි තිවිවරං හපිකඛනෙති ධපෙඨා පඤ්චි⁷ ගතිවිමණ්හතෙති⁸ පඤ්චති ව⁹ මාලාසමුග්ග සතෙති¹⁰ සද්ධිං පාතොව ආගරිසිත්තථා දිවා වෙව සායඤ්ඤා, රුජා කිර දිවසස්ස තිකඛතතුං සාවකෙ පරිවතෙතනනා ථෙරස්ස විවරං නිතනති පුච්ඡිඨා ආම නිතනති සුඨාව පරිවතෙතති, ථෙරෙපි න හණ්ණිකං බන්ධිඨා ධපෙසි, සමපතනසමුග්ගවාරිතං අදසි, තදු කිර ජමුද්දිපෙ හිකුසුඛසස්ස ගෙභුගෙසන තිශ්‍රොධස්සෙව සතනකං විවර මහොසි, අහො වත මං කොච නිමතෙතග්ගාති කිං පත විතස්ස අනුපාදනං භාරියං උප්පන්නස්ස පහානනති විතතං තාම ලුඤ්ඤ¹¹ පරි විතතං තස්මා අනුපාදනං භාරියං උප්පන්නං පහානමි¹² භාරියමෙව; අනන්තරසරෙති මහාසකුලදුගිසුතෙත ඉන්ද්‍රබිලතොපට්ඨාය අනන්තරසරං තාම ඉධ තිලොයදක¹³ පතනට්ඨානතො පට්ඨාය¹⁴ අධිපොතං; කුතො පතස්ස හිකඛා උප්පජ්ජන්තාති ථෙරෙ විසු නගරෙසු අභිඤ්ඤානො ගෙහදාරං ගතස්සෙව¹⁵ පතතං ගතෙඨා තානාරසභොජනස්ස පුරෙඨා දෙනති, සො ලභ්ඨානතො තිවතනති, ගතනකිව්වකර ණට්ඨානං පතස්ස තිබ්බමෙව අසොසි; අනුමාසද්ධනසොති ථෙරන න කිර රුපෙ තිමිතතං ගතෙඨා මාතුගාමො න භිලොකිතපුබ්බා; මාතු ගාමස්ස බමමනති මාතුගාමස්ස ජපඤ්ඤාවාමාති ධම්මං දෙසිතුං වට්ටති පඤ්ඤං පුට්ඨන ගාථාසහස්සමිති වන්තු¹⁶ වට්ටතිගෙව ථෙරෙ පත කප්පිගෙවෙතං¹⁷ න අකාසි, ගෙභුගෙසන හි කුලපගථෙරනමෙතං තං¹⁸ කමමං හොති හිකුසුඤ්ඤාසස්සනති හිකුසුති උපස්සගං තං පත ගිලානපුච්ඡකත ගන්තුං වට්ටති ථෙරෙ පත කප්පිගමෙව න අකාසි ථසෙව¹⁹ නගො සබ්බත්ථ; චුණ්ණණාති කොසමචුණ්ණාදිනා; ඤානපටිකමෙමති සරිරසමාගතකමෙව; ව්‍යාපජ්ජිතාති²⁰ පගොජ සිතා; ගද්දහනමහතනති²¹ ගාවිත්තෙන ගතෙඨා ඵකබිරිනිඤ්ඤ²² දුභනකාලමතමිති; නෙත පත කාරණෙන ථෙරෙ තිරුබාධො අහොසි, පදමුත්තරෙ කිර ගගවති සතසහස්සතිකුපරිවාරෙ වාරිතං වරමානෙ හිමවති විසරුකඛා පුප්ඵංසු, හිකුසුඤ්ඤාසස්සයාපි²³ තිණ පුප්ඵික²⁴ රෙගො උප්පජ්ජති, ථෙරෙ තස්මිං සමගෙ ඉද්ධිමා තාපසො

1. අභි b. S.

2. පරිවතං S. පරිවතන

3. මහාභිරියස්ස b. [ති b.]

4. රඤ්ඤ b. S.

5. කුලපභො b. S.

6. පරිවතෙති b.

7. ච b.

8. ගතිසමුග්ගසතෙති b.

9. හි S.

10. ගතිසමුග්ගසතෙති S

11. ලුඤ්ඤ b. S.

12. උප්පන්නස්ස b. උප්පන්න පහානමි S.

13. නිපපාදක b.

14. පතනට්ඨානං b.

15. ආගතසහස්සමස්ස b. S

16. මහකුමි S.

17. කප්පිගමෙව b. කප්පිගං අධිපටිගමෙව S.

18. තමෙතං b. S.

19. ජන b. S.

20. විවාරිතාති b. S.

21. මතෙති 1.

22. ඵං කිරිඤ්ඤං b. S.

23. ගතස්සානමි b. S.

24. පුප්ඵික b.

හොති, සො ආකාසෙන ගව්ඡනොති කුක්කුසබ්බං දිස්වා මිතරිනො රෙගං පුච්ඡන්තා හිමවන්තො; ඕසධං ආහරිනො අදුසි, උපසිංසත්තමනෙත නෙව රෙගො වුපසම්, කස්ස පසමවාසවුද්ධාකාලෙපි පඨම වසථවසෙ වපාං ඔපෙච්ඡා හිකුක්කුසබ්බස්ස පරිභොගං අග්ගිසාලකෙටුව වට්ඨකුටිං ව කාරෙඤ්ඤා හිකුක්කුසබ්බස්ස භෙසජරං වට්ඨං¹ තිබ්බි² ඉමිනා කමෙමන නිරුඛංඛො අහොසි, උක්කඤ්ඤෙසජරිකො පනෙස උක්කඨංඨාරකෙටුකො ව තස්මා කාහිරානාමි අසමස්සානිකං අසමස්සානානි³ ආදිමාහ, සරණොති සතිලෙසො; අසුඤ්ඤ උද්ඛාදිති අනුපසම්පන්නස්ස අසුඤ්ඤ⁴ ව්‍යාකාතුං න වට්ඨති ථෙරෙ කස්මා ව්‍යාකාසි න ථෙරෙ අහං අරහාති⁵ ආහ අසුඤ්ඤ උද්ඛාදිති පතාහ; අපිච ථෙරෙ අරහති පාකටො තස්මා එවමාහ; ඡග්ගප්පඤ්ඤා ථෙරෙ සගං නෙව පබ්බාසෙති න උපසම්පා දෙති අසුඤ්ඤති පන හිකුක්කුසබ්බං කාරපෙසි, අපාසුණං ආදුශොති කුඤ්ඤිකං ගතෙතා;⁶ නිසිද්ධානො පටිතිබ්බාසීති අහං ධරමානොපි න අසුඤ්ඤස්ස හිකුක්කුසබ්බං භාරෙ අහොසි පටිතිබ්බාසීති මෙ සරිරං හිකුක්කුසබ්බස්ස පලිබ්බොධො මා අහොසිති තෙජොධාතුං සමාපජ්ඡන්තා පරිතිබ්බාසි, සරිරකො ජාලා උට්ඨති⁷ ඡම්මංසලොභිතං සප්පි විග්ගායමානං පරික්කයං ගතං සුමනකුලසද්ධං ධාතුගොවං⁸ අවසිසයංසු⁹ සෙසං සබ්බන්තං පාකටමෙව, ඉදං පන සුත්තං දුතිය සබ්බතො සබ්බති තන්ති.¹⁰

බ්‍රහ්මලස්ස නාම චතුස්මං.

2. 4. 5.

එවමෙම සුත්තානි දන්තභූමිසුත්තං; තත් අරසුඤ්ඤාමිත්‍යාසන්නා¹¹ තස්සෙව වෙච්චිතස්ස එකස්මිං විවිත්තට්ඨානෙ පබ්බාතකමිත්තානං හිකුක්කුසබ්බං අන්ධං කතසෙතාසනෙ; ග්ඤ්ඤාමාණොති ඩිව්ඛිජරස්ස පුතො; ඔරසකො;¹² පුත්තසොති ලහෙය්‍ය; එකග්ගන්තානි එවං පටිපනො සමාපතතිං නාම ලහති කුතං නාම ලහති¹³ ඉදං මයා සුත්තානි වදති; නිලමපොති කායකිලමපො; විහෙසාතිපි සෙවච කිලමපො වුතො; සථා සෙසා නිවෙදිසොසීති අත්තනො අත්තනකොට්ඨාසෙයෙව නිවෙදිසොසීති දෙසෙතිති විතෙතකත්තං නාම එවං ලහති සමා පතති එවං නිබ්බතෙතතිති, අපානා¹⁴ උපචාරං පාපෙච්ඡා එකං¹⁵ කඤ්ඤපරික්කමං කපෙසි; පසම්පෙට්ඨොති පකාසෙත්වා; නෙකමෙමන ඤාතිබ්බාසීති කාමකො නිස්සවගුණෙන සුඤ්ඤානෙ අභිපායො නෙත්වා¹⁶ වුත්තං; සෙසානි තස්සෙව වෙච්චිතානි; ක්කාමෙ පටි භුඤ්ජනොති දුට්ඨෙධි කාමෙ භුඤ්ජමානො; ගජ්ජදම්මා වා අස්සදම්මා වා

- | | | |
|------------------------------|--------------------------|--------------------|
| 1. භෙසජරිකං b. S. | 6. අගං b. | 11. අරසුඤ්ඤ S. |
| 2. නිබ්බං b. නිබ්බං S. | 7. උට්ඨහති b. | 12. පාරසකො 1. |
| 3. අපසෙසනිකං b. අපසං | 8. ධාතුගොම S. | 13. අපපානං b. |
| 4. අසුඤ්ඤ b. S. [ඤාති b. S.] | 9. අවසෙසංසු b. අවසංසු S. | 14. එක b. එවං S. |
| 5. අපානානි b. | 10. සබ්බතිතන්ති S. | 15. අභිපායෙන ක. S. |

සොදම්මා වාඨි එත්ථ අදන්තභජිදම්මාදයො¹ විග විතෙතකකා¹ රතිතා; පුග්ගලා දව්ඨබ්බා, දන්තභජිදම්මාදයො² විග විතෙතකකා¹ සමපාතා යථා අදන්තභජිදම්මාදයො කුටාකාරං අකමා; ධුරං³ අර්ඝ්ඤාති දන්තභජනං වා ගන්තුං දන්තභජි වා පත්තබ්බං⁴ භූමිං පාපුණ්ණං න සකෙකානති එවමෙව විතෙතකකා¹ රතිතා සමපාතා විතෙතකකෙති නිබ්බන්ධිතභූතං වා නිබ්බන්ධිතභූතං පත්තබ්බං⁵ භූමිං වා පාපුණ්ණං⁶ න සකෙකානති; කඨච්චලබ්බකෙතොති හත්තන හත්තං ගහෙයා; දසෙයා සානති⁷ පසිඤ්ඤාසුත්තං; ආවමොති⁸ ආවරතො;⁹ නිවුමොති¹⁰ නිවාරිතො; ඔවුමොති;¹¹ ඔතඤ්ඤා;¹² නාගවතිකතති හත්තිපදෙපමෙ නාගවතවරකො පුරිසො නාගවතිකොති වුත්තො ඉධ හත්තිසිත්තාය කුසලො හත්ති ගහෙයං සමත්තො; අතිසසිඤ්ඤාති දිසා; එතසෙ ඔබ්බාති¹³ එතසමිං පවතෙත්ත¹⁴ ගෙවා; සරසබ්බකප්පානනති වචනසං කප්පානං;¹⁵ මනුස්සකප්පානසු සිලෙසු සමාදපනාසාති එත්ථ යථා¹⁶ නාගො ඉත්ති පුරිසෙති කුමාරකකුමාරිකාති¹⁷ සොණ්ඩාදිසු ගහෙයා උපකිලිය¹⁸ මාතො විකාරං න කරොති සුඛායති තදනෙත්ත¹⁹ මනුස්ස කතතාති සිලාති සමාදිණ්ණොති නාම හොනති; පෙමච්ඡිකාති තාත රුජා තෙ පසන්තො මඛලභජිව්ඤ්ඤා²⁰ ධර්මසායති රුජාරකාති හොරතාදිති ලභිසායති එවරුපි නාගෙති පියාසිතබ්බතථා;²¹ සුඤ්ඤ නීති තං පෙමනීයකථං සොතුකාමො හොති; නිණ්ණාසොද්ධිනති තිණ්ණාසමෙව²² උදකඤ්ඤා; තිණ්ණාසනති සාසිතබ්බං තිණ්ණං බාදි තබ්බනති අත්තො; පණ්ණොති²³ දෙණ්ඩිමො²⁴ සබ්බවංකදෙස නිහිත නිහිතකිසිකොවොති නිහිත සබ්බවංකදෙසො වෙව අපතීතකසාභොව; අබ්බකෙතව සබ්බං²⁵ භවජ්ඣිති අබ්බකමො හොති; අභ්බසිතසිලා නනති පඤ්ඤාමභූත නිසිතසිලානං; ඤ්ඤාසාති අට්ඨබ්බිකමග්ගසා; අදන්තමරණං²⁶ මහලලෙකා රඤ්ඤා නාමො²⁷ කාලකතොති²⁸ රඤ්ඤා මහලලෙකා නාමො අදන්තමරණං මතො කාලකතොති අදන්තමරණං²⁹ කාලකීරියං³⁰ කරියති³¹ අගමත්ථ අත්තො; එසතගො සබ්බත්ථ සෙසං³² උත්තාතමෙවොති.

දන්තභූමිසුත්තං පඤ්ඤාමං.

- | | | |
|----------------------------|--------------------------------|--------------------------|
| 1. විතෙතකකා S | 12. ඔතඤ්ඤා b. | 23. පණ්ණොති S. |
| 2. දන්තභජිදාදයො b | 13. එත්ථ S. ගෙවායාති b. | 24. දිණ්ණිමො b. |
| 3. රුජං b. | 14. පවත්ත b, S | 25. සබ්බං b S. |
| 4. පත්තබ්බ b. | 15. බාධිතපත්තප්පානං b. බාධිත S | 32. ගහෙ. |
| 5. පත්ත S. | 16. වුත්තා යථා S. | 26. අදන්තං b [සබ්බත්ථ S. |
| 6. නිබ්බාත්තභූතං පාපුණ්ණං | 17. කුමාරකුමා කාති b, S. | 27. න. නො මෙතො S. |
| 7. දිවෙදාසනති b S [වො b | 18. උපකිලිය b S. | 28. කාලං කතොති b |
| 8. ආවුමොති b. S. | 19. හරාතෙත S. | 29. කාල කතොතොති |
| 9. ආවාරිතො S. | 20. ධාතෙව S | 30. නාම b, S. [අදන්තමරණ |
| 10. නිවුමොති 1. | 21. තබ්බාකථා b. | 31. කර්ම S, කර්මනීති b |
| 11. ඔවුමොති b, S. ඔවුමො 1. | 22. නිණ්ණසබ්බාතං භාසපඤ්ඤා b. | [කාලං |

එවමෙම සුභනති භූමිජය්‍යතං; තථ භූමිජොති අයං පෙරෙ
ජයසෙතරජකුමාරස්ස මාතුලො; ආසංඝො අනාසංඝොති කාලෙන
ආසං කාලෙන අනාසං; සංඝෙන ථාට්ටිපාඤ්ඤාති පකාතිපටිත්තා;
තික්කා පටිත්තා ව¹ අත්තොති නිට්ඨිතභ්‍යාතොපි² හත්තෙන පරිච්චි;
සෙසං සබ්බජ්‍ය උත්තානමෙවාති.

භූමිජය්‍යතං ජට්ඨං.

2. 4. 7.

එවමෙම සුභනති අනුරාධපුරානං; තථ එවමානංසුති තස්ස
උපාසකස්ස අපාසකකාලො අගොසි තද උපසඬකමිත්වා එවමානංසු;
අපණ්ණකනති අවිරුධිතං; එකට්ඨාති³ අපමාණාති වා මහගතාති
වා; කාතමෙව විතොකගතායෙව; එවං චූළවතීති ඉමං⁴ සකාය
එවමානං සාවතා එකං රුකඛමුලං⁵ මහගතනාති එරිත්වා අඛමුළුච්චා
මිහරතිති එතරුකඛමුලං⁶ පමාණධානං⁷ කසිණනිමිතෙන තථරිත්වා
තස්මිං කසිණනිමිතෙ මහගතකානං එරිත්වා අඛමුළුච්චා විහරති;
මහගතනති පතස්ස ආහොගො තජ්ඣි කෙවලං මහගතකානං තප්පවතී
වසෙතො⁸ චූළතං, එසතයො සබ්බජ්‍ය; ඉමිත්වා ඔවා එතං ගහපති
සජ්ජාසෙත්වාති ඉමිත්වා කාරණෙන; එත්ති අපමාණාති චූළතානං
මුග්ගවිහාරානං නිමිත්තං න වඩ්ඪති⁹ උග්ගාටනං න ජායති තාති ව¹⁰
කානාති අභිඤ්ඤානං වා නිරෝධස්ස වා පාදකාති න හොනති විපස්ස
නාපාදකාති පත වට්ටපාදකාති¹¹ හවොක්කමනාති ව හොනති,
මහගතාති චූළතානං පත කසිණජ්ඣානානං නිමිත්තං වඩ්ඪති
උග්ගාටනං ජායති සමතික්කමො හොති¹² අභිඤ්ඤාපාදකාති නිරෝධ
පාදකාති ව¹³ වට්ටපාදකාති හවොක්කමකාති ව හොනති, එවමමෙ¹⁴
ඛමිත්වා නානට්ඨා¹⁵ අපමාණා මහගතනාති එවං තානා වසඤ්ජනා,¹⁶
ඉදුති මහගත¹⁷ සමාපතතිත්වා නිගරිත්වා හමුපපතතිකාරණං
දසෙත්තො; වකසෙත්වා ඔවා ඉමාති ආදිමානං සජ්ජානාහාති එරිත්වා
ජානත්තස්ස අගමාහොගො අජ්ඣ පරිත්තාහෙසු පත දෙවෙසු තිබ්බතති
කාරණං කානං හාවෙත්තො එවං චූළතො; එසතයො සබ්බජ්‍ය;
පරිත්තාහා සියා සඬකිලිධානා හොනති සියා පරිසුඤානා, අපමාණා
හාපි¹⁸ සියා සඬකිලිධානා හොනති සියා පරිසුඤානා, කපං සුප්ප
මත්තො වා සරුවමත්තො වා කසිණෙ¹⁹ පරිකමමං කත්වා²⁰ සමාපතති
තිබ්බත්තො පඤ්චානාකාරෙති ආවිණ්ණවසිහාවො පට්ටතිකධමොනං

1. පකාතිපටිත්තාය සික්කාය ටි.

2. නිට්ඨිතභ්‍යාතොපි b

3. එකපාති b ටි.

4. ඉදං b. ටි.

5. එ රුකඛමුල 1.

6. එකං b එතරුකඛමුලං ටි.

7. පමාණධාන 1. [මුල 1.

8. වසෙන පසෙතං b

9. එවට්ට ටි.

10. තාති b

11. ටි. ටි.

12. නික්කමොත්තං b

13. කාති b. ටි.

14. එවමෙම b.

15. නානපාති b. නානත්තා

16. බසඤ්ජනාමි b. [S.

17. මහගතා ටි.

18. අපමාණාහා b. ටි.

19. කසිණ b.

20. කත්වා පරිත්තාහෙසු.

සුට්ඨ අපරිඤ්ඤාධිතතතා දුබ්බලමෙව සමාපතති. වළඤ්ඤානා¹ අප
 ගුණජකානෙ² ඕනො කාලං කන්ධා පරිත්තාහෙසු නිබ්බතති,
 වණ්ණොපිසං³ පරිත්තො වෙව හොති සබ්බලිට්ඨො ව, පඤ්චිති පනාකා
 රෙති ආවිණ්ණ⁴ වසිභාවො පට්ඨනිකබ්බමානං. සුට්ඨ පරිඤ්ඤාධිතතතා
 සුචිසුද්ධං සමාපතති. වළඤ්ඤානා පගුණජකානෙ ඕනො කාලං කන්ධා
 පරිත්තාහෙසු නිබ්බතති, වණ්ණො පතස්ස පරිත්තො හි බො⁵ හොති
 පරිසුද්ධො පත බායති,⁶ එවං පරිත්තාහා සියා සබ්බලිට්ඨොහා හොනති
 සියා පරිසුද්ධාහා, කසිණෙ පත විපුල⁷ පරිකම්මං කන්ධා සමාපතති.
 නිබ්බතෙතතො පඤ්චාසාකාරෙති ආවිණ්ණවසිභාවොති සබ්බං පුරිම
 සදිසමෙව වෙදිතබ්බං; එවං අපපමාණාහා සියා සබ්බලිට්ඨොහා හොනති
 සියා පරිසුද්ධාහාති; චණ්ණනානිත්තනති සරිරවණ්ණස්ස තාතත්තං;
 නො ව ආභානානිත්තනති ආලොකෙ තාතත්තං ත පඤ්ඤායති;
 අව්චි⁸ නානිත්තනති දීඝරය්‍යඅඤ්චුලවසෙත අව්චිතාතත්තං;⁹ සන්ධි
 සන්ධාති උය්‍යාතමිත්තකපරාක්කනදීතිරපොකබරණීතිරෙසු යත්ත
 යත්ත; අබ්බසන්ධිති¹⁰ වසන්ති; අභිරමන්ධිති රමන්ති න උක්කණ්ඩති;
 කාසේනාති යාගුහත්තතෙලපාණිතමච්ඡමංගකාපේසු යෙත කෙතවි
 කාපේත; කාවෙනාතිපි පාඨො අයමෙවන්ධො;¹¹ පිට්ඨෙතනාති¹²
 පට්ඨිත; නන්ධි නන්ධිවොති සප්පිට්ඨපාණිතාදිතං. සුලභධාතතො
 ලොණමච්ඡාදිතං¹³ උය්‍යාතධාතති තා¹⁴ පුබ්බෙ අමානං වස
 තධාතං එසුතං තත්ත වසිමහ¹⁵ ඉධ ලොණවන්ධො¹⁶ බාධති පුති
 මච්ඡගඤ්ඤා¹⁷ සිසරෙහං උපාදෙතිති එවං විතතං අනුපපාදෙතො
 තත්ත තන්ධෙව රමන්ති, ආභාති ආභාසමපත්තා; නද්ධෙතනාති තස්සා
 හවුපපත්තිසා අඤ්ඤත හවුපපත්තිකරණෙනාති අන්ධො; අදති තං
 කාරණං පුච්ඡන්තො හොන නු බො හන්ධනති ආදිමාන: කාස
 දුබ්බලලනති කායාලසියභාවො¹⁸ කාසන්ධොති ජලතො; දීඝරය්‍යං
 බො මෙති ඵෙරෙ කිර පාරමිසො පුරෙත්තො ඉසිපබ්බජ්‍යං පබ්බජ්‍යො
 සමාපතති. නිබ්බතෙතතො නිරන්තරං තිණි අත්තභාව සතාති බ්‍රහ්ම
 ලොකෙ පටිලති,¹⁹ තං සන්ධායෙවමාහ,²⁰ බ්‍රිත්තමපි වෙතං:-

අබ්බොක්ඛණ්ණං²¹ තිණි සතං යං පබ්බජ්‍යං ඉසිපබ්බජ්‍යං²²

අසබ්බතං ගවෙසන්තො පුබ්බෙ සඤ්චරිතං මම නති,²³

සෙසං සබ්බත් උත්තානමෙවොති.

අනුරුද්ධසුත්තං සන්තමං.

- | | | |
|---|--|---------------------------------|
| 1. වළඤ්ඤා b, S. | 9. අව්චිතාතා තත්තං S. අව්චිතා b. | 16. ලොණො ව. |
| 2. අපපගුණ b. | 10. අභිනිවිසන්ධිති b. අභිනිවසන්ධිති S. | තො b. S. |
| 3. වණ්ණොපිසං b. S. | 11. ව අන්ධො S. | 17. ගන්ධා ව: b. S. 21. අන්ධො |
| 4. වණ්ණ 1. | 12. පුබ්බෙතනාති 1. | 18. ලසියාභාසව: S. [තිණ්ණං b. |
| 5. පරිත්තොවෙව b. S. | 13. ලොණසුති b. S. | 19. පටිලගති b. S. 22. පබ්බජ්‍ය. |
| 6. පරිසුද්ධො ව b. S. | 14. උය්‍යාතධාතං S. ධාතං තිණා b. | [ඉසිපබ්බජ්‍ය b. |
| 7. විපුලෙ S. 8. තිති අව්චි S. 15. සුබ්. වසිමහා b. | 20. සන්ධායෙතං ආහ b. | 23. මමාති S |

2. 4. 8.

එවමෙම සුත්තනි උපකක්කිලෙසසුත්තං; තත් එතදවොචාති
 තෙව හෙදධිපායෙන න පියකමසතාය;¹ අථඛවායං එතදවොචාති;
 ඉමෙ භික්ඛු මම චචනං ගහෙත්වා; ත²ඔරම්භස්සනති, බුද්ධා ච නාම භික්ඛානු
 කල්පකා අද්ධා තෙසං³ හඟවා එතං⁴ කාරණං කපෙස්සති, තං⁵ සුචා
 එතෙ ඔරම්භස්සනති, තතො තෙසං⁶ එසුචිභාරෙ හවිස්සතිති තසමා
 එතං ඉධ හතෙතනි අද්චචනමෙවොච, මා හණ්ඩනනති අදිසු
 අකත්ථාති⁷ පාඨසෙසං ගහෙත්වා මා⁸ හණ්ඩනං අකත්ථාති එවං අත්ථො
 දට්ඨෙබ්බා; අසුඤ්ඤාගෙනි සො කිර භික්ඛු හඟවතො අත්තාමො,
 අයං කිරස්ස අධිපායො: ඉමෙ භික්ඛු කොධාභිභුතා සත්ථවචනං න
 ගණන්ති මා හඟවා එතෙ ඔවදනොතා කිලමිති⁹ තසමා එවමො:
 පිණ්ඩාය පාඨිභිති න කෙවලං පාඨිසි යෙන පත¹⁰ ජනෙන න දිට්ඨො
 සො මං¹¹ පස්සානතිපි අබ්ච්ඡාසි, කිමත්ථං අබ්ච්ඡාසිති: තෙසං භික්ඛුනං
 දමනත්ථං, හඟවා හි තදුපි¹² පිණ්ඩපාතපටිකකතොතො පුත්ථසද්දො¹³
 සමජනොති අදි ගාථා භාසෙත්වා¹⁴කොසච්චිතො¹⁵ බාලකලොණකාර
 ගාමං ගතො, තතො¹⁶ පාඨිභවංසද්දො¹⁷ ගතො, තතො පාරිලො¹⁸
 යසකචනසණ්ඨං ගන්ත්වා පාරිලෙය්‍යකකත්ථිනා උපට්ඨාතිගමොතො¹⁹
 තෙමාසං චසි, නගරවාසිනොපි සත්ථා විහාරං ගතො ගච්ඡාම ධම්මසච
 නායාති ගන්තිපුප්ඵනත්ථා විහාරං ගන්ත්වා කභං හතෙන සත්ථාති පුථිංසු
 කභං තුලෙත සත්ථාරං දකඛථ සත්ථා ඉමෙ භික්ඛු සමගෙත කරිස්සාමිති
 අගතො, සමගෙතකාතුං අසනෙකාතොතා තිකම්මත්ථා ග තාති, මයං
 සතච්චි සහස්සච්චිදත්ථා සත්ථාරං ආනෙතුං න සතෙකාම, සො නො අයා
 විතො සයමෙව අගතො, මයං ඉමෙ භික්ඛු තිස්සාය සත්ථවමුඛා ධම්ම
 කථං සොතුං න ලභිමා,²⁰ ඉමෙ සත්ථාරං උද්දස්ස පබ්බජිතා තසමච්චි
 සාමග්ගිකරෙන සමග්ගා නජාතා කස්සඤ්ඤස්ස²¹ චචනං කරිස්සානති
 අලංත²² ඉමෙසං භික්ඛා දුතඛ්ඛාති සකලනගරෙ දණ්ඩං ඔපසිංසු, තෙ
 පුත දිවසෙ සකලනගරං පිණ්ඩාය චරිත්වා කාචච්ඡුමත්තච්චි භික්ඛං අල
 හිත්වා විහාරං අගමංසු, උපාසකාපි තෙ පුත ආහංසු: යාව සත්ථාරං න
 ඛමාපෙථ නාච්චො ඉදමෙව²³දණ්ඩකම්මනති; තෙ සත්ථාරං ඛමාපෙස්සා
 මාති හඟවති සාවජිං²⁴ අනුපාතොත තත්ථ අගමංසු,²⁵ සත්ථා තෙසං
 අට්ඨාරස හෙදකරච්චේති දෙසෙසිති අයමෙත්ථ පාළිමුත්තකකථා,
 ඉද්දති සුත්ථසද්දොති අදිගාථාසු පුත්ථ මහාසද්දො²⁶ අස්සාති පුත්ථසද්දො;

1. කම්මතාය b	10. යෙනපි b S	19. පාරිලෙය්‍යක කත්ථිනාගෙන උපකස
2. ගහෙත්වා b	11. දිට්ඨං සො: 1, 8.	මොනොS. පාරිලෙය්‍ය තත්ථි නාගෙන
3. අච්ඡානමං b	12. නාථා S.	20. නලභිමා b, S උපථායමොනොb.
4. එතං S.	13. යද්ද b, S.	21. තස්ස S. කස්සානුදස්ස b.
5. හි 1	14. භාසිත්වා b S.	22. අලං 1, 23 නාව තෙසං තමෙව b
6. තෙසං b, S.	15. තොසමිතිතොම b.	24. සාවජිං b, S. [සාවජිං 1,
7. ආදි b, S.	16. කස්සා 1.	25. අනුපාතොත ගතො අලභිත්වා පිතො
8. චං S.	17. චංසමිගද්දො b, S.	26. සද්දොට S [රං ආගමංසු b.
9. කිලමිති 1	18. පාළිලෙ b.	

මාතෘකාවකි හැටි¹ වුවකි; නිසභොති මහතතාධිවචන මෙතො; යථා සි
මාති² පොසකො මාතෘකාවතො අරඤ්ඤ ඵකො වරි න ව පාපාති
අකාසි³ යථා ව පාරිලෝපකො ඵච ඵකො වරෙ න ව⁴ පාපාති
කසිරුති⁵ වුත්තං හොති; බාලකලොඤ්ඤාකාරණාමොති උපාලිග
පටියා හොගගාමො;⁶ ගෙනුසසඛකමිති⁷ කඛො උපසඛකමි: ගණේ
කිරියා ආදිනවං දිඛා ඵකවිහාරිං තික්ඛං පසිතුකාමතා උදපාදි
තඛො සිතාදි⁸ පිළිතො උණාදිති පථගමාතො විග උපසඛකමි;
බමමියා කථායාති ඵකිහාවෙ⁹ ආතිසංසප්පියසුත්තාය; ගණන පාවිත
වංසදගයාති¹⁰ තථ කඛො උපසඛකමි: කලගතාරතෙ කිරියා දිට්ඨා
දිනවතො සමග්ගවාසිනො තික්ඛ පසිතුකාමතා උදපාදි තඛො සිතාදි
පිළිතා උණාදිති පථගමාතො¹¹ විග තථ උපසඛකමි; ආසසමා ව
අනුරුද්ධොති ආදි වුත්තතායමෙව; අපථි පනි වොති පච්ඡිපුට්ඨාය¹²
ලොකුත්තර බමමං පුච්ඡෙය්‍ය සො පන ථෙරුතං තථි තඛො තං
පුච්ඡං න සුභතතාති පරිකමොභාසං පුච්ඡති,¹³ බග්‍යං ථෙව¹⁴
සඤ්ජානාමාති පරිකමොභාසං සඤ්ජානාම; දග්‍ගනිඤ්ඤ රුපානිනති
දිබ්බවක්ඛනා රුපදග්‍ගනඤ්ඤ සඤ්ජානාම;¹⁵ කඤ්ඤ නිමිත්තං න පච්ඡ
මිජ්ඣාමාති තඤ්ඤ කාරණං න ජානාම, යෙන නො මහාසො ව රුප
දග්‍ගනඤ්ඤ අනතරධායති තං ඛො පන වො අනුරුද්ධා තිමිත්තං පටි
විජ්ඣිතබ්බනති තං වො¹⁶ කාරණං ජාතිතබ්බං; අභමිති සුදනති අනු
රුද්ධා තුමො කිං න ආපුලෙය්‍යනති¹⁷ අභවපි ඉමෙති ඵකාදසති
උපකක්කිලෙසෙති ආපුලිතපුබ්බාති දග්‍ගෙතං ඉමං දෙසනං ආරති;
මිවිකිව්ජා ඛො මෙති ආදිසු මහාසත්තායා ආලෝකං වඩ්ඪෙත්වා දිබ්බ
වක්ඛනා තානාවිධාති රුපාති දිඛා ඉදනනු ඛො කිනති¹⁸ විවිකිව්ජා
උදපාදි; සමාධි වමිති පරිකමමසමාධි වමි;¹⁹ බග්‍යසොති පරිකමො
භාසොපි අනතරධාය දිබ්බවක්ඛනාපි²⁰ රුපං න පසිති; අමනසිකා
ණෙති රුපාති පසාතො විවිකිව්ජා උපපජ්ජති; ඉදති කිඤ්ඤ න මනසි
කරියාමිති අමනසිකාණෙ උදපාදි; ජිනමිද්ධනති කිඤ්ඤ අමනසි
කරණතායා ජිනමිද්ධං උදපාදි ජමිතිසත්තනති හිමවනතාහිමුඛං
ආලෝකං වඩ්ඪෙත්වා දුතවරකඤ්ඤප්පඤ්ඤාදගො අග්‍ගසි²¹ අථයා ජමිති
තත්තං උදපාදි; උබ්බිලලනති²² මයා දිට්ඨභයං පකාතියා මලෝකිය
මානං තථි අදිට්ඨ කිං නාම භයනති විනතගතො උබ්බිලලාවිතත්තං²³
උදපාදි; සකිදෙව්‍යාති²⁴ ඵකපගොගෙනව පඤ්ඤාතිකිකුච්ඡියො²⁵
පගෙය්‍ය; දුමුච්ඡිලලනති මයා විරියං²⁶ ගාලුකං පග්‍ගාතිතං තෙන මෙ

1. හැටි 1. b.

2. මාතු b. S.

3. අකාරසි b. S.

4. ත S.

5. කරියාති b.

6. ලොඤ්ඤාකාරණාමො b.

7. ගෙනු b. S.

8. සිතාදි b. S.

9. ඵකිහාවෙ b.

10. දගො S. මහදුෂං b.

11. පථගමාතො b.

12. පුට්ඨා 1.

13. පුච්ඡ. S.

14. ගංගෙව S.

15. සමජානාම S.

16. තංගො b.

17. කිංසු S. ආපුලියානති b. S.

18. ඉදං ඛො කිනති b.

19. වමිති b.

20. වක්ඛනා b. 21. අග්‍ගස. S.

22. උපපිලනති b. උබ්බිලනති

S. උබ්බිලනති 1.

23. උපපිලා මිත්තනං b.

24. අභි. දෙව්‍යාති S.

25. කුමිසොපි b.

26. පුත මිරිසං b.

උබ්බිලං¹ උපපන්නතති² විරියං සිච්චමනාසි, තතො කායදුට්ඨලං කායදරුථො³ කායාලසියං උදපාදි; අව්චාරඤ්චිඤ්ඤානි මම විරියං⁴ සිච්චං කරුණො දුට්ඨලං උපපන්නතති පුත විරියං පග්ගණතො අව්චාරඤ්චිඤ්ඤානි උදපාදි; පග්ගමෙසාති මරෙය්; අනිලිනච්චිඤ්ඤානි මම විරියං උග්ගණතො⁵ එවං ජාතතති⁶ පුත විරියං සිච්චලතො⁷ අනිලිනවිරියං උදපාදි; අභිජ්ජාති දෙවලොකානිත්ථිච්චං ආලොකං වර්ණිතො දෙවසබ්බං පග්ගතො තණ්හා උදපාදි; නාගිතතසඤ්ඤාති මග්ගං එකජාතිකං රූපං මනසිකරුණතං අභිජ්ජා උපපන්නා තානාවිධරූපං මනසි කරුණාමිති කාලෙන දෙවලොකානිත්ථිච්චං කාලෙන මනුස්සලොකානිත්ථිච්චං⁸ වර්ණිතො තානාවිධාති රූපාති මනසිකරුණතො තානතතසඤ්ඤා උදපාදි; අනිතිජ්ජාතිගතතතති මග්ගං තානාවිධාති රූපාති මනසිකරුණතං තානතතසඤ්ඤා උදපාදි; ඉට්ඨං වා අනිට්ඨං වා එකජාතිකමෙව රූපං⁹ මනසිකරුණාමිති තථා මනසිකරුණතො අනිතිජ්ජාතිගතතතං රූපානං¹⁰ උදපාදි; ඔහාසනිමිතතං මනසිකරුණ මිති පරිකමොභාසමෙව මනසි කරුණමිති;¹¹ නි ව රූපානිපග්ගාමිති දිබ්බවක්ඛනා රූපාති ත පග්ගාමි, රූපනිමිතතං මනසි කරුණමිති දිබ්බවක්ඛනා විසයරූපමෙව මනසි කරුණමි; පඤ්ඤානං වෙව ඔහාසනාති පරිතතකමට්ඨානෙ¹² ඔහාසං; පඤ්ඤානි ව රූපානිති පරිතත කමට්ඨානෙ¹³ රූපාති; විපරියායෙන දුතියවායෙ වෙදිතබ්බො; පඤ්ඤානා සමාධිති පරිතතතො පරිකමොභාසො ඔහාසපරිතතතං¹⁴ හි සකාය ඉට්ඨ පරිකමමසමාධි පරිතතතාති වුත්තො; පඤ්ඤානං නිසංඝි¹⁵ සමප්පෙති තසමිං සමයෙ දිබ්බවක්ඛනවපි පරිතතතං හොති; අප්පමාණ වාරෙපි එසෙව නයො; අමිග්ගකමපි විවාරමනනතති¹⁶ පඤ්ඤානායෙ දුතියජ්ඣානසමාධිං අමිග්ගකමපි අමිවාරනති වතුකකතයෙපි පඤ්ඤාන නයෙපි ඤානතතයසමාධිං; සප්පිතිකතති දුතියතතියජ්ඣානසමාධිං;¹⁷ නිසප්පිතිකතති තිකවතුකක¹⁸ ජ්ඣානසමාධිං; ඤානසහගතතති තික වතුකකජ්ඣානසමාධිං; උපෙක්ඛාසහගතතති වතුකකතයෙ වතුජ්ජ්ඣාන සමාධිං පඤ්ඤානායෙ පඤ්ඤානජ්ඣානසමාධිං; කද පත භගවා ඉමං තිවිධං සමාධිං භාගෙපි: මහාබොධිමුලෙ තිසිනො පච්ඡිකාමො; භගවතො හි පඨමමග්ගො පඨමජ්ඣාතිකො අගොසි; දුතියාදයො දුතියතතියවතුජ්ජ්ඣාතිකා, පඤ්ඤානායෙ පඤ්ඤාමජ්ඣා නායො මග්ගො තප්පිති ඤො ලොකිකො අගොසිති ලොකිකලොකුතතර මග්ගකං සකායෙතං වුත්තො; සෙසං සබ්බත්ථ උත්තොතමෙවාති.

උපනතිලෙසසුත්තං අට්ඨමං.

1. උප්පිලං b. උබ්බිලං S. 8. දෙවලොකානිත්ථිච්චං S 13. පරිතතථානො b.
2. උපපන්නං b. S 9. ජාතිකමෙව b. 14. ඔපාත-පරිතතං නං b.
3. තණ්හා කාය දරුථො කාය දුට්ඨලානති කාය දරුථො S. කායදුට්ඨලං b.
4. මම S. 10. තණ්හා-තණ්හා-රූපං b. තථා රූපානං 1. 15. පරිතතං මම
5. පග්ගණතො b. S. 11. කරුණමි b. කරුණමි 1. 16. විවාරමපි 1. 17. දුතියක b.
6. ජාතං S. 7. සිච්චං කරුණතා b. 12. පරිතතකථානෙ b. S. සමාධි S
18. දුක දුක S. දුක b. දුකවතුකක 1

2. 4. 9.

එවමෙම සුගතනි බාලපණ්ඩිතසුත්තං; තථ බාලලක්ඛණානීති
 බාලො අයනනි එතෙති ලක්ඛිණීති සද්ධතීති බාලලක්ඛණානි; තානෙ
 වස්ස¹ සඤ්ජානන² කාරණානීති බාලනිමිත්තානි; බාලස්ස වරිතා³
 පදනානීති⁴ බාලාපදනානි; දුට්ඨිනනිනිමිත්තනිති විත්තයනෙත්තා⁵
 අභිජ්ඣා ව්‍යාපාදමිත්තදස්සනවසෙත දුට්ඨිනනිතමෙව විනෙත්තනි; දුබ්බා
 සිග්ගාසිති⁶ හාසමානොපි මුසාවාදදිගෙදං දුබ්බාසිගමෙව හාසති;
 දුක්ඛාන⁷ කම්මකාජීති කරොනෙත්තාපි පාණානිපාතාදිවසෙත දුක්ඛාන
 කමමමෙව කරෙති; නත්ත වෙති යත්ත⁸ නිසිනෙත්තා තස්සං පරිසරිති;⁹
 නජ්ජ. ගායකාරුප්පනානි නජ්ජානිතං තදනුච්ඡිතිකං; පඤ්ඤානං වෙරුතං
 දිට්ඨධම්මකසමපරුසිකං ආදීනවපට්ඨසංයුත්තනනි අභිප්පායො; තත්තානි
 තාය කථාය කච්ඡමානාය,¹⁰ බාලනනි ආදීති සාම්ප්පෙව උපයොග
 වචනං; ඔලම්බනනීති උපට්ඨනනි; සෙසපදද්ධං තස්සෙව වෙච්චනං;
 ඔලම්බනාදිආකාරෙත ගි¹¹ තානි උපට්ඨනනි තස්මා එවං වුත්තං;
 පඨවිසා ඔලම්බනනීති පඨවිතලෙ පඨවරතනි;¹² සෙසපදද්ධං තස්සෙව
 වෙච්චනං; පඨවරතාකාරෙයෙව ගෙස;¹³ නත්ත භික්ඛවෙ බාලස්සානි
 තස්මි උපට්ඨානාකාරෙ ආපාඨගතෙ බාලස්ස එවං හොති; එනද
 වොචානි අනුසන්ධිකුසලො භික්ඛු නිරයස්ස උපමා කාතුං ත
 සකෙකානි¹⁴ න ගගවා වදනී, න සුකරුනී¹⁵ පන වදනී, න¹⁶ සුකරං
 පන සකකා හොති කාතුං ගජ්ජං දසබලං උපමං කාරුප්පනීති
 විනෙත්තනි එතං සකකා පන සකෙතනි වචනං අවොච; ගණනික්ඛුනනි
 විනිවිජ්ජිතො ගම්නවසෙත යථා එකස්මිං ධාතෙ ඤේ පගාරුනී¹⁷
 පතනනි එවං ගතෙයත්තං; තෙනස්ස ඤේ වණ්ණමුඛසතානි ගොනනි ඉතො
 උත්තරිමි¹⁸ එසෙවනගො; පාණිමිත්තනනි අනෙත්තාමුට්ඨිං සණ්ඨ
 ගතමත්තං;¹⁹ සඛ්ඛමිති න උපෙතීති ගණනමත්තමිති න ගච්ඡති;
 කලහාගමිති සතිමං කලං සහසසිමං කලං²⁰ සතසහසසිමං වා කලං
 උපගච්ඡතිති විත්තබ්බතං²¹ න උපෙතී; උපතිධිමිති²² උපතිනෙක
 පනමත්තමිති න උපෙති ඔලොකෙනත්තස්ස ඔලොකනමත්තමිති²³ තථ;
 නන්තං²⁴ අශොඛිලනනි තිගාවුත්තං අත්තහාවං සමපජ්ජලිතාය ලොගපඨ
 වියා උත්තානතං නිපජ්ජාපෙත්තා²⁵ දක්ඛිණ්ණපෙත්තාලප්පමාණං අය
 සුලං පවෙසෙතනි, තථා වාමගත්තාදීසු, යථා ව උත්තානතං නිපජ්ජා
 පෙත්තා එවං උදරෙතපි²⁶ වාමපසෙතනපි දක්ඛිණපසෙතනපි²⁷

1. තානි කානෙව තස්ස S. තානෙව තස්ස b	15. උත්තරීති b.
2. සමපරුසකො b.	16. සද්ධිමානාය S.
3. බාලස්ස b.	17. ආකාරෙති S.
4. බාලාපදනානි S.	18. පඨවිතලෙ පඨව
5. පි S.	19. හො පන b [යනදී b.
6. දුබ්බාසිග. b.	20. න සකකානි b.
7. දුක්ඛාන b S.	21. න කෙරෙති 1, S
8. යත්ත b. S.	22. වදන S.
9. තායං 1, පරිසරිති b.	23. වදන S.
	24. පසාද 1, S.
	25. පසාද 1, S.
	26. දක්ඛිණපසෙතනපි, b, S.
	27. දක්ඛිණපසෙතනපි, b, S.

තිපජ්ජාපෙතො තං කම්මකාරණං¹ කඤ්ඤානියෙව; සංවෙසිඤ්ඤාති
ජලිතාය² ලොහපඨවියා තිභාවුතං අත්තභාවං තිපජ්ජාපෙතො;
කුඨාරිති මහති මහණං එකපක්ඛ ජදනමත්තාති කුඨාරිති
තච්ඡන්ති; ලොහිතං නදී හුතො සඤ්ඤාති, ලොහපඨවිතො ජාලා උට්ඨ
තිතො තච්ඡන්තිතං ගණන්ති, මහාදුක්ඛං උපපජ්ජති, තච්ඡන්තො
පත සුත්තාහතං කිරිතො දුරු විය අවිංසමපි ජලංසමපි කඤ්ඤාති,
වාසිති මහාසුපපපමාණාති වාසිති; තාති තච්ඡන්තො තවතො යාව
අට්ඨි සඤ්ඤාති තච්ඡන්ති, තච්ඡන්ත තච්ඡන්තං පටිපාකතිතං හොති; රජෙ
සොපෙඤ්ඤාති සද්ධිං සුගතො³ තතපඤ්ඤරවකකතුබ්බරපාවතොති⁴
සබ්බතො සමපජ්ජිතො⁵ රජෙ යොපෙතො; මහණනගති මහාකුටායා
රපමාණං; ආණ්ඩපෙතාති සමපජ්ජිතොති අගමුක්ඛරෙති
පොපෙතො⁶ ආරුපෙතොති; සඤ්ඤිඋද්ධන්ති සුපකකට්ඨිතාය උක්ඛ
ලියා පකිත්තතනුද්වා විය උද්ධං අධො තිරියඤ්ඤා ගච්ඡති;⁷ භාගසො
මනොති භාගෙ යපෙතො⁸ යපෙතො විහතො; පටිසංකොති
පටිකිත්තො; අග්ගාති උපරි අගපට්ටන ජාදිතො; සමනායොපෙතො
සද්ධං ඵලිඤ්ඤාති තිච්ඡති එවං ඵලිඤ්ඤාති යථා සමනො යොජන
සතෙ යානෙ යතො මලොකෙත්තාය අකම්භි යමකගොලො⁹ විය
තික්ඛමන්ති; න සුකරං¹⁰ අකම්භානොති පාසුණ්ණිකාති තිරියො තාම
එවමපි දුක්ඛොති වියසතං වියසතං කපෙත්තොති මත්තං
පාපෙතො කපෙත්තං න සුකරෙති¹¹ අපෙතො; දහතුලෙලාහනති¹²
දුක්ඛොති උලෙලිතො¹³ පුද්ගලිතොති වුත්තං හොති, රසාද්දති රස
ගෙධෙත පරිභුත්තරසො; අඤ්ඤාමඤ්ඤා¹⁴ මාදකොති අඤ්ඤාමඤ්ඤා¹⁴
මාදනො; දුක්ඛණ්ණොති දුරුපො; දුද්දසිකොති දුරුතානං භයාප
නන්තං කතග්ගො විය දුද්දසො; ඔකොට්ඨමකොති ලකුණිකො
පටිච්ඡතිවො මහොදරො; කාණොති එකකම්මාණො වා උග්ගකම්
කාණො වා; කුණ්ණි වාති¹⁵ එකහත්තුණ්ණි වා උග්ගහත්තුණ්ණි වා;¹⁶
පකුණ්ණොති පිඨසපි; සො¹⁷ කාණොති ඉදමස්ස දුක්ඛානුප
බ්බදිකානන්තං ආරභං: කලිග්ගහොති පරුප්පෙතො; අනුබ්බං
නිග්ගෙව්ඤ්ඤාති යග්ගා බ්බුං ජිතො සබ්බං¹⁸ සාපතෙය්වපිය තප
හොති තග්ගා අත්තොති බ්බං නිග්ගෙව්ඤ්ඤාති,¹⁹ කෙවලපටිපුත්ත බාල
කුම්භි බාලො තිණ්ණි දුට්ඨරිතොති පුරෙතො තිරියෙ තිබ්බතති තත්
පකකාවසෙසෙන මුක්ඛායානං ආගතො පඤ්ඤාති නිවතුලෙසු
තිබ්බතතිතො පුත තිණ්ණි දුට්ඨරිතොති පුරෙතො තිරියෙ තිබ්බතතිති
අගං සකලා පටිපුණ්ණො බාලොති; පණ්ණික ලක්ඛණාතිති ආදි

1. කරුණං b. S.

2. සමපජ්ජිතො b. S.

3. සුගත b. S.

4. පරජ්ජිතො 1.

5. පරජ්ජිතො b. S.

6. පොපෙතො S.

7. ගච්ඡති S. පටිපා b.

8. හාගෙ b. P 2.

9. පොසිකා b.

10. තික්ඛමති සුකරං b.

11. දුක්ඛොති b. S.

12. අත්තලෙකොති b.

13. උලෙලිතො b.

14. අඤ්ඤාමඤ්ඤා 1.

15. කුණ්ණි b. S.

16. කුණ්ණිවාලග්ගහත්තුණ්ණි

17. පිඨසපි b. [වා b. S.

18. සබ්බං S.

19. අත්තොති b, බ්බංගාගෙව්ඤ්ඤා

වුත්තානුසාරෙනෙව වෙදිතබ්බං; සුචිත්තිගාමිනීති ආදීති වෙත්ථ මනොසුවරිතාදිතං වසෙන යොජෙතබ්බාති; සීසං නිහානිකානි සීසෙන සද්ධිං ගනොදකෙන නිහානස්ස; උපොසප්පිකානි සමාදිණ්ණඋපොසප්පිකා; උපපි පාසාදවරගානි පාසාදවරඋපරිගානස්ස; සුභොජනං භුඤ්ඤා පාසාදවරස්ස උපරි මහාතලෙ සිරිගබ්බං පටිසිත්වා සීලාති ආවජෙත්තනස්ස; තදා කීර්ග්ගා පාතොව සත්භගස්සං විශ්වජෙත්වා මහාදුතං දත්වා සොලසති ගනොදකස්සෙවති සීසං නිහානිත්වා කතපාතරුසො සුද්ධං උත්තරුසභිං එකංසං කත්වා උපරි පාසාදස්ස සිරිසගෙන පලලභිකං ආභුජ්ඤා නිසින්නො අත්තනො දුතමසපුඤ්ඤසමුදයං ආවජෙත්තනො නිසිදති, අයං කීර්ග්ග සබ්බවක්ක වත්තිතං ඛමමතා, තෙසං තං ආවජෙත්තනානංයෙව වුත්තපපකාරං පුඤ්ඤකම්මපච්චයං උතුසමුට්ඨානං නීලමණ්ණසඤ්ඤාසද්ධිං පාවිතසමුදුප්පලතලං ඡිද්දමානං වීඨ ආකාසං අලභිකුරුමානං¹ වීඨ දිබ්බං² වක්කරතං පාතුභවති, තසිදං දිබ්බානුභාවසුත්තතතා දිබ්බතති වුත්තං; සභස්සං අස්ස අරුතානි සභස්සා³; සභ නෙමියා සභ නාභියා වාති සනෙමිකං සනාහිකං; සබ්බෙති ආකාරෙති පරිපුරනති සබ්බකාරපපිපුරං; තත්ථ වක්කඤ්ච තං රතීජනනවෙධන රත්තඤ්ඤාති වක්කරතං යාය පන තං නාභියා සනාභිකතති වුත්තං සා ඉද්දනීලමණ්ණියො භොති මජ්ඣෙකපනස්සා රජතමියා පණාළි⁴ යාය සුද්ධසිතිඤ්ඤාදත්තපනාතියා⁵ හස්මානං වීඨ විරොචති මජ්ඣෙක ඡිද්දෙන වීඨ වද්දමණ්ණිලෙන උභොසුපි බාහිරනෙත්තසු⁶ රජතපවෙත කතපරිකෙඛපො භොති නෙසු පනස්සා නාති පණාළි පරිකෙඛපපවෙසු සුත්තවිධානෙ පරිවේදදලොඛා සුචිගතතාව හුත්වා පඤ්ඤායනති අයං තාවස්ස නාභියා සබ්බාකාරපරිපුරතා,⁷ යෙති පන තං අරෙති⁸ සභස්සාරනති වුත්තං තෙ සත්තරගතමියා සුරිගරසමියො වීඨ පභාසවපනතා භොතති, තෙසමපි සටකමණ්ණික පරිවේදදලොඛාදීති සුචිගතතානෙව පඤ්ඤායනති අයමස්ස අරුතං සබ්බාකාරපරිපුරතා;⁹ යාය පන තං නෙමියාසභ¹⁰ සනෙමිකතති වුත්තං සා බාලසුරිගරසමිකලාපසිරිං අවහමානා වීඨ සුරත්තසුද්ධසිතිඤ්ඤා පවාලමියා භොති, සනිසු පනස්සා සාජ්ඣාරුගසසසිරිකරත්තරමුක්තද පවාලවට්ටපරිවේදදලොඛා ව සුචිගතතා පඤ්ඤායනති, අයමස්ස නෙමියා සබ්බාකාරපරිපුරතා; නෙමිමණ්ණිලපිට්ඨයං පනස්ස දසනනං දසනනං අරුතමත්තරෙ ඛමනවංසො වීඨ අනෙතා සුසිරෙ ඡිද්දමණ්ණිලික විවිදෙතා වාතභාති පවාලදණ්ඩා භොති, යස්ස වාතෙරිතස්ස¹¹ සුකුසලසමත්තාගතස්ස පඤ්ඤාසිතිකතුරියස්ස වීඨ සද්දො වග්ග ව රජනීයො ව කම්මිතියො ව මදනීයො ව¹² භොති, තස්ස ඛො පන පවාලදණ්ඩස්ස උපරි සෙතවත්තං උභොසු පසෙස්ස සමොසරිත කුසුමදමෙ දො

1. අයං b, 8.	5. සුඛසිතිඛදත්තපනාතියා b S	9. නෙමියා b 1.
2. අලභිකරමානං b	6. බාහිරනෙත්තසුපි S	10. වාතෙන පරිගතස්ස b.
8. දිබ්බ , 1, 8.	7. සුරියා b	11. රජනීයොව කම්මිතියො
4. පණාළි 8, පනාළි b.	8. අරෙති සභ .	ව b P2. රජනීයොව රමණියො

සත්ථියොති එවං සමොසරිතකුසුමදුමසන්ති¹ සත්ථායපරිවාරෙන
 සෙනවත්තසත්ථායවාරිතා පවාලදණ්ඩසතෙන සමුප² සොභිතනෙමි
 පරිකෙට්ඨං ආරාමිකානං තාපිපණාප්තිනං අනෙතා ආදි සිහමුඛාති
 හොනති, යෙහි භාලකඛනිපාමාණා³ පුණණවන්දනීරණ කලාපසංසි
 රිතා තරුණරවිසමානරත්තකම්මලභෙණ්ඩුකපරියන්තා ආකාසගඛිතා
 ගතිසොභං අභිභවමානා විය ආදි මුත්තාකලාපා⁴ ඔලවනති, යෙහි
 වක්කරත්තෙන සද්ධිං ආකාසෙ සමපරිවත්තමානෙහි තීණි වක්කාති
 එකතො පරිවත්තන්තාති විය බාගනති, අගමය්‍ය සබ්බසො සබ්බා
 කාරපරිපූරතා; තං පනෙතං එවං සබ්බාකාරපරිපූරං පකතියා සායමාස
 ගතතං භුඤ්ජිතා අත්තනො අත්තනො සරථායෙ පඤ්ඤත්තාසනෙ⁵
 නිසිදිතා පවත්තකපාසලාපෙසු මනුෂ්‍යෙසු වීචිවතුන්තාදිසු නිලිමානෙ
 දුරකජනෙ; තාතිඋචෙවන තාතිතීචෙන⁶ වක්කණ්ඩමත්ථකාසනෙතන
 ආකාසපදෙසෙන පලොභගමානං⁷ විය රුක්ඛසාබ්ගතාති ආදසයො
 ජනතො පට්ඨාය සුගාමානෙන මධුරය්‍යානෙත සත්තානං සොතාති
 ඔබාපගමානං යොජනතො පට්ඨාය නානපාඨාසමුප්පලෙත වණ්ණෙන
 නගනාති සමාකඛිතතො රඤ්ඤා වක්කවත්තියා පුඤ්ඤත්තභාවං
 උග්ගොසගතො විය රුජධාති⁸ අභිමුඛං ආගමති, අප තස්ස වක්ක
 රත්තස්ස සද්දසවනෙතෙව කුතො නුබො කස්ස නු බො අයං සද්දාති
 ආවර්ජිතගදයානං පුරන්තිමං දිසං ආලොකගමානානං තෙසං මනුෂ්‍යානං
 අඤ්ඤාතරෙ අඤ්ඤාතරං එවමාහ; පස්ස හො අවර්ජයං පුබ්බි වන්දෙ⁹
 එකො උග්ගවර්ජි අජ්ජ පත අත්තදුතියො¹⁰ උග්ගතො එතං හි රුජ
 ගංසමිථුතං විය පුණණවන්දමිථුතං පුබ්බාපරියෙත ගගනතලං අභිලඛා
 නීති; තමඤ්ඤා ආහ: කිං කපෙයි සම්ම, කතංනාමි තයා ආදි පුණණ
 වන්ද එකතො උග්ගවර්ජතා දිට්ඨිපුබ්බා නනු එස තපතීයරසධාර¹¹
 පිඤ්ජරකීරණො දිවාකරෙ උග්ගතොති, තමඤ්ඤා¹² එවමාහ; කිං
 උචමතෙතායි නනු¹³ ඉදාතීමෙව දිවාකරෙ අත්තංගතො සො කපං
 ඉමං පුණණවන්දං අනුබන්ධිමානො උග්ගවර්ජයාති අභා පනෙතං අනෙත
 රත්තපාඨාසමුදයසමුප්පලං කස්සාපි¹⁴ පුඤ්ඤවන්තො වීමානං ගවිස්ස
 නීති; තෙ සබ්බෙපි අපසාදගතො අඤ්ඤා එවමාහංසු: කිං බහුං
 විපලපථ තෙවෙස¹⁵ පුණණවන්ද, න සුරියො, න දෙවවීමානං, න හි
 තෙසං එවරුපා සරසමපතති අජි වක්කරත්තෙන පනෙතෙන¹⁶ ගවි
 තබ්බනති, එවං පවත්තසලාපයෙතව තස්ස ජනස්ස වන්දමණ්ඩලං
 ඔහාය නං වක්කරත්තං අභිමුඛං හොති, තතො තෙති කස්ස නු බො
 ඉදං නිබ්බතතනති වුත්තෙත ගවිනති වත්තායෙ කස්සඤ්ඤස්ස නනු

1. පනති b. S.	8. රුජධාති b ධාති S.	14. රත්තපාඨාසමුප්පලං
2. සමුභ b.	9. අයං-පුණණවන්ද පුබ්බි b. පුණණවන්ද අබ්බද S.	
3. පටමාණං 1. ණ S.	10. පත්තදුතියො S.	[එකස්ස b. පහාසමුප්පලං
4. මුත්තාකලාපා b. S.	11. සපතීයර-සිට්ඨායෙ S ධාර S.	එකස්ස S.
5. අනෙත b. S.	12. සිතංගමානං b. S.	15. තෙව b.
6. තාතිඋචෙව තාතිතීචෙ S	13. නනුබො b.	16. පනෙතෙන b.
7. උපසොභගමානං S. උපසො සොභගමානං b.		

අමානං රුජා¹ පුරිතවක්කවතතිවනෙතා තසෙතං තිබ්බතතති,
අථ සො ව මහාජනො සො² අසෙසං පසාදි සබ්බොව³ වක්කරතන
මෙව අනුභවන්ති, තවපි වක්කරතනං රසෙසංසෙව අත්ථං අත්තනො
ආගතභාවං සදුපෙභුකාමං විශ සත්තක්කවත්තං පාසාරම්ථනෙතෙව
නගරං අනුසංයාගිත්වා රසෙසංසෙව අත්තනපුරං පදක්ඛිණං කත්වා අත්තන
පුරස්ස උත්තරසිහපඤ්ඤරසදිසෙ ණානෙ පුබ්බෙක සක්කා හොති පුජෙත්තුං
එවං අක්කාගතං විශ තිට්ඨති, එවං සීගස්ස පතස්ස වාතපාතවිද්දාදිති
පවිසිත්වා නානාවිඤ්ඤරතනපභාසමුල්ලං අත්තනා පාසාදං අලංකාර
මානං පභාසමුතං දිස්වා දස්සනත්ථං සඤ්ජාතාභිලාසො රුජා හොති,
පරිජනොපිස්ස පියවචනපාගතෙන ආගතත්වා තමත්ථං නිවේදෙති, අථ
රුජා බලවපිතිපාමොජ්ජවසරිඤ්ඤං⁴ පලලක්ඛං මොවෙත්වා උට්ඨාසා
සතා සිහපඤ්ඤරසමීපං ගතත්වා⁵ වක්කරතනං දිස්වා සුභං ණො පන
මෙවතති⁶ ආදිකං විතතුකං⁷ විතතයති,⁸ තෙන වුත්තං “දිස්වානං⁹
රසෙසංසෙව බන්ධනස්ස-පෙ- අස්සං නු ණො අහං රුජා වක්කවතති” ති
තත්ථ සො හොති ග්ග්ථා වක්කවතති තිත්තාවතා වක්කවතති හොති
එකභිභුලඤ්ඤාලමත්තවපි වක්කරතනෙ¹¹ ආසාසං අබ්බුග්ගතත්වා
පවතෙන¹²,¹³ ඉදං තස්ස පවතනාපනත්ථං යං කාතබ්බං තං¹³
දස්සෙතො : අථ ණො තිබ්බමෙවති ආදිමාග; තත්ථ උට්ඨාසාසනාති
තිසිත්තාසතනො උට්ඨාසිත්වා වක්කරතනසමීපං ආගතත්වා;¹⁴
තිට්ඨාසාරං¹⁵ ගහෙත්වාති ගජ්ජසොණසිද්ධපණාලිං¹⁶ සුවර්ණණතිඝ්ඤාරං
උක්ඛිපිත්වා; වාමගජෙන¹⁷ උදකං ගහෙත්වා පවතනතු හවං වක්ක
රතනං අභිවිජ්ජනාතු හවං වක්කරතනතති, අනිදෙව ග්ග්ථා වක්කවතති
සද්ධං වතුරභිතිතිසා සෙත්තාසාති සබ්බවක්කවතතිතං හි උදකෙන
අබ්බුතතිරිත්වා¹⁸ අභිවිජ්ජනාතු හවං වක්කරතනතති වචනසමනතතර
මෙව වෙහාසං අබ්බුග්ගතත්වා වක්කරතනං පවතනති, යස්ස පවතති
සමායාලමෙව¹⁹ සො රුජා වක්කවතති නාම හොති, පවතෙන පන
වක්කරතනෙතං අනුපපබ්බිමානොව රුජා²⁰ වක්කවතති යාතවරං
ආරාග්ග වෙහාසං අබ්බුග්ගවන්ති²¹ අථස්ස ඡන්දාවාමරුදිගත්ථං පරි
ජනො වෙව අත්තන පුරජනො ව තතො නාතපාසාරකසුත්තකව
වාදිසක්කාගභිභුසිතෙන විවිධාගරණං²² පාසාසමුල්ලෙන²³ සමුසිති
බජ්ජපාකපතිමණ්ඩිතෙන අත්තනො අත්තනො පන බලකාසෙන²⁴

1. මහාරුජා b, S.	10. දිස්වා b.	18 අභිසිඤ්ඤිත්වා b, S.
2. සො ව b.	11. වක්කරතනං b, S.	19. පවතනතිසමායාලමෙව S.
3. ගහෙත්වා b, S.	12. පවතනති S.	20. මානොව S.
4. පාසාදං b, S.	13. පවතතිවිධානෙ කාතබ්බං b, පතන විධානෙ S.	
5. පාමුල්ලවිද්ධසරිඤ්ඤං S.	14. වක්කරතන සමීපං ආගතත්වා තිසිත්තාසතනො උට්ඨ	
6. ක. S 7. මෙව S.	15. සුවර්ණණතිඝ්ඤාරං S	21. තිසි S, 22. විවිධාගර
8. ආදිකමිසා S.	16. පසාදි S.	b, විවිධපතරණ S.
9. විතතනි b.	17. වාමෙන ගජෙන S.	23. සමුල්ලෙන S. ලිපතන b
	24. අත්තනො අත්තනො කායාලකාසෙන b, අත්තනොකාසෙන S.	

සද්ධිං උපරුජ්ඣෙනාපතිපපභුගොපි¹ වෙහාසං අබ්බුග්ගනාචා රුජානමෙව පරිවාරෙනති, රුජසුත්තා² පන ජනසංගහතථං කභරිපිටිසු භෙරිගො වරුපෙතති,³ තාතා අමහාකං රඤ්ඤා වක්කරතනං නිබ්බතතං⁴ අත්තනො අත්තනො විහවානුරුපෙන මනඤ්ඤපසාධිතා සනතිපතථාති, මහාජනො පන පකතියා වක්කරතනසද්දෙනෙව සබ්බකිව්වාති පහාය ගනිපුප්ථාදිති ආදාය සනතිපතීතොව සොපි සබ්බාපෙවහාසං අබ්බුග්ගනාචා රුජානමෙව පරිවාරෙනති, යසා⁵ යසාසි රඤ්ඤා පන සද්ධිං ගතතුක්කාමතා උපාරජ්ඣති සො⁶ සො ආකාසගතොව⁷ හොති, එවං ආදස යොපනා යාමෙත්ථාරා පරිසා හොති, තත්ථ එකපුරිසොපි ඡිත්තභින්නාප රිඤ වා කිලිඨවතො වා තත්ථි, සුචිපරිවාරෙ නි රුජ වක්කවතති, වක්ක වතතිපරිසානාම විජ්ජාධරපරිසා විය ආකාසෙ ගව්චමානා ඉන්ද්‍රජීලමණි තලෙවිපකිණ්ණරතනසද්දසා හොති, තෙන වුත්තං අනිද්දෙව රුජා වක්ක වතති සසං වතුරඛිනිතියා සෙනායාති; තමපි වක්කරතනං රුක්කග්ගානං උපරි⁸ නාතිඋවෙවන ගගනපාදෙසෙන පව්ගතති, යථා රුක්කානං පුප්ථඵලපලලවෙති අපිකා තාති සුබෙන ගහෙතො සකෙකානති, භූමියං සිතා එස රුජා එස⁹ සෙනාපතීති සලලකෙතො සකෙකානති, යානාදිසු ව¹⁰ ඉරියාපපෙසු යො යෙන ඉව්ඡති සො තෙනෙව ගව්චති, විත්තකමමාදිසිපපසුතා වෙත්ථ අත්තනො අත්තනො කිව්වං කඤ්ඤානා සෙව ගව්චනති, යපෙව ති භූමියං තථා නෙසං සබ්බාති කිව්වාති ආකාසෙ ඉඤ්ඤාති, එවං වක්කවතතිපරිසං ගහෙත්වා තං වක්කරතනං වාමපසෙත්ත සිනෙරුං පහාය සමුද්දායා උපරිහාගෙන අව්භිගොජන සහසාපමාණං පුබ්බවිදෙහං ගව්චති, තත්ථ යො විතිබ්බෙධෙන¹¹ ආදසයොජනාය පරිසෙවපනො ඡත්තංසගොජනාය පරිසාය සනති වෙසකකමො සුලභාහාරුපකරණො ඡායුදකසමපනො සුචි සමතලො රමණීයො භූමිහාගො තස්ස උපරිහාගෙ¹² තං වක්කරතනං අත්තා හතං විය තිට්ඨති, අථ තෙන සඤ්ඤාණෙන¹³ සො මහාජනො ඔතරිත්වා යථාරුචිං තභානගොජනාදිති සබ්බකිව්වාති කඤ්ඤානො වාසං කපෙතති, තෙන වුත්තං යසමිං බො පන භික්කවෙ පදෙසෙ¹⁴ වක්ක රතනං පතිට්ඨාති තත්ථ රුජා වක්කවතති වාසං කපෙතති සද්ධිං වතු රඛිනිතියා සෙනායාති, එවං වාසං උපගතෙ වක්කවතතිමි යෙ තත්ථ රුජානො තෙ පරවක්කං¹⁵ ආගතනති සුත්තාපි න බලකායං සනතිපා තෙත්වා යුග්ගසජ්ජා හොතති, වක්කරතනස්ස උපතතිසමිත්තතරමෙව තත්ථි සො සතොතා නාම යො පව්චත්ති සඤ්ඤාය රුජානං ආරබ්භ ආවුඨං උක්කපිතුමි සගෙග්ග,¹⁶ අයමානුභාවො වක්කරතනස්ස :-

1. පඤ්ඤායෙති b. S.	7. ය S.	11. තත්ථවිතිවෙධෙන S. තත්ථ
2. රුජා යුත්තා S.	8. ගහෙ S.	12. හාගෙන S. [විතිබ්බෙධෙන
3. වාරුපෙතති S.	9. උපරුපරි b. S.	13. තෙන b. b.
4. නිබ්බතනං වක්කරතනං S.	10. එස උපරුජා b. S.	14. තං b. S.
5. යසාසඤ්ඤා S.	6. රඤ්ඤා b. S.	15. පන වක්ක.
	දසුපි b.	16. උක්කපිතුං මිසගහෙ S. [S.

වික්කානුභාවෙන හි තස්ස රඤ්ඤා
 අරි¹ අසෙසා දමිටං උපෙනති
 අරිඤ්ඤානාම නර්ගිපස්ස
 තෙනෙව තං වුච්චති තස්ස වක්කං.

තස්මා සබ්බෙපි තෙ රුජානො අත්තනො රජ්ඣිරිච්චිභවානුරූපං පාඨනං² ගගෙතො තං රුජානං උපගම්මි පණ්ණසිරි³ අත්තනො මොළී මණ්ඩපභාගිසකෙතස්ස⁴ පාදපුජං කතෙතො ඵහි ඛො මහාරුජාති ආදීති වචනෙහි තස්ස කීංකාරපටිස්සාවිතං ආපජ්ජනති, තෙන වුත්තං සෙ ඛො සනි හික්ඛවෙ පුරුජච්චිමාස දිස්සාස⁵ -සෙ- අනුසාස මහා භජාති; තස්මා ඛොගගනති⁶ සු ආගමිතං⁷ එකස්මිං හි ආගතෙ සොවනති, ගතෙ නන්දනති; එකස්මිං ආගතෙ නන්දනති, ගතෙ සොවනති; තාදිසො ජිං ආගතනන්දනො ගම්මතසොවනො තස්මා තව ආගමිතං සු ආගමිතනති වුත්තං ගොති. එවං වුත්තෙ පන වික්කවනති නාපි එත්තකං නාම මෙ අනුවස්සං බලිං උපකපෙපථාති වදති, නාපි අඤ්ඤාස්ස භොගං අවජිඤ්ඤා අඤ්ඤාස්ස ඤෙති; අත්තනො පන ධම්මරුජභාවස්ස අනුරූපාය පඤ්ඤාය පාණාතිපාතාදීති උපපරික්ඛිත්වා පෙමතිශෙතං⁸ මිඤ්ඤානා සරෙත පස්සථ තාතා පාණාතිපාතො තාමෙස ආසෙවිතො භාවිතො බහුලිකතො නිරයසංවත්තනිකො හොතිති ආදිතා තයෙත ධම්මං දෙසෙත්වා පාණො න ගන්තබ්බොති ආදිතං ඔවාදං ඤෙති, තෙන වුත්තං භජා වික්කවනති ඵම්මාහ, පාණො නි ගන්තබ්බො -සෙ- සථා භුත්තාඤ්ච භුත්තථාති කීං පන සබ්බෙපි රඤ්ඤා ඉමං ඔවාදං ගණ්හනතිති වුච්චස්සාපි තාව සබ්බෙව⁹ න ගණ්හනති රඤ්ඤා කීං ගණ්හිස්සනති තස්මා සෙ පණ්ඩිතා විභාවිතො තෙ ගණ්හනති සබ්බෙ පන අනුසුත්තා භවනති, තස්මා සෙ ඛො සනි හික්ඛවෙති ආදිමාහ, අථ තං වික්කරතං එවං පුබ්බවිදෙභවාසීතං ඔවාදෙ දිනෙත කත පාතරුසො වික්කවනති බලෙත වෙහාසං අභිභුග්ගනත්වා පුරුජච්චිමං සමුද්දං අපේක්ඛාගාහති යථා යථා විතං අපේක්ඛාගාහති තථා තථා අගද ගතීං ඤාසිත්වා සබ්බිත්තථණො නාගරුජා විය සබ්බිත්තඋෂ්මිපිපථාරං¹⁰ හුත්වා ඔගච්ඡමානං මහාසමුද්දංසලිලං¹¹ යොජනමත්තං. ඔගනත්වා¹² අනෙතා සමුද්දෙ වෙළිරිගහිතති විය තිට්ඨති, තං බණං යෙව ව තස්ස රඤ්ඤා පුඤ්ඤාසිරිං දට්ඨුකාමාති විය මහාසමුද්දංතලෙ විපට්ඨිණ්ණොති තාතාරතනාති තතො¹³ තතො ආගනත්වා තං පදෙසං පුරුජනති, අථ සා රුජපරිසා¹⁴ තාතාරතනපරිපුරං මහාසමුද්දංතලං දිස්වා යථාරූචිං¹⁵ උච්ඡිකාදීති ආදියති, යථාරූචිං ආදිණ්ණරතනාය පන පරිසාය තං වික්කරතං පටිතිවත්තති පටිතිවත්තමානෙ ව තස්මිං පරිසා අග්ගතො

1. අරිච්ච b. 2. විභවං b. 3. පෙමතිශෙත S. 12. ඔග්ගනත්වා b.
 3. ආරක්ඛාඋපගම්මිමිපරිණ්ණසිරි b, උපගම්මිමිතසිරි 13. නාති S.
 4. මොළීය b, මොළිය S. 9. සබ්බෙ b, S. [S. 14. අථසාරුජපරිසා ත. b.
 5. පුරුජච්චිම b. S. 10. උෂ්මිපිපථාරං b, S. අථරුජරුජපුරිසො ත.
 6. ගාගනති 1. 7. එං S. 11. සමුද්දංතලං S. 15. රූචි b, S.

හොඳි¹ මජ්ඣෙ රුජා අනෙක වකකරතනං තමපි ජලනිධිජලං² පලො
භියමිනමිච්ච වකකරතනසිරියා අසහමානමිච්ච ච තෙන විශොභං තෙමි
මිකෙලපරියන්තං අභිභවන්තං නිරන්තරමෙව උපගච්ඡති එවං රුජා
වකකවතති පුරත්තිමසමුද්දපරියන්තං පුබ්බවිදෙහං අභිච්ඡිතිං
දක්ඛිණසමුද්දපරියන්තං ජලමුද්දිපං විජෙත්තුකාමො වකකරතනදෙසි
තෙන දක්ඛිණසමුද්දාතිමුඛො ගච්ඡති, තෙන වුත්තං අථ ඛො නං
තික්ඛපෙච වක්ඛාගන්තං පුරජාමිමි³ සමුද්දං අජෙක්ඛාගහෙත්වා
පච්චුත්තාදිත්වා දක්ඛිණදිශං පච්චත්තාදිති එවං පච්චත්තමාත්තං පන
තස්ස පච්චත්තමාත්තමාත්තං;⁴ සෙනාසනනිවෙසො⁵ පටිරුජගමනං තෙසං
අනුසංසන්නිප්පාදනං⁶ දක්ඛිණසමුද්දං අජෙක්ඛාගාගන්තං සමුද්දසලිලස්ස
ඔගච්ඡන්තං⁷ රත්තාදුන්නති සබ්බං පුරිමතයෙතෙව වෙදිත්තබ්බං; විජි
තිත්වා පන තං දසසගස්සයොජනපමාණං ජලමුද්දිපං⁸ දක්ඛිණසමුද්ද
තොපි පච්චුත්තතිත්වා සත්තයොජනසගස්සපමාණං අපරිභොධානං
විජෙත්තුං⁹ පුබ්බෙ වුත්තාගයෙතෙව ගන්තො තමපි සමුද්දපරියන්තං
තථෙව අභිච්ඡිතිත්වා පච්ඡිමසමුද්දතොපි පච්චුත්තතිත්වා අට්ඨශොජන
සගස්සපමාණං උත්තරකුරුං විජෙත්තුං තථෙව ගන්තො තමපි සමුද්ද
පරියන්තං තථෙව අභිච්ඡිති¹⁰ උත්තරසමුද්දතොපි පච්චුත්තරති,
එත්තාවතා රඤ්ඤ වකකවතතිත්වා වාතුරන්තාය පඨවිය ආධිපත්තං
අභිගතං හොති; සො එවං විජිතවිජයො අත්තතො රජ්ජසිරිසම්පත්ති
දස්සන්නන්ධං සපරිසො උද්ධං ගගනතලං අභිලබ්බිත්වා¹¹ සුමික්ඛිතපදුමුපා
ලපුණ්ණිරික්ඛවතීවිතෙන¹² වත්තාඤ්ඤ ජනස්සඤ්ඤ විය පඤ්ඤාසනපඤ්ඤ
සතපරිත්තදීපපරිවාරෙ වත්තාඤ්ඤ මහාදීපෙ ඔලොකෙත්වා වකකදෙ
සිතෙතෙව මගෙගන යථානුක්කමං අත්තතො රුජධාතිමෙව පට්ඨා
ගච්ඡති, අථ නං වකකරතනං අනෙකපුරුදාරං විය හුත්වා තිඛ්ඨති, එවං
පතිට්ඨිතෙ පන තස්මිං වකකරතනෙ රුජතෙතපුරෙ උක්කාගි වා දීපි
කාගි වා කිඤ්චි කරුණිං න හොති වකකරතනොභාසොයෙව රත්තා
අකිකාරං විධිමති, යෙ පන අකිකාරත්තිකා හොතති තෙසං අකිකාර
මෙව හොති තෙන වුත්තං දක්ඛිණසමුද්දං අජෙක්ඛාගහෙත්වා -සෙ-
ඵවරුපං වක්ඛාගන්තං පාතුගච්ඡිති එවං පාතුගුත්තං¹³ වකකරතනස්ස
පන වකකවතතිත්වා අමච්චා පකාතිමධිකලගච්ඡිත්තං සුචි භුමිභාගං
කාඤ්ඤා හරිමද්දනාදීනි සුරතිගතෙති උපලිච්චාපෙත්වා හෙට්ඨා
විචිත්තවණ්ණසුරතිකුසුමසමාකිණ්ණං උපරි සුචණ්ණිතාරකානං අත්ත
රන්තරං සමොසරිත්තමුඤ්ඤකුසුමපතිමණ්ඩපච්චානං දෙවවිමානං විය
අභිගබ්භිත්වා එවරුපස්ස නාම දෙව ගජිරත්තස්ස ආගමනං විනෙත්ත
ථාති වදන්ති, සො පුබ්බෙ වුත්තාගයෙතෙව මහාදුතං දත්වා සිලාති

1. පුරුකොහොති S. ගතොහොති b.
2. තමපිජලං b. S. 8. අනුසංසන්නිප්පාදනං b. 10. අභිච්ඡිතිත්වා b. නං b.
3. පුරජාමිමි b. 7. ඔගගච්ඡන්තං b. ඔගච්ඡන්තං b. 11. අභිලබ්බිතිත්වා b.
4. පරිමත්තාගමිධානං S. පච්චත්තමාත්තං b. 12. විජිතෙත්වා b.
5. සෙනානං සන්නිවෙසො S. 8. ජලමුද්දිපං S. 13. පාතුගුත්තං b.

සමාදාය නං පුඤ්ඤසම්පත්තියං ආවජේජනනා නිසිද්ධි, අර්හස්ස පුඤ්ඤානු
 භාවිමොදිජනා ඡද්දන්තකුලා වා උපපාසථකුලා වා නං සක්කාරවිෂයං
 අනුභවිතුංකාමො තරුණරවිමණ්ඩලාභිරත්තවිරණ්ඨවිමුඛපඨිමණ්ඩිත
 විපුලුමනනතරං¹ සරිතේ සත්තපපඨිවර්ගිනො² සුසංකෘතිතඛපච්චිඛා
 සන්තිවෙසො විකසිතරත්තපදුම්භාරුපපාකකුලේ ඉද්ධිමා සොගි විය
 වෙඛාසං ගමනසමිකේදං මනොසිලාපුරුණණරඤ්ජනපරිඥානො විය
 රජතපබ්බතො ගජිෂසවෙඛා කසම් පදෙසෙ පඨිට්ඨාති, සො ඡද්දන්ත
 කුලා ආගච්ඡන්තා සබ්බකතිවෙඛා ආගච්ඡති, උපපාසථකුලා සබ්බ
 ජේවෙඛා³ පාළියං පත “උපපාසථො නාගරුජා” ඉවෙච්ච ආගච්ඡති.
 ස්වායං පුරිතවක්කවතතිවනනානං වක්කවතතිනං සුපතනං⁴ වුත්තනසො
 නෙව වින්තයන්තානං ආගච්ඡති න ඉතරෙසං, සගමෙව පතති⁵ ඔඛල
 ගජිට්ඨානං ආගන්ත්වා ඔඛලගජිං අපනෙතො තත්ථ නිට්ඨාති, තෙන
 වුත්තං “පුත ව පරං තික්කවෙ-පප- නාගරුජා” ති ඵලං පාතුගුතං
 පත තං ගජිරතනං දිස්සා ගජිෂසපකාදසො ගඨිට්ඨාති වෙගෙන
 ගන්ත්වා රඤ්ඤා ආරොවෙතති, රුජා තුරිතතුරිතං ආගන්ත්වා තං⁶
 දිස්සා පසන්නවිජෙනා ගද්දානං වත සො ගජියානං සවෙ සම්ථං
 උපපය්‍යාති වින්තයන්තා ගත්ථං පසාරෙති, අර් සො සරෙ⁷ ඔඩු
 වච්ඡන්තො විය කණ්ණණ ඔලවෙඛනා සුරතභාවං⁸ දසොන්තො රුජානං
 උපසඛකම්භි, රුජා නං අභිරුහිතුංකාමො හොති, අර්හස්ස පරිජනො⁹
 අභිපපායං ඤාතො තං ගජිරතනං සුවණ්ණධරං සොවණ්ණොලඛකාරං
 හෙමිජාලපට්ච්ඡන්තං කන්ධා උපනෙති,¹⁰ රුජා නං අභිසිදුපෙත්ථව¹¹
 සත්තරත්තමයාය නිසොණ්ණියං¹² අභිරුහ්‍ය ආකාසඛගමනනිත්ත
 විජෙනා හොති; තස්ස සහ විත්තුපාදෙතෙව සො ගජිරුජා රුජ
 භංජසා විය ඉන්දනිලමණිපසභාජාලතිලං¹³ ගගනතලං අභිලඛ්‍යාති
 තෙනා වක්කවාරිකාය වුත්තනසොනෙව සක්කරුජපරිසා ඉති සපරිසො
 රුජා අනන්තා පාතරසෙසෙව සක්කපථම් අනුසංයාගිත්වා රුජධාතිං¹⁴
 පච්චාගච්ඡති ඵලං මග්ගිකං වක්කවතතිනං ගජිරතනං හොති,
 තෙන වුත්තං “දිස්සානි-පප-¹⁵ පසිද්ධි” ති¹⁶ ඵලං පාතුගුත
 ගජිරතනස්ස පත වක්කවතතිනො පරිසා පතතිඔඛල අස්සට්ඨානං
 සුචි¹⁷ සම්භලං කාමරත්නා අලඛකරිත්ථව¹⁸ පුරිමනසොනෙව රඤ්ඤා
 තස්ස ආගමනවිත්තනත්ථං උත්තාගං ජනෙතති.¹⁹

සො පුරිමනසොනෙව කතදුතසක්කාරෙ සමාදිණ්ණසිලොවං²⁰
 පාසාදුතලෙ නිසිකෙනා පුඤ්ඤසම්පත්තියං සම්පුරුසාරති; අර්හස්ස පුඤ්ඤානු
 භාවිමොදිජනා සික්ඛිකුලතො විජ්ජුලතා²¹ විතඬිකරදකාලෙ²²

1. සෙත b. S. 9. පරිජනා b. S. 13. දිස්සාන රඤ්ඤා විත්තමනනිත්ත-පප-
 2. ගගනපථවිජෙඨා b. ගගනපථවිජෙඨා S. ඵල රුජා ගජිරතනං පාතුගුතම්භි
 3. සබ්බාසවෙඛා S. 10. උපනෙතති b. S. 16. පාතුරහොසිති 1. [තිb.
 4. ස්වායං විත්තවතතිසුපතන 11. තං අග නිසිදුපෙත්ථ, ව b. 17. සුචි. S. [b. S.
 5. ගගමෙව පටිත්තති b. [b. 12. නිසෙතිසා b. 18. අලකාරිත්ථාන b. 21. විජ්ජුලතා,
 6. ආගන්ත්වා b. S. 13. නිල b. S. 19. ජනෙති S. 22. කාල b. S.
 7. ගර b. S. 8. මුද්දනභාමි b. 14. රුජට්ඨාති b. 20. සිලවෙනා සිලවිජෙනා b.

සෙතචලාභකර්මසංසිද්ධි¹ රතතපාදො රතතතුණො වන්දපභා
පුඤ්ඤදිගසුඤ්ඤාසිද්ධිසංසිද්ධිසංසිද්ධිසංසිද්ධිසංසිද්ධි² කාකාභිවා විශ්³ ඉන්ද්‍රියලාභි
විශ් ව කාලවණ්ණෙන සිසෙක සමන්තාගතතතා කාකාසිසො⁴ සුචු
කපෙපභා ධර්මෙන විශ් බුඤ්ඤාදිසෙති සංඝොවච්ච⁵ උජ්ඣතිකෙති⁶
කෙසෙති සමන්තාගතතතා බුඤ්ඤාකෙසො වෙතාසංඝො වලාභතො
නාම අසාරජා ආගතවා තස්මිං ධාතෙ පථිවිභිති, සෙසං සබ්බං
හප්පිරතෙන වුත්තනසෙතෙව වෙදිතබ්බං, එවිරුපං අසාරතතං
සන්ධාය ගතවා සුභි ච පරන්ති ආදිමාහ; එවං පාතුගුතඅසාරතතං
පන⁷ රසෙඤ්ඤා වක්කවතතිංසං වතුගත්ථායාමං සකචතාතිසමපපමාණං⁸
උගොසු අනෙතසු කණ්ණික පරිගන්තතො විනිශ්චයපුපරිසුඤ්ඤාතො
කලාපෙති⁹ ද්විති කඤ්ඤා පදුමෙති අලභිතං වතුරසිතිමණිසංඝො
පරිවාරං තාරුණ්ණපරිවුත්තං පුණ්ණවන්දසංසිද්ධිං පටිපට්ඨමානං¹⁰ විශ්
වෙපුලලපබ්බතතො මණිරතතං ආගච්ඡති, තස්සෙවං ආගතං¹¹
බුත්තාජාලකෙ ධර්මෙන වෙච්චරච්චරාය සට්ඨිතත්ථපමාණං ආකාසං
ආරොපිතං රතතිභාගෙ සමන්තා යොජනත්ථපමාණං ඔකාසං ආහා
ඵරති, යාය සබ්බං¹² ඔකාසො අරුණ්ණගමනවෙලා¹³ විශ් සඤ්ජානා
ලොකො හොති, තතො කස්සකා¹⁴ කසිකමං වාණිජා ආපණ්ණා
වතං තෙ තෙ ව¹⁵ සිප්පිනො තං තං කම්මතං පයොජෙතති දිව්ඨි
මඤ්ඤමානා, තෙන වුත්තං “සුභි ච පරං ගිකම්මෙව-පෙ-මණිරතතං
පාතුගමති” ති, පාතුගුතං¹⁶ මණිරතතං පන¹⁷ වක්කවතතිංසං
විසයසුඤ්ඤා විසෙසකාරණං ඉප්පිරතතං¹⁸ පාතුගමති, මගුරුකුලතො වා
තිස්ස අග්ගමගෙසිං ආනෙතති, උත්තරකුරුතො වා පුඤ්ඤානුභාවෙන
සං ආගච්ඡති, අවසෙසා පනස්සා සම්පතති, සුභි ච පරං ගිකම්මෙව
රසෙඤ්ඤා වක්කවතතිංසං ඉප්පිරතතං පාතුගමති අභිරුපා දස්සති
සාති ආදිතා තයෙන පාලියං යෙව ආගතා, තත්ථ සංඝාතපාරි
සුරිය අතික රුපං අස්සාති අභිරුපා, දිස්සමානා ව¹⁹ වක්කුති පිත
යති²⁰ තස්මා අඤ්ඤා කිච්චං²¹ විකෙඤ්ඤං ගිතාපි දඨබ්බාති දස්සතිසා
දිස්සමානා ව සොමනස්සවසෙත විතතං පසාදෙති පාසාදිකා, පරමා
සාති එවං පසාදවිතතා උත්තමාය; වණ්ණපොකකර්මායාති වණ්ණ
සුඤ්ජරාය; සමන්තාගතාති උපෙතා; අභිරුපා වා යස්මා නාතිදිසා
නාතිරස්සා, දස්සතිස්සා යස්මා නාතිකිසා²² නාතිචුලා, පාසාදිකා යස්මා
නාතිකාලී²³ නාච්චාදිතා, පරමාය වණ්ණපොකකර්මාය සමන්තාගතා
යස්මා අතිකතතා මානුසං²⁴ වණ්ණං අප්පතා දිබ්බං²⁵ වණ්ණං;
මනුස්සානං ගි වණ්ණොහා බ්බි²⁶ ත නිවර්තති ඉදවානං අතිදුරං

1. තෙතමල හක සි, වලාභකර්මසංසිද්ධි සංසිද්ධිකො b.	21. කිවම් b. S.
2. ගම්මට ගරිකෙ S, ගම්මගරිකෙ b.	22. නාතිකිසා S.
3. කාකාභිවා විශ් b, S, ම S	23. නාතිකාලී b, S.
4. කාලවණ්ණො b.	24. මනුස්ස b, S.
5. වච්චා. 1.	25. දිබ්බ b, S.
6. ගම්මානතති 1.	26. වණ්ණ b.
7. පාතුගුතර්මායා S.	27. පණ්ණානාච්ච b.
8. සමපපමාණං b.	28. පිතයනති b.
9. බුත්තකලාපෙති S	
10. සිරිපට්ඨර්මානං S.	
11. ආගතසෙමි S.	
12. පො b. S.	
13. මෙලාං S.	
14. කසෙසා S.	
15. ච S.	
16. පාතුගුත S.	
17. රසෙඤ්ඤා S.	
18. ඉප්පිරතතං S	
19. පණ්ණානාච්ච b.	
20. පිතයනති b.	

නිවර්තනී තස්සා පන ආදසනස්ථපමාණං පදෙසං සරිරහා මහාස
 තීති;¹ තාතිදිසාදිසු වසාසා පඨමසුගලෙන² ආරෙහසමපතති, දුතිය
 සුගලෙන පරිණාහසමපතති, තතියසුගලෙන වණණසමපතති වුත්තා,
 ජති වාපි ඵතෙති කායවිපතතිතා අභාවො, අතීක්ඛානතා මානුසං
 චණ්ණනති ඉමිතා කායසමපතති වුත්තා; තුලපිචුජනො³ වා කාසාස
 පිචුජනො වාති සපටිමණ්ණි පකඨිපිකා ංපිතසාස සතපිතසාස තුල
 පිචුජනො වා සතපිතසාස කප්පාසපිචුජනො වා කායසමපසො හොති;⁴
 ඕසතති රඤ්ඤා සිතකාලෙ; උණ්ණතති රඤ්ඤා උණතකාලෙ; වඤ්ඤා
 ගණ්ණොති නිවටකාලමෙව සුපිංසිතසා⁵ අතීතවසා වතුථ ත⁶ සමාසො
 ජතසා හරිවජ්ජතසා ගණ්ණො කායකො වාගති; උපපලගණ්ණොති
 හසිතකපිතකාලෙසු⁷ මුඛතො නිකඛතොතා තං ඛණං⁸ විකසිතසොච
 නිලුපපලසා අතිසුරතීගණ්ණො වාගති; ඵවරුපසමපසා⁹ ගණ්ණසමපතති
 සුත්තාස පනසාස සරිරසමපතතිසා අනුරුපං ආචාරං දසොසාසං ණං
 ණො පනාති ආදි වුත්තං, තත්ථ රුජානං දිසො තිසිත්තාසතොතො
 අග්ගිදඛ්ඛා විස පඨමමෙව උච්චාතීති පුබ්බුච්චාසිති; තසමිං තිසිත්තො
 තසා¹⁰ තාලවණෙවත¹¹ විජ්ජාදික්ඛිචං කථා පච්ඡා පතති¹² තිසිද
 තීති පච්ඡාතිපාතිති; කිං කරෙමි දෙවොති වාචාස¹³ කිං කාරං භට්ඨි
 සාවෙතීති¹⁴ කිංභාරපටිසාසාසිති;¹⁵ රඤ්ඤා මනාපමෙව වරති කරෙ
 තීති මනාපමාසිණි; ශං රඤ්ඤා පියං තදෙව වදන්ති පිසවාදිති;
 ඉදති සවාසා¹⁶ ආචාරෙ භාවසුද්ධියා¹⁷ ඵච න සාදෙසොසනාති
 දසොසාසං “තං ඛො පනා” ති ආදිමාහ: කථං හො අතීවරතීති න
 අතික්ඛමිකා විවරති;¹⁸ ංපෙකා රුජානං අඤ්ඤං පුරිසං විනෙතනපි
 ත පතෙතීති වුත්තං හොති; තත්ථ යෙ තසා ආදිච්චි අතීරුපාති
 ආදසො අනෙත ව¹⁹ පුබ්බුච්චාසිතීති ආදසො ගුණ වුත්තා තෙ පකති
 ගුණා²⁰ ඵච, අතික්ඛනතා මානුසං චණ්ණනති ආදසො පන වක්ඛ
 වතතිතො පුඤ්ඤං උපතීසාසං වක්ඛරතනපාතුභාවතො පඨාස
 පුරිමකම්මානුභාවෙන නිබ්බතනතීති චෙදිතබ්බා, අතීරුපතාදිකාපි
 වා වක්ඛරතනපාතුභාවතො පඨාස සබ්බාකාරපරිපුර ජාතා, තෙනාහ
 ඵවරුපං ඉපිට්ඨතං පාතුභවතීති; ඵචං පාතුභුත ඉපිට්ඨතසාස පන
 රඤ්ඤා වක්ඛවතීසා ධනකරණීයානං කිච්චානං ගථාසුබ්බං²¹ පචතත
 තත්ථං ගහපතීරතනං පාතුභවති, හො පනති යාච මහාහොහො මහා
 හොහකුලෙ²² ජාතො, රඤ්ඤා ධනරුසිවඛ්ඛකො ඤෙට්ඨි ගහපතී
 හොති, වක්ඛරතනානුභාවසහිතං පනසා ව²³ කම්මවිපාකජං දිබ්බ
 වක්ඛුං²⁴ පාතුභවති,²⁵ යෙන අනෙතා පඨමියං යොජතබ්බනනෙර

1. මහාසෙති b. S.	9. ඵවරුපං සමපසාස b	ඵවරුපසාස S.
2. සුගලෙන S.	10. රඤ්ඤා b. S.	18. සවාසා S සවාසා b.
3. තුලපිචුජන b.	11. තාලපණ්ණන S.	17. තාව සුමිය b. S.
4. තුලපිචුජනො කප්පාසපිචුජනො ¹ .	12. නිපතතී S.	18. අනෙතා b.
5. සුපිසිත b. පිංසිතසා S.	13. තසා b	20. වුත්තා b. S.
6. මතුජාති b	14. පටිසාසාවෙතීති S	21. ගථාසුබ්බ S.
7. තසිත 1, කාල S.	15. පටිසාසිති b. 1.	22. මහාහොහෙ මි කුලෙ S.
8. මුඛතො තං ඛණං 1, 6 කඛතොතා b.		23. භාවෙන b. S. පනසා S.
		24. වක්ඛු b. S.
		25. යෙව S.

තිඨිං පසායති සො තං සමපතතිං දිසවා තුට්ඨගද්දෙයො¹ ගතවා රුජානං
ධනෙන පමාරෙණිං සබ්බාති ධනකරණීයාති සමපාදෙති, තෙන
වුත්තං සුභව පරං. යිත්තිමෙව -පෙ- එවරුපං. ගහපතිර්ගතං. පාතු
ගමගීති, එවං. පාතුභුතගහපතිරතතස්ස පතස්ස² රඤ්ඤ වක්ක
වතතිස්ස සබ්බතිව්ව³ සංවිධානසමත්ථං පරිණායකරතනං⁴ පාතුගවති,
සො රඤ්ඤ ප්ලව්ඨපුත්තොව ගොති, පකතියා එව පණ්ණිනො
ව්‍යත්තො මෙධාවී රඤ්ඤ පුඤ්ඤත්තාවං නිස්සාය පතස්ස අතතනො⁵
කම්මාත්තාවෙන පරවිත්ත ඤාණං උපාජ්ජති යෙන ආදසයොජ්ජනාය
රුජපරිසාය⁶ විතතාවාරං. ඤාතො රඤ්ඤ අතිතෙ ව⁷ තිතෙ ව වචන්
පෙත්තුං සමන්තො ගොති, සොපි තං අතතනො ආත්තාවං. දිසවා තුට්ඨ
ගද්දෙයො රුජානං සබ්බතිව්වාත්ත සාසනෙන⁸ පමාරෙති, තෙන වුත්තං
සුභව පරං. -පෙ- පරිණායක රතනං. පාතුගමගීති; නන්ධ ධූපෙ
නබ්බං ධූපෙත්තාති තස්මිං තස්මිං ආනන්තරෙ ධූපෙතබ්බං ධූපෙත්තුං;
සමමෙව පාතිතිසාති ආදී ගෙට්ඨා වුත්තමෙව; කම්මගහනනාති⁹ ජයස්සා
ගෙහ; මහස්තං¹⁰ ගොග්ගතතිතාති එකපභාරෙතෙව දො වා තිණි
වා සතසගස්සාති; කෙවලා පටිපුඤ් පණ්ණිගමුති පණ්ණිතො තිණි
සුවරිතාති පුරෙණිං සග්ගෙ තිබ්බතතති, තතො මුත්තස්සලොකං
ආගච්ඡන්තො කුලරූපගොග සමපතතියං තිබ්බතතති, තත් ඕතො
තිණි¹¹ සුවරිතාති පුරෙණිං පුත්ත සග්ගෙ තිබ්බතතතිති අයං සකලා
පරිපුණ්ණො පණ්ණිගමුති; සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

බාලපණ්ණිගමුත්තං.¹² නවමං.

2. 4. 10.

එවමෙම සුභතාති දෙවදුතසුත්තං; තත්ථ ටෙ අගාණති ආදිඅස්ස
පුරසුත්තෙ විජාරිතමෙව; තිරසං. උපපන්නාති ගගවා කන්ථවි
තිරසතො පට්ඨාය දෙසනං දෙවලොකෙන ඔසාපෙති, කන්ථවි දෙව
ලොකතො පට්ඨාය තිරසෙන ඔසාපෙති, සවෙ සග්ගසමපතතිං විජාරි
රෙණිං කපේතුකාමො ගොති තිරසදුක්ඛං එකදෙසතො කපේති,
තිරච්ඡානගොතිදුක්ඛං පෙතති¹³ විසයදුක්ඛං මුත්තස්සලොක සමපතතිං
එකදෙසතො කපේති, සග්ගසමපතතිමෙව විජාරෙති,¹⁴ සවෙ තිරස
දුක්ඛං විජාරෙණිං කපේතුකාමො ගොති දෙවලොක මුත්තස්සලොකෙසු
සමපතතිං තිරච්ඡානගොතිපෙතතිවිසයෙසු ව දුක්ඛං එකදෙසතො
කපේති, තිරසදුක්ඛමෙව විජාරෙති, සො ඉමිස්මිං සුත්තෙ තිරසදුක්ඛං
විජාරෙතුකාමො තස්මිං දෙවලොකතො පට්ඨාය දෙසනං තිරසෙන
ඔසාපෙති, දෙවලොකමුත්තස්සලොක සමපතතිගො තිරච්ඡානගොති

1. භික්ෂො S.

2. පත b.

3. තිව්ව b.

4. පරිණායකරතනං S.

5. අතතනොපි S.

6. සොජ්ජනාය 1.

7. ඤාතො අතිතෙව 1. අතිතෙ

8. තිව්වාත්තසාරක b. S. [b. S.

9. කම්මගහනනාති S.

10. මහස්තං b. S.

11. ව b.

12. භූමිසුත්තං. b.

13. පිත්ති b. S.

14. කපේති S.

පෙතතිවිශයදුක්කාති ව එකදෙසතො කපෙතා¹ තීරයදුක්කමෙව වින්දා
 රෙන කපෙතුං නමෙතං. නික්කමෙ තීරසපාලාති ආදිමාන; තත්ථ
 එකමෙව පෙරු තීරයපාලා නාම තත්ථ යත්තරුපමෙව² කමමමෙව
 කාරණං කාරෙතීති වදන්ති³ තං “අපි තීරයෙ⁴ තීරයපාලාති ආදිත්තා
 අපි ව කාරණිකා” ති⁵ ආදිත්තානෙත අතිබමෙව පරිසෙතිතමෙව,
 යථා හි මනුස්සලොකෙ කමමකරණකාරකා⁶ අපි එවමෙව තීරයෙ
 තීරයපාලා අපිති; ඔමිස්ස රසෙකුකුති යමරුපා නාම වෙමාතිතපෙත
 රුපා එකමිං කාලෙ දිබ්බවිමානෙ දිබ්බකපාරුකෙක⁷ දිබ්බරුක්කාන
 දිබ්බතාවකාදිසමපත්ති⁸ අනුභවති එකමිං කාලෙ කමමවිපාකා,
 ධම්මිකොරුපා න වෙස එකො හොති වතුසු පන ආරෙසු මත්තාපරු
 ජනා හොත්තා, නාදදසත්ති අත්තනො සත්තිනෙ පෙසිතස්ස කස්සවි
 දෙවද්වන්තූ අභාවං සක්ඛියං එවං වදති, අථ නං යමො නායං භාසිතස්ස
 අත්ථං සලුකෙතිති. ඤාතො සලුකම්පෙතුකාමො අමොනාති ආදිමාන:
 ජාතිබ්බමොති ජාතිසත්තාපො; අපරිමුත්තො ජාතියා ජාති නාම මිත්තං
 අභිග්ගතරෙයෙව මත්තතිති;⁹ පරතො ජර්ධමෙවොති ආදිසුචි එසෙව
 නයො; පඨමං දෙවද්වන්තූ ඤාතො ඤාතොති එත්ථ දහරකුමාසෙ අත්ථතො
 එවං වදති නාම: පස්සථ¹⁰ හො මිත්තමපි තුමානං විශ හත්ථපාද අපි
 සකෙ පනමති මුත්තකරිසෙ පලිපත්තො අත්තනො ධම්මතාය උච්චි
 තිත්තො නභාසිතුං න සකෙකාමි, අහං කිලිමෙමා¹¹ නභාපෙථ මනාති
 මත්තමපි න සකෙකාමි, ජාතිතොමති අපරිමුත්තතාය එදිසො ජාතො¹²
 න බො පතාගමෙව තුමෙති ජාතීතො අපරිමුත්තතාව යපෙථ හි මිත්තං
 එවං තුමානංමපි ජාතී ආගමිස්සති ඉති තස්සා¹³ පුරෙ ජාතියා¹⁴
 ආගමතොව කල්පාණං කරෙරුපාති, තෙනෙස¹⁵ දෙවද්වන්තො නාම ජාතො
 වචනපත්ථා පන මධ්‍යදෙව¹⁶ සුත්තෙව චුත්තොව,¹⁷ දුතිස්ස දෙවද්වන්තාති
 එත්ථාපි ජර්ධණ්ණසෙත්තො¹⁸ අත්තො එවං වදති නාම: පස්සථ හො
 අහමපි තුමෙති විශ තරුණො අහොසිං උතුරු¹⁹ බලබාහුබලජව²⁰
 සමපත්තො තස්ස මෙතො ජව²¹ බලසමපත්තියො අත්තරුතිතො විජජ
 මානාපි මෙ²² හත්ථපාද හත්ථපාදකිවචං න කරෙතති ජර්ධමති²³
 අපරිමුත්තතාය එදිසො ජාතො, න බො පතාගමෙව තුමෙති ජර්ධ
 අපරිමුත්තතාව යපෙථ හි මිත්තං එවං තුමානංමපි ජර්ධ ආගමිස්සති ඉති
 තස්සා පුරෙ ආගමතොව²⁴ කල්පාණං කරෙරුපාති, තෙනෙස දෙවද්වන්තො
 නාම ජාතො; නාතිස්ස දෙවද්වන්තාති එත්ථාපි²⁵ හිලානසත්තො²⁶
 අත්තො එවං වදති නාම: පස්සථ හො අහමපි තුමෙති විශ තීරෙහො

1. කපෙතො b.	9. පවත්තතීති S. අපිති b.	17. පුත්තො S.
2. රුපං විශ b S.	10. ම. පස්සථ S.	19. ජිණ්ණපපත්තො b
7. තෙහං b.	11. කිලිට්ඨගත්තොමෙති b. S.	19. උරු b. 20. ජවත්ථ S.
4. අපි b.	12. එදිසො 1.	21. බලජවත්ථ b. S.
5. කරුණකාති b.	13. තස්සා 1, 14. පුරෙ b. 1	22. අත්තරුතිතො b.
6. කමමකාරකා b. කමමකාරණ කමමකරණිකා S.		23. ජර්ධ b. 28. හිලා
7. දිබ්බරුක්ක b. දිබ්බකපාරුක්ක S.	15. තෙනෙපවත්ථ S	24. ආගමිත්තා b. හත්ථ
8. නාටකාදිබ්බසමපත්ති. b. S. 16. මාසදෙව S. මසදෙව		25. එත්ථාපි b. තෙත්ථා b.

අභොසිං සොචති එතරති ව්‍යාධිතා අභිභූතො¹ සතෙ චුත්තකරිසෙ පඨි පනෙතා උට්ඨාතුමිති න සකෙකාමි විජ්ජමානාපි මෙ හත්ථපාද-හත්ථපාද කීවං න කණ්ණනති ව්‍යාධිතොචති අපරිච්ඡිත්තතාය එදිසො ජානො, න ඛො පතානමෙව භූමෙහපි ව්‍යාධිතො අපරිච්ඡිත්තතාව යථෙව හි මඤ්ඤං එවං භූමානාවපි ව්‍යාධි අංගමිඤ්ඤාති ඉති තස්ස පුරෙ අංගමනාව කලායංකං කණ්ණපාති, තෙනෙස දෙවදුතො නාම ජානො; චතුස්සං දෙවදුතනති එත්ථ පත කම්මකාරණං වා දෙවදුතනාති කාතබ්බා කම්මකාරණිකා² වා තත්ථ කම්මකාරණං³ පකෙඤ ආත්තංස තාව කම්මකාරණං⁴ අත්ථනො එවං වදන්ති නාම: මයං නිබ්බත්තමානා න රුකෙඤ වා⁵ පාසාණෙ වා නිබ්බත්තමානා භූමාදිසානං සරිතෙර නිබ්බත්තමානා ඉති අව්‍යාකං පුරෙ නිබ්බත්තනොව කලායංකං කණ්ණපාති, තෙනෙතෙ⁶ දෙවදුතා නාම ජානා; කම්මකාරණිකාපි අත්ථනො එවං වදන්ති නාම: මයං ආත්තංස කම්මකාරණං කණ්ණෙතො න රුකඛාදිසු කණ්ණෙව භූමාදිසෙසු සත්තසුයෙව කණ්ණෙව ඉති අව්‍යාකං භූමෙහසු⁷ පුරෙ කම්මකාරණං කරණතොව⁸ කලායංකං කණ්ණපාති, තෙනෙතෙපි⁹ දෙවදුතා නාම ජානා; සංඝමිමං දෙවදුතනති එත්ථ මතකසතොතො අත්ථනො එවං වදන්ති නාම: පස්සාපි ජො මං¹⁰ ආමිකසුසානෙ ඡංඛිභූං¹¹ උඤ්චිතාන කාදිභාවපාතනං¹² මරණතොචති අපරිච්ඡිත්තතාය එදිසො ජානො, න ඛො පතානමෙව භූමෙහපි මරණතො අපරිච්ඡිත්තතාව යථෙව හි මඤ්ඤං එවං භූමානාවපි මරණං අංගමිඤ්ඤාති ඉති තස්ස පුරෙ අංගමනාව කලායංකං කණ්ණපාති; තෙනෙස දෙවදුතො නාම ජානො; ඉමං පත දෙව දුතාසුයෙයං කො ලහති කො න ලහතිති: ¹³ යෙන තාව ඛසුං¹⁴ පාපං කතං සො ගොඤ්ඤා නිරයෙ නිබ්බත්තති යෙව. යෙන පත පරිත්තං පාපං¹⁵ කතං, සො ලහති; යථා හි¹⁶ සහන්තිං වොරං ගහන්ති; කතනබ්බමෙව කණ්ණනති න විනිවර්තනති, අනුච්ඡිකා¹⁷ ගතිතං පත විනිවර්තනානං නයනති සො විනිවර්තං ලහති, එවං¹⁸ සම්පදමෙතං; පරිත්තපාපකම්මං හි¹⁹ අත්තනො ධම්මතායපි සරන්ති සාරිගමානාපි සරන්ති, තත්ථ දීඝජයන්තා²⁰ දම්ලො නාම අත්තනො ධම්මතාය සරි,²¹ සො කිර දම්ලො සුමනගිරිවිහාරෙ අනාසෙස වෙතිගං රත්තපථෙතං²² පුජ්ජති; අථ නිරයෙ උඤ්ඤායාමිතො²³ නිබ්බොතො²⁴ අග්ගිජාලසඤ්ජං²⁵ සුඤ්ඤාව අත්තනො පුජ්ජතපටං²⁶ අනුස්සරි, සො ගන්තො සුගෙහ නිබ්බත්තො, අපරෙපි පුත්තස්ස දහර හික්කුතො

- | | | |
|---|------------------|--------------------------|
| 1. අභිභූතො b. S. | 10. මමං S. | 18. එච්ච b. |
| 2. කරණිකා b. S. | 11. ඡංඛිතං b. S. | 19. කසම්මිති b. |
| 3. එත්ථ පත කම්මකාරණං S. 12. භාගං පත්තං h. | | 20. දීඝදත්තා S. දීඝජයනො: |
| 4. බාහුති-ස තාව කම්මකා 13. සො ලහති b. | | 21. සරති b. b. |
| 5. න b. රණං b. 14. ඛසු b. S. | | 22. රත්තපාථෙතං 1. |
| 6. තෙනෙතෙව, තෙසං පෙ 15. පරිත්තං b. පාපකම්මං S. | | |
| 7. භූමෙහ S. හෙ S. 16. යථා S. b. S. 24. නිබ්බත්තොති b. | | |
| 8. කම්මකාරණං කරණංසා S. කම්මකාරණංසා b. | | 25. අග්ගිජාලසඤ්ජං b |
| 9. තෙනෙපි b. තෙනෙවෙතෙපි S. 17. අනුච්ඡිකා S. | | |

බලසාවකං¹ දෙනෙතා පාදමුලෙ යපෙසි, යපතකාලමි² නිමිත්තා
ගණි හෙපි උය්‍යදසාමනෙත නිබ්බතෙතා ජාලසද්දන තං සාවකං
අනුයාරිචාගතවා³ සග්ගෙ නිබ්බතෙතා, එවං තාව අත්තනො ඛම්මතාය
කුසලකම්මං⁴ සරිචා සග්ගෙ නිබ්බතති,⁵ අත්තනො ඛම්මතාය අස
රනෙත පත පඤ්ච දෙවදුහෙ පුච්ඡති, තත්ත කොචි පඨමෙන දෙවදු
හෙන සරති, කොචි දුතියාදීසි; යො පත පඤ්චයිපි ත සරති
තං යමො රුජා සයං සාරෙති, එකො කිර අමිඤ්චා සුමනපුථකුසමෙන
මහාවෙතිං පුජෙති යමයං පතති, අදුසි, තං අකුලකමමිත
කිරයෙ නිබ්බතතා යමයං සතතිනං නසිංසු, තසමිං පඤ්චයිපි දෙවදු
හෙති කුසලෙ⁶ අසරනෙත යමො සයං ඔලොකෙතො දිඤ්චා නනු
චං මහාවෙතිං සුමන පුථකුසමෙන පුජෙති⁷ යමං පතති අදුසිති
සාරෙසි, යො තසමිං කාලෙ සරිචා දෙවලොකං ගතො, යමො පත
සයං ඔලොකෙතොපි අපයංගො මහාදුක්ඛං නාම අනුඤ්ඤාති අයං
සතෙතාති කුණ්ඨි හොති,⁸ මහාතිරණෙති අවිචිතොතිරයමි; කිම්ප
තසා පමාණං අබ්බතාරං⁹ ආයාමෙන ව විජාරෙත ව¹⁰ යොජනසතං
හොති¹¹ ලොහපඨවී ලොහජදනං එකෙනා ව හිතති නවතුවයොජනිකා
හොති¹² පුරජිමාය හිතති අවි උට්ඨිතා¹³ පච්චිමං හිතති ගතෙතා
තං විනිවිජ්ඣිතා පරතො යොජනසතං ගච්ඡති, සෙසදිසාසුපි එසෙව
තයො ඉති ජාල¹⁴ පරිශතතවසෙන ආයාමිවිජාරෙතො අධාරසතොජ
නාසිකාති¹⁵ තිණී යොජනසතාති හොතති, පරිකෙට්ඨෙත¹⁶ තවමයො
ජනසතාති වතුපණණාසඤ්ච¹⁷ යොජනාති සමිතො පත උය්‍යදෙති
සද්ධිං දසයොජනසග්ගො¹⁸ හොති, උට්ඨනං නාදිසමෙව හොතිති
එත්ත අකකතතපදං¹⁹ යාව අට්ඨිතො දහං²⁰ උග්ගිතුමෙව ත සතො,
අයං පතෙත්ත අපත්තා, ගෙසෙතොපසාය ඛයොති උපරිතොපසායකිංගති²¹
ඉති අකකමනකාලෙ ඛයොමානං පඤ්ඤාති²² උග්ගිණකාලෙ නාදිස
මෙව තසාම එවං චුතං, බහුසමපතොති බහුති වයං සතසග්ගොති²³
සමපතො; තසාම පතෙස තරකො අවිචිති සබ්බං ගතොති විචි²⁴
නාම අතතරං චුම්බති තත්ත ව අගිජාලානං වා සතොනං වා දුක්ඛයං
වා අතතරං තත්ත තසාම හො අවිචිති සබ්බං ගතො, තසා හි²⁵ පුරජිම
හිතියො ජාලා උට්ඨතිතා සංසිබ්බමානාපි²⁶ යොජනසතං ගතො
පච්චිමං²⁷ හිතති විනිවිජ්ඣිතා පාරතො යොජනසතං ගච්ඡති, සෙස
දිසාසුපි එසෙව තයො, ඉමෙසං ජනනං ජාලානං මජ්ඣෙති නිබ්බතො
දෙවදෙනො තසා යොජනසතපමාණො අත්තතාවො දෙව පාදා යාව

1. බලසාවකං 1.	9. අබ්බතාරං	17. වතුපණ්ණසං 8, වතුප
2. මරණකාලමි පව වාති	10. නව 8.	18. ගතසං b. [ගණාස b.
3. අනුයාරිචා b. [ගෙද b S.	11. අසොසි b.	19. අකකතතං පදං b. [ගොසි b.
4. කුසලකම්මං කමා b.	12. හොතති b.	20. දළං b. 8. 25 ගතොති
5. නිබ්බතති b.	13. උට්ඨතිතා b.	21. ජලති b. ජාපති 1, [ගොස b S.
6. දෙවදුහෙති 8.	14. ජාලා b	22. උභං 8. 21. උභිතං සබ්බ
7. පුජෙති b.	15. යොජනාදිකොති b.	23. වසාගතසග්ගොති b
8. කුණ්ඨි අ. ක. සි b.	16. පරිකෙට්ඨෙත b. පත b. 8.	24. විචි b. 27. ගතොති

සොපානා ලොහපදම් පවිට්ඨා; අභි හත්ථා යාව මණ්ඩකා ලොහ
 හිතනියො¹ පවිට්ඨා, සිංහ යාව හමුකට්ඨිතො ලොහජ්දන පවිට්ඨං,
 අසොහානෙත එකං ලොහසුලං පවිට්ඨා; කායං විනිවිජ්ඣිතං ගතො,²
 ඡදනෙ පවිට්ඨං, පාචිනනිතනිතො කිකකනසුලං³ ගද්දං විනිවිජ්ඣිතං,
 පච්ඡිමහිතනි පවිට්ඨං, උත්තරහිතනිතො කිකකනසුලං එසුකා⁴
 විනිවිජ්ඣිතං දංඛිණහිතනි පවිට්ඨං නිව්වලෙ තපාගතමහි අපරච්ඡිතො
 නිව්වලොච හුතො පච්චාගිති⁵ කම්මසරිභවතාය එදිසො ජාතො, එවං
 ජාලානං නිරන්තරතාය අවිචි නාම;⁶ අභිගතොප පනස්ස සොජන
 සතිකෙ යානෙ නාමිකං කොට්ටො, පුරිතනිපුට්ඨං⁷ විය සත්තො
 නිරන්තරං, ඉමසං ආන සත්තො අභි ඉමසං නාමිකං වචනබ්බං
 ගවේන්තොනං සිතානං නිසින්නානං නිපන්නානසු පච්චානානං⁸
 අත්තො නච්චි, ගවේන්තො වා⁹ සිතෙ වා නිසින්නෙ වා නිපන්නෙ වා
 අසුඤ්ඤානාම බාධනා¹⁰ එවං සත්තානං නිරන්තරතාය¹¹ අවිචි;
 කායආරොපෙත ඡ උපෙක්ඛාසගතොන විතොති උපපජ්ජති; එකං
 දුක්ඛසගතං එවං සත්තොපි යථා ජ්වහංග¹² මුඛිඤ්ඤාති සපෙඤ්ඤා
 එකසං තමබ්බලොහභිඤ්ඤාති සපිනෙ අනුදග්ගබලවතාය තදෙව
 පසුඤ්ඤාති ඉතරාති අබ්බාධාරිකාති සොනති, එවං අනුදග්ගබලව
 තාය දුක්ඛමෙව වෙත්¹³ නිරන්තරං ඉතරාති අබ්බාධාරිකාති එවං
 දුක්ඛසං නිරන්තරතාය අවිචි මහත්තොති සොජනසතිකො; සො
 තත්ථ පතතිති එකො පාදො මහානිර්දයො සොති එකො ගුප්ථිතරසෙ
 පතති;¹⁴ සුචිත්තොති සුචි සද්ධිසම්මා; තෙ ගජ්ජිව්වපමාණං එකදොසක
 නාවපමාණං වා¹⁵ සොනති; කුඤ්ඤාලංගිතොති සොජනසත්තපමා
 ඤ්ඤා¹⁶ අනො කුඤ්ඤාලංගිතොති සොජනසත්තපමා¹⁷ පුණ්ණං ආදිතො
 ඡාරිකානිර්දයො, යත් පඨිතපඨිතො කුඤ්ඤාකරසිමිති ස්වත්තථාලොපිසිලො
 දිති¹⁸ විය ගෙවසිති තලමෙව¹⁹ ගණනති; ආරොපෙතොති අය
 දසොති පපාපපතො,²⁰ ආරොපෙතොති; තෙසං ආරොග්ගතොලෙ තෙ
 කණ්ටො අසොමුඛො සොනති මජ්ඣිමකොලෙ උභිමුඛො,²¹ ආදිකාතිති
 කම්මමසෙත වානෙත වලිකාති;²² ගජ්ජිව්ව පිඤ්ඤාති එලකෙ මංගං
 විය කොට්ට²³ යමානාති ජිඤ්ඤාති; සවෙ උභ්බාය පලායති අයො
 පාකාරො සමුට්ඨාති පරික්ඛිපති ගෙට්ඨා,²⁴ මුරධාර සත්ථෙරො²⁵
 සමුට්ඨාති; මාගෙදිකා²⁶ නාදිති වෙතරකි²⁷ නාම තමබ්බලොගතදි;
 තත්ථ අසොමයා බාරවලිලො²⁸ පොකරපතොති ගෙට්ඨා මුරධාර²⁹

1. සිතො. b.	12. ජ්වහංගොන ව.	23. මිච්චිකාති S.
2. විනිවිජ්ඣිතං. b.	13. දුක්ඛසංවෙත් b. S	24. සොට්ඨි h. 24. එ 8
3. කිකකනසුලං S.	14. නිපතති b S	25. මුරධාර b. S
4. පාසක. b	15. පමාණං S	26. මාගෙදිකා b S.
5. පච්චිකාති b. පච්චි. S.	16. පමාණං S. එ 1.	27. වෙතරකි S. වෙතර
6. අවිචි නාම b.	17. මිච්චිතොති S. මිච්චිතොති b	[අ] b
7. පුරිතං b පිට්ඨං b. S.	18. සත්ථෙරො කුඤ්ඤාකරසිමිති මිත්තො සොපාදාසිමිති	
8. නිසින්නානසු නිපන්නානං S. නිසින්නානං නිපන්නානං b. සිමිත්ථාලොදිති S.		
9. ගවේන්තො එ 1 S	19. ගජ්ජිව්ව S. [ප] නාම කුඤ්ඤාලංගිතොති S.	
10. න බාධනාති b	20. පපාපපතො S	28. දුක්ඛං 1 [නිපාදිතං b.
11. නිරන්තරං b S	21. උභි. මුඛ. b S.	29. මුරධාර 1 [නිපාදිතං b.

උගොසු නීරසු වෙහතලතා මි කුසතිණාති ව; සො කථා දුක්ඛා නිප්පාති¹ සො තත් උභිඤ්ඤා අසො ම වුග්ගමානො පොකරිපතෙත්තසු ජිජ්ජාති සිඛ්ඛාමකසණ්ඩානාය ඛාරවලලිකාය² කණ්ඩකෙති විජ්ජියති³ බුරුබාරුති ථාලියති⁴ උගතො⁵ නීරසු කුසතිණෙති විලෙඛති වෙහත⁶ ලතාති ආකඛිති⁷ නික්ඛන්තීති ථාලියති; නපෙත්තන අසොකඛ්ඛු නාති⁸ තෙතනි⁹ ජිඤ්චිජ්ජායමිති වුත්තෙ මහන්තො ජලායපච්චිං ලොගගුලානං පුරෙත්ති තා උපගච්ඡන්ති¹⁰ සො ලොගගුලොචං ඤාතො දත්තෙ ඵසස්සති¹¹ අථස්ස තත්තෙතන අයොසඛ්ඛුතා මුඛා මිවරන්ති, තමිලොගඛාලෙති¹² මහත්තන 'ලොගකවාසෙත තමිලොගං උප තෙත්ති ඵවමෙවං කරෙන්නති, සුන මහාතිරස්සති ඵවා පඤ්චවිධ ඛනිතතො පටිඨාය යාම තමිලොගපානා තමිලොගපානතො පටිඨාය පුත පඤ්චවිධඛනිතාදිති කාමරත්ති¹³ මහාතිරස්සෙ පක්ඛිපන්ති, තත් සොචි පඤ්චවිධඛනිතනෙතව මුච්චති; සොචි දුතියෙත, සොචි තති සෙත -පෙ- සොචි තමිලොගපානෙත 'මුච්චති,¹⁴ කමෙම පත අප රික්ඛිණෙ පුත මහාතිරස්සෙ පක්ඛිපන්ති, ඉමං පත සුත්තං ගණ්ඨනෙතො ඵසො දහරුහික්ඛු ගත්තෙ ඵත්තකං දුක්ඛං අනුභවිතසත්තං පුත¹⁵ මහාතිරස්සෙ පක්ඛිපන්තිති ආග, ආම¹⁶ ආවුසො කමෙම අපරික්ඛිණෙ පුතපුත¹⁷ ඵවා කරෙන්නති, හිට්ඨසු ගත්තෙ උදෙසො තමමට්ඨානං මෙ දෙථාති¹⁸ කමමට්ඨානං කථාපෙත්ති සොතාපත්තො හුත්වා ආගමි උදෙසං අග්ගතෙසි, අඤ්ඤාසමපි ඉමස්මිං පදෙසෙ උදෙසං යපෙත්ති අරගත්තං පත්තානං ගණනා තත්ති, සබ්බවුද්ධානං¹⁹ මෙතං සුත්තං අවිජ්ජිත මෙම සොති, කිනකායුසංඝාති හිනං²⁰ කායං උපගතා හුත්වා උපාදුතෙති තණ්හාදිට්ඨිගසණ; ජාතිමරණසමගමෙති ජාතියා ම මරණස්ස ම කාරණගුණෙ; අනුපාදාති මතුති උපාදුතෙති අනුපාදිට්ඨිනං; ජාතිමරණසමගමෙති ජාතිමරණසබ්බායසබ්බාතෙ²¹ නිබ්බාතෙ විමුච්චන්ති; දිට්ඨසමමාසිතිබ්බුතාති දිට්ඨසමමෙ ඉමස්මිංඤ්ඤාදි දත්තා භාවෙ සබ්බතිලෙසතිබ්බාතෙත තිබ්බුතා; සබ්බදුක්ඛං²² උපට්ඨගුන්ති සබ්බදුක්ඛාතික්ඛන්තා²³ නාම සොතති.

දෙවදුතසුත්තං දශමං.

සුඤ්ඤාත්වගොගා තත්ථයො.

1. නිබ්බරුති b. තප්පාබරුති S.	15. මහුතමිතඛංසුතෙති b. අනුතමි
2. බරවලොකං b. බරවලිකාය S.	16. ආග b. S. [තඤ්ඤා...පුතෙති...]
3. විජ්ජියති b S.	17. පුතපුතා b. S. [තපෙත්තන S.]
4. ථාලියති b. S.	18. ධාතමිදිවිකපෙත්තං b. මෙත
5. උගොසු b.	19. සංඝික්ඛංසුති b. පුරුස S.
6. මග්ග b.	20. කිනකායුසංසං b. P2
7. ආකඛිති S.	21. ජාතියාමරණසමගමෙති b.
8. අග්ගගුලානං b	22. සබ්බදුක්ඛං b. [තෙ b.]
	23. දුක්ඛං අනුභවිතං b. P

2. 4. 11.

එමෙමෙ-සුභානඤ්ඤාකරතනසුත්තං; තස්ස භද්දකර්මකරණානුසාරී
 විපස්සනානුසාරීභික්ෂුකාගතතො භද්දකස්ස එකරතනස්ස; උභද්ද
 ඝනති මාතිකං; විභවිකනති විජාරභාජනියං;¹ අනිකනති අනිතෙත
 පඤ්චකකමෙ; නානිභාගමෙසාති තණ්හාදිවිසිති නානුගවේසය; න
 පටිකඝෙබ්බි² තණ්හාදිවිසිති න පඤ්චය; ඤජනිකනති ඉදමෙත්ත
 කාරණවිමකං යසමා යං අනිතං හං පටිතං නිරුද්ධං අත්තතං;³ තස්මා
 තං⁴ නානුගවේසය යසමා ව යං අනාගතං⁵ තං අපපතං අජාතං
 අනිබ්බතතං තස්මා⁶ තමපි න පඤ්චය; ඤජනිකනති පටිවුප්පනනමි
 බමමං යත්තං යත්තං උපපන්නා⁷ තත්තං තත්තං තං අනිච්ඡානුපස්ස
 නාදිති සත්තති අනුපස්සනාති යො විපස්සති අරඤ්ඤාදිසු වා තත්තං තත්තං⁸
 විපස්සති; අසංගීර්⁹ අසංගීර්භානති ඉදං විපස්සනා (පටිවිපස්සනා)
 දස්සනත්තං වුත්තං විපස්සනා හි රුගාදිති න සංගීර්ගති¹⁰ න සංගීර්භා
 තිති අසංගීර් අසංගීර්භා; තං¹¹ අනුමුඛගෙ¹² වෙසෙය්¹³ පටිවිපස්සෙ
 යසාති වුත්තං හොති; අථවා නිබ්බානං රුගාදිති න සංගීර්ගති න සංගීර්භා
 තිති අසංගීර් අසංගීර්භා තං විච්ඡා පණ්ණිතො භික්ඛු (අනුමුඛගෙ)
 පුතපුත තදුරමණං¹⁴ එලසමාපතති අපෙපන්නො වෙසෙය්¹⁵ යසාති
 අත්තං; තස්ස පන අනුමුඛගතස්ස අත්තං අපජ්ජව කිව්වං ආයුසානති
 කිලෙසානං අත්තපනපටිභාපනතං අත්තපනති ලභිතමං විරියං
 අපජ්ජව කාතබ්බං; භෙදා ජිකුසු මරණං සුමෙති යෙව ජිවිතං වා
 මරණං වා කො ජානාති; අජ්ජ¹⁶ දුභං වා දස්සාමි¹⁷ සිලං වා රක්ඛිස්සාමි
 අඤ්ඤාතරං වා පන ඤාලං කරිස්සාමිති හි අජ්ජ තාව පපඤ්ඤා අත්ත
 යෙව වා පුතදිවසෙ වා ජානිස්සාමිති¹⁸ විත්තං අනුපාදෙත්වා
 අජ්ජජෙව¹⁹ කරිස්සාමිති එවං විරියං කාතබ්බනති දස්සෙති; මනා
 භෙදෙනනාති අනිවිසසන්ධාදිති හි²⁰ අනෙකාති මරණාකාරණාති තස්ස
 භෙදා,²¹ තාය මහතියා භෙදාය වසෙසන මහාසෙසෙන; එවරුපෙන
 මට්ඨනා සද්ධිං කතිපාගනනාව ආගමෙති යාවාහං බුද්ධිපුජාදිං
 අත්තතො අවස්සයනමමං²² කරෙමිති , එවං මහත්තස්සවාකාරසං
 බාහො²³ වා ඉදං සතං වා සහස්සං²⁴ වා ගගෙඤ්ඤා කතිපාහං ආගමෙ
 තිති එවං ලඤ්ඤානුපාදනසංඛිතො වා ඉමිනා²⁵ බලරසිනා පටිබා
 තිස්සාමිති එවං බලරසිසංඛිතො වා සංඛිතරු²⁶ නාමි; සංඛිතරුති හි
 මහත්තස්සවාකාරලඤ්ඤානුපාදනබලරසිනං නාමං තස්මා අගමත්තං
 වුත්තො; අනාදිකනති අතලසං උච්චාගතං;²⁷ එවං පටිපත්තතො

1. භාජනියං S.	11. අ. අසංගීර්භානපතනං b. අසංගීර් අසංගීර්භානං b
2. තප්පකාසිනං b.	12. අනුමුඛගෙ b. S 20. භෙදා b. 26. උච්චාගතං b.
3. අත්තකතං b. S [තප්පවි S.	13. වෙසෙය් b.
4. තං පුත b. S.	14. සත්තං b.
5. තාගතං b. ට, ම b.	15. අජ්ජමි b. S.
6. උපපන්නං b. S. තත්තං b.	16. කරිස්සාමි S.
7. උපපන්නං b. S. තත්තං b.	17. කරිස්සාමි b.
8. අසංගීර් b. S.	18. අජ්ජව b. S.
9. අසංගීර් b. S.	19. දිති b.
10. තත්තං b. S. කරිති 1.	20. නං W. 2. ඉමිනාං b.
	21. අවස්සය. කමමං S.
	22. සත්තස්සවාකාරසංඛිතං
	23. සත්තස්සවාකාරසංඛිතං (පන. අ
	24. ඉමිඉමිනා M 2. P u
	25. සංඛිතරු b. ඉමිනා

හඳු එකරනෙහි අයාහි හඳුකරනෙහි; ඉති නං එවං පටිපත්ත පුත්තලං¹ හඳුකරනෙහි අයනති රුහදිසත්තතාය². සත්තො බුද්ධි ඉති ආවිකති, එවං රුපොති³ ආදිපු කාලොපි සමානො ඉන්ද්‍රිය ල මණ්ඩපෙණො අහොසිනති⁴ එවං මනුඤ්ඤරුපවිසෙසෙනව එවිරුපො අහොසිං; කුසලප්‍රධානො මහාසංඝො චෙදානං වනෙතෙව එවං වෙදනො; තං සම්පසුත්තානං යෙව සඤ්ඤදිනං වසෙන එවං සඤ්ඤා, එවං සංඛාරො, එවං විඤ්ඤාණො අහොසිං අතිතමිත්‍රිනානති, තත් නන්දිං සමන්ධං පන නති තෙසු රුපාදිපු තණං සමන්ධෙනති අනුප්පවතෙතති;⁵ භික්ඛු පාදිවසෙන පන⁶ එවං රුපො අහොසිං -පප- එවං විඤ්ඤාණො අහොසිනති න මඤ්ඤති; නන්දිං න සමන්ධෙනති තණං.⁷ වං තණං සම්පසුත්තදිට්ඨිං⁸ වං නානුප්පවතෙතති,⁹ එවං රුපො සිසනති ආදිපු පි පණිතමනුඤ්ඤා¹⁰ රුපාදිවසෙන තණං දිට්ඨිප්පවතතා¹¹ සඛාතා තන්දි සමන්ධං යනා¹² වෙදිතබ්බො, නම්ඤ්ඤි භික්ඛවෙ පටිපුප්පෙනපු ඛමමවසු සංභිරතීති ඉදං පටිපුප්පතතාදි යො ධම්මං තත් තත් විපස්සති, අසංභිරං අසංභිකුප්පතං උද්දායං නිද්දායං වුත්තං, භාමිකෙද්ධිත්තං කප්ඤ්ඤි භික්ඛවෙ පටිපුප්පතං ධම්මං න¹³ විපස්සති ආදි වතනබ්බං සියං යසො පත අසංභිරතී ව අසංභිකුප්පතා ව විපස්සතා වුත්තා නසො පසා එවං¹⁴ අනාමිකෙද්ධි භාවිකෙද්ධි¹⁵ දුග්ගාභුං සංභිරතී න සංභිරතීති මාහිකං උභාරිත්තං¹⁶ වත්තං වුත්තො, තත් සංභිරතීති විපස්සතාය අනාමිකෙද්ධි ආනබ්බිතති; න සංභිර තීති විපස්සතාය භාවෙන තණං දිට්ඨිති නානබ්බිතති,¹⁷ සෙසං සබ්බත් උත්තානමෙවං.¹⁸

හඳුකරත්නපුත්තං සම්මං.

2. 4. 12.

එවමෙම පුත්තො ආනන්දහඳුකරත්නපුත්තං; තත් පටිසල්ලාණං වුට්ඨිකොති එලසමාපතතිනො වුට්ඨිකො; නො නු වො භික්ඛවෙති රාතනොව කපාසමුට්ඨාපතත්තං පුට්ඨි; සාමු සාමුති පෙරස්ස සාමු කාරමද්ධි, සාමු වො කුතති පරිමණිකලෙති පදබ්බාසුත්තෙති පරි පුඤ්ඤිති¹⁹ නිවිතතා දෙසනං පසංසෙනො ආහ; සෙසං සබ්බත් උත්තානමෙවං.

ආනන්දහඳුකරත්නපුත්තං සුභිසං.

- | | | |
|------------------------|------------------------------|----------------------------------|
| 1. පටිපත්තං පුත්තලං S. | 7. තණං M 2 S | 14. එවං S. |
| 2. රුහදිසත්තතාය | 8. දිට්ඨි S. | 15. භාවිකෙද්ධි අනාමිකෙද්ධි S |
| 3. එවං රුපොති 1. [b, S | 9. නානුප්පවතෙතති b | 16. උභාරිත්තං S. [අනාමිකෙද්ධි S. |
| 4. සිසනති S. | 10. තං මනුඤ්ඤාපු [පටිපත්ති S | 17. න අනාමිකෙද්ධි S. |
| 5. අනුප්පවතෙතති b, S. | 11. පටිපත්ති b, පටිපත්ති S. | 18. සෙසං මෙව උත්තානං මෙව |
| 6. වනෙතෙව S | 12. ව b. 13. පටිපුප්පතං යනං | 19. දු පරිපුප්පෙති S. [පාඨං. |

2. 4. 13.

එවමෙම සුභනති මහාකම්මානං¹ භද්දකරනතසුත්තං; තඤ්ඤාපාදාදිමෙති තපොදායං² තතොදකං රහදායං³ වසෙත එව. ලභිතාමේ ආරමේ; වෙගාරපබ්බතං කීර් ගෙඤ්ඤාමුමට්ඨකතාගානං⁴ පඤ්චයොජනනතිකං තාගභවතං දෙවලොකසද්ධිං මණිමයෙනතලොක ආරුමඋය්‍යානෙති ව සමන්තාගතං; තඤ්ඤානාගානං කිලන ආනෙ⁵ මහාඋදකරහදො, තතො තපොදා තාම නදි සඤ්ඤා කිලිතා⁶ උණොදිකා,⁷ කතො පතොසං එදිසා ජාතා⁸ රුජගතං කීර් පරිවාරෙත්වා මහාපෙතලොකො තඤ්ඤාදිත්වා⁹ මහාලොකසුමතිකීර්ගානං අත්ත රෙන අයං¹⁰ තපොදා ආගමිති; තසො සා සුචිතා සඤ්ඤා; වුත්තමපි වෙතං යතොගමිතිකමෙව තපොදා සඤ්ඤා යො දසො අවේදනො, සාපතොදකො සිපතොදකො සෙතොදකො¹¹ සුපතිත්වා¹² රමණීයො පසුත¹³ මව්කමිත්වො වසනමත්තාති ව පදුමාති පුප්ඵනති අපිච්ඡායං තපොදා දිත්තං මහාකීර්ගානං අත්තරිකාය ආගමිති තෙනායං තපොදා සුචිතා සඤ්ඤාති ඉමං පත ආරුමං අතිවුඛිතානෙ තතො¹⁴ මහාඋදකරහදො ජාතො තං¹⁵ වසෙතොයං මහාලොක තපොදා රුජගතො වුචිති; සමිද්ධිති තං කීර් පෙරං අත්තොසො සමිද්ධො අතිරුපො පාසාදිකො තසො සමිද්ධිත්වෙව සමිද්ධං ගතො; ආදිවුඛමි වසිගෙතොති මහාමුත්තමිත්වං ආදි පුබ්බගාග පටිපත්තිගුණො; ඉදං චමා සුභතො උච්චායාසනාති¹⁶ ආදි මුඛිකොසාන සුපත වුත්ත තයෙනෙව¹⁷ විත්තාරෙත්වා; ඉති මෙ මහාමුත්තමි ඉමං කීර් සුපත ගතො; ආදායායතනවසෙනෙව මාතිකං ආපසි, පෙරෙපි ගතොසො ගතො; දිත්ත උපරි වතුන්ත මාති ඉමෙසු තිත්ත සුපතොසු පඤ්චකමි වසෙත මාතිකා ව විහරෙතා ව කතො ඉධ පත ආදායායතනවසෙනෙව¹⁸ විහරන්තං මාතිකා ආපසාති තං පටිලිච්ඡා එවමාන, ඉමං¹⁹ පත තං ලහෙනතන පෙරෙන භාරිං කතං අපදෙ පදං දසිති ආකාසෙ පදං කතං තෙන තං ගතො ඉමමෙව සුත්තං සකිංගච්ඡායා ගිකමෙව මෙ සාවකානං ගිකමුත්තං සමිද්ධෙනතන සාතිතං විත්තාරෙන අත්තං විහරන්තානං යදිදං මහාකම්මානොති²⁰ එතදග්ගෙ ආපසි, එත්ත පත මහාමුත්තමි වසනුපසාදො; රුජාති වතුසමුච්ඡාතිකා²¹ රුජා; ඉමානා තයෙන සෙතොයතනාති²² වෙදිතමිති, විඤ්ඤානොති නිගන්ති²³ විඤ්ඤානො; ආදිතිනොති නං වසනුන්තො ව රුජපඤ්චා තණ්හා දිට්ඨිවසෙන අතිනොති; අනාගමිතිති තණ්හාදිට්ඨිති අනුගමිති;²⁴

1. සමමාන 1.	9. දිත්තං 1.	17. ගතො 24. අනුගමිති b.
2. රුජමිති b.	10. රෙන b රෙ අ. 8.	18. මාදායාගතන 8 ගතන
3. දහස b	11. පොසෙන	19. ඉදං b
4. අමිඬකතාගානං b. 5.	12. සුපතිච්ඡා 8	20. සමමානොති 1.
5. කිලිච්ඡානෙ ව b	13. මුත්ත b 8.	21. අතිවුඛිතොනෙ තතො b
6. සුචිතා b. සුචිතා 8.	14. අතිවුඛිතොනො 8	22. ගතොති b
7. උණොදාය b. 8.	15. තාම b 8	23. නිගන්ති
8. පතො එදිසා 8. 1.	16. තයෙන b.	

ඉති මෙ මනො අසහාසි ඉති ධම්මාති එත් පන මනොති
භවිතවිත්තං; ධම්මාති තෙභුමකධම්මා¹ රමමණා; පණ්දිඝනීති
පත්තනා² ඔපෙසි; පණ්ඩානපච්චයාත් පත්තනා³ ඔපනකාරණා;⁴
සෙසං සබ්බත් උත්තානමෙවාති.

මහාභව්වානසද්දකරතනසුත්තං ගාතිස .

2. 4. 14.

එවමෙම සුගතාති ලොමසකඛිතිසහදෙකරතනසුත්තං; තත්
ලොමසකඛිතියොති අඛිතපෙරෙ⁵ නාමෙස නායස්ස පන ඊසකලොම
සාකාරතාය⁶ ලොමසකඛිතියොති පාකපො ජාතො;⁷ වඤ්ඤාදෙව
පුත්තොති කස්සපසම්මාසවුද්ධිකාලෙ කිරොස වඤ්ඤා නාම උපා
සනො අඛියා මහඳුනො තිණ් රත්තනාති වතුති පච්චයෙති පුජෙත්වා
දෙවලොකෙ නිබ්බන්ධො පුරිමනාමෙන වඤ්ඤා දෙවපුත්තො තෙව
සම්මං ගතො;⁸ පණ්ඩුකම්බලසිලාසනාති රත්තකම්බලසිලායං; තස්සා⁹
කීර රත්තකම්බලසෙව ජයසුමනපුප්ඵරසියා විය ව¹⁰ වඤ්ඤා
තස්මා පණ්ඩුකම්බලසිලාති වුවිති; කද පත¹¹ තත් භගවා විහාසිති
බොධිපපත්තිතො සත්තමෙ සංවච්ඡරෙ සාවර්තියං ආසාද්ධි පුණ්ණමාය¹²
ආදාය යොජනාය පරිසාය මජ්ඣෙ යමකපාටිහාරියං කත්වා මරුත්ත
ගණ්ඩවනමුලෙ¹³ පඤ්ඤාතනවුද්ධාසන¹⁴ නිසීදිත්වා ධම්මදෙසනාය
මහාජනං මහාවිදුත්තො¹⁵ උද්ධරිත්වා වුද්ධා නාම යස්මා පාරිහාරියං
කත්වා මනුස්සපථෙ න වසනාති තස්මා පසාමානසෙව තත්තා¹⁶ ජනස්ස
වික්කමං¹⁷ කත්වා තාවතීංසභවනෙ පාරිච්ඡත්තකමුලෙ පණ්ඩුකම්බල
සිලායං වස්සං උපසන්නො තස්මිං සමයෙ විහාසි; නත්තු භගවාති තත්තු
විහරන්තො භගවා; සෙභුයොන දසති වක්කවාලසහස්සෙති සත්තිපති
තාති දෙවතාති පරිවුත්තො මාතරං නායසක්ඛිං කත්වා අතිධම්මපිටකං
කපෙන්නො ගමිතරං නිපුණං තීලකකණ්ණාගතං රුපාරුපපරිච්ඡෙද
කථං¹⁸ පටිවිජ්ඣිතුං අසකෙකාන්තානං දෙවතානං සංවෙගජනනත්තං
අන්තරු¹⁹ ගද්දකරතනස්ස උද්දෙසකුට්ඨ විභවකුට්ඨ අභාසි; තත්තායං
දෙවපුත්තො උත්තණ්ණන්තො ඉමං ගාථා²⁰ සද්ධිං විභවෙතන උත්තණ්ණි,
දෙවපුත්තස්ස පන පමාදුගිට්ඨානතතා දිට්ඨිති ආරමමණෙති නිමමිය
මානො²¹ අනුප්පෙබ්බන සුත්තන්තං²² පමමුලෙත්වා ගාථාමත්තමෙව
ධාරෙසි, තොනාග එවං ඔවා අහං ගිහිත්ථ ධාරෙමි ගහදෙකරතනියො
ගාථාති උත්තණ්ණාති²³ ඔත්ති ආදිපු තුණ්හිභුතො නිසීදිත්වා

1. තෙභුමක ධම්මා b. S. 9. තස්සාය. b. S. 17. පදවිතික්කමං S. නිවික්ක
2. පත්තනාවසෙත b. S. 10. රසියාය S. රසිමි b. 18. පරිච්ඡෙදකං තං b. [මං b.
3. පත්තන b. 11. ව S. 1. අන්තරත්තං b. S.
4. ඔපනකාරණා S. 12. ආසාද්ධිමාස පුණ්ණමාය b. ආසාද්ධි පුණ්ණමායං S.
5. අඛිතපෙරෙතිර b. S. 13. ගණ්ඩවනමුල b. ගණ්ඩවනරුක්කමුලෙ S.
6. ඊසක-ලොමසකාරි 14. පඤ්ඤාතනවර b. 20. ගාථායො S. 23. උත්තණ්ණ
7. ජාතොති b. [තාය b. 21. ගිහිවිජ්ඣමානො b. [S.
8. ගහපාජාතො b. 16. මානසසම්මි S. 22. සුත්තං b. සුත්තන්ති S.

සුඤ්ඤානා උග්ගණ්ණාති නාම, වාචාය සප්ඤ්ඤාය කාරුණිකා පරිඤා පුණ්ණාති නාම, අසෙසුඤ්ඤාය වාචෙතනා ධාරෙති නාම, සෙසං ආනන්ද හදෙදුකරතාසද්ධිසමෙවාති.¹

ලොමසඤ්ඤාතිසෙසදෙදුකරතාසුඤ්ඤාය වග්ගපථං.

2. 4. 15.

එවමෙම සුඤ්ඤානා සුභසුඤ්ඤානං; තථ සුඤ්ඤාති සො කිර දස්සනිසො අසොසි පාසාදිසො තෙනස්ස අභිග්ගසුඤ්ඤානාය සුඤ්ඤාතෙවි² නාමං අකංසු, මාණ්ඩෙවාති පන තං තරුණකාලෙ වොහරිංසු සො මහලුක කාලෙපි තෙතෙව වොහාරෙන වොහරියති,³ තොදෙදුසාසුඤ්ඤානාති තොදෙදුසාසා නාම පසෙතදිරිසෙසුඤ්ඤා පුරොහිතමුභ්ගස්ස පුතෙනා; සො කිර සාවජිසා අවිජ්ජිතෙ තුදිසාමො නාම අජි තස්ස අධිපතිතතා තොදෙදුසාසාති⁴ සඤ්ඤා ගතො, මහාධිකො පන⁵ හොති සගගසිතිකොපි විභවො පරමමච්ඡරි දදුතො හොහංතං අපරික්ඛයො නාම නළීති විතෙතමා කස්සපි කිසුති න දෙති වුත්තමපි වෙතං:-

අඤ්ඤානං ඛයං දිස්වා වමම්මිකානඤ්ඤා සඤ්ඤායං,
මධුතඤ්ඤා සමාහාරං පණ්ණිතො ඤරමාවසෙති.

එවං අදුකමෙව සික්ඛාපෙති,⁶ ධුරිවිහාරෙ වසතො සමමාසමුධස්ස යාගුරුචක්ඛමතනං⁷ වා හතතකච්ඡුමතනං⁸ වා අදස්වා ධන ලොහෙන කාලං කථා තස්මිංසෙව ඤරෙ සුතඛො හුළා නිබ්බිතෙනා, සුඤ්ඤානං සුතඛං අතිවිශ පියාසති අතතතො භුඤ්ඤානගතතනංසෙව හොපෙති උක්ඛිපිතා වරසගතො⁹ සයංපෙති,¹⁰ අථ¹¹ හගවා එකදිවසං පච්චුසසමසෙ ලොකා වොලොකෙතෙනා තං සුතඛං දිස්වා තොදෙදුසා මුභගිණො ධනලොහෙන අතතතොව ඤරෙ සුතඛො හුළා නිබ්බිතෙනා අජජ මෙ සුභස්ස ඤරං ගතෙ මං දිස්වා සුතඛො භුලිකාරං.¹² කරිස්සති අථස්සාගං එකච්චිතං වක්ඛාමි සො ජානාති මං සමණො ගොතමොති හතවා උඤ්ඤාතො¹³ නිපජ්ජිස්සති, තතො නිදුතං සුභස්ස මියා සද්ධිං එතො කථාසල්ලාපො හවිස්සති, තො ධම්මං සුළා සරණෙසු පතිට්ඨතිස්සති, සුතඛො පන කාලං¹⁴ කථා නිරයෙ නිබ්බතතිස්සති,¹⁵ ඉමං මාණවස්ස ඤරණෙසු¹⁶ පතිට්ඨානභාවා ඤාසා හගවා¹⁷ තං දිවසං ඤරිපරිච්ඡාගතං කථා එකතොව ගාමිං පටිඨිතා නික්ඛිතො මාණවෙ තං ඤරං පිණ්ඩාය පාචිති, සුතඛො හගවතො දිස්වා භුලිකාරං කාරුණිකා හගවතො සමිපං ගතො, තතො තං හගවා අවොච:¹⁸

1. සෙසදෙදුකර උග්ගණ්ණාති b. S.

12. භුගාරං b. S. 17. ඤාසා b.

2. තෙව b.

7. යාගුරු භාගුරුචක්ඛමතනං S.

18. එකදු

3. පොහරියති 1, තිති S.

8. හතතං b.

13. උඤ්ඤාතො b. S. [වොමි b, S,

4. තොදෙදුසාසාති b.

9. නිවිසගතො b.

14. සුතඛො කාලං පන b.

5. පනස්ස b.

10. සයංපෙති S.

15. නිබ්බතතිති b.

6. අඤ්ඤාපෙති S.

11. අථසෙව b

16. ඤරණ b, S.

තොදෙය්‍ය නිං පුබ්බපි මිං හො හොති පරිභවිතා සුතබො පාතො
 ඉද්ධිපි භුච්ඡාරං කන්‍යා අවිචං ගමිත්‍යාසිති සුතබො තං සුන්‍යා ජානාති
 මිං සමිණො ගොතමොති විපට්ඨාපි සුන්‍යා ගිවං නාමෙත්වා¹ උද්ධි
 තතතරො² ජාරිත්‍යාය³ නිපතො, මනුස්‍යා උත්තපිත්‍යා සයනො⁴
 සයපෙත්‍යා නාසකංසු, සුහො ආගතත්‍යා කොතංසු සුතබො සයනා
 ඕරොපිත්‍යාති ආහ, මනුස්‍යා න කොතවිති වන්‍යා තං පට්ඨතිං⁵ ආරො
 චෙත්‍යා, මාණවො සුන්‍යා මිමිපිතා බ්‍රහ්මලොකෙතිබ්බතො තොදෙය්‍යා
 නාම සුතබො නන්‍යා සමිණො පන⁶ ගොතමො පිතරං සුතබං කරොති
 යං කිඤ්චි එස මුඛාරාද්‍රො හාසතිති කුප්පිත්‍යා ගභවතං මුසාවාදෙන
 නිග්ගහෙත්‍යාමිති විහාරං ගතත්‍යා තං පට්ඨතිං පුට්ඨි, ගභවාපි තස්‍යා⁷
 තපෙව වන්‍යා අවිසංවාදනන්‍යා ආහ: අන්‍යෙ පන තො මාණව පිතරං
 අතකත්‍යාං ධනනති, අන්‍යෙ හො ගොතම සතසහස්‍යස්‍යනිත්‍යා සුවණ්ණ
 මාලා සතසහස්‍යස්‍යනිත්‍යා සුවණ්ණපාද්‍යා සතසහස්‍යස්‍යනිත්‍යා සුවණ්ණ
 පාද්‍යා සතසහස්‍යස්‍යනිත්‍යා සුවණ්ණපාති⁸ සතසහස්‍යස්‍යනිත්‍යා
 පණනති, ගව්‍යං තං⁹ සුතබං අපෙපාද්‍යා¹⁰ පායාසං ගොජාපෙත්‍යා
 සයනො ආරොපෙත්‍යා ඊසකං නිද්දං ඕක්කතතතොලො පුට්ඨි සබ්බං තො
 ආවිත්‍යාති අපි තං ජාතොය්‍යාසි පිතා මෙ එසොති, මාණවො සපෙ
 සවං ගවිත්‍යාති ධනං උච්ඡාමි තො චෙ සමිණං ගොතමො මුසාවාදෙන
 නිග්ගහෙත්‍යාමිති ද්විතිපි කාරණෙති¹¹ තුච්ඡාං ගතත්‍යා තපා අකාසි,
 සුතබො සද්‍යොගෙති ඉමිනාති සද්‍යො¹² හුං හුනති කරොතොතං ධන
 තිබ්බතත්‍යාං ගතත්‍යා පාදෙන පුඤ්චිං බණ්ණිත්‍යා¹³ සද්‍යො අද්ධි,
 මාණවො ධනං ගතත්‍යා ගවපට්ඨිත්‍යා නාම එසං සුබ්‍රමං පට්ඨති
 අතකරං පාකටං සමිණො ගොතමස්‍ය අද්ධා එස සබ්බසද්දන්ති ගභවති
 පසතාවිතොතා බ්‍රහ්මපණ්ණො අතිසබ්බිදි, අභිගව්‍යජ්ජාපාඨකො නිවර්ත
 තොත්‍යා එතද්දොසාසි: ඉමිං බ්‍රහ්මපණ්ණොකාරං ගතත්‍යා සමිණං
 ගොතමං පණ්ණො¹⁴ පුට්ඨිත්‍යාමිති දුරියගමනො, ශෙඨ ගභවා
 කොත්‍යාසබ්බමිති¹⁵ තොත පුට්ඨි¹⁶ පණ්ණො පත ගභවා එකපට්ඨාපෙ
 තෙව තාව විශ්‍යපෙත්‍යොතො¹⁷ කමිත්‍යාසාති ආදිමාහ: තත් කමමං
 එතොසං ඝකං අතතොතො ගණිතතති¹⁸ කමිත්‍යාසා; කමිත්‍යා දුයා
 දුති කමිමද්‍යාදු කමමං එතොසං දුයජං ගණිතතති අන්‍යො; කමමං
 එතොසං ගොති කාරණනති කමිමොසාති; කමමං එතොසං බ්‍රහ්මති
 කමිමබ්‍රහ්ම කමිමසද්දතතාති අන්‍යො; කමමං එතොසං පට්ඨාරණං
 පට්ඨාරණාති කමිමපට්ඨාරණා; සද්දිදං ගිතපණ්ණිතතාසාති යං ඉදං නිං
 ගිතො ගව නිං පණ්ණිතො නිං අප්පායුතො¹⁹ නිං දිසායුතො-පෙ-නිං
 දුප්පාසද්දා ගව, නිං පණ්ණිතොති එවං ගිතපණ්ණිතතාය විතජ්ජා²⁰ තං

1. මාණවො b, S.	7. පො S.	13. බණ්ණි b.	19. ගව S.
2. උද්ධිතව්‍යාතො b.	8. මාව S.	14. පණ්ණො b, S.	20. මහජනං කතා b.
3. තාය b.	9. නිං b.	15. කමි S.	16. පුට්ඨි S. [ජනං තං S.
4. වර්තමාන S.	10. දත b, S.	17. රෙතෙව විශ්‍යජ්ජොතො b.	
5. පවුතරිං S.	11. මහාකාරෙති b.	තො විශ්‍යජ්ජොතො S.	
6. සමිණො b.	12. නාභිජන්දිත්‍යා b.	18. ගණිතති S.	

අඤ්ඤා භොවි කරොති කම්මමෙව එවං සතෙන විගජ්ඣති අන්තො; න මාණවො කපිකායා අන්තං අඤ්ඤාසි¹ සන්ද්‍රයාපට්ටනායා මුඛං ඛණ්ඩා මුදුරං පුරතො රුපිතං විශ අභොසි, මානනියිනො කිරෙය පණ්ඩිතමානී අත්තනා² සමනුපය්‍යති³ අථයා කිං සමණො ගොතමො කප්ථති යමහං ජානාමි තදෙව කප්ථසිති⁴ අයං මානො මා අභොසිති මානසඤ්ඤාන්තං ගහවා ආදිතොව දුපපට්ඨිත්ථං කතො කප්ථය්‍යාමි තතො නාහං ගො ගොතම ජානාමි වින්දාරෙන මෙ පානටං කතො කප්ථොති මං යාවිසාහි, අථය්‍යාහං යාවිතකාලෙ කප්ථය්‍යාමි, එවඤ්ඤාය⁵ සාන්තං හවිසාහිති දුපපට්ඨිත්ථං කතො කප්ථසිති,⁶ ඉද්දති සො අත්තනො අපපට්ඨිත්ථාචං පකාසෙන්නො ත ඛො අත්තති⁷ ආදිමො, සමපත්තනාති පරිපුරණෙන; සමාදිණ්ණනාති ගතිතෙන පරමිට්ඨෙන; අප්පාසුකසංවත්තනිකා එසා මාණව පටිපද්ධති⁸ යදිදං පාණාතිපාතොති⁹ යං ඉදං පාණාතිපාතකම්මං එසා අප්පාසුකසංවත්තන නිකා පටිපද්ධති⁸ කාථං පනෙසා අප්පාසුකතං කරොති වත්තාරි හි කම්මාති උපපිට්ඨකං¹⁰ උපවෙණ්දකං ජනකං උපස්ථානකතති, ඛලුචි කමෙමන හි නිබ්බතනං පවතෙන උපපිට්ඨකං ආගතවා අන්තං එවං ඵද්ධති නාම සවාහං පඨමකරං ජානෙය්‍යං ත භෙ¹¹ ඉම නිබ්බතතිකුං දදෙය්‍යං වතුසුගෙව තං අපායෙසු නිබ්බතනාපෙය්‍යං ගොතු නිං යන්තකන්චි නිබ්බතෙතා¹² අහං උපපිට්ඨකකම්මං නාම තං පිලෙචා¹³ නිරුපං නියග්ගසං¹⁴ කසටං කරිය්‍යාමිති, තතො පට්ඨාය තං තාදිසං කරොති, කිං කරොති : පරියෙයං උපනෙති, ගොගෙ විනාසෙති, තන්ත දුරකායා මාතුකුච්ඡිතං නිබ්බතනකාලතො පට්ඨාය මාතු අය්‍යාසො¹⁵ වා සුඛං වා ත භොති මාතාපිතුන්තං පිලාච¹⁶ උපපජ්ජති එවං පරියෙයං උපනෙති, දුරකායා පන මාතුකුච්ඡිමති නිබ්බතනකාලතො පට්ඨාය ගෙහෙ ගොගා උදකං පචා ලොණං විශ රුජාදිතං වසෙත නස්සනති, කුමහදෙහතා ඛෙසුගො ඛිරං ත දෙනති, සුරතා¹⁷ ගොණා වණ්ඛා ගොතති කාණා ගොතති ඛඤ්ජා¹⁸ ගොතති, ගොමණ්ඩලෙ රෙගො පතති, දුසාදගො වචනං ත කණ්ණති, වාපිතං සය්‍යං ත ජායති, ගෙහගතං ගෙහෙ අරඤ්ඤගතං අරඤ්ඤ නස්සති, අනුපුබ්බත සාසල්ඤාදනමත්තං දුලලහං ගොති, ගබ්භපරිභාරෙ ත ගොති, විජානකාලෙ මාතුථඤ්ඤං ජිජ්ජති, දුරතො පරිභාරං අල ගතො පිට්ඨිතො නිරුපෙය නියග්ගසො කසටො ගොති, ඉදං උපපිට්ඨක කම්මං¹⁹ නාම, දීඝාසුකකමෙමන පන නිබ්බතනාය උපවෙණ්දකකම්මං ආගතවා ආසු ජිඤ්ඤති, යථා හි පුරිසො අට්ඨසගගමිනං²⁰ කතො සරං

1. සඤ්ජානාසි b.

2. අත්තනං S.

3. සම. න පණ්ණති b.

4. කප්ථසිති b. S.

5. එවසිසා S.

6. කප්ථසි b. S.

7. ත ඛොගතති S.

8. පද b. S.

9. පාණිති b. S.

10. උපපිට්ඨකං b.

11. තතං S.

12. නිබ්බතනං b.

13. පිට්ඨිතං b. S.

14. නිසුසං b. S.

15. අය්‍යාසෙද b. S.

16. පිතුතං b. S. පිලාච S.

17. සුදත්ත b.

18. බුජ්ජා b.

19. උපපිට්ඨකං කමං b.

20. අට්ඨසගගමිනං b.

බිපෙය්‍ය නමිකෙදුකු බිඳුනො¹ මුහුතමිතනං මුග්ගරෙන පහරිතං
 තනෙව පාතෙය්‍ය එවං දිසායුකකමෙව නිබ්බතතස්ස උපවෙජ්දක
 කමිං ආයුං ජීවෙද්දි, කිං කරෙති වොරවමිං² පවෙසෙති වාලමිවෙජ්
 දකං මිත්තරෙති අඤ්ඤාදරං වා සන සපරිසයං ධානං³ උපනෙති, ඉදං
 උපවෙජ්දකකමිං නාමි, උපසායක⁴ නතිපි එතෙසොව නාමි, පරිසන්ති
 තිබ්බතතස්ස පන කමිං ජනකකමිං නාමි, අපසංඝාගකුලාදිසු
 තිබ්බතතස්ස භොගසම්පදාදිකරණෙන උපජ්ඣතං උපජ්ඣතකමිං
 නාමි, ඉමෙසු වසුසු පුරිමානී ථෙව අකුසලානෙව, ජනකං කුසලමි
 අකුසලමි, උපජ්ඣතං කුසලමෙව, තත් පාණාතිපාතකමිං
 උපවෙජ්දකතාවෙන⁵ අපසායුකසංවතනනිකං භොති පාණාතිපාතිනා
 වා කතං⁶ කුසලකමිං උලාරං න භොති දිසායුකං⁷ පරිසන්ති ජනෙතං
 න සනෙතාති එවං පාණාතිපාතො අපසායුකසංවතනනිකො භොති,
 පරිසන්තිමෙව වා තියමෙත්වා⁸ අපසායුකං කරෙති සහතිරිථානවෙත
 නාය වා තිරසෙ තිබ්බතති, පුබ්බාපරවෙතනා⁹ හි වුතතනෙයන
 අපසායුකො භොති, දිසායුකසංවතනනිකා එසා මාණව පමිපද්ධති
 එත් පරිතතකමෙත හි¹⁰ තිබ්බතතං පවතෙන එව¹¹ පාණාතිපාතා
 මිරිතිකමිං ආගතවා අත්තො එවං වදති නාමි: සමාගං පඨමිතරං
 ජාතෙය්‍යං න තෙ ඉධ තිබ්බතතිතුං දදෙය්‍යං දෙවප්‍රොතෙයෙව නං
 තිබ්බතතාපෙය්‍යං භොතු ත්වං යත්ත තත්ති තිබ්බතතා¹² අහං
 උපජ්ඣතකකමිං නාම උපජ්ඣතෙන¹³ කරිසාමිති උපජ්ඣතං
 ඛරෙති, කිං කරෙති: පරිසයං නාසෙති, භොගෙ උපාදෙති, තත්
 දුරතස්ස මාතුකුච්ඡිං තිබ්බතතකාලතො පට්ඨාය මාතාපිතුතනං
 සුබමෙව සාතමෙව¹⁴ භොති, යෙපි පකතියා මිත්‍රස්සානං පරිසයා¹⁵
 භොතති තෙ සබ්බෙ අපගච්ඡන්ති එවං පරිසයං නාසෙති, දුරතස්ස
 පත¹⁶ මාතුකුච්ඡිති තිබ්බතතකාලතො පඨාය ගෙගෙ භොගානං පමාණං
 න භොති, තිබ්බතතියො පුරතොපි පච්ඡතොපි ගෙගං පට්ටමානා¹⁷
 පමිසන්ති, මාතාපිතරෙ පරෙති ංපිතබ්බතස්සාපි සමමුඛිභාවං ගච්ඡන්ති,
 බෙහුයො බහුබ්බ භොතති, ගොණං සුබසීලා භොතති, වප්පට්ඨානෙ
 සස්සාති සමපජ්ජන්ති, වසිතියා වා පසුතනං¹⁸ තාච්ඡාලිකා වා දිනනං¹⁹
 ධිතං අවොදිතා සගමෙව ආහරිතා දෙතති, දාසදෙයො සුච්චා²⁰
 භොතති, කමමනා න පරිසයන්ති, දුරතො ගබ්බතො පට්ඨාය පරි
 භාරං ලභති, කොමාරිකවෙජ්ජා²¹ සන්තිතිතාව²² භොතති, ගහපති
 කුලෙ ජාතො සෙට්ඨිට්ඨානං අමච්චකුලාදිසු ජාතො සෙතාපට්ඨානා

1. බිඳුනොපි b.	9. වෙතතාය b.	17. ගෙගෙ පටිතතමානං S.
2. මොරතං අවමං b. S.	10. කමමිත S. නපි b.	18. සමපසුතං b. S.
3. පනස්ස පරිසමානං b.	11. එවං S. එතං b.	19. දිනන S.
4. උපසාය S.	12. තිබ්බත b. 1.	20. සුබසීලා b.
5. උපවෙජ්දකකමෙව b.	13. එමිතෙන b.	21. කොමාරිකා වෙජ්ජා b.
6. පකතං S.	14. පිතුතං b. S. සුබසීල b.	22. සන්තිපට්ඨිතාව S. මි t
7. දිසායුක b.	15. මිත්‍රස්සානං මිත්‍රස්සපරිසයං b. මිත්‍රස්සානං S.	
8. තියමෙත්වා S.	16. දුරතස්ස S.	[පරිසයං b.

දිනී ලහති එවං භොගෙ උපපාදෙති, සො අපරිඤ්ඤායො සභොගො චිරං ජීවතිති එවං අපාණාතිපාතකම්මං දිසායුක්ඛං වතතතිකං භොති අපාණාතිපාතිනා වා කතං අඤ්ඤම්පි කුසලං උදාරං භොති, දිසායුක්තපටි සංඝිං¹ ජනෙනාං සහෙකාති එවම්පි දිසායුක්ඛං වතතතිකං භොති, පටි සංඝිමෙව වා නිශාමෙති දිසායුක්තං කරෙති, සන්තිධර්මානවෙනතාය වා දෙවලොකෙති බිබන්තති පුබ්බාපරවෙනතාති² චුත්තනසෙත දිසායුක්තො භොති ඉමිනා තසෙත සබ්බපඤ්ඤා විශ්වාජ්ජෙනසු³ අනෙවං චෙදිතබ්බො; විශෙඨකම්මොදිනිපි⁴ පවත්තන ආගන්තා අන්තො තථෙව වදමානාති⁵ උපපිළෙතන⁶ නිබ්බානතං ආපාදෙති පටිජ්ඣනනං අලහනතං රෙකුප්පාදනාදිති වා විශෙඨකාදිති කතං කුසලං අනුදාරනාය⁷ වා ආදිතොව පටිසංඝි නිශාමෙතන⁸ චුත්තනසෙතෙව පුබ්බාපරවෙනතා විශෙත⁹ වා බව්භාබාධනාදිති¹⁰ කරෙති, අපාණාතිපාතො විය ව අවිශෙඨනාදිනිපි අපාබාධනාදිනි¹¹ එත් පන ඉශ්ශාමනිකොති ඉශ්ශා සම්පයුත්තවිතෙතා; උපද්දංගතිති ඉශ්ශාවිශෙතෙව උපසෙකාසනො දුශ්ශති, ඉශ්ශාවිශෙතෙව¹² ඉශ්ශා බුද්ධිති යවකලාපං බුද්ධිතො විය සපා න තංගති එවං බුද්ධිතො විය සපෙති; අපෙසසෙකොති අපාපකො¹³ අපපරිවාසෙ¹⁴ රතතිවිතො විය සරෙ න පඤ්ඤායති උච්චිතකත්තො නිසිදිතො උදකදායකම්පි න ලහති; න දුගා භොතිති මච්චරියවිශෙත න දුගා භොති; භොති කමමිනාති තෙත මච්චරිය කමමන; අභිවාදෙතබ්බොති අභිවාදනාරභං බුද්ධිං වා පච්චිකබුද්ධිං වා අරියසාවකං වා; පච්චුච්චානබ්බාදිසුපි එසෙවනසො; ඉමිමිං පන පඤ්ඤා විශ්වාජ්ජෙන උපපිළෙතඋපත්ථිගකකම්මාති න ගහෙතබ්බොති, තති පවත්තන නිවකුලිතං වා උච්චාකුලිතං උච්චාකුලිතං වා නිවකුලිතං නං¹⁵ සකකා කාතුං පටිසංඝිංගෙව¹⁶ පන නිශාමෙති නිවකුලිං¹⁷ කම්මං නිවකුලෙ නිබ්බන්තති, උච්චාකුලිං කම්මං උච්චාකුලෙ; න¹⁸ පටිපුච්චිතා භොතිති එත් පන¹⁹ අපරිපුච්චතෙත නිරයෙ²⁰ නිබ්බන්තති අපරිපුච්චතො පන ඉදං කාතබ්බං ඉදං න කාතබ්බොති න ජානාති අජානෙතො කාතබ්බං²¹ න කරෙති අකතතබ්බං කරෙති තෙත නිරයෙ නිබ්බන්තති ඉතරං සංගො, ඉති බො මාණව²² යදිදං හිතප්ප ඡේතනායාති සත්ථා දෙසනං යථානුසංඝිං පාපෙසි,²³ සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවොති.

සුභසුත්තං පඤ්චමං.

චුලකම්මවිගබ්බසුත්තානතිපි චුච්චති.

- | | | |
|------------------------|------------------------------|----------------------------|
| 1. දිසායුක්තං S. | 9. වෙනතාය විශෙත b. | 14. අපපරිවාසෙ S. රතති. S. |
| 2. වෙනතාය b | 10. බහවාබාධනාදිති S. | 15. පවත්තන නිවකුලිතං උච්චා |
| 3. පඤ්ඤා b ජ්ජෙනසු b | 11. සෙකොති b. S. | කුලිතං S. නිවකුලිතං වා |
| 4. විශෙත b. පිති b. S. | 12. අපාණාතිපාතො විශෙතනා | උච්චාකුලිතං වා b. |
| 5. වදමානාමි S. මානා | 13. දිනිපි අපපාබාධනාදිනිපි b | 16. පටිසංඝිමෙව. 23. පා |
| 6. උපපිළෙත 1. [නිමිස b | 14. විය අවිශෙඨනාදිති අපපා | 17. නිවකුලිං S. [පෙසි S. |
| 7. අනුච්චානතාය b. | 15. බාධනානිපි S. | 18. කුලෙ b |
| 8. නිශාමෙත S. | 16. දුශ්ශා b, S. | 20. න. b. 22. -පෙ- b. P |
| | 19. එත් S. | 21. කාතබ්බං b. S. |

2. 4. 16.

එවමෙම සුභනති මහාකම්මවිහරිතසූත්තං; තත් මොඝනති තුව්ථං
අඵලං; සච්චනති තථං භූතං, ඉදංඤ්ච එතෙන න¹ සම්මුඛා සුතං
උපාලිසුද්දෙන පන මනොකම්මං මහාසාවජ්ජතරං පඤ්ඤපමි²
පාපස්ස³ කම්මස්ස කිරියාය පාපස්ස⁴ කම්මස්ස පච්චතියා නො තථා
කායකම්මං නො තථා චිතිකම්මනති භගවතා වුත්තං අපී සා කථා
තිජ්ඣිතං අතතරෙ පාකවා ජානා තං භගෙඤ්ච එස වදති, අපී
වෙ සා සමාපනතිති ඉමං⁴ කථනනු ඛො භො අභිඤ්ඤාතිරේඛො⁵
භොතිති පොච්චපාදසුද්දෙන⁶ උපපන්නං අභිඤ්ඤාතිරේඛකථං සක්ඛාය
වදති, න කිංඤ්චි වෙදියති⁷ එකවෙද⁸ තමපි න වෙදියති; අපී ච⁹
ඛොති ථෙරෙ තිරේඛසමාපනතීං සක්ඛාය අනුපාතාති; පටිජ්ඣති
කම්මනති ගරහනො මොචනෙන රක්ඛිතබ්බං; සඤ්ඤාතනා අස්ස
අපීති සඤ්ඤාතතිකං සාහිසක්ඛිකං සඤ්ඤාතතිකං¹⁰ කම්මං කතොති
අතො; දුක්ඛංභොති¹¹ ථෙරෙ අකුසලමෙව සක්ඛාය පරිබ්බාජනො
පුච්ඡතිති සඤ්ඤාය එවං වදති;¹² දස්සනමිති ඛො අභනති භගවා වතු
රචෙතපි¹³ අකිකාරෙ සමන්තා යොජනට්ඨානෙන තිලමන්තමපි සඛාරං
මංසවක්ඛුතාව පස්සති අයඤ්ච පරිබ්බාජනො න දුරෙ ගාමුත්ත
මන්තබ්බන්තරෙ වසති කසවා භගවා එවමාහාති සමාගමිදස්සනං සක්ඛා
යෙවමාහ; උද්ධිති ලාලුද්ධි;¹⁴ භං දුක්ඛස්මිති සබ්බන්තං දුක්ඛමෙව;
ඉති ඉමං චිච්චදුක්ඛං¹⁵ තිලෙසදුක්ඛං සඛාරදුක්ඛං සක්ඛාය සවෙභාසිකං
භවෙස්ස භගවාති පුච්ඡති;¹⁶ උම්මග්ගනති පඤ්ඤඋච්චග්ගං;¹⁷ උම්මුජ්ජ
මානොති සිසං තිහරමානො; අභොතිභොඋම්මුජ්ජස්සනතිඅනුපායෙන
සිසං තිහරස්සති; ඉදංඤ්ච පන භගවා ජාතන්තො තෙව දිබ්බවික්ඛුතා
න වෙතොපරියඤ්ඤාණෙන න සබ්බඤ්ඤාතඤ්ඤාණෙන ජාති¹⁸ අභිප්පායෙ
තෙව පන අඤ්ඤාසි; කප්පන්තස්ස භි¹⁹ අභිප්පායො නාම සුජාතො²⁰
භොති කප්පතුකාමො භිවං පග්ගන්තොති²¹ ගනුකඤ්චාලෙති මුඛමස්ස
එතද්ධි සන්තිසිද්ධිං න සකෙකාති භගවා තස්ස තං ආකාරං දිස්වා අයං
උද්ධි සන්තිසිද්ධිං න සකෙකාති යං අභූතං තදෙව කප්පස්ස²² තීති
ඕලොකෙත්වා²³ අඤ්ඤාසි; ආදිඤ්ඤාචාති²⁴ ආදිච්චියෙව; කියස්සා²⁵
වෙදනාති කිං සො වෙදියතිති පුච්ඡන්තන තියස්සා වෙදනා පුච්ඡා
මිති එවඤ්ච වචනපෙත්වා²⁶ තියස්සා වෙදනා පුච්ඡතා; සුඛවෙදනී
ඝනති සුඛවෙදනාය පච්චියභූතං; සෙසෙසුපි එසෙව නයො; එත්ථ ච
කාමාවචරකුසලනො සොමනස්සසභගාතච්ඡන්තසමපුත්තා වතස්සා

1. නු b. 10. සඤ්ඤාතන b සඤ්ඤාය. 1. 18. ව අඤ්ඤාසි S.
2. පඤ්ඤපමි b. පඤ්ඤා 11. දුක්ඛස්මාති¹ දුක්ඛන්ති S. 19 පන S. 28. එවං. චච්ච
3. පාපස්ස S. [පෙසි S. 12. වදනීති b. 20 සුච්චාසනා b. [පෙත්වා b
4. ඉදං b. S. 13. චතුරචෙතසි 1 21. පග්ගන්තොති. [පෙත්වා S.
5. අභිඤ්ඤා තිරේඛො b. 14. ලොලුද්ධි S. 22. කම්මස්ස b. 23. ච 1.
6. පොච්චපාද S. 15. චච්චදුක්ඛාතිලෙසදුක්ඛ S. 24. ආදිං යෙවංති S. ආදිසෙ
7. වෙදියති b. 16. මුඛම S. 25. තියස්සා ච S. [මාඤ්ච b.
8. එකං S. 9. මෙව b. 17. උම්මග්ගනති b. S. පඤ්ඤා b. උම්මග්ගා. b. S.

වෙදනා¹ හෙවනා තිකඤ්ඤානවේදනානාති එවං පටිසංඝිප්පවනෙතසු
සුඛවෙදනාය ජනනතො² සුඛවෙදනියං³ කමමං නාම; කාමාවචරං
වේදනා පටිසංඝිතංයෙව එකතෙනන සුඛං ජනෙති පවනෙත ඉට්ඨ
මජ්ඣිමනාරම්මණේ අදුක්ඛමසුඛවෙදි⁴ අකුසලවේදනාපටිසංඝිප්පවනෙතසු
දුක්ඛසෙසව ජනනතො දුක්ඛවෙදනියං කමමං නාම, කායආරෙ
පවනෙතයෙව වේදනං එකතෙනන දුක්ඛං ජනෙති අඤ්ඤාත් අදුක්ඛම
සුඛං⁵ සං පන වෙදනා අතිවිශානිට්ඨමජ්ඣිමනෙතසුයෙව⁶ ආරම්මණේසු
උපපජ්ජනතො දුක්ඛානෙව⁷ සබ්බං ගතා කාමාවචරකුසලතො පන
උපෙක්ඛාසගහනවිතසසම්පයුතා වතසො වෙනතා⁸ රූපාවචරකුස
ලතො චතුස්ථානිකවේදනානාති එවං⁹ පටිසංඝිප්පවනෙතසු තතියවෙද
නාය ජනනතො¹⁰ අදුක්ඛමසුඛවෙදනියකමමං¹¹ නාම; එත්ථ ච කාමා
වචරං¹² පටිසංඝිතංයෙව එකතෙනන අදුක්ඛමසුඛං ජනෙති පවනෙත
ඉට්ඨාරම්මණේ සුඛවෙදි, අපි ච සුඛවෙදනියං¹³ කමමං පටිසංඝිං පවතා
වසෙත¹⁴ වට්ටති¹⁵ තථා අදුක්ඛමසුඛවෙදනියං දුක්ඛවෙදනියං පවතන
වසෙතෙව වට්ටති¹⁶ එතස්ස පන වසෙන සබ්බං පවතනවසෙතෙව
වට්ටති¹⁷ එතස්ස ගහවාති ථෙරු තථාගෙනන මහාකම්මවිහරිතකප
තත්ථං ආලයො දසසිතො තථාගතං යාවිනා මහාකම්මවිහරිතඤ්ඤාණං¹⁸
භික්ඛුසබ්බස්ස පාකටං කරිස්සාමිති විනේතවා අනුසංඝිකුසලතාය
එවමාහ; තත්ථ මහාකම්මවිහරිතනති මහාකම්මවිහරතං;¹⁹ කතම
වතතායෙ ඉධානඤ ඵකවේවා පුග්ගාලො - පඨං නිරයං උපපජ්ජනීති
ඉදං න²⁰ මහාකම්මවිහරිතඤ්ඤාණං භාජනං මහාකම්මවිහරිතඤ්ඤාණභාජ
නත්ථාය පන මාතිකා ධර්මනං, ඉධානඤ ඵකවේවා සමිණො වාති පාටි
යෙසෙකො අනුසංඝි, ඉදං²¹ ගහවා දිබ්බවකුක්ඛා සමිණො බ්‍රාහ්මණො
ඉදං²² ආරම්මණං කන්ධා ඉමං පට්ඨයං ලභිතා ඉදං දස්සනං න²³
ගණනන්ති පකාසනත්ථං ආරභී: තත්ථ ආනාපානති ආදිති පඤ්ච²⁴
විජිග්ගෙසව නාමාති; වෙසන්තාසමාධිනති දිබ්බවකුක්ඛමාධිං; සස්සන්ති
සො සතේතා කතං²⁵ නිබ්බන්තොති ඔලොකෙනෙතො පස්සති, සෙ
අඤ්ඤාත්ථාති යෙ දසනනං කුසලානං කම්මපථානං පූරිතතතා²⁶ නිරයං
උපපජ්ජනීති ජානන්ති මිට්ඨං තෙසං ඤ්ඤාතති වදන්ති;²⁷ ඉමිනා
තයෙත සබ්බවායෙසු අත්ථො වෙදිතබ්බො, විදිතන්ති පාකටං;
ථාමසාති දිට්ඨිථාමෙන; සත්මස්සාති²⁸ දිට්ඨිපරමාසෙත අභිනිවිස්සා;
මොහරතීති අබ්බිභිසිතො ආදිසිතො වොහරති; නන්ත්තානඤ්ඤාති ඉදමපි

1. වෙනතා b. S.	11. නියං කමමං b.	20. ඉදං S	21. ඉදති b. S.
2. ජානතො 1.	12. කාමාවචර S.	22. ඉමං S.	
3. වෙදනීය S, තිය b.	13. නිය b, S.	23. දස්සනං b. S.	
4. අදුක්ඛමසුඛං S.	14. පටිසංඝිප්පවනවිනේදනා b. නිප්පවනති S.		
5. අදුක්ඛමසුඛමපි b.	15. වෙනති S.	24. පඤ්චපි b.	
6. අතිවිශාමජ්ඣිමනෙතසු S.	16. පවතනවිසෙතෙව b. S, පවතනති S	25. කුඛං b.	
7. වෙන b, 8. වෙදනා S.	17. වෙනති S.	26. වරිතතා S.	
8. එතං 1.	18. මහාකම්මවිහරිතඤ්ඤාණං S.	27. වදනි b S.	
10. වෙදනා අඤ්ඤාතනතො 1	19. විහරතං b, S.	28. පරමාසාති b, S.	

ත¹ මහාකම්මවිහරිතසූත්තං භාජනං, අථබ්බසා² මාතිකාඨපතමෙව එත්ථ පත එතෙසං දිබ්බවක්ඛුකානං වචනෙ³ එතතකා අනුඤ්ඤතා එතතකා අනුඤ්ඤතාති ඉදං දසයිතං; තත්ථ⁴ භත්තාති තෙසු වඩුසු සමිණ්ඩ්‍රාහමිණෙසු; ඉදමය්‍යාති ඉදං වචනමය්‍ය⁵ අඤ්ඤාථාති අඤ්ඤානාකාරෙන; ඉති ඉමෙසං සමිණ්ඩ්‍රාහමිණානං වාදෙ ද්විසු ධාතෙසු අනුඤ්ඤ තීසු අනුඤ්ඤති⁶ එවං සබ්බත්ථ අනුඤ්ඤතානුඤ්ඤ⁷ වෙදි තබ්බා, එවං දිබ්බවක්ඛුකානං වචනෙ⁸ අනුඤ්ඤ ව අනුඤ්ඤ ව දසෙය්‍යො ඉදති මහා⁹ කම්මවිහරිතසූත්තං විහජ්ජෙනා¹⁰ භත්තානිඤ ඥායං පුගගලොති ආදිමාහ: පුබ්බෙබ්බාසං නං.¹¹ තතං ගොතීති යං ඉමිනා දිබ්බවක්ඛුකෙන කම්මං කරෙන්නො දිට්ඨො තතො පුබ්බෙකතං; පුබ්බෙ කතෙනපි යි තිරයෙ¹² තිබ්බතති පච්ඡා කතෙනපි තිබ්බතති මරණකාලෙ වා¹³ පත බසෙය්‍යා¹⁴ සෙට්ඨො සිවො සෙට්ඨො පිතාමහො¹⁵ සෙට්ඨො ඉසුරුදීති වා ලොකො සෙට්ඨොති¹⁶ ආදිතා මච්ඡාදය්‍යනෙනපි තිබ්බතතෙව; දිට්ඨො වා¹⁷ බසමමිති යතතත්ථ දිට්ඨබ්බවෙදතියං ගොති තය්‍ය දිට්ඨොව බ්බවෙ, යං උපපජ්ජවෙදතියං තය්‍ය උපපජ්ජිතො, යං අපරපරියාගවෙදතියං¹⁸ තය්‍ය අපරසමී. පරියාගෙ විපාකං පටිසංවෙදෙති, ඉති අයං සමිණ්ඩ්‍රාහමිණො වා එකං කම්මරුසිං එකඤ්ච විපාකරුසිං අද්දස, සමාසමුද්‍රෙදො; ඉමිනා අදිට්ඨා¹⁹ තයො කම්මරුසි දො ව විපාකරුසි අද්දස, ඉමිනා පත දිට්ඨො ව²⁰ අදිට්ඨො ව²¹ වතකාරෙ කම්මරුසි තයො ව විපාකරුසි අද්දස, ඉමාති සතතට්ඨානාති ජාතනඤ්ඤං තථාගතය්‍ය මහාකම්ම විහරිතසූත්තං නාම, දුතීයවාගෙ දිබ්බවක්ඛුකෙන කීඤ්චි ත දිට්ඨං තථාගතෙන පත තයො කම්මරුසි දො විපාකරුසි දිට්ඨාති ඉමිනා පඤ්ච ධාතාති²² ජාතනඤ්ඤං තථාගතය්‍ය මහාකම්මවිහරිත²³ ඤ්ඤං නාම, සෙසවාදායෙපි එසෙවතයො; අභබ්බන්ති භූතිපිර තිතං²⁴ අකුසලං; අභබ්බාභාසනාති අභබ්බං අභාසති²⁵ අභිතවති පටිබාහතීති අපෙඨා; බහුකයමිං හි අකුසලකමෙව ආයුතිතෙ බලවකමෙව. දුබ්බලකමෙය්‍ය විපාකං පටිබාහිතො අතතනො විපාකය්‍ය මිකාසං කරෙති ඉදං අභබ්බං අභබ්බාභාසනාම,²⁶ අකුසලං²⁷ පත ආයුතිතො ආසන්නෙ කුසලං²⁸ තතං ගොති තං අකුසලය්‍ය²⁹ විපාකං පටිබාහිතො අතතනො විපාකය්‍ය මිකාසං කරෙති ඉදං අභබ්බං භබ්බාභාසනාම,³⁰

1. දෙව්වන S.	13. කාලෙ ව S.	22. ඉමාති b, S පඤ්ච පච්ච
2. අථබ්බසා b,	14. බසෙය්‍ය b.	23. විහරිත b, S. [තතට්ඨාතාති b S
3. එ වසෙන b, වච	15. පිතාමහා b.	24. භූත පිරතිතං b, S.
4. භත්ත S. [තෙත S	16. විසෙට්ඨොති S.	25. ආභාසති b, S.
5. එමිතං අග්ග S.	17. දිට්ඨො ව S.	26. අභබ්බං පච්ච අභබ්බාසා
6. අනුඤ්ඤත තීසු අනුඤ්ඤතාති b.		27. කුසලං b, S. [සඤ්ච d.
7. අනුඤ්ඤතා අනුඤ්ඤතා b, S.		28. අකුසලං 1, S.
8. එවසෙන S.	18. අපරපරියාග වෙදති b, S.	29. කුසලය්‍ය S, P2, p2.
9. ඉදති පඤ්ච b, 5, විහජ්ජෙනා b.	අදිට්ඨො [b S	30. භබ්බං අභබ්බාභාසං b.
10. විහරිතං b, S.	19. දිට්ඨො b.	
11. කරෙති b, 12, පිති b	20. දිට්ඨො ව S.	21. පච්ච b,

බහුවිධ කුසල ආයුතීන්හි බලවත්තමය දුබලතමයෙහි විපාක පටි
බාහිනා අතතනො විපාකයෙහි ඔකාසං කෙරෙහි ඉදං හබ්බං ඓදං
හබ්බං හාසඤ්ච, කුසලං¹ පන ආයුතීනා ආසන්නෙ අකුසලං² කතං
හෙති තං අකුසලයෙහි විපාක පටිබාහිනා අතතනො විපාකයෙහි ඔකාසං
කෙරෙහි ඉදං හබ්බං අහබ්බං හාසං,³ අපිච උපට්ඨානාකාරෙනපෙත්ථ⁴
අත්ථා ඓදිත්තබ්බං, ඉදං හි චුත්තං හෙති: අහබ්බෙන ආහාසයා
උපට්ඨානීති අහබ්බං හාසං; තත්ථ යොගං පුග්ගලො ඉධ පාණාතිපාතීති
ආදිනා තයෙත වත්තාරෙ⁵ පුග්ගලො චුත්තා, තෙසු පඨමයෙහි කමං
අහබ්බං අහබ්බං හාසං තං හි අකුසලත්තා අහබ්බං තස්ස ච තීරයෙ
නිබ්බත්තත්තා තත්ථ නිබ්බත්තාකාරභූතං⁶ අකුසලං හුත්වා උපට්ඨානී
දුතීයයෙහි කමං අහබ්බං හබ්බං හාසං තං හි අකුසලත්තා අහබ්බං තස්ස
පන සග්ගෙ නිබ්බත්තත්තා අඤ්ඤාතිත්ථියානං සග්ගෙ නිබ්බත්තාකාරණ
භූතං කුසලං හුත්වා උපට්ඨානී; ඉතරස්මිම්පි කමධොගෙ එතස්මි තයො;
සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙව්හි.

මහාකම්මවිහබ්බසුත්තං ජට්ඨං.

2. 4. 17.

එවමම්ම සුත්තනි සමායතනවිහබ්බසුත්තං; තත්ථ ඓදිත්තබ්බානීති
සහ⁷ විපසන්නෙ මග්ගෙන ජාතීත්තබ්බානී; මනොපට්ඨානීති විතක්ක
විචාර; විතක්කපාදකං⁸ හි මනො ඉධ මනොති අබ්පෙපනං⁹ මනසා
උපට්ඨාරාහි මනොපට්ඨාර; සත්තපදානි වට්ටවිට්ටනීසීතිහානං
සත්තානං පදා; එත්ථ හි අට්ඨාරසවට්ටපදා නාම අට්ඨාරසවිට්ටපදා නාම
තෙපි සහ විපසන්නෙ මග්ගෙනව ඓදිත්තබ්බා; සොග්ගා¹⁰ විජිඤා
නිනති හත්ථියොග්ගාදි¹¹ ආචාරසික්ඛාපකානං දමෙත්තබ්බදම්මානහති
අත්ථා; සෙසං විහබ්බෙතෙව ආවිහවිසයානී; අසමුදද්දසොති ඉදං
මාතිකාඝපනං වක්ඛායත්තාදීති විසුද්ධිමග්ගෙ විත්ථාරිතානී; වක්ඛු
විඤ්ඤාණනි¹² කුසලාකුසලවිපාකතො¹³ ඓද වක්ඛු විඤ්ඤාණානි සෙස
පසාදවිඤ්ඤාණෙසුපි එතෙවත්තයො; ඉමානි පන දස¹⁴ සපෙත්ථා සෙසං
ඉධ මනොවිඤ්ඤාණං නාම; වක්ඛුසමමග්ගොති වක්ඛුමිහි සමමග්ගො
වක්ඛු විඤ්ඤාණසමපයුත්තථසංගොතං¹⁵ අබ්වචනං; සෙසසුපි එතෙව
ත්තයො; වක්ඛුගා රූපං දිඤ්ඤාති වක්ඛු විඤ්ඤාණෙන රූපං දිඤ්ඤා;
එතෙවත්තයො සබ්බත්ථ; සොමනස්සට්ඨානීසනති සොමනස්සයා
ආරමමණවසෙන කාරණභූතං; උපට්ඨවර්තීති තත්ථ විචාරපථවත්ත
තෙන උපට්ඨවර්තී; විතක්කො තං සමපයුත්තො වානි¹⁶ ඉමිනා තයෙන

- | | | |
|------------------------|----------------------------|------------------------|
| 1. අකුසලං 1. 5, | 6. නිබ්බත්තාකාරණභූතං b. 8. | 12. වක්ඛු විඤ්ඤාණානීති |
| 2. කුසලං 1. 5, | 7. ස 8. | 8. පපාදසො 8. |
| 3. හබ්බං ඓදං අහබ්බං හා | 9. අබ්පෙපනො S. | 13. සමමවිපාකතො S [b |
| 4. ඓදං S, | [සඤ්ච S | 14. පඤ්ච S. |
| 5. අහබ්බො b. | 10. ගොගා b. 8. | 15. සමමග්ගො b. |
| | 11. ගොගාදි b. 8. | 16. සමපයුත්තානීති b. |

අට්ඨාඨසවිතසක විමාරසඛිඛාතා මනොපට්ඨාර චෙදිතබ්බා¹ ජ ඥාමි
නාසුපට්ඨාරිති එත්ථ පත සොමනස්සෙත සද්ධිං උපට්ඨරතති²
සොමනස්ස පට්ඨාරි; සෙසද්ධියෙපි³ එසෙව නයො; ඥානසිනාතිති
කාමගුණතිසසිනාති; නොකම්මසිනාතිති විපස්සනා නිසසිනාති;
ඉට්ඨානනති පරියෙසිතානං; කානතානනති කාමිතානං; මනොරමා
නනති මනො එතෙසු රමිති මනොරමාති⁴ තෙසං මනොරමානං;
ලොකාමිසපට්ඨසංසුත්තානනති තණ්හාපට්ඨසංසුත්තානං; අතිශානති
පට්ඨිකානතාව පට්ඨිප්පනනං ආරබ්භ සොමනස්සං උපපජ්ඣ අතීතෙ
කථං උපපජ්ඣති අතීතෙපි යථාං එතරති ඉට්ඨාරමමණං අනුභවමි
එවං පුබ්බෙපි අනුභවිනති⁵ අනුස්සරනතස්ස බලවණොමනස්සං⁶
උපපජ්ඣති; අතිමමනනති අතිව්වාසාරං; විපට්ඨිනාමට්ඨිකති⁷
පකතිවිජ්ඣනෙන විපරිණාමං විගච්ඡෙන⁸ විරහං නිරුජ්ඣිනෙන
නිරොධං; සඤ්ඤායාති⁹ විපස්සනා පඤ්ඤාය; ඉදං වුවවති නොකම්ම
සිනා¹⁰ ඥාමනස්සනති ඉදං රඤ්ඤා විස අතතතො සිරිසම්පතතිං
ඔලොකෙනස්ස විපස්සනං පට්ඨපෙඤා නිසිත්තස්ස සඛිඛාරතං හෙදං
පස්සතො සඛිඛාරගතචති තිත්තෙසු මෙ විපස්සනාඤ්ඤා චගනෙන
උප්පනනසොමනස්සං¹¹ නොකම්මසිතසොමනස්සනති¹² වුවවති
වුත්තමෙ වෙතං:—

සුඤ්ඤාගාරං පට්ඨිකස්ස සන්තවිත්තස්ස භික්ඛුතො
අමාසුසි රති¹³ භොති සමමා ධම්මං විපස්සතො,
යතො යතො සමමසති බන්ධානං උදයබ්බතං
ලහති¹⁴ පිතිපාමොජ්ජං¹⁵ අමතං තං විජානතං.¹⁶

ඉමාතිති ඉමාති ජසු ආරෙසු ඉට්ඨාරමමණෙ ආපාඨගතෙ¹⁷
අතිව්වාදිවසෙන විපස්සනං පට්ඨපෙඤා නිසිත්තස්ස උප්පනනාති ජ
නොකම්මසිනාති¹⁸ සොමනස්සාති; අතිශානති පට්ඨිප්පනනං තාව
පනෙඤා අලහනතස්ස දෙමනස්සං උපපජ්ඣ අතීතෙ කථං උපපජ්ඣ
තිති අතීතෙපි යථා අතං එතරති ඉට්ඨාරමමණං පනෙඤා න ලභාමි
එවං පුබ්බෙපි පනෙඤා න ලතිනති¹⁹ අනුස්සරනතස්ස බලව දෙම
නස්සං උපපජ්ඣති; අනුත්තරෙසු විමොක්ඛෙසුති අනුත්තර විමොක්ඛො
කාම අරහත්තං අරහත්තෙ, පත්තං ධම්මපත්තස්සාති²⁰ අපත්තං;
ආසනනිසාති අරහත්තායත්තනං; පිඨං උපට්ඨාසප්පතොති පත්තං
ධම්මපත්තස්ස තං පනෙතං පත්තං ධම්මපත්තස්ස උපපජ්ඣති (පනෙඤා
අලහනතස්ස පත උපපජ්ඣති) ඉති පත්තා මූලතත්තා පිඨං උපට්ඨාසප්

1. අට්ඨාඨසවිතසක විමාරසඛිඛාතා මනොපට්ඨාරෙ චෙදිතබ්බා 1.
2. උපට්ඨරතති b. 3. විගච්ඡෙනත b. 15. පාමුජ්ජ. S.
3. සෙසද්ධියෙපි S. මගෙ 9. සමමප්පඤ්ඤාති S. 16. නනති b. S.
4. ඥොරමා S. [සුපි b. 10. සිත S. 11. උප්පනන S. 17. ආපාඨගතෙ b.
5. අනුභුතනති b. 12. නොකම්මසිතං b. S. 18. නිසසිතාති S.
6. බලවං S. 13. රති S. 19. න ලභාමි b.
7. විපරිණාමං මග්ගං b. 14. ලහති S. 20. ධම්මපත්තස්සාති b.,

තොති චූතතං; ඉමාහි ජ නොකබ්බමිසිනාහි දොමනස්සානිති ඉමාහි එවං ඡත්ත ආරෙස්ස ඉට්ඨාරමමණේ ආපාඨගතෙ අරගතො පිතං උපට්ඨ පෙඤා¹ තදබ්බගමාය; අතිට්ඨාදිවසෙත විපස්සනං උපට්ඨපෙඤා උත්තුක්කාපෙඤා අසකෙක්ඛානාස්ස ඉමමපි පක්ඛං ඉමමපි මාසං ඉමමපි සංවිච්ඡරං අරහත්තං පාපුණ්ණිදුං නාසකම්භති² අනුසොවතො ගාමන්ත පබ්බාරවාසි මහාසිවජෙරස්ස විය අත්තුබාරු පවත්තනවසෙත උපපන්න දොමනස්සානි ජ නොකබ්බමිසිතදොමනස්සානිති වෙදිතබ්බාති; වජ්ඣ පන සුමඛතව්‍යාසිති යා දිශතිකායට්ඨකථාය සකකපඤ්ඤාවණ්ණනායං විජාරිතං, ඉවජනොතන තතො ගහෙතබ්බං උපපජ්ඣති උපෙඤාති එත්ථ උපෙඤා නාම අඤ්ඤානුපෙඤා; අනොඛිජිතස්සානි නිලෙසොධං විජිතිනා³ සිතතතා බිණ්ණසවො ඔධිජිතො නාම තස්මා අබිණ්ණස වස්සාති අත්තො; අභිපාකජිතස්සානි එත්ථපි ආයති⁴ විපාකං ජිතිනා සිතතතා බිණ්ණසවො⁵ විපාකජිතො නාම තස්මා අබිණ්ණසවස්සෙවාති අත්තො; අනාදිනවදස්සාවිනොති ආදිතවතො උපගුට්තො⁶ අපස්සනාස්ස; ඉමා ජ ගෙහසිනා උපෙඤාති ඉමා එවං ඡත්ත ආරෙස්ස ඉට්ඨාරමමණේ ආපාඨගතෙ ගුලපිණ්ණිකෙ තිලිතමක්ඛිකා⁷ විය රූපා දිති අනතිවතතමානා තත්ථ ලග්ගා ලග්ගිතා⁸ හුනො උපපන්නා උපෙඤා ජ ගෙහසිනා උපෙඤාති වෙදිතබ්බා; රූපංභාඅතිවනාහි⁹ රූපංභා තික්කමති ත¹⁰ තත්ථ නිගන්තිවසෙත¹¹ තිට්ඨති; ඉමා ජ නොකබ්බමි සිනා උපෙඤාති ඉමා එවං ඡත්ත ආරෙස්ස ඉට්ඨාදිආරමමණේ ආපාඨ ගතෙ ඉට්ඨේ අරජ්ජනාස්ස අතිට්ඨේ අදුස්සනාස්ස අසමපෙක්කතො¹² අසමමුක්ඛනාස්ස උපපන්නා විපස්සනා¹³ ඤ්ණණමපසුත්තා ජ නොකබ්බමි තා උපෙඤාති වෙදිතබ්බා; නහු¹⁴ ඉදං නිස්සාස ඉදං පජ්ඣාති තෙසු ජිතතිංසසත්තපදෙසු අට්ඨාරස නිස්සාය අට්ඨාරස පජ්ඣාති අත්තො; තෙනෙව¹⁵ නහු හික්කවෙ ඤාති ජ නොකබ්බමිසිනාහි ආදිමාහ, නිස්සාස ආගමමාති පවත්තනවසෙත නිස්සාය වෙව ආගමම ව; එවමෙතෙසං සමතික්කමො ගොතීති එවං නොකබ්බමිසිනානං පවත්තනොත ගෙහසිනාති අතික්කනානාති නාම ගොතති; එවං සරික්ක කෙනෙව¹⁶ සරික්කකං ජහාපෙඤා ඉදුති බලවතා දුබ්බලං¹⁷ ජහා පෙතොතා පුත¹⁸ නහු හික්කවෙ ඤාති ජ නොකබ්බමිසිනාහි ගොම නිස්සානිති ආදිමාහ, එවං නොකබ්බමිසිතසොමනස්සොති නොකබ්බමිසිත දොමනස්සානි නොකබ්බමිසිතඋපෙඤාති ව නොකබ්බමිසිතසොමනස්සානි ජහාපෙතොතන බලවතා දුබ්බලපභානං කපිතං, එත්ථ පන ධනො උපෙඤාකථා වෙදිතබ්බා,¹⁹ අට්ඨස්ස හි සමාපතතිස්ස පඨමාදිති ව²⁰ තිණ්ණි

1. පට්ඨපෙඤා b.	8. තත්ථ ලග්ගිතා bS.	9. රූපංභා නාති වනාහිති b.	S. රූපංභා 1.
2. න සකම්භති b. තසක්ඛි	10. න අතික්කමිති S.	අනතික්කමිති b.	16. තොත S.
3. ජිතිනා b. S. [ග්ගානති 1,	11. න තත්ථ නිබ්බිදුමිතො S.	නික්කන්තිවසෙත b.	
4. එවංචි S. ආයති b. S.	12. පෙක්කතොත 1.	17. දුබ්බලෙ b.	
5. බිණ්ණසමොච b. S.	13. උපපන්න b. උපපන්නා	18. ජහාපෙතොතා b.	
6. ආදිතවිතො S.	14. තත්ථ S. [උපෙක්කා S.	19. උපෙක්කා S. කපෙ	
7. නිසිතනමක්ඛිකා S.	15. තෙන ව b.	20. දිති S. [තබ්බා b. S	

කොතාති සුද්ධසබ්බාථෙ ව පාදතෙ කථා විපස්සනං ආරඤ්ඤානං
 වතුන්තං භික්ඛුනං පුබ්බභාගවිපස්සනා සොමනස්සසගගතා වා ගොති
 උපෙඛාසගගතා වා වුට්ඨානගාමිනී පන සොමනස්සසගගතාව,
 වතුන්ථ්ඤානාදීති පාදකාති කථා විපස්සනං ආරඤ්ඤානං පඤ්චන්තං
 පුබ්බභාගවිපස්සනා පුරිමසද්ධිං වුට්ඨානගාමිනී පන උපෙඛාසගගතා
 නොති, ඉදං සකියං යා¹ ඡ නෙකබ්බවසිතා උපෙඛා තා නිය්සාය තා
 ආගම්ම යාති ඡ නෙකබ්බවසිතාති සොමනස්සාති තාති පජ්ජනාති
 වුත්තං, න කෙවලඤ්ඤා ඵං පටිපත්තස්ස භික්ඛුනො අයං විපස්සනාය
 වෙදනාවසෙත² විසෙසොව නොති, අරියමග්ගො³ පන කොතභිග්ග
 බොජ්ඣංගමග්ගභිග්ගානම්ච විසෙසො නොති, තොපනෙතං විසෙසං නියා
 මෙති: කෙවි තාව ථෙරං විපස්සනාපාදකඤ්ඤානං නියමෙතිති වදන්ති,
 කෙවි විපස්සනාය ආරම්භෙහුතා බකා නියමෙතිති වදන්ති, කෙවි
 පුග්ගලඤ්ඤායො නියමෙතිති වදන්ති, තෙසම්ච වාදෙ අයමෙව පුබ්බ
 භාගෙ වුට්ඨානගාමිනී විපස්සනා නියමෙතිති වෙදිනබ්බා, වීතිවජ්ජනපාති
 පනෙත්ථ විසුද්ධිමග්ගෙ සබ්බාරූපෙඛාතිදෙද්දෙ වුත්තාව, නානාගතාති
 නාතා බහු අනෙකප්පකාරා; නානාගතසිත්තාති නානාරම්භෙතිසිත්තා;
 ඵකග්ගාති ඵකා; ඵකග්ගසිත්තාති ඵකාරම්භෙතිසිත්තා; කාතමා
 පනායං උපෙඛාති හෙට්ඨා තාව අඤ්ඤානුපෙඛා⁴ වුත්තා උපරි ඡලභිඥ
 පෙඛා⁵ චිත්තති ඉධ⁶ සමප්උපෙඛා විපස්සනුපෙඛාති ද්දො උපෙඛා
 ගතිතා, නත්ථ යමො අඤ්ඤා⁷ රූපෙ උපෙඛා අඤ්ඤා⁸ සද්දදිසු නති
 යා රූපෙ උපෙඛා සා සද්දදිසු නොති, රූපෙ⁹ උපෙඛාව¹⁰ රූපමෙව
 ආරම්භං කන්තති¹¹ න සද්දදෙයො, රූපෙ උපෙඛා ඵවඤ්ඤා
 අඤ්ඤා¹² පඨවිකසිණං ආරම්භං කථා උපපජ්ජති¹³ අඤ්ඤා
 ආපොකසිණාදීති, තයමා නානතතතතාව නානතතසිත්තං¹⁴ විහජ්ජන්තා,
 අපථි භික්ඛවෙ උපෙඛා රූපෙසුති¹⁵ ආදිමාග, යමො පන ද්දො වා
 තිණි වා ආකාසානඤ්ඤායතනාති වා විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනාදීති වා තපථි
 තයමා ඵකන්තං¹⁶ ඵකන්තසිත්තං විහජ්ජන්තා අපථි භික්ඛවෙ උපෙඛා
 ආකාසානඤ්ඤායතනාතිසිත්තාති ආදිමාග, නත්ථ ආකාසානඤ්ඤා
 යතනා උපෙඛා¹⁷ සමපයුහතවසෙත ආකාසානඤ්ඤායතනාතිසිත්තා
 ආකාසානඤ්ඤායතනබ්බෙකි විපස්සනතස්ස විපස්සනුපෙඛා ආරම්භ
 වසෙත ආකාසානඤ්ඤායතනාතිසිත්තා, තෙසාසු¹⁸ ඵසෙව තයො, යං
 පජ්ජනාති ඵත්ථ අරූපාවචරසමාපත්තිඋපෙඛාය රූපාවචරසමාපත්ති
 උපෙඛං පජ්ජාපෙති¹⁹ අරූපාවචරවිපස්සනුපෙඛාය රූපාවචරවිපස්ස
 නුපෙඛං ජගාපෙති²⁰ අනම්මසනන්ති ඵත්ථ තමමගතා නාම තණ්හා

1. සකියං b. S.	8. අඤ්ඤා ඤ්ඤාපකාං අඤ්ඤා b, අඤ්ඤා S	20. නුපෙඛං b.
2. වෙදනා b. 1.	9. රූපෙසු b.	15. රූපෙති S. [පජ්ජති b, S
3. මග්ගෙති b. S.	10. උපපත්තනුපෙඛාතිව b.	16. තයමා S. [කාමා, S,
4. අඤ්ඤානුපෙඛා S,	11. කන්තති 1,	17. යතනුපෙඛා b, නුපෙ
5. ජලභිඥපකාං S,	12. භාවඤ්ඤා අඤ්ඤා සමප් උපෙඛා b, S, 18. තෙසෙසුති b.	
6. ඉධාපි S,	13. උපපත්තනුපෙඛාති S,	19. උපෙඛා b ජගාපෙති b1.
7. අඤ්ඤා ම S,	14. නානතතගාමං b. නානතතං S, නානතතසිත්තෙති b S,	

තඤ්ඤා පරිශාදනනො වුර්තානගාමිනිවිපක්ඛනා අතමග්ගතාති වුච්චති; කං පඤ්ඤාති ඉධ වුර්තානගාමිනිවිපක්ඛනාය අරුපාවචරකමාපනති උපෙබ්බෙඤ්ඤා විපක්ඛනුපෙබ්බෙඤ්ඤා ජනාපෙති,¹ සද්ධිමොති යෙ සති පට්ඨානෙ අරියො; සමමාසවුද්ධො සෙවති තත් තිප්ප කානෙප්ප සති ඵප්පෙනො² සතිපට්ඨානෙ සෙවතිති වෙදිතබ්බො; න සුසුඤ්ඤාති³ සද්දුතිඤ්ඤා සොඤ්ඤා න ඉච්ඡන්ති; න අඤ්ඤාති න ජාතනත්ථාය විතතං⁴ උපට්ඨපෙනති; වොක්ඛනමිමොති අතික්ඛමිමොති; සඤ්ඤාසනන්ති⁵ සජ්ඣ ඔවාදං; න ගහෙතබ්බං න පුරෙතබ්බං මඤ්ඤන්ති⁶ අපේඨා; න වෙච්ච⁷ අතතමනොති න සකමනො; එත්ථ ච ගෙහසිතදොමනස්සවසෙත අපඨානො⁸ හොතිති න එවමිත්ථො දට්ඨබ්බො, අපට්ඨනනකෙසු⁹ පන අතතමනො¹⁰ කාරණස්ස අභාවෙනො¹¹ වුතතං, අනවස්සු නොති පටිඝඅනවස්සාවෙන¹² අනවස්සුතො; සන්තො සමපජානොති සතියා ච ඤ්ඤානෙත ච සමන්තාගතො; උපෙබ්බෙඤ්ඤාති ජලබ්බුපෙබ්බො¹³ උපෙබ්බෙකො; අතතමනොති ඉධාපි ගෙහසිතදොමනස්සවසෙත උබ්බිලා විනොති¹⁴ න එවමිත්ථො දට්ඨබ්බො¹⁵ පට්ඨනනකෙසු පන අතතත මනො¹⁶ කාරණස්ස අභාවෙනො¹⁷ වුතතං, අනවස්සුනොති රහ අවස්සාවෙන¹⁸ අනවස්සුතො; සාධිතොති දමිතො; එකංගසව¹⁹ දිසං බාවතිති අනිවතතිඤ්ඤා²⁰ බාවතො එකංගෙව දිසං බාවති; නිවතතිඤ්ඤා පන අපරං බාවිතුං සකෙකාති; අට්ඨදිසා විබාවතිති එකපල්ලභිකන නිසිනොතා කායෙන අනිවතතිඤ්ඤා ච²¹ විමොඛවසෙත එකපඤ්ඤාපර නෙව අට්ඨදිසා විබාවති; පුරත්ථාහිමුඛො චා දක්ඛිණාදි අඤ්ඤතර දිසාහිමුඛො²² චා නිසිදිඤ්ඤා අට්ඨසමාපනතියො සමාපජ්ජතිගෙවාති අපේඨා; සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

සලාසනනවිහබ්බසුත්තං සන්තමං.

2. 4. 18.

එවමෙම සුභන්ති උදොසවිහබ්බසුත්තං; තත්ථ උදොසවිහබ්බන්ති උදොසඤ්ඤා විහබ්බඤ්ඤා²³ විහජ්ජන්ති අපේඨා; උපපජිනෙබ්බන්ති තුලෙය්ග නිරෙය්ග පරිග්ගන්තෙය්ග පරිවිජිතෙය්ග; ඛිනිද්ධාති ඛිනිද්ධා ආරම්භෙත්තු²⁴ අවික්ඛිත්තං අවික්ඛිත්තං නික්ඛන්තිවිසෙසන ආරම්භෙත්ථ පටිට්ඨමානං²⁵ වික්ඛිත්තං විසට්ඨං නාම හොති තං පටිපසංඛෙතො

- | | | |
|-------------------------------------|-------------------------|---------------------|
| 1. පඤ්ඤාති b, S. | 10. අතතමනො b. | 13. රහවසෙවෙත |
| 2. සති-b, S. පට්ඨපෙනො b. | 11. අභාවෙනො 1. | 19 එකමෙව්. |
| 3. සඤ්ඤාති b, S. | 12. පටිඝඅවස්සාවෙන b, S. | 20. නිවතෙත්ථා S. |
| 4. ජාතනත්ථාය විතතං b. | 13. ජලබ්බුපෙබ්බො b, S. | 21. නිවතී S. |
| 5. සාසනාති b. | 14. උපට්ඨලාභිකෙති b. | 22. අඤ්ඤතරහිමුඛො S. |
| 6. ගහෙතබ්බං පුරෙතබ්බං න මඤ්ඤන්ති b. | | 23. අඤ්ඤතරහිමුඛො S. |
| 7. නෙමි S. | 15. වෙදිතබ්බො b, S. | 24. ඛිනිද්ධා S. |
| 8. අපඨානො b. | 16. අතතමනො b, S. | 25. ඛිනිද්ධා S. |
| 9. අපට්ඨනනකෙසු b, S. | 17. භාවෙනො | |

එවමාහ, අජකිත්තං අසණ්ඨිත නති ගොවරජකිත්තෙ නිගනතිවසෙතා¹
අසණ්ඨිතං; අනුපාදාය න පටිත්තෙසායාති අනුපාදිගිනා අගභෙතා
තං විඤ්ඤාණං න පටිත්තෙසායා; යථා විඤ්ඤාණං ඛිඨිංගා අවිකම්පිතං
අවිසමං අජකිත්තං අසණ්ඨිතං අනුපාදාය න පටිත්තෙසායා එවං භික්ඛු
උපපරිකෙතියාති වුත්තං ගොති; ජාතිජය මරණදුක්ඛසමුදයසමභ
වොති ජාතිජරමරණස්ස වෙවං² අවසෙසස්ස වං දුක්ඛස්ස භික්ඛිත්ති න
ගොතිති අනේවා; රූපනිමිත්තානුසාරීති රූපනිමිත්තං අනුසරති;³
අනුබාවනීති රූපනිමිත්තානුසාරී; එවං ඛො ආවුසො අජකිත්තං⁴
අසණ්ඨිත නති නිගනතිවසෙත අසණ්ඨිතං, නිගනතිවසෙත හි අතිධං
මානං භාතභාගියං න ගොති විසෙසභාගියමෙව ගොති, අනුපාදා⁵
පටිත්තස්ස නාති සන්ධාර ඛනිය⁶ වගෙහ උපාදුපටිත්තස්ස නඤ්ච වො
තික්ඛෙව දෙසෙසාමි⁷ අනුපාදු අපටිත්තස්ස නඤ්චාති එවං ගභෙතා
පටිත්තස්ස නා අගභෙතාවං⁸ අපටිත්තස්ස නා¹⁰ කපිතා, තං මහාපෙරේ
උපාදුපටිත්තස්ස නමෙව අනුපාදුපටිත්තස්ස නාති¹⁰ කතා දසෙසනෙයා
එවමාහ, කථං පනෙසා¹¹ අනුපාදුපටිත්තස්ස නා ගොතිති උපාදුතබ්බස්ස
අභාවතො, යදි හි කොපි සඤ්ඤායෙ නිවේවා වා බුච්චො වා අත්තා වා
අත්තනියො වාති ගභෙතබ්බසුත්තනො අභවිස්ස අයං පටිත්තස්ස නා උපා
දුපටිත්තස්ස නා ව අස්ස, යස්මා පන එවං උපාදුතබ්බො¹² සඤ්ඤායෙ නාම
නචි තස්මා රූපං අත්තාති ආදිනා නයෙන රූපාදියො උපාදිත්තාපි
අනුපාදිත්තාව ගොනති, එව මෙසා¹³ දිට්ඨිවිසෙක උපාදුපටිත්තස්ස නාපි
සමානා අතීතො අනුපාදු පටිත්තස්ස නායෙව නාම ගොතිති වෙදිතබ්බො,
අඤ්ඤාථා ගොතිති පරිවත්තති පකතිජගනෙන¹⁴ පන කස්සති;
රූපවිපරිණාමානුපටිත්තනීති¹⁵ මම රූපං විපරිණතනති වා යං අනු
තං වතමෙ¹⁶ නචිති වා ආදිනා නයෙන කුමමවිඤ්ඤාණං රූපස්ස
භෙදානුපටිත්තනී¹⁷ ගොති විපරිණාමානුපටිත්තන¹⁸ ජාති විපරිණාමස්ස
අනුපටිත්තනතො විපරිණාමාරමභවිත්තතො ජාතා; පටිත්තස්ස නා
බම්මසමුපපාදාති තණ්හාපටිත්තස්ස නා¹⁹ අකුසලධමමසමුපපාදා²⁰ ව;
විත්තං පටිසාදාය තිට්ඨනති²¹ කුසලවිත්තං පරියාදිගිනා ගභෙතා
වෙපෙතා තිට්ඨනති;²² උත්තාසමාති භගතාසෙනපි සඋත්තාසො
තණ්හාතාසෙනපි සඋත්තාසො; විකාශමාති සම්මානො සදුක්ඛො;
අපෙක්ඛමාති සාලයො සපිගො;²³ එවං ඛො ආවුසො අනුපාදුපටි
ත්තස්ස නා ගොතිති එවං මණ්ඤ්ඤානුසාරීනා තුච්ඡකරණිකා
ගභෙතා තස්මිං නවේති පච්ඡාපිකාතං ආපජ්ජනස්ස විය²⁴ අගභෙතා,

- | | | |
|------------------------|---------------------------------|---------------------------------|
| 1. නිගනති b, S. | 8. දෙසෙසාමි b, S. අනුපාදුපරි S. | 21. තිට්ඨති b, S. |
| 2. මරණෙඤ්ච b, 1. | 9. නිව S. | 15. වතනම්භි b, 1, 22, තිට්ඨති 1 |
| 3. අවිසමා b. | 10. පටිත්තස්ස නා; b, S. | 18. වතමෙතං වතමෙතං b |
| 4. අනුසරති S. | 11. කථානුච්චිතො S. | 17. වතං S. 23. සම්මානො b, S. |
| 5. අජකිත්තං විත්තං S. | 12. උපාදෙතෙසාමි 1. | 18. පරිවත්ති b, 1. |
| 6. අනුපාදාය b. | 13. එවමෙවං S. | 19. ව S. |
| 7. බන්ධනීය, බන්ධනීය W2 | 14. ජගනෙන b. | 24. වියපච්ඡ, b |
| | | 20. සමුච්ඡාතං S. |

පරිත්‍යාගා හොති; න¹ රූපවිපරිණාමානුපට්ඨනනීති විණ්ණප්‍රසාදා
 කම්මවිඤ්ඤාණමෙව නඤ්චි තස්මා රූපහෙදනුපරිවතති න හොතිති
 වතඥාං වට්ඨති,² සෙසං සබ්බජ්ඣ උත්තානමෙවොති.

උදෙසවිහබ්බසුත්තං අධාමං.

2. 4. 19.

එවමෙම සුත්තානි අරණවිහබ්බසුත්තං; තථ නොවුණාදෙසා³
 න අපසාදෙසානි ගෙහසිතවසෙන කඤ්චි⁴ පුග්ගලනොව උක්ඛිපෙය්‍ය
 න අවික්ඛිපෙය්‍ය;⁵ ඛම්මමෙව දෙසානි⁶ සභාවමෙව කපෙය්‍ය; සුඛ
 විනිවජ්ඣනානි විනිවජ්ඣනං⁷ සුඛං; රහො වාදනානි පරමවුඛා අවණණං
 පිසුණං⁸ වාචනානි අපථං; සම්මුඛා න විණ්ණනි සමමුඛාපි විණ්ණං⁹
 ආකීණණං කිලිට්ඨවාචං¹⁰ න භණ්ණෙය්‍ය; නාතිනිවෙසෙය්‍යානි¹¹ න
 අබ්බිඤ්ඤා ආදාය වොගරෙය්‍ය; සම්මුඛානි ලොකසම්මුඛා ලොක
 පණ්ණාසකං; නාතිනිවෙසෙය්‍යානි නාතිකකමෙය්‍ය; කාමපට්ඨසංඝිසුඛි
 නොති කාමපට්ඨසංඝිතං කාමුපසංඝිතෙන සුඛෙන සුඛිතස්ස;
 සදුකෙය්‍යානි විපාකදුකෙය්‍යානි¹² සදුකෙය්‍ය; සඋපසංඝාදොති විපාකුපසංඝාත
 කිලෙසුපසංඝාතෙහෙව සඋපසංඝාතො;¹³ තථා සපට්ඨාසො; මිච්ඡාසම්මිච්ඡාති
 අයාචාමිපට්ඨපද අකුසලපට්ඨපද; ඉදෙධෙඤ අපසාදෙති¹⁴ එවං ගෙහ
 සිතවසෙන එකමෙව පුග්ගලෙ අපසාදෙති; උසාදනෙපි එසෙවනො;
 භවණාසොජනනානි භවබ්බිතං තණ්හායෙතං නාමං; සුභුතිපෙරු
 කිර ඉමං වතුකකං කිසායං එතදග්ගෙ ධිතො, භගවතො හි ඛමං
 දෙසෙතස්ස පුග්ගලානං උසාදනාපසාදනා පඤ්ඤානානි, තථා
 සාරිපුත්තපෙරුදීනං, සුභුතිපෙරුසං පන ඛමමදෙසනාය අයං පුග්ගලො
 අපට්ඨපනනකො අනාරාධකොති වා අයං සිලවා ගුණවා ලජ්ජි¹⁵
 පෙසලො ආචාරසම්පන්නොති වා නඤ්චි ඛමමදෙසනාය පනස්ස අයං
 මිච්ඡාපට්ඨපද අයං සමොපට්ඨපදකෙව පඤ්ඤායති, තස්මා භගවා එත
 දග්ගං භික්ඛවෙ මම සාවකාතං භික්ඛුනං අරණවිහාරිතං යදිදං සුභුතිති
 ආහ, කාලඤ්ඤා අග්ගානි අසම්පන්න ව කාලෙ අසම්පන්නා ඉදුති
 වුට්ඨමානං මහාජනො ගණ්ණියානීති යුත්තපසුත්තං¹⁶ කාලං ඤාතො¹⁷
 පරමවුඛා අවණණං භාසෙය්‍ය; විණ්ණවාදෙපි¹⁸ එසෙව නො; උප
 සංඝාදෙති¹⁹ සාතිගති;²⁰ සෙය්‍යානි²¹ සෙය්‍යානි පනෙය්‍ය;²² සාධාමො;²³
 අවිසායනානි විසායනං²⁴ අපලිබ්බානං න හොති; කිදෙමානි තංගෙව

1. න ච b.	8. පිසුණං b	16. ච b. S.	22. අවිසායනානි
2. න නෙති b.	9. සම්මුඛා නාතිවිණ්ණානි සම්මුඛා අතිවිණ්ණං b. S. [මිච්ඡාච. S.]		
3. නොවුණාදෙසා b.	10. සංකිලිට්ඨවාචං b.	17. විණ්ණවාදෙපි b.	
4. කිම් b. S.	11. නාතිනිවෙසෙය්‍යානි b.	18. උපසංඝාදෙති S. 1, සාධාමො S.	
5. අවික්ඛිපෙය්‍ය S.	12. දුකෙය්‍යානි සංකිලෙසං b.	19. සෙය්‍යානි, සෙය්‍යානි 1.	
6. සාසෙය්‍යානි 1.	13. සාධාමො S.	20. නෙලඤ්ඤාපනෙය්‍යා b.	
7. විනිවජ්ඣනං b.	14. ලජ්ජි b.	21. ආභාසනං b.	
	15. යුත්තපසුත්තං S		

භාජනං; අභිනිවික්ඛා වොහරතීති පත්තනති සඤ්ජානනප්පකපදං
ගතත්වා පත්තං ආහරප් වොවථාති සුඛා අභිබාලපුත්ථුජ්ජනො තසිදං
පත්තං පාති නාමෙසා එවං වදාති¹ අභිනිවික්ඛා වොහරති; එවං
සබ්බපදෙති² යොජෙනබ්බං; අභිසායෙති අභිබාවනං;³ නාමා නාමා
වොහරති අභිසංඝනති⁴ අවහාකං ජනපදෙ භාජනං පාතිති වුවචති
ඉමෙ පන නං පත්තනති වදනතිති තතො පටිථාය ජනපදවොහාරං
වුඤ්චිතො⁵ පත්තං පත්තනොත්ව අපරමසනොතො වොහරති; සෙසපදෙ
සුපි එසෙව නයො; ඉදාති මරියාදභාජනිතං⁶ කරෙන්නො නාම භික්ඛ
මෙති ආදිමාහ; තත්ථ ඝරණොති සරජො සකතිලෙසො;⁷ අරණොති
අරජො තිකතිලෙසො; සුභුති ච භන භික්ඛමෙති⁸ අයං ථෙරෙ ද්විපු
යානොසු එතදග්ගං ආරුලොගා අරණ විහාරිතං යදිදං සුභුති දක්ඛිණෙ
යසානං යදිදං සුභුතිති, ධම්මසෙතාපති කීර වජ්ඣං සොධෙති සුභුති
ථෙරෙ දක්ඛිණං සොධෙති, තථාති ධම්මසෙතාපති විණ්ණාය වරන්නො⁹
ගෙහආරො ඕතො යාව භික්ඛං ආහරනති තාව පුබ්බහාගෙන¹⁰
පරිවර්තීතො තිසරධං සමාපජ්ජති තිසරධා වුට්ඨාය දෙය්‍යධම්මං පති
ගණනාති,¹¹ සුභුතිථෙරෙ¹² තථෙව මෙත්තාජ්ඣානං¹³ සමාපජ්ජති
මෙත්තාජ්ඣානා වුට්ඨාය දෙය්‍යධම්මං පතිගණනාති, එවං පන කාදුං
සකකාති ආම සකකා, න¹⁴ අච්ඡරියං ථෙතං යං මහාභිඤ්ඤාපානො
සාවකා එවං කරෙය්‍යං, ඉමසමිච්ඡි¹⁵ භි තච්චපණ්ණේදිපෙ පොරුණ
රජකාලෙ¹⁶ පිඞ්ගලවුට්ඨරකිත්ත ථෙරෙ නාම උත්තරගාමං නිස්සාය
විහාසි, තත්ථ¹⁷ කුලසතාති හොතති එකමිපි තං කුලආරං තත්ථ
යත්ථ ථෙරෙ සමාපතති න සමාපජ්ජි, සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

අරණවිභවනසුත්තං නවමං.

2. 4. 20.

එවමෙම සුත්තනති ධාතු විභවනසුත්තං; තත්ථ වාටිකනති කුරිත
ගමනවාරිතං; සථෙව භන¹⁸ අභරුති සථෙ තුග්ගං හාරියං අපාසුකං
කිඤ්චි තත්ථ; සථෙව සො අනුජානාතිති ගග්ගවග්ග කීර එතදහොසි :
පබ්බජිතා නාම නානාජ්ඣාසයා¹⁹ එකො ගණාරමො²⁰ හොති එකො
එකාගිරිතො, සථෙ²¹ සො එකාගිරිතො ගවිග්ගති ආවුසො මා පාවිසි
මයා සාලා ලද්ධාති වකඛති, සථෙව අයං එකාගිරිතො ගවිග්ගති
ආවුසො තිකමි මයා සාලා ලද්ධාති වකඛති, එවං සෙනො අහං
උභින්නං විවාදං²² කාරෙතා නාම ගවිග්ගාමි, දින්නනාම දින්නමෙව
වට්ටති කතං කතමෙව ති තසමා එවමාහ, කුලසුතෙතාති ජාතිකුල

1. වදාති b. 7. සකිලෙසො b. S. 14. තෙව b. S. 19. නැතරුණාස
2. සබ්බත්ථපදෙති S. 8. සුභුතිවි b. 15. තසමිච්ඡි S. 20. (යංS. ධානා අ b.
3. අභිමාදනං S. 9. විවරන්නො b. 12. පොරුණක b. S. 20. ගණාගිරිතො b.
4. අපරපානි b. 10. පුබ්බහාගෙන b. 17. තත්ථ ගග්ග b. S. 21. ඉ b.
5. අද්විච්චා 1. වුඤ්චිතො S. 11. පටිත්තණ්ණති b. S. 18. ගග්ග b. 22. විවාද b.
6. මරියාද b. S. භාජනිතං S. 12. භ b. 13. මෙත්තාඤ්ඤානං b. S.

පුතොති ආචාරතුලපුතොති වාසුපඤ්ඤාති වාසං උපගතො;
 කුමාරො ආභතොති තක්කසිලා¹ නගරොතො; තත්ථාං අනුපුබ්බකපා²
 මජ්ඣිමදෙසෙ³ තීර රජගහනගරෙ බිම්බිසාරෙ රජං. කාරොතො
 පච්චන්තො තක්කසිලානගරෙ පුක්කසාති රජා රජං. කාරෙසි, අථ
 තක්කසිලාතො භණ්ඩං ගතොති වාණිජා රජගහං ආගතො පණණං
 කාරං ගතොති රජානං අද්දසංසු, රජා තෙ වැඩිති සීතෙ කන්ථ
 වාසිතො කුමොති පුළිච්ඡි, තක්කසිලාවාසිතො දෙව්භි, අථ තෙ
 රජා ජනපදස්ස බෙම්මුභික්ඛතාදිති නගරස්ස ච පච්චන්ති පුළිච්ඡි
 තො නාම කුමොතො රජාති පුළිච්ඡි,⁴ පුක්කසාති නාම දෙව්භි, බිම්
 මොති ආමි දෙව බිම්මොති වතුති සම්මතවතුති ජනං සම්මතොති⁵
 ලොකස්ස මාතාපිතූච්ඡාතො⁶ සීතො අබ්බක තිපත්තා⁷ දුරතං වග ජනං
 තොසෙතිති, කතරස්ස වගෙ වතතතිති අථස්ස වගං ආවිසංසු,
 වගෙසුපි⁸ බිම්බිසාරෙන සම්මතො ජනො, අථ තෙ රජා ආග, තාතා⁹
 දුමොතො රජා බිම්මොති ව¹⁰ වගෙන ව මෙ සමානො සක්කුණස්සාථ
 කුමොතො රජානං මම මිත්තං කාතුන්ති, සතොතො දෙව්භි, රජා
 තෙසං සුංකං විසාපෙජ්ඣො¹¹ ගෙහං දුපෙති ගච්ඡති ගණ්ඩං විකසි
 තිති¹² ගමනකාලෙ මං දිස්වා ගච්ඡෙය්‍යාථාති ආග, තෙ තථා
 කතො ගමනකාලෙ රජානං අද්දසංසු, රජා¹³ ගච්ඡති කුමොතො රජානං
 මම වචනෙන පුක්කසාති ආරොග්‍යං පුළිච්ඡාති රජා කුමොති සද්ධිං
 මිත්තොති වදාති ආග, තෙ සාධුපි පටිසුභිති¹⁴ ගතො
 ගණ්ඩං පටිසංමෙති කුත්තපාතරුසා රජානං උපසඛකමිති¹⁵ වැඩිසු,
 රජා කතං ගණ්ණ කුමොති ඵත්තොති ඉමෙ දිවසෙන දිස්සාති පුළිච්ඡි,
 තෙ සබ්බං පච්චන්ති¹⁶ ආරොග්‍යෙසු, රජා¹⁷ සාධු තාතා කුමො
 තිස්සාග මයා¹⁸ මජ්ඣිමදෙසෙ¹⁹ රජා මිත්තො ලද්ධොති අත්තමිතො
 අතොසි, අපරිහාසෙ රජගහවාසිතොපි වාණිජා තක්කසිලං අගමංසු,²⁰
 තෙ පණණංකාරං ගතොති ආගතෙ පුක්කසාති රජා කුමො
 ආගතොති පුළිච්ඡාති²¹ රජගහතොති සුභා මිත්තං සතොස්ස නග
 රොතො ආගතො කුමොති ආමි දෙව්භි ආරොග්‍යං මෙ සතොස්සාති
 ආරොග්‍යං පුළිච්ඡාති අජ්ජ²² පට්ඨාග ගෙ මිත්තං සතොස්ස නගරො
 ජකිසසෙති වා සකච්ඡෙති වා වාණිජා ආගච්ඡන්ති සබ්බස්සං
 මම විසංසං පටිච්ඡාතො පට්ඨාග විසන්ධිතොසු²³ ගෙහාති රජ
 තොට්ඨාසාරොති තිව්චං²⁴ දෙනතු සුංකං විසාපෙජ්ඣා²⁵ කිඤ්චි
 උපද්දාමි මා කුරෙන්නති හෙවිඤ්චරපෙසි²⁶ බිම්බිසාරෙපි අත්තො

- | | | | |
|---------------------------------|-------------------------------|---------------------|----------------|
| 1. තක්කසිල b | 9. තාත b. | 10. දිම්මොති b. | 19. උපපදෙසෙ b. |
| 2. බිම්බි S. | 11. විසාපෙජ්ඣා b, S. ම b. | 20. සිලං ආගමංසු b. | |
| 3. පපදෙසෙ b. පදෙසෙ ¹ | 12. කුමොති ගණ්ණං S. මිතිති b. | 21. පුළිච්ඡි S. | |
| 4. පුළිච්ඡා b. | 13. අද්දසංසු b. | 22. අජ්ජතො b S | |
| 5. ගණ්ණකාති b. | 14. පටිසංමෙති b S. | 23. වගතොසංසුභත b. | |
| 6. පිච්චාතො b | 15. භි b. | 24. ම S. | |
| 7. කිපත්තං S. | 17. රජා මිද්ධං S. | 25. විසාපෙජ්ඣා b, S | |
| 8. වගෙනෙපි S. | 18. ජනොග මෙ b, කිසංග S. | 1, වාචපෙසි S. | |

තභරෙ තපෙව හෙරිං වරපෙසි අථ ඩිව්ඛිසාරෙ පුක්කුසාඨිස්ස පණ්ණං පඨිණ්ඨි පච්චන්දපෙස නාම මණ්ඩ්ලිකාදිනි රතනානි උපපජ්ජති යං මග්ගං සභායස්ස රජෙජ්ජ දග්ගනියං වාසවතීයං වාරතනං උපපජ්ජති තත්ථ මෙ මා මච්ඡරුයතුති, පුක්කුසාඨිසි මජ්ඣිමදෙසො නාම මහාජනපදෙ යං තත්ථ එවරුපං රතනං උපපජ්ජති තත්ථ මෙ සභායො මා මච්ඡරුයතුති පටිපණ්ණං පඨිණ්ඨි, එවනෙත භව්ජනෙත¹ කාලෙ අඤ්ඤාමඤ්ඤං අදිග්ගං පි දලහමිත්තා අපෙහසුං, එවං තෙසං කාතීනං කාමීනං වසන්තානං පඨමතරං පුක්කුසාඨිස්ස පණ්ණොකාරෙ රුපජ්ජ² රුජා කිරි³ අච්ච පඤ්චවණෙණ අනග්ගකම්මලෙ⁴ ලභී, සො අභිසුඤ්ඤා ඉමෙ කම්මලා අහං සභායස්ස නෙ⁵ පෙසිත්තාමිති ලාබා ගුලමිවෙට්⁶ අච්චසාරකරණිකෙ ලිඛාපෙච්චා⁷ තෙසු තෙ කම්මලෙ පක්ඛිපිච්චා⁸ ලාබාය වට්ඨාපෙච්චා සෙතවන්තෙ වෙට්ඨෙච්චා සමුග්ගෙ පක්ඛිපිච්චා වන්තෙ වෙට්ඨෙච්චා⁹ රුජමුද්දිකාය ලඤ්ඤාච්චා¹⁰ මග්ගං සභායස්ස දෙථාති අමච්චෙව පෙසෙසි, සාසනඤ්ච අද්දසි: අයං පණ්ණො කාරෙ තභරමජෙකි අමච්චාදිපරිවුත්තෙ දච්චිබ්බානි, තෙ ගතච්චා ඩිව්ඛිසාරස්ස අදංසු, සො සාසනං සුච්චා: අමච්චාදෙසො සන්ති පචන්තතුති හෙරිං වරපෙච්චා: තභරමජෙකි අමච්චාදිපරිවුත්තො සොභව්ජනෙතන ධාරියමානෙතන පලලඛිතවරෙ තිසිනෙතො ලඤ්ඤානං¹¹ තිඤ්චා වත්ථං අපනෙච්චා සමුග්ගං විවරිච්චා අනෙතො භණ්ණිකං¹² මුඤ්චිච්චා ලාබාගුලෙ දිග්ගා මග්ගං සභායො පුක්කුසාඨි දුතමිත්තෙකො¹³ මෙ සභායොති මඤ්ඤාමානො මඤ්ඤාද ඉමං¹⁴ පණ්ණොකාරං පඨිණ්ඨිති එකං ගුලං ගණෙච්චා භන්තෙ වට්ඨෙච්චා තුලායනෙතාව¹⁵ අනෙතො දුග්ගභණ්ණිකං අරපිති අඤ්ඤාසි, අථ නං පලලඛිතපාදෙ පභව්¹⁶ නාවදෙව ලාබා පටිපති සො නඛෙත කරණිකං විවරිච්චා: අනෙතො කම්මලරතනං දිග්ගා ඉතරෙපි විවරුපෙසි, සබ්බෙපි කම්මලා අපෙහසුං, අථ නෙ පසාරුපෙසි¹⁷ තෙ වණ්ණභම්පන්තා එස්සභම්පන්තා දිසන්තො සොලස භන්තා තිරියං අච්චන්තො අපෙහසුං, මහාජනො¹⁸ දිග්ගා අභිගුලිගො¹⁹ පොඤ්ඤා²⁰ වෙලුකෙකපං අනාසි²¹ අමහානං රඤ්ඤාද අදිව්ච්චසභායො පුක්කුසාඨි අදිග්ගාව එවරුපං පණ්ණොකාරං පෙසෙසි යුත්තං එවරුපං මිත්තං කාතුනති අත්තමනො අපොසාසි,²² රුජා එතමෙතං කම්මලං අග්ගාපෙසි සබ්බෙ අනග්ගා අපෙහසුං, තෙසු වත්තාරෙ සමමාසමුද්ධස්ස පෙසෙසා²³ වත්තාරෙ අත්තනො සරෙ අනාසි, තෙනො විනෙතාසි: පච්ඡා පෙසෙසනෙතන පඨමං පෙසිතපණ්ණොකාරතො අතිරෙතං

1. භව්ජනෙත භව්ජනෙත S. S. 9, පක්ඛිපිච්චා b. 17 පච්ඡාපෙසි b. භර
 2. උපපජ්ජති b. S. 10. ලඤ්ඤාමිඤ්ඤා, ලඤ්ඤාමිඤ්ඤා b. 18. මහාජනා b. S. [පෙසිස,
 3. රුජා කිරි b. 11. ලඤ්ඤානං S. ලඤ්ඤා b. 1. 19. අභිගුලිගො b.
 4. අනාග්ගා කම්මලෙ S. 12. භණ්ණිකං b. 20. මිඤ්චිසු b. S.
 5. සභායස්සමි S. සභායස්ස b. 13. ජුඨිමිත්තෙකො S. 21. අනාසු b. S.
 6. ගුලමිත්තෙ b. S. 14. මඤ්ඤා b. [ජුඨිමිත්තෙකො b. 22. මහා අපෙහසුං S.
 7. ලෙඛාපෙච්චා b. S. 15. තුලපනෙතාව 1. S. 23. පෙසෙසි b. S.
 8. පක්ඛිපිච්චා S. 16. පභව්ච්චා .

පෙසෙකුං චට්ඨති සභාසෙක ච¹ මේ අතඥානා පණ්ණොකාණෙ පෙසි
 තොති² කිනනුඬො පෙසෙමිති, නිං පන රුජගහෙ තතො අභිකං
 රතනං³ නච්ඡිති: නො තච්ඡි, මහාපුඤ්ඤා රුජා අපි ච ඬො පතං
 ඡායාපතනකාලතො පට්ඨාය ඡපෙමා, තිණි රතනානි අඤ්ඤා
 රතනං⁴ සොමෙකං ජනෙකුං සමන්තං නාම නච්ඡි, සො රතනං
 ච්චිතිකුං ආරඥා: රතනං නාම සච්ඤ්ඤාණකං අච්ඤ්ඤාණකනාති
 දුම්බං, තන්ත අච්ඤ්ඤාණකං සුමණ්ණරුජනාදි, සච්ඤ්ඤාණකං ඉන්ද්‍රිය
 බ්‍රහ්මං, අච්ඤ්ඤාණකං සච්ඤ්ඤාණකසොච අලබ්භාරුද්වසෙන පරි
 ඥානං ඥාති, ඉති⁵ ඉමෙසු චිත්ත රතනෙසු සච්ඤ්ඤාණකං සෙට්ඨං,
 සච්ඤ්ඤාණකමපි දුම්බං තිරිච්ඡානගතරතනං⁶ මනුස්සරතනනාති තන්ත
 තිරිච්ඡානගතං නච්ඡිඅස්සාදි⁷ තමපි මනුස්සානං උපගොගන්තමෙව
 තිබ්බතාති, ඉති ඉමෙසු ද්විත්වං⁸ මනුස්සරතනං සෙට්ඨං, මනුස්සරතනමපි
 දුම්බං ඉන්ද්‍රිජතනං⁹ පුරිසරතනනාති තන්ත චක්කචතාති¹⁰ රඤ්ඤා
 උපතනං ඉන්ද්‍රිජතනමපි පුරිසසොච උපගොගං, ඉති ඉමෙසු චිත්ත¹¹ පුරිස
 රතනමෙව සෙට්ඨං, පුරිසරතනමපි දුම්බං අභාරියරතනං අනභාරියරත
 නඤ්ඤා¹² තන්ත අභාරිය රතනෙසුපි චක්කචතාතිරුජා අජ්ජ පබ්බජිත
 සාමණේරං පඤ්ඤාපට්ඨිතෙන ච්ඡදති, ඉති ඉමෙසුපි ද්විත්ව අනභාරිය
 රතනමෙව සෙට්ඨං අනභාරියරතනමපි දුම්බං සෙබරතනඤ්ඤා
 අසෙබරතනඤ්ඤා¹³ තන්ත සතසහස්සමපි ඡෙබ්බානං අසෙබස්ස
 පදෙසං න පාපුණාති,¹⁴ ඉති ඉමෙසුපි චිත්ත¹⁵ අසෙබරතනමෙව
 සෙට්ඨං, තමපි දුම්බං බ්‍රහ්මරතනං සාමකරතනනාති තන්ත සතස
 හස්සමපි සාමකරතනානං¹⁶ බ්‍රහ්මරතනස්ස පදෙසං න පාපුණාති,
 ඉති ඉමෙසුපි චිත්ත බ්‍රහ්මරතනමෙව සෙට්ඨං, බ්‍රහ්මරතනමපි දුම්බං
 පච්චකබ්‍රහ්මරතනං සබ්බඤ්ඤාබ්‍රහ්මරතනනාති තන්ත, සතසහස්සමපි
 පච්චකබ්‍රහ්මානං සබ්බඤ්ඤාබ්‍රහ්මස්ස පදෙසං න පාපුණාති, ඉති ඉමෙ
 සුපි චිත්ත¹⁷ සබ්බඤ්ඤාබ්‍රහ්මරතනංසෙව සෙට්ඨං සදෙවකන්තිං හි ලොකෙ
 බ්‍රහ්මරතනසමං¹⁸ රතනං නාම නච්ඡි, තස්මා අසද්ධිමෙව රතනං මස්සං
 සභායස්ස පෙසෙස්සාමිති විනෙත්වා තස්සාසිලාමාසිනො පුට්ඨි: තාතා
 තුමානං ජනපදෙ බ්‍රඥො ධම්මො සබ්බානාති ඉමානි තිණි රතනානි
 දිස්සන්ති¹⁹ සොසොපි සො (තාව) මහාරුජ²⁰ තන්ත නච්ඡි දස්සනං
 පන කුණානි සුඤ්ජරං තාතාති²¹ රුජා තුච්ඡා විනෙතසි: සත්තා
 හවෙය්ස ජනසබ්බන්තොස්ස මස්සං සභායස්ස වසන්තොනං සමමාසවබ්‍රහ්මං
 පෙසෙකුං, බ්‍රහ්මා පන පච්චනතිමෙසු ජනපදෙසු න අරුණ: උට්ඨ
 පෙනති තස්මා සන්තාර ගතකුං න සත්තා, සාරිපුත්තමොග්ගලානා
 දගො මහාසාවනෙ පෙසෙකුං සත්තා හවෙය්ස මයා පන පෙර

1. සභාසෙක b.	8. ඉමෙසුපි චිත්ත b, ඉමෙසු S.	15. රතනස්ස S
2. සිතො b, S.	9. ඉන්ද්‍රිජතනං S.	16. සම S.
3. අරුණතරං b, S.	10. චතතිනො b, S.	17. හිබ්බතනති b,
4. අඤ්ඤාතරං S.	11. ඉමෙසුපි b S, චිත්ත රතනෙසු S	18. සොසොපි මොරුජ S
5. නාති b, S.	12. අභාරියරතනං අනභාරිය S	සො මහාරුජ තාව b.
6. තිරිච්ඡා රතනං b, S. 13. සෙසම S, අසෙසම b, S.	13. අසෙබරතනං	19. කුණානි S,
7. තිරිච්ඡාගතනං නච්ඡි අස්සරතනං b, S.	14. පාපුණාති 1,	

පට්ඨනෙත වසන්තීති සුචාපි මෙහුසො පෙසෙතො තෙ අත්තනො
 සමිපං අනාපෙතො¹ උපට්ඨාතුමෙව යුත්තං, තඤ්ච ඵෙරෙතිපි න²
 සක්කා භන්තුං, යෙන පනාසාරෙත³ සාසනෙ පෙසිතෙ සත්ථා ව
 ඉසාසාවකා ව භතා වීය භොන්ති, තෙනාසාරෙත⁴ සාසනං පති
 ඤ්ඤාමිති විතෙත්තො වතුරත්තායාමං විදජ්ඣිමත්තං⁵ පුටුලං තාතිත්තං
 තාතිබ්බලං සුවණ්ණපට්ටං තාරුපෙතො තත්ථ අජ්ජ අක්කරුති
 ලිඛිතාමිති පාතොව සිසං තතාසිත්තො උපපාසට්ඨායාති අබ්බිතාය භුත්ත
 පාතරුසො අපජිත්තඤ්ඤාමාලාභරණො සුවණ්ණසරණෙන ජාතිසිඛතු
 ලිතං ආදාය කෙට්ඨිතො පට්ඨාය ආරුති පිදහනෙතො පාසාදං ආරුග්ග
 පුබ්බදිසාතිවුඛං⁶ සිහපඤ්ඤරං විවරිත්තො ආකාසතලෙ නිසිදිත්තො
 සුවණ්ණපට්ටෙ අක්කරුති ලිඛිතො: ඉධ තථාගතො ලොකෙ
 උප්පන්නො⁷ අරහං සමමාසමුද්දො විජ්ජාචරණසමපන්නො සුගතො
 ලොකවිදු අනුත්තරෙ පුරිසදම්මසාරපි සත්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො
 භගවාති, බුද්ධාගුණ නාව එකදෙසෙන⁸ ලිඛි, තතො එවං දසපාර
 මියො පුරෙත්තා තුසිතභවතො විවිත්තා මාතුකුච්ඡිත්තං⁹ පටිසන්ති
 ගණති, එවං ලොකවිවරණං අහොසි, මාතුකුච්ඡිත්තං වසමානෙ ඉදං
 නාම අහොසි, අහාරමජ්ඣෙක වසමානෙ ඉදං නාම,¹⁰ එවං මහාති
 නික්ඛමනං නික්ඛන්තො එවං මහාපඨානං පදති,¹¹ දුක්ඛාරකාරිකං
 ඤාත්වා භොබොධිමණ්ඩං ආරුග්ග අපරුථිතපලලභෙන නිසිතො
 සබ්බඤ්ඤානඤ්ඤාණං පටිවිජ්ඣති, සබ්බඤ්ඤානඤ්ඤාණං පටිවිජ්ඣාත්තං එවං
 ලොකවිවරණං අහොසි, සදෙවනෙ ලොකෙ අඤ්ඤං එවරුපං රත්තං
 නාම තත්ථිති :-

“ගම්භිඤ්ඤි විත්තං ඉධ වා හුරං වා
 සග්ගෙසු වා යං රත්තං පඤ්ඤිතං,
 තතො සමං අජ්ජ තථාගතො
 ඉදම්බි බුද්ධා රත්තං පඤ්ඤිතං
 එතෙන සවෙච්ඡා සුවච්ඡි භොතු”ති.

එවං එකදෙසෙන බුද්ධාගුණ ලිඛිත්තො දුතියධම්මරත්තං¹²
 ඵෙමෙතො: කාක්කාතො භගවතා බිමෙමා -පෙ- පට්ඨතො වෙදි
 තමෙබ්බා විඤ්ඤාතිති, වත්තාසෙර සතිපට්ඨානා-පෙ-අරියො අට්ඨබ්බිකො
 මිග්ගොති, සත්ථාරු දෙසිත්තධම්මො නාම එවරුපො ව¹³ එවරුපො
 වාති සත්තත්තං සබ්බධපක්ඛියෙ¹⁴ එකදෙසෙන ලිඛිත්තො :-

“යං බුද්ධාගුණො පරිවණ්ණෙති සුචි
 සමාධිමානත්තාරිකඤ්ඤාමාහු,
 සමාධිතා තෙන සමො න විජ්ජති
 ඉදම්බි බිමෙම රත්තං පඤ්ඤිතං
 එතෙන සවෙච්ඡා සුවච්ඡි භොත”ති.

1. අනාපෙතො S. 5. මත්ත b. 6. දිසාතිවුඛං b. 10. අහොසි b.
 2. න ඵෙරෙතිපි b. 7. උපපජ්ජති b. S. උප්පන්නො 1. 11. පදහති b. 14. බොධි
 3. පණ්ණාසාරෙත b. S. 8. එකපදෙසෙන 1. 12. දුතියං b. S. [පක්ඛියෙ
 4. තෙන පණ්ණාසාරෙත S. 9. මිති b. S. 13. නාම b. b. S.

එවං¹ එකදෙසෙන ධම්මගුණෙ ලිඛිතො² තපො තතියං³ සඛ්ඤ රතනං පොමෙතො⁴ : සුපටි⁵ පනොගගවතො සාවකසඛෙසා-ප-පුඤ්ඤකෙට්ඨනං ලොකස්සාති, කුලපුත්තා නාම සත්ථ ධම්මකථං සුභා ඵලං නිකම්භිතො⁶ පබ්බජනති; කෙච්ඡෙසනවජ්ජනං පහාය පබ්බජනති, කෙච්ඡුපරජ්ජං, කෙච්ඡෙසනාපතිට්ඨානාදිති පහාය පබ්බජනති, පබ්බජිතො ච පත ඉමිඤ්ච පටිපත්තිං පුරෙන්නති චුලලයිලං මජ්ඣම සිලං මහාසිලාදිති⁷ එකදෙසෙන ලිඛිතො ඡද්ධාරසංවරං⁸ සතිසම්ප ජඤ්ඤා⁹ චතුපට්ඨායසනොනාසභාවනාරුමං¹⁰ නවවිධසෙසාසනං නිවරණ පහානං¹¹ පරිකම්මෙත්ඨානාතිඤ්ඤා අට්ඨතියං සභවට්ඨානාති යාව ආස වක්ඛායා එකදෙසෙන ලිඛි, සොලසකට්ඨකා¹² ආනාපානසති කම්මට්ඨානං වින්ධරෙතෙව ලිඛිතො සත්ථ සාවකසඛෙසා නාම එවරු පෙති ව¹³ ගුණෙති සමන්තාගතො :-

“යෙ පුග්ගලා අට්ඨසභම්පසථා
 මහතාරි එතාති යුගාති භොනති
 තෙ දකඛිණෙත්තා සුගතස්ස සාවතා
 එතෙසු දින්නාති මහපථලාති
 ඉදංපි සඛෙස රතනං පඤ්ඤිතං
 එතෙන සචෙට්ඨන සුචජ්ඣි භොතු ” ති.

එවං¹³ එකදෙසෙන සඛ්ඤගුණෙ ලිඛිතො ගගවතො සාසනං සාවකත්තං නිශ්ශාතිකං සපෙ මග්ගං සභායො සකෙතොති නිකම්භිතො පබ්බජතුති ලිඛිතං. ලිඛිතො සුවණ්ණපට්ටං සංගරිතො සුබුම්භවබ්බලෙන වෙසෙති සාරසමුග්ගෙන පකඛිපිතො නං සමුග්ගං සුවණ්ණසමුග්ගෙන සුවණ්ණමයං රජතමයෙ රජතමයං මණිමයෙ මණිමයං පචාලමයෙ පචාලමයං ලොතිතඛිකමයෙ ලොතිතඛිකමයං මහාරහලමයෙ මහාරහලමයං එලිකමයෙ එලිකමයං දන්නමයෙ දන්නමයං සබ්බරත්තමයෙ සබ්බරත්තමයං කිලඤ්ඤමයෙ කිලඤ්ඤමයං සමුග්ගං සාරකරණො¹⁴ ධර්මපසි, පුත සාරකරණිකං සුවණ්ණකරණොකෙති පුරිමතයෙතෙව හරිතො සබ්බරත්තමයකරණිකං¹⁵ කිලඤ්ඤමයෙ කරණොකෙ ධර්මපසි, තපො කිලඤ්ඤමයෙ කරණො¹⁶ සාරමයපෙළායාති පුත බුත්තතයෙ තෙව හරිතො සබ්බරත්තමයපෙළං කිලඤ්ඤමයපෙළාය ධර්මපසි බති වතෙත වෙසෙති රජමුද්දිකාය ලඤ්ඤො¹⁷ අමිච්චි ආණ්ණපසි මම ආණ්ණපට්ඨතියොතෙ මග්ගං අලඛිතාරුපෙට මග්ගං අට්ඨසභ වින්ධො¹⁸ භොතු චතුලසභට්ඨානං සොධිතං¹⁹ මහත්තමෙව භොතු

- | | | |
|---|------------------------------|--------------------|
| 1. භොතුති S. | 8. ජඤ්ඤා b. S. | 11. සාරකරණොක b. S. |
| 2. ලිඛිතො b. | 9. සනොතං b. 1. | 12. රතනමය b. |
| 3. තතියං b. S | 10. නදිමිධං පහාන පරිකම්ම | 13. කරණොක b. S. |
| 4. සුපටි b | 11. ලිඛිතො S, සොලසමිධං b. S. | 14. ලංඡනො b. |
| 5. නිකම්මෙතො b. | 12. එවරුපෙති එවරාපෙති ට S. | 15. අට්ඨමස b. |
| 6. චුලා S. චුලසිලමජ්ඣමසිල මහාසිලාති b. S. | | 16. භොජිත b. |
| 7. භංගර S | 13. භොතුති S. | |

ආරභී, තත්‍රාපිඤ්ඤා තපෙව අහොසි, සො ඥාන යාවපිඨිවෙවහපඤ්ඤාධිකා-
තිසිද්ධිනා පරතො ඥාපටිපත්තොති සබ්බසංකප්පො ආරභී තත්‍රාපිඤ්ඤා
තපෙව අහොසි, අථ සබ්බපරියොගො ආනාපාන සතිකම්මධානං.¹
එවෙතිං වතුක්කපඤ්ඤාකප්පිකානාති නිබ්බන්ධෙත්ති, සො කුසල්ලො
නෙව විනිකාමෙති,² අසංකප්පො කොපි දවුට්ඨං න ලහති එකොව චුලු
පට්ඨානො³ පටිසති එවං අධුමාසමතං විනිකාමෙති, නාගරු
රුජ්ඣකො සතතිපතිනා උක්ඛුට්ඨං අකංසු, පණ්ණාසාරං පටිච්ඡින
දිවසො පට්ඨාය ඔලුදස්සනං⁴ වා නාටකදස්සනං වා නෙති විනිවර්ත
ද්ධං නෙති රුජා සහායෙන පතිතපණ්ණාසාරං⁵ යෙතිවර්ත⁶ තස්ස
දස්සනං⁷ රුජානො නාම එකෙව⁸ පණ්ණාසාරං පදෙසෙත්ති⁹
විඤ්ඤානා රජ්ජං අත්තො නාදං වායමනාති කීර්තාම අමානං රුජා
කරුණිති රුජා උක්ඛුට්ඨසද්ධං ඥානා රජ්ජං නුඛො ධාරෙමි උදුනු
සතාරනාති විනෙත්ති, අථස්ස එතදහොසි: රජ්ජං කාරිතඅත්තහාමො¹⁰
නාම නෙව ගණනො න ගණ්හමහාමහො¹¹ ගණනං සකකාති
සත්ථසාසනං ධාරෙස්සාමිති¹² සයනෙ ධර්මං අසී ගණනා කෙනෙ
තිද්ධිනා සිහපඤ්ඤා විවරිතා එතං ගණනා රජ්ජං කාරෙතාති සද්ධං
චුලාමඤ්ඤා කෙසකලාපං පටිසමපේක්ඛි පානෙති, මහාපතො තං
උක්ඛිපිතා සහාය¹³ සතතිනා ලභිපණ්ණාසාරං නාම රුජානො
තුමනාදිසා නොනති දෙවොති එකපහාරෙතෙව විරජි,¹⁴ රසෙද්ධං
භවිතුමතං කෙසමස්ස අහොසි, බොධිසත්තස්ස පබ්බජ්ජාසද්ධිමෙව
කීර් ජාතං, තෙන චුලුපට්ඨානං පෙසෙති අත්තපණ්ණා දො කායා
යාති¹⁵ වන්ධාති මහතිනාපත්තඤ්ඤා¹⁶ ආගරපෙති යෙ ලොකො
අරහත්තො තෙ උද්දස්ස මහං පබ්බජ්ජාති සතාරං උද්දස්ස එතං
කායාවං නිවාසෙති එතං පාරුපිති¹⁷ පතං වාමංසතුටෙ¹⁸ කති,
ගණනා සොගති¹⁹ නුඛො මෙ පබ්බජ්ජා නො වාති මහාතලෙ කති
පයවාරෙ²⁰ අපරපරං වර්තමිති සොගති මෙ පබ්බජ්ජාති ආරං
විවරිතා පාසාදු ඔතරි, ඔතරතං පත නං නිසු වසෙසු සිතා නාවසාති
දිස්සාපි²¹ ත සඤ්ජාතිංසු, එතො පච්චිකම්මෙද්ධා අමානං රසෙද්ධං
බමමකං කපෙත්තුං ආගතොති කීර් විනෙත්ති, උපරි පාසාදං පත
ආරායා රසෙද්ධං සිතනිසිත්තධානාති දිස්සා රුජා ගතොති ඤානා
සමුද්ධමපේක්ඛි ඔසිදමානතාවාය²² ජනො විස එකපහාරෙතෙව විර
ජිංසු, කුලප්පතං භුමිතලං ඔතිණ්ණමතං අධාරසසෙතිසො සබ්බ
නාගරු ඔලුකායො²³ ව පටිවාරෙති මහාවිරවං විරජිංසු, අමච්චාපි
තං²⁴ එතදෙවොට්ඨං, දෙව මජ්ඣිමෙදසෙ²⁵ රුජානො නාම බුද්ධායා

1. ආනාපානසන්ති b.

2. විනිකාමෙති b. S.

3. චුල b. චුලු S.

4. නාටකදස්සනං S.

5. පණ්ණං b.

6. ගණිවර්ත b. ගණිවර්ත

7. දෙදු b. S. [භි S.]

8. එකවර්ත b. S.

9. කාරමසෙත්ති b. S.

10. රජ්ජකාරිතහාමො b. හාමං S.

11. ගණන ගණනෙත ගණනමහාමහො b

12. ධාරිත මිති b.

13. සහාය b.

14. විරජිංසු q. S.

15. කායාංස කායාංස b. S.

16. මහති b. S.

17. පෙති b. S.

18. වාමංසතුං b. S.

19. සොගති b.

20. කතිපහ වාරෙ b. S.

21. වාරෙසු සිතතාවසාදිති

දිස්සා b. S.

22. වායාංසතාවාය b. S.

23. කායා b. S.

24. නං b. S.

25. දෙව b. පදෙසෙ S.

සාසනං පෙසෙය්‍යා බුද්ධරතනං තාම ලොකෙ උපන්නං වා නො
 වාචි සුද්ධා ගම්මසථ නිවනතථ දෙවොති, සද්දගාමහං මය්‍යා සත්‍යා
 කස්ස පස්සා¹ මයා සද්ධිං සුජිකිත්තාම තජ්ඣි² නිව්ඨිථ තුලොති තෙන
 අනුගමිතියෙව, කුලපුත්තො කතතරදණ්ඩකෙන³ ලෙඛං කච්ඡා ඉදං
 රජ්‍යං කස්සාති⁴ ආග තුමානාං දෙවොති යො ඉමං ලෙඛං අනන්තරං
 කුරෙති රුජාණො⁵ කාරෙතබ්බොති මහාජනකජාතකෙ බොධි
 සත්‍යතන කතලෙඛං සිවලී දෙවි අනන්තරං කාතුං අවිසංගනි වට්ඨි⁶
 මානා අගමාසි, පස්සා ගතමග්ගෙ⁷ මහාජනො අගමාසි, තං පන ලෙඛං
 මහාජනො අනන්තරං කාතුං න විසති ලෙඛං උසිසිසකං කච්ඡා වට්ඨමානා
 විරම්භා, කුලපුත්තො අගමෙව⁸ ගතවිභානෙ දන්තකව්ඨං ඵා මුඛො
 දකං වා දස්සතිති අනන්තරො වෙට්ඨෙවි⁹ අගගෙය්‍යා පක්‍කාමි,¹⁰ ඵං
 කිරස්ස අගොසි: මම සත්ථා ව මහාතිති කබමනං තිකබමිත්වා එකකොව
 පබ්බජිතොති එකකොව අගමාසි, සඤ්ඤා ලජ්ජාමිති ව සත්ථා කිර මෙ
 පබ්බජිත්වා යානං තාරුලොකාති¹¹ අනන්තරො එකතලිකමි¹² උපාගතං
 තාරුති,¹³ පණ්ණවිජ්ජනමි¹⁴ න බාලෙසි, මහාජනො රුක්ඛපාකා
 රට්ඨාලකාදීති ආරුක්ඛ එස අමනාකං රුජා ගමිතිති ඔලොකෙසි, කුල
 පුත්තො දුරං ගතතබ්බං න සක්කා එකෙක මග්ගො¹⁵ නිත්ථිතුන්ති එකං
 සත්ථවාහං අනුබ්බාසි, සුමුඛාලස්ස කුලපුත්තස්ස කභිතභතතො¹⁶ පඨවිභා
 ගමිතස්ස පාදතලෙසු පොඨා උට්ඨිතිත්වා හිජ්ජනති දුක්ඛා වෙදනා¹⁷
 උපපජ්ජනති, සත්ථවාහං බ්බාසිත්වා නිසිහොත කුලපුත්තො
 මග්ගා මකකමමි¹⁸ එකමං රුක්ඛමුලෙ තිසිදති,¹⁹ නිසිහොතවිභානෙ
 පාදපරිකමමං වා පිට්ඨිපරිකමමං වා කතතා තාම තජ්ඣි, කුලපුත්තො
 ආනාපානවතුන්ති සමාපජ්ජිත්වා මග්ගදුර්ථකිලමථපරිලාහං²⁰
 විකබ්බෙත්වා²¹ කාතරතිස්ස විනිතාමෙති, පුනර්විසෙ උට්ඨිතෙ අරුණ
 සරීරපටිපක්කනං කච්ඡා පුන සත්ථවාහං අනුබ්බාසි, පාතරසකාලෙ
 කුලපුත්තස්ස පතනං ගගෙය්‍යා බාදනියගොජනියං²² පතෙන පක්ඛි
 පිත්වා දෙනති, තං උත්තණ්ඩුලමි ගොති කිලින්නමි සමසකබ්බරමි
 අලොකාතිලොකමි²³ කුලපුත්තො පවිසතවිභානං පට්ඨවෙතතිත්වා
 අමතං විශ පරිභුඤ්ජිත්වා එතෙනෙව²⁴ නියාමෙන අට්ඨති උභයකාති²⁵
 අභයොජනසකාති ගතො ජෙනවනආරකොට්ඨකස්ස පන සම්පෙත
 ගමිතෙනොපි කතං සත්ථා වසතිති ත²⁶ පුට්ඨි කස්සා සඤ්ඤා රචෙන
 වෙට්ඨ රඤ්ඤා²⁷ පෙසිතකාසනවසෙත ව, රඤ්ඤා²⁸ හි ඉධි තථාගතො
 ලොකෙ උපපජ්ජතිති සත්ථාරං රුජගගෙ උපපන්නං විශ කච්ඡා සාසනං

1. ගගාගසාසන b.	10. පතනමි b.	18. උපපන්නමි b, 19. නිසිදති.
2. ඵෙට්ඨමිමිනං තාම b	මෙට්ඨානං නං S	20. මග්ගෙ b. 8. රඤ්ඤා b.
3. දසණ්ඩා b. S.	11. තාරුලොකාති ම S.	21. විකබ්බෙත්වා b. S.
4. කතරසාති b. S.	12. පට්ඨකමි b.	22. බාදනියං ගොජනියං b.
5. යජ්ඣාණං b. රුජාණං	13. තාරුලුති S.	බාදනිය ගොජනියං. S.
6. මිමිතන b. S.	[ගS, 14. පණ්ණවිජ්ජනමිමි b.	23. අලොකාතිමි කුඤ්ඤා b.
7. ගතමග්ගො b. S.	15. මග්ගො b. S.	24. එතෙන b. S.
8. පුත්තොගමිමි S.	16. කභිතභතතො b.	25. උභයකාති, මහාකාති S.
9. එකමෙට්ඨමිමි b, පෙට්ඨමි S.	17. දුක්ඛමෙදන b. 1.	26. තාබ, 27. රඤ්ඤා b.

පෙය්‍යිනං, තස්මා¹ අප්පච්ඡිනිච්ච² පඤ්චවිතතාලිසයොජනමිත්‍යං.
අතික්කන්තො සො සුරියන්ථබ්බමනවෙලාය රුජගතං පඤා සන්තං කතං
වසතිති පුච්ඡි, කුතො හු තිං³ හන්තො ආගතොති ඉතො ධුං⁴
උත්තරතොති සන්තං තුත්‍යං ආගතමිත්‍යෙ ඉතො පඤ්චවිතතාලිස
යොජන⁵ මන්තො සාවජි⁶ නාම අජි තන් වසතිති, කුලපුතො
වින්නොසි: ඉද්දති අකාලො න සක්කා නිවන්තිතුං⁷ අජ් ඉඤ්ච
වසිනො සෙව සජ්ඣ සත්තිකං ගමිත්‍යාමිති තතො විකාලෙ සථපත්ත
පබ්බජිතො කතං වසන්තිති පුච්ඡි, ඉමං කුමාසාරසාලාය හන්තොති,
අථ සො⁸ කුමාසාරං යාමිනො තන් වාසන්තං පටිසිනො තිසිදි, ගගවාපි
තං⁹ දිව්‍යං පච්චුසකාලෙ ලොකං මිලොකෙන්තො¹⁰ පුත්තකායං
දිත්වා වින්නොසි: අයං කුලපුතො සහායෙන පෙය්‍යිනං සාසනමත්තකං¹¹
වාමෙති,¹² අතිරුක්ක යොජනසතිකං¹³ මාරුජ්ජං පතං මං උද්දිත්‍ය
පබ්බජිතො අට්ඨති උන්නාති¹⁴ ආයොජනසතොති අතික්කමම රුජගතං
පාපුණිත්‍යති, මිති අනාගච්ඡන්තො පන තිණි සාමඤ්ඤථලාති අප්පටි
මජ්ඣිනො එක්කත්තිවාසෙන අනාටකාලකිරියං කරිත්‍යති, මිති පන
ගතො තිණි සාමඤ්ඤථලාති පටිමජ්ඣිත්‍යති ජනසබ්බගන්තොයෙව පන
මයං සත්තසබ්බකප්පාධිකාති වත්තාරිඅසඤ්ඤායොති පාරමිසො පුරිතා
කරිත්‍යාමිත්‍ය¹⁵ සංගහනාති පාතොව සරිපටිජ්ජනනං කත්වා ගිහ්‍යුසබ්බ
පටිවුතො සාවජිමං පිණ්ඩං වරිනො පට්ඨාගතං පිණ්ඩපාත
පටික්කන්තො ගතිකුටිං පටිසිනො මුත්‍රත්තං¹⁶ දර්ථකිලමං
පටිපට්ඨන්තොති¹⁷ කුලපුතො මිති ගාරවෙන දුක්ඛරං අකාසි, අති
රුක්කයොජනසතං¹⁸ රජ්ජං පතං අත්තමසො මුඛධොවනද්‍රයකමපි
මෙවකං¹⁹ අගභොති එකකොව තික්කන්තොති සාරිපුත්තමායං²⁰ ලා
නාදිසු කිඤ්චි අනාමන්තොති සයමෙව අත්තතො පත්තවිට්ඨං
ගභොති එකකොව තික්කන්තො ගච්ඡන්තො ව නෙව අනාමෙ
උපපති,²¹ න පඨමං සබ්බිපි, කුලපුතො මම ලජ්ජමානො හත්ථිඅයං
රථසුච්ඡන්තොති²² එතොයෙනපි අතිසිද්ධො අත්තමසො එකත්තික
උපාගතමපි²³ අනාරුහං පණ්ණව්ඡන්තකමපි අගභොති තික්කන්තො
මයං පදසාව ගතො වට්ටතිති පන²⁴ වින්නොති පදසාව අගමාසි,
සො අසිත්ථිඅසුච්ඡන්තොති බ්‍යාමප්පහාඤාතොස මහාපුරිසලක්ඛණ
තිති ඉමං මුඛාගිරිං පටිමජ්ජන්තො වලාගතපටිමජ්ජන්තො පුණ්ණව්ඡන්ත
මය අඤ්ඤාතර්ථිකමුච්ඡන්තො ගච්ඡන්තො එකපට්ඨාගතොනෙති පඤ්ච
විතතාලිසයොජනොති අතික්කමම සුරියන්ථබ්බමනවෙලාය²⁵ කුලපුතො

1. නං b.	9. කමිපි S.	17. පටිපට්ඨන්තොති b.
2. අප්පච්ඡිනිච්ච ඉමං S.	10. මොලොකෙන්තො b.	18. භ්‍යායජන b.
3. කුතො හු b. S.	11. මත්තං S.	19. පෙට්ඨං S.
4. ඉතො b. S.	12. වාමෙති b.	20. මහාමොක්ඛ b.
5. යොජනිති S.	13. තිණිච්ච b.	21. උපපතති b. උපපතති S.
6. මංගො සාවජි S.	14. උන්නාති b. මනාති	22. එකපට්ඨිකං b. තලිකං.
7. ගතො b.	15. තත්තං b. S. [ම S.]	23. පුත්තං S. [උපාගතං S.]
8. සො නං b. S.	16. මුත්‍රත්තං b. මග්ග S.	24. සුරියන්ථබ්බම b.

පටිච්ඡම්බෙතයෙව තං කුලකාරසාලං පාපුණ්ණි, තං සකියං වුත්තං
 හෙතෙහි චෝ පති සමසෙන සුභකුසානි නාම කුලපුත්තො හග්ග
 වන්තං. උද්දිග්ග සද්ධා¹ අභාරසමා අතිශායිණං පබ්බජිතො සො
 තසමි. කුලකාරකර්මවෙසනෙ පඨමං. වාසුපග්ගො හොතිති, එවං
 ගතවාපි පත² ත ව හගවා අහං බුද්ධොති³ පසග්ගා කුලකාරසාලං
 අපට්ඨිකා⁴ ආරො සිතකොව⁵ කුලපුත්තං. ඔකාසං කණ්ණෙත්තො :
 සප්ච හග්ග භික්ඛුති ආදිමාහ, උරුද්දන්ති⁶ විවිත්තං අසබ්බාධං; විහ
 රනාසග්ගා සථාසුඛන්ති යෙන යෙන ඉරියාපපෙත ඵාසු හොති තෙන
 තෙන යථාසුඛං. ආයසමා විහරන්ති ඔකාසං අකාසි; අතිරොක්තයොජන
 සතං හි රජ්ජං පහාය පබ්බජිතො කුලපුත්තො පරග්ගා⁷ ඡරිතිපතිතං
 කුලකාරසාලං නිං අඤ්ඤාසු චුභවමාරිතො මච්ඡරුසිග්ගති⁸ එකමෙව
 පත මොසපුරිසා සාසනෙ පබ්බජිතො ආවාසමච්ඡරියාදිති අතිගුතා
 අත්තනො වසන්තොනෙ⁹ මග්ගං කුටි මග්ගං පරිවෙණන්ති අසඤ්ඤාසං
 අවාසාය¹ පරකකමන්ති, නිසිදිති අවං තත්ත්වමාලො ලොකනාපො
 දෙවපිමානසදිසං ගතිකුටිං පහාය තත්ත්වමානසදිසං ඡරියාය
 ඡරියානසදිසාය කුලකාරසාලාය භිණ්ණපරං සන්තිතො¹⁴ පංසුකුල
 විවරං සංඝරිතො¹⁵ පඤ්ඤපෙත්තො¹⁶ දෙවපිමානසදිසං දිබ්බගතිකුටිං
 ගතිකුටිං¹⁷ පට්ඨිකා නිසිද්දන්තො වීඨ නිසිදි¹⁸ ඉති හගවා අසමන්ත
 මහාසම්මතවංසෙ උපපන්නො කුලපුත්තොපි බන්ධනගබ්බෙ වඩිතිනො;
 හගවාපි අභිනිහාරසම්පන්නො, කුලපුත්තොපි අභිනිහාරසම්පන්නො;
 හගවාපි රජ්ජං පහාය පබ්බජිතො, කුලපුත්තොපි; හගවාපි සුචරිත
 වණ්ණං, කුලපුත්තොපි; හගවාපි සමාපත්තිලාභී, කුලපුත්තොපි; ඉති
 දොපි බන්ධනා දොපි අභිනිහාරසම්පන්නා දොපි රජ්ජං පබ්බජිතා දොපි
 සුචරිතවණ්ණං, දොපි සමාපත්තිලාභීනා කුලකාරසාලං පට්ඨිකා
 නිසිද්දන්තා, තෙති කුලකාරසාලා අතිවීඨ සොභිති¹⁹ ද්විති සිභාදිති
 පටිච්ඡග්ගාදිති ආගරිතො දිපෙතබ්බං, තෙසු පත විසු හගවා සුමුමාලො
 අහං පරමසුමමාලො²⁰ එකපච්ඡග්ගෙන පඤ්චවත්තාලිසයොජනාති
 ආගතො මුත්තං තාවසිසයෙයං කපෙත්තො මග්ගදර්ථං පටිපසග්ගමෙහ
 මිති විත්තමපි අනුපාදෙත්තො නිසිද්දන්තොපි ඵලසමාපත්තිං සමාපජ්ජි,
 කුලපුත්තොපි ආතවුති යොජනසතං ආගතොමි මුත්තං තාව
 නිපජ්ජන්ති මග්ගදර්ථං විනොදෙමිති විත්තං අනුපාදෙත්තො නිසිද්දමා
 නොව අනාපාත වතුන්තිකානං සමාපජ්ජ, ඉදං සකියං “අථ චෝ හගවා

1. සද්ධාය b, S.	3. විභවධානං S.	16. විවරං පඤ්ඤපෙත්තං b,
2. සුභ b ගතවාපි S	10. අ.වාසාය b	ඡරි. පඤ්ඤපෙත්තං S.
3. අරුතං b. සමාසමුද්ධො	11. භන්තසාජන b S.	17. දිබ්බගතිකුටිං b. දිබ්බ
4. පට්ඨිකා b S, [ති b S	12. පලාග S.	ගතිං මොහගතිකුටිං S.
5. භිතො b, S.	13. සමච්චිත b.	18. නිසිද්දති b.
6. උරුභිතති b, උරුද්දන්ති S	14. සන්තරං පඤ්ඤා b.	19. සොභති b. S.
7. පහෙග b, [උරුද්දන්ති 1,	සන්තරං S.	20. හගවා අහං සුමුමාලො
8. අමුභ්චාරිතො මච්ඡරියා හි b,	15. සන්තරිතං b, පඤ්ඤපෙත්තං S.	S.

බහුදෙවරනම්¹ නම් ආදි වුත්තං, නනු² භගවා කුලපුත්තං³ බමමං
දෙසෙය්‍යාමි⁴ ආගතො කතමො න දෙසෙයිති⁵ කුලපුත්තං මග්ග
දරපො අපට්ඨප්පකංගො⁶ න සක්කියාති බමමදෙසනං පටිච්ඡතුං⁷ සො
තාවංග පටිප්පකංගො⁸ න දෙසෙයි, අපරෙ රූපගං නාම ආකිණ්ණ
මිත්‍රංගං අවිචිතං දහති සද්දොති සො සද්දො දිගඛායමමෙත්තන
සනතිසිද්ධි තං ආගමෙත්තො න දෙසෙයිති ආහු,⁹ තං අනාරණං
බ්‍රහ්මලොකපමාණවි¹⁰ සද්දං භගවා අත්තනො ආනුභාවෙන වුප
සමෙතුං සකෙකාති මග්ගදරප්චුප්පකං ආගමෙත්තොගෙව පතං¹¹ න
දෙසෙයි, තත්ථ බහුදෙව රතතිනම් දිගඛායමමත්තං; එනදගොගිති
භගවා ඵලසමාපතාතිතො වුට්ඨාය සුචණ්ණවිමානෙ මණ්ඩිතපඤ්ඤරං
විචරතො වීථි පඤ්ඤපසාදපතිමණ්ඩිතාති අකතිති උමමිලොකො¹²
මිලොකෙයි, අපංග හන්ථකුකුචවපාදකුකුචවසිසකවපනවිරිතිතං
සුභිබාතඉද්දලිලං¹³ වීථි නිවට්ඨං අවිබ්බතං සුචණ්ණපට්ඨං වීථි නිසිදු
පිතං¹⁴ කුලපුත්තං දිග්ඛා එකං සාසාදිකං නු බොති¹⁵ ආදිමාහ, තත්ථ
සාසාදිකනති¹⁶ පසාදවගං¹⁷ භාවනපුංගකං පනතං පාසාදිකෙත
ඉරියාපථෙන ඉරියති¹⁸ යථා ඉරියතො¹⁹ ඉරියාපථො පාසාදිකො
ගොති එවං ඉරියතිති අගමෙත්ථ අනෙත්ථ; චතුසු භි²⁰ ඉරියාපථෙසු
තගො ඉරියාපථො න ගොහනති, ගච්ඡන්තංගි හි හිකුක්කො හන්ථා
චලනති පාද චලනති සිතං චලති, ඕතංග ආගො ථෙගො ගොති,
තිප්පකංගපි ඉරියාපථො අමනාපො ගොති, පච්ඡාගත්තෙ පන
දිව්වාට්ඨානං²¹ සමමජ්ජමො වමමබ්බො පඤ්ඤපෙඨො සුඛොතහත්ථ
පාදංග චතුසකිකං²² පලලිකං ආභුජ්ජමො නිසින්නංගෙව ඉරියාපථො
ගොති, අගඤ්ඤ කුලපුත්තො පලලිකං ආභුජ්ජමො ආනාපාන
චතුත්ථකිකං අපෙඨො නිසිදි, ඉතිගං²³ ඉරියාපථෙනෙව පසන්නො
භගවා පාසාදිකං නු බොති²⁴ පරිචිතකෙකයි, ඤානුනාහං සුචෙත්ථ
සන්නති කතමො පුච්ඡති, කිං භගවා අත්තානං උද්දිග්ග පබ්බජිතභාවං
න ජානාතීති; නො න ජානාති, අපුච්ඡෙතෙ පන කථා න පතිට්ඨාති,
අපතිට්ඨිතංග කථාය කථා න සඤ්ජායතීති කථාපතිට්ඨානන්තං²⁵ පුච්ඡි,
දිග්ඛා මාහං න ජානෙය්‍යනති²⁶ තථාගතො බ්‍රහ්මසිරිය විචරතං²⁷
අගං බ්‍රහ්මාති සමබ්බ ජානනති, අනච්ඡරියමෙතං ජානතං බ්‍රහ්මසිරි
පත පටිච්ඡාදෙත්ථ අඤ්ඤතරපිණ්ඩපාතිකවසෙත වරනො දුජාතො
ගොති, ඉට්ඨායගමො පුඤ්ඤාති න ජානෙය්‍යනති සභාවමෙව කපෙති;

1. නනු ව. b.	10. සුභිබාතං b. 8. දුද්දලිලං b.	20. ඉති 8
2. දෙසෙය්‍යාමි b. 8.	11. නිසින්නං b. 8.	21. පාසාදිකො හුබොති 8.
3. කදෙයිති 1.	12. මොග 1, බොති b	කංගොති b. කංගොති 1.
4. අපට්ඨප්පකංගො b. 8.	13. පාසාදිකො 5	22. අපතිට්ඨිතං කථා න
5. කංගොති b. 8.	14. පාසාදිකො 8	පඤ්ඤායෙති b. කථා
6. ආහංගු 8, වදන්ති b.	15. ඉරියති 8.	පච්ඡාපකංගො b. 8.
7. ලොකපට්ඨානං b. 8.	16. යථා 8.	23. දිග්ඛා පාසං 8. දිග්ඛා ච
8. යෙව 8.	17. දිව්වාට්ඨානං b.	පත ජානෙය්‍යාති b.
9. උමමිලොකො 8.	18. චතුසකිකං b.	24. විචරිතං b. 8

තථාහි තං එකකුමාසාරසාලාය නිසින්නමපි න ජානාති, එතදභො
 සීති මහාදර්පයා වුපසන්නභාවං¹ ඤාතො අභොසි; එව මොවුභොසී
 කුලපුත්තො සසායෙන පෙසිතං සාසනපත්තං² වාචෙතො රජං
 පතාය පබ්බජ්ජමානො³ දසබලයා මධුරබවමිද්දසනං භොතුං ලභියා
 මිති පබ්බජ්ජො පබ්බජ්ජො එත්තතං අභානං අංගච්ඡන්තො
 බම්බජ්ජන භික්ඛු දෙසෙසසාමිති පදමත්තයා වත්තාරං නාලභං,⁴
 භො බම්බජ්ජන භික්ඛු දෙසෙසසාමිති වුපතං කීං⁵ සකකච්චං න
 සුඤ්ඤාති පිපාසිභොසාණො⁶ විය හි පිපාසිතහපි විය වායං⁷ තමා
 සකකච්චං⁸ සවතං පටිජානන්තො එවමොවුභොසී අංග,⁹ ජද්ධාතුගේ
 අසනති භගවා කුලපුත්තයා පුබ්බභාගපටිපදං අනපෙඨො අදින්නොව¹⁰
 අරහත්තයා පදවතීනභුතං අවිචන්තසුඤ්ඤතං විපස්සනාලකඤ්ඤමෙව
 ආවිකම්භං ආරණ්ඩා, යසා හි පුබ්බභාගපටිපද අපරිසුභා භොති
 තසා පඤ්ඤමෙව සීලසංවරං ඉද්දියෙසු ගුත්තඤ්ඤාරතං භොජන
 මත්තඤ්ඤතං ජාගරියානුසොගං සත්ත සද්ධිමෙව චිත්තාරිකානාතීති
 ඉමං පුබ්බභාගපටිපදං ආවිකම්භී, යසා පත එසා¹¹ පරිසුභා තසා
 තං කථං¹² අනපෙඨො අරහත්තයා පදවතීනභුතං විපස්සනමෙව
 ආවිකම්භී, කුලපුත්තයා ච පුබ්බභාගපටිපද පරිසුභා තථාහිනෙත¹³
 සාසනං වාචෙතො පාසාදවරගතෙනෙව ආනාපානවිභුජ්ජන්ධානං
 නිබ්බන්ධිතං, යදෙසා¹⁴ ඤාතවුට්ඨියොජ්ජනසනං අංගච්ඡන්තයා යාන
 කිව්වං සංඝෙසී,¹⁵ සාමභෙරසීලමපියං පරිපුණ්ණං තමා පුබ්බභාග
 පටිපදං අනපෙඨො අරහත්තයා පදවතීනභුතං අවිචන්තසුඤ්ඤතං¹⁶
 විපස්සනාලකඤ්ඤමෙවයා¹⁷ ආවිකම්භං ආරණ්ඩා, තත්ථ ජද්ධාතුගේහි
 ජ බාහුගේ¹⁸ විජ්ජමානා, පුරිසො අවිජ්ජමානො, භගවා හි කාන්ථි
 විජ්ජමානෙත අවිජ්ජමානං¹⁹ දෙසොති, කාන්ථි අවිජ්ජමානෙත විජ්ජ
 මානං,²⁰ කාන්ථි විජ්ජමානෙත²¹ විජ්ජමානං, කාන්ථි අවිජ්ජමානෙත
 අවිජ්ජමානනති සබ්බාසමේ වුත්තනසෙතෙව විජ්ජාරෙතබ්බං, ඉධ පත
 අවිජ්ජමානෙත විජ්ජමානං²² දෙසොන්නො එවමාග, සමෙ හි භගවා
 පුරිසොති පණ්ණතති වීර්ණජේතො බාහුගො²³ ඉවෙවච වන්තො වත්තං
 ඤාපෙපය²⁴ කුලපුත්තො සප්පදො කමරයා සමමාගං ආපජේයා
 දෙනතං පටිච්ඡත්තං න සකකුණ්ණයා, තමා නිජාගතො අනුපුපබ්බත
 පුරිසොති පණ්ණතති පතාය සත්තොති ච පුරිසොති වා පුර්ණාලොති වා
 පණ්ණතතිමත්තමෙව පරමන්තො සත්තො නාම නත්ති බාහුමත්ත
 භගව විත්තං ඤාපෙතො තිඤ්ඤි එලාති පටිවිජ්ජාපෙසසාමිති අතබ්බණ

1. වුපසමභාවං b, g, 9 සකකච්චි 5	14. හි අනෙක b. 21. විජ්ජමාන
2. ගාතනමත්තං-3. භාගනපට්ටං-1.	15. වත්තං b, යසා g. අවිජ්ජමානං b,
3. පබ්බජ්ජමානං b, පබ්බජ්ජ නොයා 5.	16. අභිසංගමිති 5. 22 අවිජ්ජමානෙත b,
4. නාලභි 5.	17. අසාදවිචන්ත සුඤ්ඤතා 1,
5. වුත්තන කං b.	18. මෙව b. 23. අවිජ්ජමානං b,
6. භොණ්ඩා, විය 5.	19. බාහුගො b ජබාහුගො b. 24. ච 1,
7. g, ගං 1	20. විජ්ජමානං b, 25. උපවිඤ්ඤාපෙසසාමිති,
12. තං b 3.	

සුභතන වුත්ත¹ භාසනතරකුසලො තාය තාය² භාසාය සිප්පං
උග්ගණ්ඨාපෙතෙනා ආවිජ්ජො විග ඵමිහං, තත් ඡ බාතුසො අය්සාති
ඡද්ධාතුසෙ; ඉදං වුත්තං භොති: යං තිං පුරිසොති සඤ්ඤානාසි³
සො ඡද්ධාතුසො⁴ බාතුමනතමෙව වෙත් පරමිත්තො⁵ අපි,
සුරිසොති පත පණ්ණත්තිමත්තං,⁶ සෙසපදෙසුපි එසෙව තසො, චතු
ශ්ඛිමිහානොති එත් අබ්චිතානං වුච්චති පතිච්චා චතුපජ්ඣානොති⁷
අපෙත්; ඉදං වුත්තං භොති: ඥායං භික්ඛු පුරිසො ඡ බාතුසර ඡ
එය්සායතෙනා අබ්චාරසමනොපවිචාරෙ සො එතෙනාව විවට්ඨිත්තං⁸
උත්තමසිද්ධිභුතං අරහත්තං ගණ්ඨමානො ඉමෙසු චතුසු ආනෙසු
පතිච්චාය ගණ්ඨාති⁹ චතුර්ශ්චිත්තො;¹⁰ යත්ථ සිත්තාති සෙසු අබ්චිත්තා
නෙසු පතිච්චිත්තං; මඤ්ඤායා වා නිප්පවත්තනාති මඤ්ඤානා උග්ගවා
මානායා¹¹ තප්පවත්තනාති; මුඛි සනෙතාති වුච්චති ඛණ්ඩවුච්චි
උපසනෙතා නිබ්බුතොති වුච්චති; පඤ්ඤං නිප්පමප්පයාති අර
හත්තඵලපඤ්ඤාය පටිවිජ්ඣිතත්ථං ආදිතො¹² සමාධිපය්සනාපඤ්ඤා¹³
තප්පමප්පයා; සුච්චිමනුරත්තකයාති පරමත්තවට්ඨාය නිබ්බානසා
සට්ඨිකිරිත්ථං ආදිතො¹⁴ වච්චිත්තං රත්තකයා; වාගමනුමුඛෙත්තොති
අරහත්තමත්තෙත සබ්බකිලෙස පටිවට්ඨාගතරණත්ථං ආදිතොති කිලෙස
පටිවට්ඨාගං මුඛෙත්තො; සත්තිමෙව සො සිත්තකයාති අරහත්ත
මත්තෙත සබ්බකිලෙසවුපසමත්තත්ථං ආදිතොති කිලෙසවුපසමිතං
සිත්තකයා, ඉති පඤ්ඤාබ්චිත්තානාදිත්තං අබ්ගමත්ථාය¹⁵ ඉමාති¹⁶ සමිථ
විපය්සනාපඤ්ඤාති¹⁷ පුබ්බභාගාබ්චිත්තානාති වුත්තාති; එය්සාසත්තනාති
එය්සායා ආයතනං ආනෙත්ති¹⁸ අපෙත්; පඤ්ඤාබ්චිත්තානාති¹⁹ ආදිති
පුබ්බ වුත්තානං අරහත්තඵල පඤ්ඤාදිත්තං²⁰ වසෙත වෙදිකබ්බාති;
ඉදං නික්ඛිත්තමාතිකාදිවසෙත්තං²¹ යත්ථවිත්තිං මඤ්ඤායා වා තප්ප
වත්තනාති වත්තබ්බං ගපෙත්තං අරහත්තං²² පත පතෙත පුත පඤ්ඤං
තප්පමප්පයාති ආදිති කිච්චං තපි ඉති ගතවා මාතිකං උප්පට්ඨි
පාටිකං²³ බාතුකං උපෙත්තොති යථා ධම්මරත්තෙනව²⁴ විහරිතං විහ
රතෙනා පඤ්ඤං නිප්පමප්පයාති ආදිමාහ; තත් භො පඤ්ඤං
පමප්පයි භො තප්පමප්පයි: සො තාව ඉමිත්ථං සාසනෙ පබ්බජිත්තං
වෙප්පකම්මාදිවසෙත එකවිසතිවිධාය අනෙත්තොය ඒවිතං කප්පනෙතො
පබ්බජ්ජානුරූපෙන විතතුප්පාදං උපෙත්තං න සෙත්තොති අයං පඤ්ඤං
පමප්පයි නාම, සො පත සාසනෙ පබ්බජිත්තං සිලෙ පතිච්චාය මුඛි
වචිත්තං උග්ගණ්ඨිත්තං²⁵ සප්පායබ්බිත්තං ගමාදය විපතරුචිත්තං²⁶

- | | | |
|---------------------------------|-------------------------------|-----------------------------------|
| 1. වුත්තං සි. | 10. භොති b. | 19. පඤ්ඤාබ්චිත්තොති සි. |
| 2. භාසනතරකුසලො | 11. මඤ්ඤාමානා උග්ගවා මානවත්තා | 1. මඤ්ඤායා වා මාන |
| 3. පජාතාසි b හිස තාය සි. | 12. ආ නොව b ස. | ගමා b. ආඤ්ඤානා අය්සා වා සි. |
| 4. සො ම ඡ b | 13. පඤ්ඤා 1, ස | 20. පඤ්ඤාදිත්තං 1. |
| 5. න වෙත් පරමිත්තො | 14. ආදිතොති b. | 21. මානසාපසනෙත b ස. |
| 6. මනනාපමාති b | 15. අබ්ගමිත්තත්ථං b ස | 22. අරහත්තං b |
| 7. පතිච්චානං මතු අබ්චිත්තොති ස. | 16. ඉදං 1, ස | 23. උප්පට්ඨිත්තං b ස. |
| 8. විච්චිත්තං ස. | 17. පඤ්ඤාදිති b. ස. | 24. ඛණ්ඩවුච්චිත්තං [රු. 2. 4. 20] |
| 9. ගණ්ඨාති b. | 18. ආනාගෙති ස. | 25. ගණ්ඨිත්තං 1, 2. රු. 2. 4. 20. |

කම්මට්ඨානං ගහෙතා විවිදානං සෙතාසනං තිස්සාය කසිණපටිකම්මං
 කතා සමාපතතිං තිබ්බතෙතතා අපේච්ච අරහතතතති විපසානං
 වසෙහතා විමරති අයං පඤ්ඤා තපපමජ්ජති නාම, ඉමියමිං පත
 සුපෙතා බාහුකම්මට්ඨානවසෙත එස¹ පඤ්ඤා අපපටිදෙ, වුත්තො,
 බාහුකම්මට්ඨානෙ පතෙත්ථ යං වතතබ්බං තං හෙට්ඨා ගජ්ඣපදෙපම
 සුතොදිසු වුතතමෙව, අඨාපජං විඤ්ඤාණං සෙව අවසිස්සතීති
 අයමෙත්ථ² පාටිසෙකෙකා³ අනුසතී; හෙට්ඨානො හි රුපකම්මට්ඨානං
 කපිතං; ඉදං ති අරුපකම්මට්ඨානං වෙදනාවසෙත තිබ්බෙසෙත්ථා⁴
 දසෙසානං අයං දෙසනා ආරභා, යං වා පතෙතං ඉමියං හිකුප්පෙතා
 පඨවිබාහු ආදිසු ආගමනිය⁵ විපසානාවසෙත කම්මකාරකවිඤ්ඤාණං
 තං විඤ්ඤාණබාහුවසෙත භාජෙත්ථා දසෙසෙතොපි ඉමං දෙසනං
 ආරති, තත්ථ අවසිස්සතීති කිමත්ථාය අවසිස්සතී: සඤ්ඤාකපිතාය
 කුලපුත්තසා පටිවිජ්ඣිතත්ථාය අවසිස්සතී; පටිසුද්ධතති තිරුපකති
 ලෙසා; පටිසෙසාදුකපති පහසාරං; සුඛතති විජ්ඣතීති⁶ සුඛමෙව
 දනා⁷ වෙදියමානො සුඛමෙවදනං වෙදියමිති පජානාති; සෙසපද
 ධුමෙපි එසෙව තෙයා, සවෙපනායං වෙදනා කපා හෙට්ඨා ත කපිතා
 හවෙසා දුධ ධුමා කපෙත්ථා වෙට්ටෙසා,⁸ සතිපට්ඨානෙ පතෙතං කපි
 තාවාති⁹ තත්ථ කපිතතසෙතෙව වෙදිතබ්බා; සුඛමෙවදනිකතති එවමාදි
 පට්ටෙවසෙත උදෙසත්ථිගමනදසනත්ථං වුත්තං, තත්ථ සුඛමෙවදනි
 යතති සුඛමෙවදනාය පට්ටෙසානං; සෙසපදෙසුපි එසෙවතෙයා,
 උපෙතනාවසෙව අවසිස්සතීති එතතාවතා හි යථාතාම ඡෙතෙතා ඔණ්
 කාරවිජිතෙත වජ්රං සුචයා විජ්ඣතා වම්මබ්බෙතො පාතෙත්ථා
 පාතෙත්ථා¹⁰ දිනනමුත්තං¹¹ අනෙතවාසිකො ගහෙතා¹² ගහෙත්ථා
 සුත්තගතං කෙරෙතො මුත්තොලමකමුත්තපාලාදිති¹³ කෙරෙති එව
 මෙව¹⁴ ගහෙතා කපෙත්ථා¹⁵ කපෙත්ථා දිනනං¹⁶ කම්මට්ඨානං අයං
 කුලපුත්තො මතපි කෙරෙතො¹⁷ පගුණං අනාසිති, රුපකම්මට්ඨා
 නමපියං¹⁸ අරුපකම්මට්ඨානමපි පගුණං ජාතං, අප හෙව අපාපරං¹⁹
 උපෙක්ඛාසෙව අවසිස්සතීති ආහ, කිමත්ථං පත අවසිස්සතීති සඤ්ඤා
 කපිතත්ථං කුලපුත්තසා²⁰ පටිවිජ්ඣිතත්ථානමපි වදනති තං ත ගහෙ
 තබ්බං කුලපුත්තෙත හි²¹ සහයෙයං සාසනං වාමෙත්ථා පාසාදතල
 සිතෙතෙව ආනාපානවතුත්ථිකානං තිබ්බතතියං යදෙයං²² එතතතං
 මග්ගං ආගමිජ්ජනායං යානකිවට්ටං සාමෙසි, තමමා සඤ්ඤා කපිතත්ථං
 අවසිස්සතී; ඉමියමිං හි ණානෙ සත්ථා කුලපුත්තසා රුපාවචරජ්ඣානෙ
 චරණං කපෙතිති²³ ඉදං හි වුත්තං හොති: හිකුප්පෙතො තව²⁴ ඉදං

1. වසෙත 1,	9. හෙවෙයි S	16. දිනන b
2. අයමෙත්ථ b.	10. පාතිත්ථා පාතිත්ථා b	17. මතපිකපෙතො මතපි
3. පාටිථෙකකා b.	11. දිනනං මුත්තං S.	18. වඨානමපි S [කෙරෙතො b
4. තිබ්බතෙතමා b.	12. සිසෙයා S	19. අපරං S, පරං b 20. ම ස
5. කිසි, [තිවසෙතමා S	13. මුත්තපාලාදිති b, S	21. පතන S
6. පජානාති S, ජානාති 1, 14. එවමෙව b, S.		22. තං පතන b, S.
7. සුඛං S.	2. මෙතෙත b S.	23. කපෙති b, S 24. තාවෙස,
8. වෙට්ටෙසා S.	15. වතා S.	

රූපාවචරවතුන්ඤ්ඤානන්ති පරිසුඤ්ඤාති ආදී තත්ත්වයෝ¹ උපෙක්ඛාය වණ්ණභණ්ණං; උක්ඛායමෙකොක්ඛායාති අභිනායකපලං සපේයය; ආරියමෙකොක්ඛායාති තත් අභිනායෙ පක්ඛිපිතා අග්ගිං දත්වා තාමිකාය ධම්මෙකොක්ඛායා² අග්ගිං භාගාපෙය්‍යා³; උක්ඛායමුපෙ පක්ඛිපෙක්ඛායාති අභිනායෙ විසුඛිතා⁴ අභිනායමිත්තො⁵ වා උපෙය්‍ය තත්තොකො වා පක්ඛි පෙය්‍යා; නිහමන්ති නිහවිදෙසං⁶; නිහමක්ඛායවන්ති අපතීතකොචං⁷; එවමෙව භොති යථාතං සුවණ්ණං ඉවතීතිවිත්තං⁸; පිළකිත විකාරිකා සංවත්තන්ති එවමෙව⁹ අගං තාව වතුන්ඤ්ඤානුපෙයා විපක්ඛානා අතිඤ්ඤා නිදේශො භවොක්ඛානන්ති ඉමෙසු යං ඉවති තස්සන්තං¹⁰ භොතිති වණ්ණං කපෙසි, කසමා පත භගවා ඉමෙසු¹¹ රූපාවචර වතුන්ඤ්ඤානෙ නිගන්ති¹² පරියාදාන්තං අවණ්ණං අකපෙත්වා වණ්ණං කපෙසිති කුලපුත්තස්ස හි වතුන්ඤ්ඤානෙ නිගන්ති පරිසුඤ්ඤානං බලං සචෙ අවණ්ණං කපෙය්‍ය, මස්සං පබ්බරිත්වා ආනවුතිස්සෙ ජනස්සං ආභවින්නස්ස ඉමං වතුන්ඤ්ඤානං යානතිවං සාදෙති, අතා එත්තං මස්සං ආභවින්නො කිත්තසුඤ්ඤා කිත්තරිකා ආගන්තා එවරූපස්ස තාම පඤ්ඤාබලස්ස අවණ්ණං කපෙති, ජාතනු ඛො කපෙති අජාතන්ති කුලපුත්තො සංසයං සමොභං ආපජේය්‍ය, තස්මා භගවා වණ්ණං කපෙසි, නදනුබ්බන්ති එත් අරූපාවචරඤ්ඤානං ධම්මො තාම තං අනුගතත්තා රූපාවචරඤ්ඤානං අනුබ්බමොති චුත්තං, විපාකඤ්ඤානං වා ධම්මො කුසලඤ්ඤානං අනුබ්බමො; නදුපාදානාති නග්ගභණ්ණං; විරං දිඤ්ඤානානාති විසතිකපසභණ්ණාති විපාකවිසෙක භෙත්තං චුත්තං; ඉත්තො උත්තරිච්චි¹³ එසෙව නෙය්‍ය, එවං වතුති වාගෙති අරූපාවචරඤ්ඤානස්ස වණ්ණං කපෙත්වා ඉද්දති තස්සෙව ආදීතවං දස්සන්තො ඤො එවං පඤ්ඤාතිති ආදිමාන, තත් සබ්බපාපමිත්තන්ති කිඤ්ඤාපි එත් විසතිකපසභණ්ණාති ආයු¹⁴ අපි එතං පත සබ්බතං පකපිතං¹⁵ ආයුතිතං කෙරෙන්නන්ති කිරිති¹⁶ න නිවං න සංසාරං නාමකාලිකං වචනපත්තෙහදන¹⁷ විභංගනබලං ජාතියා අනුගතා ජරා අනුගතං මරණෙන අබ්බාහතං දුක්ඛං පතීවතීතං අත්තං අලෙණං අසරණං අසරණීභූතන්ති, විඤ්ඤාණංඤායතනාදිසු පි එසෙව නෙය්‍ය, ඉද්දති අරහත්තනිකුචෙන දෙසනං ගණන්තො ඤො නෙව අතිසබ්බපාපමිති ආදිමාන, යථා හි ජේතො භික්ඛෙකො¹⁸ විසම්භාරං දිත්වා වමනං කාමෙත්වා¹⁹ විසං ධානෙත්වා වාචෙත්වා උපරි අපරපෙත්වා ධම්මං වා සිසං වා ගහෙත්වා අදත්වා²⁰ විසං භික්ඛෙත්වා පඨවියං පානෙත්වා එවමෙව භගවා කුලපුත්තස්ස අරූපාවචරඤ්ඤානෙ වණ්ණං

1. තස්සෙව ව.	8. ඉවතිතං ව.	14. ආයු ව	18. භික්ඛෙත්වා ව.
2. ධම්මෙකොක්ඛාය ව. 5	9. එවමෙව ව. 5	15. සංකපිතං ව.	19. කපෙත්වා ව.
3. ජාපෙය්‍ය ව. 5.	10. තදත්තං ව.	16. කපෙති ව. 5.	20. අදත්වා ව. 5.
4. විසුඛිතො ව. 5.	11. ඉමෙසු ව. 5.	17. ගහෙත්වා-පරිපෙත්වා ව. අතිවම.	
5. භාගි ව.	12. ජාතනි ව.	අනුබ්බං අගස්සං නාමකාලිකං	
6. නිහතන්ති නිහිතදෙසං ව.	13. උත්තරිච්චි.	වමනපරිපෙත්වා ව. 5.	
7. නිහිතකොචන්ති අපතීතිකොචං ව.	නිහිතකොචන්ති අපතීතිකොචං ව. 5.		

දෙසනාය අරහත්තනිකුටං ගණ්ඨි, කුලපුතො පන අත්තනො
 යථොපනික්ඛයෙන තිණ්ඨි සාමඤ්ඤඵලානි පටිවිජ්ඣි, යථා තාම රුජා
 සුවණ්ණභාරතෙන තාතාරසභාරතං භුඤ්ඤතො අත්තනො පමා
 ණෙන පිණ්ඩං වථෙට්ඨො අවෙක තිසිහෙත්ත රුජකුමාරෙන පිණ්ඩවති
 ආලයෙ දයයිතෙ භං පිණ්ඩං උපතාමෙය්‍ය කුමාරෙ අත්තනො මුඛ
 පමාණෙනව කබලං කරෙය්‍ය සෙසං රුජා සයං වා භුඤ්ඤය්‍ය
 පාඨයං¹ වා පකම්පෙය්‍ය, එවං ධම්මරුජා තථාගෙන අත්තනො පමා
 ණෙන අරහත්ත නිකුටං ගණ්ඨනො දෙසනං දෙසෙයි කුලපුතො
 අත්තනො යථොපනික්ඛයෙන තිණ්ඨි සාමඤ්ඤඵලානි පටිවිජ්ඣි, ඉතො
 පුබ්බෙ පතස්ස ඛක්ඛා² ධාතුයො ආයතනානිති එවරුපං අවට්ඨන
 සුඤ්ඤතනතිලකඤ්ඤායතං කථං කථෙත්තස්ස නෙව කඛ්ඛා න විමති
 නාපි³ එවං කීර තං⁴ එවමෙමි⁵ ආවර්ජයෙන වුත්තනති ඉති කීර න
 දක්ඛාසිතතං න විජ්ඣාසිතතං අප්පි, එකච්චෙට්ඨු ච කීර ආතෙ බුද්ධා
 අඤ්ඤතකවෙසෙන විවරනති සම්මාසම්මුද්ධො නු ඛො ඵප්පාති අනුදෙව
 සංසයො අහු විමති, යෙන අනෙක අනාගාමිඵලං පටිවිද්ධං අථ
 අයමෙමි සන්ධාති තිට්ඨං ගතො, යදි එවං කය්‍යො අවට්ඨං න දෙසෙ
 සිති ඔක්කාසාභාවතො, ගගවා හි යථා තික්ඛිත්තාය මාතිකාය අවිච්ඡින්න
 වාර⁶ කළො ආකාසගඛිතං ඔක්කාරෙනො වීග දෙසනං දෙසෙසියෙව,
 ණොති ණො⁷ අරහා; අනන්තකාසිකාති ගිලිත්වා පරිතිට්ඨාපෙත්වා
 ගගගුං න යුත්තාති පජානාති; අනභිනිඤ්ඤාති භණ්ණාදිච්චිවසෙන
 අභිනන්දිතුං න යුත්තාති පජානාති; විසංයුතො නං න වෙදිසග්ගිති⁸
 සමෙ හිස්ස සුඛං⁹ වෙදනං ආරබ්භ රුගානුසයො දුක්ඛං¹⁰ වෙදනං
 ආරබ්භ පටිසානුසයො ඉතරං ආරබ්භ අවිජ්ජානුසයො උපපජ්ජෙය්‍ය
 සංයුතො වෙදිසෙය්‍ය තාම අනුපපජ්ජතො පන විසංයුතො න
 වෙදෙති තිස්සටො¹¹ විපවුත්තො; කායපටිසංගති භතති කායකො
 ටිකං; භාව කායපවත්තා¹² උපපජ්ජිතො තෙන පරං අනුපපජ්ජනං¹³
 වෙදනනති අපෙත්වා දුතිගපදෙපි එසෙව නයො; අනභිනිඤ්ඤාති
 සිතිගවිස්සානගිති ආදසසු ආයතනෙසු කිලෙසානං විසෙවනො¹⁴ නප්පි
 තාය අනභිනන්දියාති හුත්වා ඉධ ආදසසුගෙව ආයතනෙසු
 තිරුජ්ඣික්ඛන්ති; කිලෙසා හි තිබ්බානං ආගම්ම තිරුද්ධාපි යත්ථ
 තිබ්බතො තත්ථ තිරුජ්ඣිනති¹⁵ වුට්ඨන්ති, සායමපෙත්වා එපෙත්ථා
 තණ්හා තිරුජ්ඣිමානා තිරුජ්ඣිනති සමුදයපදෙසුන දිපෙතබ්බො,
 තස්මා ගගවා තිබ්බානං ආගම්ම සිතිභූතානිපි ඉධෙව සිතිගවිස්සානගිති
 ආහ, නනු ව ඉධ වෙදිතානි¹⁶ වුත්තාති න කිලෙසාති වෙදිතානිපි¹⁷

1. වාට්ඨං b.

2. ඛක්ඛා අප්පි b.

3. නපි S.

4. එවං කීරවා. b.

5. එවං b.

6. අර්ථනාධාරං b.

7. ණොති b.

8. තං තවෙදග්ගිති b.

9. සුඛං b. S.

10. දුක්ඛං b. S.

11. කිසුතො b.

12. භාව කායපටිසංගතං b.

13. අනුපපජ්ජතො 1.

14. විසංයුතො b. S.

15. යත්ථ නප්පි තත්ථ තිරුද්ධාති b.

16. වෙදගිතානි b. S., [මාපි S.

17. වෙදගිතානිපි b. S.

කිලෙසාභාවෙනව සිතිභවනති ඉතරධර්මානෙ සංසිති¹ භාවො නාම
 නළීති සුචුත්තමෙනා; එවමෙව ඛොති එත්ථ ඉදං ඔප්පව සංසද්දනං
 යථාති² එකො පුරිසො තෙලපාදිපස්ස ක්කායනො තෙලෙ විරේණ
 තෙලං ආසිඤ්චති වට්ටියා විණාය වට්ටිං පක්ඛිපති එවං දීප සිඛාය
 අනුපචේන්දෙ හොති, එවමෙව පුච්ඡන්තො එක්කම්භෙ හවෙ සිතො
 කුසලාකුසලං කරෙති සො තෙන සුභතියං ව අපායෙසු ව තිබ්බගතති
 යෙව එවං වෙදනානං අනුපචේන්දෙව හොති, යථා පනෙතො දීප
 සිඛාය උක්කණ්ඨිතො ඉමං පුරිසං ආගමව දීපසිඛා න උපවේජ්ජතිති³
 තිලීනො තස්ස⁴ සිසං ඡිද්දෙය්‍ය, එවං වට්ටියා ව තෙලස්ස වෙවි⁵
 අනුපගාඤ්ඤ දීපසිඛා අනාභාඤ්ඤ තිබ්බායති, එවමෙව පවතෙත්ථ⁶
 උක්කණ්ඨිතො යොගාවචරෙ අරහත්තමයෙත්ත කුසලෙ⁷ සමුච්ඡිද්දති
 තස්ස⁸ සමුච්ඡින්නතතා විණාසවස්ස භික්ඛුනො කායස්ස හෙද පුත
 වෙදසිතාති න උපපජ්ජතිති, නිසමාති යසමා ආදිමති සමාධිවිපස්සනා
 පඤ්ඤාති අරහත්තඵලපඤ්ඤා උත්තරිතරං තස්මා; එවං සමනනාග
 භොති ඉමිනා උත්තමෙන අරහත්තඵලපඤ්ඤාධර්මානෙන සමනනා
 ගතො; සබ්බදුක්ඛක්ඛයෙ ඤ්ඤාං නාම අරහත්තමයෙත්ත ඤ්ඤාං ඉමසම්භං
 පන සුත්තෙත්ත අරහත්තඵලෙ ඤ්ඤාං අධිපෙය්‍යනං; තෙනෙවාග⁹ සස්ස
 සා විමුත්තසිවෙව සිද්ධා අකුප්පා භොතිති එත්ථ භික්ඛුනතිති අර
 හත්තඵලවිමුත්තති; සවචනති පරමත්ථසවං තිබ්බානං; ඉති අකුප්පා
 රමමණකරණෙන අකුප්පාති වුත්තා; මුසාති විතථං; මොසබ්බමිනති
 නස්සතස්සාවං; නං සවචනති තං අවිතථං¹⁰ සභාවො; අමොසබ්බමිනති
 අනස්සතස්සාවං; නිසමාති යසමා ආදිනො සමථිවිපස්සනාවසෙත්ත
 වචිසවචනො දුක්ඛසවචසමුදයසවෙවති ව¹¹ පරමත්ථ සවං තිබ්බාන
 මෙව උත්තරිතරං තස්මා; එවං සමනනාගභොති ඉමිනා උත්තමෙන
 පරමත්ථසවංධර්මානෙන සමනනාගතො;¹² පුබ්බෙති¹³ පුච්ඡන්තස්සාලෙ;
 උපධිසොනතිති ඛණ්ඩපති කිලෙසුපති අභිසංඛාරුපධි පඤ්ඤාමගුණ
 පධිති ඉමෙ උපධියො¹⁴ හොනති; සමනනා සමාදිණ්ණාති පරිපුර
 ගහිතා පරමට්ඨා; නිසමාති යසමා ආදිනො සමථිවිපස්සනාවසෙත්ත
 කිලෙසපරිවොගතො¹⁵ සොනාපතතිමය්‍යාදිති ව කිලෙසපරිවොගතො
 අරහත්තමයෙත්තෙව කිලෙසපරිවොගො උත්තරිතරෙත්ත තස්මා; එවං
 සමනනාගභොති ඉමිනා උත්තමෙන වාගාධිධර්මානෙන සමනනාගතො;
 ආසාදොති ආදිසු ආසාතකරණවසෙත්ත ආසාදො;¹⁶ බ්‍යාපජ්ජන
 වසෙත්ත බ්‍යාපාදො; සමපදස්සනාවසෙත්ත සමපදෙසො; තිති පදෙති
 අකුසලමුලමෙව¹⁷ වුත්තං; නිසමාති යසමා ආදිනො සමථිවිපස්සනා
 වසෙත්ත කිලෙසවුපසමිතො සොනාපතති මය්‍යාදිති කිලෙසවුපසමිතො

1. ආනෙසු සිති b.	7. කුසලාකුසලං b. S.	14. ඉමා S. උපධියො b.
2. සංසද්දනං b. 1.	8. තත්ථ 1.	15. ව b.
3. උච්ඡිද්දති S.	9. තෙත්තවිමාන b.	16. අභාව S.
4. පුරිසස්ස b.	10. අවිතථ b.	17. සමපදෙසොති ඤ්චිඛණ්ඩ දෙසා කුසලමෙව b. තිති පදෙසො 1.
5. ව S.	11. සිපි S. 12. ගතොති 1.	
6. වෙවෙ b.	13. පුබ්බෙති b. 1.	

ව¹ අරහත්තමග්ගෙනෙව කිලෙසවුපසමො උත්තරිතරො තසමා; එවං සමන්තාග්ගෙනාති ඉමිනා උත්තමෙන උපසමාධිට්ඨානෙන සමන්තාගෙනා; මඤ්ඤිතමෙතනති තණ්හාමඤ්ඤිතං මානමඤ්ඤිතං දිට්ඨිමඤ්ඤිතනති තිව්ධම්ච වට්ටති; අසමභමසමිති එත් පන අසමසන්ති එකං² තණ්හාමඤ්ඤිතමෙව වට්ටති; ගේගොති ආදිසු ආබාධවේදන රොගො; අනෙකාදෙසවේදන භෛරණකා; අනුපට්ඨාවේදන³ සල්ලං; මුති සහනනාති වුවවතීති බිණ්ණවමුති සනෙතා⁴ තිබ්බුතොති වුවවති, සත්ථට්ඨිතනති යයම් ආනෙ සීතං සංඛිත්තනනාති බුද්ධානං කිර⁵ සබ්බාපි ධම්මදෙසනා සබ්බිත්තාච විජාරදෙසනා නාම තත්ථි සමන්ත පට්ඨානකපාපි සබ්බිත්තායෙව, ඉති භගවා දෙසනං යථානුසංඝිං පාපෙසි. උග්ගට්ඨකඤ්ඤති⁶ ආදිසු පන චතුසු පුග්ගලෙසු පුතකුසාතිකුල පුතෙතා විපට්ඨකඤ්ඤා⁷ ඉති විපට්ඨකඤ්ඤවසෙන භගවා ඉමං ධාතුමිභගග සුත්තං කපෙසි, න චො මෙ භෛරණ පටිපුණ්ණං පතනවිමරනති කසො කුලපුත්තං ඉද්ධිමයපත්තවිමරං න තිබ්බත්තනති: පුබ්බ අට්ඨන්තං පටිකඛාරනං අදින්නත්තා, කුලපුතො⁸ දින්නදනො කතාති නිකාරෙ අදින්නත්තාති⁹ න වත්තබ්බං ඉද්ධිමයපත්තවිමරං පන පච්ඡිම ගමිකානං යෙව තිබ්බත්තති අයඤ්ඤි සපට්ඨිකකිකො¹⁰ තසමා න තිබ්බත්තනති, අප් භගවා සයං පරියෙසිත්වා¹¹ කසමා න උපසමාපාදෙ සිති¹² ඔකාසාභාවතො, කුලපුත්තං ආයු පටිකකිණං සුද්ධාවාස වාසිකො¹³ අනාගාමි මහාබ්‍රහ්මා කුලභාකාරසාලං ආගන්ත්වා තිසිත්තො විශ අගොසි තසමා සයං න පරියෙසි,¹⁴ පතනවිමරං පටිපෙසිකුං¹⁵ පක්කාමිති කාය වේලාය පක්කාමි¹⁶ උට්ඨිතෙ අරුණෙ, භගවතො කිර ධම්මදෙසනා පටිනිට්ඨානඤ්ච¹⁷ අරුණුට්ඨානඤ්ච රසමිවිසාජ්ඣකඤ්ච එකකඤ්ඤෙ¹⁸ අගොසි, භගවා කිර දෙසනං නිට්ඨපෙත්වා ඡබ්බණ්ණරසමිගො¹⁹ විසාජ්ඣ²⁰ සකලකුලභාකාරතිවෙසනං එක පජෙජානං අගොසි, ඡබ්බණ්ණරසමිගො ජාලජාලා²¹ පුඤ්ඤානුඤ්ඤා විධාවන්තිගො සබ්බදිසාභාගෙ සුවණ්ණපට්චපරියොනඤ්ච²² විශ නානා වණ්ණකුසුමරත්ත විසර²³ සමුජ්ජලෙ විශ ව අකංසු, භගවා තගර වාසිනො මං පස්සන්තුති අභිට්ඨාසි, තගරවාසිනො භගවත්තං දිඤ්චා²⁴ සත්ථා කිර ආගතො කුලභාකාරසාලාය²⁵ කිර තිසිත්තනාති අඤ්ඤ මඤ්ඤං ආරොචෙත්වා රඤ්ඤං ආරොචෙසුං, රජා ගන්ත්වා සත්ථාරං චන්දිත්වා භෛරණ කායවේලාය ආගන්ත්වාති පුට්ඨි, භීරෙසා සුරියත්ථිත

1. සම්මෙකා S. සමෙකො ව 1.	10. පුත පටිසංඝිකො b. පුතපට්ඨි S.	23. රත්තවර S.
2. අසමන්තසමිති b. අසමන්තසමිති එත් පන අසම මහන්ති එකං S.	24. ව S. ව b. [ණං S.	
3. අනුපට්ඨිකාවේදන S.	11. පරිපෙසෙත්වා S.	18. මිඤ්ජනඤ්ච එකකඤ්ච
4. අනෙකා උපසමන්තා S	12. දෙතිති S.	19. කාම ඡබ්බණ්ණං S.
5. කති S.	13. සුඛාවාසිකො b. S.	20. මිඤ්ජ S.
6. උග්ගට්ඨකඤ්ඤති b	14. පරියෙසෙති S.	25. ලාං S.
7. විපඤ්ඤා b. විපට්ඨි S.	15. විමර b. පරිපෙසෙති b. S.	[ලාංමානා පුඤ්ඤා b.
8. කි b.	16. පක්කාමි b.	22. සුවණ්ණපට්ච-විශ ව b.
9. ත දින්නත්තාති b, j.	17. පටිනිට්ඨකඤ්ච S. පටිනිට්ඨානාච අරුණුට්ඨානා ව	

මනවෙලාය මහාරුජාති, නෙත නවෙලන හගවාති, කුමානාං සභායො පුක්කුසාතිරුජා කුමෙහති පතිතසාසනං¹ සුභා තික්කමිභා පබ්බජිතො² මං උද්දායං ආගමජනො සාවන්තිං අතික්කමම පඤ්චවතාලිසයො ජනාති ආගන්ත්වා ඉමං කුමහකාරසාලං පටිසිභා තිසිදි, අහං තස්ස³ සඛහන්තං ආගන්ත්වා ධම්මකථං කපෙසිං කුලපුතො තිණි ඵලාති පටිච්ඡිති මහාරුජාති, ඉදාති කහං හනොති, උපසමපදං යාවිභා අපරිපුණ්ණපත්තවිවරතත්තං⁴ පත්තවිවරපරියෙසනන්තං ගතො මහාරුජාති,⁵ රුජා කුලපුත්තස්ස ගතදිසාහාගෙන අගමාසි, හගවාපි ආකා සෙතාගන්ත්වා ජේතවනගකිකුට්ඨෙයෙව පාතුරහොසි, කුලපුතොපි පත්තවිවරං පරියෙසං⁶ නෙව බිම්බිසාරරඤ්ඤා න තක්කසිලකානං⁷ ජඛ්ඤවාණිජානං සන්තතිකං අගමාසි, එවං කිරස්ස අහොසි: න ඛො මෙ කුක්කුටස්ස විය තත් තත් මනාපමනාපමෙව විචිතිභා⁸ පත්තවිවරං පරියෙසිතුං යුත්තං මහන්තං නගරං වජ්ජිතං⁹ උදකතිත්ථසුසානසඛකාරධානං¹⁰ අන්තරවිචිත්ත පරියෙසිත්තාමිති අන්තරවිචිතං භවකාරකුලෙසු නාම පිලොතිකං පරියෙසිතුං ආරඥා, ජීවිතා ඓධාණෙපෙසිති එකමං සඛකාරකුලෙ පිලොතිකං ඔලොකෙනතං විබ්භන්තා තරුණ වච්ඡාගාමී¹¹ උපධාමිභා සිඤ්ඤන විජ්ඣිභා ඝාතෙසි¹² ජාතජ්ඣිතො¹³ කුලපුතො ආකාසෙයෙව ආයුක්ඛයං පභා පතීනො සඛකාරවධානෙ අඛොමුඛධම්මිතා සුචණ්ණපටිමා විය අහොසි, කාලකො¹⁴ ව පන අවිහමුහමලොකෙ¹⁵ තිබ්බත්ති, තිබ්බත්තමත්තොව අරහත්තං පාපුණි, අවිහමුහමලොකෙ කීර තිබ්බත්තමත්තොව සත්තජනා අරහත්තං පාපුණිංසු වුත්තං හෙතං:-

අවිහං උපපත්තාසෙ විමුත්තා සත්ත භික්ඛවො,
රුගදෙසපරිකම්ණං තිණ්ණං ලොකෙ විසත්තිකං.

කෙ ව කෙ¹⁶ අතරං සඛිතං¹⁷ මච්චුබ්බයං සුදුත්තරං,
කෙ¹⁸ ගිත්වා මාත්තසං යොගං දිබ්බං¹⁹ යොගං උපවචගුං.²⁰

උපතො පලගණ්ඨා ව පුක්කුසාති ව නෙ තයො
හද්දයො කුණ්ඩදෙවො ව බාහුදන්ති ව පිඛිසියො²¹
තෙ ගිත්වා මාත්තසං දෙතං²² දිබ්බං¹⁹ යොගං උපවචගුත්ති.²⁰

බිම්බිසාරෙ²³ මග්ගං සභායො මයා පෙසිතසාසනමත්තං වාවෙභා හන්තං රජ්ජං පභාය එත්තකං අධානං ආගතො දුක්ඛාරං කතං කුලපුතෙන පබ්බජිතසක්කාරෙන තං සක්කරිත්තාමිති පරියෙසථ

1. පතිතං b	9. මහන්තං නගරං 1 S.	18. තෙ b, S.
2. පබ්බජිතො b, S.	10. සඛකාරවධාන b සංකාර S.	19. දිබ්බ b, S.
3. අහං තව සභායෙහි S.	11. හං උපධාමිභා උපධාමි	20. උපජ්ඣිගුං d
4. විවරතාග b S.	12. ඝාතෙසි b S [මා S.	21. කුණ්ඩදෙවො b,
5. විවරං-ගතොති ආගම S.	13. ජාතකජ්ඣිතො b, S.	බඞ්ඞි S, බාහුත්තගති
6. පරියෙසමානො b, S.	14. කාලංගතො b	15 අමිහාබ්ඞි දන්ති S, පිඛිසියො
7. සිලකානං b.	16. තෙ ව තෙ b, S.	22. යොගං b, S. [b.
8. මොදාදායං පමෙව b, විජ්ඣිතො 1.	17. ගම්මං b, පඛිතං S.	23. ඝාතෙ d

මේ සභායකනඤ්ඤා තත්ත තත්ත පෙසෙසි, මනුස්සා¹ සබ්බාරාමානෙ² පඤ්ඤා දිත්වා ආගමම රඤ්ඤා ආරොවෙසුං, රුජා ගතවා කුලපුත්තං දිත්වා න චත භො ලභිමහ³ සභායස්ස සක්කාරං කාතුං අනාපේ මේ ජාතො සභායකොති පරිදෙවිති කුලපුත්තං මඤ්ඤානෙත ගණනා පෙචා සුතොත්තානෙස උපෙචා අනුපසම්පන්නස්ස සක්කාරං කාතුං ජාතනාගාවෙන⁴ තභාපකකපපකාදයො පකෙකාසාපෙචා කුලපුත්තං⁵ සිසං තභාපෙචා සුඤ්චිච්ඡාති නිවාසාපෙචා රුජවෙසෙන අලබ්බාරු පෙචා සොමණ්ණසිවිකං ආරොපෙචා සබ්බතාලාවරගනිමාලාදිති පුජං කාමරතො නගර නිගරිති බහුති ගඤ්ඤාමෙති මහාවිතකං කාමරති කුලපුත්තස්ස සරීරකිච්චං භාතො ධාතුයො ආදාය වෙඨියං පඤ්ඤාපෙසි, සෙසං සබ්බත් උත්තානමෙවාති.

ධාතුචිතභග්ගපුත්තං දසමං.

2. 4. 21.

එවමෙම සුභනඤ්ඤා සම්මතභග්ගපුත්තං තත්ත ආවික්ඛන්ධාති ඉදං දුක්ඛං අරියසම්මං නාම -පෙ- අයං දුක්ඛනිරෝධශාමිනී⁶ පටිපදා අරිය සම්මං නාමාති; සෙසපදෙසුපි එසෙව නයො; අපිවෙත්ත පඤ්ඤාපත්තා නාම දුක්ඛසම්මාදීතං දස්සතා⁷ උපතා ආසනං උපෙන්නො හි ආසනං පඤ්ඤාපෙතිති⁸ වුච්චති; පඤ්ඤාපතාති උපතා;⁹ විවරණාති විවර කරණං;¹⁰ විකල්පනාති විකල්පනා; උත්තානිකමිමනඤ්ඤා පාතවහාව කරණං; අනුගමනාති ආමිසසම්මතෙත ධම්මසම්මතෙතනාති ද්විතීයි සම්මතෙතති අනුගමනා; ජනනාති ජනනා¹¹ මාතා; ආපාදෙතාති පොසෙතා; පොසිතමාතා විය මොග්ගලානොති දීපෙති, ජනිතමාතා හි නව වා දස වා මාසෙ ලොණමයිලාදිති පරිහරමාතා කුච්ඡියා දුරකං ධාරෙතො කුච්ඡිතො තික්ඛනං පොසිතකමාතරං ධාතිං පටිච්ඡාපෙති, සා බිරතවතිනාදිති දුරකං පායෙතො¹² වරෙසිති, සො වුද්ධි¹³ මාගමම යථා සුඛං විවරති, එවමෙම සාරිපුත්තො අත්තනො වා පරස්ස වා¹⁴ සනතිකෙ පඤ්ඤානෙ විධි සම්මතෙති සම්මතෙතනො¹⁵ ගිලානෙ පටි ජනනෙතො කම්මථානෙ යොජෙතො සොතාපන්නභාවං ඤාතො අපාය ගතෙති වුච්ඡිතකාලෙතො පට්ඨාය ඉදං පටිපත්තපුරිසකාරෙන උපරි මිග්ගෙ නිබ්බූතෙතස්සනාති තෙසු අනපෙකකා සුචා අඤ්ඤා නවෙ නවෙ මුඛදති, මහාමොග්ගලානොපි අත්තනො වා පරෙසං වා සනතිකෙ පඤ්ඤානෙ තපෙව සම්මතෙතිනා කම්මථානෙ යොජෙතො ගෙඨා තිඤ්ඤා උපාති පත්තෙතසුපි අනපෙකකං නාපජ්ජති,¹⁶ කසමා එවං කිරස්ස ගොති : වුත්තං ගගවතා "සෙය්‍යාපාති හික්ඛෙව අප

1. පෙසිතා හං අදදංසු b S.	6. ග මිත b.	11. ජාතනාති b S, ජනිත S.
2. රථිකානෙ , S.	7. දිතං b S, දසනාපට්ඨපනා 1.	12. පොසෙතො b, S.
3. ලභිමා b, S.	8. පඤ්ඤාපෙතිති b S	13. වුචි b වුචි S.
4. ජාතනාගාවෙන 1, S.	9. පඤ්ඤාපන b S	14. පරෙසං S [ආපජ්ජති b අනා
5. කුලපුත්තස්ස S.	10. විවරකරණං ,	15. ගණනෙතො S, [පජ්ජති S.

මහතෙමෙහි අපේ දුග්‍රහයා හෙයින් අපමානව පිළිගත යුතුය. බෙලා පුබ්බා ලොහිතං දුග්‍රහයා හෙයින් එවමෙව බො අතං තිකාවෙ අප මහතෙමෙහි හවං න වණ්ණමි අතමහො අවරුසකිතාතමහතමපි¹ තිකාවා යාව අරහතං න පාපුණ්ණි තාව තෙසු අතපෙකකං අතා පජ්ඣා අරහතං පතෙතසුයෙව ආපජ්ජති,² තෙනාහ හහවා සෙසා ථාපි හිකාවෙ ජනෙතති³ එවං ආපිසුතො; සෙසාථාපි ජිකායා ආපාදෙතා එවං මොගගලානො; ආපිසුතො හිකාවෙ සොනා පතතිඑලෙ විනෙති, මොගගලානො උතමමෙත්ති, පතොතිති සතෙතාති; දුග්‍රහා සුදුණුනති සමතසමමසතපට්ඨෙවසුණං; තථා දුකකසුදුගෙ දුකකතිරුදෙව සමතපට්ඨෙවසුණං වට්ඨති;⁴ තථා දුකකතිරුගාමිති යා පට්ඨෙය තෙකකමමසකිකපාදිසු කාමපට්ඨ නිකට්ඨන කාමතො නිසාටහාවෙන වා කාමං සමමසතායා උපතෙතාති වා කාමපදසාතං⁵ කාමවුපසමං කරුතො; උපතෙතාති වා (කාමවිවිතතතො උපතෙතාති වා) නොකමම සකිකසෙසා; සෙසපදෙසුපි⁶ එසෙව නයො; සබ්බෙවි වෙතෙ පුබ්බාගෙ නානාවිතෙතසු මග්ගකකණේ එකවිතො ලබනති, තත්‍ර හි මිට්ඨාසං කප්පවෙනතාය සමුග්ගාතො එතොව සංකප්පො නිඃඃ නාමාති ලබති⁷ සමමාවාදයොපි පුබ්බාගෙ නානාවිතෙතසු වුත්තතයෙ තෙව මග්ගකකණේ එකවිතො ලබනති, අයමෙත් සබ්බෙපො, විජ්ජරත⁸ පත සමවතථා විසුද්ධිමග්ගෙ ව සමවාදිට්ඨසුතො ව වුත්තායෙවති.⁹

සම්මන්ත්‍රණය. එකාදසමං.

2. 4. 22.

එවමෙම පුත්තනති දකිණිවිහරිතසුතං; හත් මහාපජාපති¹ ගොතමිති ගොතනං; තාමකරණදිවසෙ පතංගා ලබසකතා රුමාහමණා ලකිණිසමපතනං දිසවා සවෙ අයං ධිතරං ලතිසාති වකක වතතිරසෙදසු අග්ගමගෙසි හට්ඨසාති සවෙ පුත්තං ලතිසාති වකකවතති රුජා හ සාතිති¹⁰ උගයථාපි¹¹ මහතිසෙවසා¹² පජා හට්ඨසාතිති වසාකරිසු, අපංගා මහාපජාපතිති නාම අකාසු,¹³ ඉධ පත ගොතනක සද්ධිං සංසදෙත්වා මහාපජාපති ගොතමිති වුත්තං; නාවතති අතං; ආමං වාසිකනති ත¹⁴ සහත්තෙව වාසිතං එකදිවසං පත බාතිගණපට්ඨිතා සිප්පිකාතං වායනට්ඨාතං ආගතත්වා වෙමසොට්ඨං ගතෙත්වා වායනාකාරං අකාසි තං සකිසෙතං වුත්තං; කදු පත ගොතමිතො ගගවතො දුස්සසුගං දදුං විතතං උපතනනති අතිසමෙබ්බිං.

1. තිති b	6. ගමනං පපාලකති න නානාලකති b S.
2. ජනෙතා b S.	7. විජ්ජරත S.
3. සුදුණුනති වතති b.	8. වුත්තායෙවති S.
4. සාමග්ගා ථාපං S. සාමුපසමං 1.	9. පති b.
5. සෙසපදෙසුපි L. S.	10. හට්ඨසාති S.
	11. උගයථාති 1.
	12. මහතිසෙව b.
	13. කට්ඨසු S.
	14. වාසිතනති S.

පඤ්ඤා පඨමගමනෙන කපිලපුරං ආගතකාලෙ, තදා ඤී¹ පිණ්ඩාය පච්චිං සන්ධාරං ගතෙති; සුඤ්ඤාදත මහාරුජා සකං නිවේශනං පවෙසෙයි, අථ හගවතො රුපසොභං² දිට්ඨා මහාපජාපති ගොතමී³ වින්දනායි: සොහති වත මේ පුත්තංගං අත්තහාවොති අටංගා බලව සොමනංගං උපපජ්ඣී, තතො වින්දනායි: මම පුත්තංගං එකුතතිංස වංගාති අගාරමජෙකි වසන්තංගං අත්තමසො පුභට්ඨමත්තමපි⁴ මයා දින්නකමෙව අසොඤ්ඤි⁵ ඉදුතිංගං⁶ විවර්භාවකං දංගාමිති ඉමංගමං බො පත රුජගෙහෙ බහුති මහංගං⁷ වන්ධාති අත්ති තාති මං ත තොසෙත්ති සහන්ධං කතමෙව මං තොසෙති සහන්ධං කතො දංගාමිති වත්තං උපා දෙයි, අථ යත්තරුපණං කපපායං ආහරුපෙති සහත්තෙව පිංසෙති; පොථෙති⁸ සුමුමසුත්තං කන්ධාති; අන්තො වජ්ඣංගමංගෙව සාලං කාරෙති⁹ සිප්පිකෙ පසෙකායාපෙති; සිප්පිකාතං අත්තන්තො පරි භොගබාදනියසොජනියමෙව¹⁰ දුට්ඨා වායාපෙයි, කාලානුකාලං ව ධාති ගණපරිවුතා ගන්ති; වෙමකොටිං අග්ගෙහෙයි, නිට්ඨිතකාලෙ සිප්පි කාතං මහාසකකාරං කතො දුස්සයුගං ගතිසමුග්ගෙ පක්ඛිපිති; වාසං තාපාපෙති; මග්ගං පුත්තංගං විවර්භාවකං ගතෙති; ගමිංගාමිති රසෙද්දං ආරොපෙයි, රුජා මග්ගං පටිගාදපෙයි, විවිදො සමමජෙති; පුණ්ණසවෙ ධපෙති; ධජපටාකා උග්ගාපෙති; රුජසර්ථාරතො පට්ඨාය යාව නිග්‍රොධාරුමා මග්ගං පටිගාදපෙති; පුප්ථාතිනිණ්ණං අකංසු, මහාපජාපති¹¹ සබ්බාලඛකාරං අලංකරිති; ධාතිගණපරිවුතා සමුග්ගං සිසෙ ධපෙති; හගවතො සන්ධිතං ගන්ති; ඉදුමෙමි ගතොත්ත නමං දුස්සයුගන්ති ආදිමාන, දුතිසමපි මොති සමෙක ගොතමී දෙතිති වුන්දන පසොමගං හන්දන දුස්සකොට්ඨාගාරතො හික්ඛු සත්තංගාපි හික්ඛුසත්තංගාපි හික්ඛුසත්තංගාපි¹² විවරදුස්සාති දුතුං ඉදං පත මේ හගවතංගං උද්දිග්ග සාමං කන්ධං¹³ සාමං වාසිතං තමෙව හන්දන හගවා පතිගණනාතුති¹⁴ නිබ්බිමානා¹⁵ ආහ, එවං යාව තතිගං යාව, හගවාපි පටික්ඛිපිගෙව, කසමං පත හගවා අත්තන්තො දිග්ගමානං හික්ඛු සත්තංගා දුපෙතිති මාතරි අනුනමායං, එවං කිරංග අසොඤ්ඤි: ඉමිංගා මං ආරබ්භ පුබ්බවෙත්තා මුඤ්ඤා¹⁶ වෙත්තා අපරවෙත්තාති¹⁷ තිස්සො වෙත්තා උපපන්නා හික්ඛුසත්තමපිස්සො ආරබ්භ උපපජ්ජන්තු¹⁸ එවමිංගා ඡ වෙත්තා එකතො හුති; දීඝරත්තං හිතාය සුබාය සංවත්තියන්ති,¹⁹ විතණ්ඩවාදී පනාහ: සමෙක දින්නං මහපථලන්ති, තත්තා²⁰ එවං වුත්තන්ති, සො වත්තබ්බො: නිං තිං සජ්ඣ දින්නතො සමෙක දින්නං මහපථලන්තරං වදයිති, ආමි වදමිති, සුත්තං ආහරුති,

1. තථායි 5.

2. සොහග්ගං b.

3. මහාපජාපති b.

4. ජොච්චලමනමපි b. S

5. තාසොඤ්ඤි b. S

6. ඉදුතිපිස්ස b. S.

7. ගෙග්ගාති b. S.

8. පිටුති; b. පොථෙති; S

9. කාරුජපති b. S.

10. බාදනිය සොජනියමෙව

11. පතිපි b, පතිපි S. [b. S.

12. හික්ඛුසත්තංගාපි b. S.

13. කන්ධං S.

14. පටිග්ගණනාතුති b, S.

15. නිමිත්තංගොති b.

16. මුච්ච, [නිබ්බකමානා S

17. පරවෙත්තාති b, අප

18. තතුති b, S. [රුපර S.

19. පටිග්ගණනාති b.

20. සගමි: S.

“සඤ්ඤා ගොතමි දෙති සඤ්ඤා තෙ දිනෙත අභ්‍යන්තරව පුජිතො භවිසාමි සඤ්ඤා වා”¹ති, කිං පතස්ස සුභතස්ස අයමෙව අනෙතාති, ආම අයමෙ වාති, යදි එවං තෙතතානදු විසාසාදනං පුචං දෙතිති ව තෙතති කච්චාන² විසාසාදනං ගුලං දෙතිති ව වචනතො විසාසාදනං දිනනං මහපථලතරඤ්ඤා³ භවෙය්‍ය එවමිති සි සත්ථා අත්තනො දියමානං දුපෙ සිති රුජරජමහාමිත්තාදයොපි⁴ ව අත්තනො ආහතං පණ්ණාසාරං හත්තිගොපකාදිනං දුපෙතති තෙ රුජාදිති මහත්තතර භවෙය්‍යං තසමා මා එවං ගණන:-

නයිමසමිං ලොකෙ පරසමිං වා පත
 බුද්ධොන ඤායාමි සද්දිසො ව⁵ විජ්ජති,
 යමොහුතෙය්‍යානං අත්තනං⁶ ගතො
 පුඤ්ඤාදිකානං විපුලපලෙසිතතති.⁷

වචනතොති හි සත්ථා රුජතරිතරෙ දකුණිණිගෙය්‍යා නාම නත්ති, එවමසාමි ඡ වෙතනා එතතො හුචා දීඝරත්තං කිතාය සුඛාය භවිසාමිති කිං පත¹ සක්ඛාය යාව තතියං පටිබාහෙච්චා² සඤ්ඤා දුපෙසි, පච්ඡිමාය ජනතාය සඤ්ඤා විතතිකාරජනනත්ථං වාති³ එව මාහ, එවං කිරස්ස අහොසි: අහං න විරට්ඨිතිකො මසාං පත⁴ සාසනං භික්ඛුසඤ්ඤා පටිට්ඨතිසාමි පච්ඡිමා ජනතා සඤ්ඤා විතතිකාරං ජනෙතුති යාව තතියං පටිබාහෙච්චා සඤ්ඤා දුපෙසි, එවං හි සති⁵ සත්ථා අත්තනො දියමානමිති සඤ්ඤා දුපෙසි සඤ්ඤා නාම දකුණිණි ගෙය්‍යාති පච්ඡිමා ජනතා සඤ්ඤා හි⁶ විතතිකාරං උපපාදෙච්චා වත්තාතෙ පච්චයෙ දුතඤ්ඤා⁷ මඤ්ඤාදියති, සඤ්ඤා වතුති පච්චයෙති අභිල මනෙතා බුච්චවතං උග්ගතෙච්චා සමණධම්මං කිරිසාමි, එවං මමසාසනං පඤ්චවසාසකසාමි සසාමිති, පච්ඡිමානාහු හතෙත ගභවොති වචනතොපි වෙතං වෙදිතඤ්ඤා සත්ථා රුජතරිතරෙ දකුණිණිගෙය්‍යා නාම නත්ති, නති ආනන්දපෙරස්ස මහාපජාපතියා ආසානො වා වෙරං වා අත්ති න පෙරෙ තස්සා දකුණිණි මා මහපථලා⁸ අහොසිති ඉච්ඡති, පණ්ණිතො හි පෙරෙ බහුසුත්තො සෙවපටිසම්මදුප්පත්තො සො සත්ථා දිනතස්ස මහපථලොචං පසාමානොව⁹ පච්ඡිමානාහු හතෙත ගභවොති ගභණත්ථං යාව, පුත විතණ්ඩවාදි ආහ: සඤ්ඤා තෙ දිනෙත අභ්‍යන්තරව පුජිතො භවිසාමි සඤ්ඤා වාති වචනතො සත්ථා සඤ්ඤාපරිශාපනො වාති, සො වත්තඤ්ඤා ජානාමි පත තිං කති සරණාති¹⁰ කති අවෙච්චපසාදති, ජානනොති¹¹ වක්ඛති, තතො වත්තඤ්ඤා තච ලද්ධියා සත්ථා සඤ්ඤාපරිශාපනතතො ද්වෙ යෙව ගොතති, එවං

1. කච්චාන b	7. නතිති b, පත 1,	12. සඤ්ඤා b, S, [තිණ]
2. තරං b, S.	8. බාහිච්චා b, S.	13. දුතඤ්ඤා S, 17 තිණ
3. රුජමහාමිත්තාදයොපි b,	9. වාපි S, වාපි b,	14. මහපථලාමා S, මහපථලා 1.
4. වා S, ව b, 5. හමනනං b,	10. මයහමිති b,	15. හාපෙ ව b, සමපසාමානො 1
6. විපුලපලෙසිතතති b,	11. හි තිර b,	16. කති S, අරණං b, S, [b, S

සනෙත ව¹ අනුජානාමි භික්ඛවෙ තිති සරණගමණෙති පබ්බජ්ජං උප
සම්පදනති එවං අනුඤ්ඤානා පබ්බජ්ජාපි² උපසම්පදාපි න රුහති,
තපො නිං නෙව පබ්බජ්ජොති න ගිගි,³ සම්මාසම්මුද්ධො ව⁴ ගතිකුට්ඨං
තිසිනෙත භික්ඛු උපොසථම්පි පචාරණම්පි සබ්බකම්මානිපි කරෙන්නති,
තාති සජ්ඣසම්බපරියාපනතතතා කුප්පාති සචෙග්ගං න ව භොනති
තස්මා න වතතබ්බමෙතං සන්තා සම්බපරියාපනෙතාති. ආසාදිකාති
සංවද්ධිකා⁵ තුම්භාකං හත්ථපාදෙසු හත්ථපාදකිම්චං අසාධෙතෙතසු
හත්ථ ව පාදෙ ව ව්‍යෙධිකා පටිප්ඤ්ඤාති⁶ අන්තො පොසිකාති දිව
සංග්ග ද්ධි තයො වාරෙ⁷ නහාපෙනා භොජෙනා පායෙනා⁸ තුමෙග
පොසෙසි; එඤ්ඤං පායෙසිති නඤ්ඤාමාරෙ කීර බොධිසත්තතො
කතිපාසෙතෙව දහරතරෙ⁹ තස්මිං ජනෙ මහාපජාපති අත්තතො
පුත්තං ධාතීතං දත්තං සං බොධිසත්තස්ස ධාතීතිම්චං සාධගමානා
අත්තතො එඤ්ඤං පායෙසි; තං සක්ඛාය ථෙරෙ එවම්භග, ඉති මහාපජා
පතියා බහුකාරතං¹⁰ කථෙත්වා ඉදං තථාගතස්ස බහුකාරතං¹⁰
දස්සෙතො සභවාපි සභෙතනති ආදිම්භග, තත්ථ සභවනො සභෙතන¹¹
ආගමමාති සභවනතං පටිච්ච නිස්සාය සක්ඛාය; අථ සභවා ද්විසු උප
කාරෙසු අතිරෙකතරං අනුමොදනො එවමෙතනති ආදිම්භග, තත්ථ
සංභානාඤ්ඤා සුගගලො සුගගලං ආගමමාති යං ආචරියපුග්ගලං
අනෙතවාසිකපුග්ගලො ආගමම; ඉමස්සානාඤ්ඤා සුගගලස්ස ඉමිනා
සුගගලෙතාති ඉමස්ස ආචරියපුග්ගලස්ස ඉමිනා අනෙතවාසිකපුග්ග
ලෙත; නසුසසනිකාරං¹² වද්ධිමිති පච්චුපකාරං¹³ න සුකාරං වද්ධිමි,
අතිවාදනාදිසු ආචරියං දිස්වා අතිවාදනකරණං අතිවාදනං නාම;
යස්මිං වා දිසාභාගෙ ආචරියො වසති ඉරියාපථෙ වා කපපනො,
තතොතිමුඛොව¹⁴ වඤ්ඤා ගච්ඡති වඤ්ඤා නිබ්බති¹⁵ වඤ්ඤා තිසිදංති
වඤ්ඤා නිපජ්ජති ආචරියං පන දුරතොව¹⁶ දිස්වා පච්චුට්ඨාය
පච්චුග්ගමනකරණං පච්චුට්ඨානං¹⁷ නාම ආචරියං පන දිස්වා අඤ්ඤ
ලිච්චග්ගස්ස සිසෙ ඤාපෙනා ආචරියං නමස්සති යස්මිං වා දිසාභාගෙ
සො වසති තදතිමුඛොපි තථෙව නමස්සති ගච්ඡතොපි ධීපොපි
තිසිනොපි තිපනොපි¹⁸ අඤ්ඤලිච්චග්ගස්ස නමස්සති යෙව¹⁹ ඉදං
අඤ්ඤලිකම්මං²⁰ නාම; අනුච්ඡිකකම්මස්ස පන කරණං සාමිච්ඡිකම්මං
නාම; විචරදිසු විචරං දෙනො න යං වා තං වා දෙනි මගස්සං සත
මුලිකම්පි දෙනි පඤ්ඤානුලිප්පි²¹ සභස්ස මුලියම්පි දෙනියෙව,
පිණ්ඩපානාදිසු එසෙව තයො, කිං බහුතා වතුති පණ්ණිතපච්චයෙති

- | | | |
|--|-----------------------------|--------------------------|
| 1. සනෙතපි S | 8. දහරෙ b, S. | 15. ගච්ඡති b. |
| 2. පබ්බජ්ජා S. | 10. බහුපකාරතං b, S. | 16. දුරතො b. |
| 3. නෙව පබ්බජ්ජො අසොසි b, S. ගිගි S. | | 17. පච්චුපට්ඨානං b. |
| 4. දෙධි S. | 11. සභවනං S. | 18. තිසිනොපි b. |
| 5. සංවද්ධිකා b, S. | 12. සුපපටි b, සුපට්ඨාතරං S. | 19. යෙවං b, S. |
| 6. ව්‍යෙධි S. ව්‍යෙධිතා පටිප්ඤ්ඤාති b. | | 20. අඤ්ඤලිකම්මං b, S. |
| 7. ව S. | 13. පච්චුපට්ඨාකාරං b. | 21. අනුලිප්පි පඤ්ඤානු |
| 8. භොජෙනා පායෙනා b. | 14. තදතිමුඛො b, S ම S. | මුලියම්පි S. අනුලිප්පි b |

විකල්පවශයෙන් පුරෝගාමී සිතෙන්නා වශයෙන් කුලය. ගණනා
 දෙනෙකුට ආවර්තයක් අනුවර්තය¹ නිර්ගත කාලය න සතෙකුගේ වශයෙන්;
 පුද්ගලයෙකුට පමණක් කාලය ආරම්භය. ඉදං සුතං පාටිපුත්තලික²
 දකුණු ආරම්භය සම්පූර්ණය; ආනන්දපෙරෙරි පමණක් කාලය³ හතෙකු
 හතෙකුට පාටිපුත්තලික දකුණුගේ වශයෙන් සමාදාය, පුද්ගලයා⁴ ආනන්ද
 දිනනදානං පාටිපුත්තලිකං නාම හොතිති දසෙකුට ඉමං දෙසනං
 ආරම්භය; අයං පමණයාගේ දකුණු ගණනවශයෙන්⁵ පමණ පෙරවන
 වශයෙන්, අයං නි පමණ අයා පෙරවන;⁶ ඉමෙකා දකුණුගේ පමණ
 නාම නන්ද, දුතිය තතියාපි පරමදකුණුගේ වශයෙන්, සෙසා පරමදකුණු
 හාමං න පාටිපුත්තලික; බාහිරයෙකු කාලයෙන් විකල්පවශයෙන් කල්පවශයෙන්
 වාදිති⁷ ලොකීය පසුබිම් සෙසා;⁸ පුද්ගලයාගේ වශයෙන්⁹ පුද්ගලයා
 සිලා නාම හොසිලායා කුසො හොති අසමාන අමායාපි පරං අපිලෙකා
 බලෙකා සමෙකා කසයා වා වර්ණයා වා¹⁰ ජිවිතං කපෙතා; පුද්ගලයා
 දුකුසිලෙති පුද්ගලයා සිලා නාම කෙටිවන වල්පකාලයෙහි පරිපුරා¹¹
 ජිවිතං කපෙතා ඉදං පාටිපුත්තලික දකුණුගේ විපාකං පරිපා
 නනෙකා¹² නන්දානන්දා ආදිමාන, නන්ද නිර්වෘත්තයෙකු නි
 ගුණවශයෙන් උපකාරවශයෙන් පොසනන්දං දිනනං ඉදං න ගතිතං, ගමපි
 ආලොපදාමිආලොපමිතං දිනනං නමි න ගතිතං, ගං පන සුතබ්
 සුකරකුසලානාදි¹³ ගණන කණ්ඩා සමානතාය වලෙ පාටිකං¹⁴
 බිඳා යාවදන්දං දිනනං ඉමං සකුසාය වුතං නිර්වෘත්තයෙකු දනං
 දකුණු; සකුසාගේ සකුසායා; පාටිකං බිඳා බිඳා ඉවර්තබ්ධා;
 ඉදං වුතං හොති: අයං දකුණු ආයුසං වර්ණයෙකු සුබසනං
 බලසනං පරිහානසකුසා¹⁵ පසුබිම් ආනිසංසකුසාති දෙති¹⁶ අනන්තා
 සතෙ ආයුසං දෙති වර්ණයෙකු සුබං බලං පරිහානං දෙති නිපට්ඨතායං¹⁷
 කෙරෙති; හවසතෙති වුතෙති¹⁸ අයමෙවන්දා; ඉමිනා උපායෙන
 සබ්බන්දා නෙකා නෙකබ්ධා,¹⁹ සොනාපනති උපායෙන²⁰ උපායෙනාපි සොනා
 පනති උපායෙන²¹ නිපට්ඨතායං පරිපනනා නාම නගමි දිනනදානමි අසං
 බෙය්සං අපාමෙය්සං, පසුබිම් පතිවර්තනා පන²² නෙකා උපායෙන²³
 දකුසිලෙ පතිවර්තනා නෙකා උපායෙන²⁴ නන්දානන්දා නෙකා උපායෙන²⁵
 පනති උපායෙන²⁶ නිපට්ඨතායං පනති උපායෙන²⁷ නිපට්ඨතායං පනති උපායෙන²⁸

1. අනුවර්තය. b. ක S.	9. සිලායානි 3, වෙති 1.	17. නිපට්ඨතායං 3.
2. පුද්ගලයා. b. S.	10. කති වාණිජය b.	18. සතෙති වුතෙති b. S.
3. පෙරෙරි පමණක් කාලය	11. පරං b. S.	19. පෙරෙරි පමණක් 3.
4. ව b. S.	[b. S.	20. නිපට්ඨතායං b. S.
5. ගුණවශයෙන් b. S.	12. පරිපුරානෙකා b. S.	21. පතිවර්තනා b.
6. අයන b. පෙරවන b. S.	13. කුසලානාදි b. S.	22. උපායෙන b. මහපලං.
7. ආදි නිර්වෘත්තිය b. S.	14. පලං පමණ b. S.	23. පතිවර්තනා b. S. b. S.
8. සකුසා b. S.	15. හාන b. S.	24. උපායෙන b. S.
	16. ආයුසං නාම b. S.	25. උපායෙන b. S.

උත්තරිං,¹ ආරඬුවිපසංකක්ඛ තතො උත්තරිං, උත්තමකොට්ඨං පන මග්ගසමඛිති² සොභාපතතිඵලසව්ඨිතිරියං පටිපන්නො නාම, එතස්ස දිත්තදානං තතො උත්තරිං මහපඵලමෙව; කීං පන මග්ගසමඛිතිස්ස සකකා දානං දාතුන්ති, ආම සකකා; ආරඬුවිපසංකො හි පත්තවිවරං ආදාය³ පිණ්ඩාය පටිසති තස්ස ගෙහඤාරෙ සීතස්ස හත්තො පත්තං ගහෙති; බාදනියභොජනීයං පකඛිපතති තස්මිං බණේ හික්ඛුතො මග්ගවුට්ඨානං භොති ඉදං දානං මග්ගසමඛිතිනො දිත්තං නාම භොති, අථවා පතෙස ආසනසාලායං⁴ නිසින්නො භොති, මනුස්සා ගන්ත්වා පතෙත බාදනියං භොජනීයං පතිට්ඨාපෙනති⁵ තස්මිං බණේ තස්ස මග්ගවුට්ඨානං භොති, ඉදමපි දානං මග්ගසමඛිතිනො දිත්තං නාම, අථවා පතස්ස විහාරෙ වා ආසනසාලාය වා නිසින්නස්ස උපාසකා පත්තං ආදාය අත්තතො ඝරං ගන්ත්වා බාදනියං භොජනීයං පකඛි පතති තස්මිං බණේ තස්ස මග්ගවුට්ඨානං භොති, ඉදමපි දානං මග්ග සමඛිතිනො දිත්තං නාම, තත් ලොකියං⁶ උදකස්ස වීය සොභාපුත්ති ඵලසව්ඨිතිරියං පටිපන්නො දිත්තදානස්ස අසමෙධස්සතා වෙදිතබ්බො, කාසු තාසු මහානදීසු මහාසමුදදු ව උදකස්ස වීය සොභාපත්තාදිසු දිත්තදානස්ස උත්තරඋත්තරිවසෙන⁷ අසමෙධස්සතා වෙදිතබ්බො, පඨවියා බලමනෙත⁸ පදෙසෙ පංසුං ආදිං කන්ධා යාව මහාපුට්ඨියා⁹ පංසුතො අපපමෙය්‍යතායපි අගමනො දිපෙතබ්බො; සත්ත ඛො පතිමාති¹⁰ කඛමා ආරභි, සමෙස භොතමි¹¹ දෙහි සමෙස තෙ දින්නො අගං වෙව පුජිතො භවිසස්සාමි සමෙසා වාති හි¹² වුත්තං, තත් සත්තසු ආනෙසු දිත්තං දානං සමෙස දිත්තං නාම භොතීති දසස්සාදුං ඉමං දෙසනං ආරභි; තත් වුද්ධපමුඛෙ උභතො සමෙසති එකතො හික්ඛුසමෙසා එකතො හික්ඛුතිසමෙසා සත්ථ මජ්ඣෙ නිසින්නො භොතීති අයං බුද්ධපමුඛො උභතො සමෙසා නාම; අසං පතිමාති ඉමාය දක්ඛිණාය සමපමාණා දක්ඛිණා නාම තප්ථි, දුතියදක්ඛිණාදයො පන එතං පරමදක්ඛිණං¹³ න පාපුණන්ති, කීං පන තථාගතෙ පරිච්චික්ඛුතෙ බුද්ධ පමුඛස්ස උභතොසමෙසස්ස දානං දාතුං¹⁴ සකකාති, සකකා; තථං උභතො සමෙසස්ස හි පමුඛෙ සබාදුකං පටිමං ආසනෙ ධපෙත්වා ආධාරකං පට්ඨපෙත්වා දක්ඛිණොදකං ආදිං කන්ධා සබ්බං සන්ති පඨමං දත්වා උභතො සමෙසස්ස දාතබ්බං එවං බුද්ධපමුඛස්ස උභතො සමෙසස්ස දානං දිත්තං නාම භොති, තත් යං සන්ති දිත්තං තං කීං කාතබ්බන්ති : යො සත්ථාරං පටිපන්නති චත්තසමපන්නො හික්ඛු තස්ස දාතබ්බං, පිතුසත්තකං හි පුත්තස්ස පාපුණති, හික්ඛුසමෙසස්ස¹⁵ දාතුමපි වට්ටති, සප්පිතෙලාහි පන ගහෙත්වා දීපා ජාලිතබ්බා,¹⁶ සාවකං ගහෙත්වා පටාකා ආරුපෙතබ්බාති; හික්ඛුසමෙසස්සති අපරිවර්තනකමහාහික්ඛු

1. වත්ත සමානස්ස තතො උත්තරිං. S.

2. සමඛිතිනො S.

3. ආදාය භාමි b, S.

4. සාලාය b, S.

5. පතිට්ඨාපෙනති b, S

6. සොභාපුත්ති b, දෙදෙය්‍ය S

7. උත්තරිතරවසෙන b, S.

8. බලමනෙතෙත b, S

9. යාව S, පඨවිය b, S.

10. පතිමාති S.

11. භොතමි b, S.

12. වාති S. 15. දානං S.

13. එතමපි දක්ඛිණං S, [b]

14. දෙදා. 1. 16. පලිතබ්බා

සබ්බසං; භික්ඛුනී¹ සබ්බසං ඵසෙව නගො; ගොනුභුතොති ගොත්ත²
 මත්තකමෙව අනුභවමානා නාමමත්තසමණාති අපේ; කාසාව
 කණ්ඩාති කාසාවකණ්ඩ³ නාමකා; තෙ කිර ඵකං කාසාවකණ්ඩ⁴
 ගජෙ වා ගිවං වා බන්ධිතා විවරිස්සන්ති කරුණාරං පන තෙසං⁵ පුත්ත
 හරියා කසිවණ්ණජාදිකම්මාති ව⁶ පානතිකාතෙව හවිස්සන්ති, තෙසු
 දුස්සිලෙසු සබ්බං උද්දිස්ස දුතං දස්සන්ති⁷ ඵත් දුස්සිලසබ්බන්ති⁸
 න චුත්තං, සබ්බසං හි දුස්සිලො නාම තප්පි දුස්සිලා⁹ පන උපාසකා
 තෙසු දුස්සිලෙසු¹⁰ භික්ඛු සබ්බං උද්දිස්ස දෙමාති දුතං දස්සන්ති,¹¹
 ඉති හභවතා බුද්ධපමුඛෙ¹² සබ්බසං දිත්තදක්ෂිණං පි ගුණසබ්බාය
 අසබ්බායාති¹³ චුත්තා,¹⁴ කාසාවකණ්ඩ සබ්බසං දිත්තදක්ෂිණං පි ගුණ
 සබ්බායෙව¹⁵ අසබ්බායාති¹⁶ චුත්තා, සබ්බසං දක්ෂිණං හි සබ්බසං විතති
 කාරං කාතුං සංකොපනස්ස ගොති, සබ්බසං පන විතතිකායෙ දුක්ඛ
 යෙ,¹⁷ ගොති සබ්බසං දක්ෂිණං දස්සාමිති දෙය්‍යධම්මං පටිපාදෙත්වා
 විහාරංගත්වා හත්තෙව සබ්බසං¹⁸ උද්දිස්ස ඵකං ථෙරං දෙථාති වදති අථ
 සබ්බසො වා¹⁹ සාමණේරං ලභිත්වා සාමණේරෙ මෙ ලද්ධාති අඤ්ඤ
 ඵත්තං ආපජ්ජති තස්ස දක්ෂිණං සබ්බසං න ගොති, මහාථෙරං
 ලභිත්වා මහාථෙරෙ මෙ ලද්ධාති සොමනස්සං උපපාදෙත්වායපි²⁰
 න ගොති ගෙව, ගො පන සාමණේරං වා උපසම්පන්නං වා දහරං වා
 ථෙරං වා බාලං වා පණ්ණිතං වා යංකිඤ්ඤි සබ්බසො ලභිත්වා නිබ්බේ
 මිතිනො හුත්වා සබ්බස්ස දෙමති සබ්බසං විතතිකාරං කාතුං සංකොපනස්ස
 තස්ස දක්ෂිණං සබ්බසං නාම ගොති, පරසමුද්ධායිනො කිර ඵවං
 කරෙති තත් හි ඵනො විහාරසාමි²¹ කුටුම්භිනො සබ්බසං දක්ෂිණං
 දස්සාමිති සබ්බසො උද්දිස්සිත්වා ඵකං හික්ඛුං දෙථාති යාපි, සො ඵකං
 දුස්සිල²² හික්ඛුං ලභිත්වා නිසිද නට්ඨානං²³ ඔප්පුරුපෙත්වා ආසනං
 පඤ්ඤපෙත්වා²⁴ උපරි විතානං බන්ධිත්වා,²⁵ ගනිවුපපුරුපෙත්වා පුරෙත්වා²⁶
 පාදෙ ධොවිත්වා තෙලෙන මහෙත්වා²⁷ බුද්ධස්ස නිපට්ඨාකාරං²⁸
 කෙරෙත්වා විස සබ්බසං විතතිකාරෙන දෙය්‍යධම්මං අද්ධි, සො හික්ඛු
 පට්ඨාගත්තං විහාරජය්‍යන්තරාය කුද්දලකං²⁹ දෙථාති කරුණාරං
 ආගතො, උපාසකො නිසින්නොව කුද්දලං පාදෙන බිපිත්වා³⁰ ගණ්ඨාති
 අද්ධි, තමෙනං මනුස්සං ආගංසු: කුලෙහි පාතො³¹ ඵත්තස්ස කත
 සක්කරෙ වත්තුං න සක්කා, ඉද්ධි උපවාරමත්තකම්මි තප්පි, කිත්තා
 මෙත්තති, උපාසකො සබ්බස්ස සො අග්ගා විතතිකායෙ න ඵත්තස්සාති

1. භික්ඛුනී b.	11. පමුඛෙ b. S.	22. නිසන්ධානං b.
2. ගොභු S.	12. අසබ්බාති 1.	23. පඤ්ඤපෙත්වා S.
3. කණ්ඩක 1.	13. චුත්තං b.	24. බපෙත්වා S.
4. ඵකb. කාසාවකණ්ඩ.	14. ගුණ b.	25. පුරුපෙත්වා S.
5. තෙසං b. S. [S.	15. අසංඛිතාති b. අසබ්බාති S	26. මහෙත්වා S.
6. මාණ්ණජාදි b. නිපි S.	16. ගොති b.	27. නිපට්ඨකාරං b. S.
7. දුස්සිලො සබ්බන්ති b.	17. සබ්බසො b.	28. කුද්දලකං b.
8. කාම b. S.	18. ගොb. S. 19. සොපි b	29. බිපෙත්වා b. 1
9. ලුභ් S. 10. තතිනී S.	20. සාමි S. 21. දුස්සිලං S.	30. පාතොමි h. S.

ආහ, කාසාවකණ්ණසංඝසංඝා දිනනදකඛණං පත තො සොධෙතිති:
 සංවිප්පත්ත මොග්ගලානාදයො¹ අසිතිමහාපෙර සොධෙතිති,² අපිච්ච
 පෙරු වීරපරිතිබ්බුතො පෙරෙ ආදිං කතො යාවජ්ඣ ධරමානා ඛිණ්ණසවා
 සොධෙතිතියෙව, නි ඤෙමාහං ආනන්ද ඤානවු පටිශායෙන සංඝ
 ගණාය දකඛණාසාති එත් අජි ඩුඛපමුඛං සංඝො අජි එතරති
 සංඝො අජි අතාගතෙ කාසාවකණ්ණසංඝො, ඩුඛපමුඛසංඝො එතරති
 සංඝො සද්ධිං ත උපතෙතබ්බො, එතරති සංඝො අතාගතෙ කාසාව
 කණ්ණසංඝො සද්ධිං ත උපතෙතබ්බො, තෙන³ තෙතෙව සම්මෙයන
 කප්පෙතිති, සංඝො උද්දිසිති ගතිතසම්මෙය පුප්ප්ජනො හි⁴
 පාටිපුග්ගලිකො සොතාපනො සංඝො විතතිකාරං කාතුං
 සනෙකානතං පුප්ප්ජනසම්මෙය දිනනං මහප්පලතං උද්දිසිති,
 ගතිතො සොතාපනො පාටිපුග්ගලිකො සකදායමිති ආදිසුචි එසසව
 නයො; සංඝො විතතිකාරං කාතුං සනෙකානතං හි ඛිණ්ණසවා දිනන
 දුතො උද්දිසිති ගතිතෙ දුග්ගලෙපි දිනනං මහප්පලතරමෙව, යං
 පත වුතනං සිලවතො ඛො මහාරුජ දිනනං මහප්පලං තො තථා
 දුග්ගලෙති තං ඉමං තං පහාය වනසංඝො ඛො ඉමා ආනන්ද⁵
 දකඛණාපිසුද්ධිසොති ඉමිසමිං වතුනෙක දුට්ඨබ්බං, දුග්ගලො පිසුජ්ඣ
 තීති මහප්පලතාවෙත පිසුජ්ඣති මහප්පලා ගොතීති අන්තො; කල්යාණ
 බසමිමාති සුච්චිමෙවො; පාසබසමිමාති ලාමකබ්බෙවො; දුග්ගලො
 පිසුජ්ඣතිති එත්⁶ වෙය්ගතරමහාරුජා කප්පෙතිති, සො හි ජුජ්ජන
 මුග්ගසංඝො දුරතෙ දුතො පඨවිං කමෙපයි; පටිග්ගාහකො පිසුජ්ඣ
 තීති එත් කල්යාණතදිබ්බවාරවාසිකො⁷ කෙවෙට්ටා කප්පෙතිති, සො
 කීර දිග්ගමමන්තරං⁸ තිකුත්තං පිණ්ඩපාතං දුතො මරණමඤ්චකො⁹
 තිපනො අය්ගං මං දිග්ගමමන්තරං දිනනපිණ්ඩපාතො උච්චරතිති
 ආහ, නෙම දුග්ගලොති එත් වර්ගමානවාසී ලුද්දො කප්පෙතිති,
 සො කීර පෙතදකඛණං¹⁰ දෙනො එකං දුග්ගලොති තයො
 වාසෙ අද්ධි, තතියවාසෙ අමනුසො දුග්ගලො මං විලුප්පතිති වීරවී,
 එකං සිලවතො¹¹ හිකුත්තො දුතො පාටිපුග්ගලොසංඝො පාපුඤ්ඤි,
 දුග්ගලො වෙච්ච පිසුජ්ඣතිති එත් අසද්දිසද්ධං කප්පෙතිති, යා
 දකඛණා දුග්ගලො පිසුජ්ඣතිති එත් යථා තාම ඡෙතො කංගො¹²
 නිකාරොපි¹³ බෙත්තං ලභිති සම්මෙය කසිති පංසුං¹⁴ අපනෙතො
 සාරඛිජාති පභිච්චපෙතො රතනිඤ්චං ආරකෙඤ්ච¹⁵ පමාදං අතා
 පජ්ජනො අඤ්ඤං සාරබෙත්තො¹⁶ අභිකතරං බඤ්ඤං ලභති,
 එවං සිලවා දුග්ගලො දුතො එලං මනනං අභිගමන්තිති, ඉමිනා

1. දයොපි b

2. නතිති b.

3. පාටිපුග්ගලි b. S

4. තෙතිති S.

5. සමිණ්ණ S. පුප්ප්ජනො

6. ඉමානන්ද b. S. [b. 1.]

7. වෙත් b. S.

8. වාසි b. වාසි S.

9. ගොමන්තරං b. S.

10. මඤ්ච b. S.

11. මහදකඛණං S. පෙතො දකඛණං b

12. මනන b. මනනං S.

13. කංගො S.

14. අකරං b.

15. පංසු S.

16. ආරකෙත්තො S.

17. අභිකතරං S.

18. අභිකතරං S.

උපායෙන සබ්බපදෙසු සුඤ්ඤිතවිසුඤ්ඤිතං වෙදිතබ්බං,¹ විනශ්ශො
 විනශ්ශෙසුඤ්ඤි ඵථ විතරුගො තාම අනාගාමී, අරහා පන ඵකත්ත
 විතරුගොව, තස්මා අරහතා අරහතො දිත්තදුකමෙව² අඤ්ඤා, කසමා
 හවාලයස්ස හවපථනාය අභාවතො; නනු ව³ බිණ්ණසවො දුකථලං න
 සද්දහනීති දුකථලං සද්දහතො බිණ්ණසවසද්දහව⁴ ගොනති, බිණ්ණ
 ඉවත කතකමමං පන නිවර්තදුරුගතො කුසලං වා අකුසලං වා න
 ගොති කිරිගට්ඨානෙ තිට්ඨති, තෙතෙවස්ස දුතං අඤ්ඤා ගොතිති
 වදනති, කිං පන සමමාසමුද්දොත සාරිපුත්තපෙරස්ස දිත්තං මහපථලං
 උදුසු සාරිපුත්තපෙරෙත සමමාසමුද්දොස්ස දිත්තතති: සමමාසමුද්දොත
 සාරිපුත්තපෙරස්ස දිත්තං මහපථලනති වදනති, කසමා සමමාසමුද්දො
 ති ඤපෙතො අසොදුදු දුතස්ස විපාකං ජාතිතුං සමෙත්වා තාම නාදි,
 දුතං හි වතුති සමපදාති දුතුං⁵ සකෙකාන්තස්ස තඤ්ඤායෙව⁶ අත්ත
 භාමෙව විපාකං දෙති, තත්ත්වා සමපදා: දෙය්‍යබම්මස්ස බමෙමන සමෙත
 පරං අපිලෙඤ්ඤා උප්පන්නො, පුබ්බවත්තොදිවසෙන වෙ: තාය
 මහනාතො, බිණ්ණසවභාවෙන ගුණාතිරෙකතො, තං දිවසං නිරෝධතො
 වුට්ඨිතභාවෙන වජ්ඣසම්පන්නොති.

දක්ඛිණා⁷ විභබ්බසුත්තං⁸ මාදසමං.

විභබ්බවග්ගො නිට්ඨිතො වතුපො ,

2. 4. 23.

ඵවමෙම සුත්තති අනාථපිණ්ඩිකොවාදසුත්තං; තථ බාලාගිලා
 නොති අබ්බතතිලානො මරණසෙය්‍යං උපගතො; ආමනෙතසිති
 ගහපතිස්ස කිර යාව පාද වහිංසු තාව දිවසෙ දිවසෙ සතිං වා
 දථිකඛතො වා තිකඛතො වා බුද්ධිපට්ඨානං අබණ්ණං අකාසි, යත්ත
 කඤ්ඤා⁹ සද්දු උපට්ඨානං අගොසි තත්තකංගෙව මහාපෙරුතං,
 සො අජ්ඣ ගමනපදස්ස¹⁰ පටිච්ඡින්නතො අනුට්ඨානසෙය්‍යං උපගතො
 සාසනං පොසෙයුකාමො අඤ්ඤාතරපුරිසං¹¹ ආමනෙතසි; සෙත්තුපසං
 ඤාමති ගහවත්තං ආපුච්ඡිතො සුරියත්ථිතමනවෙලාය උපසසිකමි;
 පටිකඛමනතිති මහකකතති තනුතා හවතති; අභිකඛමනතිති අති
 වඛ්ඨනති මත්ථරතති බලවතියො ගොනති; අභිකඛමනොනං පඤ්ඤා
 සති නො පටිකඛමනාති යත්තං හි සමගෙ මාරණතතිකා¹² වෙදනා
 උප්පජ්ජති උපරිවානෙ ජලිතයති විග්ගොති යාව උග්ගා න පරිගාදියති
 තාව මහතො උපකකමෙන න සකතො වුට්ඨසමෙතුං උග්ගා පන පරිගා
 දිත්තොය වුට්ඨසමෙති,¹³ අථායසමා සාරිපුත්තො විනෙතසි; අයං මහ-

1. දුක සි. මසුඤ්ඤිතා වෙදිතබ්බං b S	10. යත්තාසමපස්ස S.
2. දිත්තං. දුත මෙව S.	11. අජ්ජාගමන පාදස්ස b.
3. කනු b. S.	12. තර. පුරිසං b S.
4. සද්දහම න S. සද්දහා	13. මරණතතිකා S.
5. භාතුං S.	[b 3. නිවිතො වතුපො වග්ගො . 14. වුට්ඨසමෙති

සෙවර්ණං වෙදනා මාරණන්තිකා න සත්තං පටිබාසිත්වං අවසෙසා කථා
 තීරණකා ධම්මකථමිත්තං¹ කප්පෙත්තං² මිති අප්ථ නං³ කප්පෙනතා කුසමා
 නිසාති ආදිමාග, තත්ථ කුසමාති යෙමා වක්ඛන්තිති ගාහෙති
 ගණනෙන්තං උප්පත්තං මාරණන්තිකවෙදනං⁴ පටිබාසිත්වං සමිද්ධං
 තාම තත්ථ තසමා; න චක්ඛුං උපාදිසිත්තං⁵ මිති වක්ඛුං⁶ තිති ගාහෙති
 න ගණිත්තං⁷; නච මෙ චක්ඛුනිසිතිකන්ති⁸ විඤ්ඤාණඤ්ඤාපි⁹ මෙ
 චක්ඛුනිසිත්තං න ගමිත්තං¹⁰; න රූපන්ති සෙවර්ණං ආයතනරූපං
 කපිතං ඉමිත්තං. ණතෙ සබ්බමිති කාමගවරූපං කප්පෙනතා ඉද්ධමාග;¹¹
 න ඉධ ලොකිකන්ති වසනවර්ණං වා සාගර්ථදනං වා න උපාදිසිත්තං
 මිති අප්පෙතා; ඉදං හි පච්චයෙසු අපරිතසන්නන්තං කපිතං; න පරලො
 කන්ති එත්ථ පන මනුස්සලොකං ඤපෙත්තං අවසෙසා පරලොකා¹² තාම
 ඉදං අසුකදෙවලොකෙ නිබ්බන්තිත්තා¹³ අසුකවර්ණතෙ වසිත්තං¹⁴ ඉදං
 තාම බාදිත්තං¹⁵ භුඤ්ඤාමි නිවාසෙත්තං¹⁶ පාරුපිත්තං¹⁷ මිති එවරූපාය
 පරිතසන්නාග පහානන්තං වුත්තං; තමිති න උපාදිසිත්තං න ච මෙ කං
 නිසිති. මිඤ්ඤාණං ගමිත්තං¹⁸ මිති එවං තිති ගාහෙති පරිමොචෙත්තා
 පෙරෙ දෙසනං අරහත්තනිකුචෙන නිවර්තෙති; ඛුද්ධමිති අත්තතො
 සමපත්තිං දිත්තං ආරම්භෙත්තං¹⁹ බජ්ඣමි²⁰ අලුලිසිති; ඉති ආයතමා
 ආනන්දෙ අයමි²¹ තාම ගහපති එවං සද්ධා පසන්නො මරණභයත්තං²²
 ගාගති අඤ්ඤා භො න ගාගිත්තං²³ මිඤ්ඤාමානො තස්ස ගාලං
 කන්ති. ඔවාදං දෙන්නො එවමාග, න ච මෙ එවරූපි බමමි²⁴ කථා
 සුත්තප්පිකාති අයං උපාසකො සත්ථ සන්තිකාපි මෙ එවරූපි ධම්මකථා²⁵
 න සුත්තප්පිකාති වදන්ති; කිං සත්ථා එවරූපිං²⁶ සුත්තං ගමිතිරකථා²⁷ න
 කප්පෙතිති; තො න කප්පෙති, එවං පන ඡ අජ්ඣන්තිකාති ආයතනාති
 ඡ බාගිති ඡ විඤ්ඤාණකායෙ ඡ එත්තකායෙ ඡ වෙදනාකායෙ ඡ
 ඤානායෙ පඤ්ඤානිකා වත්තායෙ අරූපෙ ඉධ ලොකඤ්ඤා පරලො
 කඤ්ඤා²⁸ දස්සෙත්තං දිට්ඨසුත්තමි විඤ්ඤාතවසෙත අරහත්තෙ පක්ඛි
 පිත්තා²⁹ කපිතකථා එතෙන³⁰ න සුත්තප්පිකා, තසමා එවං වදන්ති,
 අපිවායං උපාසකො දුතාරිච්ඡෙත්තං³¹ දුතාරිත්තො වුද්ධානං සන්තිකං
 ගමිත්තො කුමරිත්තො න ගතප්පිකා පුරෙත්තං ගමිත්තො
 ගාගුල්පකාදිති ගාහාපෙත්තං ගමිති, පච්චාගත්තං සප්පිමුඛ්ථානිත්තා
 දිති, තස්මි අසති වාලිකං ගාහාපෙත්තං ගතිකුට්ඨපරිවෙණ භික්ඛිති,³²
 දුතං පත්තං³³ මොග්ගත්තගතිත්තො කීර්තෙ උපාසකො තස්මා ගගමා
 වතුමිසති සංවච්ඡරති උපාසකස්ස ගෙභුගෙසා දුතකථමෙව කප්පෙති,

1. ධම්මකථානං 1.	9. නිබ්බන්තිත්තං b. S.	16. රූපං b. S.
2. අප්ථං තං b.	10. ගමිත්තං b.	17. ගමිතිර. කථා S.
3. මාරණන්තිකං b. මරණන්තිකං S. වෙදනං තං b. S.	11. පච්චයෙසු b.	18. ලොක පරලොකා S.
4. වක්ඛන්ති S.	12. අයං S.	19. පත්තිපෙත්තං b. S.
5. නිසිති. මිඤ්ඤාණන්ති	13. ගමිත්තං පසන්න මරණ	20. කථා b. 21. උපාසකො
6. ඤ්ඤා S. [8.]	14. බමමි S. [ගහං S.]	22. භික්ඛිපෙති b. S. [h. S.]
7. එවමාග b. S.	15. රූපි කථා b.	23. දුතං දම්මා භිලං රක්ඛ
8. ඤපෙත්තං සෙත්තං පරලොකො ද. සෙත්තං b.		24. ති ගහෙ. ගහො b. S.

උපාසක ඉදං දන්තනාම බොධිසත්තානං ගතමග්ගො, මග්ගං¹ ගත මග්ගො මග්ග සත්තසග්ග කප්පාධිකාති වත්තාරි අසබ්බොයාති දන්තං දින්නං, තිං මග්ගං² ගතමග්ගමෙව අනුගච්ඡිති, ධම්මසෙනාපතිආදයො මහාසාවකාපි අත්තනො³ අත්තනො සත්තිකං ආගතකාලෙ දන්තථ මෙවග්ග කප්පෙනති, තෙනනවාග න බො ගහපති ගිහිනං බද්ධවස නානං. එවරුපි බමුති⁴ කප්පා පටිභානිතීති ඉදං වුත්තං හොති : ගහපති⁵ ගිහිනං නාම බෙත්තවත්තකිංරක්කසු වග්ගොද්දසුත්තනාගරියාදිසු තිබ්බො ආලයො තිබ්බො⁶ තිකතතිපරිසුඛානං තෙසං එත්ථ ආලයො න කතතබ්බො⁷ තිකතති න කාතබ්බොති කප්පා න පටිභානි⁸ තරුච්චති,⁹ මග්ගා ගගවා ගෙනුපසංකම්භිති කසමා උපසංකම්භි : තුසිත්තවතෙ කිරියා තිබ්බග්ගමත්තසෙව¹⁰ තිගාවුත්තප්පමාණං සුවග්ගොත්තකිං විය විජ්ජාතමානං අත්තභාවං උය්‍යානවිමානාදිසම්පන්නකුට්ඨිකාදිසු මහති අයං මග්ගං සම්පන්නති කිත්තු බො මෙ මුත්තසප්පෙ කම්මං කතතති ඔලොකොත්තො තිසු රතනෙසු අධිකාරං දිසවා විනොසි : පමාදුඛාතමිදං දෙවත්තං නාම ඉමාය හි මෙ සම්පන්නියා මොදමානායා සතිසම්මොසොපි¹¹ සියා හත්තො¹² ගතවා මම ජෙත්තවත්තසෙවෙව තිකුසුසංගායා ව තථාගතසා ව අරියමග්ගසා සාරිපුත්තපෙරියා ව වග්ගොත්තපෙරියා තතො ආගතවා සම්පන්නිං අනුගම්හාමිති සො තථා අකාසි, තං දසෙය්‍යං අප්ථ බො අනුභවිකාමිකොති ආදි වුත්තං, තත්ථ ඉතිසංකප්පිතසම්මානති තිකුසුසංගාතිසෙවිතං; එවං පඨමගාථාය ජෙත්තවත්තසා වග්ගොත්තපෙරියා ඉද්දති අරියමග්ගසා වග්ගොත්ත¹³ කප්පෙනතො කම්මං විජ්ජා වාති ආදිමාය, තත්ථ කම්මනති මග්ගවත්තො විජ්ජාති මග්ගපසුද්ද බමුමාති¹⁴ සමාධිපත්තිකො ධම්මො,¹⁵ සීලං ජිව්හමුත්තමනති සීලං පතිවර්තනං ජිවිතං උත්තමනති දසෙය්‍යති; අප්ථා විජ්ජාති දිට්ඨිසංකප්පා; බමුමාති වාගාම සති සමාධියො; සීලනති වාචාකම්මනොජිවි; ජිව්හමුත්තමනති එත්තමං සීලං පතිවර්තනං¹⁶ ජිවිතං නාම උත්තමං; එතෙන මව්වා සුඤ්ඤානති එතෙන අධිබ්බිකෙන මග්ගොත්ත සත්තො විසුඤ්ඤාති; කසම්භි යසමා මග්ගොත්ත විසුඤ්ඤාති ත ගොත්තධම්මෙති තසමා; සොතිසො විවිදො බමුමාති උපායෙන සමාධිපත්තිකං¹⁷ ධම්මං විවිදොත්තො; එවං තසමං විසුඤ්ඤාති එවං තසමං අරියමග්ගොත්ත විසුඤ්ඤාති; අප්ථා සොතිසො විවිදො බමුමාති උපායෙන පසුද්දකුට්ඨිකාධම්මං විවිදොත්තො; එවං තසමං විසුඤ්ඤාති එවං තෙසු වතුසු සවෙසු විසුඤ්ඤාති, ඉද්දති සාරිපුත්තසා¹⁸ පෙරියා වග්ගොත්තපෙරියො සාරිපුත්තො වාති ආදිමාය, තත්ථ

1. මග්ගමි b.	7. ක.තබ්බො b. S.	13. මග්ගං 1.
2. මෙ S.	8. තප්පටිභානි S.	14. බමුමාති S.
3. කාපි S.	9. ක. රුච්චිති b.	15. පත්තිකා බමුමා, S.
4. බමුමි S.	10. මග්ගොත්තප්පමා S.	16. සීලං ජිත්තසා S.
5. මහාති S.	11. සමුමාමායා S.	17. පඨමං S.
6. තිබ්බො 1.	12. හත්තොත්තං b.	18. පුත්ත b, S, පෙර S.

සාපිපුනෙතොවාති අවධාරණවචනං; එතෙති පසුඤ්ඤීති සාරිපුනෙතොව සෙය්‍යොති වදති; උපසංකප්පනාති කිලෙසඋපසංකප්පන; පාරග්ගොති නිබ්බාතගතො;¹ යො කොචි නිබ්බාතං පනෙතො හික්ඛු සො එතොව පරමො ඕසා න පෙරෙන උත්තරිතරෙ නාම අත්ථි වදති, සෙසං සබ්බස්මිං උත්තානමෙවාති.

අනාඨපිණ්ඩිකොවාදසුත්තං. පඨමං.²

2. 4. 24.

එවමෙම සුඤ්ඤානාති ජනෙතොවාදසුත්තං; තස්ම ජනෙතොති එවං නාමකො පෙරෙ; න අතීතික්කමනං තික්කන්තපෙරෙ; පටිසල්ලාණාති ඵලසමාපත්තියො; ගිලානපුච්ඡකාති ගිලානුපට්ඨානං³ නාම බුද්ධිපසන්ධං⁴ බුද්ධිවණ්ණිකං, තස්මා එවමාග; සන්ධන්ති ජිවිතභාරක සන්ධං;⁵ නාමෙකබ්බාමිති න ඉට්ඨාමි; අනුපට්ඨත්තති අනුපට්ඨත්තං අපට්ඨසීතිකං; එතං මමනති අදීති තණ්හාමානදිට්ඨිභාවවසෙන වුත්තාති; නිවේදං දිට්ඨොති බයවයං ඤාතො; නෙතං මම නෙසො හමසමි න මෙසො අත්තොති සමනුපසංගාමිති අතිවං දුක්ඛං අත්තොති සමනුපසංගාමි; ක්කමාති සසමා මාරණන්තිකවෙදනං අති වාසෙත්ථං අසකෙකානෙතො සන්ධං ආහරමිති⁶ වදති, තස්මා; පුට්ඨත්තො ආගස්මා, තෙන ඉදං⁷ මනසිකරෙහිති දිපෙති; නිවේදනපසන්ති නිවං කාලං; නිසෙද්ධිකාති තණ්හාදිට්ඨිති නිසෙද්ධිකා; වට්ඨිකාති විපට්ඨිකා නොති; පසංගාමිති කායචිත්තපසංගාමි⁸ කිලෙසපසංගාමි නාම භොතිති අපෙති; නාමිති තණ්හා;⁹ නාමිති අසනීති භවන්තො ආලයතිකන්ති පරිසුඨානො¹⁰ අසති; ආගාමි ගාමි නිසෙද්ධිති පටිසන්තිවසෙන ආගාමි නාම¹¹ වුත්තිවසෙන ගමනං¹² නාම න භොති; වුත්තිවසෙනාති විවත වසෙන වුති උපපජ්ජන්තිවසෙන උපපාදො; නෙවිධං¹³ න හුරං න උග්ගසමනනෙරනාති න ඉධ ලොකෙ න පරලොකෙ න උග්ගසන්ධොති; එසෙමනෙතො දුක්ඛස්සාති වට්ඨිකාතිකිලෙසදුක්ඛස්ස අයමෙව අනෙතො අයං පරිවේදෙද පරිවට්ඨමානො¹⁴ භොතිති අයමෙව හි එත්ථ අපෙති; මෙ පන උග්ගසමනනෙරනාති වචනං ගහෙතො අත්තං භවං ඉට්ඨන්ති තෙසං උත්තරං ගමනං වුත්තමෙව; සන්ධං ආහරෙහිති ජිවිතභාරකසන්ධං ආහරි, කණ්ණාදිං ජිද්ධි, අපසංගාමිති බසෙ මරණසංගං මනසාමි; ගාමිතිමිත්තං උපට්ඨාසි, යො අත්තො පුට්ඨත්ත භාවං ඤාතො සංවිසෙසො විපසංගං පට්ඨපෙත්තො සබ්බාපෙර පරිගණනෙතො අරහත්තං පත්තො සමසිති නුත්තං පරිනිබ්බාසි, සමුච්ඡාදො අනුපට්ඨත්තො ව්‍යාකානාති¹⁵ කිඤ්ඤාපි ඉදං පෙරස්ස පුට්ඨත්තකාලෙ ව්‍යාකරණං.

1. පාරං - නිබ්බාතං. b.	6. හරමිති. 7. ඉදං. b.	12. ගාමි. S.
2. සුත්තාමණ්ණිකා, නිසිතා. S.	8. කාය චිත්තස්ස පසංගාමි b.	13. විධං. S.
3. ගිලානුපට්ඨානං. S.	9. තණ්හාති. b.	14. පවේදෙද පාරිමි
4. නාම. b. පසංගාමි. b.	10. පරිසුඨානොසු. b.	වට්ඨිකානො. S.
5. ජිවිතභාර. b. සන්ධං නාම. S.	11. නාමිකානොති. b.	15. භොති. b.

හොති¹ එතෙන පන ව්‍යාකරණෙන අනන්තරයමය්‍ය පරිතිබ්බානං
 අහොසි, තස්මා භගවා තදෙව² ව්‍යාකරණං ගහෙතො කපෙසි; උප
 චජ්ඣකුලානීති උපසම්භවිතබ්බකුලානී; ඉමිනා පෙරෙ භතෙන එවං
 උපට්ඨානෙසු³ ව උපට්ඨාසිකාසු ව විජ්ජමානාසු හො තිකුටු තුමිකාකං
 සාසනෙ පරිතිබ්බාසිකානීති පුට්ඨි,⁴ අපය්‍ය භගවා කුලෙසු සංසයා
 භාවං දිපපනො හොනති හෙතෙ⁵ ඤාපිසුන්තාති ආදිමාහ: ඉමසමිං
 කීර යානෙ පෙරය්‍ය කුලෙසු අසංසට්ඨානාවො පාකවො අහොසි. සෙසං
 සබ්බත් උත්තානමෙවාති.

ජනනාවාදසු තතං දුතියං.

2. 4. 24.

එවමෙම සුතනති පුණේණවාදං;⁶ තත් පටිසල්ලානාති එති
 භාවා:⁷ තසෙවුති තං වකුටුකෙවු ව රූපෙවු; නාදිසමුදයා දුක්ඛසමු
 දයොති නාදියා තණ්හාය සමොධානෙන පඤ්චකකිකිදුක්ඛය්‍ය සමො
 ධානං හොති; ඉති ඡසු ආරෙසු දුක්ඛං සමුදයොති⁸ ද්විතං සචානං
 වසෙන වට්ටං මත්තං⁹ පාපෙතො දසෙසසි, දුතියතය නිරේධො
 මසෙසාති විතං සචානං වසෙන විට්ටං¹⁰ මත්තං පාපෙතො දසෙසසි,
 ඉමිනා ව කිං පුණේණාති පාටිපෙකා;¹¹ අසුසනී, එවං තාව වට්ට
 විට්ටවසෙන දෙසනං අරහතො පකම්පිතා;¹² ඉදති පුණේණපෙරං¹³
 සත්තසු ඤානෙසු සිහනාදං තදපෙතො ඉමිනා ව කිනති ආදිමාහ;
 විණ්ණාති දුට්ඨා කිබ්බිසා; ඵරුසාති කකකුටා; අහංකාසිය්‍යනාති
 දසති අහංකාසවත්ථුති අහංකාසිය්‍යනාති; පටිභාසිය්‍යනාති කිං
 සමිණො නාම තිං ඉදෙව (ත¹⁴ කරිණ්ණාමාති තපේය්‍යනාති; එව
 මෙකොති එවං මය්‍යං එත්¹⁵ හවිය්‍යනාති; දණ්ඩනාති වතුහත්
 දණ්ඩන¹⁶ වා සවිකමුග්ගරො වා; සප්ඨනාති එකතො ධාරදිනා;
 සඨකාරණං පටිසෙසනාති ජිවිතභාරකං සත්තං පරිසෙසනාති; ඉදං
 පෙරෙ තතිසපාරජිකවත්ථුමිං අසුභකථං සුචා අත්තභාවෙන
 ජිගුච්ඡන්තානං¹⁷ සත්භාරකපරිසෙසනං සකායාහ; දමුමසමනාති
 එත් දමොති¹⁸ ඉන්ද්‍රියසංවරදිතං එතං නාමං:-

“සචෙතන දනො දමසා උපෙතො
 වෙදනාගු වුසිත¹⁹ බ්‍රහ්මවරියො” යි.

එත් හි ඉන්ද්‍රිය සංවරෙ දමොති වුතො:-

“යදි සච්චා දමා²⁰ වාගා-
 ඛන්තසාතියො න²¹ විජ්ජති” යි.

1. හොතිති තෙන පන ව්‍යාකරණං හොතිති 1.	14. ඉදෙවු b, S. 15. සත් 1.
2. තසෙව b, S.	16. වතුහතො දණ්ඩන
3. උපට්ඨාසෙසු 1.	17. කිකුතං b, S. [b, S
4. වුසිති b, S.	18. දමොති 1.
5. පාපෙතා b, අහංකාස S	19. වුසිත b.
6. මාදසුතං b, S.	20. සවිච්චා b.
7. එතිතා b.	21. ඛන්තං b, සියෙසං b, S.
8. දුක්ඛ සමුදයොති 1 S.	
9. මට්ටමෙතං b, S.	
10. විට්ටා S.	
11. එසෙසාම S.	
12. පසම්පෙත්ථි 1. S.	
13. පෙරෙතං b, S.	

එත් පඤ්ඤ දමොති වුත්තා,¹ “දුනෙත දමෙන සංගමෙන² සම්මවචනෙතා”³ ති එත් උපොසථකමං දමොති වුත්තං, ඉමෙයං පන සුත්තෙ ඛන්ති දමොති වෙදිතබ්බා; උපසමොති⁴ තයොව වෙච්චිතා; අථ චො ආශමා පුණ්ණාති නො පනෙස පුණ්ණා කමා ව පනෙත් ගනතුකාමො අගොසිති: සුනාපරනතවාසිනො එව එස⁵ සාවච්චියං පන අසපායවිහාරං සලලකෙඛිතා තත් ගනතුකාමො අගොසිති;⁶ තත්තාං අනුපුබ්බිකථා:⁷ සුනාපරනතරට්ඨි කිර එකමං වාණිජකයාමෙ⁸ එන ද්වෙ භාතරෙ තෙසු කදුචි ජෙට්ඨා පඤ්ඤකට සතාති ගහෙතා ජනපදං ගතවා ගණිං ආහරති, කදුචි කතිට්ඨා; ඉමෙයං පන සමෙය කතිට්ඨං සරෙ ධපෙතා ජෙට්ඨාතිනො පඤ්ඤකටසතාති ගහෙතා ජනපදවාටිකං වරනොතා අනුපුබ්බික සාවච්චිං පවා ජෙතවනස්ස නාතිදුරෙ සකටසත්තං⁹ නිවාසෙතා භුත්තපාත රුසො පරිජනපරිවුත්තො එසුකට්ඨානෙ නිසිදි, තෙන ව සමගෙන සාවච්චිවාසිනො භුත්තපාතරුසා උපොසථඛිතාති අට්ඨාය සුද්ධාතරු සඛිතා ගනිපුප්ථාදිගත්තා යෙන බුද්ධො යෙන ධම්මො යෙන සමෙසා තතතින්තා තපොසානා තපබ්බතා සුචා දක්ඛිණදාරෙන නික්ඛම්චි: ජෙතවනං ගච්ඡති, සො තෙ දිසා කසං ඉමෙ ගච්ඡතිති එතං¹⁰ මුත්තං පුට්ඨි, කිං චං අගො¹¹ න ජාතාසි ලොකෙ බුද්ධාච්චමසංග රතතාති නාම උපපන්නාති, ඉට්ඨෙස මහාජනො සත්ථුසතතිනෙ ධම්මකථං¹² සොභං ගච්ඡතිති, තස්ස බුද්ධාති වචනං¹³ ඡවිච්චිදිති ඡිද්ධිතා අට්ඨමිඤ්ඤ ආගච්ච අට්ඨාසි, අථ තනො¹⁴ පරිජනපරිවුත්තො තාය පරිසාය සද්ධං විහාරං ගතවා සත්ථු මුරුසාරෙන¹⁵ ධම්මං දෙසෙත්තස්ස පරිසපරිගෙනෙ සිනො ධම්මං සුචා පබ්බජ්ජාය විහංගං උපොදෙසි, අථ තථාගෙනෙ කාලං විදිතා පරිසාය උගොසාඡිතා සත්තරං උපසඛකම්චි: වද්ධිතා සවාතනාය නිමනෙතවා දුඨිච්චිමස මණ්ඩපං කාරෙතා ආසනාති පඤ්ඤපෙතා¹⁶ බුද්ධාච්චමසං මහාදුතං දවා¹⁷ භුත්තපාතරුසො උපොසථඛිතාති අට්ඨාය ගණිතා රිකං පනෙතාසාපෙතා එතතනං ගණිං විසාජ්ජිතං එතතනං න විසාජ්ජිතකති¹⁸ සබ්බං ආවිකම්චි: ඉමං සාපනෙයං මග්ගං කාච්චිසං දෙතිති සබ්බං තිග්ගානෙතා¹⁹ සත්ථුසතතිනෙ පබ්බජ්ජි: භාමිට්ඨාන පරුගනො²⁰ අගොසි, අථස්ස කම්මට්ඨානං මනසි කාමෙත්තස්ස කම්මට්ඨානං න උපට්ඨාති, තනො විනෙතසි: අයං ජනපදෙ මග්ගං අසපායො ගනතුකායං සත්ථු සතතිනෙ කම්මට්ඨානා ගහෙතා:

1. වෙත්තා 1, b.	8. සකටසතං 8.	9. එත b	17. දවා: ගගා චිට්ඨා ව
2. දමෙන .	10. අග 8.	11. ධම්මකථං b.	යානෙ ගතවා අසුරවා
3. මව්චනෙතා L. උපසමොති b.	12. මව්චනං සුචා b.		දතං ආවා පනතාමි S.
4. වෙසිනො එසා b. 8.	13. අථ අනතො b. 8.		18. එතතනං (බරා) ගම්.
5. අගොසි b. 8.	14. මුරුසාරෙන b.		[විසාජ්ජිතකති] විසාජ්ජි
6. අනුපුබ්බිකථා b.	15. පඤ්ඤපෙතා b. S		19. තිග්ගාදෙවා (ගගා) S
7. වාණිජකයාමෙ S.	16. බුද්ධාච්චමසං b. S.		20. පරුගනො b. [1, S.

සකරට්ඨමෙව¹ ගවේන්ද්‍රයානති අථ² පුබ්බණ්ඩසමයෙ පිණ්ඩාය වරිත්තා
 ඝායණේ³ පතිසල්ලාණා වුට්ඨතිත්තා හගවන්තං උපසඝ්ඛමි⁴
 කම්මට්ඨානං කථාපෙත්වා සත්තසිග්ගාදෙ නදිත්වා පසකාමි,⁵ තෙන
 වුත්තං අථ බො ආයසමා පුණ්ණාණා-පෙ-ච්ඡිතරගීති, තත්ථ පනායං
 විහාසිති, වතුසු ආනෙසු විහාසි, සුත්තාපරනතරට්ඨං නාම පටිසිත්තාව⁶
 අඛිඛට්ඨපබ්බතෙ⁷ නාම වසිත්තා⁸ වාණිජගාමං පිණ්ඩාය පාවිසි, අථ
 නං තතිට්ඨගාතා සඤ්ජානිත්වා භික්ඛං දත්වා හනෙත අඤ්ඤත්ථ
 අගනත්වා ඉධෙව වසථාති පටිඤ්ඤං කාරෙත්වා තත්ථෙව වසාපෙසි,
 තතො සමුද්දගිරිපිඨාරං නාම අගමාසි, තත්ථ අගකන්තපාසාණේති
 පරිච්ඡිද්දිත්වා කතවඛකමො අත්ථි තං නොපි වඩ්ඛමෙත්තුං⁹ සමත්ථො
 නාම තත්ථි, තත්ථ සමුද්දවිච්ඡයො¹⁰ ආගනත්වා අගකන්තපාසාණේසු
 පහරිත්වා මහාසද්දං කරෙන්නති, පේරෙ කම්මට්ඨානං මහසි කරෙන්නානං
 ථාසු විහාරෙ ගොතුති සමුද්දං නිස්සද්දං¹¹ කත්වා අභිට්ඨාසි, තතො
 මාතුලගිරිං නාම අගමාසි, තත්ථ සකුණ්ඩසෙකො උස්සනෙතා රතනිං ව
 දිවා ව සද්දෙ ඵකාබඳොව¹² හොති, පේරෙ ඉමං¹³ ආනං අථාසු
 කන්ති තතො මකුලකාරුමපිඨාරං නාම ගතො, සො වාණිජගාමස්ස
 නාතිදුරෙ නාවාසනෙත¹⁴ ගමනාගමනසම්පන්නො¹⁵ විචිත්තො
 අපසද්දො; පේරෙ ඉමං¹⁶ ආනං ථාසුකන්ති තත්ථ රතතිට්ඨානදිවාට්ඨාන
 වඩ්ඛමනාදීති කාරෙත්වා වස්සං උපගඤ්ජි,¹⁷ ඵචං වතුසු ආනෙසු
 විහාසි; අපේකදිවසං තස්මිඤ්ඤෙව¹⁸ අනෙතාවස්සෙ පඤ්චවාණිජක
 සත්තාති¹⁹ පරසමුද්දං ගවේන්ද්‍රයානති නාවාස හණ්ඩං පක්ඛිපිංසු;²⁰ නාවා
 රෙහණදිවසෙ පේරස්ස කතිට්ඨගාතා පේරං ගොපෙත්වා පේරස්ස
 සත්තිකෙ සික්ඛාපදුති ගගෙත්වා වජ්ඣත්වා ගවේන්ද්‍රො හනෙත මහා
 සමුද්දො නාම අසඳොගො²¹ අනෙකන්තරුගො අමෙහ ආවරෙජ්ජයා
 ථාති වත්වා නාවා අරුති,²² නාවා උත්තමජ්ජෙත ගවේන්ද්‍රො අඤ්ඤ
 තර²³ දීපකං පාපුණ්ණි, මනුස්සං පාතරුසං කරුස්සාමාති දීපකෙ
 මතිණ්ණො,²⁴ තස්මිං පන දීපෙ²⁵ අඤ්ඤං කිඤ්ඤි තත්ථි වජ්ජනවතමෙව
 අභොසි, අපේකො වාසියා රුක්ඛං ආනොටෙත්වා²⁶ ලොතිතවජ්ජන
 ගාවං ඤත්වා ආහ: ගො මයං ලාගත්වාය පරසමුද්දං ගවේන්ද්‍රො ඉතො ව
 උත්තරිං²⁷ ලාභො නාම තත්ථි වතුරභිතුලමත්තං සචිකා සත්තසගස්සං
 අගස්සති හානෙතබ්බසුත්තකං²⁸ හණ්ඩං ගාරෙත්වා වජ්ජනස්ස පුරෙමාති
 තෙ තථා කරිංසු, වජ්ජනවතෙ අභිවත්ථා අමනුස්සං (කුරුකිත්වා ඉමෙති

1. සකට්ඨාතමෙව b.	11. තිසද්දං q.	20. පක්ඛිපෙසුං b. [ගො S.
2. අථබ්බා S.	12. ඵකාබඳො b, ඵක	21. අපපමෙයා b අපපසිති
3. සාගතසමයෙ b. S.	13. ඉදං S. [මෙමා අගොසි S	22. අරුත්ති b S. අතිරුති
4. කමිත්වා b. 5. පසකමි	14. ගාතිදුරෙත්තාවමාස	23. අඤ්ඤතරං b. S [P2R,
6. පටිසිත්තං b.	15. සම්පන්නො S [නෙතො b.	24. උත්තිණ්ණො S.
7. අරුජුගත්පබ්බතෙ b.	16. ඉදං S.	25. තස්මිං දීපෙ b, දීපසක
8. පටිසිත්තං b. S.	17. උපගවජ් b. S.	26. ආනොටෙත්වා S. [S.
9. වඩ්ඛමිත්තුං b. S.	18. තස්මිංගෙව b. S.	27. උත්තරි b [සුත්තං b. S.
10. මිත්තො b.	19. වාණිජගාමාති b.	28. සං b. ගාරෙතසික්ඛ

අමතානං චන්දනවතං නාසිතං සාතෙය්‍යාම තෙනි විනෙතතො ඉධෙව
 ආපිනෙසු සබ්බං චතං එකං¹ කුණපං හවිස්සති සමුද්දමජ්ඣේන තෙසං
 නාවං ඔසිදිස්‍යාමාති² ආහංසු, අථ තෙසං නාවං ආරුක්‍ය ඉක්‍රත්තං
 ගතකාලෙයෙව උප්පාදිකං උට්ඨපෙතො³ සයම්පි තෙ අමනුස්සා හයාත
 කාති රුපාති දය්‍යසිංසු, හිතා මනුස්සා) අත්තනො⁴ අත්තනො දෙවතා
 නමස්සතති, ථෙරස්ස කතිට්ඨා පුලලපුණ්ණ⁵ කුට්ඨිකො මය්‍යං
 භාතා අවය්‍යයො භොතුති ථෙරස්ස නාමං සරමානො⁶ අට්ඨාසි,
 ථෙරෙපි කිරිතසම්මං⁷ බණ්ණ ආචර්ජිතො තෙසං ව්‍යසනුපාතතිං ඤාතො
 වෙමාසං උප්පාතිතො අභිමුඛො⁸ අට්ඨාසි, අමනුස්සා ථෙරං දිස්වා
 අයෙයා පුණ්ණන්තෙරෙ එතීති අපක්කමිංසු,⁹ උප්පාදිකා සනතිසිදි,
 ථෙරෙ මා භායරාති තෙ අය්‍යාසෙතො කහං ගතතුකාමත්ථාති පුට්ඨි,
 හත්තන අමතානං සකට්ඨානමෙව ගට්ඨාමාති ආහංසු,¹⁰ ථෙරෙ නාවං
 පණ්ණ¹¹ අක්කමිතො එතෙසං ඉට්ඨිතට්ඨානං ගට්ඨතුති අභිට්ඨාසි,¹²
 වාණිජා සකට්ඨානං ගතත්වා තං පවතතිං සපුත්ත¹³ දුරක්කං ආරෙ
 වෙතො එථ ථෙරං සරණං ගට්ඨාමාති පඤ්චසකාපි¹⁴ අත්තනො පඤ්ච
 මාතුභාමසතෙති සද්ධිං තීපු සරණෙසු පඨිට්ඨාය උපාසකත්තං පටිච්ච
 දෙසුං, තතො නාවාය හණ්ඩං ඔතාරෙතො ථෙරෙය්‍යකං කොට්ඨාසං
 කත්වා අයං හත්තන තුමානං කොට්ඨාසොති ආහංසු, ථෙරෙ මය්‍යං
 විසුං කොට්ඨාසකට්ඨවං තත්ථි, සත්ථා පත තුමෙහති දිට්ඨපුබ්බොති,
 න දිට්ඨපුබ්බො හත්තතති, තෙන හි ඉමිතා සද්දු මණ්ඩලමාලං කණ්ඨප
 එවං සත්ථාරං පසසිය්‍යරාති, තෙ සාධු හත්තතති තෙන ව කොට්ඨාසෙත
 අත්තනො ව කොට්ඨාසෙති මණ්ඩලමාලං කාතුං ආරභිංසු, සත්ථාපි
 කිරි¹⁵ ආරභිකාලතො පට්ඨාය පරිභොගං අකාසි, ආරභිමිත්‍රස්සා
 රත්තිං ඔහාසං දිස්වා මහෙසකතා දෙවතා අත්ථිති පඤ්ඤා කරිංසු,
 උපාසකා මණ්ඩලමාලං ව හික්කුසබ්බස්ස ව සෙතාසතාති කීට්ඨපෙතො
 දුක්කමාරං සඤ්ජිතො කතං හත්තන අවෙහති අත්තනො කීට්ඨ
 සත්ථාරං පක්කකාසරාති ථෙරස්ස ආරෙවෙසුං, ථෙරෙ සායණස්සමයෙ
 ඉද්ධියා සාවත්තිං ගතත්වා¹⁶ හත්තන වාණිජගාමවාසිතො තුමෙහ දට්ඨ
 කාමා තෙසං අනුකම්පං කණ්ඨරාති හගවත්තං යාමි, හගවා අභිවාසෙසි
 ථෙරෙ හගවතො අභිවාසනං විදිතො සකට්ඨානමෙව පට්ඨාගතො,
 හගවාපි ආනන්දථෙරං ආමත්තෙසි, ආනන්ද සොච¹⁷ සුනාප තෙන
 වාණිජගාමෙ පිණ්ඩාය වරිස්සාම, තිං එකුතපඤ්චසතානං භික්ඛුනං
 සලාකං දෙභිති, ථෙරෙ සාධු හත්තතති හික්කුසබ්බස්ස තමත්ථං ආරෙ
 වෙතො නගවාරිකා¹⁸ භික්ඛු සලාකං ගණ්ණානුති ආහ, තං දිවසං

1. සබ්බං එක S.

2. ඔසිදිස්‍යාමාති S.

3. උප්පාදිකො S.

4. මනුස්සා b S.

5. පුලලපුණ්ණ b.

6. ථෙරස්සනමස්සන b.

7. තසම්මංගෙව b, S.

8. සමුච්චෙව b. අභිමුඛෙ S.

9. පක්කමිංසු b.

10. ජොති b.

11. එළ b නාවා ථෙල S

12. අට්ඨාසි b

13. පුත්ත b S.

14. භික්ඛු h. 14. සතා b.

15. පථො b, S

16. යෙවම් S.

17. ආරෙමෙය්‍යක පිණ්ඩො

වා, රිතා b. පිණ්ඩාමාරිකා S

කුණ්ඩාකප්පෙරෙ පඨමං සලාකං අග්ගහෙසි, වාණිජගාම වාසිනොපි
 සෙව¹ කීර් සත්ථා ආගමිකුරීති ගාමමජෙකි මණ්ඩපං කථා දාහග්ගං
 සජ්ජසිද්ධං, ගගවා පාතොව සරීරපටිපග්ගනං කථා ගකිකුටිං පටිසිඨා
 එලසමාපත්තිං අපෙපචා නිසිදි, සකකායං පණ්ඩුකමලසිලාසනං
 උණ්ණමහොසි, සො කිං ඉදන්තං ආවජ්ජිතා² සඤ්ඤා පුතාපරනතගමනං
 දිසා විසසනමමං³ ආමනෙතසි, තාත අජ්ජ ගගවා තිමිත්තාති⁴ යොජන
 සතාති පිණ්ඩවාරං ගමිකුරීති⁵ පඤ්ඤා කුටගාර සතාති මාපෙචා, ජෙත
 වතථාරනොට්ඨකමත්තෙකෙ⁶ ගමනසජ්ජාති කථා ධජෙතිති සො තථා
 අකාසි, ගගවතො කුටගාරං වතුමුඛං අනොසි, ද්විත්තං අග්ගසාවකානං
 ද්විමුඛාති, සෙසාති එකමුඛාති, සත්ථා ගකිකුටිතො නිකමුම පටිපාටියා
 ධජිතකුටගාරෙසු ධුර⁷ කුටගාරා පාවිසි, දො අග්ගසාවතෙ ආදිං
 කථා එකුතපඤ්ඤාතිකමුගතාතිපි කුටගාරගතාති⁸ අනෙසු, එකං
 කුටකුටගාරං අනොසි, පඤ්ඤා කුටගාරසතාති ආකාසෙ උපඨානං
 සත්ථා සච්චිකමච්චිකමා නාම පචා කුටගාරං ආකාසෙ ධජෙතා⁹
 තසමි. පච්චිකම සච්චිකමා නාම මිච්ඡාදිට්ඨිකතාපසො මහාජනං
 මිච්ඡාදිට්ඨිං උග්ගණ්ණාපෙතො¹⁰ ලාගග්ගසග්ගපතො¹¹ හුචා
 වසති, අබ්බතතරෙ වසා¹² අනෙතාවාටියං පදිපො විය අරගතතස
 උපතිකායො ජලති, තං දිසා ධම්මමෙසස කපෙසසාමිති ගතවා ධම්මං
 දෙසෙසි, තාපසො දෙසනාපරියොසානෙ අරගතතං පාපුණ්ණි, මෙග්ග
 තෙවසස අභිකුසු ආගතා, එහිතිකමු හුචා ඉද්ධිමසපතනවිවරධරෙ¹³
 කුටගාරං පාවිසි, ගගවා කුටගාරගතෙති පඤ්ඤාතිකමුසතෙති සද්ධිං
 වාණිජගාමං ගතවා කුටගාරාති අදිසාමානකාති කථා වාණිජගාමං
 පාවිසි, වාණිජා බුද්ධිපමුඛසස භිකුසුච්චසස මහාදානං දවා සත්ථාරං
 මකුලකාරමං තසිංසු, සත්ථා මණ්ඩලමාලං පාවිසි¹⁴, මහාජනො යාව
 සත්ථා ගතතදර්ථං පටිපසසමොගිති¹⁵ පාතරසං කථා උපො
 සථසිතාති සමාදාය බහුං ගකිං ව¹⁶ පුප්ථං ව ආදාය ධම්මසවනත්ථාය
 ආරාමං පච්චාගමාසි, සත්ථා ධම්මං දෙසෙසි, මහාජනසස බිඤ්ඤාමොනෙකා
 ජාතො, මග්ගතං බුද්ධිකොලාහලං අනොසි, සත්ථා මහාජනසස සසිග
 ගත්ථං කතිපාගං තත්තෙව වසි, අරුණං පත මහාගකිකුටියංගෙව
 උට්ඨපෙසි, තත්ත කතිපාගං වසිඨා වාණිජගාමෙ පිණ්ඩාය වරිඨා තිං
 ඉසෙව වසාතිති පුණ්ණපෙරං තිවතෙතවා අතතරෙ තමමදාදි¹⁷
 තාම අත්ථි, තසා තීරං අගමාසි, තමමදාතාගරජා¹⁸ සඤ්ඤා පට්ටුග්ගමනං
 කථා තාගගවතං පටෙවසෙතා¹⁹ තිණ්ණං රතනානං සකකාරං අකාසි,

- | | | | |
|--|--|----------------------------|----|
| 1. වාසිනො b. සෙවව S | 9. ධජෙසි S | 16. ගකි S | [8 |
| 2. ආවජ්ජිතා b. S. | 10. ගණ්ණාපෙතො S. | 17. අතතරෙත නිමුදකදි | |
| 3. විසසනම b. විසසනමම S | 11. ලාගග්ගපපතො b. ලාගග්ගපපතො | | |
| 4. සංගමකාති b | 12. අබ්බතතරෙපස S. | 18. කිසි, S. [හුචිට්ඨි, S. | |
| 5. පිණ්ඩවාරං කරිකාති b | 13. ධරෙ හුචා b | 19. පටිසෙඨා b. | |
| 6. සොට්ඨිකමසක b | 14. සත්ථා ධජිං දෙසෙසි මහාජනසස මණ්ඩලමාලං | | |
| 7. වර S | 15. ගතතදර්ථං පටිපසසමොගිති b. S. [පාවිසි S. | | |
| 8. කුටගාරං ගතවා නිසිතො b, එකුතපඤ්ඤා කුටගාරගතාති S. | | | |

සථා තස්ස ධම්මං කපේති තාගභවතා තික්ඛමි, සො මග්ගං භවතො පටිවරිතබ්බං දෙථාති යාවි, භගවා නමමදුකදීතිරෙ පදවෙතියං දසෙසාසි, තං විවිසු¹ ආගතාසු පිටියති ගතාසු විවරියති² මහාසක්කාරපාතතො අපෙසාසි, සථා තතො නික්ඛමම සච්චබන්ධපබ්බතං ගතො සච්චබන්ධං ආහ, තයා මහාජනො අපායමග්ගො ඔතාරිතො තිං ඉධෙව වසිති, එතෙසං ලද්ධං විසායාපෙති³ තිබ්බානමග්ගො පඨිට්ඨාපෙතිති සොපි පටිවරිතබ්බං යාවි, සථා සනපිට්ඨිපාසාණෙ අලුමතතිකා⁴ පිණ්ඩමති ලඤ්ඤතං විශ පදවෙතියං දසෙසාසි, තතො ජෙතවනමෙව ගතො, තමන්⁵ සන්ධාය භොගනිවනතරමසෙසානාති ආදි වුත්තං, පටි ජිබ්බා සිති අනුපාදිසෙසාය තිබ්බානධාතුයා පටිතිබ්බාසි; මහාජනො ථෙරස්ස සත්තදිවසාති සරිපුත්ථං කතො ඛුත්ති ගතිකට්ඨාති සමොධානෙනා සරිරං කොපෙති ධාතුයො ආදය වෙතියං අකාසි, සමබ්බුලා හික්ඛුති ථෙරස්ස ආලාභනෙ සීතතික්ඛු; සෙසං සබ්බන් උත්තාන මෙවාති.

පුණ්ණොවාදසුත්තං නතිසං.

2. 4. 25.

එවමෙම සුභතති නන්දකොවාදං;⁶ තත් භොගිනො පන සමසෙ නාති භගවා මහාපජාපතියා යාවිතො හික්ඛුතිසබ්බං උයෙතාපෙති හික්ඛුසබ්බං සනතිපාතෙති; ථෙරං හික්ඛු වාරෙන හික්ඛුතියො ඔව දනතුති සබ්බස්ස භාරං අකාසි, තං සන්ධායෙතං වුත්තං, තත් පටිසා සෙනාති වාරෙන; න ඉමස්නිති අත්තනො වාරෙ සමපතො දුරං⁷ යාමං වා ගතො සුවිකමොදීති⁸ වා ආරහිති අයං තාමස්ස පපඤ්චාති⁹ වදාපෙති; ඉමං¹⁰ පන පටියායෙන ඔවාදං¹¹ භගවා නන්දකථෙරස්සෙව කාරණං¹² අකාසි, කසමා ඉමාසං හි හික්ඛුතීතං ථෙරං දිස්වා විත්තං එකස්සං භොති පසිදති තෙන තා තස්ස¹³ ඔවාදං පටිවර්තනාමා¹⁴ (ධම්මකථං සොතුකාමා) තස්මා භගවා නන්දකො අත්තනො වාරෙ සමපතො ඔවාදං දස්සති¹⁵ ධම්මකථං කපේස්සති වාරෙන ඔවාදං අකාසි, ථෙරෙ පන අත්තනො වාරං න කපෙති, තං¹⁶ කසමාති වෙ: තා කීර හික්ඛුතියො පුබ්බෙ ථෙරස්ස ජමුදිපෙ රජ්ජං කාරෙන්නස්ස ඔරෙධා අගෙසුං, ථෙරෙ පුබ්බෙතිවාසඤ්ඤෙත තං කාරණං ඤ්ඤා විනොසා: මං ඉමස්ස හික්ඛුතිසබ්බස්ස මජ්ඣෙ තිසිත්තං උපමායො ව කාරණාති ව ආගරිතො ධම්මං කපේස්සාතං දිස්වා අපඤ්ඤා¹⁷ පුබ්බෙ තිවාසඤ්ඤාලාභී හික්ඛු ඉමං කාරණං ඔළාකෙනො ආයග්ගා නන්දකො යාචස්සදිවසා¹⁸ ඔරෙධෙ න විසායෙති සොභතායස්මා¹⁹ ඔරෙධපටි

- | | | |
|------------------------|-----------------------------|-------------------------------|
| 1. විවිසු b. විවිසු S. | 7. දුර b. 8. සුවිකමොදීති b. | 14. සංපටිවර්තනාමා b. |
| 2. ගතාසු වදිස්සාති b. | 9. සමපතොති b. | 15. ඔවාදස්සාති b. සමපතොති S. |
| 3. විසායාපෙති b. S. | 10. ඉදං b. | 16. ක රහිති b. S. [දසෙසාති 1. |
| 4. මතතික b. S. | 11. ඔවාදං 1. | 17. අපඤ්ඤ b. |
| 5. එතමන් b. S. | 12. භාරං S. | 18. දිවසාපි S. |
| 6. ආදසුත්තං b. S. | 13. තා ථෙරස්ස S. | 19. සොභතායස්මායස්මා b. |

චූතොති වතතබ්බං මඤ්ඤායාති¹ එතමන්ට සමපායාමානො ථෙරෙ
 අතතනො වාරං න කරෙති, ඉමාසං ච කීර තික්ඛුතීනං ථෙරෙස්සව
 දෙසනා² සප්පායා භවිස්සතීති ඤාතො අප්ථො භගවා ආයස්මන්තං
 නානුකං ආමිනෙතයි, තාසං පන³ තික්ඛුතීනං පුබ්බෙ තස්ස ඔරොධ
 භාවජානනන්ට ඉදං වන්හුං⁴ පුබ්බෙ කීර බාරුණියං පඤ්චදාසනානි
 පඤ්චදාසිසතානි⁵ වාති ජබ්බසහස්සං එකතොව කමමං කථා එකස්මි
 ඤානෙ වසි, අයං නානුථෙරෙ⁶ තස්මිං කාලෙ ජෙට්ඨකදාසො භොති,
 භොතමි ජෙට්ඨකදාසි, සා ජෙට්ඨකදාසස්ස පාදපරිවාරිකා අභොසි
 පණ්ඩිතා ව්‍යාපාරා, ජබ්බසහස්සමපි පුඤ්ඤකමමං කරොන්තං එකතොව⁷
 කරෙති, අප් වස්සුපනාසිකාසමයෙ පඤ්ච පථෙවකබ්බා නානුමුලක
 පබ්බාරතො ඉසිපතනෙ ඔහරිතො තගෙර පිණ්ඩාය වරිතො ඉසිපතන
 මෙව භගවා වස්සුපනාසිකාබ්බා අන්ධාය හන්තමමං යාචිස්සාමාති
 විවරං පාරුපිතො⁸ සායණහසමයෙ තගරං පවිසිතො සෙට්ඨස්ස සරවාතර
 අට්ඨංසු, ජෙට්ඨකදාසි කුටං ගහෙතො උදකතීන්ට ගව්න්තා පථෙවක
 බ්බුදො තගරං පවිසන්තො අදාස සෙට්ඨී⁹තෙසං ආගතකාලෙ¹⁰ කාරණං
 සුතො අමාසං ඔකාසො තස්මි ගව්න්තොති ආග, අප් තෙ තගරා
 තික්ඛමිනෙත ජෙට්ඨකදාසි කුටං ගහෙතො පවිසන්තා දිස්වා කුටං
 ඔතාතරතො වන්දිතො ඔණමිතො බ්බුටං පිටාය අය්‍යා තගරං පවිට්ඨමතොව
 තික්ඛන්තො තිනත්තුවොති පුච්ඡි, වස්සුපනාසිකාබ්බා හන්තමමං
 යාචිතුං ආගමිමානා, ලභං ගහන්තා න ලභං උපාසිතොති, කිං පන
 සා¹¹ කුටි ඉස්සෙර ගෙව කාතබ්බා දුග්ගභොතිපි සකකා කාතුන්ති,
 යෙන කෙතවි සකකාති, සාධු ගහන්ත මයං කරස්සාම යෙව මස්සං
 තික්ඛං ගණ්ඨරාති තිමිනෙතො උදකං තෙතො පුත කුටං ගහෙතො
 ආගමම තිත්ථමස්සෙ ඤාතො ආගතාගතො¹² අවසෙසදාසියො එතෙව
 තොරාති වන්තො සබ්බාසං ආගතකාලෙ ආග, අමො¹³ කිං තිච්චමෙව
 පරස්ස දාසකමමං කරස්සාප් උදාහු දාසභාවතො බ්බුච්ඡුං ඉච්ඡරාති,
 අජේච බ්බුච්ඡුමිච්ඡාම අයොගි, යදි එවං මයා පඤ්චපථෙවකබ්බා
 හන්තමමං අලභන්තො ඤාතො තිමිනෙතො තුමාකං සාමිකොති එත
 දිවසං හන්තමමං දාපෙරාති, තා සාධුති සමපට්ඨන්තො සායං අට්ඨිතො
 ආගතකාලෙ සාමිකානං ආරොවෙසුං, තෙ සාධුති ජෙට්ඨකදාසස්ස
 ගෙහආරෙ සන්තිපතීංසු, අප් තෙ ජෙට්ඨකදාසි යෙව තාතා¹⁴
 පථෙවකබ්බානං හන්තමමං දෙරාති ආතිසංසං ආවික්ඛන්තො යෙපි න
 කාතුකාමා තෙ ගාලොකන ඔවාදෙත නජේච්ඡා පට්ඨන්තොසි, සා පුත
 දිවසෙ පථෙවකබ්බානං හන්තං දන්තො සබ්බසං දාසපුත්තානං¹⁵ ඤාතො
 අදාසි, තෙ තාවදෙව අරඤ්ඤං පවිසිතො දබ්බසමාතෙර සමොධානෙතො

1. මඤ්ඤායාති b.

2. ඔච්ඡිදසනා S.

3. තාසං b.

4. මන්හු b. S.

5. ච පඤ්චදාසිසතානි S

6. නානුකා b. S. ථෙරෙර S.

7. එකතො b. S.

8. පාරුපෙතො b.

9. සෙට්ඨී S.

10. ආගත b. S.

11. පතො, b.

12. ආගතා b. S.

13. අමිච්ඡ b. P. 2.

14. දාසි සමාගතානං b. S.

15. දාසපුත්තානං b.

සතං සතං හුතො ඵකෙකං¹ කුටිං සවඛකමනාදි² පරිවාරං කතො
මිඤ්චපිඨපාතියපරිභොජනියභාජනාදීති ඔපෙතො පච්චෙකවුට්ඨො
තෙමාසං තත්ථ වසන්තථාය පටිඤ්ඤං කාරෙතො වාරගිකං පට්ඨපෙත්තං
යො අත්තතො වාරදිවසෙ න සකෙකාති තස්ස ජෙට්ඨකදුසි සක
ගෙගතො නිභට්ඨො³ දෙති, එවං තෙමාසං ජගතිතො ජෙට්ඨකදුසි
ඵකෙකං දුසං⁴ ඵකෙකං සාටකං විසාය්‍යාපෙසි, පඤ්චපුලසාටකසතාති⁵
අසෙත්තං, තාති පරිවරතාපෙතො පඤ්චත්තං පච්චෙකවුට්ඨානං නිව්චරුති
කතො අදුසි, පච්චෙකවුට්ඨා යථා ඵාත්තං අගමංසු, තමපි ජඛිකසහස්සං⁶
ඵකතො කුසලං කතො කායස්ස ගෙද්‍ර දෙවලොකෙ නිබ්බතති⁷ තාති
පඤ්චොප්පාදාමසතාති කාලෙත කාලං තෙසං පඤ්චත්තං පුරිසසතානං
ගෙගෙ ගොන්ති, කාලෙත කාලං සබ්බොපි ජෙට්ඨකදුසපුත්තස්සෙව⁸
ගෙගෙ ගොන්ති අපෙට්කයමි කාලෙ ජෙට්ඨකදුසපුත්තො දෙවලොකා⁹
වට්ඨො රුජකුලෙ නිබ්බතෙතා, තාපි පඤ්චසතා දෙවකඤ්ඤා මහාගොග
කුලෙසු නිබ්බතතිතො¹⁰ තස්ස රජේජ ධීතස්ස ගෙභං අගමංසු, ඵතෙත
නියමෙත සංසරන්තියො අවහාසං භගවතො කාලෙ කොලියතගර¹¹
දෙවදහනගරෙ ව බත්තියකුලෙසු නිබ්බතො, නන්දකපෙරුර¹² පබ්බ
ජිතො අරහත්තං පතෙතො ජෙට්ඨකදුසිධිතා වයං අගමම සුඤ්ඤාදත
මහාරුජස්ස අග්ගමගෙසිඨාතො¹³ ධීතා, ඉතරපි තෙසං තෙසං රුජ
පුත්තානංයෙව සරං ගතා, තාසං සාමිකා පඤ්චසත¹⁴ රුජකුමාර
උදකවුට්ඨවකලකෙ¹⁵ සත්ථ ධම්මදෙසනං සුතො පබ්බජිතා, රුජධිතරෙ
තෙසං උක්කණ්ණන්තරං සාසනං පෙසෙත්තං, තෙ උක්කණ්ණිතෙ භගවා
කුණ්ණඋදහං තෙතො සොතාපත්තිඵලෙ පතිඨපෙතො මහාසමයදිවසෙ¹⁶
අරහත්තෙත පතිට්ඨාපෙස, ¹⁷ තාපි පඤ්චසතා රුජධිතරෙ නික්කමිතො
මහාපජාපතියා සන්තිකෙ පබ්බජංසු, අගමායස්සා නන්දකො ඵත්තා ව¹⁸
තා භික්ඛුතිගොති ඵවමෙතං වත්ථං වෙදිතබ්බං, ¹⁹ රුජභාගිමොති පසෙ
තදිතා කාරිතො තගරස්ස දක්ඛණ්ණත්ථ²⁰ දිසාභාගෙ පුපාරමිසදිසෙ
ඬාතෙ මහායෙ; සමමිපසඤ්ඤාසු සුද්ධිබ්බාති ගෙතුනා කාරණෙත
විපස්සනාපඤ්ඤාය ශාථාවසරසතො දිට්ඨං; කප්පං කප්ප නති තං සභාවං
තංසභාවං; අන්තො පත තං තං පට්ඨයං පට්ඨව තා තා වෙදනා
උපපජ්ජන්ති වුත්තං ගොති; සත්ථගවස්ස ජායාති මුලාදිති නිත්තාය
නිබ්බතො ජායා පඨමතරංයෙව අතිට්ඨා; අනුපභව්වාති අනුපභවතිත්ථ, ²¹
තත්ථ මිංසං පිණ්ඩං පිණ්ඩං කතො වමමං අලුලියාපෙත්තො මිංසකායං
උපගන්ති²² නාමි, වමමං වට්ඨං කතො²³ මංසෙ අලුලියාපෙත්තො වමමං

- | | | |
|--------------------------|----------------------------|-------------------------|
| 1. ඵකෙක b. | 9. ලොකසතා b. | 17. පතිට්ඨපෙසි g. |
| 2. ඵකෙකං ටිබ්බානිතාදි S. | 10. ඵකෙකවමිකමිතාති b. | 18. එතාපි S. |
| 3. අහරුතො b. S. | 11. ඵ S. | 19. වයං දිවසෙත්තං b. S. |
| 4. ජෙට්ඨකදුසි b. ඵකෙ | 12. පෙරුජපි b. | 20. දක්ඛණ්ණ b. S. |
| 5. කුලක b. [තා-දුසි. S. | 13. වන්තෙ S. | 21. අනුපභවිතො b. S. |
| 6. තෙපි ජඛිකසහස්සා S | 14. පඤ්චසතා b. S. | 22. උපතනති b. S. |
| 7. නිබ්බතති සු b. S. | 15. වුජ්ඣිතකලකෙ b. වුජ්ඣිට | 23. වජ්ජං බහිං බහිං |
| 8. දසෙත්තපුත්තස්සෙව b. | 16. මහාගිකමෙදිවසෙ 1. [S. | කතා b. බි. බි. S |

කායං¹ උපකතති කාමි එතං² අතඤා; විලිමං නාහාරද්³ ඛණිකතති
 සබ්බං වමෙව ලග්ගං⁴ විලිමංසමෙව; අනතරද්⁵ කිලෙසසංසොජනං.⁶
 ඛණිකතති සබ්බං අනතරද්⁷ කිලෙසසමෙව සකාය වුත්තං; සත්ත භවි
 පතිමෙති කඤ්ඤා ආහ, යා ති⁸ එසා පඤ්ඤා කිලෙසෙ සංජිඤ්ඤා⁹
 වුත්තං සා න එකිකාව අතතනො ධම්මතාය සංජිඤ්ඤා¹⁰ සකෙකාති
 යථා පත කුඤ්ඤා¹¹ සකෙකාති; යථා පත කුඤ්ඤා¹¹ න අතතනො ධම්ම
 තාය ඡෙත්ථං ජිඤ්ඤා පුරිසස්ස නථං වායාමං පට්ටව්¹² ජිඤ්ඤා එවං
 න විතා ඡති භොජ්ඣමෙහති පඤ්ඤා කිලෙසෙ ජිඤ්ඤා සකෙකාති තත්ථං
 එවමාහ; භොතගිති යෙත කාරණෙත තයා ඡ අප්ඤ්ඤාතිකාති ආයත
 නාති ඡ බාහිරුති ඡ විඤ්ඤාණකායෙ දීපොපමං¹³ රුකෙකාපමං
 ගාච්චපමෙඤ්ඤා දසෙසඤ්ඤා සත්තති භොජ්ඣමෙහති ආයවකඤ්ඤායෙත දෙසනා
 නිට්ඨපිතා¹⁴ තෙන කාරණෙත භංගොපි තා භික්ඛුතිසො තෙනෙව
 භවිදෙත භවිදෙත්ථාසිති; සා සොකාපකතාති යා සා ගුණෙති සබ්බ
 පට්ඨිමිකා සා සොතාපකතා; සෙසං පත සකදගාමි¹⁵ අනාගාමිතිසො ව
 භිණ්ණවං ව, යදි එවං කථං පරිපුර්ණං සබ්බපාති අඤ්ඤායොපාරිපුරිසා
 යස්සා හි භික්ඛුතිසා එවමෙතාසි: කද, හු ඛො අහං අයස්ස නඤ්ඤා
 ධම්මදෙසනං පුරුණති¹⁶ තස්මිඤ්ඤා ආයතෙ සොතාපකතිඵලං
 සච්ඡිකරෙත්ථාති සා¹⁷ සොතාපකතිඵලං සච්ඡාකාසි, යස්සා අසොසි
 සකදගාමිඵලං අරහත්තනාති සා¹⁸ අරහත්තං සච්ඡාකාසි; තෙනාහ
 ගගවා අතතමනාවෙව පටිපුරුණංසබ්බකපසා වාති.

නඤ්ඤොවාදසුභතං වතුථං.

2. 4. 26.

එවමෙම සුභතති රුහුලොවාදසුභතං; නත්ථ විමුත්තිපටිපාචනි
 සාති¹⁹ විමුත්තිං පටිපාචෙනතිති විමුත්තිං²⁰ පටිපාචනිසා; ඛණිකාති
 පත්තරසබ්බමා;²¹ තෙ සද්ධිත්ථිසාදිතං විපුරුසකාරණවසෙත²² වෙදි
 තබ්බා; වුත්තං හෙතං: අසංගෙඨි²³ පුග්ගලෙ පටිවර්ජයතො සංගෙඨි
 පුග්ගලෙ සෙවතො හත්තො පටිවර්ජයතො පසාදනියෙ සුත්තනොතො
 පට්ටවෙකකතොති²⁴ ඉමෙති නිකාකාරෙති සද්ධිත්ථිසං විපුරුසකාති;
 කුසිනෙ²⁵ පුග්ගලෙ පටිවර්ජයතො ආරද්ධවිරියෙ පුග්ගලෙ සෙවතො
 හත්තො පටිවර්ජයතො සම්මපධානෙ පට්ටවෙකකතොති²⁶ ඉමෙති
 නිකාකාරෙති විරිසිත්ථිසං විපුරුසකාති, මුට්ඨස්සතිපුග්ගලෙ පටිවර්ජයතො

1. සංකායං b. මමෙකා	11. කුඤ්ඤා b.	19. පටිපාචනෙති b. 1.
2. එවං S. [සං S	12. පටිවෙමෙ b. 8	20. පටි: වර්ජනති විමුත්තං b.
3. විලිමං-සකතාරු b. S.	13. පදීපොපමං S.	21. පණ්ණාසක S.
4. සබ්බමමෙ ලග්ගං S. නහාරද් S.	14. එපිතා b.	22. ඉන්ද්‍රියාදිති විපුරුසකරණ S.
5. විලිමං 1. විලිමංසමෙව, අනතරං S. විලිපකමංසමෙව අනතරං b.		
6. සංසොජන b. S.	15. සකදගාමිති S.	23. අසංගෙඨි b. R.
7. අනතරං b. S. 8. ආහාසි b.	16. සුභෙත්ථාසනති b.	24. වෙකකතො b. S.
8. කිලෙසෙ ජිඤ්ඤාති b.	17. කප්පෙත්ථාති b.	25. කුසිනෙ b.
10. ජිඤ්ඤා b. S. න, b. 1. S.	18. අනාගාමිඵලං b.	26. වෙකකතො b. S.

උපට්ඨිතස්ස¹ පුග්ගලෙ සෙවනො භජනො පසිරුපාසනො සඬි පට්ඨානෙ පට්ටචෙක්ඛනො ඉමෙහි තිභාකාරෙහි සඬි ඤ්ඤාං විසුඤ්ඤාති; අසමාතිනෙ පුග්ගලෙ පරිවර්ජයනො සමාතිනෙ පුග්ගලෙ සෙවනො භජනො පසිරුපාසනො ක්කානවිමොක්ඛෙ පට්ටචෙක්ඛනො ඉමෙහි තිභාකාරෙහි සමාති ඤ්ඤාං විසුඤ්ඤාති දුපාඤ්ඤා පුග්ගලෙ පරිවර්ජයනො පඤ්ඤාචිකේත පුග්ගලෙ සෙවනො භජනො පසිරුපාසනො ගම්ඨිරං² ඤ්ඤාණවර්ගං පට්ටචෙක්ඛනො ඉමෙහි තිභාකාරෙහි පඤ්ඤා ඤ්ඤාං විසුඤ්ඤාති, ඉති පඤ්ඤාපුග්ගලෙ පරිවර්ජයනො පඤ්ඤාපුග්ගලෙ සෙවනො භජනො පසිරුපාසනො පඤ්ඤාසුත්තකතකකිකේ පට්ටචෙක්ඛනො ඉමෙහි පනතරසඬි³ ආකාරෙහි ඉමානි පඤ්ඤා ඤ්ඤාති විසුඤ්ඤාති, අපරෙපි පනතරස ඛම්මා විමුත්ථපරිපාචනියා සමාපඤ්ඤාමානී⁴ ඉඤ්ඤාති, අනිට්ඨසඤ්ඤා අනිට්ඨ දුක්ඛසඤ්ඤා දුක්ඛ අනතතසඤ්ඤා පහානසඤ්ඤා පිරිගසඤ්ඤාති ඉමා පඤ්ඤා නිබ්බිධතානියා සඤ්ඤා, මේඛියපෙරසා කපිතා කල්‍යාණමිත්තාදයො පඤ්ඤාබ්චමානී, කාය පන වෙලාභ භග වනො එතදයොසිති පට්ටුසසමයෙ ලොකං වොලොකේතත්තසා; අනෙකානි දෙවනාසහසාසානී⁵ ආයස්මිනා රුහුලෙන පදුමුත්තරසා භගවතො පාදමුලෙ පාලිනනාගරුජකාලෙ පඤ්ඤාං ධර්මපෙත්තක⁶ සද්ධිං පඤ්ඤාං ධර්මපෙත්තකයෙව තා; තාසු⁷ පන කාපි භූමිට්ඨක⁸ දෙවතා, කාපි අනතලික්ඛිතකා,⁹ කාපි වාතුමමාරුජකා,¹⁰ කාපි දෙව ලොකෙ කාපි බ්‍රහ්මලොකෙ,¹¹ තිබ්බතා, ඉමස්මිං පන දිව්‍යෙ සබ්බා එකස්මිං ආසන අක්ඛිතස්මිංයෙව සන්තිපටිතා බ්‍රහ්මවික්ඛන්තා උපාලි මොදද්දසකඛසුත්තකසු¹² පඨමස්මයො බ්‍රහ්මවික්ඛන්තා වුත්තො, බ්‍රහ්මාසු සුත්තක තිස්සි එලාති, ඉමස්මිං සුත්තක චිත්තොරො මයා වග්ගාරි ව එලාති බ්‍රහ්මවික්ඛන්තා වෙදිතබ්බාති; තත්ථ හි කාපි දෙවතා සොතා පහා අනෙසුං, කාපි සකදායාමි අනායාමී¹³ බිණ්ණසවා, තාසඤ්ඤා පන දෙවතානං එතතිකානි¹⁴ ගණනවිසෙත පරිවෙත්ඤ්ඤා නති, සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවානි.

ශ්‍රී ලොමාදසුත්තං පඤ්ඤාමං.

2. 4. 27.

එවමෙම සුත්තනි ජ ජකකානං;¹⁵ තත්ථ ආදිකල්‍යාණනි ආදිච්ඡි කල්‍යාණං භද්දකං නිද්දසං තත්ථා දෙසිත්තාමි;¹⁶ මජ්ඣ¹⁷ පරිඥා සානෙසුපි එසෙව නයො; ඉති භගවා අරියවංසං නවති, මහාසඬි පට්ඨානං සත්තනි, මහාඅස්සපුරං සත්තනියෙව පදෙති පොමෙයි, ඉමං

- | | | |
|---|-------------------------------------|-----------------------------|
| 1. උපස්ථානකානි b. 3. | 8. භූමිට්ඨකා b. | 11. සකදායාමිනි අනායාමිනි 8. |
| 2. අභේර b. 4. | 9. අනතලික්ඛිතා b. අනතලික්ඛිතා 5 | |
| 3. පනතරසෙහි 5. | 10. වාතුමමා b. | 14. චරතකානි b. 5. |
| 4. සමාදිති පළමානි b. 8. | 11. දෙවලොකා කාපි බ්‍රහ්මලොකා 5. | 17. මජ්ඣ 1. |
| 5. අනෙකානං දෙවතාසහසාසානනි b. | 15. ජ ජකකසුත්තං b. 5. | |
| 6. පඨමපෙත්තක b. | 12. සුත්තකසු ආසිපිසුපමි සුත්තකසු b. | (මජ්ඣ 1 b |
| 7. පඨමපිතාදවතාසෙව දෙවතා කාසු b. ගෙව තාසු 5. | 16. දෙවෙත්තාමි b. 5 | |

පන සුභතං කවති පදෙහි පොමෙයිති,¹ වෙදිහබ්බානීති සහ විපක්ඛනන මිශ්‍රණන ජාතිහබ්බාති; මනායතනෙන තෙහුමිකවිතන² මෙවිකරිතං, ධම්මායතනෙන බසිද්ධා තෙහුමිකබ්බො ව මිත්තා විඤ්ඤාණෙන පටෙජ්ඣා දො³ පඤ්චවිඤ්ඤාණෙනි සෙසං ආවිසයිවිධං ලොකිය විපාක විතනං, එකමෙදනා⁴ යථා වුත්තවිපාකවිඤ්ඤාණකපසුත්තවා; සංඝානි විපාකමෙදනා පච්චයා ජවතකකිණෙ උපන්නතණ්හා; වක්ඛුං⁵ අත්තානි පාවිශෙකකා⁶ අනුසනී, ගෙව්හා කපිතානං⁷ හි දවිත්තං සච්චානං අනත්තතා වදයානන්තං අයං දෙසනා ආරඤ්ඤා, තත්ත න උපපජ්ජති⁸ තසුජජති මෙවිති⁹ විගච්ඡති තිරුජ්ඣති; අසං මො පන ගිහබ්බමෙති අයමි පාවිශෙකකා අනුසනී; අයං හි¹⁰ දෙසනා තිණ්ණං ගාභානං වසෙන වට්ටං දෙසනා ආරඤ්ඤා; දුක්ඛං සමුදයොති¹¹ දවිත්තං සච්චානං වසෙන වට්ටං දෙසනා තුනති පි වදන්තියෙව; එතං මමාති ආදිසු තණ්හා මානදිට්ඨිගාතා ව¹² වෙදිහබ්බා; සමුක්ඛපක්ඛනීති ගාතතතයවසෙන පක්ඛනී එවං වට්ටං දෙසනා ඉද්දති තිණ්ණං ගාභානං පටිපක්ඛවසෙන¹³ තීරෙයො මිශ්‍රණාති ඉමෙයං වා විත්තං සච්චානං වසෙන විවට්ටං දෙසනා අසං මො පනාති ආදිමාග, නොනං මමාති ආදිති තණ්හා දිනං පටිසෙධවචනාති; සමුක්ඛපක්ඛනීති අතිච්චං දුක්ඛමතතතාති¹⁴ පක්ඛනී එවං විවට්ටං¹⁵ දෙසනා ඉද්දති තිණ්ණං අනුසයානං වසෙන පුත වට්ටං දෙසනා මහබ්බුඤ්ච ගිහබ්බමෙති ආදිමාග, තත්ත අතිනිඤ්ඤාති ආදිති තණ්හා දිට්ඨිවසෙන ව වුත්තාති, අනුසෙති අපසිත්තා හොති, දුක්ඛකානි වට්ටදුක්ඛනි ලෙසදුක්ඛකා, එවං තිණ්ණං අනුසයානං වසෙන වට්ටං කපෙජ්ඣා ඉද්දති තෙසං පටිපක්ඛවසෙන¹⁶ විවට්ටං දෙසනා පුත වක්ඛුඤ්චාති ආදිමාග, අවිජ්ජං පහානාති වට්ට මුලකං¹⁷ අවිජ්ජං ජහිත්වා, ¹⁷ විජ්ජනති අරහත්තමග්ගවිජ්ජං උප්පාදෙත්වා; ධාතමෙතං විජ්ජනීති එතතකත¹⁸ කථාමෙතන වට්ටවිවට්ට වසෙන දෙසනං මත්තං පාපෙත්වා පුත තමෙව සට්ටිකෙත්වා¹⁹ දෙසනා පච්චං පක්ඛං ගිහබ්බමෙති ආදිමාග, සට්ඨිමිත්තානං ගිහබ්බනනති එත්ත අනච්ඡරියමෙතං යං සමයං තථාගතෙ²⁰ දෙසෙන සට්ඨිති කබ්බු²¹ අරහත්තං පතතා, ඉමං හි සුභතං ධම්මසෙතාපතිවති කපෙතෙනපි සට්ඨිති කබ්බු අරහත්තං පතතා, මහාමොග්ගලානෙ කපෙතෙනපි,²² අසිතිමහාදොරෙසු කපෙතෙනපි පතතා එව,²³ එතච්ච²⁴ අනච්ඡරියං මහාතිඤ්ඤාපතතා හි තෙ සාවිකා, අපරිභාගෙන පන තච්චමණ්ණෙදීපෙ මලියදෙවනෙරෙ²⁵ නාම ගෙව්හා ලොගපායාදෙ

1. පොමෙයි b. S.	9. වෙදිති 1.	10. අයං S. අයමි b.	19. තදෙව b. ගෙපි
2. හමික b. S.	11. දුක්ඛ සමුදයොති S.		ඤ්ඤා b. S.
3. මිත්තා විඤ්ඤාණෙන ව	12. ගාතා ව S.	13. පටිසෙකප	20. යමිසු S. යංගෙ
4. මෙදනානං 1 පටෙජ්ඣා S	14. දුක්ඛ අනත්තාති S.	[වසෙන S.	මෙව b. තථා
5. වක්ඛු b. S.	15. වට්ටවිවට්ටං 1.	21. සට්ඨිකබ්බු S.	[ගෙන 1.
6. පාවිශෙකා b. M, W2	16. මුලිකං b. S.	22. චිති 1.	23. කපෙතෙන
7. කපිතානි b.	17. පජ්ජති b.	24. එවමෙති 1.	[එවං b.
8. උපපජ්ජති b. S.	18. එතතකතෙව b. S.	25. තාමි S. මාලෙය දෙද	

ඉමං¹ සුත්තං කපෙසි භද්‍රෙ සට්ඨිතිකුලු අරහත්තං පත්තා, යථා වා² ලොකපාසාදෙ එවං ථෙරෙණ මහාමායාපෙට්ඨි³ ඉමං සුත්තං කපෙසි, මහාමායා නික්ඛමිති⁴ වෙතිගපබ්බතං ගතො තත්ථාපි කපෙසි, තතො සාකිගමංසමිභාසෙ⁵ කුමාරිච්ඡිකාසෙ අත්තරසොබො චුතිඛ්‍යණ වාතනපබ්බතො⁶ පාචිතසරසෙ දිශ්වාපියං ලොකාදුරෙ ගාමෙණි වාලො⁷ කපෙසි, තෙසුපි සානෙසු සට්ඨි සට්ඨි තිකුලු අරහත්තං පත්තා, තතො නික්ඛමිති⁸ පන ථෙරෙණ විත්තලපබ්බතං ගතො, තද ව විත්තල පබ්බතමිභාසෙ අතිරෙකසට්ඨිවයො මහාපොකඛරණිභා කුරුවකතිත්ථං. තාමි⁹ පට්ඨන්තාවභාතං අත්ථි තත්ථ ථෙරෙණ තභා සිංහාමිති මිතිණණං දෙවථෙරෙණ තභා සන්තිකං¹⁰ ගතො තභාපෙමි හතෙතති ආහ, ථෙරෙණ පට්ඨන්තොරතෙව මිලියදෙවො තාම අත්ථි වදන්ති සො අයං හමිසානිති කුඨො තිං දෙවොති ආහ, අම හතෙතති සට්ඨිසභාතං¹¹ මෙ ආවුසො කොපි සරිරං ගතොන ප්‍රසිද්ධං තාමි ත ලති¹² තිං පන තභාපෙමිති උත්තරිතො තීරෙ තිසිද්, ථෙරෙණ සබ්බං හත්ථපාදදිපරිකමං¹³ තාමි මහාපෙරං තභාපෙසි, තං දිවසකුටි ධම්ම සවනදිවසො හොති, අපි මහාපෙරෙණ දෙව අමොතං ධම්මදානං දුතුං වට්ටතිති¹⁴ ආහ, ථෙරෙණ සාග්‍රි හතෙතති සමපට්ඨි, අත්ථිගතෙසු සුරියෙ ධම්මසවනං සොසෙසුං, අතිකතනසට්ඨිවයොව¹⁵ සට්ඨි මහාපෙරං ධම්මසවනත්ථං අගමංසු, දෙවථෙරෙණ සරහාණවසානෙ¹⁶ ඉමං සුත්තං ආරම්භි, සුත්තන්තපරියොසානෙ සට්ඨි මහාපෙරං අරහත්තං පාපුණිංසු, තතො තිසාමහාමායාරං ගතො කපෙසි, තසමිච්චි සට්ඨි ථෙරං, තතො කල්‍යාණිං ගතො¹⁷ තාගමිභාමිභාසෙ කල්‍යාණිකාමෙ¹⁸ කපෙසි, තසමිච්චි සට්ඨි ථෙරං, තතො¹⁹ තත්ථ වාතුදුරෙණ ගෙට්ඨා පාසාදෙ කපෙසි, තසමිච්චි සට්ඨි ථෙරං, උපොසථදිවසෙ උපරිපාසාදෙ කපෙසි තසමිච්චි සට්ඨිථෙරෙණි, එවං දෙවථෙරෙණෙව ඉමං²⁰ සුත්තං කපෙතොන සට්ඨිථානෙසු සට්ඨි²¹ සට්ඨි ජනා අරහත්තං පත්තා, අව්චිලගාලමි භාසෙ²² පන තිසිට්ඨක²³ චුල්ලනාගතොරෙ ඉමං සුත්තං කපෙතොන මිත්‍රස්සපරිසා ගාමිතං අගොසි දෙවපරිසා යොජනිකා සුත්තපරියො සානෙ සහස්සතිකුලු අරහත්තං පත්තා, දෙවෙසු පන තතො තතො, එකෙ කොව²⁴ පුපුජ්ජතො අගොසිති.

ජ ජනකසුත්තං²⁵ ඡට්ඨං.

1. ඉදං b. 2. යථා S 3. ප්‍රසිතං තාමි b. කල්‍යාණං b. S 22. තිපෙට්ඨකා 1. බුද්ධ
3. මහාමායා S ඉදං b. 12. සබ්බමිති b. හත්ථපාද පරිකමං S. 23. තතො S
4. නික්ඛමිති, පන ථෙරෙණ S. 13. හට්ඨමිති 1. 1. ඉදං b. එකකොව b
5. සාකිගමංසමිභා S. මිඛං b. 14. වසාමි b. 20. නෙසු S 24. ජජ්ජනාමාරහත්තං b
6. මුත්තාසානෙණ b S-හිතමාන පබ්බතෙ b. පාසාන S. 21. අමිච්චිලා ලකුමස්සෙර S
7. ලොකාදුරෙණ ගාමෙ මෙණිකලෙ S. රෙතො මෙණිකලෙ b. (අමිච්චිලාලකුම b
8. ථෙරෙණ පොකඛරණං කුරුවක b. 17. කාලකව්චකාමෙ b.
9. හතංසෙ S. 15. ආගමංසු පදසාණවසානෙ 1. [තත්ථ වාතුදුරෙණං S
10. සට්ඨිමිභාතං b. 16. හතො b S. 18. තතො කල්‍යාණං. ගතො b. S

2. 4. 28.

එවිමෙ මුනානු මහාසලායතනිකපුත්තං;¹ තත් මහාසලා
 සනාතිකතා මහත්තානං ඡතනං ආයතනානං ජොතකා² ධම්මපරියායං,
 අත්තනති සහ³ විපස්සනෙන මයෙත අජාතනො; උපවිසං
 භව්ජනාති වඩ්ඩිං⁴ ගව්ජනති, වඩ්ඩාචං ගව්ජනාති අපො; කාසිකාති
 පඤ්චාචාරිකදරථාති;⁵ මෙතාසිකාති මනොචාරිකදරථා;⁶ සනනාපා
 දිසුපි එසෙවතො; කාසසුඛනාති⁷ පඤ්චාචාරිකපුඛං; මෙතොසුඛනාති
 මනොචාරිකපුඛං; එත් ව පඤ්චාචාරිකජවෙනත්⁸ සමාපජ්ජනං වා
 වුට්ඨානං වා තප්පි උපපන්නමත්තකමෙව හොති; මනොචාරිකෙන
 සබ්බං හොති; අයං ව මග්ගවුට්ඨානස්ස පට්ඨග්ගුතා බලවිචිපස්සනා සා⁹
 මනොචාරිකෙනෙව හොති; සඨාභුතස්සාති කුසලවිත්තසමපයුත්ත
 වෙතො සුඛසම්ඛිතිගුතස්ස;¹⁰ පුඤ්ඤව චො පනස්සාති අස්ස භික්ඛුනො
 වාචාකමනාත්ථා පුඤ්ඤ¹¹ සුද්ධිකා නාම ආදිතො පට්ඨාය පරිසුද්ධාව
 හොතති, දිට්ඨි සබ්බපථ වායාම සති සමාධි සබ්බානාති පඤ්චිකාති
 සබ්බත්තක¹² කාරුපකඛ්ඛාති නාම, එවං ප්‍රොකුතතරමෙය්‍යො අට්ඨභිති
 නො වා සත්තඛිතිනො වා හොති, විතණ්ඩවාදී පන සඨාභුතස්ස දිට්ඨිති
 ඉමමෙව පුත්තපදෙසං ගගෙත්වා ප්‍රොකුතතරමෙය්‍යො පඤ්චඛිතිනො
 වදන්ති,¹³ හො එවමස්සාසං අජිග්ගො අට්ඨඛිතිනො මහෙස්සා භාවනා
 පාදිසුපිං භව්ජනාති ඉමිනා අනන්තරවචනෙනෙව¹⁴ පටිග්ගෙධ
 තබ්බො¹⁵ උත්තරි¹⁶ එවං සඤ්ඤපෙතබ්බො,¹⁷ ප්‍රොකුතතරමෙය්‍යො
 පඤ්චඛිතිනො නාම තප්පි ඉමාති පන පඤ්ඤ සබ්බත්තකාකාරුපකඛ්ඛාති
 මග්ගකසිංහේ වර්තිවසෙක පුරෙත්ති¹⁸ යා වතුති වට්ඨවරිතෙති
 ආරති වර්තිති එවං වුත්තවර්තිසුති මච්ඡාචාමං පජ්ජති සමමාචාමං
 භාජෙති එවං¹⁹ සමමාචාමං භාජෙත්තස්ස ඉමාති පඤ්ඤාති²⁰ න
 විනා සමගව වර්තියා පුරෙත්ති²¹ සමමාකමත්තාත්ථෙවසුපි එසෙව
 තො; ඉති වචිකමොදිති ආදිතො පට්ඨාය පරිසුද්ධානෙව වට්ඨනති,
 ඉති ඉමාති පන පඤ්ඤ සබ්බත්තකාකාරුපකඛ්ඛාති වර්තිවසෙක පරි
 පුරෙත්ති²² පඤ්ඤඛිතිනො මෙය්‍යො නාම තප්පිති,²³ සුභද්දපුතෙති
 වෙතං වුත්තං “සත්ථං ඛො සුභද්ද ධම්මවිතයෙ අරියො අට්ඨඛිතිනො
 මෙය්‍යො”ති අඤ්ඤාසු ව අනෙකෙසු සුත්තසතෙසු අට්ඨඛිතිකොච
 මෙය්‍යො ආගමාති, මහත්තාසත්ථි සතිපට්ඨානාති මග්ගසමපයුත්තාව
 වත්තාගේ සතිපට්ඨානා; සමමපට්ඨානාදිසුපි එසෙව තො; සුභ
 නකාති²⁴ එකකඛ්ඛිතිකපුත්තකා; එතෙති අඤ්ඤාමිං ඛෙණ්ණ සමාපත්ති

1. යතනපුත්තං S	9. සම්ඛිතිගුතස්ස b, S.	16. හො S. 22. සුභද්දා
2. ජොතකා b, S.	10. පුඤ්ඤ b S	17. පරිපුරෙත්ති S. [ච S.
3. හ S. 4. වුඛිති. b. S	11. සබ්බ 1.	18. එවරුපං S.
5. වාරිතං S.	12. පඤ්චිතිකා නාම තප්පිති වදන්ති S. වදන්ති b	
6. කාසිකපුඛනාති b S.	13. අත්තාගේ වචිතෙනෙව S	19. පඤ්චිතිකාති b.
7. ජමනමිසෙන S	14. පටිගෙති b.	20. වසෙත පන පුරෙත්ති
8. භාජි b.	15. උත්තරිකාදි S. ඊම b.	21. තප්පි b. S. [ච S

අඤ්ඤාසම්මිං විපස්සානාති එවං තාතාඛණ්ණිකාපි හොතති, අරියමෙඤ්ඤා¹
පන එකකඛණ්ණිකා විජ්ජා ච විමුක්තාති චාති අරහත්තමෙඤ්ඤා විජ්ජා ච
එලවිමුක්තාති ච; සෙසං සබ්බස්මිං උත්තානමෙවොති.

මහාසලාසනානිකසුත්තං.² සත්තමං.

2. 4. 29.

එවමෙම සුත්තනති තභරවිජ්ඣායාං;³ තස්ස සම්මිසමං. චරන්තීති
කාලෙත සමං චරන්ති කාලෙත විසමං; සම්මිසමිධිං හෙත්තනති සම්මිස
යමිධිං හි එතං; ඤා⁴ ආකාශාති කාති⁵ කාරණාති; ඤා අකුසාති කා
අනුමුද්ධියො; නිජ්ඣ ඤා පන නිජ්ඣාති කයො ආගා: තනු අරඤ්ඤා
හරිතාතිණ්ණවපනවතාදිවසෙන අතිමනුඤ්ඤාරූපාදයො⁶ පඤ්ඤානාම
ගුණො අජිඤ්ඤා: තො තජ්ඣ, න පනෙතං වතසඤ්ඤානි කපිතං, ඉජ්ජි
රූපාදීති පන සකායෙතං කපිතං, තාති හි පුරිසස්ස චිත්තං පරියාදය
තිට්ඨන්ති යථාගා: “නාගං භික්ඛවෙ අඤ්ඤො එකරූපමිධිං සමනුපස්සාමි
යං එවං පුරිසස්ස චිත්තං පරියාදය තිට්ඨති යථාසිද්ධං භික්ඛවෙ ඉජ්ජිරූපං
ඉජ්ජිරූපං භික්ඛවෙ පුරිසස්ස චිත්තං පරියාදය තිට්ඨති” යි විජ්ජාමෙව
තඛං, සෙසං සබ්බස්මිං උත්තානමෙවොති.

නභරවිජ්ඣායාසුත්තං අධ්මිමං.

2. 4. 30.

එවමෙම සුත්තනති පිණ්ඩපාතපාරිසුද්ධාං;⁷ තස්ස පටිසල්ලාණාති
ඵලසමාපත්තිතො; විසසසන්තානීති ඔකාසවසෙතො. චුත්තං ඵලසමා
පත්තිතො හි චුට්ඨිතස්ස පඤ්ඤාති පසාදෙති පඤ්ඤානාකායො⁸ විපස
සන්නො හොති ජම්මිවණ්ණො පරිසුද්ධො තසො එවමාගා; සුඤ්ඤාන
විහාරණාති සුඤ්ඤාතඵලසමාපත්තිවිහාරණා; මහාපුරිසවිහාරණෙති
බුද්ධපච්චෙකබුද්ධතථාගතමහාසාවකානං මහාපුරිසානං විහාරණා; සෙත්ත
මානං මහෙත්තනාති ආදිපු විහාරණො පට්ඨාය යාව යාමස්ස ඉන්ධ්‍රියො⁹
එස පටිච්චො¹⁰ මෙඤ්ඤා නාම, අනෙතො යාමං පටිසිත්තො¹¹ පටිපාටියා
චරිත්තො යාව තභරථාගරන නික්ඛමිතා එස චරිතපදෙසො¹² නාම,
බති ඉන්ධ්‍රියණො පට්ඨාය යාව විහාරණ එස පටිකක්කත්තමෙඤ්ඤා නාම;
පටිසං මාපි වෙත්තසොති විනෙත පටිගඤ්ඤානකිලෙසජාතො¹³ කිඤ්ඤි
අජි නිජ්ඣති; අනෙතරත්තානුසික්ඛිතාති දිවසඤ්ඤා රත්තිඤ්ඤා අනු
සික්ඛනෙත්තනා; පඤ්ඤා නු ඤා මෙ පඤ්ඤානාමගුණාති ආදිපු
එකතික්ඛස්ස පට්චවෙකකතො¹⁴ නානා, නානා¹⁵ හික්ඛුතං පට්චවෙකකතා
නානාති, කථං: එතො හි හික්ඛු පට්ඨාගතතං පිණ්ඩපාතපටිකක්කනෙතො

1. මෙඤ්ඤා 1.

2. යත්ත සුත්තං 3.

3. විඤ්ඤාසුත්තං b. b.

4. ඤා b.

5. කාති b.

6. අතිමනුඤ්ඤාරූපාදයො b. S. 11. ගෙහ b.

7. සුද්ධිසුත්තං b. S.

8. භාගො 8 කාගො b.

9. භිලො b.

10. පටිච්ච b.

12. චරිතකි පදෙසො b.

පපදෙසො 8.

13. පටිගඤ්ඤාන 1.

14. වෙත්තණ්, b. 15. නානා1.

පනවණිවරං පටිසාමෙත්වා විවිචේතනාකාසෙ¹ තිසිනේතා පච්චවේකකඨි පඨිනානු බො මෙ පඤ්චකාමගුණොති හො අපපඨිනාති ඤාතා විරියං පග්ගස්ස අනාභාමිමග්ගෙන පඤ්චකාමගුණිකරුතො² සමුග්ගානෙත්වා මග්ගානතතරං එලං එලානතතරං මග්ගං තතො වුට්ඨාය පච්ච වේකකිනේතො³ පඨිනාති පජානාති; නිවරණාදිපුප්ඵි එසෙව නගො; එතෙසං පන අරහත්තමග්ගෙන පභානාදිති හොනති, එවං එකතිකුක්ඛස්ස නානාපච්චවේකකතා හොති එතාසු පන පච්චවේකකතාසු අඤ්ඤාතිකුක්ඛි එකං පච්චවේකකතං පච්චවේකකඨි අඤ්ඤාතිකතති එවං නානාතිකුක්ඛි නානා පච්චවේකකතා හොති, සෙසං සබ්බත් උග්ගාන මෙවාති.

පිණ්ඩපාතපාටිසුද්ධිසු පනං නවමං.

2. 4. 31.

එවමෙම සුගතති ඉන්ද්‍රියභාවනා;⁴ තත්ථ කප්ඛලාසතති⁵ එවං නාමකෙ තිගමෙ; මුඛෙලුප්පනෙති මුඛෙලු නාම⁶ එතා රුකකරුති තෙති සඤ්ජනේතා මහාවිතසණ්ඩා තත්ථ විහරති; වක්ඛුතා රූපං නි පග්ගාති සොපොති සද්දං න සුණාතිති වක්ඛුතා රූපං න පග්ගිතබ්බං සොනෙන සද්දෙ න සොතබ්බොති⁷ එවං දෙසෙසිති⁸ අධිප්පායෙන වදති; අඤ්ඤාථා⁹ අපිසෙස්ස විනිසෙති ඉමිනා භගවා අත්තනො සාසනෙ අසද්දිසා ඉන්ද්‍රියභාවනාය කප්පනත්ථං ආලයං අසාසි, අපායමො ආනන්දෙ සත්ථං ආලයං දස්සෙති¹⁰ භන්දුභං ඉමිස්සං පට්ඨති¹¹ තිකුක්ඛි සබ්බස්ස ඉන්ද්‍රියභාවනාකප්පං කාරෙමිති සත්ථාරා යාවනේතා¹² එසාසා භගවාති ආදිමාන, අපිස්ස භගවා ඉන්ද්‍රියභාවනා කප්පනේතා නොතිනා නින්දාති ආදිමාන, තත්ථ සද්දං උපෙක්ඛාති යා ථසා විපස්සානුපෙබා¹³ නාමි එසා සත්තා එසා පඤ්ඤා අතපපිනාති¹⁴ අපේඨා, ඉති අයං තිකුක්ඛි වක්ඛුතොර රූපාරම්භෙවපි ඉපෙට්ඨි අරම්භණේ මනාපං අතිපෙ අමනාපං මඤ්ඤිතෙන මනාපාමනාපඤ්ඤා¹⁵ විතතං තස්ස රජ්ජතුං වා දුස්සිතුං වා මුග්ගිතුං වා අදක්ඛාව පට්ඨග්ගනෙත්වා විපස්සනං මඤ්ඤිතෙන¹⁶ උපෙපති; වක්ඛුමාති සමපත්තවක්ඛුමිසුද්ධිනෙතෙනා; වක්ඛාබාධිතස්ස ති දක්ඛං උමමිලතතිමිලතං හොති¹⁷ තස්මා සො න ගතිතො; ජ්ඣෙක එණෙති¹⁸ රපීසා විග උට්ඨතිත්වා සිතෙ; පමිකකුලෙ අසමිකකුල සඤ්ඤාති¹⁹ ආදිපු පටිකකුලෙ මෙත්තාපරණෙන වා ඛාතුතො උපසංභාරෙන වා අපටිකකුලසඤ්ඤා විහරති, අපටිකකුලෙ අසුභාපරණෙන වා අතිවමනො උපසංභාරෙන වා පටිකකුලසඤ්ඤා විහරති; සෙසපදෙ

1. පටිවිචේතනාකාසෙ S.	10. දස්සෙසි b.	17. උමි-භ. S. උමමිලතිමලෙ. b
2. ගුණිකාරුක. S.	11. ඉමාසං 1, පට්ඨති	උමමිලතං නිමමිලතං S.
3. ච S.	12. යාවනේතො 1,	ත සොති b, S.
4. භාවනා සුගතං b. S.	13. උපෙක්ඛාති b, S. විපස්සානුපෙක්ඛා S. නුපෙක්ඛා b,	
5. ජ්ඣිකාලාසනෙති S. ගප්ඵිකා	තති b, S.	18. ජ්ඣිකා. පොණෙති b,
6. සුපෙච්චවේකති සුපෙච්චනාමි b	පෙච්චවේකති වෙපනාමි S.	ජ්ඣිකා පොණෙතිරථ
7. තප්ඛිකා b.	14. අතපපිනාති b.	කාමිය S.
8. දෙසෙසිති b S	15. මනාපාමනාපං b,	19. පටිකකුල අපටිකකුල
9. ච S	16. විපස්සන මඤ්ඤිතො 1,	සඤ්ඤාති b

වචනතො මජ්ඣිමනිකායෙ, සන්තිට්ඨානෙ¹ අරියො භාවිති ඤාතො ච වචනතො පරියොසානකල්යාණොති තිවිධකල්යාණො මජ්ඣිමනිකායො මහාවිපස්සනා නාමොපනති වුත්තො, සො වණ්ණනාවත්තෙහි සමත්තො ගොති.

එතතාවතා ව:-

1. ආයාචිතො සුමතිනා ථෙරෙන භද්දන්තබ්බුද්ධිමත්තෙන² පුබ්බෙ මසුරුප පට්ටනමිති³ සද්ධං වසන්තතන.⁴
2. පරවාදවාදිවිද්ධංසනස්ස⁵ මජ්ඣිමනිකායෙසෙට්ඨස්ස, යමහං⁶ පපඤ්චසුද්ධිමට්ඨකථං කාතුමාරද්ධො.⁷
3. සා හි මහා අට්ඨකථාය සාරමාද්දය නිට්ඨිතා එසා,⁸ ඤාතුත්තරසතමිත්තං⁹ පාළියා භාණ්ඩාරෙති.
4. එකුතසට්ඨමත්තො¹⁰ විසුද්ධිමත්තොපි භාණ්ඩාරෙති, අත්ථපාසාසනත්ථාය ආගමානං කතො යසො.
5. තසො තෙන සහායං ගාථා භණ්ණා නයෙන අට්ඨකථා, සමඛිකජ්ඣට්ඨිසතමිති¹¹ විසෙද්දයා¹² භාණ්ඩාරානං.
6. සමඛිකජ්ඣට්ඨිකං සතං¹³ පමාණමිති¹⁴ භාණ්ඩාරතො එසා,¹⁵ සමයං පකාසයන්ති¹⁶ මහාවිහාරාධිපායීනං.¹⁷
7. මුලට්ඨකථාසාරං ආද්දය මයා ඉමං කතෙත්තෙන, යං පුඤ්ඤවුපචිතං තෙන ගොතු සපෙබ්බා සුඛ ලොකොති.¹⁸

පරම විප්ලවසද්ධිබ්බුද්ධිවිරියපතිමණ්ඩිතෙන සීලාචාරජ්ඣමමද්දවාදි භූණ්ණමුද්දයසමුද්දිතෙන සකසමයසමයන්තරගහනජෙක්ඛාගාහනසමත්තෙහි පඤ්ඤාවේශ්වරත්වයසමන්තාගතෙන තිට්ටොපරිසර්වත්වපාභවෙද සාධකපෙර සන්ත්තියෙන අපට්ඨගතඤ්ඤාණපාභාවෙන මහාවේශ්වරකරණෙන කරණසමාපත්තිත්තිසුඛවිනිශ්චයතමධුරේද්දරවචනලාවණ්ණසුත්තෙන¹⁹ සුත්තමුත්තවාදිනා වාදිවරෙන මහාකවිනා පතින්තපට්ඨවන්ද්දය පරිවාරෙ²⁰ ඡලභිඤ්ඤද්දපාභවද්දාණපතිමණ්ඩිතෙන උත්තරිච්ඡුසංඝභවෙත්තසුඛවිනිසුද්ධිනං²¹ ථෙරවංසපාදිපානං ථෙරුතං මහාවිහාරවාසීනං වංසාලභිකාරභූතෙන විපුලවිසුද්ධිබ්බුද්ධිනා බුද්ධිසොසොති ගරුති ගතින නාමමධියෙත්ත පන²² ථෙරෙන නතා අයං පපඤ්චසුද්ධි නාම මජ්ඣිමනිකාසට්ඨකථා.

තාව තිට්ඨතු ලොකසමිං ලොකතිත්ථරණෙසිතං²³ දසෙත්තති කුලපුත්තානං නයං දිට්ඨිවිසුද්ධියා.
යාව බුද්ධොති නාමමධි සුද්ධිවිත්තස්ස තාදිනො ලොකමිති ලොකජෙට්ඨස්ස පට්ටනති මහෙසිනොති.

මජ්ඣිමනිකාසට්ඨකථා නිට්ඨානා.

1. පාලනාණො, දෙසිතො S. 8 එසාති b. S. 3. මත්තාය b. S. 17. මුඛෙද්දත
2. බුබ්බුත්තෙන b. 10. සතං b. S. විසෙද්දයා S. යෙස 1 වචනෙනලා
3. මසුරුපුත්ත S. මසුරුපුත්ත 11 භාණ්ඩාරෙති b. S. [වණ්ණසුත්තෙන b. පුත්තෙන S.
4. නිවසෙත්තෙන b. විත්ත මිති. 12. වාසිසත b. S. පමාණ S. 18. පරිවාරෙන ඡලා b.
5. පරවාද b. S. විධි. සහස්ස b. 13. එවං b. S. 14. පකාස 19 සුපට්ඨිත S.
6. එවාහං S. සමිහං b. 15. විහාරවාසීනං b. S. [යන්ති S. 20. භවිසෙත්ත b. S.
7. කාතුමාරෙති b. 16. ගොතු ලොකො සද්ද සුමිතොති b. S. 21 තිත්තරණෙසිතං. 1
' නිවිතො අට්ඨපඤ්ඤා භාණ්ඩාරික පාළියා ඉති විසුඛිමිතෙහ.

INDEX

පපඤ්චස්සදන්ති නාම

මජ්ඣිමනිකායටස්ස ධර්මාය තතියවතුත්ථාගෙසු
සංවණ්ණිත පදනං අනුක්‍රමණිකා.

භාෂණ-පිට්ඨකිකා	භාෂණ-පිට්ඨකිකා
අනන්තසං 3-301	අග්ගඵලකං 4-100
අනට්ඨිමා 3-157	අග්ගා 4-13
අනණ්ණං අසුක්කං 3-71	අග්ගසාගාරෙ 3-144
අනතකමමති 3-113	අග්ගිකරණියං 3-282
අනතො මෙ ඵත්තං කථං 3-157	අග්ගිහුත්තමුඛා ගඤ්ඤ 3-280
අකට්ටියෙත අසාදෙති 3-34	අග්ගො 4-124
අකරුමෙව මග්ගං 4-1	අගදම්මාරං 4-2
අකසිරලාභි 4-108	අගපිණ්ඩං 3-33
අකාලිකං 3-279	අගාරකං 3-115
අකාලො ඛො අප්ප 3-74	අගාරවො 4-28
අතිවත්ථානි 3-21, 4-108	අග්ගො 3-100
අතිරිසවාද 4-94	අංකුසග්ගාසිප්පං 3-22
අකුසො ගගො 3-279	අංකුසිසිනොතො ගොති 3-75
අකුප්පං 4-108	අංකුසොතිව භවං ගච්ඡති 4-132
අකුප්පා 4-192	අංකුසාරුප්පස්ස 3-3, 274
අකුසලානං ධම්මානං	අංකුලිකං මාලං ධාරෙති 3-226
පඤ්ඤානං 3-91	අච්චගො 3-103
අකුසලානං සිලානං 3-184	අච්චාරභිජිව්‍යං 4-138
අකුසලො 3-238	අච්චියා වා අච්චිං 3-247
අකකස්ස 3-97	අච්චිකකට්ඨං 3-271
අකකාසිකානි 4-208	අච්චිකකමඛසාමිකො 4-90
අකඛිනො 3-287	අච්චිකකමා 4-56
අකඛිනො අනුපකුට්ඨං	අච්චිකාරිකං 3-11
ජාතිවාදෙත 3-287	අච්චිකකනොසු ප්‍රලල
අකුලුච්ඡාසො 3-289	නොට්ඨිතකෙසු මුග්ගණ්
අකුලුච්ඡාසො දස්සනාය 3-288	ගගට්ඨිකෙසු ගෙත
අග්ගලං 3-241	ගගවා තෙනපසකමි 3-199
අග්ගො 3-65	අච්චිකකිකුට්ඨො තගච්චි 1-4

කාණ්ඩ-පිටිබිඹකා

අවරුපසමපනනා	3-73
අවෙලපනා	3-69
අවන්තිය. හො	3-2
අවන්ත	3-179
අජාන	4-220
අජන්ත නිව්වං ආනපපං	4-166
අජනිතනං	4-109
අජනිතනං අරුපසසුද්දි	3-175, 177
අජනිතනං අසංඝනිතං	4-173
අජනිතනං භික්ඛා	4-110
අජනිතනං මෙව	4-99, 110
අජනිතනං රුපසසුද්දි	3-176
අජනිතනං වා	4-29
අජනිතනං පුද්දකං	4-110
අජනිතං මෙව	4-26
අජනිතං වා අධිපාති	
මොහොති 4-26	
අජනිතනං භික්ඛා	4-74
අජනිතනං මෙව	4-98
අජනිතනං මොහොති	4-98
අජනිතනං	3-306
අජනිතනං	3-95
අජනිතනං	3-208
අජනිතනං	4-194
අජනිතනං	3-204
අජනිතනං වා නපො	4-187
අජනිතනං මෙව	3-70
අජනිතනං	3-73, 4-135
අජනිතනං මොහොති	3-73
අජනිතනං අධිපාති	3-73
අජනිතනං ආවර්තනං	3-135
අජනිතනං වා අනුපාද ව්‍යාප්තිය	
මොහොති 4-17	
අජනිතනං යොගෙන	3-135
අජනිතනං	3-112, 120, 237
අජනිතනං	4-164, 165
අජනිතනං අධිපාති ව්‍යාප්තිය	4-222
අජනිතනං වා නපො	3-5, 6
අජනිතනං වා වායු සමුදායං	3-6

කාණ්ඩ-පිටිබිඹකා

අසුද්දං මෙවනිතං අසුද්දං	
පිතාමහං	3-206
අසුද්දං වා පන කසුචිතං	3-235
අසුද්දං සන්තං	4-75
අසුද්දං මසුද්දං කායසමාපාදං	4-70
අසුද්දං මසුද්දං ආදානං	4-140
අසුද්දං මසුද්දං හි පාඨයො	3-298
අසුද්දං උදපාදි	4-131
අසුද්දං පසුද්දං	4-38
අසුද්දං	3-301
අසුද්දං රුපං	3-131
අසුද්දං සමසුද්දං අසොසි	4-88
අසුද්දං සමසුද්දං	3-106
අසුද්දං නසුද්දං	3-105
අසුද්දං වා අධිපාති	3-296
අසුද්දං වා මෙව	3-233
අසුද්දං වා නිදානං	4-120
අසුද්දං වා	4-94
අසුද්දං	4-35
අවලිපො	3-283
අවලිපො	3-292
අවලිපො	3-88
අවලිපො	3-8
අවලිපො	3-270
අවලිපො වා මොහොති	3-150
අවලිපො වා මොහොති	4-172
අවලිපො	3-208
අවලිපො	3-158
අවලිපො	3-165
අවලිපො	3-239
අවලිපො	4-74
අවලිපො	4-115
අවලිපො	3-29
අවලිපො	4-136
අවලිපො	3-311
අවලිපො	3-267
අවලිපො	3-274
අවලිපො	3-287

භාෂා-පිට්ඨකය	
අක්‍රං	3-301
අක්‍රං වා දුලං වා	3-118
අණ්‍යානමනො	3-259
අත්තවතුපේ	3-74
අත්තදණ්ඩු	3-301
අත්තපරිතාපනයානුගොභං	3-6
අත්තමනා චෙව පරිපුණ්ණං	
සබ්බපපා	4-216
අත්තාණං	3-21
අත්තානං උක්ඛංසෙති	3-80
අත්තානං මපාදෙසි	3-237
අත්තානං දමයන්ති	3-235
අත්තාපි අත්තානං	3-104
අත්තාපි අත්තානං උප	
වාදිනො	3-104
අත්තාපි මං උපවදෙය්‍ය	3-27
අත්තාපි මං උපවදෙය්‍ය	
අනුච්චි වීක්‍රද්‍ර භරගෙය්‍යං	3-27
අත්තවාසාධාය පි චෙතෙති	4-55
අත්තවාසාධාය මනෙතති	4-55
අත්තවාසාධාය වා චෙතෙති	3-34
අත්තෙත වා අත්තති යෙනවා	4-44
අතච්ඡං	3-75
අතඤ්ඤං	4-156
අතමමයතංයෙව අත්තරං	
කරිතා	4-69
අතමමයතා	4-69
අතමමයං	4-171
අතික්කන්තා මානුසං	
වණ්ණං	4-149
අතිතුලං	3-279
අතිපිනො තොනති	3-291
අතිතිස්සාසිතතතං	4-138
අතිපසසිති	4-132
අතිමඤ්ඤමානො	3-295
අතිඋතා මිරිභං	4-138
අතිපික්කපේ	3-196
අතිසංයමං	4-175
අතිතං	4-156, 169

භාෂා-පිට්ඨකය	
අතෙතිචේතා	3-74
අතො	3-140
අතො ඛො තෙ අග්ගිචෙය්‍යන	
-පෙ- අඤ්ඤාච දිලිසිං	
උපාදියන්ති	3-140
අත්තො චෙව තානං	
ව්‍යඤ්ඤතො ව	4-20
අත්තිසිතිතොපා	3-151
අත්තං විඤ්ඤපතිතං	3-288
අත්තසංගිතං	3-306
අත්තිකවාදං	3-157
අත්ති ඛො පත සබ්බාරුතං	
තිරුණො	4-13
අත්ති ව ඛො	4-163
අත්ති චෙසා සමාපත්ති	4-163
අත්ති චෙවායං	4-104
අත්ති තෙවය්‍ය ගොති	4-62
අත්ති දින්නන්ති ආදීති තාව	
අපණ්ණකාදීති භවනතු	
තත්ති දින්නන්ති ආදීති	
පත තථා අපණ්ණකං	3-85
අත්තිදෙවා	3-311
අත්ති තාම භාහ	3-204
අත්ති නු ඛො	4-50
අත්ති නු ඛො එකො ධම්මො	
අක්කානො	3-9
අත්ති නු ඛො සමණ්ණ ගොත	
මය්‍ය සාවතො අරගතතං	
පටෙතො	3-137
අත්ති පත වො	4-137
අත්ති පත වො ගතපතගො	3-79
අත්ති භික්ඛවෙ උපෙඛා ආකා	
සාතඤ්ඤාගතනතිසිති	4-171
අත්ති භික්ඛවෙ උපෙඛා	
රූපෙසු	4-171
අත්ති මහාරුජ	3-241
අත්තෙතන්ති ඉති විදිතා	4-13
අත්තෙව ජාති	3-97
අථ කිඤ්චරිති	3-11

භාෂණ-පිට්ඨකය

අථ ඛො අඤ්ඤානපරං	පුරිසො 3-248
අථ ඛො අනාඨපිණ්ඩිකො	4-206
අථ ඛො අනාඤ්ජ-පෙ-පමුඛෙ	පාතුරතොසි 3-215
අථ ඛො ආයස්මා පුණ්ණණං	4-209
අථ ඛො ආයස්මා හද්දලි-පෙ-	අනුස්සායං පච්චෙදෙසි 3-102
අථ ඛො උත්තරෙණ මාණවො	-පෙ- එදිසොව සො හවං
	ගොතමො තතොව
	භිශෙයා 3-257
අථ ඛො චුළුක සමිණ්ණදෙසො	4-2
අථ ඛො තං භික්ඛපෙ වක්ඛං	රතනං පුරුඤ්ඤං සමුද්දං
	අපේක්ඛාගහෙතිං පච්චුත්තං
රිතො දක්ඛිණදිසං පච්චත්තති	4-146
අථ ඛො තෙ මුහුණ්ණො	3-237
අථ ඛො හගවා	3-253
අථ ඛො හගවා නිවාසෙතිං	පත්තවිමරං ආදාය සද්ධිං
	භික්ඛුසමෙකා යෙන
	සන්තාමාරං තෙත්තපසඛික්ඛමි 4-13
අථ ඛො භික්ඛවෙ	4-143
අථ ඛො රථධිපාලො	කුල
	පුත්තො අවිරවුට්ඨිතාය
	පරිසාය-පෙ-පබ්බාපෙත්තු
	මං හගවා 3-199
අථ ඛො රථධිපාලස්ස කුල	පුත්තස්ස සන්තායකා-පෙ-
	තුණ්හි අපොසි 3-201
අථ ඛො රථධිපාලස්ස කුල	පුත්තස්ස සන්තායකා යෙන
	රථධිපාලස්ස කුලපුත්තස්ස
	මානාපිතපෙ-පෙ-අනුඤ්ඤා
	තොසි මානාපිතුති-පෙ-
	උද්දස්සෙතබ්බොති 3-201
අථ චුළුකො	4-90
අථ ච පතිබෙකපෙව	4-36

භාෂණ-පිට්ඨකය

අථ තං ඕකාසමකාසි	3-273
අථ හගවා පචාරෙතො වාරිකං	පක්ඛමස්සති 3-103
අථ මාගද්දිසො	3-146
අථ මාගද්දිසො පරිබ්බං	ජනො 3-146
අථාපරං එතදෙවොව	3-211
අථා පරං විඤ්ඤාණංගෙව	අවසිස්සති 4-188
අද්දසා ඛො	3-221, 229, 253
අද්දසා ඛො ආයස්මා සාරි	පුත්තො 3-92-93
අද්දසා ඛො තිණ්ණසන්තරං	පඤ්ඤාතං 3-144
අද්දසා ඛො සදුකො පරිබ්බං	ජනො-පෙ-තුණ්හි අපො
	පුත්ති තත්ථ සණ්ඨපෙසි 3-154-55
අදනතමරණං ඕහලුකො	රඤ්ඤාදා නාමො කාල
	කතො 4-132
අදකිද්ධි	4-21
අද්ධිං	3-33
අදුක්ඛමිත්ථං	4-18
අද්ධිගතො	3-210
අද්ධිමාසුපයමපනො	3-193
අද්ධිවො	3-210
අබමමවාරි	3-296
අබරකායො	3-267
අබ්බරණසමථා	4-30
අබ්බරණානං	4-30, 36
අබ්බරණාත්	4-29
අබ්ච්චාපත්තිකො	3-105
අබ්ච්චාති	4-101
අබ්ච්චාය මිත්තො	4-40
අබ්පඤ්ඤාය සමායොවෙති	3-166
අබ්මානො	4-36
අබ්මුච්චි	4-104
අබ්මුච්චි	4-103
අබ්මසත්ති	4-134

භාෂා-පිටිවිධාන		භාෂා-පිටිවිධාන	
අඛිලාසෙසි	3 205, 216	අනාවරණිකා	4-104
අඛිලිකතිපද්‍යානි	4-11	අනාවරණිකා	3-54
අඛිලිකතා මෙ	3-194	අනාවරණිකා	3-301
අඛිලිකතා මෙ	3-113	අනාවරණිකා	3-135
අඛිලිකතා මෙ	4-22	අනාවරණිකා	3-115
අඛිලිකතා මෙ	3-178	අනාවරණිකා	3-33
අඛිලිකතා මෙ	3-95	අනාවරණිකා	4-191
අනාවරණිකා	4-16	අනාවරණිකා	4-54
අනාවරණිකා	4-51, 69	අනාවරණිකා	3-100
අනාවරණිකා	4-216	අනාවරණිකා	4-64
අනාවරණිකා	3-164, 267	අනාවරණිකා	4-121
අනාවරණිකා	4-130	අනාවරණිකා	3-75
අනාවරණිකා	3-165	අනාවරණිකා	4-7
අනාවරණිකා	3-155, 156	අනාවරණිකා	4-8
අනාවරණිකා	3-188	අනාවරණිකා	3-3, 200
අනාවරණිකා	4-90	අනාවරණිකා	3-67
අනාවරණිකා	4-100	අනාවරණිකා	4-61
අනාවරණිකා	4-119	අනාවරණිකා	3-67
අනාවරණිකා	4-112	අනාවරණිකා	4-191
අනාවරණිකා	3-195	අනාවරණිකා	4-191
අනාවරණිකා	3-161	අනාවරණිකා	3-210
අනාවරණිකා	3-230	අනාවරණිකා	3-117
අනාවරණිකා	4-143	අනාවරණිකා	4-38
අනාවරණිකා	4-158	අනාවරණිකා	3-118
අනාවරණිකා	4-112	අනාවරණිකා	4-111
අනාවරණිකා	3-165	අනාවරණිකා	4-74
අනාවරණිකා	3-247	අනාවරණිකා	3-249
අනාවරණිකා	4-56	අනාවරණිකා	4-172
අනාවරණිකා	3-161	අනාවරණිකා	4-64
අනාවරණිකා	3-301	අනාවරණිකා	3-156
අනාවරණිකා	3-301	අනාවරණිකා	3-74
අනාවරණිකා	3-30	අනාවරණිකා	3-20
අනාවරණිකා	3-30	අනාවරණිකා	4-189
අනාවරණිකා	4-170	අනාවරණිකා	3-136
		අනාවරණිකා	4-39
		අනාවරණිකා	3-99, 142
		අනාවරණිකා	3-96

භාෂා-පිට්ඨකය	
අනිවෙසකුඤ්ඤ භාවනානු	
යොගං 4-96	
අනිඤ්ඤායොගං 3-26	
අනිමොක්ඛා 3-157	
අනිවමිතා 3-157	
අනිමිත්තං වෙතොසමාධිං 4-105	
අනිසිද්ධිනො 4-61	
අනිසංසා 3-66	
අනුක්කමෙ 3-108	
අනුක්කමපාරාතිකං 3-307	
අනුක්කමිතො 3-120	
අනුක්කමනා 4-195	
අනුජාතො තථාගතං 3-278	
අනුඤ්ඤාතපටිඤ්ඤාතා 3-297	
අනුඤ්ඤාතොසි පත ජං	
රට්ඨපාල මාතෘපිතුති	
පෙ= පබ්බජ්ජා 3-200	
අනුඤ්ඤායමානො 4-50	
අනුට්ඨිතාය 4-100	
අනුතතරං 3-30, 4-105	
අනුතතරස්ස යොගකෙව	
මස්ස 3-21	
අනුතතරියා අක්කායනී 4-13	
අනුතතරෙත්ථු විමොක්ඛෙත්ථු 4-169	
අනුතතරෙ 3-279	
අනුතතරෙ සම්මාමපීජයො 4-80	
අනුභංගෙති 3-121	
අනුභංගෙත්ථ 4-38	
අනුපාතනං 3-301	
අනුපාතනා කුසලා ඛමො 3-167	
අනුපාතනානං පාපකානං 3-172	
අනුපකඤ්චො 3-287	
අනුපගච්ඡති 3-156	
අනුපට්ඨිතාය සභියා 3-121	
අනුපභිච්ඡා 3-29	
අනුපදජෙත්ථයාසි 3-88	
අනුපදඛමමපිපස්සනා 4-59	
අනුපදච්චෙත්ථා ගොනති 4-60	
අනුපට්ඨිතනනති 4-91	

භාෂා-පිට්ඨකය	
අනුපලික්ඛායා 3-58	
අනුපවජ්ජං 4-207	
අනුපසම් සංවත්තතිනෙ 4-23	
අනුපගච්ච 4-215	
අනුපාදා 4-155	
අනුපාදානො'ගමයම් 4-18	
අනුපාදා පරිත්ඛායනා 4-173	
අනුපාදා විමොක්ඛා 4-19	
අනුපාදාය ආසවෙති විත්තං	
විමුච්චි 3-143	
අනුපාදාය නිබ්බුතො 3-301	
අනුපාදා විමුක්ඛනා 3-135	
අනුපාදාය ත පරිත්ඛායෙත්ථ 4-173	
අනුපායො 4-61	
අනුපුබ්බසික්ඛා 3-431	
අනුපුබ්බං 3-297	
අනුපුබ්බන 3-210	
අනුපෙති 3-155	
අනුච්ඡාදිං නිගවෙත්ථය 4-140	
අනුච්ඡාදිං 4-112	
අනුමතා ගගවතා 3-22	
අනුමසි 3-254	
අනුමොදිච්ඡා 3-64	
අනුගොගක්ඛමො නො	
විමජ්ජනක්ඛමො 3-66	
අනුලොමිකාති 3-128	
අනුච්ඡාදිනසො 4-130	
අනුච්ඡාදිකරණං 4-30	
අනුච්චිකාරං 3-61	
අනුච්චි විඤ්ඤාය රහෙත්ථ 3-27	
අනුච්චිලොකෙත්ථා 4-55	
අනුසාරනො 3-295	
අනුසාවසෙත්ථා 3-160	
අනුසා විනො භොති 3-160	
අනුසායා 4-64	
අනුසාවනෙන 4-76	
අනුසෙති 3-98, 4-218	
අනෙකපිඨිතාති 4-11	
අනෙකාති දෙවසගස්සාති 4-217	

සාමය-පිට්ඨකයා

අනෙපො	3-301
අනෙඤ්ජයමිං වදාමි	3-118
අනෙලකං	3-163
අනෙලලාය	3-288
අනෙකසාරිං	3-301
අනෙය්‍යධර්මකාය	4-170
අනෙය්‍යමය්‍යකි	3-151
අනෙය්‍යවාදී අනුපමාදී	3-26
අපකකවතං	3-271
අපට්ඨකො	4-61
අපණ්ණකං	4-133
අපණ්ණකං සාමඤ්ඤමෙව	
සෙය්‍යො	3-212
අපණ්ණකො	3-80
අපතීතං	3-135
අපරතොත්‍රදිවසිං	4-19
අපරපට්ඨකො	3-64
අපරිච්චතං	3-87
අපරිතං	4-40
අපරිතිට්ඨිතභාවාය	4-70
අපරිපක්කං පරිපාචෙතති	3-159
අපරිපක්කවෙදනියං	4-3
අපරිසංඛිතිතං	3-33
අපලොකෙත්වා	3-91
අපවිඤ්ඤානති	4-51
අපසාදෙති	3-271
අපසෙය්‍යනකං අපසෙය්‍යනං	4-131
අපහතං	3-112
අපාපපුරෙකකාරෙ	3-291
අපාපුණං ආදාය	4-131
අපි ව භික්ඛවෙ එතොවතාපි	
පෙය්‍යො හත්ථාරෙ හපුත්තො	
මහතො අනෙත සංසුත්තො	3-7
අපි ව මහාරජා	3-217
අපි ව මෙ ඉදං හතෙත	3-70
අපි ව මෙත්	3-73
අපි හු තිං තසමිං සමයෙ	
උභතොභාගවිමුත්තො	3-104
අපුච්චණ්ඩතාය	3-21
අපුබ්බං අවරිමං	4-80, 85

සාමය-පිට්ඨකයා

අපෙකකවො	4-173
අපෙත්ථ	4-46
අපකසිරෙණ	3-181, 308
අපඤ්ඤාතං	4-69
අපට්ඨකාලෙ පටිකාලෙ ව	
පටිකාලසංඝාදී විහරති	4-223
අපට්ඨකාලෙ පටිකාලෙ	
සංඝාදී විහරති	4-223
අපට්ඨකායා	4-37
අපට්ඨකරණෙ	4-23, 50
අපට්ඨිතිතං	3-99
අපට්ඨසංවිදිතො	3-272
අපත්තකා පත්තිසං	4-95
අපත්තිවත්තියං	3-278
අපතං	4-92
අපතියෙය්‍යසාති	3-240
අපාමිතකං ඛො	4-20
අපාමිතො	3-73
අපාමිතකො	4-27
අපාමිතකො සො ආතඤ්ඤා	4-26
අපමාණාති	3-177
අපමාණො	4-119
අපමාණො ව	4-120
අපමෙය්‍යො	3-135
අපවෙදනියං	4-6
අපසඤ්ඤාමා	3-156
අපසඤ්ඤාති	3-210
අපසඤ්ඤා කත්වා	3-188
අපසඤ්ඤා වණ්ණවාදී	3-161
අපසඤ්ඤා වණ්ණවාදිනො	3-155
අපසඤ්ඤා විතීතං	3-155
අපාචිතිරකතං	3-187
අපාතමෙය්‍යො	3-210, 224
අපාමාධං	3-101
අපාමාධො	3-210, 224
අපාසුකසංවත්තතිකා එසා	
මාණව පටිපදා	4-160
අපට්ඨිතං	3-301
අපට්ඨියා අමනාපා	3-75

ගාභො-පිට්ඨකය		ගාභො-පිට්ඨකය	
අප්පෙච්ඡාය	3-182	අභිනන්දනාය	3-84
අප්පෙච්ඡායකය	4-69	අභිනන්දිතබ්බං	4-54
අප්පෙච්ඡායකය	4-162	අභිනිමිතෙතය්‍යාම	3-220
අප්පෙච්ඡායකය	3-114	අභිනිමිතා වොහරති	4-175
අප්පෙච්ඡායකය	3-120, 146	අභිනිමෙසා	4-64
අප්පෙච්ඡාය	4-6	අභිනිමුතෙතෙතා	3-264
අභ්‍යාපජ්ජා	3-247	අභිපාසකතා	3-309
අභ්‍යාපකතිණ්ණං	3-69	අභිසායකතාති	3-176
අභ්‍යාපිකකතති	3-31	අභිසුය්‍ය	3-177
අභ්‍යාමුතෙතා	3-234	අභිසුය්‍යලොකං	4-40
අභ්‍යුද්ගාය	3-245	අභිසුය්‍ය සබ්බාති පරිසා	යාති 4-126
අභ්‍යුමෙම	3-113	අභිවදති	4-18
අභ්‍යාකායිකා	3-165	අභිවදතු	3-120
අභ්‍යබ්බං	4-165	අභිවාදනං	4-199
අභ්‍යබ්බංගායං	4-165	අභිවාදෙතබ්බං	4-152
අභිකකතනතරං	3-78	අභිවාදෙතුං උපසංඛතමංසු	3-283
අභිකකතනතරං	3-149	අභිවාදෙත්වා	3-1, 37
අභිකකතෙතා කුණ්දය්‍යාන	සමානෙවනති 3-166	අභිරමනති	4-134
අභිකකමනති	3-296, 4-204	අභිරුපා	4-148
අභිකකමොසානං පඤ්ඤායති	නො පටිකකමො 4-204	අභිරුපො	3-287
අභිරපා	4-138	අභිසංඛතං	3-9
අභිරාතිනෙතු	4-7	අභිසංඛරෙති	4-190
අභිරාතො	3-87	අභිසංඛරිත්වා	3-11
අභිරුඤ්ඤාමනෙතානං	4-98	අභිසංඛෙත්තසිතං	3-9
අභිකුඤ්ඤා දෙසිතා	4-26	අභුතං	3-75
අභිකුඤ්ඤාපහානමාන	3-143	අමඤ්ඤිකං	3-61
අභිකුඤ්ඤාවොසානං පාර	මිප්පච්ඡා 3-166, 178	අමතඋඤ්ඤිති	4-88
අභිකුඤ්ඤා සච්ඡිකරණීයකං	4-100	අමතොගමං	3-301
අභිකුඤ්ඤායං	3-278	අමතසිකරිත්වා	4-104
අභිණ්ණාපතතිනො	3-106	අමතසිකරිත්වා මිත්‍රකං	සඤ්ඤං 4-104
අභිදෙද අභිකරතකසමයං	3-187	අමතසිකායෙරං	4-137
අභිදෙද මජ්ඣනනිකෙපි	3-187	අමරාතිවාහු	3-211
අභිධමෙම	4-20	අමිත්තනො දුතෙය්‍ය	3-151
අභිධමෙම අභිවිතයෙ	3-126	අමුච්ඡිතො	3-33
අභිනන්දති	4-218	අමුත්‍ර පනෙසානං	3-282
අභිනන්දතු	3-120	අමුත්තං	3-151
		අමොසබ්බමං	4-192

සාහො-පිට්ඨකයා

අම්බලවණියාං මිහරති	3-85
අමො	4-151
අම්ම තාතා	3-200
අයමනුබ්බෙමා	3-132, 4-84
අයමනතුරු කපා	4-296
අයමනතිමා ජාති	4-125
අයමනතිමා ජාති නත්තිදුති	
පුනබ්බෙමා	4-125
අසමුද්දෙසො	4-166
අයසා	4-140
අයමහං	4-193
අයමහගම්	4-193
අයං	3-192
අයං ඉමෙසං උභින්නං	3-187
අයං චො අග්ගිවෙසාන	
කායො	3-142
අයං චො උද්ගි පඤ්චෙමා	
බ්බෙමා	3-181
අයං චො ගගපති -පෙ-	
ඵකබ්බෙමා අක්කාමො	3-9
අයං චො පත	4-218
අයං චො පත භික්ඛවෙ	4-218
අයං චො පතානන්ද	4-109
අයං තාත	3-250
අයං තෙසං අඤ්ඤාතෙරු	3-182
අයං පයමා	4-200, 201
අයං මහෙසා අයං පටිපද	4-101
අයමපි චො මෙ හතෙත	3-242
අයං රුපෙ අසාදො	4-54
අයං රුපෙ ආදීතවො	4-54
අයං ප්‍රිච්චිති මහානාම අරිය	
සාවකො සෙඛො පටිපදො	3-21
අයොජ්ඣං	3-183
අයොතිකො උමමුජ්ජති	4-163
අයොසා හුත්වා දුසො ගොති	3-281
අරකඛිතාය වාචාය	3-121
අරකඛිතෙත කායෙත	3-121
අරඤ්ඤං අරඤ්ඤානුතං	3-40
අරඤ්ඤානුට්ඨිකාය	4-131

සාහො-පිට්ඨකයා

අරඤ්ඤාමො	3-231
අරණො	4-175
අරති	3-96, 124
අරතියං	3-302
අරහතො ඛණ්ඩො	3-3
අරහතං	3-73
අරහතා	3-8
අරහං සමොසමුද්ධො	
ලොකෙ මිච්ඡතච්ඡදො	3-252
අරියං	4-90
අරියසාවකො	4-46
අරියසිලී	3-290
අරියා	4-111
අරියාය	3-20
අරියාය-ජාතියා	3-232
අරියායෙතං	4-38
අරුකායං	3-208
අරුපා	3-130
අරෙණො	4-2; 11
අරෙණො පරමමරණො	4-75
අලකකකතා	3-208
අලත්ත චො අවෙලො සෙති	
යො ගගවතො සනතිකෙ	
පබ්බජ්ජං අලත්ත උපසම්පදං	3-73
අලත්ත චො ආනන්ද පබ්බජ්ජං	
අලත්ත උපසම්පදං	3-193
අලත්ත චො රච්ඡිපාලො කුල	
පුත්තො ගගවතො සනතිකෙ	
පබ්බජ්ජං අලත්ත උපසම්පදං	3-202
අලත්ත චො සෙලො	3-280
අලමතො	3-211
අලමම රඤ්ඤානු වොත්තු	3-197
අලං	3-69, 135, 205, 231 4-96
අලාපු ලොමසාති	3-164
අලලිතං	3-271
අවනතිපුත්තො	3-200
අවධිසුත්තං	4-112
අවහුතා ව	3-311
අවලොකයමානා	3-272

භාෂණ-පිට්ඨකය

අවසා අබලා අවිරයා	3-82
අවසිංහනි	4-188
අවසාපජ්ඣං	3-71
අවිකම්පමානො	3-216
අවිකම්පිතං අවිසං	4-172
අවිච්ඡේදනෙන විපරම්පන්නං	4-23
අවිජ්ඣානා	3-272
අවිජ්ජං පහං	4-218
අවිජ්ජා අඤ්ඤාණං	4-3
අවිතක්කම්පි අවිචාරං	4-138
අවිතක්කම්පි විචාරමත්තං	4-138
අවිපාකජ්ඣාණං	4-170
අවිජ්ජෙතිපසංසිතං	3-235
අවුසිතෙනෙව බ්‍රහ්මවරි	
යෙන	3-157
අසකකම්පි දුකං දෙති	4-56
අසඤ්ඤාමොහො	4-14
අසඤ්ඤිගබ්බා	3-159
අසඤ්ඤි	4-11
අසංගම්මසඤ්ඤං	3-80
අසංගම්මසමනොගතො	4-55
අසංගම්මෙන නිමනෙතති	3-113
අසප්පායානි	4-38
අසප්පරිසකම්මනෙතා	4-5
අසප්පරිසවිනති	4-55
අසප්පරිසදුකං	4-55
අසප්පරිසද්ධි	4-55
අසප්පරිසධම්මං	4-68
අසප්පරිසභතති	4-55
අසප්පරිසමනති	4-55
අසප්පරිසවාමො	4-55
අසප්පරිසො	4-55
අසගන්ධා	4-56
අසංවුතා	4-119
අසංවුතෙති	3-121
අසංහිතං	3-163
අසංහිතඅසංඛාතං	4-156
අසංහිතං අසංඛාතං	4-156
අසංමසිකං	4-108

භාෂණ-පිට්ඨකය

අසාරතාය සන්තියෙක	3-141
අසිතව්‍යාගභිතිං	3-295
අසිතයා	3-67
අසිතො	3-283
අසිතො අනාසවො මනො	
මයො	4-90
අසිතෙන	3-283
අසුචිතරානි මෙව	3-150
අසුචි විසදොසො	4-38
අසුතං	3-33
අසුභං	3-96
අසෙඛංග සම්මාදිට්ඨියා	3-112
අසොසිතතතා	3-212
අසමා	3-297
අසම්මානො	3-96
අසා	3-38
අසානො	3-15, 210
අසාඤ්ඤානිබ්බුතා	3-127
අසාදො	3-246
අසොසි මො	3-146, 249
අසොසි මො දීඝතපසි	3-64
අසං මො පන	3-147
අසා පොකකරසාතිකං	
තාරුකකියායං මාණවො	3-297
අගම්පි සුදං	4-137
අභිංකාරමිමංකාරමානා	
බ්‍රහ්මයා	4-66
අභිතාය දුක්ඛාය දෙව	
මනුස්සානං	4-25
අභිති නිද්‍රියං	3-180
අනුභිං සමෙහානති	4-61
අනුදෙව අඤ්ඤාපතනං අනු	
දොමනස්සං	3-194
අනුචා මෙව මයං	4-1
අනෙකුචාද	4-94
අනො නුත	3-185
අනොරතානුසික්ඛිතා	4-221
අනොරතානුසික්ඛි	3-88
අනො වහානො	3-21

භාෂණ-පිටිමකො

ආ

ආකාරවතී	3-80, 187
ආකාර	3-25, 26
ආකාසධාතු	4-64
ආකාසධාතුයං ආකාසගතං	3-95
ආකිණිණමිත්‍රයා	3-10
ආකොට්ඨපච්චාකොට්ඨං	3-66
ආකාපෙසි	3-241
ආගතානි ඛො තාන	3-250
ආගතීං වා ගතීං වා	4-14
ආගතී ගතී න ගොතී	4-207
ආගන්තුකේ	3-247
ආගමා හු ඛම්බ	3-37
ආගමේ	3-114
ආගමෙනතු	3-286
ආගමෙය්‍යාමි	4-96
ආගමො	3-81
ආගමම	4-189
ආභානො	4-192
ආවර්ගකො	3-156
ආවර්ගධනං පරිගෙසිකං	3-10
ආවර්ගපාවර්ගානං	3-161
ආවර්ගපඤ්චෙන	4-112
ආවාමෙති	3-238
ආවික්ඛතා	4-195
ආරාතියසුසුපමං ඛම්මපරි	
යායං ඤෙසෙසිං	3-108
ආර්ථො	3-183
ආතරං	4-164
ආතාපි	3-73
ආතුමාරිමොතුමාරි	3-113
ආතුරං	3-208
ආතුරියති	4-174
ආදිකල්‍යාණං	4-217
ආදිචො තපතං මුඛං	3-280
ආදිකෙනව	3-75
ආදිමුග්ගවරියං	3-311
ආදිමුග්ගවරියකං	3-98
ආදිමුග්ගවරියකානි	3-244

භාෂණ-පිටිමකො

ආදිමුග්ගවරියකො	4-168
ආදිකො වා	4-163
ආදිකවදකොව	3-33
ආදිකචො	3-63
ආනඤ්ඤපරිසංසුතතාය	4-36
ආනඤ්ඤංගොඤ්ඤෙන ති	
චො විසංසුතතො	4-36
ආනඤ්ඤංගොඤ්ඤෙන චො	
විසංසුතතො	4-37
ආනඤ්ඤපඨායා	4-43
ආනඤ්ඤං සමාපර්ඡති	4-3, 44
ආනඤ්ඤා	4-110
ආනඤ්ඤාධිමුතතං	4-37
ආනඤ්ඤාඤා උපතඤ්ඤා	
ආදාය 4-90	
ආනඤ්ඤාපො	3-248
අනාපානසති තික්ඛපව	4-96
අනාපානසතිං	3-93, 96
අනීයගොඤ්ඤා	3-30
අනුපුබ්බි නරා	3-62
අපණං නාමි	3-25
අපභ්‍යාසිනර්ණං	1-30
අපභ්‍යාසිනුලො	3-105
අපභ්‍යාසිනි තිතික්ඛපමා	4-50
අපාණංකොට්ඨං	3-212
අපාදිකා	4-199
අපාදිකා	4-195
අපොධාතු	4-61
අඛාධිකො	3-100
අඛාධිකො අරහතොපි	
උපර්ඡති 3-216	
අභා	4-102, 134
අභාගතානුගොනති	3-187
අභිචෙතසිකානං	3-21
අභිඤ්ඤා	3-203
අභිසංචාරිකමපි ඛම්මං	3-126
අමකමතෙන	4-113
අමතො	4-113
අමණං	4-101

ආශංක-පිටිවිධාන	
ආමනෙකසි	4-204
ආයතනං	4-169
ආයතනාති	3-178
ආයතනෙ	4-111
ආයතනෙ විතතං පසිදති	4-41
ආයතපණ්ණි	3-258
ආයතං සංවරය	3-103
ආයතවිතතං ආනන්දං	
ආමනෙකසි	3-17
ආයතවිතතං රුහුලං	
ආමනෙකසි	3-85
ආයතමා ව අනුරුද්ධා	4-137
ආයතමා නො	3-238
ආයතමා රුහුලො	3-95
ආරතා අගං හනෙන	3-30
ආරක්කුකො	3-165
ආරක්කුකො	4-69
ආරති	4-92
ආරඬවිතතං	3-73
ආරඬවිතියො	3-19
ආරඬො	4-95
ආරමමණං	4-100
ආරධනො	3-137
ආරධනො නොති	3-304
ආරහනති	3-31
ආරහිගමානො	3-34
ආරමං පාවිසි	3-41
ආරුපා	3-126
ආරෙග්ගපරමා	3-150
ආරෙපිනො තෙ වාදො	3-163, 4-23
ආරෙපෙතති	4-140, 154
ආලයා	3-301
ආලාහනං	3-237
ආලිපෙතයා	4-189
ආවටනිමායං	3-37
ආවටෙති	3-37
ආවටෙයා	3-149
ආවපො	4-132
ආවරම	3-64

ආශංක-පිටිවිධාන	
ආවාසිකා	3-128
ආවාහො	3-276
ආවුතො	3-307
ආවුධං	3-230
ආයක්කු අනාසක්කු	4-133
ආයතියං පෙවි අතිවිදනති	4-15
ආයක්කුපක්කුමා	3-156
ආයතං	3-85
ආයතාති	3-25
ආයතාති පක්කුපෙතියා	3-12
ආයතෙන වා තිමනෙතයාම	3-220
ආයතං	4-105
ආයතියං	4-124
ආයවටිතියා	3-108
ආයවා	3-27
ආයවානං ඛයා	3-133
ආයවානං ඛයාදුණො	4-55
ආයවානං ඛයා පාපුණාති	3-100
ආයරෙග්ගනාහං	3-75
ආයුතියො	3-166
ආයුතෙග්ගයා	3-58
ආයුතං	3-241
ආයුතධා	4-100
ඉ	
ඉග්ග	3-112
ඉපෙවට්ඨ	3-230
ඉප්පානඛකුලවතසණ්ඨ	3-296
ඉප්පානියා	3-220
ඉක්කුතමා වදාමි	3-117
ඉග්ගානං	4-169
ඉග්ගිතරෙත	3-163
ඉතිධාපි	3-164
ඉති ඵවරුපිං කපෙතාම	4-112
ඉතිපටිසක්කුතමා	4-13, 44, 45
ඉති පෙවට්ඨ හවිසාම	4-15
ඉති හවාහවගෙකු	4-19, 20
ඉති හවා ඉති අහවා	3-154
ඉති මං ජනො ජානාකු	3-124

භාෂා-පිට්ඨකා

ඉති මග්ගො උපාදිනන	
අනුපාදිනනතො වුට්ඨාති 3=174	
ඉති මෙ වක්ඛුං	4-158
ඉති මෙ මනො අභොසි	4-159
ඉති විදිකා නිරුපති	4-39
ඉතිහ තත්ථ සම්පජානො	4-11
ඉතිනීතිහ පරමපරාය	3-292
ඉතො සමුට්ඨානා	3-184
ඉතතරජ්චො	3-192
ඉතෙත්තෙ	4-11
ඉතෙත්තෙ අපසාදෙ	4-174
ඉදම්සං	4-165
ඉදම්පියං හොති වරණසම්මි	3-32
ඉදම්පියං හොති විජ්ජාය	3-22
ඉදම්මෙ හතොත තවං දුසං	
	සුභං 4-197
ඉදං තෙ තාත	3-207
ඉදං ත සුතරං අභාරං	
	අජ්ඣාචසනා 3-199
ඉදං වක්ඛා සුගතො උට්ඨා	
	යාසනා 4-158
ඉදං රුපෙ නිසාරණං	4-54
ඉදං වුට්ඨාති තෙකකම්මසිතං	
	සොමනස්සං 4-169
ඉධ	3-38, 156
ඉධ ඛතතියකුමාරෙ	3-282
ඉධ ජ්වත භික්ඛු	3-33, 34
ඉධ තඤ්ඤ	4-46
ඉධ හදාලි එතච්චො	3-105
ඉධ හතොත	4-135
ඉධ හට්ඨං රට්ඨපාලො	
	හත්තරෙ නිසීදකු 3-210
ඉධ භික්ඛවෙ එතච්චො	4-18
ඉධම්නුසික්ඛතො	4-40
ඉධ රුජා	3-282
ඉධාතඤ්ඤ භික්ඛු ඔවදනති 4-32, 33	
ඉධා	3-40
ඉධාතිසංඛාරං අභිසංඛාසි	3-229
ඉද්ධිමා	3-40

භාෂා-පිට්ඨකා

ඉද්ධියච්චෙතනතං වදාමි	3-110
ඉද්ධියච්චෙතනතා	3-116
ඉද්ධියාති	3-156
ඉද්ධියාති සම්නානාතයමානා	3-128
ඉමං භොතොතා	3-279
ඉමංගෙව අනුක්‍රතරං උපෙඛා	
	සතිපාරිසුද්ධිං 3-21
ඉමං සලාකං	4-76
ඉමම්මෙව	4-105
ඉමම්මෙව කායං	4-105
ඉමස්ස	4-8
ඉමස්ස පත මාගද්ධිය කිමස්ස	
	වචනියං 3-147
ඉමස්සාතඤ්ඤ පුග්ගලස්ස ඉමිතා	
	පුග්ගලො 4-199
ඉමස්මිං සති ඉදං	4-74
ඉමා ඡ භෙහසිතා උපෙඛා	4-170
ඉමා ඡ තෙකකම්මසිතා	
	උපෙඛා 4-170
ඉමාති	4-169
ඉමාති ඡ තෙකකම්මසිතාති	
	දෙමතස්සාති 4-170
ඉමාතෙව පඤ්චායතනාති	4-16
ඉමා හි	3-280
ඉමිතා ඛො එතං ගහපති	
	පරියායෙන 4-133
ඉමිතා ව තං	4-208
ඉමිතා ව තං පුණ්ණං	4-208
ඉමිතා විතොතන	3-151
ඉමිතා ඛම්මෙව	3-163
ඉමිතාපඤ්ඤත	3-287
ඉමිතා පඤ්ඤත ධාතොත	3-34
ඉමිතා විහාරෙන	4-110
ඉමිතාහං සිලොත	3-70
ඉමෙ ඉසී	4-89
ඉමෙ ඛො තෙ ආතඤ්ඤ ඛම්මා 4-111	
ඉමෙ නු ඛො හතොත	4-5
ඉමෙහි ඛො සො හට්ඨං	
	ගොතමො 3-262

ගාභො-පිට්ඨකයා	
ඉමෙ හි පත තෙන	4-129
ඉමෙ රෙහා ගණ්ඨා සල්ලා	3-152
ඉමෙහි මුණ්ඩතෙහි	3-202
ඉසාපං	3-299
ඉසාපෙ	4-48
ඉසං ඛන්ධි	4-162
ඉසාමතකො	4-162
ඉසිදතනුරුණා	3-243
ඉසිසඛිතනිසෙවිතං	4-206
ඉසිසතනමයා	3-67
ඉසිතං මනොපදෙසෙන	3-40
ඊ	
ඊසකථණේ	4-222
ඊසාදනොතා	3-87
උ	
උකකම්බකොයා	4-189
උකතංසති මේ භවං	3-142
උකතාමබෙ	4-102
උකතාමබෙ පනඛිපෙයා	4-189
උකතාසිත්වා	3-241
උකඛිතතපලිසං	3-300
උකතුජ්ඣිත්වා	3-87
උකතුලම්භකුලං	4-105
උකතාභමානො	3-182
උභතිලිතං	3-74
උච්චාකුලා	4-69
උච්චාකුලිතතා	3-294
උච්චාසද්දං මහාසද්දං	3-118
උච්චනිත්වා	3-164
උච්චෙව සමමතං	3-312
උච්චත්ථං	4-12
උජ්ඣ්ඤායං	3-277
උජ්ඣ්ඤායං	3-244
උජ්ඣ්ඤාපකෙවතාරතා	3-164
උච්චානසද්දං මනසිකරිත්වා	3-19
උච්චායාසනා	4-143
උච්චෙයා	3-29
උභණ්	3-265
උභතලොභිතං මුඛතො	
උග්ගඤ්ඤ	3-68

ගාභො-පිට්ඨකයා	
උභතිසසිසො	3-265
උභණ්	4-149
උත්තමචණ්ණිනො	3-277
උත්තමෙ ජවෙ	3-109
උත්තමෙ සාධලො	3-111
උත්තමෙ භසෙ	3-110
උත්තරිතරං	3-188
උත්තරිමනුසාධමෙම	3-127
උත්තරිං තිසාරණං	4-62
උත්තරිං පසෙදා	4-64
උත්තානිකමමං	4-195
උත්තාසවා	4-173
උදකඛානෙ	3-85
උදකමණ්ණිකං	3-12
උදකයා ඛාර	4-124
උදකෙ	3-398
උදෙසනාණෙහනෙත	3-120
උදෙසනි න යනති නෙතතිකා	3-235
උදෙසනාමනිත්වා	3-20, 224
උදෙසනානබ්බාති	3-201
උද්ධි	3-78, 4-163
උද්ධු යානසො චෙතසං	3-78
උද්දිසකුතං	3-31
උද්දිරසෙ	3-301
උදෙදකතිකතො	3-188
උදෙදන	4-123
උදෙදසම්භවතා	4-172
උදෙදසං	4-166
උදෙදසෙන	4-76
උද්ධං	3-178
උද්ධංසර	4-15
උද්ධග්ගලොමො	3-260
උද්ධතො තොති චපලො	3-126
උත්තාදිතිතා	3-152
උපකෙව්ඨයා	3-290
උපකකමෙන	4-1
උපකානො	4-21
උපචයං ගච්ඡන්ති	4-220
උපචයා	3-301

සංගෘහ-පිට්ඨකය

උපවිධානං	4-41
උපත්ථමෙහයාසි	3-88
උපද්දවෙව්	4-72
උපද්දයාති	4-162
උපධි දුක්ඛස්ස මූලං	3-117
උපධිපටිසංයුතතා	3-116
උපධිපභානාය	3-116
උපධිවිවේකා	3-99
උපධිවේපකතා	4-91
උපධිසඛායෙ විමුක්තතා	3-117, 4, 39
උපධිසම්මං	4-39
උපධි භානාති	4-192
උපනිධාය	3-37
උපනිධිමිති	4-139
උපනිසායති	3-210
උපපරිකවති	3-293
උපපරිකවයා	4-172
උපරිපාසාදවරගහස්ස	4-141
උපචර්තුකුලාති	4-208
උපචාදි නාම	3-26
උපචිවරති	4-166
උපචිජ්ඣාදා	3-65
උපසංගතා	4-72
උපසම්පජ්ජ විහරථ	3-128
උපසම්පජ්ජ විභංගි	3-73
උපසම්පදං	4-14
උපසම්පදය	3-19, 4-91
උපසම්පුට්ඨං	3-117-4-108
උපසමෙත	4-207
උපසමො	4-209
උපසඤ්ඤාමිති	3-132, 293
උපසඤ්ඤාමි 3-139, 204, 4-24, 49	
උපසඤ්ඤාමිතබ්බං මහෙස්සයා	3-155
උපසංගරති	3-100
උපහති ඤ්ඤා	3-150
උපහති ඤ්ඤායො	3-150
උපහස්සාදාති	4-174
උපහතතා	3-112

සංගෘහ-පිට්ඨකය

උපාදානමෙව අක්ඛායති	4-17
උපාදානමෙවිධං කීර්ණො	
භානනා	4-46
උපාදානා	4-64
උපාදානෙ	4-155
උපාදායමක්ඛායති	4-19
උපාදිණණං	3-95
උපාදිණමානො උපාදියති	4-46
උපායා	4-64
උපායුපාදානා	4-64
උපාලිපමුඛාය	3-37
උපෙක්ඛායෙව අවසික්ඛාති	4-188
උපෙක්ඛාසහගතං	4-138
උපෙඛා නාමිකොදිතබ්බං	4-21
උපෙඛෙතො	4-172
උපෙති ගබ්භස්ස ඵරස්ස	
ලොකං	3-212
උපොසථිකස්ස	4-141
උපපජ්ජති උපෙඛා	4-170
උපපජ්ජති ච භො උපපජ්ජති	
ම 3-135	
උපපජ්ජති දෙමනස්සං	4-18
උපපතිං සුච්ඡාකරොති	3-124
උපපත්තථලං	3-30
උපපත්තා කුසලා	3-167
උපපත්තානං පාපකානං	3-172
උපපත්තපත්තානං	4-30
උපපත්තපත්තානං අධිකරණං	
සම්මාය වූපසමාය	
සමුමුඛාචිතයො දුතමෙව	
-පෙ-තිණවිහාරයො	-32
උපපලගෙකා	4-149
උප්ඛිලං	4-137
උප්ඛිලාචා	3-87
උපපතොභාගමිමිට්ඨං	3-6
උපපතොභාගමිමුක්තතා	3-103, 128
උපපමෙතං අනිච්චං	4-4
උපපමෙතං මාරධෙය්‍යං	4-40
උපපමානාධාය	4-5

භාෂා-පිට්ඨකය

භාෂා-පිට්ඨකය

උභයං සමථරිතා නිට්ඨති	3-81
උභෙපි කණ්ණසොතානි	3-254
උභො සඛං	3-301
උඛ්භං තාදිසමෙව හොති	4-153
උමිඤ්ඤං	4-163
උමොපුප්ථං	3-117
උමුඤ්ඤානො	4-163
උයොජනිකපටිසංයුතං	4-109
උලොඛාපෙති	3-202
උසභවතීද ජාලිනං දුක්ඛ	
	මූලං 4-90
උසුකාරං	3-235
උසුඛිපාදෙ	3-259
උසුඛාය උසුඛාය	3-209
උසුභති	3-132, 293
උසුදෙති	3-271
උලාරං	3-243
උලාරං පුමෙඛනාපරං විසෙසං	
	ජානනී 4-96
උලාරභොගකුලා	4-69
උලාරවෙද	3-125
	උ
උරුඤ්ඤං	4-184
උරුබලී	3-211
	උ
උකංගනං	4-131
උකංචං	4-104
උකංචානං	4-34
උකංචානං අධිකරණානං	4-34
උකංචො ආසවා	3-130
උකංචා	4-133
උකංගනසිතා	4-171
උකංගනා	4-171
උකංගනා උකංගනසිතා	3-29
උකංදෙසං භුඤ්ජති	3-100
උකංගනදුක්ඛං	3-71
උකංගනදුක්ඛී	4-17
උකංගනසුඤ්ඤි	4-16
උකපුණ්ණිරිතනාගං	3-238

උකපුණ්ණිරිතෙක	3-133
උකපුතනකො	3-200
උකමනං ධීතො	3-139
උකමනං නිසිදි	3-1
උකමංසවලං	3-40, 81
උකමිදං	4-103
උකං	3-124
උකංසෙව දිසං ධාවති	4-172
උකං සමථරිතා නිට්ඨති	3-80
උකාභාරිකං	3-81
උකාසනභොජනං	3-101
උකිසා ලොකධාතුයා	4-80, 86
උකුතපඤ්ඤා ආජිව සතෙ	3-168
උකෙ	4-11
උකො අසුඤ්ඤාභාවො අති	4-104
උකො ඛගිතො රුපාති	
	පසංසි 3-176
උකො වුපකට්ඨං	3-233
උකිජ්ඣෙසා	3-259
උතභෙධා	4-132
උතදමොච	3-103, 132, 202, 306
	4-56, 73, 135, 139
උතදගොසි	3-133, 199, 232, 4-185
උතදෙව ඛො පන සංයොජනං	
	උතං නිවාරණං 3-27
උතපරමංසෙව	3-2
උතරති	4-103
උතරතිවා ආනඤ්ඤං සමා	
පජ්ජතිපඤ්ඤාය වා අභිමුච්චති	4-41
උතං අවට්ඨො මං භතො	3-103
උතං අමතං යදිදං අනුපාද	
	විතතංගා විමොක්ඛා 4-47
උතං තෙත හි භතො	3-192
උතං දෙසකං	3-102
උතං පනාවුසො ධම්මං	4-22
උතං පාසාදිකං නු ඛො	4-118
උතං මම	4-207
උතං මමං	4-216
උතං වා පනෙතෙසං උපාති	
	වතං 4-1

නාමො-පිට්ඨකං

එතං සත්තං එතං පණ්ණිතං	4-44
එතං හි	3-98
එතස්ස හඟවා	4-222
එතස්ස හඟවා කාලො	3-7
එතස්සායතනස්ස	4-14
එතාවපරමො සියං	4-207
එතෙ ව අසෙසෙ ව	4-90
එතෙත	3-303
එතෙත මව්වා සුඤ්ඤානං	4-206
එතෙතං	4-105
එථ භූමෙහි භික්ඛවෙ	3-127
එථ භික්ඛවෙ	3-280
එත්ථ	3-167, 4-40
එත්ථ අස්සලායනං	3-282
එත්ථ කිං කාරණං	3-1 1
එත්ථ ව අබ්බිලො සමානං	3-166
එත්ථ නෙ	3-184
එත්ථ මයං අනස්සාමි	3-188
එත්ථ සිතං එත්ථ පටිබ්බං	3-179
එත්ථෙතෙ	3-185
එවං උපෙක්ඛං පටිලභති	4-45
එවං කණ්ණි	3-157
එවං ඛො අහං භික්ඛු ධාරෙමි	
හතෙදුකරතියො ගාථා	4-169
එවං ඛො ආනන්ද තස්සපාපියං	
සිතා හොති	4-34
එවං ඛො ආවුසො අඤ්ඤානං	
අසංකප්පං	4-173
එවං ඛො ආවුසො අනුපාදං	
පරිත්තංතා හොති	4-173
එවංගොතනං	4-114
එවං වෙත්ථ සුතස්සත්තං	
තරංගතස්ස හොති	4-36
එවංජව්වා	4-114
එවං තත්ථ විසුඤ්ඤාති	4-206
එවංධමෙමා	3-125
එවංධමෙමා	4-114
එවං නො	3-97
එවංපසෙසෙ	4-114

නාමො-පිට්ඨකං

එවං පස්සං භික්ඛවෙ	4-218
එවං හදුනාමි	3-316
එවං හනෙත	3-74, 119
එවං භො	3-252
එවං මහානුගාමා ආහංග	
තානුගොතනි	4-119
එවං මහිද්ධිකා	4-119
එවංරුපො	4-157
එවංරුපොසි යං	4-157
එවංවණ්ණො අනාගොති	3-187
එවංවාදී භික්ඛවෙ නිගණ්ඨා	4-1
එවං ව්‍යාකරෙය්‍ය	4-22
එවං විත්ථාරෙත ආජානෙය්‍යං	4-71
එවං විමුත්තං	4-114
එවං විහාරි	4-114
එවං වුත්තෙ	3-288
එවං වුත්තෙ ආයස්මා	
ආනන්දෙ	3-98, 4-87
එවංවෙදනො	4-53
එවං සත්තං	4-111
එවං සත්තමෙතං	4-111
එවං සනෙත	3-221, 306
	4-1, 6, 112
එවං සනෙත ඛො ආනන්ද	4-112
එවං සනෙතපි සප්පට්ඨන්ති	
කානං තාව දීඝරත්තං	
තිතාය හොතු අප්පට්ඨන්ති	
කානං කථං හොති	4 71
එවං සමම	3-192
එවං සමනනාගතො	4-192, 193
එවංසිලො	3-125
එවංසිලො	4-114
එවමෙය්‍යායං අරියො අට්ඨමි	
නො මෙය්‍යො	4-320
එවමෙය්‍යමෙ	3-80
එවමොවුසො	4-186
එවමොගාසු	3 113, 281, 4-133
එවමෙමෙ ධම්මා තානට්ඨා	
අප්පමාණං මහගතං	4-13

භාෂණ-පිට්ඨකය

එවමෙතං	4-199
එවමෙතං කඤ්ඤා	3-2
එවමෙතං දිට්ඨිතං පතාතං	භොති 3-142
එවමෙතෙ දට්ඨකං	3-99
එවමෙතෙතං සමථානකමො	භොති 4-170
එවමෙතථ	4-208
එවමෙව	3-113
එවමෙව ඛො 3-68, 179, 190,	
294, 304, 4-2, 10, 38, 189, 192	
එවමෙව ඛො භික්ඛමෙව	4-8
එවමෙවිමෙ	4-15
එවට්ඨි ඛො අහං භජනතා ත	
උත්තංගමි 3-102	
එවට්ඨි මෙ	3-160
එවමෙවසුතං 3-1, 8, 10, 23, 30	
35, 69, 74, 78, 79, 85, 89, 97,	
98, 101, 112, 118, 122, 125,	
127, 133, 134, 136, 138, 144,	
152, 161, 182, 185, 189, 191,	
212, 219, 221, 226, 237, 238,	
239, 244, 248, 274, 281, 284,	
285, 294, 295, 296, 304, 309,	
4-1, 11, 19, 22, 35, 39, 47,	
49, 51, 55, 56, 63, 68, 70, 72,	
88, 90, 94, 99, 101, 103, 106,	
113, 127, 131, 133, 135, 139,	
150, 156, 167, 168, 169, 163,	
166, 172, 174, 175, 195, 196,	
204, 207, 208, 213, 216, 217,	
220, 221, 222,	
එවරූපං ඛො ප්‍රාග්බණ්ණ භො	
භගවා කාතං චණ්ණෙති 4-51	
එවරූපං සුඛං වෙදනං පජහට්	
3-128	
එවරූපි	3-132
එවරූපොති යං	4-53
එසතිං	4-2

භාෂණ-පිට්ඨකය

එස සත්භාෂො යාවතා	
සත්භාෂො	4-47
එසා ථෙ මෙ භො භොතමි	
දිට්ඨි ඛමෙය්	3-139
එසාපි තෙ දිට්ඨි ත ඛමෙති	3-139
එසාහං භජනතා භගවතං	
සරණං ගච්ඡාමි භික්ඛු	
සඤ්ඤා ඛමෙඤ්ඤා 3-34	
එසෙය්	4-2
එසෙව අසු තස්ස භික්ඛුභාෂො	
3-230	
එසෙවජනතා උක්ඛස්ස	4-207
එති තාත	3- 05
එති සිං තාතාති -පෙ-	
පුඤ්ඤාති ච කණෙති 3-206	
ඛ	
ඕක්කලා	4-94
ඕක්කංසාවතංසං	3-160
ඕත්තාණ	3-63
ඕත්තං පසිඤ්චා	3-276
ඕත්තොට්ඨෙතො	4-140
ඕඨිලිකා	3-74
ඕසස්ස නිත්ථරණං අක්ඛාතා	4-46
ඕජවතං	3-133
ඕතාරං	4-100
ඕදති	3-208
ඕදහෙය්	4-2
ඕදාතා	3-265
ඕපමෙඤ්ඤා	3-306
ඕපසාදං අඤ්ඤාවසති	3-286
ඕපාතෙ	3-292
ඕපානගුතං	3-62
ඕපාරමො	3-238
ඕජුතො	3-307
ඕත්තසඤ්ඤාව සඤ්ඤාතාම	4-137
ඕත්තසතිමිතං මනසි	
කණෙති 4-138	
ඕත්තාසො	4-137
ඕරං සමුදාස්ස	3-21

භාෂා-පිට්ඨකයා

මරබහිතො	3-7
මරමහාගිග්ගසංගොජනං	3-99
මරමහාගිග්ගානි	3-98
මරමතතකසාස	3-113
මරසා මුඛතො ජාතා	3-220
මරසො	4-63
මවට්ඨිකං විනිවේශෙත්ථ	3-192
මවදන්ති අනුසාසනති	4-94
මවුටො	4-132
මසසිත්තාරකා	3-187
මහිතො	3-301
මලබ්බං	4-139
මලියසි	4-205
මලුග්ග විලුග්ගං	3-115
මලුග්ගවිලුග්ගා	3-115
මද්වාරිකං	4-13
මද්වාරිකසාස	3-37

ක

කබ්බති	3-253
කච්චිමෙතං	4-103
කච්චිමෙතං ගන්තො	4-103
කච්ඡං	3-97
කජ්ඣකලායං	4-222
කඤ්චිතසන්තිගතතමො	3-260
කඤ්චිසබ්බාරං	4-75
කටග්ගගෙත	4-160
කටග්ගාභො	3-80
කභිනෙ විවරං	4-129
කණ්ඩුවමානො	3-8
කණ්ණකන්ධලෙ මගදුගෙ	3-244
කණ්ණංචීදං	3-95
කණ්ණං	3-70
කණ්ණවිපාකං	3-70
කණ්ණපුක්කං	3-71
කණ්ණපුක්කවිපාකං	3-71
කණ්ණාභිජාතිතො	3-279
කණ්ණො	3-220
කතකමෙමගි	3-112, 113
කතං තෙසං අපමාදෙන	3-128

භාෂා-පිට්ඨකයා

කතමා තෙසං සෙයොසා	3-306
කතමා පනායං උපෙඛො	4-171
කතමෙ ඵ ගගපථි අකුසල	සීලා 3-184
කතමෙ තෙ කිලෙසා පඨිණං	4-66
කතමෙත	3-218
කතමෙසං තිං ධම්මානංද්‍රාගී	4-66
කතමො ව භික්ඛවෙ අසප්ප	ජිහ්වමෙමා 4-68, 69
කතමො පත ගන්තො අරිසො	විමොකෙකා 4-46
කතාච	3-211
කතං බුද්ධියා සාසනං	3-237
කතසම්මණියා	3-67
කථඤ්ච භික්ඛවෙ	4-7
කථඤ්ච මහානාම	3-19
කථඤ්චානන්ද භික්ඛවන්තර	කො 4-55
කථංගොතොසා	3-231
කථං පත ගන්තො	4-54
කථාපාභතං	4-25
කථාවන්දුසුභිං	3-35
කදුචි කරගථි	3-116
කදු සඤ්ඤාලා	3-68
කන්තං	4-108
කන්තානං	4-169
කන්දරකො ව පරිබ්බාජකො	3-1
කන්දකො	3-208
කප්පකසා ගාමවරං දත්තං	3-213
කප්පවෙරා	3-74
කප්පවිධිතො	4-79
කම්මතානං පුඤ්ඤානති	4-54
කම්මං	4-206
කම්මං කණ්ණං	3-87
කම්මං විජ්ජා ව	4-206
කම්මකර	3-5
කම්මදායාදු	3-71, 4-159
කම්මනා	3-2෮7, 302
කම්මනා වහනති	3-303

භාෂණ-පිට්ඨකය	
කමමනෙකා	4-49
කමමබ්බු	4-159
කමමපටිසරණං	4-159
කමමයොති	4-159
කමමපිපාකකොපිදු	3-303
කමමයකා	4-159
කමමාති පඤ්ඤපසි	3-35
කමමම ව අධ්‍යක්ෂමම ව	3-158
කමමමන	4-76
කරණො	3-180
කරච්ඡකොණි	3-263
කරුණි	3-159
කරුණො	3-81
කරුණො න කරියති	3-81
කලුපිත්තං	3-84
කලුභාගමපි	4-139
කලිග්ගහෙන	4-140
කලිග්ගහො	3-80
කලොපියා	3-196
කල්‍යාණධම්මො	4-203
කල්‍යාණවාක්කරණං	3-288
කල්‍යාණවාචො	3-288
කංඝ චො නාම	3-98
කසිණාති	3-178
කභං පන	4-46
කභං පන තුලෙන	3-119
කභං පන භවං ආනන්දො	4-50
කථාරජනකො	3-219
කා	
කා අතීතංසෙ සන්ධි සද්ධා	4-2
කාකපෙය්‍යා	4-100
කාකාතිදුග්ගි	3-115
කා ගති	3-69
කාණො	4-140
කාපිලවත්තෙව සකෙස ඛු	
රතංඨි ධම්මො කථාය	3-17
කාපොතකාති	3-156
කාමියගසුඛං	3-190
කාමගුණසු	3-212

භාෂණ-පිට්ඨකය	
කාමපටිසරිසුඛිනො	4-174
කාමමච පරිකම්භං	3-301
කාමරතිසන්තිමං	3-236
කාමසඤ්ඤා	3-185, 4-40
කාමසඤ්ඤාජනානං	
අනබ්බිකානං	4-18
කාමං තචො ච	3-133
කාමො	4-39
කාමාසමං පටිච්ච	4-105
කාමෙ පරිභුඤ්ජනො	
	3-201, 4-131
කායගතාසනිං	4-99
කායදණ්ඩං ච විදුණං මනො	
දණ්ඩං	3-35
කායදුච්චරිතසමබ්බි	4-86
කායදුච්චරිතෙන	3-19
කායදුච්චුල්ලං	4-134
කායදුච්චුල්ලානං	
පටිපසංසද්ධියා	3-99
කායකියතා	3-142
කායපරියතතිකං	4-191
කායබලෙන	3-267
කායවෙය්‍යාවරිකං	3-276
කායංග්ග හෙදා	4-42
කායසුඛං	4-220
කායවිවේකමතතං සන්ධාය	
වදති	3-163
කායිකා	4-220
කායෙත වෙච පරමසමං	
	3- 32, 293
කායෙන ඵසිතිකා	3-130
කායොතිපි න භොති	3-183
කාරණං	4-7
කාරයනො	3-81
කාරුපෙඤ්ඤා	3-206
කාරුපෙසි	3-284
කාලකතො සාරිසුතො	3-296
කාලද්දාදා අස්ස	4-174
කාලිකං	3-128

ශාංක-පිට්ඨකයා

කාසාවතණයා	4-202
කාසිපු	3-127
කාළුබෙමකයා	4-106
කි	
කිංකාරපටිකාංචි	4-149
කිව්වාගිකරණං	4-30
කිඤ්චි තථ ඉඤ්ජනාමිං	3-117
කිඤ්චිතං	3-302
කිඤ්චාපි භො	3-276
කිඤ්චි රුහුල	3-95
කිංචි දිට්ඨිතං	3-135
කිණ්ණිකා ආනෙති	3-65
කිත්තයමානො භොසි	3-209
කිත්තාවතා හු භො භනෙත	4-73
කිත්තා භො එතං	4-50
කිමිදං	3-160
කිං පත උදයි අභි එකන්ත	
	සුභො 3-187
කිම්පත මයං තං	3-200
කිං බලං කො අය්‍යාභො	3-282
කිලමිථො	4-131
කිලමයතො	3-81
කිංමිං පඤ්ඤපෙති	3-39
කිං පත තපයයි	3-35
කිං පත තං බුජ්ඣසියති	3-186
කිං පත තිං මහාරුර	3-247
කිං පත භනෙත අභි එකන්ත	
	සුභො 3-188
කිං පත භික්ඛවෙ	3-132
කිං පත මහාරුර	3-245
කිං පතිමයා	3-113
කිං පුච්ඡංමි	3-238
කිං හි	3-283
කිං හි භොගති එතා ඡව්ඨා	
	තාලකු 3-40
කි	
කිවාගිරි	3-127
කිවෙ	3-298

ශාංක-පිට්ඨකයා

කිදිසා තාම අය්‍යපුත්ත	
අච්ඡරයො	3-807
කිවිදුරෙ විමෙ	3-132
කු	
කුකකුචාරමො	3-8
කුකකුරචිත්තං	3-69
කුකකුරචතං	3-69
කුකකුරචතිකො	3-69
කුකකුරසිලං	3-69
කුකකුරකපං	3-69
කුකකුරෙච පලිකුජ්ඣි	3-69
කුකකුලචිරයො	4-145
කුච්ඡිමති	3-225
කුචකණ්ණරසෙඤ්ඤ	3-109
කුශාරිති	4-140
කුණ්ණි වා	4-140
කුතුහලසාලායං	3-162
කුතො ආගන්තව්	4-178
කුතො නො	3-205
කුතො නො ගහපති	3-205
කුතො පතයා	3-231
කුමාරකිලිකං කිලි	3-214
කුලිකට්ඨානකථා	3-154
කුලස්සයා	3-195
කුලමාසං	3-203
කුරුරකමවන්තා	3-7
කුලපුත්තා	3-73
කුලපුත්තො	4-175
කුලං	3-62
කුසලං	3-304
කුසලායතිකා	4-111
කුසලෙන පිටියති	3-234
කුසලෙන සිලෙන	3-291
කුසලො	3-222
කුසිකාරයං	4-19
කුහතා	4-92
කුහිං	3-184
කුහිඤ්චි න මඤ්ඤති	4-69
කු	
කුචෙය්‍යාති	3-5

භාෂා-පිට්ඨකයා	
නෙ	
නෙ අනියා	4-221
නෙ ආකාර	4-221
නෙ ඤ්ඤා	3-275
නෙතුමෙරු ගො ව මානසිකා	
අරියො	4-90
නෙතවි අසුචිතා	4-123
නෙතවිදෙව	3-281, 286
නෙතවිදෙව කරඤ්ඤො	3-239,
	240, 245
නෙත මුඛෙත අභිතිවිසිතා	4-66
නෙවටා මඤ්ඤා මච්ඡ	
විලොපෙ	3-118
නෙවලපරිපුරු පණ්ඩිතභූමි	4-150
නෙවලපරිපුරු බාලභූමි	4-140
නෙවලිතො සමසෙ	3-297
නෙසමයසුං ඔහාරෙතා	3-214
නෙසෙසු පරමසිතා එතද	
වෙව	3-192
නො	
නො අභිසම්පරුයො	3-69
නොකතද්ද	3-221
නොවි සහබම්මිනො	4-22
නො ජඤ්ඤා මරණං සුචෙ	4-156
නොධුපායාසයොනං අභි	
වචනං	3-121
නොනජ්ජ	3-92
නො නාමො අයං හතොත	3-248
නො හු බො	3-195, 283
නො හු බො හතොත	4-134
නො හු බො භික්ඛවෙ	4-157
නො හු සෙතාපති	3-278
නොමුදි වාතුමාසිති	4-95
නොලියෙසු	3-69
නො හතොතා කං පච්චා	
වික්ඛසි	3-97
නොසකාගාරපි	3-163
නොසොතිතවත්ථගුයො	3-260
නොසොතිතො	3-253
නො ගෙතු සාමානියා	4-50

භාෂා-පිට්ඨකයා	
බ	
බවොපිකා	3-116
බතනං ආමනෙතසි	3-286
බතතියා	3-277
බතතියො ව හු බො	3-282
බතතියොපියා	3-230
බතතී බලං	3-300
බකාසිවචනං	4-54
බයාතීතං	3-297
බයාවිරුගා	4-64
බරුජනං තිවාසෙතා	3-7
බා	
බාරුදිකා නදී	4-154
බි	
බිප්පමෙව චුපසමෙති	3-105
බි	
බිණ්ණාමරුගො	3-291
බිණ්ණං ජාති	4-63
බු	
බුද්ධං මධුං	3-163
බුද්ධො පාණේ සබ්බාතං	
අපාදෙති	3-39
බුරුකාසෙ	3-109
බුරුපරියනො	3-81
බෙ	
බෙමං අමතගාමිනං	3-150
බෙමකො	4-106
බෙමාභිරතො ව සොරතො	4-90
බෙමියමෙවනො	3-284
භ	
භග්ගරුග පොකබරඤ්ඤා තීරෙ	3-1
භව්ඡ තිං භගපති	3-37
භව්ඡනං	3-272
භව්ඡනොතා බො පත	3-266
භණ්ඩරියා	3-162
භණ්ඩො	3-162
භණ්ඩිතා	3-286
භණ්ණා	4-108
භණ්ණො	3-10

භාෂණ-පිට්ඨකයා	
ගණකා	4-193
ගතං	3-96
ගතිං	3-302
ගතපරික්කමෙ	4-130
ගපිතො	3-307
ගද්දහනමිතං	4-130
ගබ්භිනිසො	3-281
ගමතිරක්ක	3-67
ගමතිරෙ	3-135, 271
ගලප්පවෙධකෙන	3-34
ගහණියා	3-210
ගහනියා	3-224
ගහපතිවිවරං	4-129
ගහපති වා ගහපතිපුත්තො වා	3-148, 149
ගහපතිවාදෙන	3-25
භා	
භාථා අභාසි	3-207
භාමණ්ඩලරූපො විශ්	3-283
භාමසකුඤ්ඤං	4-104
භාමං පවිසාමි	4-72
භාරයාං ථානං	4-7
භාලහපලෙපනෙන	3-97
භාලහපලෙපනෙන	4-1
භි	
භිද්ධිලොභො පභාතබ්බො	3-26
භිලානපුත්තං	4-207
භිහිසංයොජනං	3-133
භිහිපටිසංයුතං	4-35
භි	
භිතං	3-292
භු	
භුතං	3-146
භුද්දවනෙ	3-220
භුභාදස්සනාය	3-152
භෙ	
භෙහසිතපිලානං	4-132
භෙහසිතා	4-99
භෙහසිතාති	4-169

භාෂණ-පිට්ඨකයා	
භො	
භොකපාං	3-70
භොත්‍රභුතො	4-202
භොපවුමො	3-264
භොපොච්ඡ	3-295
භොරක්කං	3-299
භොවනං	3-70
භොවනිකො	3-69
භ	
භවාය	4-107
භා	
භානෙතායං වා භානෙතාං	3-243
භාසව්ණිදනපරමො විහරමි	3-26
භො	
භොසොයෙව බො ඵසො	3-220
ච	
චක්කරතනං	3-251
චක්කාති	3-258
චක්ඛුඤ්ඤ	4-218
චක්ඛුඤ්ඤ භික්ඛවෙ	4-218
චක්ඛුතා රූපං දිස්සා	4-166
චක්ඛුතා රූපං න පස්සති	
භොතෙන සද්දං න සුභොති	4-222
චක්ඛුමා	3-297
චක්ඛු විඤ්ඤාණෙන සද්ධිං	
විඤ්ඤානබ්බසු ධම්මෙසු	4-65
චක්ඛු විඤ්ඤායං	4-71
චක්ඛුසමථස්සා	4-166
චක්ඛුං අත්තා	4-218
චක්ඛුං බො මාගජ්ඣ	3-146
චක්ඛුං ලොභෙ සමුප්පන්නං	3-297
චණ්ඩා	4-208
චත්තාරිමාති	4-29
චත්තාරිමාති පුඤ්ඤකම්මාති	3-70
චත්තාරිමාති භික්ඛවෙ	3-120
චත්තාරිසද්දනො	3-62
චත්තාරෙමි	3-85
චත්තාරෙමි උදසි පුග්ගලා	3-116
චත්තාරෙ මෙ මුග්ගණා	3-28

භාෂ්‍යා-පිට්ඨකය	
වතනායෙකං දෙවපුත්තං	4-123
වතනායෙකං දෙවපුත්තං	
වතුද්දිසං ආරක්කාය උප	
ගවජනති	4-120
වතනායෙපි සතිපට්ඨානං	4-220
වතනායෙ මෙ පෙසාං පුග්ගාදි	3-6
වතනායෙ සතිපට්ඨානං	4-20
වතසොං බො ඉමා	4-133
වතසොං බො ඉමා ආනඤ්ඤා	
දකඛ්ඤා විසුද්ධියො	4-203
වතුන්බ්‍රහ්මචරියාය වාසෙ	
අකපා	3-157
වතුන්දෙවපුත්තං	4-152
වතුන්තං සතිපට්ඨානානං	4-96
වතුපපදං වෙය්‍යාකාරණං	3-132
වතුපරිච්චො	4-88
වතුසි බො	3-183
වතුසි බො අහං	3-184
වතුරුසිට්ඨානො	4-187
වඤ්ඤාගණො	4-149
වඤ්ඤා දෙවපුත්තො	4-159
වච්චං ගතාගතං කරියාති	3-5
වච්චායං	3-1
වයො	3-116
වරණසම්පන්නො ඉතිපි	3-22
වරපිරෙ	3-237
වර වාදප්පමොක්කාය	3-163, 4-23
වරිතුං	3-199
වලිතං	4-207
වා	
වාගමනුමුඛොගය	4-187
වාගං	3-306
වාරිකං	3-79
වාරුද්දානො	3-277
වාතුමමහාභුතීනො	3-156
වාතුමායං	3-118
වාතුයාම සංවරසංවුත්තො	3-39
වාතුචණ්ණං	3-281
වාරිකං	4-175

භාෂ්‍යා-පිට්ඨකය	
වි	
විතතං	3-207
විතතං ආරුබෙති	3-6
විතතං පග්ගණාති	3-166
විතතං පටිච්චාපෙති	3-100
විතතං පරියාදාය තිට්ඨති	4-173
විතතයානං එතෙ	3-308
විතතනරංගො	3-261
විරකාමපි	3-20
විරහාසිතං	3-20
විරසං බො	3-155
විරසං බො හතෙත	3-133
විරසං වත මෙ	3-230
විරං දීඝමධානං	4-189
වි	
විවරකමමං	4-107
විවරකමමං කරෙතති	3-102
විවරගෙතු	4-19
වි	
වුණණමකඛිතං	3-308
වුණණන	4-130
වුත්තප්පානො	4-207
වුද්දස බො පතිමා	4-200
වෙ	
වෙනසා	4-61
වෙනසා පුට්ඨො	4-100
වෙනසිකා	4-220
වෙනසො අභිට්ඨානාභිතිවෙ	
සාමුසයා	4-64
වෙනසො අභිතිරෙපා	4-92
වෙතොවසිප්පත්තා	3-40
වෙතොවිමුත්තං	4-108
වෙතොසමාධිං	4-164
වෙතොසුඛං	4-220
ජ	
ජඤ්ඤායධමමං	3-203
ජඤ්ඤාකාමා ගොති	3-203
ජනතුපාහනාණ්	3-25
ජඤ්ඤායෙ	4-186, 18-

භාෂණ-පිටි බ්‍යා

ජන්දං ජනෙති	3-166
ජන්දමුලකා	4-53
ජන්දරහව්‍යාපාදෙන	4-38
ජන්ද්‍ය	4-66
ජන්ද්‍ය ජායති	3-132
ජනෙතා	4-207
ජනනං	4-19
ජනනං ඵය්‍යායතනානං	4-19
ජමතිතතං	4-137
ජමාතිකතිතං	3-69
ජමො	3-37
ජයෙතොතිජාතිසු	3-82
ජයොමතසුපවිමාරු	4-169
ජයිමාති	4-28
ජයිමෙ ආතන්ද බමමා සාරු	4-35
ජි	
ජිනදතො	3-81
ජිනතවුමෙ	4-113
ජිනතපපෙකෙව	4-113
ජජ	
ජෙකං	3-151
ජ	
ජවමකො	3-151
ජපිලො	3-275
ජනකුගතන්දං	3-121
ජනපදන්දාවරියපතොතා	3-251
ජනලපතන්දං	3-124
ජනී මාතා	3-283
ජනී මාතූ	3-283
ජනෙතති	4-195
ජනෙතයම්	3-22
ජයො ආවරියසදිසා	3-297
ජමුසකකියා	3-277
ජමොනදං	4-101
ජමො	3-37
ජ	
ජාතවද්‍යො	3-308
ජාතා	3-265
ජාතිකයං පතොතා	3-273

භාෂණ-පිටි බ්‍යා

ජාතිබමමො	4-161
ජාතිමරණදුක්ඛසමුදය	
සමහවො	4-173
ජාතිමරණසබ්බෙසො	4-155
ජාතිමරණසමහවො	4-155
ජාතිමා	3-173, 4-101
ජාතීවාදෙන	3-287
ජාතීවිහරිතං	3-297
ජාතතා	3-9
ජාතාති හගවා තාහංජාතාමි	3-132
ජාතාති පය්‍යති	4-73
ජාතාමි පය්‍යාමි	3-116
ජාතියති	4-113
ජාපෙතායං වා ජාපෙභුං	3-243
ජායිකා	3-115
ජාලගන්ධපාදො	3-259
ජි	
ජිඤ්චිතබ්බං	3-88
ජිණ්ණො	3-210
ජිණ්ණො වුද්ධො	3-272
ජිලෙහයාති	3-5
ජි	
ජිවකයා කොමාරහවමයා	3-30
ජිවකඤ්ඤා	3-243
ජිවිතපවමයා	4-105
ජිවිතා වොපෙපෙසි	4-194
ජෙජා	
ජොතිපාලමාණවං	
ආමිනෙතයි	3-192
කු	
කොයතො	4-134
කොයි	3-301
කු	
කුණ්භාගමතතමෙව පරිභො	
දපෙතති	4-17
කුතා	3-162
කුතිද්දපි	3-203
කුයයා	4-132
කුයං බමමං	3-304
කුයං බමමං කුසලං	3-166

භාෂණ-පිටිපඬකා	
ඌ	
ඌපිතාති පටිකඛිතතාති	3-97
ඌපෙත්වා ඉල්ලව්ජං ඌපෙත්වා	
තිභිපටිසංසුතතං	4-36
ඌ	
ඌනං ඌවා පන	4-37
ඌනං ඌවා පනෙතං	4-37
ඌනමෙතං විජ්ජති	4-75, 218
ඌනෙති	3-31
ඌ	
ඌතං	3-272
ඌතා	4-123
ඌ	
ඌකතා	4-92
ඌග්ග	3-103, 4-50, 51
ඌග්ග භො ආතජෙද්ද	4-51
ඌග්ග භො මගං හනෙත	3-123
ඌචං ජෙත්වා	3-99
ඌචෙත ඕනඤ්චං	3-208
ඌජං ඌජං	4-215
ඌජං ඌග්ගාරුපං	4-139
ඌකෙඤ්ච දිට්ඨිං න පජ්ජනති	
අඤ්ඤාඤ්ච දිට්ඨිං උපාදි	
දිග්ගතති	3-140
ඌකෙඤ්ච දිට්ඨිං පජ්ජනති	
අඤ්ඤාඤ්ච දිට්ඨිං න උපාදි	
ග්ගතති	3-140
ඌකෙඤ්ච නිමිතතා න පටි	
විජ්ඣාම	4-137
ඌකෙඤ්ච	4-208
ඌකෙඤ්චලපාලඤ්චාරායං	3-295
ඌග්ගතා	4-65, 218
ඌග්ගතවර්ජෙද්ද	4-90
ඌග්ගතාදුසෙසා	3-211
ඌග්ගතාධිපජ්ජනෙය්‍යා	4-54
ඌකෙඤ්චලවාහකතාති	3-197
ඌතං අපෙය්‍යමිලං	4-139
ඌතෙතතන අපෙය්‍යසම්භුතා	4-165
ඌතියං ජෙදවුද්ධං	4-161

භාෂණ-පිටිපඬකා	
ඌකතා වි භික්ෂො	3-272
ඌකතා නිදානං	3-81, 206
ඌකතා සම්මතති මෙධකා	4-136
ඌතථ	3-157, 4-19
ඌතථ උපාජ්ජති	4-56
ඌතථ උග්ගතො	3-287
ඌතථ ච	3-292
ඌතථ ඌපෙතඛිං ඌපෙත්වා	4-150
ඌතථ ඌතථ	4-156
ඌතථ ඌතෙත්ථ	4-134
ඌතථ භො අභිවරාති	4-119
ඌතථ පඤ්චකමෙය්‍යා ථපති	3-178
ඌතථ පටිතිඛිංගි	3-274
ඌතථ පිට්ඨිකො පිට්ඨිකො	
අනුබන්ධී	3-89
ඌතථපි න පකඤ්ඤාති	4-110
ඌතථ පුජෙය්‍යා	3-147
ඌතථ සම්මෙය්‍යා ලොකාමිසු	
පාදානං අපට්ටිකෙය්‍යා	
නිරුජ්ඣතති	3-29
ඌතථ සුතතභූලෙ	3-160
ඌතෙත්ථ	3-200, 241
ඌතථ 3-80, 105, 108, 172, 4-12,	
14, 15, 54, 109, 165	
ඌතථ ඉදං නිසංඝාය ඉදං	
පජ්ජනති	4-170
ඌතථ කාලඤ්ඤා තපාගතො	3-176
ඌතථගිතිවෙය්‍යත	3-142
ඌතථ චෙ	4-20, 109, 139
ඌතථ මුත්තමිකො	3-281
ඌතථ භික්ඛවෙ	4-17, 175
ඌතථ භික්ඛවෙ බාලස්ස	4-139
ඌතථ භික්ඛවෙ යාති ජ	
නෙකඛමමසිතාති	4-170
ඌතථ භික්ඛවෙ යාති ජ	
නෙකඛමම සිතාති සොම	
තස්සාති	4-171
ඌතථනඤ්ච	4-164, 200
ඌතථනඤ්ච යොගං පුග්ගලො	4-165

භාෂණ-පිට්ඨකයා

තනුයසමනනානං	4-2
තනුදං භික්ඛවෙ සාරිපුත්තස්ස	
අනුපදබ්බමවිපස්සනාය	4-60
තනුපපතතිසා	4-101
තථාගතප්පවදිනා	3-130
තථාගතො	3-97
තථාගතො තදුපාතිවතෙතා	4-13
තථා තථා වොහරති අපරං	
මසං	4-175
තථා හි පත මෙ	3-26
තථා වරධරෙ	3-161
තදුපමාහං මාණව	3-307
තපෙව පුට්ඨා	3-211
තදබ්බතන	4-134
තදනුභායතරි	3-292
තදනුතතරං	3-73
තදනුබමං	4-189
තදනුභාසතති	3-292
තදනිතඤ්ඤි	4-158
තදමිනාපි	4-20
තදත්‍ර	4-51
තදබ්බුතෙතා	4-90
තදුපාතිවතෙතා	4-17
තදුපාදානං	4-46
තදුපාදානං	4-189
තදුපිකඤ්ච සුපෙය්‍යං	3-197
තදුගගං අභිතිවජේඤ්ඤා	4-223
තදුගගෙත	4-38
තදෙව	4-174
තතතං තථාගතො සුබසමිං	
යෙව පඤ්ඤපෙති	3-79
තඤ්ඤි	4-124
තතතිසතිතං හොති විඤ්ඤණං	
	4-16
තපපතිරුපි	4-36
තපං	3-306
තපෙන	3-303
තපොදරමෙ	4-158
තබ්බත්‍රලවිහාරිනො	4-41, 44, 45

භාෂණ-පිට්ඨකයා

තබ්බත්‍රලිකාරං	4-62
තමෙන භික්ඛවෙ තිරය	
පාලා	4-161
තමෙව උපෙඛං භාවෙති	3-29
තමෙහි භික්ඛුහි තද අවොච3-230	
තසිදං	4-13, 15
තසිදං හො හොතම	3-25
තසිදං සබ්බතං	4-13
තසෙසු	3-301
තං	3-114
තං ඉත්ථිං එවං අවච	3-232
තං කිමඤ්ඤාසි	3-283, 4-111
තං කිමඤ්ඤාසි රුරකුමාර	3-75
තං ඛො පත	4-149
තං ජාන මානො සමානො	
ගරහෙය්‍ය	4-22
තං තෙ මයං පතිගණ්‍යාම	3-103
තං දුක්ඛසමිං	4-163
තං නො සොඤ්ඤාම	3-163
තං පජ්ඣති	4-171, 172
තං පඤ්ඤාය දිස්වා දිස්වා	4-98
තං පඤ්ඤාය දිස්වා සාධුතං	
අජ්ඣුපෙකතිනා හොති	4-98
තං හගවනතං	3-250
තං මෙ ත රුච්චති	3-97
තංයෙවෙත්ථ පටිභාතු	3-185
තං වත	3-165
තං සච්චං	4-192
තං සත්තමිදං අජ්ඣති දිපෙති	4-104
තං සමාපජ්ඣස්සාමි	4-37
තංසංවතතතිතං	4-43
තංසංවතතතිතං විඤ්ඤණං	
අස්ස ආතඤ්ඤප්පං	4-43
තං හි තස්ස	8-144
තස්සා	4-106, 112, 113, 192, 205, 206, 207
තස්සානිත 3-88, 96, 97, 4-96, 205	
තස්සානිත තිං	4-98
තස්සානිත තිං ඉමං බමමපරි	
යායං බුද්ධාතුකො	4-88

භාෂණ-පිට්ඨකය

භාෂණ-පිට්ඨකය

තසමාතිග භික්ඛවෙ	4-98
තසමාතිග මෙ	3-88
තසමාතිසාතනද	4-110
තසමිඤ්ඤාදි	4-110
තසමිඤ්ඤාදි පුරිමෙමි.	4-110
තසමිං ණානෙ	3-108
තසා	4-100

තසා ඉඩානද භික්ඛුනං	
ගණ්ඩනජාතානං	4-35

තසා වාගං පුබ්බනතං.	
ආරබ්භ	3-186

තසා තිසාරණදසාදි	4-13
තසාපාපඤ්ඤා	3-212
තසා පටිපදං දෙසෙති	3-18
තසා පසාතාය යා වේතනා	3-72
තසා මයං ගනෙත	3-186
තසා මයං මාගන්දිග	3-147
තසා මෙ උපදානපථවයා	3-151
තසා යා විමුතතිගවෙම සිතා	

අකුපා හොති	4-192
------------	-------

තාදි	3-236
තාදිනා	3-236
තාති අතිභුග්ග	3-176
තාය රතියා රමමානො	3-148
තාවදෙව අවසරං	3-308
තාව ගතතසා	3-296
තානං ධම්මං සුච්චා	4-22

ති	
තිට්ඨතු	3-137

තිට්ඨතු පුබ්බනෙතා තිට්ඨතු	
අපරනෙතා	3-190

තිට්ඨනෙසා හො	3-166
තිතික්ඛති	3-300
තිත්තකර	3-162
තිණ්ණවිචිකිඤ්ජ,	3-54
තිණ්ණා වෙදනං	3-249
තිණ්ණො	3-301
තිණ්ණාසොදනං	4-132

තිණ්ණාසොදනං	3-297
තිණ්ණසරනෙ	3-144
තිබ්බවත්තෙ	4-8
තිබ්බාපෙඛො	4-8
තිරව්නාතනෙ	4-200
තිරව්නාතනෙ දුතං දුචා	4-200
තිරියං	3-178

තිරෙකුට්ඨිගතං	4-122
තිරෙජනපද	3-291
තිරෙරට්ඨා	3-291
තිසොං ඛො	3-142
තිසොං මිජ්ජා	3-237
තිසොං වෙදනා	4-163
තිංසෙ තිරගසනෙ	3-159

ති	
තිණ්ණො	4-12

තු	
තුවත් මුසා හො	2-311
තුවත්	4-39
තුණ්හි අහෙසු	3-155
තුණ්හි අහොසි	3-201
තුණ්හි භූතං	3-1
තුණ්හිභූතං තුණ්හිභූතං	4-55
තුලසිනා පදහති	3-132
තුලෙති	3-132, 293
තුමමට්ඨිනොසි	3-229
තුසිතසා	3-66

තු	
තුලපිටුනො වා කපාස	

පිටුනො වා	4-149
තුලසනතිනා	3-265

තෙ	
තෙ ව	4-95
තෙජනං	3-235
තෙජොධාතු	4-84
තෙ ධම්මෙ	3-99, 4-83
තෙ ධම්මෙ සම්මුක්ඛරති	4-62
තෙත නෙමෙත	4-162
තෙත ඛො පත සම්මෙත	4-31

භාෂා-පිටිබිඛා

තෙත වෙහෙර පන සමයෙත	
පුතකුසාභි නාම කුලපුතෙතා	
ගගවන්තං උද්දිය සඳා	
අභාරසමා අතභාරියං	
පබ්බජිතො සො තස්මිං	
කුමාකාරනිවේසන පඨමං	
වස්සුපගතො භොති 4-184	
තෙත ගගවන්තං-පෙ-	
අකඛාතො 3-8	
තෙතභාතඤ 4-222	
තෙත හි 3-65	
තෙත හි තිං හිකු සතෙ	
අසතෙ තිසිදිසා පුච්ඡ 5-2	
තෙත හි වච්ඡ 3-135	
තෙත හි සමම 3-64	
තෙත්‍රපසඛිකමි 3-144, 4-137, 204	
තෙත්‍රපසඛිකමිංසු 3-119	
තෙතෙව ධම්මරුගෙන 3-9, 100	
තෙතෙවතතරවසෙත්ත 4-213	
තෙමාසං ආකාසච්ඡදනං	
අකාසි 3-196	
තෙලපාදිපං ආරෙපෙචා 4-12	
තෙව අරියසාවකස්ස 4-40	
තෙවිජ්ජාතං 3-297	
තෙති ධම්මෙති 4-19	
තෙසං 3-114	
තෙසං තං 3-114, 116	
තෙසෙකෙකුච්ච 3-294	
තෙසාගමියමි 3-311	
තෙසාගං චිත්තං ආරුචෙමි 3-166	
තෙසාගං සංගොජනං 3-27	
තෙසාගං සංගොජනානං	
පභානාය 3-27	
තෙසු දුස්සිලෙසු සඛිකං උද්දිය	
දුතං දස්සන්ති 4-202	
කො	
කොදෙය්‍යපුතෙතා 3-304, 4-160	
කා	
කායං ධම්මා අනුපදවච්ඡිතා	
භොති 4-61	
කායං මන්තා 4-65	

භාෂා-පිටිබිඛා

කිං	4-169
කිං මන්තාතං පටිඝ්ඤානෙතා	3-252
ඵ	
ඵඤ්ඤං පාසෙසි	4-199
ඵපති	3-78
ඵා	
ඵාමවා	3-19
ඵාමසා	4-164
ඵාලිපානෙ	3-283
ඵාවරෙසු	3-301
ඵි	
ඵිතමිදධං	4-137
ඵි	
ඵිලලකොට්ඨිතං	3-197
ඵි	
ඵිලං	3-301, 4-35
ඵිලො කලිඛිකාරෙ	3-114
ද	
දකඛකම්මකාරපුත්තඋක්කා	
මුඛසුකුසලසම්පගම්භං	4-102
දකඛිණසමුද්දං අජෙකා	
ගගෙචා-පෙ-ඵවරුපං	
චික්කරත්තං පාතුගවති	4-146
දකඛිණාභිජියමිං	3-295
දකඛිණෙන	3-266
දට්ඨෙය්‍ය	4-132
දකඛාති පඤ්ඤපෙති	3-35
දකෙකින	4-208
දන්තපඤ්ඤත්තං	3-166, 167
දතෙතාසි	3-65
දදතෙතා	3-81
දන්තං	3-146
දන්තකාරණං ගපෙත්ඤ්‍යං	3-246
දන්තභුමිං	3-246
දන්තස්ස	3-67
දන්ති	3-300
දන්තලෙහකං	4-140
දකාධිත්තත්තං	3-30

කාණ්ඩ-පිට්ඨකය	කාණ්ඩ-පිට්ඨකය
දමෙත 3-81, 303	දිව්‍යසුත මුත විඤ්ඤාතබ්බස්ස
දමුපසමෙත 4-208	සබ්බාරමනෙතත 4-14
දර්ථමිත්තා 4-106	දිව්‍යභිග්ගාති නාම න
දලිද්දා 3-115	ව්‍යාකාතබ්බාති 3-97
දවා 4-34	දිව්‍යපදා 3-158
දසමො 3-8	දිව්‍යපලාසො 4-22
දසසහසසි ලොකධාතු එක	දිව්‍යසමපනො 4-75
ධර්මාලා අගොසි 4-125, 126	දිව්‍යෝ දිව්‍යවාදිතා 4-63
දසති බො අගං 3-184	දිව්‍යෝවධමෙව 3-6, 73
දස්සනඤ්ච රූපානං 4-137	දිව්‍යෝ වා ධමෙව 4-165
දස්සනමධි බො අගං 4-163	දිබ්බං 4-141
දස්සනාය 4-25	දිබ්බං යොගං 3-302
දස්සනායපි නපප ගොනති 3-248	දිවාදිවස්ස 3-182
දස්සනියා 4-118	දිසාති මෙ 3-234, 235
දස්සනියො -287	දිසාන-පප-පසිද්ධි 4-147
දහරු 3-212	දිසා වාහං න ජානෙය්‍යං 4-185
දහරු 3-181, 289	දිස්සනෙන බො පත 3-281
දල්ලාපරික්කමො 3-20	ද්විධා ඡෙත්වා 3-237
ඉ	ද්විධා විපාකා 3-293
ඉට්ඨි නතරකප්පා 3-158	දි
ඉතතික්කභත්තා 3-269	දිභ්බුලි 3-259
ඉගං විදුම් 4-91	දිඝනබො 3-139, 143
ද	දිඝනපසසි 3-35
දුතබ්බං මඤ්ඤාය්‍යාසි 3-62	දිඝපිට්ඨිකො 3-298
දුතකථං 3-274	දිඝරහනං බො මෙ 4-134
දුග්ගතො චෙව විපු ජබ්බති 4-203	දිඝාපි බො තෙ එසා උද්ධි 3-187
දුග්ගතො විපු ජබ්බති 4-203	දිඝායුක්කංචනනතිකා එසා
දුසා 3-5	මාණව පටිපදා 4-161
දාරණො 4-79	දිඝං 3-301
දි	දිඝං කාරුණං 3-240
දිව්‍යං 3-31	දි
දිව්‍යධම්මතිබ්බානං වා පත 4-12	දුක්ඛතකමමකාරිනො 4-
දිව්‍යධම්මපුබ්බිකාරං 3-120	දුක්ඛතකමමකාරි 4-13
දිව්‍යධම්මපුබ්බිකාරුකං 3-21	දුක්ඛරතරං 3-10
දිව්‍යධම්මාභිඤ්ඤාචොසාන	දුක්ඛතො 3-99
සාරම්පපතතා 3-311	දුක්ඛතිදුතස්ස 4-8
දිව්‍යධම්මාභිතිබ්බුතා 4-165	දුක්ඛපටිකකුලං 3-
දිව්‍යධම්මො 3-64, 4-12	දුක්ඛවිපාකො 3-23
දිව්‍යධම්මිකා නාමො 4-40	දුක්ඛස්ස 4-21

සංඝා-පිට්ඨකිකා	
දුක්ඛංසො	4-163
දුක්ඛං සද්දං	4-196
දුක්ඛානිවිතානි	4-139
දුක්ඛවිනේශා	4-76
දුක්ඛාලං	4-137
දුක්ඛං දෙවදුතං	4-161
දුක්ඛමපි චො	4-197
දුක්ඛමපි චො භගවා	3-276
දුද්දසිකො	4-140
දුබ්බෙණ්ණා	4-140
දුබ්බාසිතභාසි	4-139
දුප්පාතිමිත්තායා	3-281
දුප්පාචෙදිනෙ	4-23
දුප්පජ්ජොගාසො	3-136
දුරක්ඛානෙ	4-23
දුස්සමනෙතා සමාදිණ්ණා	3-80
දෙ	
දෙවකට්ඨොසෙතා	3-162
දෙවසුද්දාතරු	3-70
දෙවතා	3-138
දෙවතානං තාවතීං ආනං	3-215
දෙවද්දං නාම	4-1
දෙවදුතා	3-213
දෙවමිහත්තතා	4-56
දෙවලො	3-283
දෙවචනෙ සාලචනෙ	3-285
දෙවතාං දෙවානුභාවං	4-119
දෙවා පසමං පතීගණ්ණනාති	4-123
දෙවෙ	3-187
දෙවො	3-70
දෙසිතාති ධාරෙසි	3-98
දෙසෙති	4-131
දො අගාර	4-150
දො ජාලිනො	4-89, 90
දොධා භික්ඛා	4-37
දොධිකජාතා	4-22
දොපතානන්ද	3-78
දෙ	
දෙණ්ණිනෙ	3-160

සංඝා-පිට්ඨකිකා	
ධ	
ධසුද්දානණානං	3-116
ධසුද්දානමවාපනං	3-116
ධමමනෙකාසෙත	3-163
ධමමචක්ඛං	3-64, 4-217
ධමමවාජි	3-296
ධමමචෙතියාති	3-244
ධමමජො ධමමනිවමිනො	4-63
ධමමචංකා	3-67
ධමමදොසො	4-63
ධමමදොසො	4-88
ධමමධානු	3-78
ධමමනෙතො	3-242
ධමමනෙතාතිසමනුමජ්ජිතධො	4-33
ධමමපමිසරණා	4-50
ධමමමෙව දෙය්‍යා	4-174
ධමමරුතෙත ධමමනන්දියා	3-9
ධමමරුජා	3-213, 251
ධමමවාදී	3-281
ධමමචෙදනියං	4-3
ධමමවිවිසෙසෙට්ඨාපකිසෙතා	4-91
ධමමස්ස ව අනුධමමං	3-133
ධමමස්ස ව අනුධමමං ව්‍යා	කරුණති 3-31
ධමමස්සානුධමමං	3-274
ධමම.	3-271, 293
ධමමං වරති	3-213
ධමමං තෙ භික්ඛු දෙසිස්සාමි	4-186
ධමමං දෙසෙස්සාමි	3-186
ධමමා	4-159, 216
ධමමානුධමමං	3-162
ධමමිකං	3-221
ධමමිකං හි සුඛං න පරිච්චජාමි	4-8
ධමමිකො	3-213, 251
ධමමිකො පරිබොජො	3-284
ධමමියා කපායං	3-193, 276, 4-137
ධමමුදෙසො උද්දිට්ඨා	3-210
ධමමෙ ධිනො	3-213
ධමමෙත	3-25
ධමමො	3-136 4-33, 20

සායන-පිට්ඨකය

න වාපි පටිජානරේ	3-298
න වෙව් අත්තමනො	4-172
න වෙව් සමප න්‍යාකුසලං	3-184
න වොදනාය තරිතබ්බං	4-21
න වත්තනං	3-25
න ජලවා	3-302
න ජලහති	3-268
න නටාගතං ආරබ්භ	3-195
න තං තත්‍රාවසිසාති න තත්‍රාව	
තිට්ඨති	3-309
න තං භතතං	3-270
න තාවගඤ්චි ඉදෙකෙවවා	3-106
න තං විදු	4-136
නති	4-207
නතියා අසති	4-207
න තො ඉමං ධම්මවිතයං	
අජානාසි	4-22
න තො තාත රට්ඨපාල කසාපි	
දුක්ඛස්ස ජානාසි	3-200
න තෙව	3-308
න තෙවොහං ආනන්ද කෙනවි	
පරියායෙන සබ්බගතාය	
දුක්ඛිණොය	4-203
නත්තිකවාද	4-94
නත්ති ඛො පන තත්ථ	4-221
නත්ති ඛො වච්ඡ	3-133, 134
නත්ති තෙ අනො භයං	3-231
නත්ති දිත්තං	3-80, 156
නත්ති බලං නත්ති විරියං නත්ති	
පුරිසත්ථාමො නත්ති පුරිස	
පරක්කමො	3-82
නත්ති මනුස්සෙස්ස ලිඛිතං ජාති	
මයං පුපු	3-299
නත්ති සබ්බස්සො ආරූපා	3-84
නත්ති භන්තා	3-157
නත්ති භාපනවර්ණනෙ	3-160
නත්ති හෙතු	3-157
නත්ති හෙතු නත්ති පච්චයො	3-82
න දුක්ඛති	3-166

සායන-පිට්ඨකය

න දතා හොති	4-162
නදිමිදුක්ඛං	4-105
නත්තකාති	3-184
නන්දිං න සමන්තානෙති	4-167
නන්දිං සමන්තානෙති	4-167
නන්දි සමුදයා දුක්ඛසමුදයො	4-208
නන්දිහට්ඨපරික්ඛිණං	3-301
නත්ති	3-300
න තිත්ථාරං වත්තති	3-106
න තිබ්බිදුය	3-98
න තිමුච්චිතුක්ඛාමො	3-270
නපඨරූපං	3-25
න පක්ඛායති	3-187
න පච්චක්ඛාතං	3-205
න පටිකඤ්චිති	4-156
න පටිකෙකාසි	3-183
න පටිඛාතිස්සාමි	3-125
න පටිභාති	3-237
න පත්තං උත්තාමෙති	3-269
න පරමරූපං	3-115
න පරමරූපා	3-115
න පරලොකං	4-205
න පරිතස්සති	3-268, 300
න පරිනිබ්බායති	4-46
න පරියාදුය ඝණ්ඨානති	3-96
න පුණ්ණො දබ්බිගාමො	3-283
න පුරෙහත්තං පච්ඡාගත්තං	
කුලෙස්ස වාරිත්තං ආපථ	
තබ්බං	3-126
න බාලො කොපි මඤ්ඤථ	4-136
න භාසිතබ්බං	3-117
නමයනති	3-235
නමස්සනති	3-297
න මෙ	3-133
න මෙ ගවිස්සති	4-45
නසිදං දුමවන්තිතං මම	3-236
නරකෙ	3-230
නරස්ස	3-67
න රූපං	4-20

භාෂණ-පිට්ඨකය	
ත රුපඵලපරිණාමානු පරි	වග්ගී 4-174
ත ලිප්පභි	3-300
ත ලොමි පාතෙති	3-105
තමං	4-96
ත වතිදං	3-193
තම වා දස වා	4-122
ත චිතාමෙති	3-267
ත විපරිතාමං	3-167
ත විශ මඤ්ඤ වක්ඛං	බකිකෙතන 3-242
ත වෙධති	3-268
ත වො මම සතතිකෙ	වජ්ඣකං 3-119
ත සතතං සමිතං සච්චවාදී	3-307
ත සජ්ඣං	3-267
ත සත්තාමෙති	3-267
ත සමපරිවත්තකං	3-169
ත සමපසිද්ධි	3-253
ත සමමා වත්තති	3-105
ත සුකරං අකමානෙත	පාපුණ්ණං 4-140
ත සුප්පභිකාරං වදාමි	4-199
ත සුඤ්ඤානති	4-172
තභජී	3-211
තභාතකඤ්ඤ	3-67
ත භි ජාතු සො මමං හිංසෙ	3-235
ත තෙතං මාලුඛකාසුත්ත	අත්ථසංගීතං 3-97
තමකපාතෙ	3-12, 123
තමාභාර	4-72
තා	
තාගවතිකං	4-232
තාගාවාසසතෙ	3-169
තාගො	4-137
තාඤ්ඤං භික්ඛො අමඤ්ඤ	රුං 4-136
තාතපුත්තියෙසු	4-23
තාතිකාලෙත	3-126

භාෂණ-පිට්ඨකය	
තාතිපොකං	3-269
තාතිදුරෙ	3-288, 289
තාතිදුරෙ පාදං උඤ්ඤති	3-286
තාතිධාවෙය්	4-174
තාතිසඤ්ඤා	3-266
තාතිසිසං	3-266
තාතිසිතාය තාවුණ්ණාය	3-210
තාතිමුච්චති	3-253
තාතත්තකථා	3-154
තාතත්තසඤ්ඤා	4-138
තාතත්තසිතාති	4-171
තාතත්තාති	4-171
තාතාවෙරජ්ඣානං	3-281, 286
තානුපබ්ඤ්ඤා	3-125
තානාගමෙය්	4-156
තාපරං ඉත්තත්තායාති	පජානාති 4-190
තාතීතිවෙසෙය්	4-174
තාම	3-204
තාමිකායෙව	3-306
තාරිභකාමසට්ඨායා	3-273
තාලං	3-157
තාලං අභිතඤ්ඤා	4-43
තාලඤ්ඤා	3-85
තාලමෙත්ථ	3-293
තාවකඛාමි	4-207
තාසච්ඡිද්දාදිසු	3-95
තාසදා	3-208
තාගං ආතඤ්ඤා	4-109
තාගං කවිති කඤ්ඤාති කිඤ්ඤාති	තත්ථං ත ව මම කවිති
තාගං කඤ්ඤාති කිඤ්ඤාති	කඤ්ඤාති කිඤ්ඤාති 4-44
තාගං කඤ්ඤාති පාපං	3-87
තාගං භවත්ත ඵකං රෙදාමි	370
තාගං භික්ඛවෙ ආදිකෙ	තෙව 3-13
තාග භික්ඛවෙ සමබ්බං	තෙව 3-12

නාමො-පිට්ඨකං

නි	
නිකාමොති	3-21
නිකායාදිනි	3-87
නිකායනාමං	3-116
නිකායපනං	4-100
නිකායා නිකායා	4-113
නිකායනිකා	3-159
නිකායපරිමිතො	3-261
නිකායං	3-97
නිව්වෙකපං	4-207
නිව්වෙකා උපගවෙත්ඨා	4-75
නිව්විංසකතා	4-92
නිව්විකානං බමිනති	3-293
නිධාය	3-229
නිධිමුඛං ගවෙසනො	3-9
නිකුරෙසො	3-26
නිකුරානෙසප්පරාමො	4-94
නිකාදි	3-271
නිකාමියෙතං	3-273
නිකාමෙති	3-254
නිපකවුත්තිනො	3-3
නිපකා	3-3
නිපකුකුමානා	3-118
නිපාතො	3-116
නිප්පිතිකං	4-138
නිප්පරිසෙති	3-148
නිපෙපසිකතා	4-92
නිබ්බාතසප්පායං	4-18
නිබ්බිජ් පක්කමති	3-161
නිබ්බිජුරූපා	4-23
නිබ්බුතො	3-6
නිබ්බුතං	3-301
නිබ්බසියමානමෙව ඵලෙති	3-160
නිබ්බසෙති වා සවෙ	
පහොසි	3-163
නිබ්බසිකා	3-20
නිබ්බසිකාය	3-20, 225
නිවමංසං	3-29
නිමිත්තං අග්ගගෙසි	3-203

නාමො-පිට්ඨකං

නිමිත්තං	3-26
නිග්ගිකුකුනිකාචපරිණතා	3-82
නිග්ගානං	3-26
නිරයං උපපන්නං	4-150
නිරුමිසසුඛං	4-18
නිරුමිසා	4-98
නිරුසයං	3-301
නිරුසා	4-89
නිරුජ්ඣති	4-18
නිරුධං දිස්සා	4-207
නිරුධාය පරිපඤ්ඤා	3-184, 185
නිලොපං	3-81
නිවාපං	3-208
නිවුපො	4-132
නිවුතො	3-307
නිසග්ගං	3-67
නිසිත්තනො පරිනිබ්බාසි	4-131
නිසිත්තනො භොති	3-215
නිසිද්දු හමං ආනන්දෙ ඉදමා	
සනං පඤ්ඤාතං	3-155
නිසිද්දපෙති	3-65
නිසිද්දි	4-184
නිසාරණං	3-98
නිසාරණපඤ්ඤාපරිභුක්ඛති	3-33
නිසායා ආගමම	4-170
නිසායා නිසායා	4-46
නිසිත්තං	4-207
නි	
නිලං	3-179
නිලපහාසුත්තාති	3-177
නිලාවතරජ්	3-276
නිහමං	4-189
නිහමකසාවං	4-189
නෙ	
නෙකං	4-101
නෙකමමසමිකපෙපා	4-196
නෙකමම සඤ්ඤාදයො	3-185
නෙකමමසිතාති	4-169
නෙකමමසුඛං	3-117, 4-108

නාමො-පිට්ඨකයා	
නෙකකමෙව ආතිසංසං	3-80
නෙකකමෙවන සුතඛිං	4-131
නෙතං ධාතං චජ්ජති	4-76
නෙතං මම	3-91, 4-218
නෙතං මම නෙසොහමයමි න මෙසො අතතාති සමනු	
	පසාති 4-207
නෙතතිකා	3-236
නෙමිතතිකතා	4-92
නෙරසිකො	3-74
නෙව අභිනඤ්ඤි	3-183
නෙව උපපජ්ජති න න උපපජ්ජති	3-136
නෙව දුතං	3-206
නෙව දුගකතො	4-203
නෙව රුජාගිතිතා	3-123
නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤාගත තසාපි	3-118
නෙව ගොති න න ගොති	3-136
නෙසා ගොතො	3-166
නෙව කමම තතා පටිගතති	3-237
නෙවසඤ්ඤිතාසඤ්ඤි	4-11
නෙවිධි න හුරං න උගග මනතරොත	4-207
නෙවුසාංදෙයං න අපසා දෙයං	4-174
නො	
නො අපනතසා	3-67
නො අංකොටතකමො	3-66
නො අමිසදුගාදො	4-63
නො ච ආභානාතතතං	4-134
නො ච සා නො ච මෙ සීගා	4-46
නො ච බො තං න ජානාමි	3-276
නො ච බො ගථාදිට්ඨි	
	පපතගසා 3-130
නො තථා	3-104
නො විමජ්ජනකමො	3-66
හනන	4-56

නාමො-පිට්ඨකයා	
	ප
පකතිසා සිලවති	4-121
පසාකාමි	3-243
පසාති ඤ්ඤි	4-104, 110
පසාති සා	3-213
පසාතිසතො	4-140
පසාතිලොචා	3-271
පසාතිපති	3-268
පසාති	3-298
පසොචසා ජායා	4-216
පවටතනසඤ්ඤව	4-17
පවටතිකාතඛිං	3-61
පවටපාදි	3-274
පවටහාසි	3-273
පවටවෙකකතතො	3-88
පවටවෙකතිතා	3-88
පවටාසිංසමානා	3-163
පවට්ඨානං	4-199
පවටිකසාසාසාසාන අවජා දොසි	3-10
පවටිකපාදොසා ගහෙති	3-207
පවතො	3-81
පජානාති	3-300
පඤ්ඤාමාමුණාමිසා	3-29
පඤ්ඤි බො	3-293
පඤ්ඤි බො ඉමෙ	3-190, 4-2
පඤ්ඤි බො ඉමෙ ආනඤ උපා දානකකසා	4-3
පඤ්ඤි බො ඉමෙ ආනඤ නාමගුණා	3-78, 4-110
පඤ්ඤි බො ඉමෙ උදුඬි නාමගුණා	3-117
පඤ්ඤි ච කමමාති තිණි ච කමමාති	3-168
පඤ්ඤිතං නාමගුණානං	4-120
පඤ්ඤිතොතං නාමගුණානං අභිච්චතං	3-121
පඤ්ඤිමනෙතති අසාසතෙති	3-230
පඤ්ඤිමං ආති ගිතවුසතෙති	3-248

සාමයා පිටිමිකා

පඤ්චමං දෙවදුතං	4-162
පඤ්චසතං විහාරං	3-10
පඤ්ඤං කප්පමප්පයං	4-187
පඤ්ඤාවතාං හවිතබ්බං	3-126
පඤ්ඤාධිවෘත්තං	4-187
පඤ්ඤාපඤ්ඤාදි ඥායං	4-91
පඤ්ඤාපතාං	4-195
පඤ්ඤාපෙතං	3-35
පඤ්ඤාපෙමි	3-183
පඤ්ඤාබලං	4-91
පඤ්ඤාය	4-169
පඤ්ඤාය ව	3-132
පඤ්ඤාය වස්ස දිස්වා අංසවා	
පරික්ඛණං ගොතනං	4-62
පඤ්ඤාය වොදිවෘත්තං ගොතනං	3-130
පඤ්ඤාය සමත්තාංගතාං	3-20
පඤ්ඤාදි ඥායං	4-91
පඤ්ඤාපටිභානානං	3-61
පච්ඡා	3-302
පච්ඡාගච්ඡන්තො අද්දස	3-93
පච්ඡානිපාතිනී	4-149
පච්ඡාසමණෙන	3-230
පච්ඡිමං ජනනං තථාගතො	
අපද්‍රොණෙනි	3-222
පච්ඡිමකො අගොසි	3-214
පච්ඡිමා සොපානකලෙබරං	4-47
පච්ඡිමානී	3-245
පච්ඡිමෙන වා පුරිමං	3-39
පච්ඡිමොපි	3-293
පටිකතුලඤ්ඤා අපටිකතුලඤ්ඤා	
තදුතං	4-223
පටිකතුලෙ අපටිකතුල	
සඤ්ඤා	4-222
පටිකතුලෙ අපටිකතුලසඤ්ඤා	
විහරනී	4-223
පටිකතුලෙ ව අපටිකතුලෙ ව	
අපටිකතුලසඤ්ඤා විහරනී	4-223
පටිගණ්ණාතු නනෙන හභවා	4-200
පටිගණ්ණෙත්වා	3-69, 4-123

සාමයා-පිටිමිකා

පටිගණ්ණානතො විපුජ්ඣති	4-203
පටිසං වාපි වෙනසො	4-221
පටිසො	3-98
පටිච්ච	4-105
පටිච්චකමමං	3-31
පටිච්චසමුප්පාදදසා	3-303
පටිඤ්ඤානකරණෙ	
ඵකච්චානං	4-34
පටිපනොතො ගොතී	3-65
පටිමුනොතො	3-65
පටිවසනී	3-182
පටිසල්ලාන යාරාපානී	3-241
පටිසල්ලානාං	3-95, 4-207, 208
පටිසල්ලානාං වුට්ඨිතො	3-85, 112
	4-157
පටිසඤ්ඤාය	3-306
පටිසංගරෙය්‍යාසි	3-88
පටිසෙවනී	3-124
පඨමජ්ඣානං	3-185
පඨමං දෙවදුතං සමනු	
සුඤ්ජිකා	4-151
පඨමා අභිනිබ්බදා	3-21
පඨමෙ කුමනෙ	4-60
පඨවිකසිණමෙතො සඤ්ජානානී	
උද්ධං අබො තීරිඨං අඤ්ඤං	3-178
පඨවියා ඔලම්බනනී	4-139
පඨවිසමං	3-96
පඨවිධාතු	4-64
පඨවි පඨවි කායං	3-156
පඨවිසඤ්ඤං	4-104
පණ්ණිනලක්ඛණානී	4-140
පණ්ණිකො	3-7, 4-57
පණ්ණිකච්චලසිලායං	4-169
පණ්ණිකච්චලෙ නික්ඛිතො	
	3-187, 4-101
පණ්ණිමුට්ඨකණ්ණා සාලිතො	3-194
පණ්ණිගාරං	3-301
පණ්ණො	4-13
පණ්ණමෙමි	3-11

භාෂණ-පිට්ඨකිකා		භාෂණ-පිට්ඨකිකා	
පණ්දහභි	4-159	පබ්බජ්ජං	4-131
පණ්ඩානපච්චයා	4-159	පබ්බජනී	3-210
පණ්ඨිතතරං	3-78	පබ්බතභුට්ඨාපිය ධීතා	3-157
පණ්ඨිතතරු	3-149	පබ්බාජෙත්තුං	3-243
පණ්ඨිතං බාදනියං භොජනියං		පහසාරයක	3-67
-පෙ-කාලං ආරොවාපෙසි3-139		පභින්නබ්බසා	3-66
පණ්ඨිතෙන පණ්ඩාපානෙන	3-33	පමාණං	4-40
පණ්ණපණ්ණියා	3-132	පඬුරුපාසභි	3-132, 293
පණ්ණපණ්ණියා නුද්වෙති	3-132	පයො පියතතං	3-296
පත්තපීචිරං පරියෙසිත්තුං		පරතො	3-100
පත්තපීචිරං පරියෙසිත්තුං	පත්තපීචිරං 4-193	පරදවුත්තා	3-114
පත්තපීචිරං පරියෙසිත්තුං	මානා 3-118	පරනතපො	3-6
පත්තපත්තකා	3-67	පරපරිතාපනාත්‍රයොගං	3-6
පත්තමයා	4-138	පරපෙය්‍යන	3-299
පනාපචා	3-277	පරමපරුසංසන්නා	3-93
පතිගණනාත්තු	3-103	පරමකුසලං	3-183
පතිගණනාත්තු තනෙන සගවා	4-198	පරමජ්ඣමමම	1-19
පතිගණනාත්තු තනෙන සගවා	4-198	පරමා	4-13
පතිගණනාත්තු තනෙන සගවා	4-198	පරමාය	4-148
පතිගණනාත්තු තනෙන සගවා	4-198	පරමෙන	3-20
පතිගණනාත්තු තනෙන සගවා	4-198	පරංවළෙහභි	3-80
පතිගණනාත්තු තනෙන සගවා	4-198	පරව්‍යාචාරාය	4-56
පතිගණනාත්තු තනෙන සගවා	4-198	පරසෙන පමෙද්දනා	3-252
පතිගණනාත්තු තනෙන සගවා	4-198	පරුහුත්තා ච	3-311
පතිගණනාත්තු තනෙන සගවා	4-198	පරුමයා	1-164
පතිගණනාත්තු තනෙන සගවා	4-198	පරික්ඛාතා	4-90
පතිගණනාත්තු තනෙන සගවා	4-198	පරික්ඛාරානං	3-281
පතිගණනාත්තු තනෙන සගවා	4-198	පරිච්චිතා	3-87
පතිගණනාත්තු තනෙන සගවා	4-198	පරිච්චිතාපුබ්බා	3-146
පතිගණනාත්තු තනෙන සගවා	4-198	පරිච්චිතාපුබ්බා	3-200
පතිගණනාත්තු තනෙන සගවා	4-198	පරිච්චිතාපුබ්බා	3-138
පතිගණනාත්තු තනෙන සගවා	4-198	පරිච්චිතා	4-100
පතිගණනාත්තු තනෙන සගවා	4-198	පරිච්චිතා	4-173
පතිගණනාත්තු තනෙන සගවා	4-198	පරිච්චිතා	4-132
පතිගණනාත්තු තනෙන සගවා	4-198	පරිච්චිතා	3-87
පතිගණනාත්තු තනෙන සගවා	4-198	පරිච්චිතා තනමිං සමයෙ	1-134
පතිගණනාත්තු තනෙන සගවා	4-198	පරිච්චිතානි	3-176
පතිගණනාත්තු තනෙන සගවා	4-198	පරිච්චිතානි ච රුපානි	4-152
පතිගණනාත්තු තනෙන සගවා	4-198	පරිච්චිතානි ච භාසානි	4-13

සංග්‍රහ-පිටිබහා:

පරිපතා සමාචි	4-138
පරිච්ඡිදායනි	3-108
පරිච්ඡිදාසි	4-213
පරිච්ඡිදාසි හු බො එකො	
හතෙත	4-46
පරිපතෙති	3-81
පරිපුණ්ණං	3-69
පරිපුණ්ණකායො	3-277
පරිබ්බජ	3-301
පරිබ්බජනං	3-281
පරිබ්බජකසතෙ	3-159
පරිභාසිකානි	4-208
පරිභුඤ්ඤා	3-195
පරිමුච්ඡා	4-136
පරිගතනි	4-80
පරිගතකතෙව	3-160
පරිගතෙතො	4-140
පරිගාදිකාවිට්ඨ	4-113
පරිගාපුණාමි	3-291
පරිගායං	3-78
පරිගායෙන	3-78, 4-213
පරිගොද්‍යනං	4-17, 188
පරිගොභා	3-195
පරිගොභාය චතතතො	3-132
පරිගොඛාය පරිච්ඡිදායනි	3-211
පරිගොනද්ධා	3-307
පරිදක්ඛිතබ්බං	1-163
පරිසබ්බතං	3-31
පරිපුඤ්ඤා	4-17, 105, 188
පරිපුඤ්ඤා	4-13
පරෙසසංඝං	3-253
පලාසවිනෙ	3-123
පලොකතො	3-100
පච්ඡතොරො	3-292
පච්චර්ඡනිකුණ්ඩලං	3-29
පච්ඡයපච්ඡය	4-113
පච්ඡය පච්ඡය කාරණං	
කාරෙනති	3-104
පච්චිනති	4-98

සංග්‍රහ-පිටිබහා:

පච්චෙක සුඛං	3-117, 4-108
පච්චෙකා පිඨි	4-18
පච්චිකතා දිට්ඨකති	4-89
පච්චා	3-159
පච්චිකතං	3-292
පච්චෙදෙති	4-131
පඤ්ඤා	3-207
පඤ්ඤාතා	3-8
පඤ්ඤාද්ධි	4-207
පඤ්ඤාමානි	4-98
පඤ්ඤානි නො	3-87
පඤ්ඤා ජනි උපධිං දුක්ඛමුද්ධං	4-90
පංසුකුලකා	3-164
පංසුපිකාවිකං	3-186
පසංයා	3-211
පසාදනියානි	3-240
පසාදිකානි	3-240
පසාදිකො හගමා	3-120
පසනනෙතො	3-277
පසානබ්බසං	3-1
පසානං	4-98
පසානාය	3-19, 4-91
පසානාය සමච්ඡේදය පරි	
පසානා	3-27
පතිතතො	3-73, 132
පතිතතො විහරතො	3-202
පතිතජාතිවරණො	3-273
පතිතා හු බො මෙ පඤ්ඤා	
කාමද්ධං	4-221
පනුතර්ලොකා	3-253, 273
පභොති	3-151, 247, 4-196
පභොමි	3-5
පා	
පාකතො	4-79
පාචිකවිච්ඡිතබ්බං	4-200
පාණමිතිපාතයතො	3-81
පාණං	3-40
පාණානිපාතා වේරමණි	4-92
පාණානිපාතා වේරමණි	
කුසලං	3-137

ගාභේය-පිට්ඨකයා		ගාභේය-පිට්ඨකයා	
පාඤ්ඤා	3-268	පියා හෙ අභං	3-238
පාඤ්ඤා	1-139	පියා හෙ චජ්ජි	3-237
පාදාකර්මයා	3-5	පියො	3-200
පාදාකර්මයා	3-268	පිලකකුලයා	3-162
පාදමණ්ඩලානුයෝග	3-271	පිසාමා මත මං	3-113
පාදානං	3-203	පිසං උපට්ඨාපයනො	4-169
පාදද පාදං	3-276	පි	
පාදදර	3-298	පිතාති	3-178
පාපකා අනුසල්ලා ධම්මො	3-167	පිතිසුඛං හ මිජ්ජති	3-196
පාපධම්මො	4-203	පි	
පාපිනො හමියාති	3-190, 306	පුග්ගලවෙමනතතා මිදිතා	3-73
පාපියංසො	3-294	පුච්ඡන්තං	3-229
පාපියො	3-294	පුඤ්ඤං	3-40, 81
පාපියො අසා	3-294	පුඤ්ඤානාමියා	4-91
පායමානා	3-281	පුඤ්ඤාති කණ්ණො	3-201
පාරගනො	3-301, 4-207	පුච්ඡොසෙක	4-96
පාරග්ග	3-249	පුච්ඡොණං-පෙ-මිහරති	4-210
පාරග්ග සබ්බධම්මානං	3-273	පුතත පපුතතා	3-214
පාරමිපානො	4-63	පුතතමිත්තං පුතතා	3-161
පාරුච්ඡිකසාමනෙතන වා	4-34	පුට්ඨස්සකුලයා	4-200
පාරිසුද්ධාති	3-210	පුට්ඨස්සකුලයා	4-200
පාරිසුද්ධවනො	3-35	පුට්ඨතං	4-38
පාසං	3-208	පුට්ඨසංඝො	4-135
පාසමනුසිට්ඨො සායං	3-225	පුට්ඨසොන	3-299
පාසාදනියාති	3-240	පුතතිමිත්තං	4-105
පාසාදිකං	4-185	පුතවපරං	4-148
පාසාදිකා	1-148	පුතවපරං උදය	3-166
පාසාදිකාති	3-240	පුතවපරං භික්ඛවෙ ඵලරූපං	
පාසුරෙ	3-28	ගහපථීරතනං පාසුතවති	4-160
		පුතවපරං භික්ඛවෙ රජෙකුකු	
		මිත්තවතතිත්තං ඉත්ථීරතනං	
		පාසුතවති අතිරූපා දසා	
		තිසා 4-148	
පිටකසම්පදාය	3-292	පුතවපරං-පෙ-පරිණායක	
පිටකෙත	1-132	රතනං පාසුතවති	4-160
පිට්ඨි මෙ ආභිලිපති	3-18	පුතවපරං භික්ඛවෙ -පෙ-	
පිණ්ඩපාන පටික්ඛනෙතො	3-35	මඤ්ඤිතනං පාසුතවති	4-148
පිණ්ඩපානිකා	3-164	පුත හොතිරසෙ	4-156
පිණ්ඩාය පාපිසි 3-302, 232,	4-135	පුබ්බකෙතෙකා	3-161
පියපාතිකා	3-237	පුබ්බතනානුදිට්ඨිං	4-18
පියපාතිකා	3-237		
පියවදති	4-149		

භාෂණ-පිටිබිඛනා

ප්‍රබලපෙතකථා	3-154
ප්‍රබලුලාංගිනී	3-7
ප්‍රබල	4-103
ප්‍රබලතාපරං	3-243, 4-96
ප්‍රබලව බො පත	3-80
ප්‍රබලව බො පතයා	4-200
ප්‍රබලවායා තං කතං හොති	4-165
පුරුෂමිත නගරයා	3-7
පුරුෂගිහිසතායො	4-129
පුරුෂදුඤ්ඨිකා	3-206
පුරිඤ්ඤයා	3-67
පුරිමානී	3-161
පුරිමෙන වා පච්ඡිමං	3-39
පුරිමොපි	3-293
පුරිසසුගෙ	3-214
පුරිසෙසු	4-121
පුරිසො	4-187
පුරෙ	3-302

පෙ

පෙළව	3-297
පෙළව පරලි ලොකෙ	3-212
පෙතාමකං	3-206
පෙමනීයා	4-132
පෙය්‍යා	3-5
පෙය්‍යො	3-1

පො

පොකුරසානී	3-306
පොතලියොපි බො ගතපති	3-25
පොරි	3-288
පොරොතිළුවත	3-299
පොසිකා	4-199

ඵ

ඵඤ්ඤො ඵඤ්ඤපයො	3-81
ඵරතී	4-102
ඵරයා	4-208
ඵයා ප්‍රසන්න	3-71
ඵයායතනං	4-187
ඵයො	4-54

ඵා

ඵාප්‍රවිහාරෙ	3-126
--------------	-------

භාෂණ-පිටිබිඛනා

ඵි	3-40
ඵි	
ඵුලොකා කමමපිපාකොත	3-236
ඵුසන්නි ඵයං	3-211
ඵුසෙය්‍ය	4-131
ඵ	
බකකුලො	4-127
බකිනාගාරිකො	3-7
බකුකරෙණො තො	3-243
බරිහිසත්ථාය	3-8
බලං ගගෙත්ථා	3-201
බලව්‍යා	3-306
බලිපතරණ	4-19
බහිඤ්ඤා	3-272, 4-64, 110, 172
බහුවිත්තකමණිකො	3-138
බහුජනයා	3-162
බහුතර	4-34
බහුදුක්ඛා බහුපායාසා	3-29
බහුදෙවරතනිං	4-185
බහුත්තංආවරිඨ පාවරිඨයානං	3-291
බහුලං සමනුපය්‍යති	3-307
බහුචෙදනියං	4-6
බහුසංකප්පං	3-208
බහුසම්පන්නා	4-163
බහුං මයා භූමෙහති කපිතං	3-136

බා

බාරණසෙය්‍යතං	3-178
බාලං	4-139
බාලකලොණකාරගාමො	4-137
බාලකිනීයා	3-36, 37
බාලකිනීයා පරිසාය	3-37
බාලතො උප්පජ්ජති	4-72
බාලනිමිත්තනාති	4-139
බාලලක්ඛණාති	4-139
බාලොපනං	4-40
බාලානං	3-66
බාලාපදනාති	4-139
බාලෙ ව පණ්ණිනෙ ව	3-157
බාහිනීයා	3-23

භාෂණ-පිට්ඨකය	
බාහිරකෙ කාමෙසු විතර්ක	4-200
බාහුබලි	3-211
බාහුසව්ව	3-107
බාලහසිරුනො	4-204
බි	
බිඤ්ඤා	3-271
බිඤ්ඤා	3-207
බිලං ඔලකෙය්‍යයං	3-294
බි	
බීජවර්ත	3-157
බීජානං තරුණානං	3-120
බ්‍රි	
බ්‍රහ්මපවුට්ඨෙ භික්ඛුසමෙක	4-201
බ්‍රහ්මා තාදි පවුට්ඨති	3-273
බ්‍රහ්මාති හො භෙදො	3-276
බ්‍ර	
බ්‍රහ්මවිහාරිකෙ	3-8
බ්‍රහ්මවිහාරෙ	3-163
බ්‍ර	
බ්‍රහ්මා	3-224
බ්‍ර	
බ්‍රහ්මානුකම්පනාය	3-269
බ්‍රහ්මානුකම්පන	4-109
බ්‍රහ්මානං ගෙන	4-14
බ්‍ර	
බ්‍රහ්මාපාද	4-192
බ්‍ර	
බ්‍රහ්මවර්ත පරිභොජනං	3-73
බ්‍රහ්මවර්තං	3-306
බ්‍රහ්මවර්තෙත	3-303
බ්‍රහ්මවර්තෙය්‍ය කෙවලි	3-273
බ්‍රහ්මඤ්ඤාය පජාය	3-291
බ්‍රහ්මරා	3-220
බ්‍රහ්මදයාද	3-220
බ්‍රහ්මදයායං	3-286
බ්‍රහ්මභිමතීතා	3-220
බ්‍රහ්මපතනස්ස	3-67

භාෂණ-පිට්ඨකය	
බ්‍රහ්මභූතෙත අත්තනා	3-6
බ්‍රහ්මභූතො	3-297
බ්‍රහ්මවට්ඨසි	3-288
බ්‍රහ්මවණ්ණි	3-288
බ්‍රහ්මස්සරෙ	3-263
බ්‍රහ්මා සකෙකා	3-304
බ්‍රහ්මඤ්ඤායෙතො	3-260
බ්‍රහ්මනො ධුතො	3-220
බ්‍රහ්ම	3-277
බ්‍ර	
බ්‍රාහ්මණ	3-234
බ්‍රාහ්මණා	3-279
බ්‍රාහ්මණා හො හොතමි	3-305
බ්‍රාහ්මණො හො තව්වත	3-220
බ්‍රාහ්මණොව සෙට්ඨා	3-220
බ්‍ර	
බ්‍රහ්මානං එතද්දෙවො	3-25, 191
බ්‍රහ්මානො පට්ඨෙය්‍ය	4-26
බ්‍රහ්මානො පාදාසි	3-239
බ්‍රහ්මානං හතෙත	4-199
බ්‍රහ්මානංගෙය්‍ය පුරකකම්පා	3-16
බ්‍රහ්මා භූණ්ති අහොසි	3-221
බ්‍රහ්මාපි හතෙත	4-199
බ්‍රහ්මිති	3-203
බ්‍රහ්මාභිකාරෙ	3-245
බ්‍රහ්මිකා හතෙත ආවට්ඨති	3-65
බ්‍රහ්මකාරතනස්ස	4-156
බ්‍රහ්මකාරතෙතො	4-157
බ්‍රහ්මිකා අභිතිබ්බිදාය	3-21
බ්‍රමකතෙතෙ	3-265
බ්‍රහ්මා	4-72
බ්‍රහ්මිකෙට්ඨා	3-84
බ්‍රහ්මතෙත	3-286
බ්‍රහ්මංගෙය්‍යජනං	4-174
බ්‍රහ්මහවසු	3-212
බ්‍රහ්මා වා විහ්මා වා	4-190
බ්‍රහ්මාති	4-4

භාෂා-පිටිබ්බකා

භාෂා කර්මයාම	3-40
භාෂානාම	3-166
භාෂායපි	3-88
භා.	
භාගසො මිනො	4-140
භාගිතබ්බං	3-117
භාරද්වාපො අනුමිතපදනාමි	4-90
භාවනාය පාරිසුරියා	3-166
භාවයනො	3-96
භාවෙති	3-69
භාසිතපරිකතනං	4-34
භාසිතමිත්‍රභාසනති	3-292
හි	
හික්ඛාවරියං	3-296
හික්ඛු ව කණ්ටිකවුතතියො	3-82
හික්ඛුත්‍රපසායං	4-130
හික්ඛුසංඝං පටිච්ච	4-104
හික්ඛුසංඝං	4-201
හිබ්බාරං ගහෙඨා	4-143
හිත්තදුප්පෙ	4-23
හිතනනා සියෙන	3-23
හික්කකං	3-97
හි	
හිසොචා කාමෙ අභිපත්ති	3-211
හ	
භුක්ඛාමි	3-236
හ	
භුතප්‍රබ්බං	3-112, 113, 283
භුතා	3-71
භුතප්‍රනො	3-146
භුමිගහඤ්ච වෙහෙරභ්බං	3-289
භුට්ඨඤ්ඤායා	3-57
හෙ	
හෙසරුපං කෙරෙය්‍ය	3-151
හෙ	
හොගි	3-27
හ	
මක්කවච්ඡාපකං	3-65
මබ්බාදෙවමාවනො	3-212

භාෂා-පිටිබ්බකා

මහාභාසා	4-91
මහො වාපි අනානු පටිපදාය	වෘ 4-27
මච්ඡාසාතකො	3-7
මජ්ඣිමාය	3-202
මජ්ඣිමාය චාරසාලායං	3-64
මජ්ඣිමාය පඨානකම්මාය	3-224
මජ්ඣිමොපි	3-293
මජ්ඣ	3-302
මජ්ඣ සමණසංඝායා	3-277
මඤ්ජු	3-271
මඤ්ඤිතමෙතං	4-193
මඤ්ඤායා නාමවනනාති	4-187
මණ්ඩනජාතියො	3-181
මණ්ඩලකපෙප	3-309
මණ්ඩලමාලං	3-276
මණ්ඩලෙ	3-108
මහතසො තිප්ඛානං බමෙති	3-131
මට්ඨනානං	3-135
මධුරයං	3-219
මත්තපදං	3-292
මනනා	3-306
මනෙතසු	3-250
මනෙදු	3-160
මනසාකාසි	3-202
මනාපචාරිණි	4-149
මනාපාමනාපා	3-96
මනාපො	3-200
මනුජයා	3-67
මනුජනෙදු	3-277
මනුස්සකනෙතසු සිලෙසු	
සමාදපනාය 1-132	
මනුස්සගහණේ	3-4
මනුස්සමහගතනා	4-56
මනුස්සරුහසෙය්‍යකාති	3-241
මනොදණ්ඩසම්මං	3-39
මනොපට්ඨඤ්ඤා	3-38
මනොපට්ඨාරු	4-166

ශාමො-පිට්ඨකයා	
මනොභාවනියානා	2-182
මනොමයං	3-180
මනොමයා	3-84
මනොරමානා	4-69
මනොසත්තා නාම දෙව්	3-38
මමහත්තා	3-243
මමංසෙව	3-166
මමං සාවකා	3-165
මමායනා	3-243
මසුපිදුනි	3-120
මසමපි හි හනෙත	3-4
මසමෙව අරගාම	3-289
මයා	4-2
මයා වෙතං හිතකවෙ	3-128
මයා පච්ඡාතිකං	3-278
මරණෙනපි තෙ මයං අකා	
මකා විතා හවිසාම	3-200
මරු වාසිරපණ්ණිනමපි	3-97
මහවිකං	3-304
මහනාං	3-106
මහනා හිතක්ඛසංඝෙහා සමං	3-1,248
මහඤ්ඤා	3-287
මහනාං	4-140
මහනාං භොගකකිකං	4-150
මහනෙතා	4-154
මහපථලා භොති	3-93, 94
මහලලනෙ	3-298
මහලලනො	3-210
මහාකම්මානො	3-219
මහාකප්පනො	3-159
මහාකම්මවිහිතං	4-164
මහාතිව්වි	3-304
මහාකුලා	4-69
මහාවග්ගාදිසනො	4-93
මහව්වා රුජානුභාවෙන	3-240
මහාධිකරණං	3-304
මහානාමං සකකං ආමනෙතසි	3-19
මහාතිරසෙ	4-153
මහාපථාපථිගොතමි	4-196

ශාමො-පිට්ඨකයා	
මහාපඤ්ඤා	6 67
මහාපඤ්ඤා	3-74-57
මහාපුරිසලක්ඛණං	3-249
මහාපුරිසලක්ඛණං	3-277
මහාපුරිසවිහාරෙ	4-221
මහාපුරිසයා	3-250
මහාභූතා භෙදා	4-54
මහාභොගකුලා	4-69
මහාභොගො	3-287
මහාසමාරමාං සරුවාස	
කම්මවිකානං	3-304
මහාසලායතනිකං	4-220
මහාසෙතනෙත	4-156
මහිතො	3-230
මහෙසකෙකා	1-123
මහෙසිං	3-302
මං අවචගමං	3-103
ම,	
මාණවෙහි	3-112
මාණවො	4-160
මානවිහරඤ්ඤාව නාමො	4-136
මාතරං	4-75
මාතුකුල්ථං භික්ඛමති	4-119
මාතුකාමයං ධම්මං	4-131
මාතුකාමයොතං අභිවචනං	3-121
මාතුකාමො සුසුකාහයං	3-121
මානවිජ්ඣෙ ව ඛද්ධමා	4-90
මානසා	4-40
මානසිකං යොගං	3-301
මානො විගෙහෙථ	3-207
මානසිකිනං	4-134
මාමෙ භොතෙතා	3-276
මායාමි	3-37
මාරසෙතපමඤ්ඤා	3-279
මාරසෙසෙස භොවිජ්ඣෙ	4-40
මාරසෙසෙස නිව්චෙපා	4-40
මාරසෙසෙස විසයො	4-40
මාසුඤ්ඤාප්පතකයා	3-97

භාෂණ-පිට්ඨකය

සථාධම්මං කමෙසි	3-103
සථාධම්මං සථාසන්ධං කමෙසි	4-50
සථා පරිසං	3-272
සථාභුතං අත්තනො	3-224
සථාභුතස්ස	4-200
සථාභුතස්ස දිට්ඨි	4-220
සථා මං පටිභාෂෙය්‍ය	3-185
සථා සථා	3-199
සථා මං පටිභාෂෙය්‍ය	3-185
සථා උ	3-199
සථා සකෙ කිට්ඨකයාසි	4-131
සථාසුඛං ඛො මෙ විහරන්තො	4-10
සද්දකුතං	3-297
සද්දතිතං	4-156
සද්දථි යං භුතං තං පජනාම	4-45
සද්දරිඤ්ඤා	4-172
සද්ද පන භග්‍යො භගවා	3-185
සද්ද භගවා අඤ්ඤාසි-පෙ- නාලං මඤ්ඤාසි	3-202
සද්ද අරුපඤ්ඤාසනං	1-13
සද්දදං අපේක්කිතෙ	1-47
සද්දදං උපෙඛා	4-222
සද්දදං පසථො	3-5
සද්දදං විමුක්ඛිතා විමුක්ඛිතං	3-247
සද්දදං සුත්තං භග්‍යො	4-112
සද්දදං භික්ඛාසා භික්ඛාසා	4-159
සද්දවා භෙ භග්‍යො	3-247
සද්දවා මරුටාය සද්දවා බිර පණ්ණිනො	3-97
සද්ද රුපඤ්ඤාණං	4-13
සද්දෙව තත්ථ හොති	3-99
සද්දෙව තත්ථ හොති වේදනා භතං	3-100
සත්තනාහං	3-254
සත්තනාහං නෙසසු මහසු ව මහාරෙත්ථා කාසාය රස පිතාය කාසායාති මුත්තම වරිඤ්ඤා වරතනාහං අනුච්ඡි විකාති වත්තාති අච්ඡාදෙත්ථා අභාරයමා නික්ඛම්මිතො අත කාරික පබ්බාදෙත්ථං	3-199

භාෂණ-පිට්ඨකය

සත්තනාහං පුච්ඡෙත්ථං	4-185
සමස්ස රඤ්ඤා	4-151
යං	1-42, 75
යං ඉච්ඡති තං හරතු	3-195
යං ඉච්ඡී අරහං අස්ස	4-86
යං කමෙති තෙත උපාජ්ජති	3-71
යං කිංකරී රුපං	3-91, 4-43
යං කිංකරී සමුදයධම්මං සමඛං තං නිකරධම්මං	3-64
යං ඡායා ජගති	4-18
යං තං සරණං	3-280
යං නො මයං	4-5
යං පන තත්ථ අවසිට්ඨං	4-104
යං පමාණකතං කමමං	3-303
යං පායසමා	4-129
යං පුට්ඨජ්ජනො	4-75
යං භගවා	3-112
යංහානඤ්ඤා සුග්‍යොලො සුග්‍යොලො ආමමි	4-199
යමෙති මයං භග්‍යො	3-231
යං හි මයං භග්‍යො	3-238
යං හි යං පුට්ඨජ්ජනො ගණ්ණාති	4-76
යං වා පන අඤ්ඤාමපි	3-95
යං සුදං	3-65
යසංගං	3-107
යසංගිනො	3-162
යසංගි	4-69
යස්ස චො	3-234
යස්ස චො තිං	3-234
යස්ස චො තිං මුග්ගිණං කමමස්ස විපාකෙතා	3-234
යස්සත්ථාය	3-73
යස්ස තත්ථි ධුමං ඩ්ඨි	3-208
යස්මිං අභිවේද්‍යානසමිත්තං	3-142
යස්සද්දිට්ඨස්ස යා	3-132
යා ව චො	4-112
යානං පෙසෙරුසෙය්‍යං	3-3
යාතිතනාය	4-10

භාෂා-පිට්ඨකය

යාපි බො තෙ	3-139
යාය නාභිසප්ප	3-301
යාය වොසානං ඉධාධි	
ගව්ඡන්ති	3-211
යායං උපෙඛා නානත්තා	
නානත්තසිතා	3-29
යාව ආලාභනා	3-166
යාව කුන්ථිතිපිලිතෙ	3-298
යාවඤ්ඤිදං	3-2
යාවඤ්ඤිදං හොතා හොතමෙන	
සමමාභිතක්ඛසබ්බො පටිපාදිනො	3-6
යාවතබ්බසා කායො	3-262
යාවතනෙත අනතරෙත	3-16
යාවතා	3-182
යාවතා එනං රුක්ඛමුලං	
මහඤ්ඤන්ති එරිත්ථා	
අභිමුච්චන්ති වහරති	4-133
යාවතාසුකං	4-116
යාව පච්ඡිමා සොපාන	
කලෙපරං	3-231
යාව රහතියා පච්ඡිමෙ යාමෙ	3-222
යාව සත්තමා පිතාමහසුතා	3-287
යා වා පනෙසං	4-13
යාවෙතදෙතිපි	3-193
පු	
පුඤ්ඤති බුද්ධසාසනෙ	3-234
පුඤ්ඤන්තු	3-235
පුගනකා	4-220
පුගාධානෙ	3-108
පුච්චා	3-181
යෙ	
යෙ අයු දරථා	4-104
යෙ එවමානංසු	3-140
යෙ බො තෙ හොතොතා	4-13
යෙ බො පත භික්ඛමෙ	4-145
යෙ බො පත භික්ඛමෙ පුරන්ති	
මාය දිසායං-පෙ-අනුසාස	
මහාරුජ	4-145
යෙ හොතතපට්ඨාරිනො	3-22

භාෂා-පිට්ඨකය

යෙ තා උපතඤ්ඤාති	4-136
යෙ තෙ මාණවා	3-307
යෙන ආරමො	3-231
යෙන කාමෙඛිතමො	3-149
යෙන ව	3-95
යෙන වාගං මගෙතන	4-221
යෙනඤ්ඤතරෙ වතසණ්ඨා	
තෙත්තපසඛිකම්	3-25
යෙන දුක්ඛත	3-166
යෙන නීතා	1-136
යෙන පාවිතවංසදායො	4-137
යෙන හගවා තෙත්තපසඛිකම්	
3-11, 12, 202, 4-169, 206	
යෙන රුජා කොරවො	
තෙත්තපසඛිකම්	3-209
යෙන රුපෙත	3-135
යෙන සක්ඛාගාරං තෙත්තප	
සඛිකමිංසු	3-11
යෙන සො හගවතා උපසඛික	
මනෙතා වතසණ්ඨා	
තෙත්තපසඛිකම්	3-112
යෙන සො වතසණ්ඨා	3-112
යෙපි උභතො සුජාතා	3-289
යෙපි තත්ථ සත්තා	4-120
යෙභුග්ගසිකා	4-31
යෙභුග්ගෙත	3-263
යෙ මෙ භො ගොතම	1-48
යෙ සත්තසාරං	4-89
යෙසං	3-293
යෙසං බො අහං	3-27
යෙසං බො අහං සංයොජ්	
නානං තෙතු පාණාතිපාති	3-26
යෙසාහං	3-97
යෙති සමන්තාගතයා	3-261
සො	
යො අවච්ඡං අවච්ඡන්තො දිස්වා	
යථාබ්මමං පටිකරෙති	
ආයතීං සංවරං ආපජ්ජති	3-103
යො ඉමෙසං	3-186

භාගය-පිටිවිකල්පය	
ගො: කායයම්: ඡන්ද්‍ර	3-142
ගො: බො: සෙතිග අඤ්ඤා	
ධීර්වයපුට්ඨො	3-72
ගො: ආයාච්චිකානං	4-168
ගො: ජනගණනාති	4-96
ගො: ජනී පිතා	3-283
ගො: ජනේ	3-216
ගො: බිලේවා ගො: විතගො	4-20
ගො: නිජානාච්චිකානා	3-281
ගො: නිජේ: මතතිසමානේ	3-300
ගො: නිපමුඛසනසගසාති	3-168
ගො: නිසො: විවිතො බිමමං	4-06
ගො: පි: සො: භික්ඛුචේ සන්ධා	3-132
ගො: බ්‍යාපාදේ	3-96
ගො: වා: පනෙත්ථ බිලේවා	3-284
ගො: වේදි	3-273
ර	
රතනතෙව සො: නිමං	3-87
රතනාවරණගුහති	3-220
රතනිතං	3-146
රතනකය්‍ය නසංචාරෙ	3-235
රතනකමො: වේව පණ්ඩ	
තානං	3-66
රතනකමො: හි	3-65
රජේජලං	3-260
රජේඛාදුගො	3-159
රජේපුතං	4-38
රඤ්ජනං	3-65
රඤ්ඤා අභිගතෙ නිව්ච සමිං	
ගමන්ති	3-111
රඤ්ඤා පජේජාතය්‍ය ආසවක	
මානො	4-49
රඤ්ඤා මධ්‍යෙදවය්‍ය පුත්තො	
-පෙ- පබ්බජි	3-214
රථපාලය්‍ය මාතරං එතද	
වොචි	3-203
රථපාලො	3-197
රථං	3-302
රත්තඤ්ඤානං පතො	3-107

භාගය-පිටිවිකල්පය	
රථය්‍ය යාගතො ආණ්ඩ	
නිබ්බානං	3-308
රජේ ගොජේනා	4-140
රජේසගො	3-277
රසගසග්ගි	3-262
රසපටිසංවේදී	3-269
රසාදේ	4-110
රසං	3-301
රව්වෙත්ථ	3-109
රවා	4-34
රහයති	3-241
රහොවාදං	4-174
ර්	
ර්ගානුඛසෙත්ත	3-121
ර්ගො	4-65
ර්ජකාරුමො	4-215
ර්ජකුමාරෙ	3-71, 4-131
ර්ජගුණේ	3-109
ර්ජද්‍යං	3-286
ර්ජජොග්ගං	3-286
ර්ජභොගො	3-111
ර්ජවංසෙ	3-109
ර්ජා වකකවතති එවමාන,	
පාණො න ගතතබ්බො	
-පෙ- යථාභුතතඤ්ච	
භුඤ්ජථ	4-145
ර්ජානං නිස්සාය	3-295
ර්ජානො	3-277
ර්ජාභිරුජා	3-277
ර්ජා මුඛං	3-280
ර්ජාව රථං විජිතං පහාය	4-136
ර්ජාගමයම්	3-277
ර්	
ර්ඤ්චති	3-80
ර්ඤ්ඤා තුළුච්ඡා	3-104
ර්	
ර්ඤ්ඤාමුලිකා	3-16
ර්ඤ්ඤාමුලිකා	3-8
ර්ඤ්ඤානිගං	3-13

සංඝා-පිට්ඨකයා	
රූපං	4-109
රූපං අත්තා වෙච ලොකො	
සංඝාතො ව	4-16
රූපංසා අතිවත්තති	4-170
රූපතිමිත්තං මතසිකරොමි	4-138
රූපතිමිත්තානුසාරි	4-173
රූපපරිප්පාතං	3-147
රූපමෙව නු ඛො භන්තො	3-91
රූපමි රුහුල	3-92
රූපරතං	3-146
රූපවිපරිණාමානුපරිවත්තති	4-173
රූපසමුද්දිතං	3-146
රූපා	4-158
රූපානංසෙව නිබ්බිද්දය මිර	
භාය නිරොධාය පටිපන්නො	
භොති	3-84
රූපාරම්	3-146
රූපිං වා	4-13, 14
රූපි රූපාති පසස්සති	3-175
රූපි වා	4-12
රූපෙ වක්ඛවිඤ්ඤාණෙ වක්ඛ	
විඤ්ඤාණවිඤ්ඤාතමෙබ්බසු	
බමෙමසු	4-65
රො	
රොගහො	3-100
රොහො	4-193
රොහොව භුහො	3-151
රොදිතමිත්තො	3-183
රොපිමං	3-97
රොරූචස්ස	3-97
රො	
රොක්ඛිකා සතුණිකා	3-114
රොපනා	4-92
රොහෙව මිතාරං	4-100
රොහෙය්‍යාහං භන්තො	3-72
රො	
රොහං	3-107
රොහා	3-162
රොහා තෙ මහාරු	3-216
රොහා වත මෙ	3-196

සංඝා-පිට්ඨකයා	
ලිඛිතං	3-26
ලිඛිතං ජාතිමයං	3-298
ලි	
ලුඤ්ඤා	3-7
ලි	
ලුබ්බිමරබර	3-164
ලො	
ලොකක්කාසිකා	3-154
ලොකානාරිකා	4-119
ලොකයමිං අභි දෙවං	3-312
ලොකාමිසපට්ඨසංයුත්තානං	4-169
ලොකාමිසාබ්බුත්තො	4-36
ලොකායතං	3-249
ලොකුත්තර	4-111
ලොභනියෙසු බමෙවසු	3-293
ලොමසකඛිනියො	4-169
ලොභිතං උප්පාදෙය්‍ය	4-76
ලොභිතමකිත්තං	3-29
ව	
වමෙකය්‍යාති	3-5
වමිසබ්බාසරු	4-21, 92
වට්ඨතර	3-8
වඤ්ඤා	3-157
වණ්ණනාතත්තං	4-134
වණ්ණපොක්කරතාය	3-288, 4-148
වතවත්තං	3-300
වතෙත	3-59, 171
වතති	4-60
වතකමපන්නො	3-297
වත්ථගුහො	3-253
වත්ථකතාය	4-100
වත්ථවිපත්ති-පෙ පරිසවිපත්ති	1-33
වමොසෙව	4-43
වතසකොඛා	4-104
වත්තලොකාමිසංයො	3-66
වයො අනුප්පන්නො	3-216
වරතං	3-36

භාෂා-පිටිවිකා	
වසිසපනෙතා	4-63
වසිකකා	3-279
වසාහසුදු	4-94
ව	
වාවං නිවර්ණය	3-151
වාවානෙවර්ණකතො	4-136
වාවානිපි න භෙත්ති	3-183
වාවාවිකකපං ආපජ්ජති	3-160
වාවිතමනුචාවෙනති	3-292
වාවිජ්ජපමා මහෙසුදු	4-15
වානො	3-271
වාදං ආරොපෙතො	
අපකක නො	3-162
වාදං ආරොපෙති	3-74
වාදපටිභාරං	4-3
වායමති	3-166
වායොකායං වදුමි	4-96
වායොධාතු	4-64
වාරිතාති	4-154
වාසභාය	3-238
වාසිති	4-140
වාසුපකතො	4-176
වි	
විකුජ්ජනමනෙතො	3-183
විගතකපංකපො	3-61
විගතවාපලො	3-291
විගතවෙත්ඤ්ඤං	3-29
විගතවිලාහනෙ	3-187
විග්ගහො	3-142
විකාතපරිද්‍රාහා	3-27
විකාතවා	4-173
විවික්චිති	3-253
විවික්චිත්තං භො භො	4-137
විචක්‍රමාලං ගණෙය්‍ය	3-08
විජනවාතාති	3-240
විජායමානා	3-281
විජිතවිජයය	3-66
විජිතාපිනං	3-302
විජිතාපි	3-251

භාෂා-පිටිවිකා	
විජ්ජා ව විමුත්ති ව	4-221
විජ්ජාභාගියා	4-100
විජ්ජාසම්පන්නො ඉතිපි	3-22
විජ්ජා	4-218
විච්චිධිමානො	3-269
විජ්ජා නවරිකාය	3-113
විජ්ජාමානානං	3-311
විජ්ජා	4-206
විකුදු භක්ති භං	3-179
විකුදු භක්ති නිකාය	4-54
විකුදු භක්ති	4-64
විකුදු පතිං	3-301
විකුදු පෙය්‍ය	3-181
විකුදු පුරිකෙත	3-311
විකුදු සුභි	3-238
විකුදු යොග්‍යා	3-271
විකුදු නො	4-92
විකුදු නො	4-23
විකුදු නො	3-308
විදිතා	4-164
විදිතවෙදියා	3-67
විදිතා	4-127
විදිතා අබ්‍යන්තරං ගව්නති	4-61
විදිතා උපපජ්ජති	4-61
විදිතා උපපජ්ජති විදිතා	
උපධිගතති විදිතා	
අබ්‍යන්තරං ගව්නති	4-61
විදිතා උපධිගතති	4-61
විද්ධා	3-187
විද්ධා අය්‍ය	3-97
විකයය්‍ය	3-279
විකායං	4-12
විතිපාතාය	4-112
විපච්චාප	4-2
විපජ්ජමානං	3-304
විපරිතාමකුදුපාභාවා	3-236
විපරිතාමිති රුහතිරෙධං	4-166
විපරිතාමො	3-121
විපසිකා	3-6

භාෂණ-පිට්ඨකය

විජාමුද්දකයා	4-61
විජාසකයානි	4-221
විජාසකෙතා	3-179
විභවිතං	4-156
විභවං	4-12
විමරියාදිකතෙත	4-61
විමලයා	3-66
විමුත්ති	4-192
විමුත්තිපරිපාචනියා	4-216
විමොක්ඛයා	3-175
විරජං විතමලං	3-64
විරතී	4-92
විරහකරූපා	4-23
විරහො භොති	4-8
විරහජයස්මං	3-29
විරියං ආරහති	3-166
විරියයා	3-67
විරූපරූපෙත	3-212
විලිමං නහාරුඛකිතං	4-216
විවරණං	4-195
විවරි භගවා ආරං	3-242
විවාදගිකරණං	4-30
විවාදෙව අගිකරණං	4-29
විවාභො	3-276
විවිච්චව කාමෙති	3-99
විෂවකං	3-124
විවෙකං අනුරුඤා අඤ්ඤං වා තතො යනතතරං	3-124
විවෙකනිසිද්ධියං	4-99
විවෙකාවතෙතා	3-268
විසංයුතෙතා	4-61
විසංයුතෙතා තං න වෙදියති	4-191
විසඤ්ඤාතො	3-300
විසදෙව නිකඛමනී	4-123
විසුකාසිතානි	3-108
විසංයුජ්ජානී වචා	3-209
විසංචාරය	3-288
විසංචාරයා	3-271
විසංරමනාසි	3-113

භාෂණ-පිට්ඨකය

විභවිතමා	3-298
විහරතායසමා යපාසුඛං	4-184
විහාරං පටිපිච්චා	3-242
විහාරෙ	4-107
විහාරෙ	3-241, 4-106
විහෙසා	3-96, 4-21
විනෙසා එසා පබ්බජිතානං	3-207
වි	
විතරුතං	3-184
විතරුගො	4-90
විතරුගො විතරුගෙසු	4-204
විමංසමානො	3-243
විමංසි	3-311
විරං	3-302
විරඤ්ඤාරූපා	3-252
විසංවිකාසනිකො	3-249
විනිකුසලපකිකා	4-93
විසෙ ඉන්ද්‍රියසතෙ	3-169
වි	
වුත්තසිරෙ	3-281
වුත්තොව තං වදෙය්‍ය	3-148
වුඤ්ඤිකා	3-66
වුඤ්ඤි	3-288
වුඤ්ඤිකා	3-288
වුඤ්ඤා	3-212
වුඤ්ඤි භොසා හඤ්ඤි අරියයා	3-103
වුඤ්ඤා	3-210
වුඤ්ඤා චෙව අරහං ව	3-220
වු	
වුත්තවෙතා	3-73
වෙ	
වෙඛනකා	3-189
වෙති	4-218
වෙදනඤ්ඤාතරං	4-97
වෙදනියං	4-6
වෙදකා	3-67
වෙදිකවිකානි	4-166, 218
වෙතසිතකා	3-3

භාෂණ-පිට්ඨකයා		භාෂණ-පිට්ඨකයා	
වෙය්‍යාකරණය	3-67	සත්තායහයා	4-15
වෙරමිණි	4-92	සන්තකාමි	4-21
වෙසාරණං පනෙතා	3-64	සත්තිහබ්බතං පාපුණාති	4-100
වෙය්‍යනතරය	3-66	සඛකපෙසා	3-183, 4-92
වෙයා		සඛකමනති	3-156
වෙය්‍යාරං	3-299	සඛකමපති	4-120
වෙය්‍යකමම	4-172	සඛාතිලෙසො	3-63
වෙය්‍යකමම ච සඤ්ඤාසතා	4-113	සඛකුසලෙන	4-105
වෙය්‍යවිජිතා	3-131	සඛබංගිලෙම,	3-181
වෙය්‍යරුති	4-164	සඛකතමෙතං	4-189
වෙය්‍යරුතො	4-76	සඛකතා	4-71
වෙය්‍යාරං	3-299	සඛකතීයො	3-112
වෙය්‍යාරසමුප්පදය	3-26	සඛකධමො	3-308
වෙය්‍යාරෙ	3-26	සඛකඋචිතං	3-199
ව්‍යා		සඛානෙතන	4-48
ව්‍යාසම්පූර්ණං	3-297	සඛාය	3-124
ව්‍යාපාතා	4-92	සඛාරං පදහතො	4-8
ව්‍යා		සඛාරමනෙතන	4-14
ව්‍යාතතා	4-35	සඛාරං ච ව්‍යාරෙ ච	4-110
ව්‍යාපර්කතා	4-130	සඛාරං ච සෙසසමාපනති	
ව්‍යා		පතනබ්බං	4-15
සඋපසාදො	4-174	සඛාරාප්පතතිං	4-101
සඋපතිසං	4-90	සඛිකිතෙත්ත	4-196
සඋපාදුතො	4-46	සය්‍යාපායඤ්ච පසංගි	3-273
සඋපාදිසෙසං	4-38	සමහණිකා	4-108
සඋපායාසං	3-135	සමහතීහාවපොභු	4-7
සකණිකං	3-181	සමහතීයං	3-300
සකමමතා හඤ්ඤති	3-212	සමහමාවචරෙ	3-87
සකිදෙව	3-10, 4-137	සමහරවෙයා මාණවො	3-310
සකිදෙව් සබ්බං ඤ්ඤාති		සමහං භික්ඛුසං	4-76
සබ්බං දුක්ඛි	3-245	සමසමිපෙති භිතරතති	3-165
සකිමි	4-140	සමසංචිං පඤ්ඤපෙචො	3-19
සකෙන පාලිපාකෙන	4-133	සමිකිතො	3-162
සකකයා	3-67	සමිති	3-286
සකකා තාත රට්ඨපාල	3-206	සමෙකා වෙ යරතං මුඛං	3-280
සකකා පත හතෙන	4-139	සවෙ අහාරං අරුණාවසති	3-251
සකකායදිට්ඨි න භොති	4-54	සවෙ වෙයා අරුති පරලොකො	3-81
සකකායදිට්ඨිපටිපුට්ඨිතා	3-98	සවෙ වෙයා තෙ ර්වක ඉදං	
සකකායදිට්ඨිපරෙතෙන	3-98	සකාය හාසිතං	3-3
සකකායපටිප්පුට්ඨි,	4-15		

භාෂණ-පිටිබිඛණ

සවෙ බො නැති පරලොකො	3-80
සවෙ රේ සවං	3-201
සවෙ තං	3-203
සවෙ තං හො ගොතම	3-307
සවෙ තෙ අගරු	3-305, 4-175
සවෙ තෙ හිකුචු	4-181
සවෙ පහොසි	4-23
සවෙ හතොත	3-73
සවෙ ලභෙථ	4-136
සවෙ සො අනුජනාති	4-175
සවං	3-301, 306, 4-13, 192
සවංමනුරතෙකය	4-127
සවංවංචෙන	3-81
සවංනුප්පතති	3-294
සවං පතිට්ඨාය	3-37
සව්ජිකිරියා ගෙතු	3-188
සඤ්ඤානො	3-78
සඤ්ඤාමයා	3-84
සඤ්ඤාදේශො	4-13
සඤ්ඤී	4-11
සට්ඨිමත්තානං	4-54
සට්ඨිමත්තානං හිකුචුනං	4-218
සණ්ඨස්ස	3-97
සණ්ඨගතොත	4-79
සතගුණා	4-200
සතසහස්සා	4-101
සතිණ්ඛට්ඨොදකං	3-286
සතිතෙපකෙකන	3-20
සතිපාරිසුද්ධි	4-62
සතියා එතං අධිවචනං	4-38
සති සති ආයතනෙ	3-138, 4-100
සතිසම්පජ්ඣාදියං ව	4-48
සතිසම්මොසා	3-116
සතො	4-12, 4-91
සතො වා පන සත්තස්ස	4-12
සතො චුට්ඨහති	4-62
සතො සම්පජානො	4-114, 118, 172
සතො සම්පජානො ආනන්ද	
බොධිසත්තො තුසිතෙ කායෙ	
අට්ඨාසි	4-116

භාෂණ-පිටිබිඛණ

සතො සම්පජානො තුසිතො	
කායා චිච්ඡා මාතුකුච්ඡි	
ඔක්කමති	-115
සත්ත බො පතිමෙ	4-30, 201, 216
සත්ත දෙවං	3-159
සත්තනාංගොප කායානං	3-153
සත්තපෙසාවං	3-156
සත්ත සඤ්ඤිගමනා	3-159
සත්තසාරු	4-89
සත්තානං හිතාතිතං ජානාති	3-4, 5
සත්තිමෙ පුග්ගලා	3-128
සත්තුස්සාදං	3-285
සත්තුස්සාදො	3-260
සත්තො පු භායමානෙස්ස	3-106
සත්ථං	4-207
සත්ථං ආනරෙසි	4-207
සත්ථංභාරතං පරිඥෙසිස්සං	-208
සත්ථං	4-112
සත්ථං පවත්තා සරභබ්බො	
ලොමහංසො උච්චිග්ගමායො	4-90
සත්ථං උපවදති	3-104
සත්ථංසාසනං	4-172
සත්ථංත	4-129, 208
සද්දනෙස්ස	3-301
සද්දකං	3-135
සද්දසං	3-184
සද්ධං නිවෙසෙති	3-293
සද්ධම්මසඤ්ඤං	3-80
සද්ධම්මෙ අනතරධායමානෙ	3-106
සද්ධම්මෙති	3-19
සද්ධාජානො	3-131, 132
සද්ධා නිවිට්ඨා හොති	3-131
සද්ධාමත්තං	3-131
සද්ධාමත්තෙන වහති පෙම	
මත්තකෙන	3-105
සද්ධාය සම්මතොගතො	4-101
සද්ධාපිමුත්තො	3-129
සද්ධිං	3-248
සද්ධි	3-28

භාෂා-පිට්ඨකයා	භාෂා-පිට්ඨකයා
සද්ධා 3-224	සබ්බකායෙත 3-267
සබ්බඤ්ඤා 3-286	සබ්බභ්ගපච්චරිතං 3-180
සතංකුමාරෙත 3-249	සබ්බඤ්ඤා සබ්බද්ධස්සාචී අපරි 3-133
සතන්තතො 4-136	සෙසං ඤාණදස්සනං 3-133
සතිසංක්ඛ්ඤානෙට්ඨානං 3-249	සබ්බථා සබ්බං 4-49
සතිද්වයං 3-165	සබ්බද්වයං උපච්චයං 4-155
සතෙමිකං සනාහිකං 4-141	සබ්බද්වයනිවිච්චෙනත 4-113
සතනං පදං අජ්ඣගමුපතීතො 4-90	සබ්බනිමිතතාතං 4-109
සතනං වා 4-12	සබ්බනිමිතෙතසු 4-54
සතනග්ගිනිවේසන 3-141	සබ්බන්තං පුබ්බකතෙතසු 4-1
සතනවිනෙතා 4-90	සබ්බමඤ්ඤදිතාතං 3-135
සතනතපිලා 3-3	සබ්බයොගච්ඡායුතතං 3-302
සතනවුත්තිනො 3-3	සබ්බවංකදෙසනිනිතනිතනිත 4-132
සතනාපාදිසු 4-220	කතාමො 4-132
සතතිට්ඨති 3-95	සබ්බවාරිඳුතො 3-39
සතතිට්ඨගතතිං 4-8	සබ්බවාරිපුච්චං 3-39
සතති භික්ඛවෙ 4-16, 96	සබ්බවාරිසුතො 3-39
සතතිමෙව සො සිතෙතිය 4-187	සබ්බවාරිවාරිතො 3-39
සතතිවිරං පදං 4-19	සබ්බසංයොජනං 3-300
සතති හි කඤ්ඤා 3-3	සබ්බසංයොජනං ඡෙත්ති 3-300
සතො 3-6, 235, 303	සබ්බසන්ධිං සන්ධාතාරං 3-12
සන්ධාතාරං 3-7	සන්ධිතො 3-12
සන්ධෙය්ග්ගි 3-17	සබ්බසො රූපසංඤ්ඤාතං 3-176
සන්ධිට්ඨිකං 3-279	සබ්බාකාරපරිපුරං 4-141
සන්ධාතං 3-300	සබ්බාකාරපරිපුරනි 3-258
සන්ධි 3-81	සබ්බාකාරසම්පන්නො 3-176
සන්ධිධිකාරකං කාමෙ පරි 3-161	සබ්බා ව දිසා 4-124
සප්පත්තවතාය 4-113	සබ්බා තා රතතිං 3-112
සප්පත්තවාරිතො 3-164	සබ්බාති තාති සාමෙය්ග්ගිති 3-5
සපරිප්පාතං 3-135	විමොක්ඛය්ග්ගිති ජිමොක්ඛය්ග්ගිති 3-5
සප්පතිසංයත 3-125	සබ්බාමිතො 3-279
සප්පාටිකාරියං 3-165	සබ්බෙ ජිවං 3-82
සප්පිතෙලෙත 3-7	සබ්බෙ පාණං 3-82
සප්පිතිකං 4-138	සබ්බෙ භූතා 3-82
සබ්බං බම්බි රූච්චති 3-140	සබ්බෙත සබ්බං 4-49
සබ්බං පතාය ගමිති 3-210	සබ්බසංඤ්ඤාව අකුසලාතං 3-239
සබ්බං මෙ තතබ්බිති 3-139	ධම්මානං පතාතං 3-239
සබ්බඅතිකාර මම්මකාර 3-136	උපබ්බ සතනං 3-81
මානානුසංයං 3-136	සබ්බාපජ්ඣා ථස්සා ථස්සාති 3-77

භාෂණ-පිට්ඨකයා

සමභ්‍යා භුක්ඛ්‍යාම	3-112
සමවර්ගමපි ගෙනා	4-221
සමජනනා	4-136
සමඤ්ඤා	4-174
සමඤ්ඤා ගෙසා	3-302
සමණසෙසයාරූපං මඤ්ඤා	3-144
සමණා වා ප්‍රාග්‍රමණා වා	3-88
සමණෙ ගොතමෙ	3-161
සමණෙන	4-38
සමණෙන වා	3-11
සමණෙන වා ප්‍රාග්‍රමණෙන වා	
කෙනවි වා මනුස්සභූතෙන	3-11
සමතින්තිකං	3-163
සමතතං සමාදින්නං	3-69
සමතතා සමාදින්නා	4-192
සමනෙතන	4-160
සමථාතිච්ඡපසමාය	4-30
සමධිගග්ගා තිට්ඨති	3-184
සමධිගග්ගා නිට්ඨති	3-149
සමනුපය්‍යති	4-218
සමනතපාසාදිකායං	4-32
සමනතා යොජනසතං ඵරිච්ඡා	
තිට්ඨති	4-140
සමනතාගතා	4-148
සමනතාගතො	3-288
සමයං	3-182
සමයොපි ඛො තෙ හද්දලි	3-103
සමමතතකඛනො	3-262
සමමිසමං වරන්ති	4-221
සමමෙපාකිතියා	3-210, 224, 4-150
සමසමා	3-157
සමාදිනෙතන	4-160
සමාධි වරි	4-137
සමීතිතං	3-292
සමුච්චේදො හොති	3-219
සමුදාවරති	3-25, 207
සමුදාවරන්ති	3-116
සමුදාමාරො	4-111
සමුද්දකඛාසිකා	3-164
සමුසිතං	3-208

භාෂණ-පිට්ඨකයා

සමෙති	3-161
සමොහං	3-184
සමපජ්ජමානං	3-70
සමපජානො	4-111
සමපජානො හොති	4-110
සමපගට්ඨා	4-102
සමපතිජානො	4-124
සමපදොසො	4-192
සමපනනකුසලං	3-183
සමපනනතිවාසනපාපුරණො	3-25
සමපනනථලං	3-30
සමපයොජෙතී	3-163
සමපරුගවෙදතිගං	4-3
සමපරුසිකා	4-40
සමපරුසිකාහං ගතෙතන	3-245
සමපසාදෙ සති	4-41
සමපුච්ඡිත්තුං ආගච්ඡන්ති	3-291
සමපුරෙකඛරොන්ති	3-292
සමබ්‍රලාති සෙනාසනාති	4-106
සමබ්‍රලා නු ඛො	4-106
සමබ්‍රලා භික්ඛු	4-213
සමබ්‍රද්ධො පරිජානාසි	3-278
සමෙබ්බසුඛං	3-117, 4-108
සමෙබ්බාය	3-21
සමමදෙව	3-73
සමමනෙතසි	3-263
සමමපඤ්ඤා සුද්ධං	4-215
සමමපධානා	3-247
සමමපධානෙ	3-166
සමමාඤ්ඤං පභොති	4-94
සමමාඤ්ඤං විමුත්ති	4-93
සමමාදිට්ඨි	4-91
සමමාදිට්ඨිං ඓ හමං ගරහති	4-94
සමමාදිට්ඨිපුබ්බිකමා හොති	4-90
සමමාදිට්ඨිසා	4-93
සමමාදිට්ඨිසා භික්ඛවෙ මච්ඡා	
දිට්ඨි නිජ්ජණ්ණො හොති	4-93
සමමාදිට්ඨිසා භි භික්ඛවෙ	
සමමාසබ්බකපො පභොති	4-9

භාෂණ-පිටිඛිකා		භාෂණ-පිටිඛිකා	
සමමාදුක්ඛකකයගාමිනිය	3-20, 225	සමනියො	3-271
සමමාපටිපතං	3-304	සමිසානං	3-135
සමමාචාරයමො	4-91	සමිඤ්ඤාණකෙ කායෙ	4-54
සමමාසඛකපා අනුපට්ඨං		සමිහනෙත්තනු බලමෙත්ත	3-236
	වනභි 4-92	සම්මාපඤ්ඤා	3-71, 4-70
සමමාසඛකපො පභොගී	4-93	සම්මාපඤ්ඤා ලොකං	3-71
සමමාසමාගිං	4-90	සම්මාපඤ්ඤා	3-247
සමමාසමුද්දාන	3-8	සම්මාපඤ්ඤා	3-238
සමමුඛා න ඕණං	4-174	සසක්කං	3-156
සමමුඛාසෙව අනුපට්ඨස්සා		සසක්කං න කුරුණිකං	3-88
	ව්‍යාකතා 4-207	සසංඛාරසමාපතතිපත්තබ්බ	
සමමුඛා විනයෙතෙව	4-30		මක්ඛාගභි 4-15
සමමුඛාවිනයො	4-30	සසාගරන්තං	3-211
සමමුඛාවිනයො-පෙ- තිණ		සසානෙතා අත්තා ලොකො ව	4-16
	වජ්ජාරකො 4-30	සහකපි	3-136
සමමුච්චා	3-306	සහබලමිකං	4-3
සමමොදමානා	3-118	සහබලමිකවාදනුචාද	4-6
සමමොතා	4-3	සහබලමිකවාදනුචාද	3-31
සං අභිඤ්ඤා සට්ඨිකභි	3-73	සහබලමික	3-165
සං වසි	3-149	සහනුක්කමං	3-300
සංගභි	4-110	සහ වජ්ජාරි සංඝාතභි	3-208
සංගමෙව සිලං ගහෙසි	4-121	සහසාරං	4-141
සංගො අනෙමිවිකකමො	4-90	සංගිතං මෙ	3-162
සරණං	4-131, 175	සංගිතමෙව	4-23
සරත්තයසමා	4-34	සංගනුරූපං	3-245
සරසඛකපා	3-116, 4-99	සලායතනිකං	4-106
සරසඛකපානං	4-132	සංජානකතං	4-8
සරසා	3-203	සංගමෙන	3-81, 303
සර	3-159	සංගුණතා	3-110
සරගං	3-184	සංගොගාග	3-84
සරගාග සනභිකෙ	3-84, 141	සංගොජනාති	3-98
සරිතා අනුසාරිතා	3-20	සංවරග	3-146
සරුපට්ඨිකතා	3-8	සංවිගො	3-146
සරෙසි කදුඤ්ඤා	4-174	සංවිගො ලොමිහට්ඨජානො	3-146
සලාකතාගෙන	4-76	සංවිජ්ජා ධො රට්ඨසාල	
සලං	4-193		ඉමසමිං රජතුලෙ පත්තං
සලකතනං	3-97		තිරිඤ්ඤානු වණං 3-211
සලකනෙත්තා	3-279	සංවිජ්ජානං	3-6
සලකෙනං	3-100	සංවුතං	3-146
		සංවුතකාරි	4-30

භාෂණ-පිට්ඨකයා

සංවුත්තක	3-67
සංවේසිනියා	4-140
සංසාරෙ	3-301
සංසුඛගහණිකො	3-287, 300
සංසෙය්‍ය	4-36
සංහරිනියා සංහරිනියා	3-228
සංහසන්තියා	4-8
සා	
සාක්කරප්පකෙදනං	3-249
සාගරෙ මුඛං	3-280
සා ගල්ලබ්භො	4-15
සාසෙය්‍යානි	3-5
සාතසගහනං	4-138
සා දක්ඛිණං දායකතො	විසුඤ්චි 4-203
සාධාරණදීඨි	4-79
සාධුනං මනසිකාරං	4-97
සාධු චො චො	4-157
සාධුපඤ්ඤා	3-66
සාධු භො	3-61
සාධු මෙ භවං භොතමො	3-137
සාධු වත භවනංගෙව	3-156
සාධුසමමතා	3-162
සාධු සාධු	4-157
සාධු සාධු ආනන්ද	3-23
සාධු සාධු හතොත තපසි	3-37
සානි හරන්ති	3-30
සානුග්ගහා හාසිතා	3-284
සානුසයා පභියති	3-99
සාපි නාම භික්ඛවෙ සද්ධා	නාමොසි 3-13
සාමං වාසිනං	4-196
සාමඤ්ඤං පත්තං	3-157
සාමසිකං	4-108
සාමසිකො විමොචො	4-108
සාමිච්ඡාමමං	4-199
පාමුක්කංසිකා	3-64
සායමනුසිට්ඨො	3-225
සාරත්තරත්තං	3-284
සාරිතො	4-172

භාෂණ-පිට්ඨකයා

සාරිපුතො භික්ඛවෙ භොතා	පත්තිඵලෙ විනෙති 4-196
සාරිපුතොව	4-206, 207
සාරෙ පඨිට්ඨිතං	3-136
සාවතො හමෙඨි	3-68
සාවජේරා	3-238
සාවජිං ඔසරන්ති	4-95
සා සොතාපත්තං	4-216
සායං ගොති සමමාදිට්ඨි	4-91
සානුලච්චරෙත	3-151
සි	
සික්ඛං පච්චක්ඛාය	3-97
සික්ඛාකාමා	3-113
සිතං පාඨාකාසි	3-191, 212
සිට්ඨගනුතො	3-97
සිතාසිතුං	3-192
සියං අඤ්ඤාපත්තං	3-120
සියං කුතකුච්චං සියං	විප්පට්ඨසාරෙ 3-101
සියං නො	3-38
සිසුං	4-20
සිරිවංශං මහාමනං	3-238
සී	
සීතිතුතො	3-6
සීතෙ	4-149
සීතොදකපට්ඨිකිත්තො	3-38
සීලං ජිව්ගමුත්තමං	4-206
සීලවත්තං	3-300
සීලවා	3-218, 297
සීලවා ගොති	3-184
සීලසමයො	3-184
සීලසමානො	3-19
සීලෙන	3-159
සීසං නගාතකං	4-141
සිගප්පබ්බදානායො	3-261
සිගහනු	3-262
සිගාව ඵකවරු	3-276
සු	
සුක්කං	3-70
සුක්කවිපාකං	3-70
සුතො	3-226

භාෂ්‍යා-පිට්ඨකයා

භාෂ්‍යා-පිට්ඨකයා

සුඛං උපලබ්‍ධාති	3-79
සුඛතො උපගවෙත්ඤ්‍ය	4-75
සුඛතතිපි විජානාති	4-188
සුඛදුකෙඛ	3-166
සුඛපටිසංචෙදී	3-6
සුඛපටිභ්‍යතො	3-200
සුඛවිනිවුත්ථං	4-174
සුඛවෙදනිඤ්ඤං	4-3, 163
සුඛවෙදනිඤ්ඤං	4-188
සුඛාපි ඛො	3-142
සුඛි	3-149
සුඛෙධිතො	3-200
සුභතං	3-302
සුචිතතිතවිනිතී	4-141
සුජාතො	3-277
සුජකිකති	3-20
සුඤ්ඤානං	4-105, 109
සුඤ්ඤානවිභාගරොහ	4-21
සුඤ්ඤානාවසකනති	4-104
සුඤ්ඤාතො	3-100
සුණාති යස්සාභං සාවතො	
තස්ස අග්ගෙ සුණාති	3-66
සුණනතු ධම්මං කාලොක	3-235
සුතං	3-31
සුතං ඛො පතමෙතං	4-143
සුතං මෙතං හතෙන	3-62
සුතමෙතං	3-34
සුතතබ්බකිනෙති	3-180
සුපඤ්ඤාතො	3-1
සුපටිකම්මනතො	3-179, 4-101
සුපපටිතිස්සාගති	4-21
සුපපටිතිස්සපාදො	3-257
සුභගවතිකො	3-306
සුභතොට්ඨ අබිමුතො	
භොති	3-175
සුභාවිතං	4-11
සුභාසුභං	3-301
සුභුති ව පත භික්ඛවෙ	4-175
සුභො	3-179, 4-101, 160
සුමුඛො	3-277

සුරුපාතවීරති	3-188
සුරුච්චි	3-277
සුචණ්ණදුඛචණ්ණාති	3-176
සුචණ්ණවණ්ණො	3-260, 277
සුචිමුතතවිතො	4-90
සුචිතතං	4-105
සුසම්චිතතස්ස	3-66
සුසමාරඤ්ඤං	4-100
සුසුකාභං	3-121
සුසුකකදුඛො	3-263, 277
සුසුසුසුති	4-132
සුකරබතායං	3-133
සුචිමුඛා	4-154
සුචියා	4-129
සුපට්ඨිතවිතො	3-4
සුපෙය්‍යං	3-112
සුරු	3-252
සෙ උච්ඡිකො	4-37
සෙඛපටිපදං	3-3
සෙඛාය විජ්ජාය පතතබ්බං	3-137, 138
සෙඛො පාටිපදො	3-18
සෙතමති ජනෙන අනුභි	
මානෙ	4-124
සෙතිඤ්ඤා	3-89
සෙ පටුතො	4-37
සෙ භිනෙත	4-37
සෙමාරස්ස	3-97
සෙය්‍යං සො	3-264
සෙය්‍යපාටි	4-18, 100, 103, 105, 122
සෙය්‍යපාටි ජාතස්ස ආපාදො	
එවං මොග්ගාලොකො	4-96
සෙය්‍යපාටි කාම	3-160
සෙය්‍යපාටි බ්‍රාහ්මණ	4-48
සෙය්‍යපාටි භතෙන	3-137
සෙය්‍යපාටි භික්ඛවෙ ජනෙනති	
එවං සාරිපුතො	4-196
සෙය්‍යපාටි මිත්‍රස්සා	3-72
සෙය්‍යපාටි මහාසමුදො	3-13

සාහස-පිටිබ්බසා

සෙය්‍යරාපි මාණව බලවා	
සෙය්‍යරාපි රුහුණ රජතුමා	3-308
සෙය්‍යරාපි රුහුණ රජතුමා	3-37
සෙය්‍යරාපි	3-252, 292
සෙය්‍යරාපි	3-294, 296
සෙය්‍යරාපි	3-294
සෙය්‍යරාපි	3-125
සෙය්‍යරාපි	3-149
සෙය්‍යරාපි	4-37
සෙය්‍යරාපි	4-91, 191
සෙය්‍යරාපි	4-189
සෙය්‍යරාපි	3-8
සෙය්‍යරාපි	4-140
සෙය්‍යරාපි	3-222
සෙය්‍යරාපි	3-283
සෙය්‍යරාපි	3-125
සෙය්‍යරාපි	3-81
සෙය්‍යරාපි	3-87
සෙය්‍යරාපි	3-293
සෙය්‍යරාපි	4-46
සෙය්‍යරාපි	3-9, 100
සෙය්‍යරාපි	4-155
සෙය්‍යරාපි	4-200
සෙය්‍යරාපි	3-100
සෙය්‍යරාපි	3-192
සෙය්‍යරාපි	3-74
සෙය්‍යරාපි	3-209
සෙය්‍යරාපි	3-115
සෙය්‍යරාපි	3-271
සෙය්‍යරාපි	4-189, 190
සෙය්‍යරාපි	4-111
සෙය්‍යරාපි	3-134
සෙය්‍යරාපි	3-230
සෙය්‍යරාපි	4-166
සෙය්‍යරාපි	3-245
සෙය්‍යරාපි	3-214
සෙය්‍යරාපි	3-276

සාහස-පිටිබ්බසා

සෙය්‍යරාපි	4-8
සෙය්‍යරාපි	4-138
සෙය්‍යරාපි	3-115
සෙය්‍යරාපි	3-186
සෙය්‍යරාපි	3-104
සෙය්‍යරාපි	1-143
සෙය්‍යරාපි	3-239
සෙය්‍යරාපි	3-142
සෙය්‍යරාපි	3-279
සෙය්‍යරාපි	4-145
සෙය්‍යරාපි	3-155
සෙය්‍යරාපි	3-307
සෙය්‍යරාපි	3-268
සෙය්‍යරාපි	3-228
සෙය්‍යරාපි	4-154
සෙය්‍යරාපි	4-132
සෙය්‍යරාපි	3-203
සෙය්‍යරාපි	3-1
සෙය්‍යරාපි	3-211
සෙය්‍යරාපි	3-270
සෙය්‍යරාපි	3-31
සෙය්‍යරාපි	4-139
සෙය්‍යරාපි	3-119
සෙය්‍යරාපි	3-196
සෙය්‍යරාපි	3-88
සෙය්‍යරාපි	3-69
සෙය්‍යරාපි	3-306
සෙය්‍යරාපි	4-155
සෙය්‍යරාපි	3-296
සෙය්‍යරාපි	3-220
සෙය්‍යරාපි	4-61
සෙය්‍යරාපි	3-245
සෙය්‍යරාපි	3-160
සෙය්‍යරාපි	3-134
සෙය්‍යරාපි	4-280

(TRIPITAKA PUBLICATIONS)

Vol. No.	NAME OF BOOK.	EDITED BY
1.	Petavattbu Aṭṭhakathā	Siri Dhammaramatissa Nayaka Thero & Acarya Pandit Mapalagama Candajoti Thero
	Second Edition	Welivitiye Pandit Sorata Thero
2.	Thera-Gāthattṭhakathā, 1st Part	Suriyagoda Sumangala Thero & Weboda Sangharatana Thero
3.	Theri-Gāthattṭhakathā	Bihalpola Siri Dewarakkhita Nayaka Thero
4.	Digha Nikāyattṭhakathā, 1st Part	Heyyantuduwe Dhammakitti Siri Dewamitta Nayaka Maha Thero
5.	Dhammapadattṭhakathā, 1st Part	K. Siri Sumangala Ratanasara Nayaka Maha Thero
6.	Udanattṭhakathā Second Edition	Bihalpola Siri Dewarakkhita Nayaka Thero, Welivitiye Pandit Sorata Thero & Pandit Palannoruwe Vimaladhamma Thero
7.	Suttanipātattṭhakathā Second Edition	Suriyagoda Sumangala Thero & Pandit Mapalagama Candajoti Thero Acharya Baddegama Siri Piyaratana Maha Thero
8.	Visuddhimaggattṭhakathā	Pemunuwe Buddhadatta Maha Thero
9.	Nettipakaranattṭhakathā	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
10.	Mahāniddesattṭhakathā	Boruggamuwe Siri Rewata Maha Thero
11.	Khuddakapāṭṭattṭhakathā	Acarya Pandit, Welipitiye Dewananda Nayaka Thero
12.	Buddhawamsattṭhakathā	Pandit, Yagirala Paññananda Nayaka Maha Thero
13.	Dhammapadattṭhakathā, 2nd Part	K. Siri Sumangala Ratanasara Nayaka Maha Thero
14.	Cūlaniddesattṭhakathā	Boruggamuwe Siri Rewata Maha Thero
15.	Anguttara Nikāyattṭhakathā, 1st Part	Dhammakitti Siri Dhammananda Nayaka Maha Thero
16.	Samyuttanikāyattṭhakathā, 1st Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
17.	Vimānavattbu Aṭṭhakathā	M. Siri Siddhattha Nayaka Maha Thero & Acarya Morontuduwe Siri Dhammananda Nayaka Thero

(TRIPITAKA PUBLICATIONS)

Vol. No.	NAME OF BOOK.	EDITED BY
18.	Thera-Gāthapāṭhakathā, 2nd Part	Rerukane Ariyañāna Thero
19.	Dīgha Nikāyaṭṭhakathā, 2nd Part	Boruggamuwe Siri Rewata Maha Thero
20.	Jātakapāṭhakathā, 1st Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
21.	Paṭisambhida Maggaṭṭhakathā	M. Dhammakitti Siri Jinaratana Nayaka Maha Thero, M. Siri Anomadassi Nayaka Thero & Welivitiye Pandit Sorata Thero
22.	Samyutta Nikāyaṭṭha- kathā, 2nd Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
23.	Itivuttakapāṭhakathā	Acarya Morontuduwe Siri Dhammananda Nayaka Thero
24.	Jātakapāṭhakathā, 2nd Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
25.	Sutta Sangahapāṭhakathā	Acarya Baddegama Siri Piyaratana Maha Thero
26.	Cariyāpiṭakapāṭhakathā	Acarya Kukulnape Siri Dewaakkhita Thero
27.	Catubhānawāraṭṭhakathā	Pandit Doranegoda Nanasena Thero
28.	Samantapāsādikā Vinayaṭṭhakathā, 1st Part	Acarya Baddegama Siri Piyaratana Thero & Welivitiye Pandit Sorata Thero
29.	Apadānaṭṭhakathā	Welivitiye Pandit Sorata Thero
30.	Mātikapāṭhakathā	Siri Saddhammakitti Karandana Jinaratana Maha Thero
31.	Samyutta Nikāyaṭṭha- kathā, 3rd Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
32.	Jātakapāṭhakathā, 3rd Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
33.	Anguttara Nikāyaṭṭha- kathā, 2nd Part	Dhammakitti Siri Dhammananda Nayaka Maha Thero
34.	Vibhaṅgaṭṭhakathā	Pandit Yagirala Siri Paññānanda Nayaka Maha Thero
35.	Majjhima Nikāyaṭṭha- kathā, 1st Part	Dhammakitti Siri Dhammananda Nayaka Maha Thero
36.	Jātakapāṭhakathā 4th Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
37.	Jātakapāṭhakathā, 5th Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
38.	Pāncappakaraṇapāṭha- kathā, 1st Part	Rerukane Ariyañāna Thero

(TRIPITAKA PUBLICATIONS-)

Vol. No.	NAME OF BOOK	EDITED BY
39.	Jatakaṭṭhakathā, 6th Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
40.	Pancappakaranatṭha- kathā, 2nd Part	Acarya Rerukane Candavimala Thero
41.	Jatakaṭṭhakathā 7th Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
42.	Dhammasanganippa- karanatṭhakathā	Pandit Yagirala Paññananda Nayaka Maha Thero
43.	Apadānatṭhakathā, 2nd Part	Pandit Walagedara Somaloka Tissa Thero
44.	Majjhima Nikāyaṭṭha- kathā, 2nd Part	Dhammakitti Siri Dhammananda Nayaka Maha Thero
45.	Samantapaṣāḍika Vinayaṭṭhakathā, 2nd Part	Weliwitiye Pemurātana Thero
46.	Samantapaṣāḍika Vinayaṭṭhakathā 3rd Part	Weliwitiye Sorata Nayaka Thero
47.	Majjhimanikayaṭṭha Kathā 3rd Part	Dhammakitti Siri Paññasara Nayaka Maha Thero
48.	Samantapaṣāḍika Vinayaṭṭhakathā 4th Part	Weliwitiye Sorata Nayaka Thero
49.	Majjhimanikayaṭṭha Kathā 4th Part	Dhammakitti Siri Pannasara Nayaka Maha Thero

(PALI SERIES)

1.	Cariyapitaka Pāli	Acarya Wilegoda Dhammananda Maha Thero
2.	Pārājika Pāli	Pandit Palannoruwe Wimaladhamma Nayaka Thero